

PLATONIS
QUAE EXSTANT
OPERA.

ACCEDUNT
PLATONIS QUAE FERUNTUR
SCRIPTA.

AD
OPTIMORUM LIBRORUM FIDEM
RECENSUIT
IN LINGUAM LATINAM CONVERTIT
ANNOTATIONIBUS EXPLANAVIT INDICESQUE
RERUM AC VERBORUM ACCURATISSIMOS
ADIECIT
FRIDERICUS ASTIUS.

TOMUS QUINTUS
POLITIAE LIB. IX—X. TIMAEUM ET CRITIAM CONTINENS.

LIPSIAE MDCCCXXII.
IN LIBRARIA WEIDMANNIA.

Θ.

571 Αὐτὸς δὴ λοιπός, ἦν δ' ἐγώ, ὁ τυραννικὸς ἀνὴρ σκέψα-
σθαι, πῶς τε μεθίσταται ἐκ δημοκρατικοῦ γενόμενός τε
ποῖός τίς ἐστι καὶ τίνα τρόπον ζῇ, ἄθλιον ἢ μακάριον.
Λοιπὸς γὰρ οὖν ἔτι οὗτος, ἔφη. Οἶσθ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὃ
ποθῶ ἔτι; Τὸ ποῖον; Τὸ τῶν ἐπιθυμιῶν, οἷαί τε καὶ ὅσαι
εἰσίν, οὔ μοι δοκοῦμεν ἱκανῶς διῃρῆσθαι. τούτου δὲ ἐνδεῶς
B ἔχοντος * ἀσαφεστέρα ἔσται ἡ ζήτησις οὗ ζητοῦμεν. Οὐκ-
οῦν, ἦ δ' ὅς, ἔτι ἐν καλῷ; Πάνυ μὲν οὖν· καὶ σκόπει γ'
ὃ ἐν αὐταῖς βούλομαι ἰδεῖν. ἔστι δὲ τόδε. τῶν μὴ ἀναγκαίων
ἡδονῶν τε καὶ ἐπιθυμιῶν δοκοῦσί τινές μοι εἶναι παράνο-
μοι, αἳ κινδυνεύουσι μὲν ἐγγίγνεσθαι παντί, κολαζόμεναι

IX.

Ipſe iam vir tyrannicus, inquam, reſtat ut videamus quomodo e populari prodeat, qualis, quum exſtiterit, ſit et quam vitam degat, miſeram an beatam. Reſtat ſane hoc, inquit. Scin' vero, inquam, quid adhuc deſiderem? Quidnam? Cupiditates quales et quot ſint, non mihi videmur ſatis expoſuiſſe. in quo tamen ſi quid deficit, obſcurior erit eius quod quaerimus inveſtigatio. Nonne, inquit, adhuc opportunum eſt tempus? Sane quidem; et vide quid in illis velim cognoſcere. eſt autem hoc: voluptatum et cupiditatum quae non ſunt neceſſariae videntur nonnullae mihi eſſe a legibus averſae, quae inſint quidem in quoque, caſtigatae vero a legibus et

δὲ ὑπό τε τῶν νόμων καὶ τῶν βελτιόνων ἐπιθυμιῶν μετὰ λόγου ἐνίων μὲν ἀνθρώπων ἢ παντάπασιν ἀπαλλάττεσθαι ἢ ὀλίγαι λείπεσθαι καὶ ἀσθενεῖς, τῶν δὲ ἰσχυρότεραι καὶ * πλείους. Λέγεις δὲ τίνας, ἔφη, ταύτας; Τὰς περὶ τὸν C
ὕπνον, ἦν δ' ἐγώ, ἐγειρομένας, ὅταν τὸ μὲν ἄλλο τῆς ψυχῆς εὕδῃ, ὅσον λογιστικὸν καὶ ἥμερον καὶ ἄρχον ἐκείνου, τὸ δὲ θηριῶδές τε καὶ ἄγριον, ἢ σίτων ἢ μέθης πλησθέν, σκιρτᾷ τε καὶ ἀπωσάμενον τὸν ὕπνον ζητῇ ἰέναι καὶ ἀποπιμπλάναι τὰ αὑτοῦ ἤθη. οἶσθ' ὅτι πάντα ἐν τῷ τοιούτῳ τολμᾷ ποιεῖν, ὡς ἀπὸ πάσης λελυμένον τε καὶ ἀπηλλαγμένον αἰσχύνης καὶ φρονήσεως. μητρί τε γὰρ ἐπιχειρεῖν * μί- D
γνυσθαι, ὡς οἴεται, οὐδὲν ὀκνεῖ ἄλλῳ τε ὁτῳοῦν ἀνθρώπων καὶ θεῶν καὶ θηρίων, μιαιφονεῖν τε ὁτιοῦν, βρώματός τε ἀπέχεσθαι μηδενός· καὶ ἑνὶ λόγῳ οὔτε ἀνοίας οὐδὲν ἐλλείπει οὔτε ἀναισχυντίας. Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις. Ὅταν δέ γε, οἶμαι, ὑγιεινῶς τις ἔχῃ αὐτὸς αὑτοῦ καὶ σωφρόνως, καὶ εἰς τὸν ὕπνον ἴῃ τὸ λογιστικὸν μὲν ἐγείρας ἑαυτοῦ καὶ ἑστιάσας λόγων καλῶν καὶ σκέψεων, εἰς ξύννοιαν αὐτὸς αὑτῷ ἀφικόμενος, τὸ ἐπιθυμητικὸν * δὲ μήτε ἐνδείᾳ δοὺς μήτε E
πλησμονῇ, ὅπως ἂν κοιμηθῇ καὶ μὴ παρέχῃ θόρυβον τῷ * βελτίστῳ χαῖρον ἢ λυπούμενον, ἀλλ' ἐᾷ *) αὐτὸ καθ' 572
αὑτὸ μόνον καθαρὸν σκοπεῖν καὶ ὀρέγεσθαι του αἰσθάνεσθαι ὃ μὴ οἶδεν, ἤ τι τῶν γεγονότων ἢ ὄντων ἢ καὶ μελλόντων, ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ θυμοειδὲς πραΰνας καὶ μή τισιν εἰς ὀργὰς ἐλθὼν κεκινημένῳ τῷ θυμῷ καθεύδῃ, ἀλλ' ἡσυχάσας μὲν τὼ δύο εἴδη, τὸ τρίτον δὲ κινήσας ἐν ᾧ τὸ φρονεῖν ἐγγίγνεται, οὕτως ἀναπαύηται, οἶσθ' ὅτι τῆς τ' ἀληθείας ἐν τῷ τοιούτῳ μάλιστα ἅπτεται καὶ ἥκιστα παράνομοι * τότε αἱ ὄψεις φαντάζονται τῶν ἐνυπνίων. Παντε- B
λῶς μὲν οὖν, ἔφη, οἶμαι οὕτως. Ταῦτα μὲν τοίνυν ἐπὶ πλέον ἐξήχθημεν εἰπεῖν· ὃ δὲ βουλόμεθα γνῶναι, τόδ' ἐστίν, ὡς ἄρα δεινόν τι καὶ ἄγριον καὶ ἄνομον ἐπιθυμιῶν εἶδος ἑκάστῳ ἔνεστι, καὶ πάνυ δοκοῦσιν ἡμῶν ἐνίοις μετρίοις εἶναι. τοῦτο δὲ ἄρα ἐν τοῖς ὕπνοις γίγνεται ἔνδηλον. εἰ οὖν

---

*) γρ. ἐῶν.

melioribus cupiditatibus iuvante ratione a quibusdam hominibus vel prorſus diſcedant vel paucae relinquantur atque imbecillae, in aliis vero fortiores ac plures. Quasnam, inquit, dicis? Eas, inquam, quae in ſomno excitantur, quum reliquae animi partes dormiunt, quae rationis ſunt participes et manſuetae eumque regunt, immanis autem ac fera, vel cibo vel vino onuſta, exſultat ſomnoque depulſo ſtudet procedere et cupiditates ſuas, ut ſolet, explere. ſcis omnia eum audere tum facere, quippe omni ſolutum atque liberatum pudore ac prudentia; neque enim cum matre eum vereri corpus miſcere, ut ſibi videatur, neque cum quovis alio vel hominum vel deorum vel belluarum, atque etiam trucidare quidvis, nec ullo ſe abstinere cibo, atque uno verbo neque temeritatis quicquam relinquere neque impudentiae. Veriſſime, inquit, dicis. Quando vero, opinor, ſano quis eſt ſtatu atque temperato et ita quieti ſe tradit, ſi eam partem animi, quae mentis et conſili eſt, excitavit bonisque ſaturavit et ſermonibus et cogitationibus, partem contra ad cupiditates propenſam neque inopia enecuit neque ſatietate oneravit, ut ſopiatur nec turbas efficiat optimae parti gaudendo vel dolendo, ſed ſolam eam per ſe ſinat puram contemplari eiusque appetere perceptionem quod ignoret, vel praeteritorum alicuius vel praeſentium vel futurorum, eodemque modo etiam iracunda parte ſedata ita conquieſcit ut animus in neminem iracundia inflammatus ſit atque commotus, ſed compreſſis duabus illis partibus, tertia vero illa rationis et mentis erecta quieti ſe tradit, ſcis veritatem tum maxime eum attingere minimeque ſomnianti viſa occurrere a legibus averſa. Prorſus quidem, inquit, ita exiſtimo. Et hoc quidem ut diffuſius explicaremus inducti ſumus; quod autem volebamus cognoſcere, hoc eſt: grave quoddam et ferum et a legibus averſum cupiditatum genus in quoque ineſſe, etiam in aliquibus de nobis qui admodum moderati videantur eſſe. quod quidem in ſomnis

τι δοκῶ λέγειν καὶ ξυγχωρεῖς, ἄθρει. Ἀλλὰ ξυγχωρῶ. Τὸν
τοίνυν δημοτικὸν ἀναμνήσθητι οἷον ἔφαμεν εἶναι. ἦν * δέ C
που γεγονὼς *) ἐκ νέου ὑπὸ φειδωλῷ πατρὶ τεθραμμένος,
τὰς χρηματιστικὰς ἐπιθυμίας τιμῶντι μόνας, τὰς δὲ μὴ ἀναγ-
καίους, ἀλλὰ παιδιᾶς τε καὶ καλλωπισμοῦ ἕνεκα γιγνομένας
ἀτιμάζοντι· ἦ γάρ; Ναί. Ξυγγενόμενος δὲ κομψοτέροις ἀν-
δράσι καὶ μεστοῖς ὧν ἄρτι διήλθομεν ἐπιθυμιῶν, ὁρμήσας
εἰς ὕβριν τε πᾶσαν καὶ τὸ ἐκείνων εἶδος μίσει τῆς τοῦ πα-
τρὸς φειδωλίας, φύσιν δὲ τῶν διαφθειρόντων βελτίω ἔχων,
ἀγόμενος ἀμφοτέρωσε * κατέστη εἰς μέσον ἀμφοῖν τοῖν τρό- D
ποιν, καὶ μετρίως δή, ὡς ᾤετο, ἑκάστων ἀπολαύων οὔτε ἀν-
ελεύθερον οὔτε παράνομον βίον ζῇ **), δημοτικὸς ἐξ ὀλι-
γαρχικοῦ γεγονώς. Ἦν γάρ, ἔφη, καὶ ἔστιν αὕτη ἡ δόξα
περὶ τὸν τοιοῦτον. Θὲς τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, πάλιν τοῦ
τοιούτου ἤδη πρεσβυτέρου γεγονότος νέον υἱὸν ἐν τοῖς του-
του αὖ ἤθεσι τεθραμμένον. Τίθημι. Τίθει τοίνυν καὶ τὰ
αὐτὰ ἐκεῖνα περὶ αὐτὸν γιγνόμενα ἅπερ καὶ περὶ τὸν πα-
τέρα αὐτοῦ, ἀγόμενόν * τε εἰς πᾶσαν παρανομίαν, ὀνομα- E
ζομένην δ' ὑπὸ τῶν ἀγόντων ἐλευθερίαν ἅπασαν, βοηθοῦν-
τά τε ταῖς ἐν μέσῳ ταύταις ἐπιθυμίαις πατέρα τε καὶ τοὺς
ἄλλους οἰκείους, τοὺς δ' αὖ παραβοηθοῦντας· ὅταν δ' ἐλπίσω-
σιν ***) οἱ δεινοὶ μάγοι τε καὶ τυραννοποιοὶ οὗτοι μὴ ἄλλως τὸν
νέον καθέξειν, ἔρωτά τινα αὐτῷ μηχανωμένους ἐμποιῆσαι, προ-
στάτην τῶν ἀργῶν καὶ τὰ ἕτοιμα διανεμομένων * ἐπιθυμιῶν,
ὑπόπτερον καὶ μέγαν κηφῆνά τινα· ἢ τί ἄλλο οἴει εἶναι τὸν
τῶν τοιούτων ἔρωτα; Οὐδὲν ἔγωγε, ἦ δ' ὅς, ἀλλ' ἢ τοῦτο.
Οὐκοῦν, ὅταν δὴ περὶ αὐτὸν βομβοῦσαι αἱ ἄλλαι ἐπι-
θυμίαι, θυμιαμάτων τε γέμουσαι καὶ μύρων καὶ στεφάνων
καὶ οἴνων καὶ τῶν ἐν ταῖς τοιαύταις ξυνουσίαις ἡδονῶν
ἀνειμένων, ἐπὶ τὸ ἔσχατον αὔξουσαί τε καὶ τρέφουσαι πό-

*) ἴσ. γεγονὼς καὶ ἐκ ν.

**) ἴσ. ἔζη.

***) ἴσ. τοὺς δ' αὖ παραβοηθοῦντας, ὅταν ἐλπίσωσιν

manifesto deprehenditur. iam vide num quid videar dicere et tu asfentiare. Sane asfentior. Popularem vero recordare qualem dixerimus esse. erat autem is parco patre natus et a puero ab illo educatus, qui cupiditates quidem ad quaestum faciendum propensas coleret folas, eas vero quae non funt necessariae, fed ad iocum et decus spectant, contemneret: nonne? Ita. Confuetudinem vero dum iungebat cum viris politioribus earumque quas modo memoravimus cupiditatum plenis, progrediebatur ad omnem protervitatem illarumque genus odio permotus paternae parsimoniae, ingenium vero quia habebat melius quam corruptores, in utramque partem tractus medius consistebat inter utrasque vivendi rationes, ideoque modice, ut existimabat, utraque ufus neque illiberalem neque a legibus averfam degebat vitam, popularis e viro paucorum dominationis cupido factus. Erat fane, inquit, et est hoc de eiusmodi viro iudicium. Pone igitur, inquam, rurfus huius iam fenioris facti filium iuvenem in ipsius quoque moribus educatum. Pono. Ac pone eadem illa huic accidere, quae eius patri acciderant, ut trahatur in omnem legum violationem, dictam a trahentibus libertatem omnem, et auxilium ferre mediis illis cupiditatibus patrem reliquosque propinquos, illos vero qui contrarium ei ferant auxilium, quum putent graves hi magi et tyranni effectores non aliter fe retenturos esse iuvenem, id agere ut amorem aliquem ei iniiciant, praefectum fegnium et possessiones dissipantium cupiditatum, volucrem magnumque fucum quendam: an quid aliud cenfes esse eiusmodi hominum amorem? Nihil equidem, inquit, nisi hoc. Nonne, quum reliquae quoque cupiditates bombum circa eum facientes et odoribus affluentes, unguentis, coronis, vinis ac voluptatibus quae in eiusmodi congressibus agitantur dissolutis usque ad extremum auxerunt et nutriverunt appetitio-

κέντρον *) ἐμποιήσωσι τῷ κηφῆνι, τότε δὴ δορυφορεῖταί
τε ὑπὸ μανίας καὶ οἰστρᾷ * οὗτος ὁ προστάτης τῆς ψυχῆς, B
καὶ ἐάν τινας ἐν αὑτῷ δόξας ἢ ἐπιθυμίας λάβῃ ποιουμένας
χρηστὰς καὶ ἔτι ἐπαισχυνομένας, ἀποκτείνει τε καὶ ἔξω ὠθεῖ
παρ' αὑτοῦ, ἕως ἂν καθήρῃ σωφροσύνης, μανίας δὲ πλη-
ρώσῃ ἐπακτοῦ. Παντελῶς, ἔφη, τυραννικοῦ ἀνδρὸς λέγεις
γένεσιν. Ἆρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τὸ πάλαι διὰ τὸ τοιοῦ-
τον τύραννος ὁ Ἔρως λέγεται; Κινδυνεύει, ἔφη. Οὐκοῦν,
ὦ φίλε, εἶπον, καὶ μεθυσθεὶς ἀνὴρ τυραννικόν τι φρόνημα
* ἴσχει; Ἴσχει γάρ. Καὶ μὴν ὅ γε μαινόμενος καὶ ὑποκε- C
κινηκὼς οὐ μόνον ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ θεῶν ἐπιχειρεῖ τε
καὶ ἐλπίζει δυνατὸς εἶναι ἄρχειν. Καὶ μάλ', ἔφη. Τυραν-
νικὸς δέ, ἦν δ' ἐγώ, ὦ δαιμόνιε ἀνήρ, ἀκριβῶς γίγνεται,
ὅταν ἢ φύσει ἢ ἐπιτηδεύμασιν ἢ ἀμφοτέροις μεθυστικός τε
καὶ ἐρωτικὸς καὶ μελαγχολικὸς γένηται. Παντελῶς μὲν οὖν.

Γίγνεται μέν, ὡς ἔοικεν, οὕτω ὁ τοιοῦτος ἀνήρ· ζῇ
δὲ δὴ πῶς; Τὸν τῶν παιζόντων, ἔφη, τοῦτο * σὺ καὶ ἐμοὶ D
ἐρεῖς. Λέγω δή, ἔφην. οἶμαι γάρ, τὸ μετὰ τοῦτο ἑορταὶ
γίγνονται παρ' αὐτοῖς καὶ κῶμοι καὶ θάλειαι **) καὶ ἑταῖ-
ραι καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα, ὧν ἂν Ἔρως τύραννος ἔνδον
οἰκῶν διακυβερνᾷ ***) τὰ τῆς ψυχῆς ἅπαντα. Ἀνάγκη, ἔφη.
Ἆρ' οὖν οὐ πολλαὶ καὶ δειναὶ παραβλαστάνουσιν ἐπιθυμίαι
ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς ἑκάστης, πολλῶν δεόμεναι; Πολλαὶ
μέντοι. Ταχὺ ἄρα ἀναλίσκονται, ἐάν τινες ὦσι πρόσοδοι.
Πῶς δ' οὔ; Καὶ μετὰ τοῦτο * δὴ δανεισμοὶ καὶ τῆς οὐ- E
σίας παραιρέσεις. Τί μήν; Ὅταν δὲ δὴ πάντ' ἐπιλίπῃ, ἆρα
οὐκ ἀνάγκη τὰς μὲν ἐπιθυμίας βοᾶν πυκνάς τε καὶ σφο-
δρὰς ἐννενεοττευμένας, τοὺς δ' ὥσπερ ὑπὸ κέντρων ἐλαυ-
νομένους τῶν τε ἄλλων ἐπιθυμιῶν καὶ διαφερόντως ὑπ' αὐ-
τοῦ τοῦ Ἔρωτος, πάσαις ταῖς ἄλλαις ὥσπερ δορυφόροις ἡγου-
μένου, οἰστρᾶν καὶ σκοπεῖν τίς τι ἔχει, ὃν δυνατὸν ἀφελέ-
σθαι ἀπατήσαντα ἢ * βιασάμενον; Σφόδρα γ', ἔφη. Ἀναγ- 574
καῖον δὴ πανταχόθεν φέρειν, ἢ μεγάλαις ὠδῖσί τε καὶ ὀδύ-
ναις ξυνέχεσθαι. Ἀναγκαῖον. Ἆρ' οὖν, ὥσπερ αἱ ἐν αὐ-

*) ἴσ. πόθον, κέντρον. **) γρ. θαλίαι.
***) γρ. διακυβερνῴη.

nem et aculeum indiderunt fuco, tum fatellitem fe ei adiungit infania et furit hic animi praefectus, et fi opiniones in fe aliquas deprehendit et cupiditates pro frugalibus habitas et adhuc vereccundas, de medio eas tollit et foras ex fe pellit, dum fe exfolverit temperantia, infania vero compleverit asfumpta. Prorfus, inquit, tyrannici viri dicis ortum. Num vero, inquam, etiam antiquitus hanc ob caufam tyrannus Amor perhibetur? Eft fane ita, inquit. Nonne, amice, inquam, etiam ebrius vir tyrannicum quendam animum habet? Habet vero. Et fane qui furit menteque permotus eft non modo hominibus, verum etiam diis conatur imperare feque id poffe exiftimat. Sane quidem, inquit. Tyrannicus vero, inquam, o praeftantiffime vir, plane exfiftit, quum vel natura vel ftudiis vel utroque ebriofus et amatorius et infanus exfiftit. Prorfus res fe fic habet.

Exfiftit quidem, ut patet, ita huiusmodi vir; vitam vero qualem degit? Ut ludentes dicunt, inquit, hoc tu mihi quoque narrabis. Narro igitur. arbitror enim, dies feftos celebrari apud eos et comiffationes et epulas lautiores et amicas et omnia eiusdem generis, quorum quidem animum Amor tyrannus intus habitans gubernat univerfum. Neceffe eft, inquit. Nonne igitur multae vehementes adnafcuntur cupiditates in fingulos dies et noctes, multarum rerum indigentes? Multae vero. Cito vero confumuntur fi qui funt reditus. Quidni? Pofthac igitur mutuationes reique familiaris deminutiones. Sane quidem. Quum vero omnia deficiunt, nonne neceffe eft cupiditates clamorem tollere frequentes ac vehementes in nido delitefcentes, et illos tamquam a ftimulis agitatos quum a ceteris cupiditatibus tum maxime ab ipfo Amore, omnes reliquas tamquam fatellites ducente, furere et quaerere quis quid habeat, quem fpoliare poffit defraudans vel cogens? Admodum, inquit. Oportet igitur eos undique arripere, aut magnis doloribus et cruciatibus affici. Oportet. Nonne vero,

τῷ ἡδοναὶ ἐπιγιγνόμεναι τῶν ἀρχαίων πλέον εἶχον καὶ τὰ
ἐκείνων ἀφῃροῦντο, οὕτω καὶ αὐτὸς ἀξιώσει νεώτερος ὢν
πατρός τε καὶ μητρὸς πλέον ἔχειν, καὶ ἀφαιρεῖσθαι, ἐὰν τὸ
αὑτοῦ μέρος ἀναλώσῃ, ἀπονειμάμενος τῶν πατρῴων; Ἀλλὰ
τί μήν; ἔφη. Ἐὰν δὲ δὴ αὐτῷ μὴ ἐπιτρέπωσιν, ἆρα * οὐ B
τὸ μὲν πρῶτον ἐπιχειροῖ ἂν κλέπτειν καὶ ἀπατᾶν τοὺς γο-
νέας; Πάντως. Ὁπότε δὲ μὴ δύναιτο, ἁρπάζοι ἂν καὶ βιά-
ζοιτο μετὰ τοῦτο; Οἶμαι, ἔφη. Ἀντεχομένων δὴ καὶ μαχο-
μένων, ὦ θαυμάσιε, γέροντός τε καὶ γραός, ἆρ' εὐλαβηθείη
ἂν καὶ φείσαιτο μή τι δρᾶσαι τυραννικόν *); Οὐ πάνυ, ἦ
δ' ὅς, ἔγωγε θαῤῥῶ περὶ τῶν γονέων τοῦ τοιούτου. Ἀλλ',
ὦ Ἀδείμαντε, πρὸς Διός, ἕνεκα νεωστὶ φίλης καὶ οὐκ ἀναγ-
καίας ἑταίρας γεγονυίας τὴν πάλαι φίλην * καὶ ἀναγκαίαν C
μητέρα, ἢ ἕνεκα ὡραίου νεωστὶ φίλου γεγονότος, οὐκ ἀναγ-
καίου, τὸν ἄωρόν τε καὶ ἀναγκαῖον πρεσβύτην πατέρα καὶ
τῶν φίλων ἀρχαιότατον δοκεῖ ἄν σοι ὁ τοιοῦτος πληγαῖς τε
δοῦναι καὶ καταδουλώσασθαι ἂν αὐτοὺς ὑπ' ἐκείνοις, εἰ εἰς
τὴν αὐτὴν οἰκίαν ἀγάγοιτο; Ναὶ μὰ Δί', ἦ δ' ὅς. Σφό-
δρα γε μακάριον, ἦν δ' ἐγώ, ἔοικεν εἶναι τὸ τυραννικὸν
υἱὸν τεκεῖν. Οὐ πάνυ γε, ἔφη. Τί δ', ὅταν δὴ τὰ πα-
τρὸς καὶ μητρὸς * ἐπιλείπῃ τὸν τοιοῦτον, πολὺ δὲ ἤδη ξυν- D
ειλεγμένον ἐν αὐτῷ ᾖ τὸ τῶν ἡδονῶν σμῆνος, οὐ πρῶτον
μὲν οἰκίας τινὸς ἐφάψεται τοίχου ἢ τινος ὀψὲ νύκτωρ ἰόν-
τος τοῦ ἱματίου, μετὰ δὲ ταῦτα ἱερόν τι νεωκορήσει; καὶ
ἐν τούτοις δὴ πᾶσιν, ἃς πάλαι εἶχε δόξας ἐκ παιδὸς περὶ
καλῶν τε καὶ αἰσχρῶν, τὰς δικαίας **) ποιουμένας, αἱ
νεωστὶ ἐκ δουλείας λελυμέναι, δορυφοροῦσαι τὸν Ἔρωτα,
κρατήσουσι μετ' ἐκείνου· αἳ πρότερον μὲν ὄναρ ἐλύοντο ἐν
ὕπνῳ, ὅτε ἦν * αὐτὸς ἔτι ὑπὸ νόμοις τε καὶ πατρὶ δημο- E
κρατούμενος ἐν ἑαυτῷ, τυραννευθεὶς δὲ ὑπὸ Ἔρωτος, οἷος
ὀλιγάκις ἐγίγνετο ὄναρ, ὕπαρ τοιοῦτος ἀεὶ γενόμενος ***),
οὔτε τινὸς φόνου δεινοῦ ἀφέξεται οὔτε βρώματος οὔτ' ἔρ-
γου, ἀλλὰ * τυραννικὸς †) ἐν αὐτῷ ὁ Ἔρως ἐν πάσῃ ἀν- 575

*) ἄλλ. τῶν τυραννικῶν.
**) γρ. τὰς δίκας.
***) ἄλλ. γιγνόμενος.
†) ἄλλ. τυραννικῶς.

quemadmodum voluptates in eo posterae plura appetebant quam priores hasque spoliabant, ita etiam ipse iunior plura habere contendet quam pater et mater eosque spoliare, quum partem suam consumpserit, paterna bona ad se vindicans? Quidni? inquit. Parentes vero si ei non permittant, nonne primum furabitur eosque defraudabit? Prorsus ita. Quodsi non potuerit, rapiet et vi auferet deinde? Arbitror, inquit. Resistentibus igitur ac repugnantibus, o praestantissime, sene et anicula, num reverebitur et tyrannicis abstinebit actionibus? Non sane, inquit, equidem bene spero de huius parentibus. Et hercle, Adimante, propter amicam recens dilectam nec necessariam dudum dilectam et necessariam matrem, vel propter formosum recens dilectum nec necessarium deformem et necessarium patrem senem et amicorum antiquissimum videtur tibi hic verberaturus illorumque servitio subiecturus esse, si eandem in domum secum duxerit? Sane quidem hercle, inquit. Admodum fortunatum, inquam, videtur esse tyrannicum filium procreare. Non sane, inquit. Quid vero, si paterna et materna bona eum deficiunt, copiosum vero iam collectum est in eo voluptatum examen, nonne primum quidem domus alicuius adorietur parietem vel sero noctis proficiscenti pallium detrahet, deinde vero templum exspoliabit? et in his quidem omnibus quas pridem tenebat sententias a puero de rebus honestis ac turpibus, pro iustis illas quidem habitas, nuper servitute liberatae Amoris satellites superabunt cum ipso; quae prius quidem specie liberabantur in somnis, quum ipse adhuc legibus et patri obediret, populari in se imperio subiectus, Amoris vero tyrannidi subiectus, postquam, qualem se raro praebuerat specie, vero talis semper factus est, neque dira aliqua caede abstinebit neque heluatione neque facinore, sed tyrannicus in eo Amor in quavis imperii ac legum dissolutione vivens,

ἀρχίᾳ καὶ ἀνομίᾳ ζῶν, ἅτε αὐτὸς ὢν μόναρχος, τὸν ἔχοντά τε αὐτὸν ὥσπερ πόλιν ἄξει ἐπὶ πᾶσαν τόλμαν, ὅθεν αὐτόν τε καὶ τὸν περὶ αὐτὸν θόρυβον θρέψει, τὸν μὲν ἔξωθεν εἰςεληλυθότα ἀπὸ κακῆς ὁμιλίας, τὸν δ' ἔνδοθεν ὑπὸ τῶν αὐτῶν τρόπων καὶ ἑαυτοῦ ἀνεθέντα καὶ ἐλευθερωθέντα· ἢ οὐχ οὗτος ὁ βίος τοῦ τοιούτου; Οὗτος μὲν οὖν, ἔφη. Καὶ ἂν μέν γε, ἦν δ' ἐγώ, ὀλίγοι οἱ τοιοῦτοι ἐν πόλει ὦσι *καὶ τὸ ἄλλο πλῆθος σωφρονῇ, ἐξελθόντες ἄλλον τινὰ δορυ- B φοροῦσι τύραννον ἢ μισθοῦ ἐπικουροῦσιν, ἐάν που πόλεμος ᾖ· ἐὰν δ' ἐν εἰρήνῃ τε καὶ ἡσυχίᾳ γένωνται, αὐτοῦ δὴ ἐν τῇ πόλει κακὰ δρῶσι σμικρὰ πολλά. Τὰ ποῖα δὴ λέγεις; Οἷα κλέπτουσι, τοιχωρυχοῦσι, βαλαντιοτομοῦσι, λωποδυτοῦσιν, ἱεροσυλοῦσιν, ἀνδραποδίζονται, ἔστι δ' ὅτε συκοφαντοῦσιν, ἐὰν δυνατοὶ ὦσι λέγειν, καὶ ψευδομαρτυροῦσι καὶ δωροδοκοῦσιν. Σμικρά γ' *), ἔφη, κακὰ λέγεις, ἐὰν * ὀλίγοι ὦσιν οἱ τοιοῦ- C τοι. Τὰ δὲ σμικρά, ἦν δ' ἐγώ, πρὸς τὰ μεγάλα σμικρά ἐστι, καὶ ταῦτα δὴ πάντα πρὸς τύραννον πονηρίᾳ τε καὶ ἀθλιότητι πόλεως **), τὸ λεγόμενον, οὐδ' ἴκταρ βάλλει. ὅταν γὰρ δὴ πολλοὶ ἐν πόλει γένωνται οἱ τοιοῦτοι καὶ ἄλλοι οἱ ξυνεπόμενοι αὐτοῖς καὶ αἴσθωνται ἑαυτῶν τὸ πλῆθος, τότε οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν τύραννον γεννῶντες μετὰ δήμου ἀνοίας, ἐκεῖνον ὃς ἂν αὐτῶν μάλιστα αὐτὸς ἐν αὑτῷ μέγιστον καὶ * πλεῖστον ἐν τῇ ψυχῇ τύραννον ἔχῃ. Εἰκότως γ', D ἔφη· τυραννικώτατος γὰρ ἂν εἴη. Οὐκοῦν ἐὰν μὲν ἑκόντες ὑπείκωσιν, ἐὰν δὲ μὴ ἐπιτρέπῃ ἡ πόλις, ὥςπερ τότε μητέρα καὶ πατέρα ἐκόλαζεν, οὕτω πάλιν τὴν πατρίδα, ἐὰν οἷός τ' ᾖ, κολάσεται ἐπειςαγόμενος νέους ἑταίρους, καὶ ὑπὸ τούτοις δὴ δουλεύουσαν τὴν πάλαι φίλην μητρίδα τε, Κρῆτές φασι, καὶ πατρίδα ἕξει τε καὶ θρέψει. καὶ τοῦτο δὴ τὸ τέλος ἂν εἴη τῆς ἐπιθυμίας τοῦ τοιούτου ἀνδρός. * Τοῦτο, ἦ δ' ὅς, E παντάπασί γε.

Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, οὗτοί γε τοιοίδε γίγνονται ἰδίᾳ καὶ πρὶν ἄρχειν; πρῶτον μέν, οἷς ἂν ξυνῶσιν, ἢ κόλαξιν

*) ἀλλ. γάρ.
**) γρ. πόλεως παραβαλλόμενα.

quippe qui ipſe ſolus imperet, eum qui ipſo tenetur tamquam civitatem in omnem inducet audaciam, unde et ſe ipſum et turbam ſatellitum ſuorum nutriet, tam extrinſecus ingreſſam e mala conſuetudine, quam intrinſecus ab eisdem moribus et ab ipſo remiſſam atque liberatam; an non haec eſt huiusmodi viri vita? Haec ſane, inquit. Iam ſi exiguus, inquam, eorum numerus in civitate et reliqua multitudo rationem ſequitur, emigrantes alii ſe ſatellites adiungunt tyranno vel mercede auxiliantur, ſicubi bellum geritur; ſin vero in pace et tranquillo ſunt, ipſa in urbe facinora committunt exigua multa. Qualia tandem dicis? Velut furantur, parietes perfodiunt, crumenas deſecant, ſpoliant, ſacra auferunt, in ſervitutem abducunt, nonnumquam calumniantur, ſi dicendo valent, falſa teſtimonia dicunt et largitionem accipiunt. Exigua quidem, inquit, facinora dicis, ſi pauci ſunt tales. Exigua vero, inquam, cum magnis collata exigua ſunt, et haec quidem omnia, ſi pravitatem ac miſeriam ſpectas, ne accedunt quidem ad tyrannum. quando enim multi in civitate exſiſtunt tales aliique hos ſequentes ſuamque animadvertunt multitudinem, tum hi ſunt qui tyrannum gignunt populi dementia adiuvante, et eum quidem ex ſuorum numero qui in ſe ipſe maximum et ſummum in animo tyrannum habet. Conſentaneum vero, inquit; maxime enim erit tyrannicus. Nonne vero, ſi volentes non obediant nec civitas ei permiſerit, quemadmodum tunc matrem et patrem caſtigabat, ſic etiam patriam, ſi potuerit, caſtigabit novos introducens ſodales, et his ſervientem olim ſibi caram matriam, ut Cretenſes dicunt, et patriam habebit atque nutriet? et hic quidem finis erit cupiditatis huiusmodi viri. Hic, inquit, ſane erit.

Nonne vero, inquam, hi tales exſiſtunt privatim et antequam imperant? primum quidem inter eos verſan-

ἑαυτῶν ξυνόντες καὶ πᾶν ἑτοίμοις ὑπηρετεῖν, ἤ, ἐάν τού τι
δέωνται, αὐτοὶ * ὑποπεσόντες, πάντα σχήματα τολμῶντες 576
ποιεῖν ὡς οἰκεῖοι, διαπραξάμενοι δὲ ἀλλότριοι; Καὶ σφόδρα
γε. Ἐν παντὶ ἄρα τῷ βίῳ ζῶσι φίλοι μὲν οὐδέποτε οὐδε-
νί, ἀεὶ δέ του δεσπόζοντες ἢ δουλεύοντες ἄλλῳ· ἐλευθερίας
δὲ καὶ φιλίας ἀληθοῦς τυραννικὴ φύσις ἀεὶ ἄγευστος.
Πάνυ μὲν οὖν. Ἆρ' οὖν οὐκ ὀρθῶς ἂν τοὺς τοιούτους
ἀπίστους καλοῖμεν; Πῶς δ' οὔ; Καὶ μὴν ἀδίκους γε, ὡς
οἷόν τε μάλιστα, εἴπερ ὀρθῶς ἐν τοῖς πρόσθεν * ὡμολογή- B
σαμεν περὶ δικαιοσύνης, οἷόν ἐστιν. Ἀλλὰ μήν, ἦ δ' ὅς,
ὀρθῶς γε. Κεφαλαιωσώμεθα τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, τὸν κάκι-
στον· ἔστι δέ που, οἷον ὄναρ διήλθομεν, ὃς ἂν ὕπαρ τοιοῦ-
τος ᾖ. Πάνυ μὲν οὖν. Οὐκοῦν οὗτος γίγνεται ὃς ἂν τυ-
ραννικώτατος φύσει ὢν μοναρχήσῃ, καὶ ὅσῳ ἂν πλείω χρόνον
ἐν τυραννίδι βιῷ, τοσούτῳ μᾶλλον τοιοῦτος; Ἀνάγκη, ἔφη
διαδεξάμενος τὸν λόγον ὁ Γλαύκων.

Ἆρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὃς ἂν φαίνηται πονηρότατος,
καὶ ἀθλιώτατος * φανήσεται, καὶ ὃς ἂν πλεῖστον χρόνον C
καὶ μάλιστα τυραννεύσῃ, μάλιστά τε καὶ πλεῖστον χρόνον τοιοῦ-
τος γεγονὼς τῇ ἀληθείᾳ; τοῖς δὲ πολλοῖς πολλὰ καὶ δοκεῖ.
Ἀνάγκη, ἔφη, ταῦτα γοῦν οὕτως ἔχειν. Ἄλλο τι οὖν, ἦν
δ' ἐγώ, ὅ γε τυραννικὸς κατὰ τὴν τυραννουμένην πόλιν
ἂν εἴη ὁμοιότητι, δημοτικὸς *) δὲ κατὰ δημοκρατουμένην,
καὶ οἱ ἄλλοι οὕτως; Τί μήν; Οὐκοῦν, ὅ τι πόλις πρὸς
πόλιν ἀρετῇ καὶ εὐδαιμονίᾳ, τοῦτο καὶ ἀνὴρ πρὸς ἄνδρα;
* Πῶς γὰρ οὔ; Τί οὖν ἄρα ἡ τυραννουμένη πόλις πρὸς D
βασιλευομένην, οἵαν τὸ πρῶτον διήλθομεν; Πᾶν τοὐναντίον,
ἔφη· ἡ μὲν γὰρ ἀρίστη, ἡ δὲ κακίστη. Οὐκ ἐρήσομαι, εἶ-
πον, ὁποτέραν λέγεις· δῆλον γάρ· ἀλλ' εὐδαιμονίας αὖ καὶ
ἀθλιότητος ὡσαύτως ἢ ἄλλως κρίνεις; καὶ μὴ ἐκπληττώμε-
θα πρὸς τὸν τύραννον ἕνα ὄντα βλέποντες, μηδ' εἴ τινες
ὀλίγοι περὶ ἐκεῖνον, ἀλλ' ὡς χρὴ ὅλην τὴν πόλιν εἰσελθόν-

---

*) γρ. δημοκρατικός.

tes qui ipſis adulantur et ad omnia parati ſunt officia praeſtanda, vel, ſi quem quid rogant, ipſi blande ſe ſubmittentes, omnes perſonas ſuſcipientes tamquam familiares, quum vero impetrarunt, tamquam alieni? Admodum. In omni igitur vita vivunt nulli umquam amici, ſed imperantes ſemper alicui aut alteri ſervientes; libertatis enim et amicitiae verae animus tyrannicus ſemper expers. Sane quidem. Nonne igitur recte hos vocabimus infidos? Quidni? Atque etiam iniuſtos, quam maxime poteſt fieri, ſiquidem recte ſupra conſenſimus inter nos de iuſtitiae natura. Ac recte quidem, inquit. Summatim igitur, inquam, virum deſcribamus peſſimum; eſt autem is qui, qualem cogitatione finximus, talem revera ſe praebet. Sane quidem. Nonne hic eſt qui, quum maxime tyrannicum habeat animum, ſolus imperat, et quo diutius in tyrannide vivit, eo magis talis? Neceſſe eſt, Glauco inquit ſermonem excipiens.

Nonne vero, inquam, qui reperitur praviſſimus, is etiam miſerrimus reperietur, et qui diutiſſime maximeque tyrannidem exercuit, is maxime quoque diutiſſimeque revera talis evadit? quamquam multitudini multa quoque videntur. Neceſſario, inquit, haec ſane ſe ſic habent. Nonne igitur, inquam, tyrannicus ad civitatis tyranni imperio ſubiectae, popularis ad populi principatus ſimilitudinem accedent, et ita quoque reliqui? Quidni? Et quae ratio eſt civitatum ad virtutem et felicitatem, eadem eſt etiam virorum? Admodum. Quomodo igitur civitas tyranni imperio ſubiecta ſe habet ad eam quae regi paret, qualem primum deſcripſimus? Plane contra, inquit; una enim optima eſt, altera vero peſſima. Non quaeram, inquam, utram dicas, patet enim; verum, quod ad felicitatem et miſeriam attinet, idem eſt tuum iudicium, an aliud? ne vero perturbemur in tyrannum unum intuentes vel paucos aliquos eius ſatellites, ſed, quemadmodum oportet in totam nos civitatem ingreſſos conſiderare, ita univerſam quum intra-

τας θεάσασθαι, καταδύντες * εἰς ἅπασαν καὶ ἰδόντες, οὕτω E
δόξαν ἀποφαινώμεθα. Ἀλλ' ὀρθῶς, ἔφη, προκαλεῖ· καὶ δῆ-
λον παντὶ ὅτι τυραννουμένης μὲν οὐκ ἔστιν ἀθλιωτέρα, βα-
σιλευομένης δὲ οὐκ εὐδαιμονεστέρα. Ἆρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ,
καὶ περὶ τῶν ἀνδρῶν τὰ αὐτὰ ταῦτα προκαλούμενος * ὀρ- 577
θῶς ἂν προκαλοίμην, ἀξιῶν κρίνειν περὶ αὐτῶν ἐκεῖνον ὃς
δύναται τῇ διανοίᾳ εἰς ἀνδρὸς ἦθος ἐνδὺς διιδεῖν καὶ μὴ
καθάπερ παῖς ἔξωθεν ὁρῶν ἐκπλήττηται ὑπὸ τῆς τῶν τυ-
ραννικῶν προστάσεως, ἣν πρὸς τοὺς ἔξω σχηματίζον-
ται, ἀλλ' ἱκανῶς διορᾷ; εἰ οὖν οἰοίμην δεῖν ἐκείνου πάν-
τας ἡμᾶς ἀκούειν, τοῦ δυνατοῦ μὲν κρῖναι, ξυνῳκηκότος δὲ
ἐν τῷ αὐτῷ καὶ παραγεγονότος ἔν τε ταῖς κατ' οἰκίαν πρά-
ξεσιν, ὡς πρὸς ἑκάστους τοὺς οἰκείους * ἔχει, ἐν οἷς μά- B
λιστα γυμνὸς ἂν ὀφθείη τῆς τραγικῆς σκευῆς, καὶ ἐν αὖ
τοῖς*) δημοσίοις κινδύνοις, καὶ ταῦτα πάντα ἰδόντα κελεύοι-
μι ἐξαγγέλλειν πῶς ἔχει εὐδαιμονίας καὶ ἀθλιότητος ὁ τύ-
ραννος πρὸς τοὺς ἄλλους; Ὀρθότατ' ἄν, ἔφη, καὶ ταῦτα
προκαλοῖο. Βούλει οὖν, ἦν δ' ἐγώ, προσποιησώμεθα ἡμεῖς
εἶναι τῶν δυνατῶν ἂν κρῖναι καὶ ἤδη ἐντυχόντων τοιούτοις,
ἵνα ἔχωμεν ὅστις ἀποκρινεῖται ἃ ἐρωτῶμεν; Πάνυ γε.

Ἴθι δή μοι, ἔφην, ὧδε σκόπει· * τὴν ὁμοιότητα ἀνα- C
μιμνησκόμενος τῆς τε πόλεως καὶ τοῦ ἀνδρός, οὕτω καθ'
ἕκαστον ἐν μέρει ἀθρῶν τὰ παθήματα ἑκατέρου λέγε. Τὰ
ποῖα; ἔφη. Πρῶτον μέν, ἦν δ' ἐγώ, ὡς πόλιν εἰπεῖν, ἐλευ-
θέραν ἢ δούλην τὴν τυραννουμένην ἐρεῖς; Ὡς οἷόν τ',
ἔφη, μάλιστα δούλην. Καὶ μὴν ὁρᾷς γε ἐν αὐτῇ δεσπότας
καὶ ἐλευθέρους. Ὁρῶ, ἔφη, σμικρόν γέ τι τοῦτο, τὸ δὲ
ὅλον, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἐν αὐτῇ καὶ τὸ ἐπιεικέστατον ἀτίμως
τε καὶ ἀθλίως δοῦλον. Εἰ οὖν, εἶπον, ὅμοιος * ἀνὴρ τῇ D
πόλει, οὐ καὶ ἐν ἐκείνῳ ἀνάγκη τὴν αὐτὴν τάξιν ἐνεῖναι,
καὶ πολλῆς μὲν δουλείας τε καὶ ἀνελευθερίας γέμειν τὴν
ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ ταῦτα αὐτῆς τὰ μέρη δουλεύειν ἅπερ ἦν
ἐπιεικέστατα, σμικρὸν δὲ καὶ τὸ μοχθηρότατον καὶ μανικώ-
τατον δεσπόζειν; Ἀνάγκη, ἔφη. Τί οὖν; δούλην ἢ ἐλευ-

---

*) γρ. αὐτοῖς.

verimus atque inſpexerimus, tum ſententiam dicamus. Recte, inquit, admones; et perſpicuum cuique civitate tyranni imperio ſubiecta nullam eſſe miſeriorem, ea vero quae a rege gubernetur nullam beatiorem. Num vero, inquam, etiam de viris idem ſi admonuero recte admonuero, contendens huius eſſe de illis iudicare qui cogitatione poſſit in viri ingenium intrans diſpicere nec, ſicuti puer, extrinſecus ſpectans perturbetur tyrannorum apparatu quo ſeſe erga exteros ornant, ſed ſatis perſpiciat? iam ſi cenſeam illum oportere nos omnes audire, qui poſſit iudicare, quippe qui cum illo habitaverit et tam actionibus interfuerit domeſticis, quomodo adverſus familiares se gerat, in quibus quidem maxime a tragica pompa nudus conſpicitur, quam periculis publicis, et haec omnia quum viderit iubeam renunciare, quomodo ſe habeat tyranni felicitas et miſeria cum reliquorum conditione collata? Rectiſſime, inquit, etiam haec admonueris. Visne igitur, inquam, fingamus nos eſſe in eorum numero qui poſſint iudicare et inciderint iam in tales, ut habeamus qui reſpondeat ad ea quae interrogamus? Sane quidem.

Agedum, inquam, ita mihi conſidera: ſimilitudinem recordatus civitatis et viri utriusque per ſe ſpectati conditionem memora. Qualem? inquit. Ut primum, inquam, de urbe loquamur, liberam an ſervam dices eam quae tyranno paret? Quam maxime, inquit, fieri poteſt, ſervam. Atqui vides in ea dominos et liberos. Video, inquit, exiguum quidem numerum, univerſitatem vero, ut ita dicam, in ea et moderatiſſimum civium genus ignominioſa et miſera ſervitute oppreſſa. Iam ſi, inquam, ſimilis vir eſt civitatis, nonne etiam in illo neceſſe eſt eundem ineſſe ordinem, et multa quidem ſervitute atque illiberalitate plenum eſſe eius animum, et eas ipſius partes ſervire quae ſunt moderatiſſimae, exiguam vero eamque improbiſſimam et inſaniſſimam dominari? Neceſſe eſt, inquit. Quid igi-

θέραν τὴν τοιαύτην φήσεις εἶναι ψυχήν; Δούλην δήπου ἔγωγε. Οὐκοῦν ἥ γε αὖ δούλη καὶ τυραννουμένη πόλις ἥκιστα ποιεῖ ἃ βούλεται; Πολύ γε. Καὶ ἡ τυραννουμένη ἄρα * ψυχὴ ἥκιστα ποιήσει ἃ ἂν βουληθῇ, ὡς περὶ ὅλης E
εἰπεῖν ψυχῆς, ὑπὸ δὲ οἴστρου ἀεὶ ἑλκομένη βίᾳ ταραχῆς καὶ μεταμελείας μεστὴ ἔσται. Πῶς γὰρ οὔ; Πλουσίαν δὲ ἢ πενομένην ἀνάγκη τὴν τυραννουμένην πόλιν εἶναι; Πενομένην. Καὶ ψυχὴν ἄρα τυραννικὴν * πενιχρὰν καὶ ἄπληστον 578
ἀνάγκη ἀεὶ εἶναι. Οὕτως, ἦ δ' ὅς. Τί δέ; φόβου γέμειν ἆρ' οὐκ ἀνάγκη τήν γε τοιαύτην πόλιν τόν τε τοιοῦτον ἄνδρα; Πολλή *) γε. Ὀδυρμοὺς δὲ καὶ στεναγμοὺς καὶ θρήνους καὶ ἀλγηδόνας οἴει ἔν τινι ἄλλῃ πλείους εὑρήσειν; Οὐδαμῶς. Ἐν ἀνδρὶ δὲ ἡγεῖ τὰ τοιαῦτα ἐν ἄλλῳ τινὶ πλείω εἶναι, ἢ ἐν τῷ μαινομένῳ ὑπὸ ἐπιθυμιῶν τε καὶ ἐρώτων τούτῳ τῷ τυραννικῷ; Πῶς γὰρ ἄν; ἔφη. Εἰς πάντα δή, οἶμαι, ταῦτά τε καὶ * ἄλλα τοιαῦτα ἀποβλέψας τήν γε B
πόλιν τῶν πόλεων ἀθλιωτάτην ἔκρινας. Οὐκοῦν ὀρθῶς; ἔφη. Καὶ μάλα, ἦν δ' ἐγώ. ἀλλὰ περὶ τοῦ ἀνδρὸς αὖ τοῦ τυραννικοῦ τί λέγεις εἰς ταὐτὰ ταῦτα ἀποβλέπων; Μακρῷ, ἔφη, ἀθλιώτατον εἶναι τῶν ἄλλων ἁπάντων. Τοῦτο, ἦν δ' ἐγώ, οὐκέτ' ὀρθῶς λέγεις. Πῶς; ἦ δ' ὅς. Οὔπω, ἔφην, οἶμαι, οὗτός ἐστιν ὁ τοιοῦτος μάλιστα. Ἀλλὰ τίς μήν; Ὅδε ἴσως σοι ἔτι δόξει εἶναι τούτου ἀθλιώτερος. Ποῖος; Ὃς * ἄν, ἦν δ' ἐγώ, τυραννικὸς ὢν μὴ ἰδιώτην βίον κα- C
ταβιῷ, ἀλλὰ δυστυχὴς ᾖ καὶ αὐτῷ ὑπό τινος ξυμφορᾶς ἐκπορισθῇ ὥστε τυράννῳ γενέσθαι. Τεκμαίρομαί σε, ἔφη, ἐκ τῶν προειρημένων ἀληθῆ λέγειν. Ναί, ἦν δ' ἐγώ· ἀλλὰ οὐκ οἴεσθαι χρὴ τὰ τοιαῦτα, ἀλλ' εὖ μάλα τῷ τοιούτῳ λόγῳ σκοπεῖν· περὶ γάρ τοι τοῦ μεγίστου ἡ σκέψις, ἀγαθοῦ τε βίου καὶ κακοῦ. Ὀρθότατα, ἦ δ' ὅς. Σκόπει δὴ εἰ ἄρα τι λέγω· δοκεῖ γάρ μοι δεῖν ἐννοῆσαι * ἐκ τῶνδε περὶ D
αὐτοῦ σκοποῦντας. Ἐκ τίνων; Ἐξ ἑνὸς ἑκάστου τῶν ἰδιωτῶν, ὅσοι πλούσιοι ἐν πόλεσιν ἀνδράποδα πολλὰ κέκτηνται· οὗτοι γὰρ τοῦτό γε προσόμοιον ἔχουσι τοῖς τυράννοις, τὸ

---

*) γρ. Πολύ.

tur? servum an liberum huiusmodi dices animum esse? Servum scilicet equidem. Nonne rursus civitas serva et tyranno subiecta minime facit quae volt? Minime vero. Ergo animus quoque tyrannico imperio subiectus minime faciet quae volet, ut de universo dicamus animo, sed a furore semper vi abreptus perturbatione ac poenitentia plenus erit. Quidni? Divitem vero an pauperem necesse est civitatem tyranno parentem esse? Pauperem. Itaque animus quoque tyrannico imperio subiectus pauper et insatiabilis semper fit necesse est. Ita, inquit. Quid porro? timore plenos esse nonne necesse est talem civitatis statum talemque virum? Prorsus quidem. Lamentationes vero et gemitus et luctus et cruciatus num censes in alia ulla plures te inventurum esse? Minime. In viro autem num putas alio quopiam illas plures esse, quam in tyrannico cupiditatibus et amoribus furente? Quî possum? inquit. Omnia igitur, opinor, haec et alia eiusdem generis respiciens civitatem hanc reliquarum omnium miserrimam iudicas. Nonne recte? inquit. Sane quidem, inquam. at de viro tyrannico quid dicis eadem haec respiciens? Longe, inquit, miserrimum esse reliquorum omnium. Hoc, inquam, iam non recte dicis. Quomodo? inquit. Nondum, inquam, ut arbitror, hic est maxime talis. Quisnam vero? Is, inquam, qui quum tyrannicus sit non privatam vitam degit, sed qui infelix est et in eum casum a fortuna dimittitur, ut tyrannus evadat. Coniicio, inquit, ex ante dictis te vera dicere. Ita, inquam; at non opinionem sequi decet de his, sed probe ea ad hanc orationem perpendere; quaestio enim habetur de re gravissima, bona et mala vita. Rectissime, inquit. Vide igitur num quid dicam; videtur enim mihi ex his res consideranda esse de ea quaerentibus. Ex quibusnam? Ex unoquoque privatorum, quicumque divites in civitatibus mancipia multa possident; hi enim in hoc assimiles sunt tyrannis, quod multis imperant; diversa tamen

πολλῶν ἄρχειν· διαφέρει δὲ τὸ ἐκείνου πλῆθος. Διαφέρει
γάρ. Οἶσθα οὖν ὅτι οὗτοι ἀδεῶς ἔχουσι καὶ οὐ φοβοῦνται
τοὺς οἰκέτας; Τί γὰρ ἂν φοβοῖντο; Οὐδέν, εἶπον· ἀλλὰ τὸ
αἴτιον ἐννοεῖς; Ναί, ὅτι γε πᾶσα ἡ πόλις ἑνὶ ἑκάστῳ βοη-
θεῖ τῶν ἰδιωτῶν. Καλῶς, * ἦν δ' ἐγώ, λέγεις. τί δέ; εἴ E
τις θεῶν ἄνδρα ἕνα, ὅτῳ ἐστὶν ἀνδράποδα πεντήκοντα ἢ
καὶ πλείω, ἄρας ἐκ τῆς πόλεως αὐτόν τε καὶ γυναῖκα καὶ
παῖδας θείη εἰς ἐρημίαν μετὰ τῆς ἄλλης οὐσίας τε καὶ τῶν
οἰκετῶν, ὅπου αὐτῷ μηδεὶς τῶν ἐλευθέρων μέλλοι βοηθή-
σειν, ἐν ποίῳ ἄν τινι καὶ ὁπόσῳ φόβῳ οἴει *) γενέσθαι
αὐτὸν περί τε αὑτοῦ καὶ παίδων καὶ γυναικός, μὴ ἀπό-
λοιντο ὑπὸ τῶν οἰκετῶν; Ἐν παντί, ἦ δ' ὅς, ἔγωγε. Οὐκ-
οῦν * ἀναγκάζοιτο ἄν τινας ἤδη θωπεύειν αὐτῶν τῶν δού- 579
λων καὶ **) ὑπισχνεῖσθαι πολλὰ καὶ ἐλευθεροῦν οὐδὲν δεό-
μενος ***), καὶ κόλαξ αὐτὸς ἂν θεραπόντων ἀναφανείη;
Πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη, αὐτῷ, ἢ ἀπολωλέναι. Τί δ', εἰ καὶ
ἄλλους, ἦν δ' ἐγώ, ὁ θεὸς κύκλῳ κατοικίσειε γείτονας πολ-
λοὺς αὐτῷ, οἳ μὴ †) ἀνέχοιντο εἴ τις ἄλλος ἄλλου δεσπό-
ζειν ἀξιοῖ, ἀλλ' εἴ πού τινα τοιοῦτον λαμβάνοιεν, ταῖς ἐσχά-
ταις τιμωροῖντο τιμωρίαις; Ἔτι ἄν, ἔφη, οἶμαι, * μᾶλλον ἐν B
παντὶ κακοῦ εἴη, κύκλῳ φρουρούμενος ὑπὸ πάντων πολε-
μίων. Ἆρ' οὖν οὐκ ἐν τοιούτῳ μὲν δεσμωτηρίῳ δέδεται
ὁ τύραννος, φύσει ὢν οἷον διεληλύθαμεν, πολλῶν καὶ παν-
τοδαπῶν φόβων καὶ ἐρώτων μεστός; λίχνῳ δὲ ὄντι αὐτῷ
τὴν ψυχὴν μόνῳ τῶν ἐν τῇ πόλει οὔτε ἀποδημῆσαι ἔξ-
εστιν οὐδαμόσε οὔτε θεωρῆσαι ὅσων δὴ καὶ οἱ ἄλλοι
ἐλεύθεροι ἐπιθυμηταί εἰσι, καταδεδυκὼς δὲ ἐν τῇ οἰ-
κίᾳ τὰ πολλὰ ὡς γυνὴ ζῇ, φθονῶν * καὶ τοῖς ἄλλοις πο- C
λίταις, ἐάν τις ἔξω ἀποδημῇ καί τι ἀγαθὸν ὁρᾷ; Παντάπα-
σι μὲν οὖν, ἔφη.

Οὐκοῦν τοῖς τοιούτοις κακοῖς ††) πλείω καρποῦται ἀνὴρ ὃς ἂν κακῶς ἐν ἑαυτῷ πολιτευόμενος, ὃς νῦν δὴ σὺ ἀθλιώτατον ἔκρινας τὸν τυραννικόν, ὡς μὴ ἰδιώτης κατα-

*) γρ. οἴει ἄν. **) ἴσ. αὐτῶν καί.
***) ἴσ. δεομένους. †) γρ. οἳ ἂν μή.
††) ἴσ. τῶν τοιούτων κακῶν.

est horum multitudo. Diversa vero. Iamne scis hos sine ullo metu esse nec timere famulos? Cur enim timeant? Nihil est, inquam; at causam num intelligis? Vero, quia universa civitas unicuique auxiliatur privatorum. Praeclare, inquam, dicis. quid vero? si quis deorum virum unum, cui quinquaginta vel etiam plura sint mancipia, sublatum ex urbe cum uxore ac liberis collocaverit in solitudine cum ceteris opibus atque etiam cum servis, ubi nullus de liberis opem ei sit laturus, in quali et quanto eum arbitraris metu fore ne et ipse et liberi et uxor a servis interficiantur? In summo, inquit, equidem. Nonne cogetur aliquibus iam eorum adulari, multa polliceri et manumittere haud desiderantes, ipseque adulator servorum exsistet? Prorsus necesse est, inquit; aliter peribit. Quid vero, si alios quoque, inquam, deus circumcirca collocaverit vicinos ei multos, qui non permittant ut alter in alterum dominari velit, sed, sicubi talem deprehenderint, gravissimum de eo supplicium sumant? Etiam, inquit, ut arbitror, magis omni in miseria versabitur, circumcirca custoditus et septus ab omnibus inimicis. Nonne vero in eiusmodi carcerem inclusus est tyrannus, natura ita comparatus ut exposuimus, multis omnisque generis timoribus et amoribus plenus? et quum ingenio sit avido et curioso, soli ex omnibus in urbe habitantibus neque proficisci usquam licet neque spectare quorum reliqui quoque liberi sunt cupidi, sed abditus in domo plerumque ut mulier vivit, invidens etiam reliquis civibus, si quis peregre proficiscitur et pulchri quid spectat. Prorsus quidem, inquit.

Nonne his malis plura percipit vir tyrannicus, qui male in semet ipso constitutus, quem quidem tu modo miserrimum iudicabas, non privatam degit vitam, sed

βιῷ, ἀλλ' ἀναγκασθῇ ὑπό τινος τύχης τυραννεῦσαι καὶ ἑαυ-
τοῦ ὢν ἀκράτωρ ἄλλων ἐπιχειρήσῃ ἄρχειν, ὥςπερ εἴ τις κά-
μνοντι σώματι καὶ ἀκράτορι ἑαυτοῦ μὴ ἰδιωτεύων, ἀλλ'
ἀγωνιζόμενος * πρὸς ἄλλα σώματα καὶ μαχόμενος ἀναγκά- D
ζοιτο διάγειν τὸν βίον; Παντάπασιν, ἔφη, ὁμοιότατά τε καὶ
ἀληθέστατα λέγεις, ὦ Σώκρατες. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ
φίλε Γλαύκων, παντελῶς τὸ πάθος ἄθλιον, καὶ τοῦ ὑπὸ
σοῦ κριθέντος χαλεπώτατα ζῆν χαλεπώτερον ἔτι ζῇ ὁ τυραν-
νῶν; Κομιδῇ γ', ἔφη. Ἔστιν ἄρα τῇ ἀληθείᾳ, κἂν εἰ μή
τῳ δοκεῖ *), ὁ τῷ ὄντι τύραννος τῷ ὄντι δοῦλος τὰς μεγί-
στας **) θωπείας καὶ δουλείας καὶ κόλαξ * τῶν πονηροτά- E
των· καὶ τὰς ἐπιθυμίας οὐδ' ὁπωςτιοῦν ἀποπιμπλάς, ἀλλὰ
πλείστων ἐπιδεέστατος καὶ πένης τῇ ἀληθείᾳ φαίνεται, ἐάν
τις ὅλην ψυχὴν ἐπίστηται θεάσασθαι, καὶ φόβου γέμων διὰ
παντὸς τοῦ βίου σφαδασμῶν τε καὶ ὀδυνῶν πλήρης, εἴπερ
τῇ τῆς πόλεως διαθέσει ἧς ἄρχει ἔοικεν· ἔοικε δέ· ἦ γάρ;
Καὶ μάλα, ἔφη. * Οὐκοῦν καὶ πρὸς τούτοις ἔτι ἀποδώσο- 580
μεν τῷ ἀνδρὶ καὶ ἃ τὸ πρότερον εἴπομεν, ὅτι ἀνάγκη
καὶ εἶναι καὶ ἔτι μᾶλλον γίγνεσθαι αὐτῷ ἢ πρότερον διὰ
τὴν ἀρχὴν φθονερῷ, ἀπίστῳ, ἀδίκῳ, ἀφίλῳ, ἀνοσίῳ καὶ πά-
σης κακίας πανδοκεῖ τε καὶ τροφεῖ, καὶ ἐξ ἁπάντων τούτων
μάλιστα μὲν αὐτῷ δυςτυχεῖ εἶναι, ἔπειτα δὲ καὶ τοὺς πλη-
σίον αὐτῷ τοιούτους ἀπεργάζεσθαι; Οὐδείς σοι, ἔφη, τῶν
νοῦν ἐχόντων ἀντερεῖ. Ἴθι δή μοι, ἔφην ἐγώ, νῦν ἤδη,
ὥςπερ ὁ διὰ * πάντων κριτὴς ἀποφαίνεται, καὶ σὺ οὕτω, B
τίς πρῶτος κατὰ τὴν σὴν δόξαν εὐδαιμονίᾳ, τίς ***) δεύτε-
ρος, καὶ τοὺς ἄλλους ἑξῆς πέντε ὄντας κρῖναι, βασιλικόν, τιμο-
κρατικόν, ὀλιγαρχικόν, δημοκρατικόν, τυραννικόν. Ἀλλὰ ῥᾳδία,
ἔφη, ἡ κρίσις· καθάπερ γὰρ εἰςῆλθον, ἔγωγε ὥςπερ χοροὺς κρί-
νω ἀρετῇ καὶ κακίᾳ καὶ εὐδαιμονίᾳ καὶ τῷ ἐναντίῳ. Μισθωσώ-
μεθα οὖν κήρυκα, ἦν δ' ἐγώ, ἢ αὐτὸς ἀνείπω ὅτι ὁ Ἀρίστωνος
υἱὸς τὸν ἄριστόν τε καὶ δικαιότατον * εὐδαιμονέστατον ἔκρινε, C

---

*) γρ. δοκῇ. **) ἴσ. τῆς μεγίστης.
***) ἄλλ. καὶ τίς.

coactus eſt a caſu aliquo dominatum occupare et, licet ſui impotens ſit, aliis imperare conatur, veluti ſi quis aegrotante corpore ſuique impotente non privatam tranquillamque vitam degat, ſed certare cum aliis corporibus ac pugnare ſemper cogatur. Plane, inquit, ſimillima ac veriſſima dicis, Socrate. Nonne igitur, inquam, care Glauco, prorſus conditio eſt miſera et eo, quem tu iudicabas incommodiſſime vivere, etiam incommodius vivit qui tyrannus eſt? Admodum. Eſt ergo revera, etiamſi cui non ita videtur, verus tyrannus vere ſervus ſummae adulationis ac ſervitutis asſentatorque improbiſſimorum; et cupiditates nullo modo explens, ſed plurimarum egentiſſimus et pauper revera reperitur, ſi quis ad univerſum eius animum explorandum valet, et timore plenus per totam vitam palpitationibus ac doloribus vexatur, ſiquidem civitatis ſtatui cui imperat ſimilis eſt; eſt vero ſimilis; nonne? Sane quidem, inquit. Nonne praeterea adhuc tribuemus viro quae antea memoravimus, neceſſario eum et eſſe et magis etiam fieri quam ante fuerit propter imperium invidum, perfidum, iniuſtum, inimicum, impium omnisque nequitiae cauponem et altorem, et propter haec omnia maxime quidem ipſum infelicem eſſe, deinde vero etiam propinquos tales reddere? Nemo tibi, inquit, de iis qui ſana mente ſunt repugnabit. Agedum mihi, inquam, ut iudex communis decernit, ita tu quoque, quis primus ſit ex tua ſententia ratione felicitatis, quis ſecundus, et reliquos deinceps quinque diiudica, regium, civitatis ſtudioſum in qua ambitioſi dominantur, paucorum dominatui faventem, popularis gubernationis amantem, tyrannicum. At facile, inquit, iudicium; ſicut enim ingrediuntur, ego tamquam choros eos iudico virtute et pravitate, felicitate et contrario. Mercede iam conducamus praeconem, inquam, an ipſe renunciem Ariſtonis filium optimum et iuſtiſſimum iudicaſſe beatiſſimum, hunc autem

τοῦτον δ' εἶναι τὸν βασιλικώτατον καὶ βασιλεύοντα αὑτοῦ, τὸν δὲ κάκιστόν τε καὶ ἀδικώτατον ἀθλιώτατον, τοῦτον δὲ αὖ τυγχάνειν ὄντα ὃς ἂν τυραννικώτατος ὢν ἑαυτοῦ τε ὅτι μάλιστα τυραννῇ καὶ τῆς πόλεως; Ἀνειρήσθω σοι, ἔφη. Ἦ οὖν προσαναγορεύω, εἶπον, ἐάν τε λανθάνωσι τοιοῦτοι ὄντες ἐάν τε μὴ πάντας ἀνθρώπους τε καὶ θεούς; Προσαναγόρευε, ἔφη.

Εἶεν δή, εἶπον, αὕτη μὲν ἡμῖν ἡ ἀπόδειξις μία ἂν εἴη· * δευτέραν δὲ δεῖ τήνδε, ἐάν τι δόξῃ, εἶναι. Τίς αὕτη; D
Ἐπειδή, ὥσπερ πόλις, ἦν δ' ἐγώ, διῄρηται κατὰ τρία εἴδη, οὕτω καὶ ψυχὴ ἑνὸς ἑκάστου τριχῇ, δέξεται, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ ἑτέραν ἀπόδειξιν. Τίνα ταύτην; Τήνδε. τριῶν ὄντων τριτταὶ καὶ ἡδοναί μοι φαίνονται, ἑνὸς ἑκάστου μία ἰδία, ἐπιθυμίαι τε ὡσαύτως καὶ ἀρχαί. Πῶς λέγεις; ἔφη. Τὸ μέν, φαμέν, ἦν ᾧ μανθάνει ἄνθρωπος, τὸ δὲ ᾧ θυμοῦται, τὸ δὲ τρίτον διὰ πολυειδίαν ἑνὶ οὐκ ἔσχομεν ὀνόματι * προς- E
ειπεῖν ἰδίῳ αὐτοῦ, ἀλλὰ ὃ μέγιστον καὶ ἰσχυρότατον εἶχεν ἐν αὐτῷ, τούτῳ ἐπωνομάσαμεν· ἐπιθυμητικὸν γὰρ αὐτὸ κεκλήκαμεν διὰ σφοδρότητα τῶν τε περὶ *) ἐδωδὴν ἐπιθυμιῶν καὶ πόσιν καὶ ἀφροδίσια καὶ ὅσα ἄλλα τούτοις ἀκόλουθα, καὶ φιλοχρήματον δή, ὅτι διὰ χρημάτων μάλιστα ἀποτελοῦνται * αἱ τοιαῦται ἐπιθυμίαι. Καὶ ὀρθῶς γ', ἔφη. Ἆρ' οὖν καὶ 581
τὴν ἡδονὴν αὐτοῦ καὶ φιλίαν εἰ φαῖμεν εἶναι τοῦ κέρδους, μάλιστ' ἂν εἰς ἓν κεφάλαιον ἀπερειδοίμεθα τῷ λόγῳ, ὥστε τι ἡμῖν αὐτοῖς δηλοῦν, ὁπότε τοῦτο τῆς ψυχῆς τὸ μέρος λέγοιμεν; καὶ καλοῦντες αὐτὸ φιλοχρήματον καὶ φιλοκερδὲς ὀρθῶς ἂν καλοῖμεν; Ἐμοὶ γοῦν **) δοκεῖ, ἔφη. Τί δέ; τὸ θυμοειδὲς οὐ πρὸς τὸ κρατεῖν μέντοι ***) φαμὲν καὶ νικᾶν καὶ εὐδοκιμεῖν ἀεὶ †) ὅλον ὡρμῆσθαι; * Καὶ μάλα. Εἰ οὖν φιλόνεικον B
αὐτὸ καὶ φιλότιμον προσαγορεύοιμεν, ἦ ἐμμελῶς ἂν ἔχοι; Ἐμμελέστατα μὲν οὖν. Ἀλλὰ μὴν ᾧ γε μανθάνομεν, παντὶ δῆλον ὅτι πρὸς τὸ εἰδέναι τὴν ἀλήθειαν ὅπῃ ἔχει πᾶν ἀεὶ τέταται ††).

*) ἄλλ. τῶν τὴν περί. **) γρ. Ἔμοιγ' οὖν.
***) γρ. μέν τι. †) γρ. δεῖ.
††) γρ. τέτακται.

esse maxime regium seque ipsum regentem, pessimum vero et iniustissimum esse miserrimum, et hunc esse eum qui, quum maxime tyrannicus esset, et se ipsum et civitatem tyrannide opprimeret? Renunciatum a te esto, inquit. Num addam praeconio, sive fugeret eos tales esse sive non fugeret omnes et homines et deos? Adde, inquit.

Iam haec quidem, inquam, una nobis erit demonstratio; secundam vero oportet hanc, si videatur, esse. Quaenam? Quoniam, quemadmodum civitas, inquam, divisa est in tres species, ita etiam animus uniuscuiusque tripertito, recipiet, ut mihi videtur, aliam quoque demonstrationem. Quamnam autem? Hanc. quum tres sint species, tres quoque voluptates mihi videntur esse, uniuscuiusque una propria, itemque cupiditates et imperia. Quomodo dicis? inquit. Una quidem, dicimus, erat ea qua cognoscit homo, altera qua irascitur, tertiam vero propter varietatem uno non habebamus nomine appellare ipsius proprio, at quod maximum ac validissimum in se habebat, ex eo nominabamus; ad cupiditates enim propensam eam dicebamus propter vehementiam cupiditatum cibi et potionis et rerum Venerearum et quaecumque aliae cum his coniunctae sunt, atque etiam pecuniae avidam, quia per pecuniam maxime explentur eiusmodi cupiditates. Ac recte quidem, inquit. Nonne etiam voluptatem et amorem lucri si eam dicamus esse, maxime in una summa nitatur oratio nostra, ita ut nobis ipsis aliquid declaremus, quum hanc animi partem memoremus? et appellantes eam pecuniae et lucri cupidam rectene appellabimus? Mihi certe videtur. Quid vero? iracundam animi partem nonne imperium dicimus et victoriam et laudem semper totam appetere? Sane quidem. Quocirca si contentionis eam et honoris cupidam dixerimus, rectene habuerit? Rectissime vero. At vero eam qua cognoscimus quilibet videt ad veritatem quomodo se habeat

καὶ χρημάτων τε καὶ δόξης ἥκιστα τούτων τούτῳ μέλει. Πο-
λύ γε. Φιλομαθὲς δὴ καὶ φιλόσοφον καλοῦντες αὐτὸ κατὰ
τρόπον ἂν καλοῖμεν. Πῶς γὰρ οὔ; Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ,
καὶ ἄρχει ἐν ταῖς ψυχαῖς * τῶν μὲν τοῦτο, τῶν δὲ τὸ ἕτε- C
ρον ἐκείνων, ὁπότερον ἂν τύχῃ; Οὕτως, ἔφη. Διὰ ταῦτα
δὴ καὶ ἀνθρώπων λέγομεν τὰ πρῶτα τριττὰ γένη εἶναι, φι-
λόσοφον, φιλόνεικον, φιλοκερδές. Κομιδῇ γε. Καὶ ἡδονῶν
δὴ τρία εἴδη, ὑποκείμενον ἓν ἑκάστῳ τούτων. Πάνυ γε.
Οἶσθ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι, εἰ ἐθέλοις τρεῖς τοιούτους ἀν-
θρώπους ἐν μέρει ἕκαστον ἀνερωτᾶν τίς τούτων τῶν βίων
ἥδιστος, τὸν ἑαυτοῦ ἕκαστος μάλιστα ἐγκωμιάσεται; ὅ τε
χρηματιστικὸς πρὸς * τὸ κερδαίνειν τὴν τοῦ τιμᾶσθαι ἡδονὴν D
ἢ τὴν τοῦ μανθάνειν οὐδενὸς ἀξίαν φήσει εἶναι, εἰ μὴ εἴ
τι *) αὐτῶν ἀργύριον ποιεῖ; Ἀληθῆ, ἔφη. Τί δὲ ὁ φιλότι-
μος; ἦν δ' ἐγώ· οὐ τὴν μὲν ἀπὸ τῶν χρημάτων ἡδονὴν
φορτικήν τινα ἡγεῖται, καὶ αὖ τὴν ἀπὸ τοῦ μανθάνειν, ὅ
τι μὴ μάθημα τιμὴν φέρει, καπνὸν δὴ **) καὶ φλυαρίαν;
Οὕτως, ἔφη, ἔχει. Τὸν δὲ φιλόσοφον, ἦν δ' ἐγώ, ποιώμε-
θα τὰς ἄλλας ἡδονὰς νομίζειν οὐδὲν πρὸς τὴν τοῦ εἰδέναι
* τἀληθὲς ὅπῃ ἔχει, καὶ ἐν τῷ τοιούτῳ τινὶ ἀεὶ εἶναι μαν- E
θάνοντα, τῆς ἡδονῆς οὐ πάνυ πόῤῥω, τὰς δ' ἄλλας καλεῖν
τῷ ὄντι ἀναγκαίας, ὡς οὐδὲν τῶν ἄλλων δεόμενον, εἰ μὴ
ἀνάγκη ἦν. Εὖ, ἔφη, δεῖ εἰδέναι. Ὅτε δὴ οὖν, εἶπον,
ἀμφιςβητοῦνται ἑκάστου τοῦ εἴδους αἱ ἡδοναὶ καὶ αὐτὸς
ὁ βίος, μὴ ὅτι πρὸς τὸ κάλλιον καὶ αἴσχιον ζῆν μηδὲ τὸ χεῖ-
ρον καὶ ἄμεινον, ἀλλὰ πρὸς αὐτὸ τὸ ἥδιον καὶ ἀλυπότερον,
* πῶς ἂν εἰδεῖμεν τίς αὐτῶν ἀληθέστατα λέγει; Οὐ πάνυ, ἔφη, 582
ἔγωγε ἔχω εἰπεῖν. Ἀλλ' ὧδε σκόπει· τίνι χρὴ κρίνεσθαι τὰ μέλ-
λοντα καλῶς κριθήσεσθαι; ἆρ' οὐκ ἐμπειρίᾳ τε καὶ φρονή-
σει καὶ λόγῳ; ἢ τούτων ἔχοι ἂν τις βέλτιον κριτήριον; Καὶ

---

*) γρ. εἴ τις.

**) ἴσ. καπνόν τε.

perſpiciendam omnem ſemper tendere, minimamque in pecunia et gloria curam ponere. Minimam vero. Doctrinarum igitur et ſapientiae ſtudioſam eam appellantes rite appellabimus. Quidni? Nonne, inquam, etiam dominatur in aliorum hominum animis haec, in aliorum illa pars, utricumque id obtingit? Ita, inquit. Hanc igitur ob cauſam etiam hominum dicimus prima haec tria genera eſſe, philoſophum, contentionis appetens, lucri cupidum. Sane quidem. Atque etiam voluptatum tres ſpecies, ſubiectam unam cuique illorum. Admodum. Iam ſcin', inquam, ſi volueris trium horum hominum quemque pro ſe interrogare, quaenam harum vitarum ſit iucundiſſima, ſuam quemque maxime eſſe celebraturum? et quaeſtui quidem deditum honoris vel diſcendi voluptatem cum lucri faciendi voluptate collatam pro nihilo habendam eſſe dicturum, niſi ſi quid eorum pecuniam faciat? Vere, inquit. Quid vero honoris cupidus? inquam; nonne voluptatem e pecunia percipiendam abiectam quandam exiſtimat, atque etiam diſcendi voluptatem, niſi diſciplina honorem afferat, pro fumo et nugis habet? Ita, inquit, eſt. Philoſophum autem, inquam, ſumamus reliquas voluptates pro nihilo putare collatas cum voluptate veritatis quomodo ſe habeat cognoſcendae, et id ſemper agere ut diſcat, a voluptate non ſane longe remotum, ceteras vero nominare vere neceſſarias, quippe qui reliquarum non indigeat, niſi neceſſitate cogatur. Probe, inquit, cognoſci id oportet. Iam ſi, inquam, in controverſiam vocentur cuiusque generis voluptates ipſaque vita, non ad honeſtiorem vel turpiorem, neque ad deteriorem vel meliorem vitam, ſed ad ipſam iucundiorem magisque dolore vacuam, quomodo ſciamus quinam eorum veriſſima dicat? Non ſane, inquit, equidem habeo dicere. Ita igitur conſidera. quonam oportet iudicari quae recte ſunt iudicanda? nonne peritia et prudentia et disputatione? an habere quis poterit his me-

πῶς ἄν; ἔφη. Σκόπει δή· τριῶν ὄντων τῶν ἀνδρῶν τίς ἐμπειρότατος πασῶν ὧν εἴπομεν ἡδονῶν; πότερον ὁ φιλοκερδής, μανθάνων αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν οἷόν ἐστιν, ἐμπειρότερος δοκεῖ σοι εἶναι τῆς ἀπὸ τοῦ * εἰδέναι ἡδονῆς, ἢ ὁ B φιλόσοφος τῆς ἀπὸ τοῦ κερδαίνειν; Πολύ, ἔφη, διαφέρει· τῷ μὲν γὰρ ἀνάγκη γεύεσθαι τῶν ἑτέρων ἐκ παιδὸς ἀρξαμένῳ, τῷ δὲ φιλοκερδεῖ, ὅπῃ πέφυκε τὰ ὄντα μανθάνοντι, τῆς ἡδονῆς ταύτης, ὡς γλυκεῖά ἐστιν, οὐκ ἀνάγκη γεύεσθαι οὐδ' ἐμπείρῳ γίγνεσθαι, μᾶλλον δὲ καὶ προθυμουμένῳ οὐ ῥᾴδιον. Πολὺ ἄρ', ἦν δ' ἐγώ, διαφέρει τοῦ γε φιλοκερδοῦς ὁ φιλόσοφος ἐμπειρίᾳ ἀμφοτέρων τῶν ἡδονῶν. Πολὺ * μέντοι. Τί δὲ τοῦ φιλοτίμου; ἆρα μᾶλλον ἄπειρός ἐστι C τῆς ἀπὸ τοῦ τιμᾶσθαι ἡδονῆς ἢ ἐκεῖνος τῆς ἀπὸ τοῦ φρονεῖν; Ἀλλὰ τιμή *), ἔφη, ἐάνπερ ἐξεργάζωνται ἐπὶ ὃ ἕκαστος ὥρμηκε, πᾶσιν αὐτοῖς ἕπεται· καὶ γὰρ ὁ πλούσιος ὑπὸ πολλῶν τιμᾶται καὶ ὁ ἀνδρεῖος καὶ ὁ σοφός· ὥστε ἀπό γε τοῦ τιμᾶσθαι, οἷόν ἐστι, πάντες τῆς ἡδονῆς ἔμπειροι· τῆς δὲ τοῦ ὄντος θέας, οἵαν ἡδονὴν ἔχει, ἀδύνατον ἄλλῳ γεγεῦσθαι, πλὴν τῷ φιλοσόφῳ. Ἐμπειρίας * μὲν ἄρα, εἶπον, ἕνεκα D κάλλιστα τῶν ἀνδρῶν κρίνει οὗτος. Πολύ γε. Καὶ μὴν μετά γε φρονήσεως μόνος ἔμπειρος γεγονὼς ἔσται. Τί μήν; Ἀλλὰ μὴν καὶ δι' οὗ γε δεῖ ὀργάνου κρίνεσθαι, οὐ τοῦ φιλοκερδοῦς τοῦτο ὄργανον οὐδὲ τοῦ φιλοτίμου, ἀλλὰ τοῦ φιλοσόφου. Τὸ ποῖον; Διὰ λόγων που ἔφαμεν δεῖν κρίνεσθαι· ἦ γάρ; Ναί. Λόγοι δὲ τούτου μάλιστα ὄργανον. Πῶς δ' οὔ; Οὐκοῦν εἰ μὲν πλούτῳ καὶ κέρδει ἄριστα ἐκρίνετο τὰ κρινόμενα, ἃ ἐπῄνει * ὁ φιλοκερδὴς καὶ ἔψεγεν, E ἀνάγκη ἂν ἦν ταῦτα ἀληθέστατα εἶναι; Πολλή γε. Εἰ δὲ τιμῇ τε καὶ νίκῃ καὶ ἀνδρείᾳ, ἆρ' οὐχ ἃ ὁ φιλότιμός τε καὶ ὁ φιλόνεικος; Δῆλον. Ἐπειδὴ δ' ἐμπειρίᾳ καὶ φρονήσει καὶ λόγῳ; Ἀνάγκη, ἔφη, ἃ ὁ φιλόσοφός τε καὶ ὁ φιλολόγος ἐπαινεῖ, ἀληθέστατα εἶναι. Τριῶν ἄρα οὐσῶν τῶν * ἡδο- 583 νῶν ἡ τούτου τοῦ μέρους τῆς ψυχῆς ᾧ μανθάνομεν ἡδίστη

---

*) ἄλλ. Ἀλλὰ τιμὴ μέν.

lius ad iudicandum inſtrumentum? Quî autem? inquit. Vide igitur: trium illorum qui ſunt virorum quis peritiſſimus eſt omnium quas diximus voluptatum? utrum lucri cupidus percipiens qualis ſit ipſa veritas peritior tibi videtur eſſe voluptatis e cognitione proficiſcentis, quam philoſophus eius quae e lucro faciendo manat? Multum, inquit, differt; hic enim alteras a pueritia guſtaverit neceſſe eſt, lucri vero cupidum, ſi quomodo ſe habeant ea quae ſunt cognoverit, hanc voluptatem quam ſuavis ſit haud neceſſe eſt guſtare nec experiri, immo etiamſi annititur, haud facile eſt. Longe igitur, inquam, lucri cupido philoſophus praeſtat utriusque voluptatis peritia. Longe vero. Quid vero honoris appetenti? num magis imperitus eſt voluptatis ex honore manantis quam ille eius quae e cognitione gignitur? At vero honor, inquit, omnes ſequitur, qui quod appetiverant nacti ſunt; etenim dives a multis honoratur et fortis et ſapiens: ut voluptatis quam honor gignit omnes ſint periti; qualis autem voluptas ſit eius quod vere eſt ſpectandi nemo poteſt guſtare niſi philoſophus. Peritiae igitur cauſa, inquam, optime e viris hic iudicat. Sane quidem. Atque etiam iuvante prudentia ſolus erit peritus. Quidni? Illud porro inſtrumentum quo iudicandum eſt, neque lucri cupidi neque honoris ſtudioſi eſt, ſed philoſophi. Quale? Disputatione videlicet diximus iudicandum eſſe; nonne? Ita. Disputatio vero huius maxime eſt inſtrumentum. Quidni? Nonne ſi divitiis et lucro optime iudicarentur iudicanda, ea quae laudaret lucri cupidus aut vituperaret, neceſſario eſſent veriſſima? Sane quidem. Sin autem honore et victoria et fortitudine, nonne ea quae honoris cupidus contentionisque amans? Patet. Quoniam vero peritia et prudentia et disputatione? Fieri non poteſt, inquit, quin quae philoſophus et disputationum amans laudent veriſſima ſint. Trium ergo quae ſunt voluptatum iucundiſſima erit ea quam percipit

ἂν εἴη, καὶ ἐν ᾧ ἡμῶν τοῦτο ἄρχει, ὁ τούτου βίος ἥδιστος. Πῶς δ' οὐ μέλλει; ἔφη· κύριος γοῦν ἐπαινέτης ὢν ἐπαινεῖ τὸν ἑαυτοῦ βίον ὁ φρόνιμος. Τίνα δὲ δεύτερον, εἶπον, βίον καὶ τίνα δευτέραν ἡδονήν φησιν ὁ κριτὴς εἶναι; δῆλον *) ὅτι τὴν τοῦ πολεμικοῦ τε καὶ φιλοτίμου (ἐγγυτέρω γὰρ αὐτοῦ ἐστὶν ἢ ἡ τοῦ χρηματιστοῦ), ὑστάτην δὲ τὴν τοῦ φιλοκερδοῦς, ὡς ἔοικεν; Τί μήν; ἦ δ' ὅς.

Ταῦτα μὲν * τοίνυν οὕτω δύ' ἐφεξῆς ἂν εἴη καὶ δὶς νενικηκὼς ὁ δίκαιος τὸν ἄδικον, τὸ δὲ τρίτον ὀλυμπικῶς τῷ σωτῆρί τε καὶ τῷ Ὀλυμπίῳ Διί, ἄθρει ὅτι οὐδὲ παναληθής ἐστιν ἡ τῶν ἄλλων ἡδονὴ πλὴν τῆς τοῦ φρονίμου, οὐδὲ καθαρά, ἀλλ' ἐσκιαγραφημένη τις, ὡς ἐγὼ δοκῶ μοι τῶν σοφῶν τινὸς ἀκηκοέναι· καίτοι τοῦτ' ἂν εἴη μέγιστόν τε καὶ κυριώτατον τῶν πτωμάτων. Πολύ γε· ἀλλὰ πῶς λέγεις; Ὧδ', εἶπον, ἐξευρήσω, σοῦ ἀποκρινομένου ζητῶν * ἅμα. Ἐρώτα δή, ἔφη. Λέγε δή, ἦν δ' ἐγώ· οὐκ ἐναντίον φαμὲν λύπην ἡδονῇ; Καὶ μάλα. Οὐκοῦν καὶ τὸ μήτε χαίρειν μήτε λυπεῖσθαι εἶναί τι; Εἶναι μέντοι. Μεταξὺ τούτοιν ἀμφοῖν ἐν μέσῳ ὂν ἡσυχίαν τινὰ περὶ ταῦτα τῆς ψυχῆς; ἢ οὐχ οὕτως αὐτὸ λέγεις; Οὕτως, ἦ δ' ὅς. Ἆρα οὐ μνημονεύεις, ἦν δ' ἐγώ, τοὺς τῶν καμνόντων λόγους, οὓς λέγουσιν ὅταν κάμνωσιν; Ποίους; Ὡς οὐδὲν ἄρα ἐστὶν ἥδιον τοῦ ὑγιαίνειν, ἀλλὰ σφᾶς * ἐλελήθει, πρὶν κάμνειν, ἥδιστον ὄν. Μέμνημαι, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ τῶν περιωδυνίᾳ τινὶ ἐχομένων ἀκούεις λεγόντων ὡς οὐδὲν ἥδιον τοῦ παύσασθαι ὀδυνώμενον; Ἀκούω. Καὶ ἐν ἄλλοις γε, οἶμαι, πολλοῖς τοιούτοις αἰσθάνει γιγνομένους τοὺς ἀνθρώπους, ἐν οἷς ὅταν λυπῶνται, τὸ μὴ λυπεῖσθαι καὶ τὴν ἡσυχίαν τοῦ τοιούτου ἐγκωμιάζουσιν ὡς ἥδιστον, οὐ τὸ χαίρειν. Τοῦτο γάρ, ἔφη, τότε ἡδὺ ἴσως καὶ ἀγαπητὸν γίγνεται, ἡσυχία. Καὶ ὅταν παύσηται * ἄρα, εἶπον, χαίρων τις, ἡ τῆς ἡδονῆς ἡσυχία λυπηρὸν ἔσται. Ἴσως, ἔφη. Ὃ μεταξὺ ἄρα νῦν δὴ ἀμφοτέρων ἔφαμεν εἶναι, τὴν ἡσυ-

*) ἄλλ. Δῆλον. Ἴσ. εἶναι; ἢ δῆλον.

animi pars qua cognofcimus, et in quo de nobis haec dominatur, eius vita erit iucundiffima. Quidui? inquit; ratus certe laudator fuam celebrat vitam prudens. Quamnam vero fecundam, inquam, vitam et quam fecundam voluptatem dicit iudex effe? an patet bellicofi honorisque cupidi vitam (propius enim ab ea abeft quam quaeftus faciendi ftudiofi vitae), ultimam vero lucri cupidi vitam, ut videtur? Quidni? inquit.

Haec igitur duo deinceps fe excipient et bis vincet iuftus iniuftum, tertium vero ac poftremum reputa hoc, quod nec omnino vera eft ceterorum voluptas collata cum fapientis voluptate, neque pura, fed fpeciem tantum veri gerens, ut ego mihi videor ex aliquo de fapientibus audiviffe; quamquam hic effet maximus graviffimusque cafuum. Sane quidem; at quomodo dicis? Ita, inquam, inveniam, ut, dum tu refpondebis, quaeram. Interroga dum, inquit. Dic fane, inquam: nonne contrarium dicimus effe dolorem voluptatis? Vero. Nonne etiam ftatum quendam effe in quo neque gaudeamus neque doleamus? Effe vero. Eumque, quum inter haec ambo interiectus fit, tranquillitatem effe animi et vacationem ab illis? annon ita eum appellas? Ita, inquit. Nonne vero recordaris, inquam, ea quae aegrotantes dicere folent quum aegrotant? Quaenam? Nihil effe fuavius fanitate, at, antequam aegrotarent, fugiffe ipfos hoc effe iucundiffimum. Recordor, inquit. Nonne eos qui gravi quodam dolore cruciantur audis dicentes nihil iucundius effe quam dolore liberari? Audio. Et in aliis quoque, ni fallor, multis huiusmodi cafibus animadvertis homines, quum dolore angantur, vacationem a dolore huiusque quietem celebrare ut iucundiffimam, non gaudium. Quies enim, inquit, tum profecto iucunda et exoptata accidit. Et quando aliquis, inquam, gaudere definit, voluptatis quies acerba erit. Sine dubio, inquit. Quod igitur inter utrumque modo diximus interiectum effe, quies, id quandoque

γίαν, τοῦτό ποτε ἀμφότερα ἔσται, λύπη τε καὶ ἡδονή. Ἔοικεν. Ἦ καὶ δυνατον τὸ μηδέτερα ὂν ἀμφότερα γίγνεσθαι; Οὔ μοι δοκεῖ. Καὶ μὴν τό γε ἡδὺ ἐν ψυχῇ γιγνόμενον καὶ τὸ λυπηρὸν κίνησίς τις ἀμφοτέρω ἐστόν· ἢ οὔ; Ναί. * Τὸ δὲ 584 μήτε λυπηρὸν μήτε ἡδὺ οὐχὶ ἡσυχία μέντοι καὶ ἐν μέσῳ τούτοιν ἐφάνη ἄρτι; Ἐφάνη γάρ. Πῶς οὖν ὀρθῶς ἐστὶ τὸ μὴ ἀλγεῖν ἡδὺ ἡγεῖσθαι ἢ τὸ μὴ χαίρειν ἀνιαρόν; Οὐδαμῶς. Οὐκ ἔστιν ἄρα τοῦτο, ἀλλὰ φαίνεται, ἦν δ' ἐγώ, παρὰ τὸ ἀλγεινὸν ἡδὺ καὶ παρὰ τὸ ἡδὺ ἀλγεινὸν τότε ἡ ἡσυχία, καὶ οὐδὲν ὑγιὲς τούτων τῶν φαντασμάτων πρὸς ἡδονῆς ἀλήθειαν, ἀλλὰ γοητεία τις. Ὡς γοῦν ὁ λόγος, ἔφη, σημαίνει. Ἰδὲ τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, * ἡδονὰς αἳ οὐκ ἐκ λυπῶν εἰσίν, B ἵνα μὴ πολλάκις οἰηθῇς ἐν τῷ παρόντι οὕτω τούτω πεφυκέναι, ἡδονὴν μὲν παῦλαν λύπης εἶναι, λύπην δὲ ἡδονῆς. Ποῦ δή, ἔφη, καὶ ποίας λέγεις; Πολλαὶ μέν, εἶπον, καὶ ἄλλαι, μάλιστα δ' εἰ ἐθέλεις *) ἐννοῆσαι τὰς περὶ τὰς ὀσμὰς ἡδονάς· αὗται γὰρ οὐ προλυπηθέντι ἐξαίφνης ἀμήχανοι τὸ μέγεθος γίγνονται, παυσάμεναί τε λύπην οὐδεμίαν καταλείπουσιν. Ἀληθέστατα, ἔφη. Μὴ ἄρα πειθώμεθα * καθαρὰν C ἡδονὴν εἶναι τὴν λύπης ἀπαλλαγήν, μηδὲ λύπην τὴν ἡδονῆς. Μὴ γάρ. Ἀλλὰ μέντοι, εἶπον, αἵ γε διὰ τοῦ σώματος ἐπὶ τὴν ψυχὴν τείνουσαι καὶ λεγόμεναι ἡδοναί, σχεδὸν αἱ πλεῖσταί τε καὶ μέγισται, τούτου τοῦ εἴδους εἰσί, λυπῶν τινὲς ἀπαλλαγαί. Εἰσὶ γάρ. Οὐκοῦν καὶ αἱ περὶ μελλόντων τούτων ἐκ προσδοκίας γιγνόμεναι προαισθήσεις **) τε καὶ προλυπήσεις κατὰ ταὐτὰ ἔχουσιν; Κατὰ ταὐτά. Οἶσθ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, οἷαί εἰσι * καὶ ᾧ μάλιστα ἐοίκασιν; Τῷ; ἔφη. D Νομίζεις τι, εἶπον, ἐν τῇ φύσει εἶναι τὸ μὲν ἄνω, τὸ δὲ κάτω, τὸ δὲ μέσον; Ἔγωγε. Οἴει οὖν ἄν τινα ἐκ τοῦ κάτω φερόμενον πρὸς μέσον ***) ἄλλο τι οἴεσθαι ἢ ἄνω φέρεσθαι; καὶ ἐν μέσῳ στάντα, ἀφορῶντα ὅθεν ἐνήνεκται, ἄλλοθί που ἂν ἡγεῖσθαι εἶναι ἢ ἐν τῷ ἄνω, μὴ ἑωρακότα τὸ ἀληθῶς

---

*) γρ. θέλεις.
**) ἄλλ. προησθήσεις.
***) γρ. πρὸς τὸ μέσον.

utrumque erit, dolor et voluptas. Patet. Num autem fieri potest ut quod neutrum est id utrumque exsistat? Non mihi videtur. Iam vero voluptas in animo exsistens et dolor motiones quaedam sunt; nonne? Ita. Status vero in quo neque dolemus neque gaudemus nonne quies et medius quidam inter illa modo repertus est? Est vero. Quomodo igitur rectum est vacationem a dolore suavem existimare vel gaudii defectionem acerbam? Nullo modo. Non est igitur hoc, sed videtur, inquam, ad acerbum iucunda et ad iucundum acerba tum quies, nihilque horum visorum sincerum est ad voluptatis veritatem, sed praestigiae quaedam. Ut certe oratio, inquit, declarat. Vide iam, inquam, voluptates quae non e doloribus gignuntur, ut ne forte putes nunc ita comparatum esse, ut volúptas quidem intercapedo doloris sit, dolor vero voluptatis. Quorsum, inquit, et quas dicis? Multae quidem, inquam, aliae, maxime vero si vis considerare voluptates odorum; hae enim nullo dolore praegresso mirum quam magnae accidunt, nec quum desiverunt ullum dolorem relinquunt. Verissime, inquit. Ne igitur credamus puram voluptatem esse vacationem a dolore, nec dolorem intercapedinem voluptatis. Minime vero. At enim, inquam, illae per corpus ad animum pertinentes voluptates ita dictae, plurimae fere et maximae, huius sunt generis, liberationes quaedam et vacuitates dolorum. Sunt vero. Nonne etiam praecepta illa de rebus futuris gaudia et aegritudines quas exspectatio gignit eodem se modo habent? Eodem modo. Scin' igitur, inquam, qualia sint et cui maxime similia? Cuinam? inquit. Statuisne, inquam, in natura unum esse superum, alterum inferum, tertium medium? Ego sane. Putasne igitur, si quis e loco inferiore feratur in medium, aliud quid eum putaturum esse nisi sursum se ferri? et si in medio stet respiciatque unde latus fuerit, alio eum in loco existimaturum esse se versari quam in supero, quippe qui nondum viderit

ἄνω; Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε, ἔφη, ἄλλως οἶμαι οἰηθῆναι ἂν
τὸν τοιοῦτον. Ἀλλ' εἰ πάλιν γ', ἔφην, φέροιτο * κάτω, E
κάτω *) τ' ἂν οἴοιτο φέρεσθαι καὶ ἀληθῆ οἴοιτο; Πῶς γὰρ
οὔ; Οὐκοῦν ταῦτα πάσχοι ἂν πάντα διὰ τὸ μὴ ἔμπειρος
εἶναι τοῦ ἀληθινῶς ἄνω τε ὄντος καὶ ἐν μέσῳ καὶ κάτω;
Δῆλον δή. Θαυμάζοις ἂν οὖν εἰ καὶ ἄπειροι ἀληθείας περὶ
πολλῶν τε ἄλλων μὴ ὑγιεῖς δόξας ἔχουσι, πρός τε ἡδονὴν
καὶ λύπην καὶ τὸ μεταξὺ τούτων οὕτω διάκεινται, ὥςτε,
ὅταν μὲν ἐπὶ τὸ λυπηρὸν φέρωνται, ἀληθῆ τε * οἴονται 585
καὶ τῷ ὄντι λυποῦνται, ὅταν δὲ ἀπὸ λύπης ἐπὶ τὸ μεταξύ,
σφόδρα μὲν οἴονται πρὸς πληρώσει τε καὶ ἡδονῇ γίγνεσθαι,
ὥςπερ δὲ **) πρὸς μέλαν φαιὸν ἀποσκοποῦντες ἀπειρίᾳ λευ-
κοῦ, καὶ πρὸς τὸ ἄλυπον οὕτω λύπην ἀφορῶντες ἀπειρίᾳ
ἡδονῆς ἀπατῶνται; Μὰ Δί', ἦ δ' ὅς, οὐκ ἂν θαυμάσαιμι,
ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον εἰ μὴ οὕτως ἔχοι. Ὧδε γοῦν, εἶπον, ἐν-
νόει· οὐχὶ πεῖνα καὶ δίψα καὶ τὰ τοιαῦτα ***) κενώσεις τινές
εἰσι τῆς περὶ * τὸ σῶμα ἕξεως; Τί μήν; Ἄγνοια δὲ καὶ B
ἀφροσύνη ἆρ' οὐ κενότης ἐστὶ τῆς περὶ ψυχὴν αὖ ἕξεως;
Μάλα γε. Οὐκοῦν πληροῖτ' ἂν ὅ τε τροφῆς μεταλαμβάνων
καὶ ὁ νοῦν ἴσχων; Πῶς δ' οὔ; Πλήρωσις δὲ ἀληθεστέρα
τοῦ ἧττον ἢ τοῦ μᾶλλον ὄντος; Δῆλον ὅτι τοῦ μᾶλλον.
Πότερα οὖν ἡγεῖ τὰ γένη μᾶλλον καθαρᾶς οὐσίας μετέχειν,
τὰ οἷον σίτου τε καὶ ποτοῦ καὶ ὄψου καὶ ξυμπάσης τροφῆς,
ἢ τὸ δόξης τε ἀληθοῦς εἶδος καὶ ἐπιστήμης καὶ νοῦ * καὶ C
ξυλλήβδην ἁπάσης ἀρετῆς; ὧδε δὲ κρῖνε· τὸ τοῦ ἀεὶ ὁμοίου
ἐχόμενον καὶ ἀθανάτου καὶ ἀληθείας, καὶ αὐτὸ τοιοῦτον ὂν
καὶ ἐν τοιούτῳ γιγνόμενον, μᾶλλον εἶναί σοι δοκεῖ, ἢ τὸ †)
μηδέποτε ὁμοίου καὶ θνητοῦ, καὶ αὐτὸ τοιοῦτον καὶ ἐν τοι-
ούτῳ γιγνόμενον; Πολύ, ἔφη, διαφέρει τὸ τοῦ ἀεὶ ὁμοίου.
Ἡ οὖν ἀεὶ ὁμοίου οὐσία οὐσίας τι μᾶλλον ἢ ἐπιστήμης
μετέχει; Οὐδαμῶς. Τί δ', ἀληθείας; Οὐδὲ τοῦτο. Εἰ δὲ

---

*) ἄλλ. φέροιτο, κάτω τ'.
**) γρ. ὥςπερ.
***) ἄλλ. καὶ τοιαῦτα.
†) ἴσ. τὸ τοῦ.

vere ſuperum? Haudquaquam hercle, inquit, aliter opinor hunc eſſe opinaturum. At rurſus, inquam, ſi feratur deorſum, deorſum opinaturum eſſe ſe ferri et recte opinaturum? Quidni? Nonne haec ei accidant omnia propterea quod imperitus ſit loci vere ſuperi et medii et inferi? Patet vero. Admireris igitur ſi etiam imperiti veritatis quum de multis aliis falſas opiniones habeant, tum etiam de voluptate et dolore et eo quod inter utrumque interiectum eſt ita ſentiant ut, quum ad acerbum ferantur, vere opinentur et reapſe doleant, quum vero a dolore ad medium, admodum quidem exiſtiment ad expletionem et voluptatem ſe perveniſſe, ſed, quemadmodum qui iuxta nigrum colorem fuſcum ſpectent imperiti albi, ita etiam iuxta doloris vacuitatem dolorem ſpectantes propter voluptatis imperitiam decipiantur? Haudquaquam hercle, inquit, admirer, ſed multo magis ſi non ita ſe habeat. Ita certe, inquam, conſidera: nonne fames et ſitis et alia eiusdem generis exhauſti ſunt corporis habitus? Quidni? Inſcitia vero et inſipientia nonne exhauſti ſunt animi habitus? Sane quidem. Nonne expletur tam qui nutrimentum accipit quam qui intelligentiam asſequitur? Quidni? Repletio autem num verior eſt per id quod minus an per id quod magis eſt? Patet per id quod magis eſt. Utra iam genera magis cenſes puram habere naturam, cibum, potum, opſonium univerſumque nutrimentum, an opinionis verae ſpeciem et ſcientiae et intelligentiae et omnino univerſae virtutis? ſic vero iudica: utrum id quod cum ſemper ſimili coniunctum eſt et cum immortali et veritate, ipſumque tale eſt et in tali exſiſtit, magis eſſe tibi videtur, an id quod cum natura numquam ſimili et mortali coniunctum ipſumque tale eſt et in tali exſiſtit? Longe, inquit, praeſtat id quod cum natura ſemper ſimili coniunctum eſt. Naturae igitur ſemper ſimilis eſſentia num magis eſſentiae particeps eſt quam ſcientiae? Minime vero. Quid, quam veritatis? Ne hoc

ἀληθείας ἧττον, οὗ καὶ οὐσίας; Ἀνάγκη. Οὐκοῦν * ὅλως D τὰ περὶ τὴν τοῦ σώματος θεραπείαν γένη τῶν γενῶν αὖ τῶν περὶ τὴν τῆς ψυχῆς θεραπείαν ἧττον ἀληθείας τε καὶ οὐσίας μετέχει; Πολύ γε. Σῶμα δὲ αὐτὸ ψυχῆς οὐκ οἴει οὕτως; Ἔγωγε. Οὐκοῦν τὸ τῶν μᾶλλον ὄντων πληρούμενον καὶ αὐτὸ μᾶλλον ὂν ὄντως μᾶλλον πληροῦται, ἢ τὸ τῶν ἧττον ὄντων καὶ αὐτὸ ἧττον ὄν; Πῶς γὰρ οὔ; Εἰ ἄρα τὸ πληροῦσθαι τῶν φύσει προσηκόντων ἡδύ ἐστι, τὸ τῷ ὄντι καὶ τῶν μᾶλλον ὄντων *) πληρούμενον μᾶλλον * ὄντως τε καὶ E ἀληθεστέρως χαίρειν ἂν ποιοῖ ἡδονῇ ἀληθεῖ, τὸ δὲ τῶν ἧττον ὄντων μεταλαμβάνον ἧττόν τε ἂν ἀληθῶς καὶ βεβαίως πληροῖτο καὶ ἀπιστοτέρας ἂν ἡδονῆς καὶ ἧττον ἀληθοῦς μεταλαμβάνοι. Ἀναγκαιότατα, ἔφη. Οἱ ἄρα φρονήσεως καὶ ἀρετῆς ἄπειροι, εὐωχίαις * δὲ καὶ τοῖς τοιούτοις ἀεὶ ξυνόν- 586 τες, κάτω, ὡς ἔοικε, καὶ μέχρι πάλιν πρὸς τὸ μεταξὺ φέρονταί τε καὶ ταύτῃ πλανῶνται διὰ βίου, ὑπερβάντες δὲ τοῦτο πρὸς τὸ ἀληθῶς ἄνω οὔτε ἀνέβλεψαν πώποτε οὔτε ἠνέχθησαν, οὐδὲ τοῦ ὄντος τῷ ὄντι ἐπληρώθησαν, οὐδὲ βεβαίου τε καὶ καθαρᾶς ἡδονῆς ἐγεύσαντο, ἀλλὰ βοσκημάτων δίκην κάτω ἀεὶ βλέποντες καὶ κεκυφότες εἰς γῆν καὶ εἰς τραπέζας βόσκονται χορταζόμενοι καὶ ὀχεύοντες, καὶ ἕνεκα * τῆς τούτων πλεονεξίας λακτίζοντες καὶ κυρίττοντες ἀλλή- B λους σιδηροῖς κέρασί τε καὶ ὁπλαῖς ἀποκτιννύασι δι' ἀπληστίαν, ἅτε οὐχὶ τοῖς οὖσιν οὐδὲ τὸ ὂν οὐδὲ τὸ στέγον ἑαυτῶν πιμπλάντες. Παντελῶς, ἔφη ὁ Γλαύκων, τὸν τῶν πολλῶν, ὦ Σώκρατες, χρησμῳδεῖς βίον. Ἆρ' οὖν οὐκ ἀνάγκη καὶ ἡδοναῖς ξυνεῖναι μεμιγμέναις λύπαις, εἰδώλοις τῆς ἀληθοῦς ἡδονῆς καὶ ἐσκιαγραφημέναις, ὑπὸ τῆς παρ' ἀλλήλας θέσεως ἀποχραινομέναις, * ὥστε σφοδροὺς ἑκατέρας C φαίνεσθαι καὶ ἔρωτας ἑαυτῶν λυττῶντας τοῖς ἄφροσιν ἐντίκτειν καὶ περιμαχήτους εἶναι, ὥσπερ τὸ τῆς Ἑλένης εἰδω-

*) ἄλλ. τῶν ὄντων.

quidem. Si minus veritatis eſt particeps, nonne etiam eſſentiae minus eſt particeps? Neceſſario. Nonne in univerſum genera ad corporis cultum ſpectantia generibus illis ad animi cultum ſpectantibus minus veritatis et eſſentiae habent? Sane quidem. Corpus vero ipſum nonne item minus habere cenſes quam animum? Ego ſane. Nonne quod eis quae magis ſunt expletur ipſumque magis eſt revera magis expletur, quam quod rebus expletur quae minus ſunt ipſumque minus eſt? Quidni? Iam ſi rebus expleri natura convenientibus ſuave eſt, id quod revera rebusque quae magis ſunt expletur certius ac verius gaudio nos afficiet et voluptate vera, quod vero cum rebus coniunctum eſt quae minus ſunt minus etiam vere et firme explebitur et incertioris voluptatis minusque verae erit particeps. Maxime neceſſario, inquit. Qui ergo prudentiae ac virtutis imperiti ſunt, in epulis vero talibusque ſemper verſantur, deorſum, ut patet, rurſusque usque ad medium feruntur et ita errant per omnem vitam, numquam vero hoc transgreſſi ad locum vere ſuperum conſpexerunt ſuperiora eoque lati ſunt neque vero revera ſunt expleti, neque ſtabilem puramque voluptatem guſtarunt, ſed pecorum modo deorſum ſemper ſpectantes pronique in terram et in menſas paſcuntur ſeſe ſaginantes et ſalientes, et propter harum libidinum intemperantiam calcitrantes ac ferientes inter ſe ferreis cornibus et ungulis interficiunt inexplebili cupiditate inflammati, quippe qui neque rebus quae vere ſunt neque id quod vere eſt neque veram et conſtantem ſui partem impleant. Prorſus, Glauco inquit, multitudinis, Socrate, vitam oraculo edis. Nonne etiam neceſſe eſt in voluptatibus eos verſari cum doloribus permixtis, ſimulacris verae voluptatis et in ſpeciem pictis, quae quidem e regione ſibi poſitae ita inter ſe efferunt atque eminent, ut vehemens utrumque videatur et amores ſui furioſos imprudentibus iniiciat certatimque expetatur, quemadmodum de Helenae

λον ὑπὸ τῶν ἐν Τροίᾳ Στησίχορός φησι γενέσθαι περιμάχητον ἀγνοίᾳ τοῦ ἀληθοῦς; Πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη, τοιοῦτόν τι αὐτὸ εἶναι.

Τί δέ; περὶ τὸ θυμοειδὲς οὐχ ἕτερα τοιαῦτα ἀνάγκη γίγνεσθαι, ὃς ἂν αὐτὸ τοῦτο διαπράττηται ἢ φθόνῳ διὰ φιλοτιμίαν ἢ βίᾳ διὰ φιλονεικίαν ἢ θυμῷ διὰ δυςκολίαν, πλησμονὴν τιμῆς * τε καὶ νίκης καὶ θυμοῦ διώκων ἄνευ D
λογισμοῦ τε καὶ νοῦ; Τοιαῦτα, ἦ δ' ὅς, ἀνάγκη καὶ περὶ τοῦτο εἶναι. Τί οὖν; ἦν δ' ἐγώ· θαῤῥοῦντες λέγωμεν ὅτι καὶ περὶ τὸ φιλοκερδὲς καὶ τὸ φιλόνεικον ὅσαι ἐπιθυμίαι εἰσίν, αἳ μὲν ἂν τῇ ἐπιστήμῃ καὶ λόγῳ ἑπόμεναι καὶ μετὰ τούτων τὰς ἡδονὰς διώκουσαι, ἃς ἂν τὸ φρόνιμον ἐξηγῆται, λαμβάνωσι, τὰς ἀληθεστάτας τε λήψονται, ὡς οἷόν τε αὐταῖς ἀληθεῖς λαβεῖν, ἅτε ἀληθείᾳ ἑπομένων, καὶ τὰς ἑαυτῶν οἰκείας, * εἴπερ τὸ *; E
βέλτιστον ἑκάστῳ, τοῦτο καὶ οἰκειότατον; Ἀλλὰ μήν, ἔφη, οἰκειότατόν γε. Τῷ φιλοσόφῳ ἄρα ἑπομένης ἁπάσης τῆς ψυχῆς καὶ μὴ στασιαζούσης ἑκάστῳ τῷ μέρει ὑπάρχει εἴς τε τἄλλα τὰ ἑαυτοῦ πράττειν καὶ δικαίῳ εἶναι, καὶ δὴ καὶ τὰς ἡδονὰς τὰς ἑαυτοῦ ἕκαστον καὶ τὰς βελτίστας καὶ εἰς τὸ δυνατὸν * τὰς ἀληθεστάτας καρποῦσθαι. Κομιδῇ μὲν οὖν. 587
Ὅταν δὲ ἄρα τῶν ἑτέρων τι κρατήσῃ, ὑπάρχει αὐτῷ μήτε τὴν ἑαυτοῦ ἡδονὴν ἐξευρίσκειν τά τε ἄλλα ἀναγκάζειν ἀλλοτρίαν καὶ μὴ ἀληθῆ ἡδονὴν διώκειν. Οὕτως, ἔφη. Οὐκοῦν ἃ πλεῖστον φιλοσοφίας τε καὶ λόγου ἀφέστηκε, μάλιστα ἂν τοιαῦτα ἐξεργάζοιτο; Πολύ γε. Πλεῖστον δὲ λόγου ἀφίσταται οὐχ ὅπερ νόμου τε καὶ τάξεως; Δῆλον δή. Ἐφάνησαν δὲ πλεῖστον ἀφεστῶσαι οὐχ αἱ ἐρωτικαί τε καὶ τυραννικαὶ ἐπιθυμίαι; Πολύ γε. Ἐλάχιστον * δὲ αἱ βασιλικαί τε B
καὶ κόσμιαι; Ναί. Πλεῖστον δή, οἶμαι, ἀληθοῦς ἡδονῆς καὶ οἰκείας ὁ τύραννος ἀφεστήξει, ὁ δὲ ὀλίγιστον. Ἀνάγκη. Καὶ ἀηδέστατα ἄρα, εἶπον, ὁ τύραννος βιώσεται, ὁ δὲ βασιλεὺς ἥδιστα. Πολλὴ ἀνάγκη. Οἶσθ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὅσῳ ἀηδέστερον ζῇ τύραννος βασιλέως; Ἂν εἴπῃς, ἔφη.

---

*) ἴσ. ὁ.

ſimulacro Graecos ad Troiam Steſichorus ait armis certaſſe propter verae ignorationem? Prorſus neceſſe eſt, inquit, hoc ita ſe habere.

Quid vero? ad iracundam animi partem nonne eadem accidant neceſſe eſt ei qui huius ipſius deſiderium explet vel invidia propter honoris cupiditatem vel vi propter contentionis ſtudium vel ira propter moroſitatem, expletionem honoris et victoriae et iracundiae ſectans ſine ratione ac mente? Haec, inquit, etiam iſti parti accidant neceſſe eſt. Quid igitur? inquam: ſidenterne dicamus etiam quas lucri et contentionis ſtudium habeat cupiditates, ſi ſcientiam et rationem ſequentes hisque adiuvantibus voluptates appetant a prudentia praeſcriptas easque asſequantur, et veriſſimas eſſe asſequuturas, quam maxime poſſint veras asſequi, quippe quae veritatem ſequantur, et ſibi ipſis proprias, ſiquidem, quod optimum cuique, id etiam maxime proprium eſt? Sane quidem, inquit, maxime proprium eſt. Philoſopham igitur partem ſi univerſus animus ſequitur nec disſidet, cuique parti obtingit ut in reliquis rebus faciat quod ſuum eſt et iuſta ſit, atque etiam ſuas quaeque voluptates easque optimas et quam poſſit veriſſimas percipiat. Admodum. Sin autem alia quae pars imperat, evenit ei ut neque ſuam voluptatem reperiat et ceteras cogat alienam nec veram ſectari voluptatem. Ita, inquit. Nonne quae longiſſime a philoſophia et ratione abſunt, maxime hoc efficient? Sane quidem. Longiſſime vero a ratione nonne id abeſt quod a lege et ordine abeſt? Patet. Et repertae ſunt maxime diſtantes nonne amatoriae et tyrannicae cupiditates? Sane quidem. Minime vero regiae et moderatae? Minime vero. Longiſſime igitur, ut opinor, a vera voluptate et propria tyrannus aberit, ille contra proxime. Neceſſe eſt. Iniucundiſſime ergo, inquam, tyrannus vivet, rex autem iucundiſſime. Prorſus neceſſe eſt. Scin' igitur, inquam, quanto iniucundius vivat tyrannus

Τριῶν ἡδονῶν, ὡς ἔοικεν, οὐσῶν, μιᾶς μὲν γνησίας, δυεῖν
δὲ νόθοιν, τῶν νόθων*) εἰς τὸ ἐπ' ἐκεῖνα * ὑπερβὰς ὁ τύ- C
ραννος, φυγὼν νόμον τε καὶ λόγον, δούλαις τισὶ δορυφό-
ροις ἡδοναῖς ξυνοικεῖ, καὶ ὁπόσα ἐλαττοῦται, οὐδὲ πάνυ ῥᾴ-
διον εἰπεῖν, πλὴν ἴσως ὧδε. Πῶς; ἔφη. Ἀπὸ τοῦ ὀλι-
γαρχικοῦ τρίτος που ὁ τύραννος ἀφειστήκει· ἐν μέσῳ γὰρ
αὐτοῖν**) ὁ δημοτικὸς ἦν. Ναί. Οὐκοῦν καὶ ἡδονῆς τρί-
τῳ εἰδώλῳ πρὸς ἀλήθειαν ἀπ' ἐκείνου ξυνοικοῖ ἄν, εἰ τὰ
πρόσθεν ἀληθῆ; Οὕτως. Ὁ δέ γε ὀλιγαρχικὸς ἀπὸ τοῦ
βασιλικοῦ αὖ τρίτος, ἐὰν * εἰς ταὐτὸν ἀριστοκρατικὸν καὶ D
βασιλικὸν τιθῶμεν. Τρίτος γάρ. Τριπλασίου ἄρα, ἦν δ'
ἐγώ, τριπλάσιον ἀριθμῷ ἀληθοῦς ἡδονῆς ἀφέστηκε τύραν-
νος. Φαίνεται. Ἐπίπεδον ἄρ', ἔφην, ὡς ἔοικε, τὸ εἴδω-
λον κατὰ τὸν τοῦ μήκους ἀριθμὸν ἡδονῆς τυραννικῆς ἂν
εἴη. Κομιδῇ γε. Κατὰ δὲ δύναμιν καὶ τὴν τρίτην αὔξην
δῆλον δὴ ἀπόστασιν ὅσην ἀφεστηκὼς γίγνεται. Δῆλον, ἔφη,
τῷ γε λογιστικῷ. Οὐκοῦν, ἐάν τις μεταστρέψας ἀληθείᾳ ἡδο-
νῆς τὸν * βασιλέα τοῦ τυράννου ἀφεστηκότα λέγῃ, ὅσον E
ἀφέστηκεν, ἐννεακαιεικοσικαιεπτακοσιοπλασιάκις ἥδιον αὐτὸν
ζῶντα εὑρήσει τελεωθείσῃ τῇ πολλαπλασιώσει, τὸν δὲ τύραν-
νον ἀνιαρότερον τῇ αὐτῇ ταύτῃ ἀποστάσει. Ἀμήχανον, ἔφη,
λογισμὸν καταπεφόρηκας τῆς διαφορότητος τοῖν ἀνδροῖν,
τοῦ τε δικαίου καὶ * τοῦ ἀδίκου, πρὸς ἡδονήν τε καὶ λύ- 588
πην. Καὶ μέντοι καὶ ἀληθῆ καὶ προσήκοντά γε, ἦν δ' ἐγώ,
βίοις ἀριθμόν, εἴπερ αὐτοῖς προσήκουσιν ἡμέραι καὶ νύκτες
καὶ μῆνες καὶ ἐνιαυτοί. Ἀλλὰ μήν, ἔφη, προσήκουσιν. Οὐκ-
οῦν, εἰ τοσοῦτον ἡδονῇ νικᾷ ὁ ἀγαθός τε καὶ δίκαιος τὸν
κακόν τε καὶ ἄδικον, ἀμηχάνῳ δὴ ὅσῳ πλέονι***) νικήσει
εὐσχημοσύνῃ τε βίου καὶ κάλλει καὶ ἀρετῇ; Ἀμηχάνῳ μέν-
τοι νὴ Δία, ἔφη.

Εἶεν δή, εἶπον, ἐπειδὴ ἐνταῦθα λόγου * γεγόναμεν, ἀνα- B
λάβωμεν τὰ πρῶτα λεχθέντα, δι' ἃ δεῦρ' ἥκομεν· ἦν δέ
που λεγόμενον λυσιτελεῖν ἀδικεῖν τῷ τελέως μὲν ἀδίκῳ, δο-
ξαζομένῳ δὲ δικαίῳ· ἢ οὐχ οὕτως ἐλέχθη; Οὕτω μὲν οὖν.

*) γρ. τὸ νόθον. **) γρ. αὐτῷ καὶ αὐτῶν.
***) γρ. πλεῖον.

rege? Si dicas, inquit. Tres, ut patet, quum voluptates sint, una quidem germana, duae vero adulterinae, adulterinas ultra progrediens tyrannus, dum legem fugit atque rationem, cum servis quibusdam satellitibus voluptatibus habitat, et quantum superetur, nec tam facile est dictu, nisi forte ita. Quomodo? inquit. Ab eo qui paucorum imperio favet tertius fere tyrannus: medius enim inter eos popularis erat. Ita. Nonne etiam in voluptatis simulacro tertio ab illo, si veritatem spectas, vitam traducet, si priora sunt vera? Etiam. Paucorum rursus imperii studiosus a regio est tertius, si optimatum imperii studiosum et regium componimus. Tertius vero. Ter igitur, inquam, triplo numero a vera voluptate distat tyrannus. Videtur. Planum ergo, inquam, ut patet, simulacrum secundum longitudinis numerum voluptatis tyrannicae erit. Sane quidem. Secundum potentiam autem tertiumque incrementum perspicuum est quantum distet. Perspicuum quidem, inquit, ratiocinandi perito. Nonne igitur, si quis inversa ratione dixerit quantum rex ad voluptatis veritatem a tyranno distet, tricies novies et trecenties iucundius eum viventem reperiat perfecta multiplicatione, tyrannum vero acerbius eadem hac distantia. Immensam, inquit, computationem detulisti differentiae virorum, iusti et iniusti, ratione voluptatis et doloris. Attamen verum et convenientem quidem, inquam, vitis numerum, siquidem eis conveniunt dies et noctes et menses et anni. Sane quidem, inquit, conveniunt. Nonne igitur, si tanto voluptate superat bonus et iustus malum et iniustum, mirum quam maiore superabit vitae ornatu et pulchritudine et virtute. Mirum vero hercle, inquit.

Iam vero, inquam, quum eo res adducta sit, repetamus primo dicta, propter quae huc processimus; dicebatur autem, ni fallor, prodesse iniuriam facere ei qui perfecte iniustus esset, iustus vero existimaretur; an non ita dicebatur? Ita vero. Nunc igitur, inquam,

Νῦν δή, ἔφην, αὐτῷ *) διαλεγώμεθα, ἐπειδὴ διωμολογησάμεθα, τό τε ἀδικεῖν καὶ τὸ δίκαια πράττειν, ἣν ἑκάτερον ἔχει δύναμιν. Πῶς; ἔφη. Εἰκόνα πλάσαντες τῆς ψυχῆς λόγῳ, ἵνα εἰδῇ ὁ ἐκεῖνα λέγων οἷα ἔλεγεν. Ποίαν τινά; ἦ δ' * ὅς. Τῶν τοιούτων τινά, ἦν δ' ἐγώ, οἷαι μυθολογοῦν- C ται παλαιαὶ γενέσθαι φύσεις, ἥ τε Χιμαίρας καὶ ἡ Σκύλλης καὶ Κερβέρου, καὶ ἄλλαι τινὲς συχναὶ λέγονται ξυμπεφυκυῖαι ἰδέαι πολλαὶ εἰς ἓν γενέσθαι. Λέγονται γάρ, ἔφη. Πλάττε τοίνυν μίαν μὲν ἰδέαν θηρίου ποικίλου καὶ πολυκεφάλου, ἡμέρων δὲ θηρίων ἔχοντος κεφαλὰς κύκλῳ καὶ ἀγρίων, καὶ δυνατοῦ μεταβάλλειν καὶ φύειν ἐξ αὑτοῦ πάντα ταῦτα. Δεινοῦ πλάστου, ἔφη, τὸ ἔργον· * ὅμως δέ, ἐπειδὴ εὐπλαστότερον D κηροῦ καὶ τῶν τοιούτων λόγος, πεπλάσθω. Μίαν δὴ τοίνυν ἄλλην ἰδέαν λέοντος, μίαν δὲ ἀνθρώπου, πολὺ δὲ μέγιστον ἔστω τὸ πρῶτον, καὶ δεύτερον τὸ δεύτερον **). Ταῦτα, ἔφη, ῥᾴω· καὶ πέπλασται. Ξύναπτε τοίνυν αὐτὰ εἰς ἓν τρία ὄντα, ὥςτε πῃ ξυμπεφυκέναι ἀλλήλοις. Ξυνῆπται, ἔφη. Περίπλασον δὴ αὐτοῖς ἔξωθεν ἑνὸς εἰκόνα, τὴν τοῦ ἀνθρώπου, ὥςτε τῷ μὴ δυναμένῳ τὰ ἐντὸς ὁρᾶν, ἀλλὰ * τὸ ἔξω E μόνον ἔλυτρον ὁρῶντι ἓν ζῶον φαίνεσθαι, ἄνθρωπον. Περιπέπλασται, ἔφη. Λέγωμεν δὴ τῷ λέγοντι ὡς λυσιτελεῖ τούτῳ ἀδικεῖν τῷ ἀνθρώπῳ, δίκαια δὲ πράττειν οὐ ξυμφέρει, ὅτι οὐδὲν ἄλλο φησὶν ἢ λυσιτελεῖν αὐτῷ τὸ παντοδαπὸν θηρίον εὐωχοῦντι ποιεῖν ἰσχυρὸν καὶ τὸν λέοντα καὶ τὰ περὶ τὸν λέοντα, τὸν δὲ ἄνθρωπον λιμοκτονεῖν * καὶ 589 ποιεῖν ἀσθενῆ, ὥςτε ἕλκεσθαι ὅποι ***) ἂν ἐκείνων ὁπότερον ἄγῃ, καὶ μηδὲν ἕτερον ἑτέρῳ ξυνεθίζειν μηδὲ φίλον ποιεῖν, ἀλλ' ἐᾶν αὐτὰ ἐν αὑτοῖς δάκνεσθαί τε καὶ μαχόμενα ἐσθίειν ἄλληλα. Παντάπασι γάρ, ἔφη, ταῦτ' ἂν λέγοι ὁ τὸ ἀδικεῖν ἐπαινῶν. Οὐκοῦν αὖ ὁ τὰ δίκαια λέγων λυσιτελεῖν φαίη ἂν δεῖν ταῦτα πράττειν καὶ ταῦτα λέγειν, ὅθεν τοῦ ἀνθρώπου ὁ ἐντὸς ἄνθρωπος ἔσται ἐγκρατέστατος, * καὶ τοῦ πολυκεφάλου θρέμματος ἐπιμελήσεται ὥςπερ γε- B

---

*) γρ. αὐτό.
**) γρ. τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον, δεύτερον τὸ δεύτερον.
***) γρ. ὅπῃ.

cum illo disferamus, quum inter nos convenerit iniuriam facere et iuſte agere quam utrumque vim habeat. Quomodo? inquit. Ita ut imaginem fingamus animi verbis, ut ſciat qui illud dixit qualia dixerit. Quamnam? inquit. Talium aliquam, reſpondi, quales narrantur antiquae fuiſſe naturae, Chimaerae et Scyllae et Cerberi, et aliae permultae dicuntur fuiſſe ex variis formis in unam conflatae. Dicuntur vero, inquit. Finge igitur unam quidem formam belluae multiplicis variaque capita habentis, et manſuetarum quidem belluarum cinctae capitibus circumcirca et ferarum, quae poſſit ſeſe mutare et procreare ex ſemet haec omnia. Admirabilis fictoris, inquit, opus; attamen, quoniam flexibilior quam cera aliaque id genus oratio eſt, fictum eſto. Unam vero aliam formam finge leonis, et alteram hominis, longe vero maxima eſto prima, et ſecunda poſterior. Hoc, inquit, facilius; atque fictum eſt. Coniunge igitur tria illa in unum, ut quodammodo inter ſe coaleſcant. Coniuncta ſunt, inquit. Affinge porro his extrinſecus unius imaginem, hominis, ut, qui non poſſit interiora ſpectare, ſed exterius tantum involucrum conſpiciat, unum animal videre videatur, hominem. Aſſicta eſt, inquit. Dicamus iam ei qui ſtatuerit prodeſſe huic homini iniuſte facere, iuſtitiam vero colere non expedire, nihil aliud eum pronunciare niſi hoc, prodeſſe ei multiplicem belluam bene paſcere robuſtamque efficere itemque leonem resque leonis, hominem autem inedia necare imbecillumque reddere, ut trahatur quocumque alterutrum ducat, nec alterum altero asſuefaciat neque amicum reddat, ſed ſinat ea inter ſe mordere et pugnantia ſe vorare. Sane quidem, inquit, haec dixerit qui iniuſtitiam laudat. Nonne contra qui iuſte facere ſtatuet expedire dicet oportere haec facere et haec dicere, unde hominis interior homo erit temperantiſſimus, et de animante multa capita habente curam ad-

ωργός, τὰ μὲν ἥμερα τρέφων καὶ τιθασσεύων, τὰ δὲ ἄγρια
ἀποκωλύων φύεσθαι, ξύμμαχον ποιησάμενος τὴν τοῦ λέον-
τος φύσιν, καὶ κοινῇ πάντων κηδόμενος, φίλα ποιησάμενος
ἀλλήλοις τε καὶ αὑτῷ, οὕτω θρέψει; Κομιδῇ γὰρ αὖ λέγει
ταῦτα ὁ τὸ δίκαιον ἐπαινῶν. Κατὰ πάντα τρόπον δὴ ὁ μὲν
τὰ δίκαια ἐγκωμιάζων ἀληθῆ ἂν λέγοι, * ὁ δὲ τὰ ἄδικα C
ψεύδοιτο· πρός τε γὰρ ἡδονὴν καὶ πρὸς εὐδοξίαν καὶ ὠφέ-
λειαν σκοπουμένῳ ὁ μὲν ἐπαινέτης τοῦ δικαίου ἀληθεύει, ὁ
δὲ ψέκτης οὐδὲν ὑγιὲς οὐδ' εἰδὼς ψέγει ὅ τι ψέγει. Οὔ
μοι δοκεῖ, ἦ δ' ὅς, οὐδαμῇ γε. Πείθωμεν τοίνυν αὐτὸν
πράως (οὐ γὰρ ἑκὼν ἁμαρτάνει) ἐρωτῶντες Ὦ μακάριε,
οὐ καὶ τὰ καλὰ καὶ αἰσχρὰ νόμιμα διὰ τὰ τοιαῦτ' ἂν φαῖμεν
γεγονέναι, τὰ μὲν * καλὰ τὰ ὑπὸ τῷ ἀνθρώπῳ, μᾶλλον δὲ D
ἴσως τὰ ὑπὸ τῷ θείῳ τὰ θηριώδη ποιοῦντα τῆς φύσεως,
αἰσχρὰ δὲ τὰ ὑπὸ τῷ ἀγρίῳ τὸ ἥμερον δουλούμενα; ξυμφή-
σει, ἢ πῶς; Ἐάν μοι, ἔφη, πείθηται. Ἔστιν οὖν, εἶπον,
ὅτῳ λυσιτελεῖ ἐκ τούτου τοῦ λόγου χρυσίον λαμβάνειν ἀδί-
κως, εἴπερ τοιόνδε τι γίγνεται, λαμβάνων τὸ χρυσίον ἅμα
καταδουλοῦται τὸ βέλτιστον ἑαυτοῦ τῷ μοχθηροτάτῳ; ἢ εἰ
μὲν * λαβὼν χρυσίον υἱὸν ἢ θυγατέρα ἐδουλοῦτο, καὶ ταῦτ' E
εἰς ἀγρίων τε καὶ κακῶν ἀνδρῶν, οὐκ ἂν αὐτῷ ἐλυσιτέλει
οὐδ' ἂν πάμπολυ ἐπὶ τούτῳ λαμβάνοι *), εἰ δὲ τὸ ἑαυτοῦ
θειότατον ὑπὸ τῷ ἀθεωτάτῳ τε καὶ μιαρωτάτῳ δουλοῦται
καὶ μηδὲν ἐλεεῖ, οὐκ ἄρα ἄθλιός ἐστι καὶ * πολὺ ἐπὶ δεινο- 590
τέρῳ ὀλέθρῳ χρυσὸν δωροδοκεῖ, ἢ Ἐριφύλη ἐπὶ τῇ τοῦ
ἀνδρὸς ψυχῇ τὸν ὅρμον δεξαμένη; Πολὺ μέντοι, ἦ δ' ὃς
ὁ Γλαύκων· ἐγὼ γάρ σοι ὑπὲρ ἐκείνου ἀποκρινοῦμαι.

Οὐκοῦν καὶ τὸ ἀκολασταίνειν οἴει διὰ τὰ τοιαῦτα **)
πάλαι ψέγεσθαι, ὅτι ἀνίεται ἐν τῷ τοιούτῳ τὸ δεινὸν καὶ ***)
τὸ μέγα ἐκεῖνο καὶ πολυειδὲς θρέμμα, πέρα τοῦ δέοντος;
Δῆλον, ἔφη. Ἡ δ' αὐθάδεια καὶ δυςκολία ψέγεται οὐχ,
ὅταν τὸ λεοντῶδές * τε καὶ ὀφεῶδες αὔξηται καὶ ξυντείνη- B
ται ἀναρμόστως; Πάνυ μὲν οὖν. Τρυφὴ δὲ καὶ μαλθακία

---

*) ἄλλ. λαμβάνειν. ἴσ. λαμβάνῃ.
) γρ. διὰ τοιαῦτα. *) γρ. δεινόν, τὸ μέγα.

hibebit instar agricolae, mites eius partes nutriens et mansuefaciens, feras autem impediens ne vigeant, sociam sibi assumens leonis naturam et communiter omnium procurationem habens, et quum amicas eas inter se sibique reddiderit, tum alet? Sane vero dicit haec qui iustum laudat. Omni igitur modo qui iusta celebrat vera dicet, qui vero iniusta, falsa: nam sive voluptatem sive bonam famam sive utilitatem spectas, iusti laudator verum dicit, vituperator autem nihil sani nec sciens vituperat quid vituperet. Neutiquam, inquit, mihi videtur. Persuadeamus igitur ei leniter (neque enim sua sponte errat) interrogantes O praestantissime, nonne etiam honesta et turpia hanc ob caussam dicemus legibus esse sancta, et honesta quidem quod ea sint quae hominis, immo etiam, ni fallor, divini imperio feras naturae partes subiiciant, turpia vero quod eiusmodi sint quae mite agresti servire cogant? assentietur, an quomodo? Si mihi, inquit, obtemperabit. Est igitur, inquam, cui expediat ex hac oratione aurum accipere iniuste, si hoc evenit ut aurum accipiens simul optimam sui partem servire cogat improbissimae? vel si auro accepto filium filiamve in servitutem dabit idque ad feros pravosque viros, ei haud expediet, quamvis permultum pro hoc acceperit, sin autem divinissimam sui partem sceleſtissimae et impurissimae servire cogit nec eius miseretur, nonne miser est longeque diriore cum pernicie auri largitionem accipit, quam Eriphyla quae pro mariti vita monile sumpsit? Longe sane, inquit Glauco; ego enim tibi pro illo respondebo.

Nonne etiam incontinentiam censes iccirco dudum vituperari, quod remittitur in ea dirum et magnum illud et multiforme animans supra quam oportet? Patet vero, inquit. Contumacia autem et morositas nonne vituperatur, quando leoninum et anguinum augetur et intenditur praeter modum? Sane quidem. Luxuries

οὐκ ἐπὶ τῇ τοῦ αὐτοῦ *) τούτου χαλάσει τε καὶ ἀνέσει ψέ-
γεται, ὅταν ἐν αὐτῷ δειλίαν ἐμποιῇ; Τί μήν; Κολακεία δὲ
καὶ ἀνελευθερία οὐχ, ὅταν τις τὸ αὐτὸ τοῦτο, τὸ θυμοειδές,
ὑπὸ τῷ ὀχλώδει θηρίῳ ποιῇ, καὶ ἕνεκα χρημάτων καὶ τῆς
ἐκείνου ἀπληστίας προπηλακιζόμενον ἐθίζῃ ἐκ νέου ἀντὶ
λέοντος πίθηκον γίγνεσθαι; * Καὶ μάλα, ἔφη. Βαναυσία δὲ C
καὶ χειροτεχνία διὰ τί, οἴει, ὄνειδος φέρει; ἢ **) δι' ἄλλο
τι φήσομεν, ἢ ὅταν τις ἀσθενὲς φύσει ἔχῃ τὸ τοῦ βελτίστου
εἶδος, ὥςτε μὴ ἂν δύνασθαι ἄρχειν τῶν ἐν αὐτῷ θρεμμά-
των, ἀλλὰ θεραπεύειν ἐκεῖνα καὶ τὰ θωπεύματα αὐτῶν μό-
νον [δύνηται] μανθάνειν; Ἔοικεν, ἔφη. Οὐκοῦν, ἵνα καὶ
ὁ τοιοῦτος ὑφ' ὁμοίου ἄρχηται οἵουπερ ὁ βέλτιστος, δοῦ-
λον αὐτόν φαμεν δεῖν εἶναι ἐκείνου τοῦ * βελτίστου καὶ D
ἔχοντος ἐν αὐτῷ τὸ θεῖον ἄρχον, οὐκ ἐπὶ βλάβῃ τῇ τοῦ
δούλου οἰόμενοι δεῖν ἄρχεσθαι αὐτόν, ὥςπερ Θρασύμαχος ᾤε-
το τοὺς ἀρχομένους, ἀλλ' ὡς ἄμεινον ὂν παντὶ ὑπὸ θείου
καὶ φρονίμου ἄρχεσθαι, μάλιστα μὲν οἰκεῖον ἔχοντος ἐν αὐ-
τῷ, εἰ δὲ μή, ἔξωθεν ἐφεστῶτος, ἵνα εἰς δύναμιν πάντες
ὅμοιοι ὦμεν καὶ φίλοι τῷ αὐτῷ κυβερνώμενοι; Καὶ ὀρθῶς
γ', ἔφη. Δηλοῖ δέ γε, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ὁ νόμος * ὅτι E
τοιοῦτον βούλεται ***), πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει ξύμμαχος ὤν,
καὶ ἡ τῶν παίδων ἀρχή, τὸ μὴ ἐᾶν ἐλευθέρους εἶναι, ἕως
ἂν ἐν αὐτοῖς ὥςπερ ἐν πόλει πολιτείαν καταστήσωμεν, καὶ
τὸ βέλτιστον θεραπεύσαντες * τῷ παρ' ἡμῖν τοιούτῳ ἀντι- 591
καταστήσωμεν φύλακα ὅμοιον καὶ ἄρχοντα ἐν αὐτῷ· καὶ
τότε δὴ ἐλεύθερον ἀφίεμεν. Δηλοῖ γάρ, ἦ δ' ὅς. Πῇ δὴ
οὖν φήσομεν, ὦ Γλαύκων, καὶ κατὰ τίνα λόγον λυσιτελεῖν
ἀδικεῖν ἢ ἀκολασταίνειν ἤ τι αἰσχρὸν ποιεῖν, ἐξ ὧν πονη-
ρότερος μὲν ἔσται, πλείω δὲ χρήματα ἢ ἄλλην τινὰ δύναμιν
κεκτήσεται; Οὐδαμῇ, ἦ δ' ὅς. Πῇ δ' ἀδικοῦντα λανθά-

*) ἄλλ. ἐπὶ τῇ αὐτοῦ.
**) ἴσ. ἡ.
***) γρ. βουλεύεται.

vero et mollities nonne in eiusdem huius remiſſione et resolutione vituperatur, quando ignaviam ei iniicit? Quidni? Atque adulatio et illiberalitas nonne, quando quis hanc ipſam iracundam animi partem turbulentae beſtiae imperio ſubiicit, et propter quaeſtum illiusque inexplebiles cupiditates contumelia vexatam a pueritia ita asſuefacit ut e leone ſimia evadat? Admodum, inquit. Artium vero illiberalium et earum quae manu factitantur exercitationem cur putas probrum inferre? num aliam ob cauſam dicemus, niſi ob hanc quod imbecillam naturâ habet optimi ſpeciem, ita ut nequeat imperare eis quae in ipſo inſunt animantibus, ſed colat illa et adulationes tantum eorum diſcat? Videtur, inquit. Nonne igitur, ut talis a ſimili regatur eius a quo optimus regitur, ſervum eum dicimus oportere eſſe eius qui optimus eſt habetque in ſe divinum regens, non ſervi incommodo cenſentes eum regi oportere, ut Thraſymachus exiſtimaverat eos qui regerentur incommodo ſuo regi, ſed melius agi cum quoque ſi a divino et prudente regatur, maxime quidem ſi proprium hoc in ſemet ipſo habeat, ſin minus, ſi externus ei ſit praefectus, ut quoad fieri poſſit omnes ſimiles ſimus atque amici ab eodem gubernati? Et recte quidem, inquit. Declarat vero, inquam, etiam lex hoc ſibi propoſitum eſſe, quae quidem omnibus in civitate verſantibus auxiliatur, et imperium in pueros, ſiquidem eos non ſinimus liberos eſſe, dum in eis ſicut in civitate gubernationem conſtituerimus, et, quum optimum erudiverimus, cuſtodem et rectorem illis ſtatuerimus ei qui nobis eſt ſimilem et ex altera parte reſpondentem; tum denique eos liberos dimittimus. Declarat vero, inquit. Quatenus igitur dicemus, Glauco, et quanam ex ratione expedire iniuſte facere vel intemperantiae ſe dedere vel turpe quid committere, unde pravior quidem futurus, plures autem opes vel aliam quam poteſtatem ſit conſequuturus? Nullo modo, inquit. Quatenus vero expedire iniuſte

νειν καὶ μὴ διδόναι δίκην λυσιτελεῖν; ἢ οὐχὶ ὁ μὲν λανθά-
νων * ἔτι πονηρότερος γίγνεται, τοῦ δὲ μὴ λανθάνοντος καὶ B
κολαζομένου τὸ μὲν θηριῶδες κοιμίζεται *) καὶ ἡμεροῦται, τὸ δὲ
ἥμερον ἐλευθεροῦται, καὶ ὅλη ἡ ψυχὴ εἰς τὴν βελτίστην φύσιν κα-
θισταμένη τιμιωτέραν ἕξιν λαμβάνει, σωφροσύνην τε καὶ δικαιο-
σύνην μετὰ φρονήσεως κτωμένη, ἢ σῶμα ἰσχύν τε καὶ κάλλος με-
τὰ ὑγιείας λαμβάνον, τοσούτῳ ὅσωπερ ψυχὴ σώματος τιμιωτέρα;
Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν ὅ γε νοῦν ἔχων πάντα
* τὰ αὑτοῦ εἰς τοῦτο ξυντείνας βιώσεται, πρῶτον μὲν τὰ C
μαθήματα τιμῶν ἃ τοιαύτην αὐτοῦ τὴν ψυχὴν ἀπεργάσεται,
τὰ δὲ ἄλλα ἀτιμάζων; Δῆλον, ἔφη. Ἔπειτα δ' **), εἶπον,
τὴν τοῦ σώματος ἕξιν καὶ τροφὴν οὐχ ὅπως τῇ θηριώδει καὶ
ἀλόγῳ ἡδονῇ ἐπιτρέψας ἐνταῦθα τετραμμένος ζήσει, ἀλλ'
οὐδὲ πρὸς ὑγίειαν βλέπων οὐδὲ τοῦτο πρεσβεύων, ὅπως
ἰσχυρὸς ἢ ὑγιὴς ἢ καλὸς ἔσται, ἐὰν μὴ καὶ σωφρονήσειν
μέλλῃ ἀπ' αὐτῶν, * ἀλλ' ἀεὶ τὴν ἐν τῷ σώματι ἁρμονίαν D
τῆς ἐν τῇ ψυχῇ ἕνεκα ξυμφωνίας ἁρμοττόμενος φανεῖ-
ται ***); Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη, ἐάνπερ μέλλῃ τῇ ἀλη-
θείᾳ μουσικὸς εἶναι. Οὐκοῦν, εἶπον, καὶ τὴν ἐν τῇ τῶν
χρημάτων κτήσει ξύνταξίν τε καὶ ξυμφωνίαν; καὶ τὸν ὄγκον
τοῦ πλήθους οὐκ ἐκπληττόμενος ὑπὸ τοῦ τῶν πολλῶν μακα-
ρισμοῦ ἄπειρον αὐξήσει, ἀπέραντα κακὰ ἔχων; Οὐκ οἴομαι
ἔφη. Ἀλλ' ἀποβλέπων γε, εἶπον, * πρὸς τὴν ἐν αὑτῷ πο- E
λιτείαν καὶ φυλάττων, μή τι παρακινῇ αὐτοῦ τῶν ἐκεῖ διὰ
πλῆθος οὐσίας ἢ δι' ὀλιγότητα, οὕτω κυβερνῶν προσθήσει
καὶ ἀναλώσει τῆς οὐσίας καθ' ὅσον ἂν οἷός τ' ᾖ. Κομι-
δῇ μὲν οὖν, ἔφη. Ἀλλὰ μὴν καὶ τιμάς γε, εἰς ταὐτὸν ἀπο-
βλέπων, * τῶν μὲν μεθέξει καὶ γεύσεται ἑκὼν ἃς ἂν ἡγῆται 59
ἀμείνω αὑτὸν ποιήσειν, ἃς δ' ἂν λύσειν τὴν ὑπάρχουσαν
ἕξιν, φεύξεται ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ. Οὐκ ἄρα, ἔφη, τά γε πο-
λιτικὰ ἐθελήσει πράττειν, ἐάνπερ τούτου κήδηται. Νὴ τὸν
κύνα, ἦν δ' ἐγώ, ἔν γε τῇ ἑαυτοῦ πόλει καὶ μάλα, οὐ μέντοι ἴσως
ἔν γε τῇ πατρίδι, ἐὰν μὴ θεία τις ξυμβῇ τύχη. Μανθάνω,

*) ἄλλ. κομίζεται.
) γρ. γ'. *) γρ. φαίνηται.

facienti latere nec poenas dare? an non is qui latet etiam pravior evadit, eius vero qui non latet et castigatur ferina pars sedatur et pacatur, mansueta autem liberatur, et universus animus optimam nactus naturam praestabiliorem accipit habitum, temperantiam et iustitiam cum prudentia adeptus, quam corpus quod robur et pulchritudinem cum sanitate accipit, tanto quanto animus corpore est praestabilior? Prorsus sic se habet, inquit. Nonne igitur is qui sapit ita vivet ut omnia sua ad hoc dirigat, primum quidem disciplinas in honore habens quae talem ipsius animum effecturae sint, ceteras vero contemnens? Patet vero, inquit. Deinde, inquam, corporis habitum et pastum tantum aberit ut ferinae rationisque experti voluptati committat ad hanc se convertens, ut ne sanitatem quidem respiciat nec hoc prae ceteris spectet ut robustus vel sanus vel pulcher exsistat, nisi etiam prudentiam inde assequuturus sit, sed semper corporis concinnitatem animi concentus causa temperans reperietur? Prorsus quidem, inquit, siquidem vere volt musicus esse. Nonne etiam, inquam, in opibus acquirendis modum atque concentum servabit, nec copiarum molem multitudinis praedicatione perturbatus ad infinitum augebit, innumerabilibus vexatus malis? Non arbitror, inquit. Sed respiciens, inquam, interiorem sui statum ita rem familiarem administrabit opesque quoad eius fieri poterit augebit et consumet ut cautionem adhibeat ne qua de rebus illis suis opum numero vel paucitate permoveatur. Sane quidem, inquit. Atque etiam honores, idem respiciens, eos quidem accipiet et experietur sua sponte quos putaverit meliorem se effecturos esse, quos autem existimaverit praesentem dissoluturos esse statum, eos fugiet privatim ac publice. Non igitur, inquit, res civiles volet gerere, siquidem in hoc curam ponet. Immo per canem, inquam, in sua quidem civitate admodum, neque tamen, opinor, in patria, nisi si quis divinitus inciderit casus. Intelligo,

ἔφη, ἐν ᾗ νῦν δὴ *) διήλθομεν οἰκίζοντες πόλει λέγεις, τῇ ἐν λόγοις κειμένῃ, ἐπεὶ γῆς γε *οὐδαμοῦ οἶμαι αὐτὴν εἶναι. B
Ἀλλ', ἦν δ' ἐγώ, ἐν οὐρανῷ ἴσως παράδειγμα ἀνάκειται τῷ βουλομένῳ ὁρᾶν καὶ ὁρῶντι ἑαυτὸν κατοικίζειν. διαφέρει δὲ οὐδὲν εἴτε που ἔστιν εἴτε ἔσται· τὰ γὰρ ταύτης μόνης ἂν πράξειεν, ἄλλης δὲ οὐδεμιᾶς. Εἰκός γ', ἔφη.

---

*) γρ. νῦν.

inquit, civitatem te dicere quam modo condentes perfequuti fumus, in verbis illam quidem pofitam; nam terrae quidem nusquam cenfeo eam effe. At vero, inquam, in caelo fortaffe exemplar eius propofitum eft fpectare cupienti et quum fpectaverit domicilium in ea collocare. nihil autem intereft five alicubi fit five futura fit; huius enim folius res geret, alius nullius. Confentaneum vero, inquit.

Θ.

Καὶ μήν, ἦν δ' ἐγώ, πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα περὶ αὐτῆς ἐν- 595
νοῶ, ὡς παντὸς ἄρα μᾶλλον ὀρθῶς ᾠκίζομεν τὴν πόλιν, οὐχ
ἥκιστα δὲ ἐνθυμηθεὶς περὶ ποιήσεως λέγω. Τὸ ποῖον; ἔφη.
Τὸ μηδαμῇ παραδέχεσθαι αὐτῆς ὅση μιμητική· παντὸς γὰρ
μᾶλλον οὐ παραδεκτέα νῦν καὶ ἐναργέστερον, ὡς ἐμοὶ * δο- B
κεῖ, φαίνεται, ἐπειδὴ χωρὶς ἕκαστα διῄρηται τὰ τῆς ψυχῆς
εἴδη. Πῶς λέγεις; Ὡς μὲν πρὸς ὑμᾶς εἰρῆσθαι (οὐ γάρ
μου κατερεῖτε πρὸς τοὺς τῆς τραγῳδίας ποιητὰς καὶ τοὺς
ἄλλους ἅπαντας τοὺς μιμητικούς), λώβη ἔοικεν εἶναι πάντα
τὰ τοιαῦτα τῆς τῶν ἀκουόντων διανοίας, ὅσοι μὴ ἔχουσι
φάρμακον τὸ εἰδέναι αὐτὰ οἷα τυγχάνει ὄντα. Πῇ δή, ἔφη,
διανοούμενος λέγεις; Ῥητέον, ἦν δ' ἐγώ· καίτοι φιλία γέ
τίς με καὶ αἰδὼς ἐκ παιδὸς ἔχουσα περὶ Ὁμήρου ἀποκω-
λύει λέγειν. ἔοικε * μὲν γὰρ τῶν καλῶν ἁπάντων τούτων C
τῶν τραγικῶν πρῶτος διδάσκαλός τε καὶ ἡγεμὼν γενέσθαι·
ἀλλ' οὐ γὰρ πρό γε τῆς ἀληθείας τιμητέος ἀνήρ, ἀλλ' ὃ
λέγω, ῥητέον. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ἄκουε δή, μᾶλλον δὲ
ἀποκρίνου. Ἐρώτα. Μίμησιν ὅλως ἔχοις ἄν μοι εἰπεῖν ὅ
τί ποτ' ἐστίν; οὐδὲ γάρ τοι αὐτὸς πάνυ τι ξυννοῶ τί βού-
λεται εἶναι. Ἦ που ἄρ', ἔφη, ἐγὼ ξυννοήσω; Οὐ-
δέν γε, ἦν δ' ἐγώ, ἄτοπον, ἐπεὶ πολλά τοι ὀξύτερον βλε-
πόντων ἀμβλύτερον * ὁρῶντες πρότεροι*) εἶδον. Ἔστιν, 596
ἔφη, οὕτως· ἀλλὰ σοῦ παρόντος οὐδ' ἂν προθυμηθῆναι
οἷός τε εἴην εἰπεῖν εἴ τί μοι καταφαίνεται· ἀλλ' αὐτὸς ὅρα.
Βούλει οὖν ἐνθένδε ἀρξώμεθα ἐπισκοποῦντες, ἐκ τῆς εἰω-

*) γρ. πρότερον

X.

Sane, inquam, multis quum aliis in rebus cogito omnino recte nos condidiſſe civitatem, tum maxime in eo quod de poëſi ſtatuimus. Quidnam? inquit. Nullo modo admittendum eſſe quicquid eius in imitatione verſaretur; neutiquam enim admittendum eſſe nunc etiam clarius, ut mihi videtur, patet, quum ſeparatim ſingulae expoſitae ſint animi ſpecies. Quomodo dicis? Ut vobis dicam (neque enim me deferetis ad tragoediae poëtas reliquosque omnes in imitatione verſantes), incommodum videntur importare omnia huiusmodi audientium animis, quibuscumque non eſt ſubſidio eorum qualia ſint cognitio. Quomodo tandem, inquit, animatus hoc dicis? Narrandum, inquam; quamquam amicitia quaedam et reverentia quam a puero adverſus Homerum habui me impedit dicere. videtur enim egregiorum omnium horum tragicorum hic primus magiſter et dux fuiſſe. neque tamen prae veritate honorandus eſt vir, ſed, quod dico, narrandum. Sane quidem, inquit. Audi dum, vel potius reſponde. Interroga. Imitatio in univerſum poſſisne mihi dicere quid tandem ſit? enimvero nec ipſe ſane perſpicio quid ſibi velit. Ergo, inquit, ego perſpiciam? Haud, inquam, mirandum; nam multa ſane hebetiores acrius videntibus prius cernunt. Eſt, inquit, ita; quamquam te praesente nec promptus eſſe potero ad dicendum ſi quid mihi liqueat; itaque ipſe vide. Visne igitur hoc inveſtigandi initium ſumamus, ſolitam

θυίας μεθόδου; εἶδος γάρ πού τι ἓν ἕκαστον εἰώθαμεν τί-
θεσθαι περὶ ἕκαστα τὰ πολλὰ οἷς ταὐτὸν ὄνομα ἐπιφέρομεν·
ἢ οὐ μανθάνεις; Μανθάνω. Θῶμεν δὴ καὶ νῦν ὅ τι βού-
λει τῶν πολλῶν. οἷον, εἰ ἐθέλεις *), πολλαί πού εἰσι κλῖναι
* καὶ τράπεζαι. Πῶς δ' οὔ; Ἀλλὰ ἰδέαι γέ που περὶ ταῦ- B
τα τὰ σκεύη δύο, μία μὲν κλίνης, μία δὲ τραπέζης. Ναί.
Οὐκοῦν καὶ εἰώθαμεν λέγειν ὅτι ὁ δημιουργὸς ἑκατέρου τοῦ
σκεύους πρὸς τὴν ἰδέαν βλέπων οὕτω ποιεῖ ὁ μὲν τὰς κλί-
νας, ὁ δὲ τὰς τραπέζας, αἷς ἡμεῖς χρώμεθα, καὶ τἄλλα κα-
τὰ ταὐτά; οὐ γάρ που τήν γε ἰδέαν αὐτὴν δημιουργεῖ οὐ-
δεὶς τῶν δημιουργῶν· πῶς γάρ; Οὐδαμῶς. Ἀλλ' ὅρα δὴ
καὶ τόνδε τίνα καλεῖς τὸν δημιουργόν. * Τὸν ποῖον; Ὃς C
πάντα ποιεῖ ὅσαπερ εἷς ἕκαστος τῶν χειροτεχνῶν. Δεινόν
τινα λέγεις καὶ θαυμαστὸν ἄνδρα. Οὔπω γε, ἀλλὰ τάχα μᾶλ-
λον φήσεις. ὁ αὐτὸς γὰρ οὗτος χειροτέχνης οὐ μόνον πάντα
οἷός τε σκεύη ποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκ τῆς γῆς φυόμενα
ἅπαντα ποιεῖ καὶ ζῶα πάντα ἐργάζεται, τά τε ἄλλα καὶ ἑαυ-
τόν, καὶ πρὸς τούτοις γῆν καὶ οὐρανὸν καὶ θεοὺς καὶ
πάντα τὰ ἐν οὐρανῷ καὶ τὰ ἐν Ἅιδου ὑπὸ γῆς ἅπαντα ἐρ-
γάζεται. Πάνυ θαυμαστόν, * ἔφη, λέγεις σοφιστήν. Ἀπι- D
στεῖς; ἦν δ' ἐγώ. καί μοι εἰπέ, τὸ παράπαν οὐκ ἄν σοι δοκεῖ
εἶναι τοιοῦτος δημιουργός, ἢ τινὶ μὲν τρόπῳ γενέσθαι ἂν
τούτων ἁπάντων ποιητής, τινὶ δὲ οὐκ ἄν; ἢ οὐκ αἰσθά-
νει ὅτι κἂν αὐτὸς οἷός τε εἴης πάντα ταῦτα ποιῆσαι τρόπῳ
γέ τινι; Καὶ τίς, ἔφη, ὁ τρόπος οὗτος; Οὐ χαλεπός, ἦν δ'
ἐγώ, ἀλλὰ πολλαχῇ **) καὶ ταχὺ δημιουργούμενος· τάχιστα
δέ που, εἰ ἐθέλεις ***) λαβὼν κάτοπτρον περιφέρειν πανταχῇ, ταχὺ μὲν ἥλιον * ποιήσεις καὶ τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ, ταχὺ E
δὲ γῆν, ταχὺ δὲ σαυτόν τε καὶ τἄλλα ζῶα καὶ σκεύη καὶ
φυτὰ καὶ πάντα ὅσα νῦν δὴ ἐλέγομεν †). Ναί, ἔφη, φαινό-
μενα, οὐ μέντοι ὄντα γέ που τῇ ἀληθείᾳ. Καλῶς, ἦν δ'
ἐγώ, καὶ εἰς δέον ἔρχει τῷ λόγῳ· τῶν τοιούτων γάρ, οἶμαι,
δημιουργῶν καὶ ὁ ζωγράφος ἐστίν· ἦ γάρ; Πῶς γὰρ οὔ;
Ἀλλὰ φήσεις οὐκ ἀληθῆ, οἶμαι, αὐτὸν ποιεῖν ἃ ποιεῖ· καί-
τοι τρόπῳ γέ τινι καὶ ὁ ζωγράφος κλίνην ποιεῖ· ἢ οὔ;

*) γρ. θέλεις. **) ἴσ. πολλαχοῦ.
***) γρ. θέλεις. †) γρ. ἐλέγετο.

ſequentes ſectam rationemque? ſpeciem videlicet unam quamque ſolemus ponere rerum quarumque multarum quibus idem nomen damus; an non intelligis? Intelligo. Sumamus igitur nunc quoque quamcumque volueris rerum multarum. velut, ſi vis, multi ſunt lecti et menſae. Quidni? At ſpecies certe horum utenſilium duae, lecti una, altera menſae. Etiam. Nonne etiam ſolemus dicere opificem utriusque rei ita fabricari unum lectos et alterum menſas quibus nos utamur ut ſpeciem intueatur, et reliqua ſimiliter? neque enim ſpeciem ipſam fabricatur ullus opifex; quid enim? Nequaquam. At vide iam quo nomine huncce afficias opificem. Quemnam? Qui omnia facit quae ſinguli opifices. Excellentem quendam dicis et mirificum virum. Nondum vero, ſed mox magis dices. idem enim hic opifex non ſolum omnia poteſt utenſilia facere, verum etiam quae e terra naſcuntur cuncta facit et animalia omnia facit, quum reliqua tum ſe ipſum, praetereaque terram et caelum et deos omniaque quae in caelo et apud inferos ſub terra ſunt facit. Sane quam admirabilem, inquit, dicis ſophiſten. Num dubitas? inquam. itaque dic mihi: omninone tibi non videtur eſſe talis opifex, an quodammodo eſſe poſſe horum omnium effector, quodammodo autem non poſſe? annon intelligis te ipſum quoque poſſe omnia haec facere aliqua certe ratione? At quaenam, inquit, haec ratio? Non difficilis, inquam, ſed eiusmodi quae paſſim et cito fiat; citiſſime vero, ni fallor, ſi vis ſpeculum ſumere et ubique circumferre, ſtatim ſolem facies et quae in caelo ſunt, ſtatim terram, ſtatim vero etiam te ipſum et cetera animalia, et utenſilia et plantas et omnia quae modo enumeravimus. Etiam, inquit, quae videntur, non revera ſunt. Praeclare, inquam, et commode ſuscipis ſermonem. huiusmodi enim, opinor, opificum etiam pictor eſt; nonne? Quidni? At dices non vera, opinor, eum facere quae faciat; quamquam quodam modo etiam pictor lectum

Ναί, ἔφη, φαινομένην γε καὶ οὗτος. Τί δὲ ὁ κλινοποιός;
οὐκ ἄρτι * μέντοι ἔλεγες ὅτι οὐ τὸ εἶδος ποιεῖ ὃ δή φα- 597
μεν εἶναι ὃ ἔστι κλίνη, ἀλλὰ κλίνην τινά; Ἔλεγον γάρ.
Οὐκοῦν, εἰ μὴ ὃ ἔστι ποιεῖ, οὐκ ἂν τὸ ὂν ποιοῖ, ἀλλά τι
τοιοῦτον οἷον τὸ ὄν, ὂν δὲ οὔ, τελέως δὲ εἶναι ὂν τὸ τοῦ
κλινουργοῦ ἔργον ἢ ἄλλου τινὸς χειροτέχνου εἴ τις φαίη,
κινδυνεύει οὐκ ἂν ἀληθῆ λέγειν; Οὔκουν, ἔφη, ὥς γ' ἂν
δόξειε τοῖς περὶ τοὺς τοιούςδε λόγους διατρίβουσιν. Μηδὲν
ἄρα θαυμάζωμεν εἰ καὶ τοῦτο ἀμυδρόν τι τυγχάνει ὂν πρὸς
ἀλήθειαν; * Μὴ γάρ. Βούλει οὖν, ἔφην, ἐπ' αὐτῶν τού- B
των ζητήσωμεν τὸν μιμητὴν τοῦτον *) τίς ποτ' ἐστίν; Εἰ
βούλει, ἔφη. Οὐκοῦν τριτταί τινες κλῖναι αὗται γίγνονται,
μία μὲν ἡ ἐν τῇ φύσει οὖσα, ἣν φαῖμεν ἄν, ὡς ἐγῷμαι,
θεὸν ἐργάσασθαι· ἢ τίνα **) ἄλλον; Οὐδένα, οἶμαι. Μία δέ
γε ἣν ὁ τέκτων. Ναί, ἔφη. Μία δὲ ἣν ὁ ζωγράφος· ἢ γάρ;
Ἔστω. Ζωγράφος δή, κλινοποιός, θεός, τρεῖς οὗτοι ἐπιστά-
ται τρισὶν εἴδεσι κλινῶν. Ναὶ τρεῖς. Ὁ μὲν δὴ θεός, εἴ-
τε * οὐκ ἐβούλετο εἴτε τις ἀνάγκη ἐπῆν μὴ πλέον ἢ μίαν C
ἐν τῇ φύσει ἀπεργάσασθαι αὐτὸν κλίνην, οὕτως ἐποίησε
μίαν μόνην αὐτὴν ἐκείνην ὃ ἔστι κλίνη· δύο δὲ τοιαῦται ἢ
πλείους οὔτε ἐφυτεύθησαν ὑπὸ τοῦ θεοῦ οὔτε μὴ φυῶσιν.
Πῶς δή; ἔφη. Ὅτι, ἦν δ' ἐγώ, εἰ δύο μόνας ποιήσειε,
πάλιν ἂν μία ἀναφανείη ἧς ἐκεῖναι ἂν αὖ ἀμφότεραι τὸ εἶ-
δος ἔχοιεν, καὶ εἴη ἂν ὃ ἔστι κλίνη ἐκείνη, ἀλλ' οὐχ αἱ δύο.
Ὀρθῶς, ἔφη. Ταῦτα δή, οἶμαι, εἰδὼς ὁ θεός, βουλόμενος
* εἶναι ὄντως κλίνης ποιητὴς ὄντως οὔσης, ἀλλὰ μὴ κλίνης D
τινὸς μηδὲ κλινοποιός τις, μίαν φύσει αὐτὴν ἔφυσεν. Ἔοι-
κεν. Βούλει οὖν τοῦτον μὲν φυτουργὸν τούτου προσαγο-
ρεύωμεν, ἤ τι τοιοῦτον; Δίκαιον γοῦν, ἔφη, ἐπειδήπερ
φύσει γε καὶ τοῦτο καὶ τἆλλα πάντα πεποίηκεν. Τί δέ; τὸν
τέκτονα ἆρ' οὐ δημιουργὸν κλίνης; Ναί. Ἦ καὶ τὸν ζω-
γράφον δημιουργὸν καὶ ποιητὴν τοῦ τοιούτου; Οὐδαμῶς.

---

*) γρ. τούτου.

**) ἴσ. ἤ τινα.

facit; nonne? Vero, inquit, hic quoque talem qui videtur. Quid vero qui lectos facit? nonne modo dicebas non ſpeciem eum facere quam quidem lectum per ſe dicimus, ſed lectum aliquem? Dicebam vero. Nonne, ſi non quod per ſe eſt facit, non quod vere eſt faciet, ſed aliquid quod tale eſt quale id quod vere eſt, non quod vere eſt, perfecte autem eſſe lectorum fabricatoris opus vel alius cuiuspiam opificis manu quid facientis ſi quis dixerit, videtur non verum dicturus eſſe? Nullo modo, inquit, ut quidem videbitur eis qui huiusmodi in disputationibus verſantur. Nihil igitur miremur ſi hoc quoque obſcurum aliquid ſit cum veritate collatum. Minime vero. Visne igitur, inquam, in his ipſis quaeramus quis tandem imitator ſit? Si vis, inquit. Nonne tres ſunt hi lecti, unus quidem is qui in natura exſtat, quem dicemus, ut ego arbitror, deum feciſſe; an alium quem cenſes? Nullum, inquit. Alter vero quem faber. Etiam, inquit. Et alter quem pictor; nonne? Eſto. Pictor igitur, lecti fabricator, deus, tres hi praefecti tribus lectorum formis. Sane tres. Ac deus quidem, ſive noluit ſive neceſſitate aliqua coactus eſt non plures quam unum in natura conficere lectum, unum ſolum fabricatus eſt qui lectus eſt per ſe; duo vero huiusmodi vel plures neque procreati ſunt a deo neque procreabuntur. Cur tandem? Quia, inquam, ſi duos ſolos feciſſet, rurſus unus compareret cuius utrique illi formam haberent, eſſetque lectus per ſe hic, non duo illi. Recte, inquit. Quae quidem, opinor, deus cognoſcens, quum vellet veri lecti ſe verum fabricatorem eſſe, non lecti alicuius neque lecti fabricatorem aliquem, unum natura genuit. Patet. Visne igitur hunc quidem naturalem eius opificem appellemus vel tali aliquo nomine afficiamus? Par certe eſt, inquit, ſiquidem natura et hunc et reliqua omnia fecit. Quid vero? fabrum nonne lecti fabricatorem? Vero. Num etiam pictorem fabricatorem et effectorem eius rei? Minime. At quomodo eum

Ἀλλὰ τί αὐτὸν κλίνης φήσεις εἶναι; Τοῦτο, ἦ δ' ὅς, * ἔμοι- E
γε δοκεῖ μετριώτατ' ἂν προςαγορεύεσθαι, μιμητὴς οὗ ἐκεῖ-
νοι δημιουργοί. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ, τὸν τοῦ τρίτου ἄρα γεννήματος
ἀπὸ τῆς φύσεως μιμητὴν καλεῖς; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Τοῦτ'
ἄρα ἔσται καὶ ὁ τραγῳδοποιός, εἴπερ μιμητής ἐστι, τρίτος τις
ἀπὸ βασιλέως καὶ τῆς ἀληθείας πεφυκώς, καὶ πάντες οἱ ἄλ-
λοι μιμηταί. Κινδυνεύει. Τὸν μὲν δὴ μιμητὴν ὡμολογήκα-
μεν· εἰπὲ δέ μοι * περὶ τοῦ ζωγράφου τόδε· πότερα ἐκεῖνο 598
αὐτὸ τὸ ἐν τῇ φύσει ἕκαστον δοκεῖ σοι ἐπιχειρεῖν μιμεῖσθαι,
ἢ τὰ τῶν δημιουργῶν ἔργα; Τὰ τῶν δημιουργῶν, ἔφη. Ἆρα
οἷα ἔστιν, ἢ οἷα φαίνεται; τοῦτο γὰρ ἔτι διόρισον. Πῶς
λέγεις; ἔφη. Ὧδε· κλίνη, ἐάν τε ἐκ πλαγίου αὐτὴν θεᾷ
ἐάν τε καταντικρὺ ἢ ὁπῃοῦν, μή τι διαφέρει αὐτὴ ἑαυτῆς,
ἢ διαφέρει μὲν οὐδέν, φαίνεται δὲ ἀλλοία; καὶ τἄλλα ὡς-
αύτως; Οὕτως, ἔφη· φαίνεται, διαφέρει δ' οὐδέν. Τοῦτο
* δὴ αὐτὸ σκόπει· πρὸς πότερον ἡ γραφικὴ πεποίηται περὶ B
ἕκαστον; πότερα πρὸς τὸ ὄν, ὡς ἔχει, μιμήσασθαι, ἢ πρὸς
τὸ φαινόμενον, ὡς φαίνεται, φαντάσματος ἢ ἀληθείας οὖσα
μίμησις; Φαντάσματος, ἔφη. Πόῤῥω που ἄρα τοῦ ἀληθοῦς
ἡ μιμητική ἐστι, καί, ὡς ἔοικε, διὰ τοῦτο πάντα ἀπεργάζε-
ται, ὅτι σμικρόν τι ἑκάστου ἐφάπτεται, καὶ τοῦτο εἴδωλον.
οἷον ὁ ζωγράφος, φαμέν, ζωγραφήσει ἡμῖν σκυτοτόμον, τέ-
κτονα, τοὺς ἄλλους δημιουργούς, περὶ * οὐδενὸς τούτων C
ἐπαΐων τῶν τεχνῶν· ἀλλ' ὅμως παῖδάς τε *) καὶ ἄφρονας
ἀνθρώπους, εἰ ἀγαθὸς εἴη ζωγράφος, γράψας ἂν τέκτονα
καὶ πόῤῥωθεν ἐπιδεικνὺς ἐξαπατῷ ἂν τῷ δοκεῖν ὡς ἀληθῶς
τέκτονα εἶναι. Τί δ' οὔ; Ἀλλὰ γάρ, οἶμαι, ὦ φίλε, τόδε
δεῖ περὶ πάντων τῶν τοιούτων διανοεῖσθαι, ἐπειδάν τις ἡμῖν
ἀπαγγέλλῃ περί του, ὡς ἐνέτυχεν ἀνθρώπῳ πάσας ἐπισταμέ-
νῳ τὰς δημιουργίας καὶ τἄλλα πάντα, ὅσα εἷς ἕκαστος οἶ-
δεν, οὐδὲν * ὅ τι οὐχὶ ἀκριβέστερον ὁτουοῦν ἐπισταμένῳ, ὑπο- D
λαμβάνειν δεῖ τῷ τοιούτῳ ὅτι εὐήθης τις ἄνθρωπος καί, ὡς ἔοι-
κεν, ἐντυχὼν γόητί τινι καὶ μιμητῇ ἐξηπατήθη, ὥστε ἔδοξεν αὐτῷ
πάνσοφος**) εἶναι, διὰ τὸ αὐτὸς μὴ οἷός τ' εἶναι ἐπιστήμην καὶ
ἀνεπιστημοσύνην καὶ μίμησιν ἐξετάσαι. Ἀληθέστατα, ἔφη.

*) ἄλλ. γε. **) ἄλλ. πάσσοφος.

appellabis ratione lecti? Mihi quidem, inquit, videtur rectiſſime appellari imitator eius cuius illi opifices. Itane, inquam, tertii naturae operis imitatorem eum vocas? Sane quidem, inquit. Talis igitur erit etiam tragicus, ſiquidem imitator eſt, tertius aliquis a rege et veritate, omnesque reliqui imitatores. Videtur. De imitatore igitur inter nos convenimus; dic autem mihi de pictore hoc: utrum id ipſum quod in natura exſtat tibi videtur ad imitandum ſumere, an opificum opera? Opificum opera, inquit. Num qualia ſint, an qualia videantur? hoc enim praeterea defini. Quomodo dicis? inquit. Ita: lectus, ſive oblique eum ſpectas ſive e regione ſive quacumque ratione, numquid a ſemet ipſo diverſus eſt, an nihil differt, videtur autem alius? et reliqua ſimiliter? Ita, inquit: videtur, differt autem nihil. Hoc igitur ipſum conſidera: utrum ars pingendi ſpectat in quaque re? huc, ut rem ſicut ſeſe habeat imitetur, an ſicut videatur, ideoque viſi, an veritatis eſt imitatio? Viſi, inquit. Longe igitur a vero abeſt ars imitandi, et, ut videtur, hoc omnia conficit, quod exiguam cuiusque rei partem attingit idque ſimulacrum. velut pictor, dicimus, pinget nobis ſutorem, fabrum reliquosque opifices, nullam harum artium intelligentiam habens; attamen pueros ſtolidosque homines, ſi bonus fuerit pictor pictumque fabrum eminus oſtenderit, decipiet ut videatur eis revera faber eſſe. Quidni? At enim, opinor, amice, ita oportet nos de omnibus his ſentire ut, ſi quis nobis nunciaverit, hominem ſe offendiſſe omnium peritum artium et reliquarum cunctarum rerum, quas ſinguli ſciant, accuratius quam quemvis alium intelligentem, reponamus huic fatuum eum hominem eſſe, et, ut pateat, praeſtigiatorem aliquem quum invenerit atque imitatorem, deceptum eſſe adeo ut viſus ei ſit ille mirifica ſapientia praeditus eſſe, propterea quod ipſe non poſſit ſcientiam et inſcientiam et imitationem explorare. Veriſſime, inquit.

Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, μετὰ τοῦτο ἐπισκεπτέον τήν τε
τραγῳδίαν καὶ τὸν ἡγεμόνα αὐτῆς Ὅμηρον, ἐπειδή τινων
ἀκούομεν ὅτι οὗτοι πάσας μὲν τέχνας * ἐπίστανται, πάντα E
δὲ τἀνθρώπεια τὰ πρὸς ἀρετὴν καὶ κακίαν, καὶ τά γε θεῖα·
ἀνάγκη γὰρ τὸν ἀγαθὸν ποιητήν, εἰ μέλλει, περὶ ὧν ἂν
ποιῇ, καλῶς ποιήσειν, εἰδότα ἄρα ποιεῖν, ἢ μὴ οἷόν τε εἶναι
ποιεῖν. δεῖ δὴ ἐπισκέψασθαι πότερον μιμηταῖς τούτοις οὗτοι
ἐντυχόντες ἐξηπάτηνται καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν ὁρῶντες * οὐκ 599
αἰσθάνονται τριττὰ ἀπέχοντα τοῦ ὄντος καὶ ῥᾴδια ποιεῖν
μὴ εἰδότι τὴν ἀλήθειαν (φαντάσματα γάρ, ἀλλ' οὐκ ὄντα
ποιοῦσιν), ἤ τι καὶ λέγουσι καὶ τῷ ὄντι οἱ ἀγαθοὶ ποιηταὶ
ἴσασι περὶ ὧν δοκοῦσι τοῖς πολλοῖς εὖ λέγειν. Πάνυ μὲν
οὖν, ἔφη, ἐξεταστέον. Οἴει οὖν, εἴ τις ἀμφότερα δύναιτο
ποιεῖν, τό τε μιμηθησόμενον καὶ τὸ εἴδωλον, ἐπὶ τῇ τῶν
εἰδώλων δημιουργίᾳ ἑαυτὸν ἀφεῖναι ἂν σπουδάζειν καὶ τοῦ-
το προστήσασθαι τοῦ ἑαυτοῦ βίου ὡς * βέλτιστον *) ἔχοντα; B
Οὐκ ἔγωγε. Ἀλλ' εἴπερ γε, οἶμαι, ἐπιστήμων εἴη τῇ ἀλη-
θείᾳ τούτων πέρι ἅπερ καὶ μιμεῖται, πολὺ πρότερον ἐν τοῖς
ἔργοις ἂν σπουδάσειεν ἢ ἐπὶ τοῖς μιμήμασι, καὶ πειρῷτο
ἂν πολλὰ καὶ καλὰ ἔργα ἑαυτοῦ καταλιπεῖν μνημεῖα, καὶ εἶ-
ναι προθυμοῖτ' ἂν μᾶλλον ὁ ἐγκωμιαζόμενος ἢ ὁ ἐγκωμιά-
ζων. Οἶμαι, ἔφη· οὐ γὰρ ἐξ ἴσου ἥ τε τιμὴ καὶ ἡ ὠφέ-
λεια. Τῶν μὲν τοίνυν ἄλλων πέρι μὴ ἀπαιτῶμεν λόγον
Ὅμηρον ἢ ἄλλον ὁντινοῦν τῶν ποιητῶν, * ἐρωτῶντες, εἰ C
ἰατρικὸς ἦν τις αὐτῶν, ἀλλὰ μὴ μιμητὴς μόνον ἰατρικῶν
λόγων (τίνας γὰρ **) ὑγιεῖς ποιητής τις τῶν παλαιῶν ἢ τῶν
νέων λέγεται πεποιηκέναι, ὥςπερ Ἀσκληπιός, ἢ τίνας μαθη-
τὰς ἰατρικῆς κατελίπετο, ὥςπερ ἐκεῖνος τοὺς ἐκγόνους;) μηδ'
αὖ περὶ τὰς ἄλλας τέχνας αὐτοὺς ἐρωτῶμεν, ἀλλ' ἐῶμεν·
περὶ δὲ ὧν μεγίστων τε καὶ καλλίστων ἐπιχειρεῖ λέγειν Ὅμη-
ρος, πολέμων τε πέρι καὶ στρατηγιῶν καὶ διοικήσεων πό-
λεων καὶ * παιδείας πέρι ἀνθρώπων ***), δίκαιόν που ἐρωτᾶν D
αὐτὸν πυνθανομένους· Ὦ φίλε Ὅμηρε, εἴπερ μὴ τρίτος ἀπὸ

---

*) ἴσ. τὸ βέλτιστον. **) ἄλλ. τίνας ὑγιεῖς.
***) γρ. ἀνθρώπου.

Itaque, inquam, deinde quaeftionem haberi oportet de tragoedia eiusque duce Homero, quoniam e quibusdam audimus hos omnes fcire artes omniaque tam humana ad virtutem et pravitatem fpectantia quam divina; neceffe eft enim bonum poëtam, fi velit ea quae faciat bene facere, fcientem facere, aut non poffe facere. oportet igitur indagari utrum imitatores hos illi invenientes decepti fuerint eorumque opera quum fpectaverint non animadverterint tertio ea gradu diftare ab eo quod vere fit et facilia effe ad faciendum veritatem ignoranti (vifa enim, non vera fingunt), an aliquid dicant et revera boni poëtae intelligant ea de quibus videantur multitudini bene dicere. Sane quidem, inquit, explorandum. Iam exiftimas, fi quis utrumque poffit facere, et rem imitatione exprimendam et fimulacrum, fimulacrorum fe confectioni dediturum ftudiofe et hunc vitae fuae finem effe propofiturum quafi optimum nactus fit? Minime ego. Ac potius, fi quidem, opinor, intelligens eft revera eorum quae imitatur, multo prius ad opera ftudium conferet quam ad imitationes, conabitur multa praeclara fui relinquere monumenta idque aget ut potius fit is qui celebretur quam is qui celebret. Arbitror, inquit; neque enim aequalis eft honor et utilitas. Ac reliquorum quidem non repofcamus rationem ab Homero vel alio poëta, interrogantes an medicinae aliquis eorum peritus fuerit, non imitator tantum orationum medicarum (quos enim fanos poëta aliquis de veteribus vel recentioribus dicitur reddidiffe, quemadmodum Aefculapius, vel quos difcipulos in medicina reliquit, ficut ille pofteros?), neque etiam de reliquis artibus eos interrogemus, fed finamus; de rebus autem maximis et pulcherrimis de quibus conatur dicere Homerus, de bellis et partibus imperatoriis et rebus publicis adminiftrandis et hominum inftitutione, par fine dubio est nos eum interrogare fcifcitantes O care Homere, fi non tertio gradu a veritate diftas, quippe

τῆς ἀληθείας εἶ, ἀρετῆς πέρι εἰδώλου *) δημιουργός, ὃν δὴ μιμητὴν ὡρισάμεθα, ἀλλὰ καὶ δεύτερος, καὶ οἷός τε ἦσθα γιγνώσκειν ποῖα ἐπιτηδεύματα βελτίους ἢ χείρους ἀνθρώπους ποιεῖ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ, λέγε ἡμῖν τίς τῶν πόλεων διὰ σὲ βέλτιον ᾤκησεν, ὥσπερ διὰ Λυκοῦργον Λακεδαίμων καὶ δι' ἄλλους πολλοὺς πολλαὶ μεγάλαι * τε καὶ σμικραί; σὲ δὲ τίς E αἰτιᾶται πόλις νομοθέτην ἀγαθὸν γεγονέναι καὶ σφᾶς ὠφεληκέναι; Χαρώνδαν μὲν γὰρ Ἰταλία καὶ Σικελία, καὶ ἡμεῖς Σόλωνα· σὲ δὲ τίς; — ἕξει τινὰ εἰπεῖν; Οὐκ οἶμαι, ἔφη ὁ Γλαύκων· οὔκουν λέγεταί γε οὐδ' ὑπ' αὐτῶν Ὁμηριδῶν. Ἀλλὰ δή τις πόλεμος ἐπὶ Ὁμήρου * ὑπ' ἐκείνου ἄρχοντος ἢ 600 ξυμβουλεύοντος εὖ πολεμηθεὶς μνημονεύεται; Οὐδείς. Ἀλλ', οἷα δὴ τὰ ἔργα σοφοῦ ἀνδρός, πολλαὶ ἐπίνοιαι καὶ εὐμήχανοι εἰς τέχνας ἤ τινας ἄλλας πράξεις λέγονται, ὥσπερ αὖ Θάλεώ τε πέρι τοῦ Μιλησίου καὶ Ἀναχάρσιος τοῦ Σκύθου; Οὐδαμῶς τοιοῦτον οὐδέν. Ἀλλὰ δὴ εἰ μὴ δημοσίᾳ, ἰδίᾳ τισὶν ἡγεμὼν παιδείας αὐτὸς ζῶν λέγεται Ὅμηρος γενέσθαι, οἳ ἐκεῖνον ἠγάπων ἐπὶ ξυνουσίᾳ καὶ τοῖς ὑστέροις ὁδόν τινα * παρέδοσαν βίου Ὁμηρικήν, ὥσπερ Πυθαγόρας αὐτός τε B διαφερόντως ἐπὶ τούτῳ ἠγαπήθη, καὶ οἱ ὕστεροι ἔτι καὶ νῦν Πυθαγόρειον τρόπον ἐπονομάζοντες τοῦ βίου διαφανεῖς πῃ δοκοῦσιν εἶναι ἐν τοῖς ἄλλοις; Οὐδ' αὖ, ἔφη, τοιοῦτον οὐδὲν λέγεται· ὁ γὰρ Κρεώφυλος, ὦ Σώκρατες, ἴσως, ὁ τοῦ Ὁμήρου ἑταῖρος, τοῦ ὀνόματος ἂν γελοιότερος ἔτι πρὸς παιδείαν φανείη, εἰ τὰ λεγόμενα περὶ Ὁμήρου ἀληθῆ· λέγεται γὰρ ὡς πολλή τις ἀμέλεια περὶ * αὐτὸν ἦν ἐπ' αὐτοῦ **) ἐκείνου, ὅτε ἔζη. Λέγεται γὰρ οὖν, ἦν δ' ἐγώ. ἀλλ' οἴει, ὦ C Γλαύκων, εἰ τῷ ὄντι οἷός τ' ἦν παιδεύειν ἀνθρώπους καὶ βελτίους ἀπεργάζεσθαι Ὅμηρος, ἅτε περὶ τούτων οὐ μιμεῖσθαι, ἀλλὰ γιγνώσκειν δυνάμενος, οὐκ ἄρα ἂν πολλοὺς ἑταίρους ἐποιήσατο καὶ ἐτιμᾶτο καὶ ἠγαπᾶτο ὑπ' αὐτῶν, ἀλλὰ Πρωταγόρας μὲν ἄρα ὁ Ἀβδηρίτης καὶ Πρόδικος ὁ Κεῖος καὶ ἄλλοι πάμπολλοι δύνανται τοῖς ἐφ' ἑαυτῶν παριστάναι,

---

*) ἴσ. ἀρετῆς εἰδώλου.
**) ἴσ. ἀπ' αὐτοῦ.

virtutis fimulacri opifex, quem quidem imitatorem definivimus, fed fecundo, et potes perfpicere quaenam ftudia meliores aut deteriores homines efficiant tam privatim quam publice, dic nobis quaenam civitas tuo beneficio melius adminiftrata fuerit, ficut per Lycurgum Lacedaemon et per alios multos multae et magnae et parvae? tu autem cuiusnam praedicaris civitatis legis lator bonus fuiffe eiusque ferviffe commodis? Charondam enim Italia et Sicilia, et nos Solonem praedicamus. te autem quis? — num habebit quemquam dicere? Non puto, inquit Glauco; nec ab ipfis certe traditur Homeridis. Num vero bellum aliquod Homeri temporibus hoc ipfo imperante vel confilium dante bene geftum narratur? Nullum. At, qualia videlicet funt opera viri fapientis, multaene inventiones atque ingeniofae in artibus aliisque rebus gerendis memorantur, quemadmodum Thaletis Milefii et Anacharfis Scythae? Nequaquam vero tale quid. At vero fi non publice, privatimne aliquibus moderator inftitutionis ipfe dum vixit Homerus dicitur fuiffe, qui eum dilexerint propter confuetudinem et pofteris viam quandam vivendi tradiderint Homericam, quemadmodum Pythagoras et ipse prae ceteris hanc ob caufam diligebatur, et pofteri etiamnunc vitae rationem quam Pythagoream nominant fequentes illuftres fere videntur effe inter reliquos? Neque etiam, inquit, hoc traditur; nam Creophylus fane, Socrate, Homeri ille amicus, cultu etiam magis ridiculus reperietur quam nomine, fi quae de Homero narrantur vera funt; dicitur enim admodum negligenter tractatus effe ab ipfo illo dum viveret. Dicitur fane, inquam. at cenfes, Glauco, fi revera potuiffet excolere homines melioresque efficere Homerus, quippe eius rei non imitatione, fed cognitione valens, non multos fibi amicos comparaturum fuiffe, a quibus honoraretur ac diligeretur. fed Protagoram quidem Abderiten et Prodicum Ceum aliosque permultos poffe aequalibus fuis perfuadere pri-

ἰδίᾳ * ξυγγιγνόμενοι, ὡς οὔτε οἰκίαν οὔτε πόλιν τὴν αὐτῶν D διοικεῖν οἷοί τ' ἔσονται, ἐὰν μὴ σφεῖς αὐτῶν ἐπιστατήσωσι τῆς παιδείας, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ σοφίᾳ οὕτω σφόδρα φιλοῦνται, ὥςτε μόνον οὐκ ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς περιφέρουσιν αὐτοὺς οἱ ἑταῖροι, Ὅμηρον δ' ἄρα οἱ ἐπ' ἐκείνου, εἴπερ οἷός τ' ἦν πρὸς ἀρετὴν ὀνῆσαι *) ἀνθρώπους, ἢ Ἡσίοδον ῥαψῳδεῖν ἂν περιιόντας εἴων, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἂν αὐτῶν ἀντείχοντο ἢ τοῦ χρυσοῦ καὶ ἠνάγκαζον παρὰ * σφίσιν E οἴκοι εἶναι, ἢ εἰ μὴ ἔπειθον, αὐτοὶ ἂν ἐπαιδαγώγουν ὅπῃ ᾖεσαν, ἕως ἱκανῶς παιδείας μεταλάβοιεν; Παντάπασιν, ἔφη, δοκεῖς μοι, ὦ Σώκρατες, ἀληθῆ λέγειν. Οὐκοῦν τιθῶμεν ἀπὸ Ὁμήρου ἀρξαμένους πάντας τοὺς ποιητικοὺς μιμητὰς εἰδώλων ἀρετῆς εἶναι καὶ τῶν ἄλλων περὶ ὧν ποιοῦσι, τῆς δὲ ἀληθείας οὐχ ἅπτεσθαι, ἀλλ', ὥςπερ νῦν δὴ ἐλέγομεν, ὁ ζωγράφος σκυτοτόμον ποιήσει δοκοῦντα * εἶναι, αὐ- 601 τός τε οὐκ ἐπαΐων περὶ τῆς σκυτοτομίας καὶ τοῖς μὴ ἐπαΐουσιν, ἐκ τῶν χρωμάτων δὲ καὶ σχημάτων θεωροῦσιν; Πάνυ μὲν οὖν. Οὕτω δή, οἶμαι, καὶ τὸν ποιητικὸν φήσομεν χρώματ' ἄττα ἑκάστων τῶν τεχνῶν τοῖς ὀνόμασι καὶ ῥήμασιν ἐπιχρωματίζειν αὐτὸν οὐκ ἐπαΐοντα ἀλλ' ἢ μιμεῖσθαι, ὥςτε ἑτέροις τοιούτοις ἐκ τῶν λόγων θεωροῦσι [δοκεῖν], ἐάν τε περὶ σκυτοτομίας τις **) λέγῃ ἐν μέτρῳ καὶ ῥυθμῷ καὶ ἁρμονίᾳ, πάνυ εὖ δοκεῖν λέγεσθαι, ἐάν τε περὶ στρατηγίας ἐάν τε * περὶ ἄλλου ὁτουοῦν· οὕτω φύσει αὐτὰ B ταῦτα μεγάλην τινὰ κήλησιν ἔχειν· ἐπεὶ γυμνωθέντα γε τῶν τῆς μουσικῆς χρωμάτων τὰ τῶν ποιητῶν, αὐτὰ ἐφ' αὑτῶν λεγόμενα, οἶμαί σε εἰδέναι οἷα φαίνεται· τεθέασαι γάρ που. Ἔγωγ', ἔφη. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἔοικε τοῖς τῶν ὡραίων προσώποις, καλῶν δὲ μή, οἷα γίγνεται ἰδεῖν, ὅταν αὐτὰ τὸ ἄνθος προλίπῃ; Παντάπασιν, ἦ δ' ὅς. Ἴθι δὴ τόδε ἄθρει· ὁ τοῦ εἰδώλου ποιητής, ὁ μιμητής, φαμέν, τοῦ μὲν ὄντος οὐδὲν ἐπαΐει, τοῦ δὲ φαινομένου· * οὐχ οὕτως; Ναί. Μὴ C τοίνυν ἡμίσεως αὐτὸ καταλίπωμεν ῥηθέν, ἀλλ' ἱκανῶς ἴδωμεν. Λέγε, ἔφη. Ζωγράφος, φαμέν, ἡνίας τε γράψει καὶ

---

*) γρ. ὀνίναι. ἄλλ. ὀνῆναι. **) ἴσ. τι.

vata consuetudine, neque ad domum neque ad civitatem suam administrandam eos valituros esse nisi ipsi eorum institutioni praesint, et hanc propter sapientiam tantopere diligi, ut tantum non in capite eos circumferant amici, Homerum autem aequales, si potuisset ad virtutem adiuvare homines, vel Hesiodum carmina recitare oberrantes situros fuisse, ac non magis eos appetituros quam aurum et coacturos secum domi habitare, aut, si non persuasissent, ipsos sequuturos fuisse quo illi ivissent, dum satis disciplinae nacti fuissent? Prorsus, inquit, videris mihi, Socrate, vera dicere. Nonne igitur sumamus inde ab Homero omnes poëticos imitatores simulacra virtutis eorumque quae fingant adumbrare, veritatem autem non attingere, sed, ut modo dicebamus, pictor ipse artis sutrinae imperitus sutorem faciet qui videbitur esse artis sutrinae itidem imperitis, rem vero e coloribus et habitu spectantibus? Sane quidem. Ita igitur, opinor, etiam poëticum dicemus colores quosdam cuiusque artis nominibus et verbis inducere, licet ipse nihil sciat nisi imitari, ut aliis eiusdem generis hominibus e verbis rem spectantibus admodum bene videatur dictum esse, sive de arte sutrina aliquid exposuerit versibus, numero et harmonia, sive de arte imperatoria sive de alia quacumque re; tam magnam haec ipsa natura delectationem habere; quamquam poëtarum opera musicae coloribus nudata ipsa per se lecta arbitror te scire qualia videantur; cognovisti enim sine dubio. Ego vero, inquit. Nonne, inquam, similia sunt faciei florentium quidem, sed non pulchrorum, qualis quidem fit ad adspectum, quando flos eam deseruit? Prorsus, inquit. Agedum hoc specta: simulacri effector, imitator, dicimus, non id quod est cognoscit, sed id quod videtur; nonne ita? Etiam. Ne igitur ad dimidias id relinquamus dictum, sed satis videamus. Dic, inquit. Pictor, dicimus, habenas pinget et frenum? Vero. Conficiet

χαλινόν; Ναί. Ποιήσει δέ γε σκυτοτόμος καὶ χαλκεύς; Πάνυ γε. Ἆρ' οὖν ἐπαΐει οἵας δεῖ τὰς ἡνίας εἶναι καὶ τὸν χαλινὸν ὁ γραφεύς; ἢ οὐδ' ὁ ποιήσας ὅ τε χαλκεὺς καὶ ὁ σκυτεύς, ἀλλ' ἐκεῖνος ὅςπερ τούτοις ἐπίσταται χρῆσθαι, μόνος ὁ ἱππικός; Ἀληθέστατα. Ἆρ' οὖν οὐ περὶ πάντα οὕτω φήσομεν ἔχειν; Πῶς; * Περὶ ἕκαστον ταύτας τινὰς τρεῖς D
τέχνας εἶναι, χρησομένην, ποιήσουσαν, μιμησομένην; Ναί. Οὐκοῦν ἀρετὴ καὶ κάλλος καὶ ὀρθότης ἑκάστου σκεύους καὶ ζώου καὶ πράξεως οὐ πρὸς ἄλλο τι ἢ τὴν χρείαν ἐστί, πρὸς ἣν ἂν ἕκαστον ᾖ πεποιημένον ἢ πεφυκός; Οὕτως. Πολλὴ ἄρα ἀνάγκη τὸν χρώμενον ἑκάστῳ ἐμπειρότατόν τε εἶναι καὶ ἄγγελον γίγνεσθαι τῷ ποιητῇ οἷα ἀγαθὰ ἢ κακὰ ποιεῖ ἐν τῇ χρείᾳ ᾧ χρῆται· οἷον αὐλητής που αὐλοποιῷ ἐξαγγελεῖ *) περὶ τῶν αὐλῶν οἳ ἂν ὑπηρετῶσιν * ἐν τῷ αὐλεῖν, καὶ ἐπιτάξει E
οἵους δεῖ ποιεῖν, ὁ δ' ὑπηρετήσει **). Πῶς δ' οὔ; Οὐκοῦν ὁ μὲν εἰδὼς ἐξαγγελεῖ ***) περὶ χρηστῶν καὶ πονηρῶν αὐλῶν, ὁ δὲ πιστεύων ποιήσει; Ναί. Τοῦ αὐτοῦ ἄρα σκεύους ὁ μὲν ποιητὴς πίστιν ὀρθὴν ἕξει περὶ κάλλους τε καὶ πονηρίας, ξυνὼν τῷ εἰδότι καὶ ἀναγκαζόμενος ἀκούειν * παρὰ 602
τοῦ εἰδότος, ὁ δὲ χρώμενος ἐπιστήμην. Πάνυ γε. Ὁ δὲ μιμητὴς πότερον ἐκ τοῦ χρῆσθαι ἐπιστήμην ἕξει ὧν ἂν γράφῃ, εἴτε καλὰ καὶ ὀρθὰ εἴτε μή, ἢ δόξαν ὀρθὴν διὰ τὸ ἐξ ἀνάγκης ξυνεῖναι τῷ εἰδότι καὶ ἐπιτάττεσθαι οἷα χρὴ γράφειν; Οὐδέτερα. Οὔτε ἄρα εἴσεται οὔτε ὀρθὰ δοξάσει ὁ μιμητὴς περὶ ὧν ἂν μιμῆται πρὸς κάλλος ἢ πονηρίαν. Οὐκ ἔοικεν. Χαρίεις ἂν εἴη ὁ ἐν τῇ ποιήσει †) μιμητικὸς πρὸς σοφίαν περὶ ὧν ἂν ποιῇ. Οὐ πάνυ. Ἀλλ' οὖν * δὴ ὅμως B
γε μιμήσεται, οὐκ εἰδὼς περὶ ἑκάστου ὅπῃ πονηρὸν ἢ χρηστόν, ἀλλ', ὡς ἔοικεν, οἷον φαίνεται καλὸν εἶναι τοῖς πολλοῖς τε καὶ μηδὲν εἰδόσι, τοῦτο μιμήσεται. Τί γὰρ ἄλλο; Ταῦτα μὲν δή, ὥς γε φαίνεται, ἐπιεικῶς ἡμῖν διωμολόγηται, τόν τε μιμητικὸν μηδὲν εἰδέναι ἄξιον λόγου περὶ ὧν μιμεῖται, ἀλλ' εἶναι παιδιάν τινα καὶ οὐ σπουδὴν τὴν μίμησιν.

---

*) γρ. ἐξαγγέλλει. **) γρ. ὁ δ' ὑπηρέτης οὔ.
***) γρ. ἐξαγγέλλει. †) γρ. μιμήσει.

autem ea futor et faber ferrarius? Sane quidem. Num igitur fcit quales oporteat habenas effe et frenum pictor? an nec fabricator faber aerarius et futor, fed is qui illis poteft uti, folus rei equeftris peritus? Verifsime. Nonne igitur in omnibus ita dicemus fe rem habere? Quomodo? In unaquaque re has tres artes effe, ufuram, confecturam, imitaturam? Etiam. Nonne igitur virtus et pulchritudo et recta ratio cuiusque supellectilis et animalis et actionis nihil aliud fpectat nifi ufum, ad quem quodque factum eft vel natum? Ita. Prorfus ergo neceffe eft eum qui quoque ufurus fit peritiffimum effe et nunciare poffe fabricatori quae bona et mala faciat ad ufum eius quo utatur; velut tibicen, ni fallor, ei qui tibias facit indicabit quaenam tibiae ferviant tibiarum cantui, et mandabit quales eum oporteat facere, hic vero mandata perfequetur. Quidni? Nonne ille quidem fciens indicabit quae bonae et malae tibiae, hic vero fidem habens faciet? Etiam. Eiusdem igitur fupellectilis fabricator fidem rectam habebit de pulchritudine et pravitate, utens fciente et coactus audire e fciente, is vero qui eam adhibet fcientiam. Sane quidem. Imitator vero utrum ex ufu fcientiam habebit eorum quae pinget, pulchra et recta an fecus fint, an opinionem rectam, propterea quod coactus eft uti fciente et mandatur ei qualia eum oporteat pingere? Neutrum. Neque igitur fciet neque recte opinabitur imitator de iis quae imitabitur quod ad pulchritudinem vel pravitatem attinet. Non videtur. Scitus erit qui rem effectam imitatur quod ad fapientiam earum rerum attinet quas fingit. Haud fane. Verumtamen imitabitur, nefciens quatenus quidque pravum vel bonum fit, fed, ut patet, quod vifum fuerit pulchrum multitudini nullamque rei fcientiam habentibus, id imitabitur. Quid enim aliud? Hoc igitur, ut videtur, fatis inter nos convenit, et imitantem nihil fcire quod operae pretium fit de eis quae imitetur, fed ludum quendam effe, non fe-

τούς τε τῆς τραγικῆς ποιήσεως ἁπτομένους ἐν ἰαμβείοις κα
ἐν ἔπεσι πάντας εἶναι μιμητικοὺς ὡς οἷόν τε μάλιστα. Πά-
νυ μὲν οὖν.

* Πρὸς Διός, ἦν δ' ἐγώ, τὸ δὲ *) μιμεῖσθαι τοῦτο οὐ C
περὶ τρίτον μέν τί **) ἐστιν ἀπὸ τῆς ἀληθείας; ἦ γάρ; Ναί.
Πρὸς δὲ δὴ ποῖόν τί ἐστι τῶν τοῦ ἀνθρώπου ἔχον τὴν δύ-
ναμιν ἣν ἔχει; Τοῦ ποίου τινὸς πέρι λέγεις; Τοῦ τοιοῦδε.
ταὐτόν που ἡμῖν μέγεθος ἐγγύθεν τε καὶ πόῤῥωθεν διὰ τῆς
ὄψεως οὐκ ἴσον φαίνεται. Οὐ γάρ. Καὶ τὰ ***) καμπύλα
τε καὶ εὐθέα ἐν ὕδατί τε θεωμένοις καὶ ἔξω, καὶ κοῖλά τε
δὴ καὶ ἐξέχοντα διὰ τὴν περὶ τὰ χρώματα αὖ πλάνην τῆς
ὄψεως, καὶ πᾶσά τις * ταραχὴ δήλη ἡμῖν ἐνοῦσα αὕτη ἐν D
τῇ ψυχῇ· ᾧ δὴ ἡμῶν τῷ παθήματι τῆς φύσεως ἡ σκιαγρα-
φία ἐπιθεμένη γοητείας οὐδὲν ἀπολείπει, καὶ ἡ θαυματο-
ποιία καὶ ἄλλαι πολλαὶ τοιαῦται μηχαναί. Ἀληθῆ. Ἆρ'
οὖν οὐ τὸ μετρεῖν καὶ ἀριθμεῖν καὶ ἱστάναι βοήθειαι χαριέ-
σταται πρὸς αὐτὰ ἐφάνησαν, ὥστε †) μὴ ἄρχειν ἐν ἡμῖν τὸ
φαινόμενον μεῖζον ἢ ἔλαττον ἢ πλέον ἢ βαρύτερον, ἀλλὰ τὸ
λογισάμενον καὶ μετρῆσαν ἢ καὶ στῆσαν; Πῶς γὰρ οὔ;
* Ἀλλὰ μὴν τοῦτό γε τοῦ λογιστικοῦ ἂν εἴη τοῦ ἐν ψυχῇ E
ἔργον. Τούτου γὰρ οὖν. Τούτῳ δὲ ††) πολλάκις με-
τρήσαντι καὶ σημαίνοντι μείζω ἄττα εἶναι ἢ ἐλάττω
ἕτερα ἑτέρων ἢ ἴσα, τἀναντία φαίνεται ἅμα περὶ ταὐτά.
Ναί. Οὐκοῦν ἔφαμεν τῷ αὐτῷ ἅμα περὶ ταὐτὰ ἐναντία
δοξάζειν ἀδύνατον εἶναι; Καὶ ὀρθῶς γ' ἔφαμεν. * Τὸ πα- 603
ρὰ τὰ μέτρα ἄρα δοξάζον τῆς ψυχῆς τῷ κατὰ τὰ μέτρα οὐκ
ἂν εἴη ταὐτόν. Οὐ γὰρ οὖν. Ἀλλὰ μὴν τὸ μέτρῳ γε καὶ
λογισμῷ πιστεῦον βέλτιστον ἂν εἴη τῆς ψυχῆς. Τί μήν;
Τὸ ἄρα τούτῳ ἐναντιούμενον τῶν φαύλων ἄν τι εἴη ἐν ἡμῖν.
Ἀνάγκη. Τοῦτο τοίνυν διομολογήσασθαι βουλόμενος ἔλεγον
ὅτι ἡ γραφικὴ καὶ ὅλως ἡ μιμητικὴ πόῤῥω μὲν τῆς ἀλη-
θείας οὖσα τὸ αὑτῆς ἔργον ἀπεργάζεται, πόῤῥω δ' αὖ φρο-
νήσεως * ὄντι τῷ ἐν ἡμῖν προσομιλεῖ τε καὶ ἑταίρα καὶ B
φίλη ἐστὶν ἐπ' οὐδενὶ ὑγιεῖ οὐδ' ἀληθεῖ. Παντάπασιν, ἦ
δ' ὅς. Φαύλη ἄρα φαύλῳ ξυγγιγνομένη φαῦλα γεννᾷ ἡ μι-

*) ἀλλ. δὲ δή. **) ἴσ. μέντοι. ***) ἄλλ. ταὐτά.
†) γρ. ὥς γε. ††) γρ. δή.

riam occupationem imitationem, et eos qui tragicam poësin attingant iambicis et herois verſibus omnes eſſe imitatores quam maxime fieri poſſit. Sane quidem.

At hercle, inquam, imitari illud nonne tertium fere eſt a veritate? an non ita? Ita. Ad quamnam vero rerum humanarum vim habet quam habet? De quo rogas? De hoc. eadem nobis magnitudo cominus et eminus ſpectata non aequalis videtur. Minime vero. Nec curva et recta tam in aqua ſpectantibus quam extra, neque etiam cava et eminentia propter viſus in coloribus errorem, et univerſam hanc liquet perturbationem ineſſe in animo noſtro; in quam quidem naturae noſtrae affectionem pictura quae verum ſimulat invadens praeſtigiarum nihil praetermittit et ars miraculis decipiendi et aliae multae huiusmodi machinationes. Vera. Nonne autem metiendi et numerandi et ponderandi artes ſubſidia bellisſima illis repertae ſunt, ut ne imperet in nobis id quod videatur maius vel minus vel plus vel gravius, ſed id quod numeret et metiatur et ponderet? Quidni? Atqui hoc eius animi partis opus erit quae rationis eſt particeps. Eius vero. Huic autem licet ſaepius menſa ſit et ſignificet maiora eſſe vel minora alia aliis aut aequalia, contraria videntur ſimul de rebus eisdem. Etiam. Nonne vero diximus fieri non poſſe ut eadem animi parte ſimul de eisdem contraria quis opinetur? Ac certe quidem id diximus. Ea igitur animi pars quae contra menſuram opinatur non eadem erit atque ea quae ſecundum menſuram. Non erit. Iam vero ea quae metiendo et ratiocinando confidit optima erit animi noſtri pars. Quidni? Ea igitur quae huic repugnat vilium aliqua erit in nobis partium. Neceſſario. Hoc ipſum vero ut inter nos conveniret dicebam artem pingendi et in univerſum imitandi procul a veritate remotam opus ſuum facere, parte a prudentia procul remota uti eique ſociam et amicam eſſe nihil probi nec veri ſpectantem. Prorſus, inquit. Vilis ergo vili utens vilia procreat ars

μητική. Ἔοικεν. Πότερον, ἦν δ' ἐγώ, ἡ κατὰ τὴν ὄψιν μόνον, ἢ καὶ ἡ κατὰ τὴν ἀκοήν, ἣν δὴ ποίησιν ὀνομάζομεν; Εἰκός γ', ἔφη, καὶ ταύτην. Μὴ τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, τῷ εἰκότι μόνον πιστεύσωμεν ἐκ τῆς γραφικῆς, ἀλλὰ καὶ ἐπ' αὐτὸ αὖ ἔλθωμεν τῆς * διανοίας τοῦτο ᾧ προσομιλεῖ C ἡ τῆς ποιήσεως μιμητική, καὶ ἴδωμεν, φαῦλον ἢ σπουδαῖόν ἐστιν. Ἀλλὰ χρή. Ὧδε δὴ προθώμεθα. πράττοντας, φαμέν, ἀνθρώπους μιμεῖται ἡ μιμητικὴ βιαίους ἢ ἑκουσίας πράξεις, καὶ ἐκ τοῦ πράττειν ἢ εὖ οἰομένους ἢ κακῶς πεπραγέναι, καὶ ἐν τούτοις δὴ πᾶσιν ἢ λυπουμένους ἢ χαίροντας. μή τι ἄλλο ἦν *) παρὰ ταῦτα; Οὐδέν. Ἆρ' οὖν ἐν ἅπασι τούτοις ὁμονοητικῶς ἄνθρωπος διάκειται; * ἢ ὥσπερ D κατὰ τὴν ὄψιν ἐστασίαζε καὶ ἐναντίας εἶχεν ἐν ἑαυτῷ δόξας ἅμα περὶ τῶν αὐτῶν, οὕτω καὶ ἐν ταῖς πράξεσι στασιάζει τε καὶ μάχεται αὐτὸς αὑτῷ; ἀναμιμνήσκομαι δὲ ὅτι τοῦτό γε νῦν οὐδὲν δεῖ ἡμᾶς διομολογεῖσθαι· ἐν γὰρ τοις ἄνω λόγοις ἱκανῶς πάντα ταῦτα διωμολογησάμεθα, ὅτι μυρίων τοιούτων ἐναντιωμάτων ἅμα γιγνομένων **) ἡ ψυχὴ γέμει ἡμῶν. Ὀρθῶς, ἔφη. Ὀρθῶς γάρ, ἦν δ' ἐγώ· ἀλλ' ὃ τότε ἀπελίπομεν, * νῦν μοι δοκεῖ ἀναγκαῖον εἶναι διεξελθεῖν. Τὸ ποῖον; ἔφη. Ἀνήρ, ἦν δ' ἐγώ, ἐπιεικὴς τοιᾶσδε E τύχης μετασχών, υἱὸν ἀπολέσας ἤ τι ἄλλο ὧν περὶ πλείστου ποιεῖται, ἐλέγομέν που καὶ τότε ὅτι ῥᾷστα οἴσει τῶν ἄλλων. Πάνυ γε. Νῦν δέ γε τόδε ἐπισκεψώμεθα, πότερον οὐδὲν ἀχθέσεται, ἢ τοῦτο μὲν ἀδύνατον, μετριάσει δέ πως πρὸς λύπην. Οὕτω μᾶλλον, ἔφη, τό γε ἀληθές. * Τόδε ***) νῦν μοι 604 περὶ αὐτοῦ εἰπέ· πότερον μᾶλλον αὐτὸν οἴει τῇ λύπῃ μαχεῖσθαί τε καὶ ἀντιτενεῖν †), ὅταν ὁρᾶται ὑπὸ τῶν ὁμοίων, ἢ ὅταν ἐν ἐρημίᾳ μόνος αὐτὸς καθ' αὑτὸν γίγνηται; Πολύ που, ἔφη, διοίσει ὅταν ὁρῶται. Μονωθεὶς δέ γε, οἶμαι, πολλὰ μὲν τολμήσει φθέγξασθαι, ἃ εἴ τις αὐτοῦ ἀκούοι αἰσχύνοιτ' ἄν, πολλὰ δὲ ποιήσει ἃ οὐκ ἂν δέξαιτό τινα ἰδεῖν δρῶντα. Οὕτως ἔχει, ἔφη. Οὐκοῦν τὸ μὲν ἀντιτείνειν διακελευόμενον λόγος καὶ νόμος ἐστί, τὸ δὲ ἕλκον * ἐπὶ τὰς B

*) γρ. ᾗ, ἄλλ. ᾖ. **) γρ. ἐναντ. γιγνομένων.
***) γρ. Τὸ δέ. †) γρ. ἀντιτείνειν.

imitandi. Videtur. Utrum, inquam, ea tantum quae ad visum spectat, an ea quoque quae ad auditum, quam quidem poësin vocamus? Videtur sane, inquit, haec quoque. Nec tamen, inquam, ei tantum confidamus quod videtur ex arte pingendi, sed ad ipsam hanc animi partem pergamus qua utitur poëtica imitatio, et videamus vile an laudabile sit. Oportet sane. Ita igitur consideremus. agentes, dicimus, homines imitatur ars imitandi vi vel sponte indeque arbitrantes vel secundam vel adversam sibi fortunam obtigisse, atque etiam his omnibus aut dolentes aut gaudentes. numquid alio se modo res habet quam hoc? Nullo alio. Utrum igitur in omnibus his concordi homo est animo? an quemadmodum ad visum dissidet et contrarias in se habet opiniones simul de eisdem, ita etiam in actionibus dissidet ipseque secum pugnat? memini autem hoc nunc inter nos conveniat non oportere; supra enim satis omnia haec inter nos convenerunt, innumerabilibus eiusmodi repugnantiis simul exsistentibus plenum esse animum nostrum. Recte, inquit. Recte vero, inquam, sed quod tunc praetermisimus, id nunc mihi videtur exponendum esse. Quidnam? inquit. Virum, inquam, modestum hac calamitate afflictum ut filium perdiderit vel aliud quid eorum quae plurimi faceret, diximus tunc quoque prae ceteris id facile laturum esse. Sane quidem. Nunc vero hoc quaeramus, utrum nihil doliturus sit, an hoc quidem fieri nequeat, moderaturus autem fere sit dolori. Ita magis, inquit, verum. Hoc nunc mihi de eo dic: utrum magis censes fore ut dolori repugnet et resistat quum conspiciatur a similibus, an quum in solitudine per se ipse versetur? Multum sane, inquit, differet quum conspiciatur. Desertus autem quum erit, opinor, multa sustinebit proferre, quorum si quis audiret ipsum puderet, multa quoque faciet quae se facientem non cuperet a quoquam videri. Ita habet, inquit. Nonne id quod ut resistamus cohortatur ratio et lex est, id vero

λύπας αὐτὸ τὸ πάθος; Ἀληθῆ. Ἐναντίας δὲ δὴ *) ἀγωγῆς B
γιγνομένης ἐν τῷ ἀνθρώπῳ περὶ τὸ αὐτὸ ἅμα δύο φαμὲν
αὐτῷ ἀναγκαῖον εἶναι **). Πῶς δ' οὔ; Οὐκοῦν τὸ μὲν ἕτε-
ρον τῷ νόμῳ ἕτοιμον πείθεσθαι, ᾗ ὁ νόμος ἐξηγεῖται; Πῶς;
Λέγει που ὁ νόμος ὅτι κάλλιστον ὅτι μάλιστα ἡσυχίαν ἄγειν
ἐν ταῖς ξυμφοραῖς καὶ μὴ ἀγανακτεῖν, ὡς οὔτε δήλου ὄντος
τοῦ ἀγαθοῦ τε καὶ κακοῦ τῶν τοιούτων, οὔτε εἰς τὸ πρόσ-
θεν οὐδὲν προβαῖνον τῷ χαλεπῶς φέροντι, οὔτε τι τῶν ἀν-
θρωπίνων * ἄξιον ὂν μεγάλης σπουδῆς, ὅ τε δεῖ ἐν αὐτοῖς C
ὅτι τάχιστα παραγίγνεσθαι ἡμῖν, τούτῳ ἐμποδὼν γιγνόμενον
τὸ λυπεῖσθαι. Τίνι, ἦ δ' ὅς, λέγεις; Τῷ βουλεύεσθαι, ἦν
δ' ἐγώ, περὶ τὸ γεγονὸς καὶ ὥςπερ ἐν πτώσει κύβων πρὸς
τὰ πεπτωκότα τίθεσθαι τὰ αὑτοῦ πράγματα, ὅπῃ ὁ λόγος αἱ-
ρεῖ βέλτιστ' ἂν ἔχειν, ἀλλὰ μὴ προςπταίσαντας, καθάπερ
παῖδας, ἐχομένους τοῦ πληγέντος ἐν τῷ βοᾶν διατρίβειν, ἀλλ'
ἀεὶ ἐθίζειν τὴν ψυχὴν ὅτι τάχιστα γίγνεσθαι πρὸς * τὸ D
ἰᾶσθαί τε καὶ ἐπανορθοῦν τὸ πεσόν τε καὶ νοσῆσαν, ἰατρι-
κῇ τὴν θρηνῳδίαν ***) ἀφανίζοντα. Ὀρθότατα γοῦν ἄν τις,
ἔφη, πρὸς τὰς τύχας οὕτω προςφέροιτο. Οὐκοῦν, φαμέν,
τὸ μὲν βέλτιστον τούτῳ τῷ λογιστικῷ ἐθέλει ἕπεσθαι; Δῆλον
δή. Τὸ δὲ πρὸς τὰς ἀναμνήσεις τε τοῦ πάθους καὶ πρὸς
τοὺς ὀδυρμοὺς ἄγον καὶ ἀπλήστως ἔχον αὐτῶν ἆρ' οὐκ ἀλό-
γιστόν τε φήσομεν εἶναι καὶ ἀργὸν καὶ δειλίας φίλον; Φήσομεν
μὲν οὖν. Οὐκοῦν τὸ μὲν πολλὴν μίμησιν καὶ ποικίλην * ἔχει, τὸ E
ἀγανακτητικόν †), τὸ δὲ φρόνιμόν τε καὶ ἡσύχιον ἦθος, παρα-
πλήσιον ὂν ἀεὶ αὐτὸ αὑτῷ, οὔτε ῥᾴδιον μιμήσασθαι οὔτε μιμούμε-
νον εὐπετὲς καταμαθεῖν, ἄλλως τε καὶ πανηγύρει καὶ παντοδαποῖς
ἀνθρώποις εἰς θέατρα ξυλλεγομένοις; ἀλλοτρίου γάρ που πά-
θους ἡ μίμησις αὐτοῖς γίγνεται. * Παντάπασιν μὲν οὖν. 605
Ὁ δὴ μιμητικὸς ποιητὴς δῆλον ὅτι οὐ πρὸς τὸ τοιοῦτον
τῆς ψυχῆς πέπηγε καὶ ἡ σοφία αὐτοῦ τούτῳ ἀρέσκειν πέ-
φυκεν ††), εἰ μέλλει εὐδοκιμήσειν ἐν τοῖς πολλοῖς, ἀλλὰ

---

*) γρ. δέ. **) ἄλλ. δύο τινέ φαμεν ἐν αὐτῷ ἀναγκ. εἶναι. ἴσ. ἅμα δύο, **φαμέν**, ἐν αὐτῷ ἀναγκαῖον εἶναι. ***) γρ. νοσῆσαν, **θρηνῳδίαν**. †) γρ. ἀγανακτικόν. ††) γρ. ψυχῆς πέφυκέ γε — ἀρέσκειν πέπηγεν.

quod trahit ad dolores ipsa affectio? Vera. Contrarius autem quum ductus in homine exsistat de eodem duo simul dicimus necessario in eo esse. Quidni? Nonne unum paratum est legi obtemperare quomodo lex praescribit? Quomodo? Dicit videlicet lex pulcherrimum esse quam maxime tranquillo esse animo in rebus adversis nec aegre ferre, quum neque liqueat num quid boni an mali sit in eis quae acciderint, neque amplius quid proficiat qui moleste illa ferat, neque rerum humanarum quaequam magno sit studio digna, ei denique quod in hac causa quam celerrime nobis debeat praesto esse, impedimento sit dolor. Quidnam, inquit, hoc dicis? Deliberationem, inquam, de eo quod factum est, ut sicut in tesserarum iactu prout ceciderunt tali res tuas disponas, quomodo ratio docet optime se habituras esse, non, si offenderis, sicut pueri, manu tenens partem percussam in clamore tollendo perseveres, sed semper adsuefacias animum quam primum se convertere ad sanandum et erigendum id quod lapsum morboque affectum est, medicina lamentationem exstinguens. Rectissime sane quis, inquit, adversum fortunas ita sese exhibebit. Nonne, dicimus, optimum quidem huic animi parti quae mentis et consili est quin obtemperet non recusat? Liquet vero. Illud autem quod ad recordationes casus et ad luctus ducit eisque satiari nequit, nonne rationis expers dicemus esse et segne et ignaviae amicum? Dicemus vero. Nonne querulum illud multam imitationem atque variam admittit, prudens vero et tranquillus animus, qui semper aequabilem se praebet, neque facilis est ad imitandum neque imitando expressus proclivis perspectu, praesertim festo coetui hominibusque omnis generis ad theatra confluentibus? alienae enim affectionis haec eis imitatio contingit. Prorsus sic se habet. Poëtam igitur imitantem patet non in hanc animi partem mentem defigere nec sapientiam eius ita comparatam esse ut huic placeat, si laudem assequuturus sit

πρὸς τὸ ἀγανακτητικόν τε καὶ ποικίλον ἦθος διὰ τὸ εὐμίμη-
τον εἶναι. Δῆλον. Οὐκοῦν δικαίως ἂν αὐτοῦ ἤδη ἐπιλαμ-
βανοίμεθα, καὶ τιθεῖμεν ἀντίστροφον αὐτὸν τῷ ζωγράφῳ·
καὶ γὰρ τῷ φαῦλα ποιεῖν πρὸς ἀλήθειαν ἔοικεν αὐτῷ, καὶ
τῷ πρὸς ἕτερον τοιοῦτον ὁμιλεῖν τῆς * ψυχῆς, ἀλλὰ μὴ B
πρὸς τὸ βέλτιστον, καὶ ταύτῃ ὡμοίωται· καὶ οὕτως ἤδη ἂν
ἐν δίκῃ οὐ παραδεχοίμεθα εἰς μέλλουσαν εὐνομεῖσθαι πόλιν,
ὅτι τοῦτ' ἐγείρει τῆς ψυχῆς καὶ τρέφει καὶ ἰσχυρὸν ποιῶν *)
ἀπόλλυσι τὸ λογιστικόν. ὥςπερ ἐν πόλει, ὅταν τις μοχθηροὺς ἐγ-
κρατεῖς ποιῶν παραδιδῷ τὴν πόλιν, τοὺς δὲ χαριεστέρους
φθείρῃ, ταὐτὸν καὶ τὸν μιμητικὸν ποιητὴν φήσομεν κακὴν
πολιτείαν ἰδίᾳ ἑκάστου τῇ ψυχῇ ἐμποιεῖν, τῷ ἀνοήτῳ αὐτῆς
χαριζόμενον καὶ οὔτε τὰ μείζω * οὔτε τὰ ἐλάττω διαγιγνώ- C
σκοντι, ἀλλὰ τὰ αὐτὰ τοτὲ μὲν μεγάλα ἡγουμένῳ, τοτὲ δὲ
σμικρά, εἴδωλα εἰδωλοποιοῦντι, τοῦ δὲ ἀληθοῦς πόῤῥω πά-
νυ ἀφεστῶτι **). Πάνυ μὲν οὖν.

Οὐ μέντοι πω τό γε μέγιστον κατηγορήκαμεν αὐτῆς·
τὸ γὰρ καὶ τοὺς ἐπιεικεῖς ἱκανὴν εἶναι λωβᾶσθαι, ἐκτὸς πά-
νυ τινῶν ὀλίγων, πάνδεινόν που. Τί δ' οὐ μέλλει, εἴπερ
γε δρᾷ αὐτό; Ἀκούων σκόπει· οἱ γάρ που βέλτιστοι ἡμῶν
ἀκροώμενοι Ὁμήρου ἢ καὶ ἄλλου τινὸς τῶν τραγῳδοποιῶν
* μιμουμένου τινὰς τῶν ἡρώων ἐν πένθει ὄντας καὶ μακρὰν D
ῥῆσιν ἀποτείνοντας †) ἐν τοῖς ὀδυρμοῖς ἢ καὶ ᾄδοντάς ††)
τε καὶ κοπτομένους, οἶσθ' ὅτι χαίρομέν τε καὶ ἐνδόντες
ἡμᾶς αὐτοὺς ἑπόμεθα, ξυμπάσχοντές τε καὶ σπουδάζοντες
ἐπαινοῦμεν ὡς ἀγαθὸν ποιητὴν ὃς ἂν ἡμᾶς ὅτι μάλιστα οὕ-
τω διαθῇ. Οἶδα· πῶς δ' οὔ; Ὅταν δὲ οἰκεῖόν τινι ἡμῶν
κῆδος γένηται, ἐννοεῖς αὖ ὅτι ἐπὶ τῷ ἐναντίῳ καλλωπιζόμε-
θα, ἂν δυνώμεθα ἡσυχίαν ἄγειν καὶ καρτερεῖν, * ὡς τοῦτο E
μὲν ἀνδρὸς ὄν, ἐκεῖνο δὲ γυναικός, ὃ τότε ἐπῃνοῦμεν. Ἐν-
νοῶ, ἔφη. Ἦ καλῶς οὖν, ἦν δ' ἐγώ, οὗτος ὁ ἔπαινος
ἔχει, τὸ ὁρῶντα τοιοῦτον ἄνδρα, οἷον ἑαυτόν τις μὴ ἀξιοῖ

---

*) γρ. ποιοῦν. **) ἴσ. εἰδωλοποιοῦντα — ἀφεστῶτα.
†) ἄλλ. τινὰ—ὄντα—ἀποτείνοντα. ††) ἴσ. κλάοντάς.

apud multitudinem, ſed in querulos et varios mores, quia faciles ſunt ad imitandum. Patet vero. Recte igitur eum iam reprehendemus et ex altera parte ponemus pictori reſpondere; nam in eo quod vilia fingit ad veritatem ſimilis eſt illius, et quod conſuetudo ipſi eſt cum animi parte ſimiliter affecta, et non cum optima, etiam in hoc eius ſimilis eſt; et hac quidem ratione iure iam non recipiemus eum civitate quae futura ſit bene conſtituta, quoniam hanc animi partem excitat et alit eamque corroborans perdit hanc quae rationis et conſili eſt. quemadmodum enim in civitate, quum quis improbos potentes reddit eisque civitatem committit, ſcitiores autem perdit, eodem modo etiam poëtam in imitatione verſantem dicemus pravam civitatem ſeparatim in cuiusque animo iniicere, inſipienti eius parti indulgentem, quae quidem neque maiora neque minora discernit, ſed eadem modo pro magnis habet modo pro parvis, ſimulacra fingentem, a vero autem ſane longe remotum. Sane quidem.

Nondum autem poëſin in eo quod maximum eſt accuſavimus; hoc enim quod etiam ad modeſtos valet depravandos, perpaucis quibusdam exceptis, graviſſimum ſane. Quidni, ſiquidem hoc committit? Accipe et perpende. etenim optimos noſtrûm audientes Homerum vel etiam alium quem tragicorum imitantem aliquos heroum in luctu verſantes longasque lamentationes proferentes vel etiam plorantes et plangentes, ſcis gaudio affici, ſe dedentes ſequi et condoleſcentes, idque ſerio, et ſtudioſe laudare ut bonum poëtam quicumque nos quam maxime ita afficiat. Scio: quidni? Quando vero aliquis noſtrûm in propriam quandam aegritudinem inciderit, animadvertis eum in contrario ſe iactare, ſi poſſit tranquillus eſſe ſibique temperare, quippe hoc virile exiſtimantem, illud vero quod tum laudabamus muliebre. Animadverto, inquit. Num igitur, inquam, recte habet haec laudatio, ſi quis eiusmodi virum videns, qua-

εἶναι, ἀλλ' αἰσχύνοιτο ἄν, μὴ βδελύττεσθαι, ἀλλὰ χαίρειν τε καὶ ἐπαινεῖν; Οὐ μὰ τὸν Δί', ἔφη, οὐκ εὐλόγῳ ἔοικεν. * Ναί, ἦν δ' ἐγώ, εἰ ἐκείνῃ γ' αὐτὸ σκοποίης. Πῇ; Εἰ ἐνθυ- 6
μοῖο ὅτι τὸ βίᾳ κατεχόμενον τότε ἐν ταῖς οἰκείαις ξυμφοραῖς καὶ πεπεινηκὸς τοῦ δακρῦσαί τε καὶ ἀποδύρασθαι ἱκανῶς καὶ ἀποπλησθῆναι, φύσει ὂν τοιοῦτον οἷον τούτων ἐπιθυμεῖν, τότ' ἐστὶ τοῦτο τὸ ὑπὸ τῶν ποιητῶν πιμπλάμενον καὶ χαῖρον, τὸ δὲ φύσει βέλτιστον ἡμῶν, ἅτε οὐχ ἱκανῶς πεπαιδευμένον λόγῳ οὐδὲ ἔθει, ἀνίησι τὴν φυλακὴν τοῦ θρηνώδους τούτου, ἅτε ἀλλότρια * πάθη θεωροῦν καὶ ἑαυ- E
τῷ οὐδὲν αἰσχρὸν ὄν, εἰ ἄλλος ἀνὴρ ἀγαθὸς φάσκων εἶναι ἀκαίρως πενθεῖ, τοῦτον ἐπαινεῖν καὶ ἐλεεῖν, ἀλλ' ἐκεῖνο κερδαίνειν ἡγεῖται, τὴν ἡδονήν, καὶ οὐκ ἂν δέξαιτο αὐτῆς στερηθῆναι καταφρονήσας ὅλου τοῦ ποιήματος· λογίζεσθαι γάρ, οἶμαι, ὀλίγοις τισὶ μέτεστιν ὅτι ἀπολαύειν *) ἀνάγκη ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων εἰς τὰ οἰκεῖα· θρέψαντα γὰρ ἐν ἐκείνοις ἰσχυρὸν τὸ ἐλεεινὸν **) οὐ ῥᾴδιον ἐν τοῖς αὑτοῦ πάθεσι κατέχειν. Ἀληθέστατα, * ἔφη. Ἆρ' οὖν οὐχ ὁ αὐτὸς C
λόγος καὶ περὶ τοῦ γελοίου; ὅ τι ἂν αὐτὸς αἰσχύνῃ ***) γελωτοποιῶν, ἐν μιμήσει δὲ κωμῳδικῇ ἢ καὶ ἰδίᾳ ἀκούων σφόδρα χαρῇς καὶ μιμήσῃ †), ταὐτὸν ποιεῖς ὅπερ ἐν τοῖς ἐλέοις. ὃ γὰρ τῷ λόγῳ αὖ κατεῖχες ἐν σαυτῷ βουλόμενον γελωτοποιεῖν, φοβούμενος δόξαν βωμολοχίας, τότ' αὖ ἀνίης, καὶ ἐκεῖ νεανικὸν ποιήσας ἔλαθες πολλάκις ἐν τοῖς οἰκείοις ἐξενεχθεὶς ὥστε κωμῳδοποιὸς γενέσθαι. Καὶ μάλα, ἔφη. * Καὶ περὶ ἀφροδισίων δὴ καὶ θυμοῦ καὶ περὶ πάν- D
των τῶν ἐπιθυμητικῶν τε καὶ λυπηρῶν καὶ ἡδέων ἐν τῇ ψυχῇ, ἃ δή φαμεν πάσῃ πράξει ἡμῖν ἕπεσθαι, ὅτι †† τοιαῦτα ἡμᾶς ἡ ποιητικὴ μίμησις ἐργάζεται· τρέφει γὰρ ταῦτα ἄρδουσα δέον αὐχμεῖν, καὶ ἄρχοντα ἡμῖν καθίστησι δέον ἄρχεσθαι αὐτά, ἵνα βελτίους τε καὶ εὐδαιμονέστεροι ἀντὶ χειρόνων καὶ ἀθλιωτέρων γιγνώμεθα. Οὐκ ἔχω ἄλλως φάναι, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν, εἶπον, ὦ Γλαύκων, ὅταν * Ὁμήρου E

*) ἴσ. ἀπολαβεῖν. **) ἴσ. ἐλεινόν. ***) ἄλλ. αἰσχύνοιο.
†) ἄλλ. καὶ μισήσῃ ὡς πονηρά. ἴσ. γελωτοποιῶν καὶ μισῇς ὡς πονηρὰ ἐν μιμήσει χαρῇς ταὐτὸν ποιεῖς κτλ. ††) ἴσ. τά. ἢ ταὐτὰ ταῦτα.

lem se ipsum esse nollet, sed se puderet, non delectatur, sed gaudet et probat? Haudquaquam hercle, inquit, rationi consentaneum est. Etiam, inquam, si ita id consideres. Quomodo? Si reputes id quod vi tum repressum fuerit in propriis calamitatibus et concupiverit flere, lamentari satis et expleri, quippe quod natura sit eiusmodi quod illa appetat, id tum esse illud quod a poëtis impleatur et gaudio cumuletur, partem vero nostri natura optimam, quippe non satis institutam ratione et more, remittere custodiam flebilis illius, quoniam alienos casus spectet ipsique non turpe videatur, si alius vir bonum se esse prae se ferens immoderate maereat, hunc laudare eiusque misereri, sed voluptatem se lucrari existimet nec voluerit ea privari contempto universo carmine; in perpaucos enim, opinor, cadit ut reputent fieri non posse quin aliena in nostra transferamus; neque enim qui in illis miserationem aluit et confirmavit, is facile eam potest in suis ipse fortunis reprimere. Verissime, inquit. Nonne eadem est ridiculi ratio? in omnibus enim quae risus movendi causa te facere pudet, et quae ut prava odisti, in imitatione vero comica vel etiam privatim magna cum voluptate audis, idem facis quod in miseratione. quod enim ratione itidem cohibuisti in te appetens illud quidem risus concitandi, veritus famam scurrilis dicacitatis, id tum remittis, et, quum ibi id corroboraveris, saepenumero insciens in eis quae ipse facis adeo abriperis ut comicum te praebeas. Sane quidem, inquit. Etiam quod ad amorem attinet et excandescentiam omnesque cupiditates, dolores et voluptates in animo, quae quidem dicimus quamque nobis actionem sequi, idem nobis poëtica imitatio efficit: alit enim illa atque rigat quum oporterent arescere, et rectores nobis imponit quum oporterent regi, ut meliores ac beatiores e deterioribus et miserioribus evaderemus. Non habeo aliter dicere, inquit. Itaque, inquam, Glauco, quando Homeri laudatores offendis di-

ἐπαινέταις ἐντύχῃς λέγουσιν ὡς τὴν Ἑλλάδα πεπαίδευκεν οὗ-
τος ὁ ποιητὴς καὶ πρὸς διοίκησίν τε καὶ παιδείαν τῶν ἀν-
θρωπίνων πραγμάτων ἄξιος *) ἀναλαβόντι μανθάνειν τε καὶ
κατὰ τοῦτον τὸν ποιητὴν πάντα τὸν αὑτοῦ βίον κατασκευα-
σάμενον ζῆν, * φιλεῖν μὲν χρὴ καὶ ἀσπάζεσθαι ὡς ὄντας 6
βελτίστους εἰς ὅσον δύνανται, καὶ ξυγχωρεῖν Ὅμηρον ποιη-
τικώτατον εἶναι καὶ πρῶτον τῶν τραγῳδοποιῶν, εἰδέναι δὲ
ὅτι ὅσον μόνον ὕμνους θεοῖς καὶ ἐγκώμια τοῖς ἀγαθοῖς **)
ποιήσεως παραδεκτέον εἰς πόλιν, εἰ δὲ τὴν ἡδυσμένην μοῦ-
σαν παραδέξει ἐν μέλεσιν ἢ ἔπεσιν, ἡδονή σοι καὶ λύπη ἐν
τῇ πόλει βασιλεύσετον ἀντὶ νόμου τε καὶ τοῦ κοινῇ ἀεὶ δό-
ξαντος εἶναι βελτίστου λόγου ***). Ἀληθέστατα, ἔφη.

* Ταῦτα δή, ἔφην, ἀπολελογήσθω ἡμῖν ἀναμνησθεῖσι B
περὶ ποιήσεως, ὅτι εἰκότως ἄρα τότε αὐτὴν ἐκ τῆς πόλεως
ἀπεστέλλομεν τοιαύτην οὖσαν· ὁ γὰρ λόγος ἡμᾶς ᾕρει. προσ-
είπωμεν δὲ αὐτῇ, μὴ καί τινα σκληρότητα ἡμῶν καὶ ἀγροι-
κίαν καταγνῷ, ὅτι παλαιὰ μέν τις διαφορὰ φιλοσοφίᾳ τε καὶ
ποιητικῇ· καὶ γὰρ ἡ λακέρυζα πρὸς δεσπότην †)
κύων ἐκείνη κραυγάζουσα καὶ μέγας ἐν ἀφρόνων
κενεαγορίαισι καὶ ὁ τῶν διὰ ††) σοφῶν * ὄχλος C
κρατῶν καὶ οἱ λεπτῶς μεριμνῶντες, ὅτι ἄρα πέ-
νονται καὶ †††) ἄλλα μυρία σημεῖα παλαιᾶς ἐναντιώσεως
τούτων. ὅμως δὲ εἰρήσθω ὅτι ἡμεῖς γε, εἴ τινα ἔχοι λόγον
εἰπεῖν ἡ πρὸς ἡδονὴν ποιητικὴ καὶ ἡ μίμησις, ὡς χρὴ αὐ-
τὴν εἶναι ἐν πόλει εὐνομουμένῃ, ἄσμενοι ἂν καταδεχοίμεθα,
ὡς ξύνισμέν γε ἡμῖν αὐτοῖς κηλουμένοις ὑπ' αὐτῆς. ἀλλὰ
γὰρ τὸ δοκοῦν ἀληθὲς οὐχ ὅσιον προδιδόναι. ἦ γάρ, ὦ φί-
λε, οὐ κηλεῖ ὑπ' αὐτῆς καὶ σύ, καὶ μάλιστα * ὅταν δι' D
Ὁμήρου θεωρῇς αὐτήν; Πολύ γε. Οὐκοῦν δικαία ἐστὶν
οὕτω κατιέναι ἀπολογησομένη ἢ ἐν μέλει ἤ τινι ἄλλῳ μέ-
τρῳ; Πάνυ μὲν οὖν. Δοῖμεν δέ γέ που ἂν καὶ τοῖς προστά-
ταις αὐτῆς, ὅσοι μὴ ποιητικοί, φιλοποιηταὶ δέ, ἄνευ μέτρου
λόγον ὑπὲρ αὐτῆς εἰπεῖν, ὡς οὐ μόνον ἡδεῖα, ἀλλὰ καὶ ὠφε-

---

*) γρ. ἄξιον. **) γρ. τῆς ἀγαθῆς.
***) ἴσ. βελτίστου. †) ἄλλ. δεσπόταν.
††) ἄλλ. Δία. †††) ἴσ. μεριμνῶντες, καί.

centes Graeciam inſtituiſſe hunc poëtam et ad rerum humanarum adminiſtrationem atque inſtitutionem dignum eſſe quem repetita lectione ediſcamus et quem poëtam ſequentes univerſam vitam conſtituamus, diligere quidem eos te oportet et amore amplecti, quippe qui quam poſſint optimi ſint, et concedere Homerum maxime poëticum eſſe et primum tragicorum, ſciendum autem eſſe carmina tantum in laudem deorum compoſita bonorumque praedicationes de poeſi recipienda eſſe in civitatem, ſin autem conditam muſam receperis lyricam vel epicam, voluptatem et dolorem in urbe regnatura eſſe pro lege eoque quod communis ſententia optimum quidque eſſe declaraverit. Veriſſime, inquit.

Haec igitur, inquam, defenſionis cauſa a nobis recordantibus expoſita ſunto de poëſi, iure videlicet nos eam tum a civitate amandaſſe, quia talis ſit; ratio enim nos edocuit. alloquamur autem eam, ut ne de aſperitate quadam et ruſticitate nos accuſet, quia vetus philoſophiae inimicitia interceſſerit cum poëſi; etenim *allatrans dominum canis* ille *clamoſus* et *magnus in dementium vaniloquentiis* et *ſapientium turba dominans* et *ſubtiliter meditantes* [quod pauperes ſunt] et alia innumerabilia ſigna veteris horum inimicitiae. attamen dictum eſto nos quidem, ſi rationem poſſet afferre poëſis ad voluptatem ſpectans et imitatio cur eſſe deberet in civitate bene inſtituta, libenter eam recepturos eſſe, quum nobis conſcii ſimus quanto nos opere delectaverit. at enim quod videtur verum eſſe nefas prodere. nonne te quoque, amice, voluptate perfundit idque maxime quum per Homerum eam ſpectas? Sane quidem. Nonne par eſt eam deſcendere cauſam dicturam vel in carmine vel alio quopiam metro? Etiam. Poteſtatem autem faciemus etiam praefectis eius, quicumque non poëtici, at poëtarum amici ſunt, orationis metri legibus non adſtrictae pro ea habendae ut probent non ſolum iucun-

λίμη πρὸς τὰς πολιτείας καὶ τὸν βίον τὸν ἀνθρώπινόν ἐστι· καὶ εὐμενῶς ἀκουσόμεθα· κερδανοῦμεν γάρ που, ἐὰν μὴ μόνον ἡδεῖα * φανῇ, ἀλλὰ καὶ ὠφελίμη. Πῶς δ' οὐ μέλ- E λομεν, ἔφη, κερδαίνειν; Εἰ δέ γε μή, ὦ φίλε ἑταῖρε, ὥσπερ οἵ ποτέ του *) ἐρασθέντες, ἐὰν ἡγήσωνται μὴ ὠφέλιμον εἶναι τὸν ἔρωτα, βίᾳ μέν, ὅμως δὲ ἀπέχονται, καὶ ἡμεῖς οὕτω, διὰ τὸν ἐγγεγονότα μὲν ἔρωτα τῆς τοιαύτης ποιήσεως ὑπὸ τῆς τῶν καλῶν πολιτειῶν τροφῆς, * εὖνοι μὲν ἐσόμεθα φανῆ- 608 ναι αὐτὴν ὡς βελτίστην καὶ ἀληθεστάτην, ἕως δ' ἂν μὴ οἵα τ' ᾖ ἀπολογήσασθαι, ἀκροασόμεθ' αὐτῆς ἐπᾴδοντες ἡμῖν αὐτοῖς τοῦτον τὸν λόγον ὃν ἐλέγομεν **) καὶ ταύτην τὴν ἐπῳδήν, εὐλαβούμενοι πάλιν ἐμπεσεῖν εἰς τὸν παιδικόν τε καὶ τὸν τῶν πολλῶν ἔρωτα. αἰσθόμεθα ***) δ' οὖν ὡς οὐ σπουδαστέον ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ποιήσει ὡς ἀληθείας τε ἁπτομένῃ καὶ σπουδαίᾳ, ἀλλ' εὐλαβητέον αὐτὴν ὂν τῷ ἀκροωμένῳ, περὶ τῆς * ἐν αὐτῷ πολιτείας δεδιότι, καὶ νομιστέα ἅπερ B εἰρήκαμεν περὶ ποιήσεως. Παντάπασιν, ἦ δ' ὅς, ξύμφημι. Μέγας γάρ, ἔφην, ὁ ἀγών, ὦ φίλε Γλαύκων, μέγας, οὐχ ὅσος δοκεῖ, τὸ χρηστὸν ἢ κακὸν γενέσθαι· ὥστε οὔτε τιμῇ ἐπαρθέντα οὔτε χρήμασιν οὔτε ἀρχῇ οὐδεμιᾷ οὐδέ γε ποιητικῇ ἄξιον ἀμελῆσαι δικαιοσύνης τε καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς. Ξύμφημί σοι, ἔφη, ἐξ ὧν διεληλύθαμεν· οἶμαι δὲ καὶ ἄλλον ὁντινοῦν.

* Καὶ μήν, ἦν δ' ἐγώ, τά γε μέγιστα ἐπίχειρα ἀρετῆς C καὶ προκείμενα ἆθλα οὐ διεληλύθαμεν. Ἀμήχανόν τι, ἔφη, λέγεις μέγεθος, εἰ τῶν εἰρημένων μείζω ἐστὶν ἄλλα. Τί δ' ἄν, ἦν δ' ἐγώ, ἔν γε ὀλίγῳ χρόνῳ μέγα γένοιτο; πᾶς γὰρ οὗτός γε ὁ ἐκ παιδὸς μέχρι πρεσβύτου χρόνος πρὸς τὸν πάντα †) ὀλίγος πού τις ἂν εἴη. Οὐδὲν μὲν οὖν, ἔφη. Τί οὖν ††); οἴει ἀθανάτῳ πράγματι ὑπὲρ τοσούτου δεῖν χρόνου ἐσπουδακέναι, ἀλλ' οὐχ * ὑπὲρ τοῦ παντός; Οἶμαι ἔγωγ', D ἔφη· ἀλλὰ τί τοῦτο λέγεις; Οὐκ ᾔσθησαι, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι

---

*) γρ. ποτέ που. **) ἄλλ. λέγομεν.
***) ἴσ. ᾐσθήμεθα. †) γρ. πρὸς πάντα
††) γρ. γοῦν.

dam, verum etiam utilem eam esse ad civitates vitamque humanam; et benivole audiemus; lucrum enim sane faciemus, si non iucunda solum reperiatur, sed etiam utilis. Quidni futurum sit, inquit, ut lucrum faciamus? Aliter, care amice, quemadmodum qui aliquando amore quempiam amplexi sunt, si existiment non utilem esse hunc amorem, quamvis aegre, se abstinent, ita nos quoque, propter huius poësis amorem quem pulchrarum civitatum institutio nobis iniecit, benivole quidem accipiemus reperiri eam quam optimam et verissimam, quamdiu autem nequeat se defendere, eam audiemus hanc nobismet ipsis orationem quam exposuimus hancque cantionem adhibentes quippe caventes ne rursus incidamus in puerilem et multitudinis amorem. cognitum igitur habemus non incumbendum esse in huiusmodi poësin tamquam veritatem attingentem et seriam, sed cautionem esse adhibendam auditori, de interiore sua civitate timenti, et ita sentiendum ut exposuimus de poësi. Prorsus, inquit, assentior. Magnum enim, inquam, certamen, o care Glauco, magnum, non quantum videtur, bonum aut malum existere; quocirca neque honore elatum neque pecunia neque imperio ullo neque poësi par est quemquam negligere iustitiam reliquamque virtutem. Assentior tibi, inquit, ex eis quae exposuimus; arbitror vero etiam alium quemvis.

Attamen, inquam, maximas virtutis mercedes ac praemia proposita non commemoravimus. Incredibilem quandam, inquit, dicis magnitudinem, si supra dictis maiora exstant alia. Quid vero, inquam, in parvo tempore magnum erit? omne enim hoc a puero ad senem tempus cum universo collatum exiguum sine dubio erit. Nihil sane, inquit. Quid igitur? num censes rem immortalem propter tam breve oportere tempus anniti, et non propter universum? Arbitror equidem, inquit; sed quid hoc dicis? Nonne perspectum habes, inquam,

ἀθάνατος ἡμῶν ἡ ψυχὴ καὶ οὐδέποτε ἀπόλλυται; Καὶ ὃς ἐμβλέψας μοι καὶ θαυμάσας εἶπε Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε· σὺ δὲ τοῦτ' ἔχεις λέγειν; Εἰ μὴ ἀδικῶ γ', ἔφην· οἶμαι δὲ καὶ σύ· οὐδὲν γὰρ χαλεπόν. Ἔμοιγ', ἔφη· σοῦ δ' ἂν ἡδέως ἀκούσαιμι τὸ οὐ χαλεπὸν τοῦτο. Ἀκούοις ἄν, ἦν δ' ἐγώ. Λέγε μόνον, ἔφη.

Ἀγαθόν τι, εἶπον, καὶ κακὸν καλεῖς; Ἔγωγε. * Ἆρ' E
οὖν ὥσπερ ἐγὼ περὶ αὐτῶν διανοεῖ; Τὸ ποῖον; Τὸ μὲν ἀπολλύον καὶ διαφθεῖρον πᾶν τὸ κακὸν εἶναι, τὸ δὲ σῶζον καὶ ὠφελοῦν τὸ ἀγαθόν. Ἔγωγ', ἔφη. Τί δέ; κακὸν ἑκάστῳ τι καὶ ἀγαθὸν λέγεις; οἷον ὀφθαλμοῖς * ὀφθαλμίαν 609
καὶ ξύμπαντι τῷ σώματι νόσον, σίτῳ τε ἐρυσίβην, σηπεδόνα τε ξύλοις, χαλκῷ δὲ καὶ σιδήρῳ ἰόν, καὶ ὅπερ λέγω, σχεδὸν πᾶσι ξύμφυτον ἑκάστῳ κακόν τε καὶ νόσημα. Ἔγωγ', ἔφη. Οὐκοῦν ὅταν τῳ τι τούτων προςγένηται, πονηρόν τε ποιεῖ ᾧ προςεγένετο καὶ τελευτῶν ὅλον διέλυσε καὶ ἀπώλεσεν; Πῶς γὰρ οὔ; Τὸ ξύμφυτον ἄρα κακὸν ἑκάστου καὶ ἡ πονηρία ἕκαστον ἀπόλλυσιν, ἢ εἰ μὴ τοῦτο ἀπολεῖ, οὐκ ἂν ἄλλο γε αὐτὸ ἔτι * διαφθείρειεν· οὐ γὰρ τό γε ἀγαθὸν μή B
ποτέ τι ἀπολέσῃ, οὐδὲ αὖ τὸ μήτε κακὸν μήτε ἀγαθόν. Πῶς γὰρ ἄν; ἔφη. Ἐὰν ἄρα τι τῶν ὄντων εὑρίσκωμεν ᾧ ἔστι μέν τι κακὸν ὃ ποιεῖ αὐτὸ μοχθηρόν, τοῦτο μέντοι οὐχ οἷόν τε αὐτὸ λύειν ἀπολλύον, οὐκ ἤδη εἰσόμεθα ὅτι τοῦ πεφυκότος οὕτως ὄλεθρος οὐκ ἦν; Οὕτως, ἔφη, εἰκός. Τί οὖν; ἦν δ' ἐγώ· ψυχῇ ἆρ' οὐκ ἔστιν ὃ ποιεῖ αὐτὴν κακήν; Καὶ μάλ', ἔφη, ἃ νῦν δὴ διῇμεν πάντα, ἀδικία τε καὶ * ἀκολασία καὶ δειλία καὶ ἀμαθία. Ἦ οὖν τι τούτων C
αὐτὴν διαλύει τε καὶ ἀπόλλυσι; καὶ ἐννόει μὴ ἐξαπατηθῶμεν οἰηθέντες τὸν ἄδικον ἄνθρωπον καὶ ἀνόητον, ὅταν ληφθῇ ἀδικῶν, τότε ἀπολωλέναι ὑπὸ τῆς ἀδικίας, πονηρίας οὔσης ψυχῆς. ἀλλ' ὧδε ποίει *)· ὥσπερ σῶμα ἡ σώματος πονηρία νόσος οὖσα τήκει καὶ διόλλυσι καὶ ἄγει εἰς τὸ μηδὲ σῶμα εἶναι, καὶ ἃ νῦν δὴ ἐλέγομεν ἅπαντα ὑπὸ τῆς οἰκείας

---

*) ἴσ. νόει.

immortalem esse animum nostrum nec umquam interire? Tum ille in me intuens et admirans Haudquaquam hercle, inquit, equidem; tu autem hoc habes dicere? Nisi iniuste facio, inquam; arbitror vero etiam te; nihil enim difficile. Mihi sane, inquit; ex te autem libenter audierim hoc non difficile. Audies, inquam. Dic modo, inquit.

Bonum aliquid, inquam, et malum appellas? Equidem. Num igitur ita ut ego de eis sentis? Quomodo? Perdens et corrumpens omne malum esse, servans vero et iuvans bonum. Ego vero, inquit. Quid? malum cuique quid et bonum dicis? velut oculis lippitudinem et universo corpori morbum, frumento robiginem, putredinem lignis, aeri et ferro aeruginem, et quod dico fere omnibus innatum cuique malum et morbum. Ego vero, inquit. Nonne quando alicui horum quid accedit, pravum id efficit cui accedit et ad extremum totum dissolvit et perdit? Quidni? Insitum ergo cuique malum et pravitas quidque perdit, aut nisi hoc perdet, iam non aliud id corrumpet; neque enim id quod bonum est umquam aliquid perdet, nec id quod neque malum neque bonum est. Quì enim potest? inquit. Si quid igitur in rerum natura exstat cui malum aliquod est quod pravitatem ei iniicit, neque tamen potest ipsum solvere atque perdere, nonne iam sciemus eius rei natura ita comparatae non esse interitum? Ita, inquit, consentaneum est. Quid igitur? inquam; animone nihil est quod pravum eum efficiat? Admodum, inquit, quae modo commemoravimus omnia, iniustitia et incontinentia et ignavia et inscitia. Num igitur horum quid eum dissolvit ac perdit? at reputa ne decipiamur arbitrantes iniustum hominem atque insipientem, quum deprehendatur in facinore, tum perire ab iniustitia, quippe animi pravitate, sed ita specta: quemadmodum corpus pravitas corporis qui morbus est liquefacit et perdit et eo adducit ut ne corpus quidem sit, et quae supra di-

κακίας, τῷ προςκαθῆσθαι καὶ * ἐνεῖναι διαφθειρούσης, εἰς D τὸ μὴ εἶναι ἀφικνεῖται· οὐχ οὕτως; Ναί. Ἴθι δή, καὶ ψυχὴν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον σκόπει· ἆρα ἐνοῦσα ἐν αὐτῇ ἀδικία καὶ ἡ ἄλλη κακία τῷ ἐνεῖναι καὶ προςκαθῆσθαι φθείρει αὐτὴν καὶ μαραίνει, ἕως ἂν εἰς θάνατον ἀγαγοῦσα τοῦ σώματος χωρίσῃ; Οὐδαμῶς, ἔφη, τοῦτό γε. Ἀλλὰ μέντοι ἐκεῖνό γε ἄλογον, ἦν δ' ἐγώ, τὴν μὲν ἄλλου πονηρίαν ἀπολλύναι τι, τὴν δὲ αὑτοῦ μή. Ἄλογον. Ἐννόει γάρ, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων, * ὅτι οὐδ' ὑπὸ τῆς τῶν σιτίων E πονηρίας, ἢ *) ἂν ᾖ αὐτῶν ἐκείνων, εἴτε παλαιότης εἴτε σαπρότης εἴτε ἡτιςοῦν οὖσα, οὐκ οἰόμεθα δεῖν σῶμα ἀπόλλυσθαι, ἀλλ' ἐὰν μὲν ἐμποιῇ ἡ αὐτῶν πονηρία **) τῷ σώματι σώματος μοχθηρίαν, φήσομεν αὐτὸ δι' ἐκεῖνα ὑπὸ τῆς αὑτοῦ κακίας νόσου οὔσης ἀπολωλέναι, ὑπὸ δὲ σιτίων πονηρίας ἄλλων ὄντων ἄλλο * ὂν τὸ σῶμα, ὑπ' ἀλλοτρίου 610 κακοῦ μὴ ἐμποιήσαντος τὸ ἔμφυτον κακόν, οὐδέποτε ἀξιώσομεν διαφθείρεσθαι. Ὀρθότατα, ἔφη, λέγεις. Κατὰ τὸν αὐτὸν τοίνυν λόγον, ἦν δ' ἐγώ, ἐὰν μὴ σώματος πονηρία ψυχῇ ψυχῆς ***) πονηρίαν ἐμποιῇ, μή ποτε ἀξιῶμεν ὑπ' ἀλλοτρίου κακοῦ ἄνευ τῆς ἰδίας πονηρίας ψυχὴν ἀπόλλυσθαι, τῷ ἑτέρου κακῷ ἕτερον. Ἔχει γάρ, ἔφη, λόγον. Ἢ τοίνυν ταῦτα ἐξελέγξωμεν ὅτι οὐ καλῶς λέγομεν, ἤ, ἕως ἂν * ᾖ B ἀνέλεγκτα, μή ποτε φῶμεν ὑπὸ πυρετοῦ μηδ' αὖ ὑπ' ἄλλης νόσου μηδ' αὖ σφαγῆς †), μηδ' εἴ τις ὅτι σμικρότατα ὅλον τὸ σῶμα κατατέμοι, ἕνεκα τούτων μηδὲν μᾶλλόν ποτε ψυχὴν ἀπόλλυσθαι, πρὶν ἄν τις ἀποδείξῃ ὡς διὰ ταῦτα τὰ παθήματα τοῦ ††) σώματος αὐτὴ ἐκείνη ἀδικωτέρα καὶ ἀνοσιωτέρα γίγνεται. ἀλλοτρίου δὲ κακοῦ ἐν ἄλλῳ γιγνομένου, τοῦ δὲ ἰδίου ἑκάστῳ μὴ ἐγγιγνομένου, μήτε ψυχὴν μήτε ἄλλο μηδὲν * ἐῶμεν φάναι τινὰ ἀπόλλυσθαι. Ἀλλὰ μέντοι, C ἔφη, τοῦτό γε οὐδείς ποτε δείξει, ὡς τῶν ἀποθνησκόντων ἀδικώτεραι αἱ ψυχαὶ διὰ τὸν θάνατον γίγνονται. Ἐὰν δέ γέ τις, ἔφην ἐγώ, ὁμόσε τῷ λόγῳ τολμᾷ ἰέναι καὶ λέγειν

---

*) γρ. ἢ. **) γρ. ἡ αὐτ. πονηρία τῶν σιτίων.
***) γρ. πονηρία ψυχῆς. †) ἄλλ. ὑπὸ σφαγῆς.
††) γρ. τὰ τοῦ.

ximus omnia per insitam pravitatem, quae obsidendo et inhaerendo corrumpit, eo perveniunt ut nec sint; nonne ita? Etiam. Age dum, etiam animum eadem ratione considera: num iniustitia quae in eo inest et reliqua pravitas inhaerendo et obsidendo eum corrumpit et consumit, dum ad mortem eum perducens a corpore separet? Nequaquam, inquit, hoc. At vero illud non est consentaneum, inquam, alius quidem rei pravitatem perdere aliquid, propriam autem non perdere. Non est consentaneum. Cogita enim, inquam, Glauco, nec ciborum pravitate, quaecumque eorum ipsorum sit, sive vetustas sive putredo sive alia quaecumque, nos putare pereundum esse corpori, sed, si illorum pravitas corpori iniiciat corporis vitium, dicemus id per illos suo ipsum vitio qui morbus sit perire, ciborum autem pravitate qui diversi sint corpus quod diversum sit, id est, alieno malo quod non iniiciat insitum malum, numquam censebimus corrumpi. Rectissime, inquit, dicis. Eadem igitur ratione, inquam, si corporis vitium animo non iniicit animi vitium, numquam censeamus alieno malo sine propria pravitate animum perire, quippe diversum rei diversae malo. Consentaneum vero est, inquit. Aut igitur haec convincamus non recte nos sumere, aut, quoad non sunt convicta, numquam dicamus febri vel alio morbo neque etiam caede, neque si quis in partes quam minutissimas totum corpus secet, iccirco animum perire, priusquam aliquis probaverit per has corporis affectiones ipsum illum iniustiorem et improbiorem exsistere. alieno autem malo in alio exsistente, proprio vero cuiusque non inhaerente, neque animum neque aliud quid sinamus dicere quemquam perire. At vero, inquit, hoc quidem nemo umquam ostendet, morientium animos iniustiores per mortem evadere. Si quis autem, inquam, orationem nostram conabitur ado-

ὡς πονηρότερος καὶ ἀδικώτερος γίγνεται ὁ ἀποθνήσκων, ἵνα δὴ μὴ ἀναγκάζηται ἀθανάτους τὰς ψυχὰς ὁμολογεῖν, ἀξιώσομέν που, εἰ ἀληθῆ λέγει ὁ ταῦτα λέγων, τὴν ἀδικίαν εἶναι θανάσιμον τῷ ἔχοντι ὥςπερ νόσον, καὶ ὑπ' * αὐ- D
τοῦ τοῦ *) ἀποκτιννύντος τῇ ἑαυτοῦ **) φύσει ἀποθνήσκειν τοὺς λαμβάνοντας αὐτό, τοὺς μὲν μάλιστα θᾶττον, τοὺς δὲ ἧττον σχολαίτερον, ἀλλὰ μή, ὥςπερ νῦν, διὰ τοῦτον ὑπ' ἄλλων δίκην ἐπιτιθέντων ***) ἀποθνήσκουσιν οἱ ἄδικοι. Μὰ Δία, ἦ δ' ὅς, οὐκ ἄρα πάνδεινον φανεῖται ἡ ἀδικία, εἰ θανάσιμον ἔσται τῷ λαμβάνοντι (ἀπαλλαγὴ γὰρ ἂν εἴη κακῶν), ἀλλὰ μᾶλλον οἶμαι αὐτὴν φανήσεσθαι πᾶν τοὐναντίον τοὺς ἄλλους ἀποκτιννῦσαν, εἴπερ οἷόν τε, * τὸν δ' ἔχοντα E
καὶ μάλα ζωτικὸν παρέχουσαν, καὶ πρός γε †) τῷ ζωτικῷ ἄγρυπνον· οὕτω πόῤῥω που, ὡς ἔοικεν, ἐσκήνωται ††) τοῦ θανάσιμος εἶναι. Καλῶς, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις· ὁπότε γὰρ δὴ μὴ ἱκανὴ ἥ γε οἰκεία πονηρία καὶ τὸ οἰκεῖον κακὸν ἀποκτεῖναι καὶ ἀπολέσαι ψυχήν, σχολῇ τό γε ἐπ' ἄλλου ὀλέθρῳ τεταγμένον κακὸν ψυχὴν ἤ τι ἄλλο ἀπολεῖ, πλὴν ἐφ' ᾧ τέτακται. Σχολῇ γ', ἔφη, ὥς γε τὸ εἰκός. Οὐκοῦν, ὁπότε μηδ' ὑφ' ἑνὸς ἀπόλλυται κακοῦ, μήτε οἰκείου μήτε ἀλλοτρίου, * δῆλον ὅτι ἀνάγκη αὐτὸ ἀεὶ ὂν εἶναι, εἰ δ' 611
ἀεὶ ὄν, ἀθάνατον. Ἀνάγκη, ἔφη.

Τοῦτο μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, οὕτως ἐχέτω· εἰ δ' ἔχει, ἐννοεῖς ὅτι ἀεὶ ἂν εἶεν αἱ αὐταί· οὔτε γὰρ ἄν που ἐλάττους γένοιντο μηδεμιᾶς ἀπολλυμένης, οὔτε αὖ πλείους· εἰ γὰρ ὁτιοῦν τῶν ἀθανάτων πλέον γίγνοιτο, οἶσθ' ὅτι ἐκ τοῦ θνητοῦ ἂν γίγνοιτο καὶ πάντα ἂν εἴη τελευτῶντα ἀθάνατα. Ἀληθῆ λέγεις. Ἀλλ', ἦν δ' ἐγώ, μήτε τοῦτο οἰώμεθα (ὁ γὰρ λόγος οὐκ ἐάσει), μήτε * γε αὖ τῇ ἀληθεστάτῃ φύσει B
τοιοῦτον εἶναι ψυχὴν ὥςτε πολλῆς ποικιλίας καὶ ἀνομοιότητός τε καὶ διαφορᾶς γέμειν αὐτὸ πρὸς αὑτό. Πῶς λέγεις; ἔφη. Οὐ ῥᾴδιον, ἦν δ' ἐγώ, ἀΐδιον εἶναι ξύνθετόν τε ἐκ πολλῶν καὶ μὴ τῇ καλλίστῃ κεχρημένον ξυνθέσει, ὡς νῦν

*) ἄλλ. ὑπ' αὐτοῦ τούτου. ἴσ. ὑπὸ τούτου τοῦ. ἤ· ὑπ αὐτοῦ τούτου τοῦ. **) ἴσ. αὐτοῦ.
***) γρ. ἐπιθέντων. †) ἄλλ. πρός γ' ἔτι.
††) ἄλλ. ἐσκήνηται.

riri et dicere improbiorem et iniuſtiorem exſiſtere morientem, ne videlicet cogatur concedere immortales eſſe animos, contendemus, ni fallor, ſi vera dicat qui haec dicat, iniuſtitiam mortem afferre ei qui eam habeat tamquam morbum, et per ipſum hoc quod interficiat ipſiusque natura mori eos qui id accipiant, et eos quidem qui maxime, citius, qui vero minus, tardius, non, ſicut nunc, propter hoc per alios poena afficientes mori iniuſtos. Haudquaquam igitur hercle, inquit, horribile quid reperietur iniuſtitia, ſi mortem afferet ipſam accipienti (liberatio enim erit malorum), ſed potius arbitror eam repertum iri plane e contrario reliquos interficientem, ſi poſſit, eum vero qui ipſam habeat admodum vitalem efficientem et praeterea inſomnem: tam longe ſane, ut patet, abeſt ut mortem afferat. Praeclare, inquam, dicis; quando enim propria improbitas propriumque malum non valet ad interficiendum ac perdendum animum, vix malum ad alius rei interitum deſtinatum animum vel aliud quid perdet praeter illud ad quod deſtinatum eſt. Vix vero, inquit, ut patet. Itaque, quando nullo perit malo, neque proprio neque alieno, liquet eum neceſſario ſemper eſſe, et ſi ſemper ſit, immortalem. Neceſſario, inquit.

Hoc igitur, inquam, ſic ſe habeto; ſic autem ſi ſe habet, intelligis ſemper futuros eſſe eosdem; neque enim ſane minores exſiſtent, nullus quum intereat, neque etiam plures; nam ſi quid immortalium plus evaderet, ſcis e mortali id evaſurum eſſe omniaque fore ad extremum immortalia. Vera dicis. At, inquam, neque hoc arbitremur (oratio enim non permittet) neque etiam, animum e veriſſima natura ſpectatum eiusmodi eſſe ut multa varietate et disſimilitudine et discrepantia ad ſe ipſe refertus ſit. Quomodo dicis? inquit. Haud facile, inquam, ſempiternum eſt compoſitum e multis nec optimam illam habens compoſitionem, qualem nunc

ἡμῖν ἐφάνη ἡ ψυχή. Οὔκουν εἰκός γε. Ὅτι μὲν τοίνυν
ἀθάνατον ψυχή, καὶ ὁ ἄρτι λόγος καὶ οἱ ἄλλοι ἀναγκάσειαν
ἄν· οἷον δ' ἐστὶ τῇ ἀληθείᾳ, οὐ λελωβημένον δεῖ αὐτὸ
θεάσασθαι * ὑπό τε τῆς τοῦ σώματος κοινωνίας καὶ ἄλλων C
κακῶν, ὥςπερ νῦν ἡμεῖς θεώμεθα, ἀλλ' οἷόν ἐστι καθαρὸν
γιγνόμενον, τοιοῦτον ἱκανῶς λογισμῷ διαθεατέον, καὶ πολύ
γε κάλλιον αὐτὸ εὑρήσει καὶ ἐναργέστερον δικαιοσύνας τε
καὶ ἀδικίας διόψεται καὶ πάντα ἃ νῦν *) διήλθομεν. νῦν
δὲ εἴπομεν μὲν ἀληθῆ περὶ αὐτοῦ, οἷον ἐν τῷ παρόντι φαί-
νεται, τεθεάμεθα μέντοι διακείμενον αὐτὸ ὥςπερ οἱ τὸν
θαλάττιον Γλαῦκον ὁρῶντες οὐκ ἂν ἔτι * ῥᾳδίως αὐτοῦ D
ἴδοιεν τὴν ἀρχαίαν φύσιν, ὑπὸ τοῦ τά τε παλαιὰ τοῦ σώ-
ματος μέρη τὰ μὲν ἐκκεκλάσθαι, τὰ δὲ ξυντετρῖφθαι καὶ
πάντως λελωβῆσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων, ἄλλα δὲ προςπεφυ-
κέναι, ὄστρεά τε καὶ φύκια καὶ πέτρας, ὥςτε παντὶ μᾶλλον
θηρίῳ ἐοικέναι ἢ οἷος ἦν φύσει. οὕτω καὶ τὴν ψυχὴν
ἡμεῖς θεώμεθα διακειμένην ὑπὸ μυρίων κακῶν. ἀλλὰ δεῖ,
ὦ Γλαύκων, ἐκεῖσε βλέπειν. Ποῖ; ἦ δ' ὅς. Εἰς τὴν φι-
λοσοφίαν * αὐτῆς, καὶ ἐννοεῖν ὧν ἅπτεται καὶ οἵων ἐφίε- E
ται ὁμιλιῶν, ὡς ξυγγενὴς οὖσα τῷ τε θείῳ καὶ ἀθανάτῳ
καὶ ἀεὶ **) ὄντι, καὶ οἵα ἂν γένοιτο τῷ τοιούτῳ πᾶσα
ἐπισπομένη καὶ ὑπὸ ταύτης τῆς ὁρμῆς ἐκκομισθεῖσα ἐκ τοῦ
πόντου, ἐν ᾧ νῦν ἐστί, καὶ περικρουσθεῖσα ***) πέτρας τε
καὶ ὄστρεα, ἃ νῦν αὐτῇ, ἅτε γῆν ἑστιωμένῃ, * γεηρὰ καὶ 612
πετρώδη πολλὰ καὶ ἄγρια περιπέφυκεν ὑπὸ τῶν εὐδαιμόνων
λεγομένων ἑστιάσεων. καὶ τότ' ἄν τις ἴδοι ****) αὐτῆς τὴν
ἀληθῆ φύσιν, εἴτε πολυειδὴς εἴτε μονοειδής, εἴτε ὅπῃ ἔχει
καὶ ὅπως. Νῦν δὲ τὰ ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ πάθη τε καὶ
εἴδη, ὡς ἐγῷμαι, ἐπιεικῶς αὐτῆς διεληλύθαμεν. Παντά-
πασι μὲν οὖν, ἔφη.

Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, τά τε ἄλλα ἀπεδυσάμεθα ἐν τῷ
λόγῳ, καὶ οὐ τοὺς μισθοὺς * οὐδὲ τὰς δόξας δικαιοσύνης B
ἐπηνέγκαμεν, ὥςπερ Ἡσίοδόν τε καὶ Ὅμηρον ὑμεῖς ἔφατε, ἀλλ'
αὐτὸ δικαιοσύνην αὐτῇ ψυχῇ ἄριστον εὕρομεν, καὶ ποιητέον

*) ἴσ. νῦν δή. **) ἄλλ. τῷ ἀεί.
) ἴσ. παρακρουσθεῖσα. *) γρ. ἴδῃ.

nobis patuit animum habere. Minime vero consentaneum est. Itaque immortalem quidem esse animum, et prior oratio et reliquae convincent; sed si quaeris qualis sit revera, non depravatum eum oportet spectari corporis communitate aliisque malis, ut nunc eum spectamus, sed qualem se exhibet purus si est, talem satis ratione considerari, et multo eum pulchriorem invenies clariusque iustitias et iniustitias perspicies omniaque quae modo persequuti sumus. nunc autem diximus quidem vera, qualis in praesentia videatur, spectavimus tamen eum instar Glauci marini affectum, quem qui vident iam non facile spectabunt priorem eius naturam, propterea quod pristina corporis membra partim fracta, partim contrita omnique modo corrupta sunt fluctibus, alia vero accreverunt, ostreae et algae et saxa, ut cuiusque magis belluae similis sit quam qualis fuerit natura. ita etiam animum nos videmus innumerabilibus malis affectum. oportet vero, Glauco, huc spectari. Quonam? inquit. Ad eius philosophiam, et considerari quae attingat qualesque appetat consuetudines, quippe qui cognatus sit divino et immortali et sempiterno, et qualis futurus sit hoc quisque sequens et hac contentione elatus e mari, in quo nunc est, excussis saxis et ostreis, quae nunc ei, quippe qui terra pascatur, terrena et saxosa multa et fera accreverunt per epula illa quae dicuntur beata. et tum quis viderit veram eius naturam, multiformisne an uniusmodi sit an quonam modo se habeat. Nunc vero casus eius in humana vita et species, ut arbitror, satis exposuimus. Sane quidem, inquit.

Nonne igitur, inquam, cetera detraximus in oratione nostra, neque mercedes neque famam iustitiae afferentes, quemadmodum Hesiodum et Homerum vos dicebatis afferre, sed ipsam iustitiam ipsi animo optimam esse invenimus, et facienda ei esse iusta, sive habeat

εἶναι αὐτῇ τὰ δίκαια, ἐάν τ' ἔχῃ τὸν Γύγου δακτύλιον ἐάν τε μή, καὶ πρὸς τοιούτῳ δακτυλίῳ τὴν Ἄϊδος κυνῆν; Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις. Ἆρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων, νῦν ἤδη ἀνεπίφθονόν ἐστι πρὸς ἐκείνοις καὶ τοὺς μισθοὺς τῇ δικαιοσύνῃ καὶ τῇ ἄλλῃ ἀρετῇ ἀποδοῦναι, ὅσους * τε C
καὶ οἵους τῇ ψυχῇ παρέχει παρ' ἀνθρώπων τε καὶ θεῶν, ζῶντός τε ἔτι τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐπειδὰν τελευτήσῃ; Παντάπασι μὲν οὖν, ἦ δ' ὅς. Ἆρ' οὖν ἀποδώσετέ μοι ἃ ἐδανείσασθε ἐν τῷ λόγῳ; Τί μάλιστα; Ἔδωκα ὑμῖν τὸν δίκαιον δοκεῖν ἄδικον εἶναι καὶ τὸν ἄδικον δίκαιον· ὑμεῖς γὰρ ἡγεῖσθε, κἂν εἰ μὴ δυνατὸν εἴη ταῦτα λανθάνειν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους, ὅμως δοτέον εἶναι τοῦ λόγου ἕνεκα, ἵνα αὐτὴ δικαιοσύνη πρὸς ἀδικίαν αὐτὴν * κριθείη· ἢ οὐ μνη- D
μονεύεις; Ἀδικοίην μέντ' ἄν, ἔφη, εἰ μή. Ἐπειδὴ τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ *), κεκριμέναι εἰσίν, ἐγὼ πάλιν ἀπαιτῶ ὑπὲρ δικαιοσύνης, ὥςπερ ἔχει δόξης καὶ παρὰ θεῶν καὶ παρὰ ἀνθρώπων, καὶ ὑμᾶς ὁμολογεῖν περὶ αὐτῆς δοκεῖσθαι οὕτως, ἵνα καὶ τὰ νικητήρια κομίσηται ἃ ἀπὸ τοῦ δοκεῖν κτωμένη δίδωσι τοῖς ἔχουσιν αὐτήν, ἐπειδὴ καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ εἶναι ἀγαθὰ διδοῦσα ἐφάνη καὶ οὐκ ἐξαπατῶσα τοὺς τῷ ὄντι λαμβάνοντας αὐτήν. * Δίκαια, ἔφη, αἰτεῖ. Οὐκοῦν, E
ἦν δ' ἐγώ, πρῶτον μὲν τοῦτο ἀποδώσετε, ὅτι θεούς γε οὐ λανθάνει ἑκάτερος αὐτῶν οἷός ἐστιν; Ἀποδώσομεν, ἔφη. Εἰ δὲ μὴ λανθάνετον, ὁ μὲν θεοφιλὴς ἂν εἴη, ὁ δὲ θεομισής, ὥςπερ καὶ κατ' ἀρχὰς ὡμολογοῦμεν. Ἔστι ταῦτα. Τῷ δὲ θεοφιλεῖ οὐχ ὁμολογήσομεν, ὅσα γε ἀπὸ θεῶν * γί- 613
γνεται, πάντα γίγνεσθαι ὡς οἷόν τε ἄριστα, εἰ μή τι ἀναγκαῖον αὐτῷ κακὸν ἐκ προτέρας ἁμαρτίας ὑπῆρχεν; Πάνυ μὲν οὖν. Οὕτως ἄρα ὑποληπτέον περὶ τοῦ δικαίου ἀνδρός, ἐάν τ' ἐν πενίᾳ γίγνηται ἐάν τε ἐν νόσοις ἤ τινι ἄλλῳ τῶν δοκούντων κακῶν, ὡς τούτῳ ταῦτα εἰς ἀγαθόν τι τελευτήσει ζῶντι ἢ καὶ ἀποθανόντι· οὐ γὰρ δὴ ὑπό γε θεῶν ποτὲ ἀμελεῖται ὃς ἂν προθυμεῖσθαι ἐθέλῃ δίκαιος γίγνεσθαι καὶ ἐπιτηδεύων ἀρετὴν εἰς ὅσον δυνατὸν ἀνθρώπῳ * ὁμοιοῦ- B
σθαι θεῷ. Εἰκός γ', ἔφη, τὸν τοιοῦτον μὴ ἀμελεῖσθαι ὑπὸ

*) γρ. τοίνυν κεκριμέναι.

Gygis annulum ſive non habeat, et praeter eiusmodi annulum Plutonis galeam? Veriſſima, inquit, dicis. Num igitur, inquam, Glauco, nunc nobis iam non erit invidiae praeter illa etiam praemia iuſtitiae et reliquae virtuti tribuere quanta et qualia animo affert ab hominibus et a diis tam viventi adhuc homini quam mortuo? Admodum, inquit. Num igitur mihi reddetis quod mutuum ſumpſiſtis in oratione? Quid potiſſimum? Dedi vobis iuſtum videri iniuſtum eſſe et iniuſtum iuſtum; vos enim cenſebatis, etiamſi fieri non poſſet ut haec laterent et deos et homines, tamen id dandum eſſe orationis cauſa, ut ipſa iuſtitia ex iniuſtitia ipſa iudicaretur; an non meminiſti? Iniuſte ſane facerem, niſi meminiſſem. Quoniam igitur, inquam, iudicatae ſunt, ego viciſſim repoſco iuſtitiae nomine ut, prout cenſeatur et a diis et ab hominibus, vos quoque confiteamini ita de ea exiſtimari, ut etiam palmam accipiat quam ex eo quod talis videtur partam tribuit eis qui ipſam poſſident, ſiquidem etiam bona ex eo quod eſt manantia reperimus eam tribuere nec decipere eos qui revera ipſam nanciſcerentur. Iuſta, inquit, petis. Nonne igitur, inquam, primum hoc reddetis deos non latere qualis uterque eorum ſit? Reddemus vero, inquit. Quodſi non latent, unus quidem deo carus, alter vero inviſus erit, quemadmodum etiam initio confeſſi ſumus. Sunt iſta. Deo autem caro nonne confitebimur quaecumque a diis proficiſcantur omnia proficiſci quam maxime bona, niſi quid mali ei neceſſario e priore peccato contingat? Sane quidem. Ita igitur iudicandum eſt de iuſto viro, ſive in paupertate verſetur ſive in morbis ſive alio quo quae cenſeantur malorum, huic haec in bonum aliquod evaſura eſſe viventi vel etiam mortuo; neque enim a diis umquam negligitur qui omni ope atque opera enititur ut iuſtus exſiſtat et virtutem colens quam maxime poteſt homo ad dei ſimilitudinem accedat. Conſentaneum ſane eſt, inquit, talem non negligi a ſimili. Nonne de iniuſto

τοῦ ὁμοίου. Οὐκοῦν περὶ τοῦ ἀδίκου τἀναντία τούτων δεῖ
διανοεῖσθαι; Σφόδρα γε. Τὰ μὲν δὴ παρὰ θεῶν τοιαῦτ'
ἄττ' ἂν εἴη νικητήρια τῷ δικαίῳ. Κατὰ γοῦν ἐμὴν δόξαν,
ἔφη. Τί δέ, ἦν δ' ἐγώ, παρ' ἀνθρώπων; ἆρ' οὐχ ὧδε
ἔχει, εἰ δεῖ τὸ ὂν τιθέναι; οὐχ οἱ μὲν δεινοί τε καὶ ἄδικοι
δρῶσιν ὅπερ οἱ δρομῆς, ὅσοι ἂν θέωσιν εὖ ἀπὸ τῶν κάτω,
ἀπὸ δὲ τῶν ἄνω μή; τὸ μὲν πρῶτον ὀξέως ἀποπηδῶσι, τε-
λευτῶντες * δὲ καταγέλαστοι γίγνονται, τὰ ὦτα ἐπὶ τῶν C
ὤμων ἔχοντες καὶ ἀστεφάνωτοι ἀποτρέχοντες, οἱ δὲ τῇ ἀλη-
θείᾳ δρομικοὶ εἰς τέλος ἐλθόντες τά τε ἆθλα λαμβάνουσι
καὶ στεφανοῦνται. οὐχ οὕτω καὶ περὶ τῶν δικαίων τὸ πολὺ
ξυμβαίνει, πρὸς τὸ τέλος *) ἑκάστης πράξεως καὶ ὁμιλίας
καὶ τοῦ βίου εὐδοκιμοῦσί τε καὶ τὰ ἆθλα παρὰ τῶν ἀν-
θρώπων φέρονται; Καὶ μάλα. Ἀνέξει ἄρα λέγοντος ἐμοῦ
περὶ τούτων ἅπερ αὐτὸς ἔλεγες περὶ τῶν ἀδίκων· ἐρῶ γὰρ
δὴ ὅτι οἱ * μὲν δίκαιοι, ἐπειδὰν πρεσβύτεροι γένωνται, ἐν D
τῇ αὑτῶν πόλει ἄρχουσί τε ἂν βούλωνται τὰς ἀρχάς **),
γαμοῦσί τε ὁπόθεν ἂν βούλωνται, ἐκδιδόασί τε εἰς οὓς ἂν
ἐθέλωσι· καὶ πάντα ἃ σὺ περὶ ἐκείνων, ἐγὼ νῦν λέγω περὶ
τῶνδε. καὶ αὖ καὶ περὶ τῶν ἀδίκων, ὅτι οἱ πολλοὶ αὐτῶν,
καὶ ἐὰν νέοι ὄντες λάθωσιν, ἐπὶ τέλους τοῦ δρόμου αἱρε-
θέντες καταγέλαστοί εἰσι καὶ γέροντες γιγνόμενοι ἄθλιοι προ-
πηλακίζονται ὑπὸ ξένων τε καὶ ἀστῶν, μαστιγούμενοι καὶ
ἃ * ἄγροικα ἔφησθα σὺ εἶναι ἀληθῆ λέγων, εἶτα στρεβλώ- E
σονται καὶ ἐκκαυθήσονται, πάντα ***) ἐκεῖνα οἴου καὶ ἐμοῦ
ἀκηκοέναι ὡς πάσχουσιν. ἀλλ' ὃ λέγω, ὅρα εἰ ἀνέξει. Καὶ
πάνυ, ἔφη· δίκαια γὰρ λέγεις.

Ἃ μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ζῶντι τῷ δικαίῳ παρὰ θεῶν
τε καὶ ἀνθρώπων * ἆθλά τε καὶ μισθοὶ καὶ δῶρα γίγνεται 61
πρὸς ἐκείνοις τοῖς ἀγαθοῖς οἷς αὐτὴ παρείχετο ἡ δικαιο-
σύνη, τοιαῦτ' ἂν εἴη. Καὶ μάλ', ἔφη, καλά τε καὶ βέβαια.
Ταῦτα τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, οὐδέν ἐστι πλήθει οὐδὲ μεγέθει
πρὸς ἐκεῖνα ἃ τελευτήσαντα ἑκάτερον περιμένει. χρὴ δ'
αὐτὰ ἀκοῦσαι, ἵνα τελέως ἑκάτερος αὐτῶν ἀπειληφὼς ᾖ †)

*) ἄλλ. πρὸς τέλος. **) ἴσ. ἃς ἂν βούλωνται ἀρχάς.
***) ἴσ. λέγων, πάντα. †) ἄλλ. ἀπειλήφῃ.

contraria horum oportet ſtatui? Etiam. Et haec fere erunt a diis proficiſcentia iuſti praemia. Ex mea certe ſententia, inquit. Quid vero, inquam, ab hominibus? nonne ita habet, ſi verum nos fateri oportet: vafri et iniuſti idem faciunt quod curſores, qui bene currunt ex inferiore loco, ex ſuperiore autem non item? primo videlicet celeriter deſiliunt, ad extremum autem ridiculos ſe praebent, aures ad humeros demittentes et ſine corona aufugientes, veri contra curſores ad metam pervenientes praemia accipiunt et coronantur. nonne hoc etiam iuſtis ex maxima parte evenit, ut ad finem cuiusque actionis et communitatis et vitae gloriam conſequantur et victoriae inſignia ab hominibus reportent? Sane quidem. Permittes igitur mihi ut in his dicam quae ipſe dixiſti in iniuſtis; dicam videlicet iuſtos, quum ſeniores facti fuerint, in civitate ſua quascumque voluerint poteſtates gerere, uxorem ducere undecumque voluerint nuptumque dare quibuscumque libuerit; et omnia quae tu in illis, ego nunc dico in his. atque etiam in iniuſtis, plerosque eorum, etiamſi iuvenes latuerint, in ſine curſus deprehenſos ridiculos eſſe ſenesque factos miſere contumelia vexari ab exteris et civibus, verberibus caſtigatos et quae ſaeva tu aiebas eſſe vere dicens, [deinde torqueri et exuri], omnia illa exiſtima a me quoque audire eos pati. at quod dixi, vide an permiſſurus ſis. Sane quidem, inquit; iuſta enim dicis.

Quae igitur, inquam, viventi iuſto a diis et hominibus praemia et mercedes et munera tribuuntur praeter bona illa quae ipſa afferebat iuſtitia, haec fere erunt. Admodum illa quidem, inquit, praeclara et certa. Haec tamen, inquam, nihil ſunt multitudine et magnitudine ad illa quae mortuum utrumque manent. oportet autem ea audiri, ut perfecte uterque eorum accipiat quae

τὰ ὑπὸ τοῦ λόγου ὀφειλόμενα ἀκοῦσαι. Λέγοις ἄν, ἔφη,
ὡς οὐ πολλὰ ἄλλ' *) ἥδιον * ἀκούοντι **). Ἀλλ' οὐ μέντοι B
σοι, ἦν δ' ἐγώ, Ἀλκίνου γε ἀπόλογον ἐρῶ, ἀλλ' ἀλκίμου
μὲν ἀνδρός, Ἠρὸς τοῦ Ἀρμενίου, τὸ γένος Παμφύλου· ὅς
ποτε ἐν πολέμῳ τελευτήσας, ἀναιρεθέντων δεκαταίων τῶν
νεκρῶν ἤδη διεφθαρμένων, ὑγιὴς μὲν ἀνηρέθη, κομισθεὶς
δὲ οἴκαδε, μέλλων θάπτεσθαι, δωδεκαταῖος ἐπὶ τῇ πυρᾷ
κείμενος ἀνεβίω, ἀναβιοὺς δ' ἔλεγεν ἃ ἐκεῖ ἴδοι ***). ἔφη
δέ· ἐπειδὴ οὗ ἐκβῆναι τὴν ψυχήν, πορεύεσθαι μετὰ πολ-
λῶν, καὶ ἀφικνεῖσθαι * σφᾶς εἰς τόπον τινὰ δαιμόνιον, ἐν C
ᾧ τῆς τε γῆς δύ' εἶναι χάσματα ἐχομένω ἀλλήλοιν καὶ τοῦ
οὐρανοῦ αὖ ἐν τῷ ἄνω ἄλλα καταντικρύ· δικαστὰς δὲ με-
ταξὺ τούτων καθῆσθαι, οὕς, ἐπειδὴ διαδικάσειαν, τοὺς
μὲν δικαίους κελεύειν πορεύεσθαι τὴν εἰς δεξιάν τε καὶ ἄνω
διὰ τοῦ οὐρανοῦ, σημεῖα περιάψαντας τῶν δεδικασμένων
ἐν τῷ πρόσθεν, τοὺς δὲ ἀδίκους τὴν εἰς ἀριστεράν τε καὶ
κάτω, ἔχοντας καὶ τούτους ἐν τῷ ὄπισθεν σημεῖα * πάν- D
των ὧν ἔπραξαν· ἑαυτοῦ δὲ προσελθόντος εἰπεῖν ὅτι δέοι
αὐτὸν ἄγγελον ἀνθρώποις γενέσθαι τῶν ἐκεῖ, καὶ διακελεύε-
σθαί οἱ (*) ἀκούειν τε καὶ θεᾶσθαι πάντα τὰ ἐν τῷ τόπῳ.
ὁρᾶν δὴ ταύτῃ μὲν καθ' ἑκάτερον τὸ χάσμα τοῦ οὐρανοῦ
τε καὶ τῆς γῆς ἀπιούσας τὰς ψυχάς, ἐπειδὴ αὐτοῦ δικα-
σθεῖεν (**), κατὰ δὲ τὸ ἕτερον (***) ἐκ μὲν τοῦ ἀνιέναι ἐκ
τῆς γῆς μεστὰς αὐχμοῦ τε καὶ κόνεως, ἐκ δὲ τοῦ ἑτέρου
καταβαίνειν ἑτέρας ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καθαράς· καὶ * τὰς ἀεὶ E
ἀφικνουμένας ὥσπερ ἐκ πολλῆς πορείας φαίνεσθαι ἥκειν,
καὶ ἀσμένας (****) εἰς τὸν λειμῶνα ἀπιούσας οἷον ἐν πανη-
γύρει κατασκηνᾶσθαι, καὶ ἀσπάζεσθαί τε ἀλλήλας ὅσαι γνώ-
ριμαι, καὶ πυνθάνεσθαι τάς τε ἐκ τῆς γῆς ἡκούσας παρὰ
τῶν ἑτέρων τὰ ἐκεῖ καὶ τὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὰ παρ' ἐκεί-
ναις· διηγεῖσθαι δὲ ἀλλήλαις τὰς μὲν ὀδυρομένας τε καὶ
κλαούσας, ἀναμιμνησκομένας * ὅσα τε καὶ οἷα πάθοιεν καὶ 615
ἴδοιεν ἐν τῇ ὑπὸ γῆς πορείᾳ (εἶναι δὲ τὴν πορείαν χιλιετῆ),

*) γρ. πολλὰ ἀλλ'. ἴσ. πολλὰ ἄττ'.
**) σ. ἀκούοντος.
***) ἴσ. εἶδεν.
(*) γρ. διακελεύοιντό οἱ.
(**) ἄλλ. αὐταῖς δικασθείη.
(***) ἄλλ. τῷ ἑτέρῳ.
(****) γρ. ἀσμένως.

ab oratione ei audienda ſunt. Dic, inquit, arbitrans non multa eſſe quae libentius audiam. Neque tamen tibi, inquam, Alcinoi apologum narrabo, ſed ſtrenui ſcilicet viri. Eris Armenii filii, oriundi e Pamphylia: qui aliquando, quum in acie cecidiſſet et decem diebus poſt ſublati eſſent caeſi iam corrupti, integer ſublatus eſt, domumque deportatus ut ſepeliretur duodecim diebus poſt rogo impoſitus revixit et quum revixiſſet narravit quae ibi viderat. dixit autem: quum animus ipſius egreſſus eſſet, profectum eſſe cum multis et veniſſe ſe ad locum quendam admirabilem, ubi duo fuerint terrae hiatus inter ſe connexi et caeli quoque hiatus ſupra alii e regione; iudices autem medios eorum ſedere, qui, quum iudicaverint, iuſtos quidem iubeant proficiſci dextrorſus et ſurſum per caelum, ſigna affigentes iudicatorum fronti, iniuſtos autem ſiniſtrorſus et deorſum, habentes hos quoque a tergo ſigna omnium quae fecerint; ipſe autem quum acceſſiſſet, illos dixiſſe oportere ipſum nuncium hominibus afferre de eis quae ibi gererentur, et iuſſiſſe ipſum audire et ſpectare omnia quae hoc in loco fierent. itaque ſe vidiſſe per utrumque hiatum et caeli et terrae diſcedentes animos, poſtquam ibi in iudicium vocati fuiſſent, ex altero autem adſcendiſſe e terra plenos ſqualoris et pulveris, ex altero deſcendiſſe alios de caelo puros; et omnes advenientes tamquam ex multo itinere videri accedere, et libenter in campum diſcedentes velut in feſto coetu commorari, et ſalutare inter ſe quicumque noti, et ſciſcitari e terra venientes ex alteris quae ibi gererentur et e caelo profectos quae apud illos fierent; narrare vero inter ſe illos quidem lamentantes ac plorantes, quippe recordantes quanta et qualia perpeſſi eſſent et vidiſſent ſub terra proficiſcentes (eſſe autem profectionem mille annorum), qui vero e caelo migraſſent,

τὰς δ' αὖ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ εὐπαθείας διηγεῖσθαι καὶ θέας
ἀμηχάνους τὸ κάλλος. τὰ μὲν οὖν πολλά, ὦ Γλαύκων,
πολλοῦ χρόνου διηγήσασθαι· τὸ δ' οὖν κεφάλαιον ἔφη τόδε
εἶναι, ὅσα πώποτέ τινα ἠδίκησαν καὶ ὅσους ἕκαστοι, ὑπὲρ
ἁπάντων δίκην δεδωκέναι ἐν μέρει, ὑπὲρ ἑκάστου δεκάκις·
τοῦτο δ' εἶναι κατὰ ἑκατονταετηρίδα ἑκάστην, ὡς * βίου B
ὄντος τοσούτου τοῦ ἀνθρωπίνου, ἵνα δεκαπλάσιον τὸ ἔκτι-
σμα τοῦ ἀδικήματος ἐκτίνοιεν· καὶ οἷον *) εἴ τινες πολλῶν
θανάτων ἦσαν αἴτιοι, ἢ πόλεις προδόντες ἢ στρατόπεδα καὶ
εἰς δουλείας ἐμβεβληκότες, ἤ τινος ἄλλης κακουχίας μεταί-
τιοι, πάντων τούτων δεκαπλασίας ἀλγηδόνας ὑπὲρ ἑκάστου
κομίσαιντο, καὶ αὖ εἴ τινας εὐεργεσίας εὐεργετηκότες καὶ δί-
καιοι καὶ ὅσιοι γεγονότες εἶεν, κατὰ ταὐτὰ τὴν ἀξίαν κομίζοιν-
το. τῶν * δὲ εὐθὺς γενομένων **) καὶ ὀλίγον χρόνον βιούν- C
των πέρι ἄλλα ἔλεγεν οὐκ ἄξια μνήμης. εἰς δὲ θεοὺς ἀσε-
βείας τε καὶ εὐσεβείας καὶ γονέας ***) καὶ αὐτόχειρας †) φό-
νου μείζους ἔτι τοὺς μισθοὺς διηγεῖτο. ἔφη γὰρ δὴ παρα-
γενέσθαι ἐρωτωμένῳ ἑτέρῳ ὑπὸ ἑτέρου ὅπου εἴη Ἀριδαῖος ††)
ὁ μέγας. ὁ δὲ Ἀριδαῖος οὗτος τῆς Παμφυλίας ἔν τινι πόλει
τύραννος ἐγεγόνει, ἤδη χιλιοστὸν ἔτος εἰς ἐκεῖνον τὸν χρό-
νον, γέροντά τε πατέρα ἀποκτείνας καὶ * πρεσβύτερον ἀδελ- D
φόν, καὶ ἄλλα δὴ πολλά τε καὶ ἀνόσια εἰργασμένος, ὡς ἐλέ-
γετο. ἔφη οὖν τὸν ἐρωτώμενον εἰπεῖν, Οὐχ ἥκει, φάναι,
οὐδ' ἂν ἥξοι δεῦρο. ἐθεασάμεθα γὰρ οὖν δὴ καὶ τοῦτο τῶν
δεινῶν θεαμάτων. ἐπειδὴ ἐγγὺς τοῦ στομίου ἦμεν μέλλοντες
ἀνιέναι καὶ τἄλλα πάντα πεπονθότες, ἐκεῖνόν τε κατείδομεν
ἐξαίφνης καὶ ἄλλους σχεδόν τι αὐτῶν τοὺς πλείστους τυράν-
νους· ἦσαν δὲ καὶ ἰδιῶταί τινες τῶν μεγάλα ἡμαρτηκότων·
οὓς οἰομένους * ἤδη ἀναβήσεσθαι οὐκ ἐδέχετο τὸ στόμιον, E
ἀλλ' ἐμυκᾶτο, ὁπότε τις τῶν οὕτως ἀνιάτω ἐχόντων εἰς
πονηρίαν ἢ μὴ ἱκανῶς δεδωκὼς δίκην ἐπιχειροῖ ἀνιέναι.
ἐνταῦθα δὴ ἄνδρες, ἔφη, ἄγριοι καὶ διάπυροι †††) ἰδεῖν, πα-
ρεστῶτες καὶ καταμανθάνοντες τὸ φθέγμα, τοὺς μὲν ἰδίᾳ λα-

*) ἴσ. ἀνθρωπίνου, οἷον. **) ἴσ. γενομένων ἀποθανόντων. ***) ἴσ. καὶ εἰς γονέας. †) ἴσ. αὐτοχειρίας. ††) γρ. Ἀρδιαῖος. †††) ἄλλ. ἄγριοι, διάπυροι.

lautitias narrare et ſpectationes mirum quam pulchras. ac plurima quidem, Glauco, narrare multi eſt temporis; ſummam autem dixit in hoc conſiſtere: quot umquam alicui iniurias feciſſent et quibuscumque quisque, harum omnium poenas dediſſe ſingulos, cuiusque decies; hoc autem eſſe centenis quibusque annis. quia vitae humanae tantum eſſet ſpatium, ut malefacti poenas decies luerent, velut ſi qui multorum caedis cauſam sustinuiſſent, vel civitates prodentes vel exercitus et in ſervitutem coniicientes, vel aliam quam calamitatem intuliſſent, omnium horum cuiusque decies poenas penderent, atque etiam ſi quos beneficiis affeciſſent iuſtique et pii exſtitiſſent, eodem modo pro dignitate honorarentur. de eis vero qui ſtatim ut nati fuiſſent mortem obiſſent et breve tempus vixiſſent alia retulit haud digna quae memorentur. pietatis autem et impietatis erga deos et parentes mortisque conſcitae etiam maiores commemoravit mercedes. narravit enim ſe adfuiſſe quum alter ab altero interrogaretur ubi eſſet Aridaeus magnus. hic autem Aridaeus in Pamphyliae urbe quadam tyrannus fuerat, abhinc annis iam mille, ſenem patrem occiderat fratremque natu maiorem, et alia multa impia commiſerat, ut tradebatur. dixit igitur interrogatum reſpondiſſe: Non venit nec veniet huc. vidimus igitur etiam hoc horribile ſpectaculum. quum prope oſtium eſſemus reliqua omnia perpeſſi et adſcendere vellemus, illum conſpeximus repente aliosque plurimos fere tyrannos; aderant etiam privati quidam ex iis qui magna peccaverant, quos opinantes ſe iam adſcenſuros eſſe non recipiebat oſtium, ſed mugiebat, quotiescumque aliquis eorum qui tam inſanabili eſſent improbitate vel qui non ſatis poenas luiſſet conaretur adſcendere. hic igitur viri, inquit, feri et ardentes ad adſpectum. prope ſtantes et fremitum percipientes, illos quidem ſeparatim

βόντες *) ἦγον, τὸν δὲ Ἀριδαῖον καὶ ἄλλους ξυμποδίσαντες χεῖράς τε καὶ πόδας * καὶ κεφαλήν, καταβαλόντες καὶ ἐκδεί- 616 ραντες, εἷλκον παρὰ τὴν ὁδὸν ἐκτὸς ἐπ' ἀσπαλάθων κνάπτοντες, καὶ τοῖς ἀεὶ παριοῦσι σημαίνοντες ὧν ἕνεκά τε ταῦτα ὑπομένοιεν καὶ ὅτι εἰς τὸν τάρταρον ἐμπεσούμενοι ἄγοιντο, ἔνθα δὴ φόβων, ἔφη, πολλῶν καὶ παντοδαπῶν σφίσι γεγονότων τοῦτον ὑπερβάλλειν τὸν φόβον, μὴ γένοιτο ἑκάστῳ τὸ φθέγμα, ὅτε ἀναβαίνοι **), καὶ ἀσμεναίτατα ***) ἕκαστον σιγήσαντος ἀναβῆναι. καὶ τὰς μὲν δὴ δίκας τε καὶ τιμωρίας τοιαύτας * τινὰς εἶναι, καὶ αὖ τὰς εὐεργεσίας ταύταις B ἀντιστρόφους. ἐπειδὴ δὲ τοῖς ἐν τῷ λειμῶνι ἑκάστοις ἑπτὰ ἡμέραι γένοιντο, ἀναστάντας ἐντεῦθεν δεῖν τῇ ὀγδόῃ πορεύεσθαι, καὶ ἀφικνεῖσθαι τεταρταίους, ὅθεν καθορᾶν ἄνωθεν διὰ παντὸς τοῦ οὐρανοῦ καὶ γῆς τεταμένον φῶς εὐθύ, οἷον κίονα, μάλιστα τῇ Ἴριδι προσφερές †), λαμπρότερον δὲ καὶ καθαρώτερον, εἰς ὃ ἀφικέσθαι προελθόντας ἡμερησίαν ὁδόν, καὶ ἰδεῖν αὐτόθι κατὰ μέσον * τὸ φῶς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὰ C ἄκρα αὐτοῦ τῶν δεσμῶν τεταμένα· εἶναι γὰρ τοῦτο τὸ φῶς ξύνδεσμον τοῦ οὐρανοῦ, οἷον τὰ ὑποζώματα τῶν τριήρων, οὕτω πᾶσαν ξυνέχον τὴν περιφοράν. ἐκ δὲ τῶν ἄκρων τεταμένον Ἀνάγκης ἄτρακτον, δι' οὗ πάσας ἐπιστρέφεσθαι τὰς περιφοράς· οὗ τὴν μὲν ἠλακάτην τε καὶ τὸ ἄγκιστρον εἶναι ἐξ ἀδάμαντος, τὸν δὲ σφόνδυλον μικτὸν ἔκ τε τούτου καὶ ἄλλων γενῶν. τὴν δὲ τοῦ σφονδύλου φύσιν * εἶναι τοιάνδε, τὸ μὲν D σχῆμα, οἵαπερ ἡ τοῦ ἐνθάδε, νοῆσαι δὲ δεῖ ἐξ ὧν ἔλεγε, τοιόνδε αὐτὸν εἶναι, ὥςπερ ἂν εἰ ἐν ἑνὶ μεγάλῳ σφονδύλῳ κοίλῳ καὶ ἐξεγλυμμένῳ διαμπερὲς ἄλλος τοιοῦτος ἐλάττων ἐγκέοιτο ἁρμόττων, καθάπερ οἱ κάδοι οἱ εἰς ἀλλήλους ἁρμόττοντες· καὶ οὕτω δὴ τρίτον ἄλλον καὶ τέταρτον καὶ ἄλλους τέτταρας· ὀκτὼ γὰρ εἶναι τοὺς ξύμπαντας σφονδύλους, ἐν ἀλλήλοις ἐγκειμένους, κύκλους ἄνωθεν τὰ χείλη * φαίνοντας, νῶτον ξυνεχὲς ἑνὸς σφονδύλου ἀπεργαζομένους E περὶ τὴν ἠλακάτην· ἐκείνην δὲ διὰ μέσου τοῦ ὀγδόου διαμ-

*) ἄλλ. μὲν διαλαβόντες. **) γρ. φόβον, εἰ μυκήσαιτο τὸ στόμιον· καὶ ἀσμεν. ἴσ. μὴ γένοιτο τὸ φθέγμα, ὅτε ἀναβαίνοιεν.
***) γρ. ἀσμενέστατα. †) ἄλλ. προσφερῆ.

prehendentes duxerunt, Aridaeum vero aliosque colligatis et manibus et pedibus et capite proſtratos et excarnificatos traxerunt iuxta viam foras ſuper ſpinis laniantes, et cuique praetereunti ſignificantes quam ob cauſam illi haec paterentur, eosque abduci ut in Tartarum coniicerentur, ubi, quum multi, inquit, variique terrores eis iniicerentur, hunc tamen terrorem ac metum ſuperare omnes, ne fremitus ederetur, quando adſcenſuri eſſent, et libentiſſime quemque illo ſilente adſcendere. ac poenas quidem et ſupplicia haec fere eſſe, atque etiam beneficia his reſpondentia. quum autem quisque in campo ſeptem dies traduxiſſet, ſurgentibus hinc octavo die proficiſcendum fuiſſe, et veniſſe quatriduo in locum unde ſpectaverint deſuper per totum caelum et terram extenſum lumen directum inſtar columnae, maxime Iridis ſimile, ſplendidius vero ac purius, ad quod veniſſe quum viam confeciſſent unius diei, ibique vidiſſe medio in lumine extremitates caeli vinculorum ex illo ſuspenſas; eſſe enim hoc lumen colligationem caeli quae, ſicuti cingula triremium, ita univerſum contineret circuitum. ex illis vero extremitatibus ſuspenſum eſſe Neceſſitatis fuſum, per quem omnes converterentur circuitus; eiusque ſcapum et hamum eſſe adamantinum, verticillum vero compoſitum ex hoc aliisque generibus. verticilli autem naturam eſſe hanc ut ſpeciem quidem talem haberet qualem hic apud nos, ex iis autem quae retulit cogitandus eſt perinde ſe habere, ac ſi uni magno verticillo eique cavo et exſculpto penitus alius huiusmodi minor inſertus ſit congruens, quemadmodum cadi inter ſe quadrantes; et ita tertius alius et quartus aliique quattuor; octo enim eſſe univerſos verticillos, inter ſe inſertos, orbes ſuperne labia oſtendentes, dorſum continuum unius verticilli efficientes circum ſcapum, hunc autem per totum medium octavum per-

περὲς ἐληλάσθαι. τὸν μὲν οὖν πρῶτόν τε καὶ ἐξωτάτω σφόνδυλον πλατύτατον τὸν τοῦ χείλους κύκλον ἔχειν, τὸν δὲ τοῦ ἕκτου δεύτερον, τρίτον δὲ τὸν τοῦ τετάρτου, τέταρτον δὲ τὸν τοῦ ὀγδόου, πέμπτον δὲ τὸν τοῦ ἑβδόμου, ἕκτον δὲ τὸν τοῦ πέμπτου, ἕβδομον δὲ τὸν τοῦ τρίτου, ὄγδοον δὲ τὸν τοῦ δευτέρου. καὶ τὸν μὲν τοῦ μεγίστου ποικίλον, τὸν δὲ τοῦ ἑβδόμου λαμπρότατον, τὸν δὲ τοῦ ὀγδόου τὸ χρῶμα ἀπὸ τοῦ ἑβδόμου ἔχειν * προςλάμποντος, τὸν δὲ τοῦ δευτέ- 61
ρου καὶ πέμπτου παραπλήσια ἀλλήλοις, ξανθότερα ἐκείνων, τρίτον δὲ λευκότατον χρῶμα ἔχειν, τέταρτον δὲ ὑπέρυθρον, δεύτερον δὲ λευκότητι τὸν ἕκτον ὑπερβάλλειν. κυκλεῖσθαι δὲ δὴ στρεφόμενον τὸν ἄτρακτον ὅλον μὲν τὴν αὐτὴν φοράν· ἐν δὲ τῷ ὅλῳ περιφερομένῳ τοὺς μὲν ἐντὸς ἑπτὰ κύκλους τὴν ἐναντίαν τῷ ὅλῳ ἠρέμα περιφέρεσθαι, αὐτῶν δὲ τούτων τάχιστα μὲν ἰέναι τὸν ὄγδοον, δευτέρους * δὲ καὶ ἅμα ἀλ- B
λήλοις τόν τε ἕβδομον καὶ ἕκτον καὶ πέμπτον· τὸν τρίτον δὲ φορᾷ ἰέναι, ὡς σφίσι φαίνεσθαι, ἐπανακυκλούμενον τὸν τέταρτον, τέταρτον δὲ τὸν τρίτον καὶ πέμπτον τὸν δεύτερον. στρέφεσθαι δὲ αὐτὸν ἐν τοῖς τῆς Ἀνάγκης γόνασιν. ἐπὶ δὲ τῶν κύκλων αὐτοῦ ἄνωθεν ἐφ' ἑκάστου βεβηκέναι Σειρῆνα ξυμπεριφερομένην, φωνὴν μίαν ἱεῖσαν, ἕνα τόνον *)· ἐκ πασῶν δὲ ὀκτὼ οὐσῶν μίαν ἁρμονίαν ξυμφωνεῖν. ἄλλας δὲ καθημένας πέριξ δι' ἴσου τρεῖς, ἐν θρόνῳ * ἑκάστην, θυγατέρας τῆς C
Ἀνάγκης, Μοίρας, λευχειμονούσας, στέμματα ἐπὶ τῶν κεφαλῶν ἐχούσας, Λάχεσίν τε καὶ Κλωθὼ καὶ Ἄτροπον, ὑμνεῖν πρὸς τὴν τῶν Σειρήνων ἁρμονίαν, Λάχεσιν μὲν τὰ γεγονότα, Κλωθὼ δὲ τὰ ὄντα, Ἄτροπον δὲ τὰ μέλλοντα. καὶ τὴν μὲν Κλωθὼ τῇ δεξιᾷ χειρὶ ἐφαπτομένην ξυνεπιστρέφειν τοῦ ἀτράκτου τὴν ἔξω περιφοράν, διαλείπουσαν χρόνον, τὴν δὲ Ἄτροπον τῇ ἀριστερᾷ τὰς ἐντὸς αὖ ὡσαύτως, τὴν δὲ Λάχεσιν * ἐν μέρει ἑκατέρας ἑκατέρᾳ τῇ χειρὶ ἐφάπτεσθαι. Σφᾶς D
οὖν, ἐπειδὴ ἀφικέσθαι, εὐθὺς δεῖν ἰέναι πρὸς τὴν Λάχεσιν. προφήτην οὖ τινὰ σφᾶς πρῶτον μὲν ἐν τάξει διαστῆσαι, ἔπειτα λαβόντα ἐκ τῶν τῆς Λαχέσεως γονάτων κλήρους τε καὶ βίων παραδείγματα, ἀναβάντα ἐπί τι βῆμα ὑψηλὸν εἰ-

*) γρ. ἀνάτονον.

tinere. ac primum quidem et extremum verticillum latiſſimum labii orbem habere, ſexti orbem ſecundum eſſe, tertium quarti, quartum octavi, quintum ſeptimi, ſextum quinti, ſeptimum tertii, octavum ſecundi. et maximi quidem orbem eſſe varium, ſeptimi ſplendidiſſimum, octavi colorem a ſeptimo habere affulgente, ſecundi et quinti ſimiles inter ſe colores habere, magis flavos quam illos, tertium candidiſſimum, quartum ſubrufum, et ſecundum candore ſextum ſuperare. ferri autem fuſum ſe convertentem totum quidem eodem motu; in toto autem ſe convertente interiores ſeptem orbes in contrariam totius partem leniter circumferri; et ex his ipſis celerrime agitari octavum, ſecundos et ſimul ſeptimum et ſextum et quintum; tertium vero, ut ipſis viſum eſſet, ita ferri ut quarto ſe circumvolveret, quartum ut tertio et quintum ut ſecundo. agitari autem eum in Neceſſitatis genibus. in orbibus eius ſingulis ſuperne inſiſtere Sirena una circumactam, vocem unam fundentem, unum tonum; et ex omnibus quae octo eſſent unum concentum effici concordem. alias vero ſedentes circumcirca pari intervallo tres, in ſolio quamque, filias Neceſſitatis, Parcas, albis veſtibus indutas, infulas in capite habentes, Lacheſin, Clotho et Atropon, canere ad Sirenum concentum, Lacheſin praeterita, Clotho praeſentia et Atropon futura. et Clotho quidem dextra manu attingentem una circumagere exteriorem fuſi circuitum, interiecto tempore, Atropon ſiniſtra interiores eodem modo. Lacheſin autem alternis utraſque utraque manu. Ipſos igitur quum adveniſſent ſtatim oportuiſſe ad Lacheſin accedere: tum vatem aliquem ipſos primum in ordinem diſpoſuiſſe, deinde ſumptis e Lacheſis genibus ſortibus vitaeque exemplis ſuggeſtum quendam excelſum conſcendiſſe verbaque haecce ſe-

πεῖν Ἀνάγκης θυγατρὸς κόρης Λαχέσεως λόγος. Ψυχαὶ ἐφή-
μεροι, ἀρχὴ ἄλλης περιόδου θνητοῦ γένους θανατηφόρου,
οὐχ ὑμᾶς * δαίμων λήξεται, ἀλλ' ὑμεῖς δαίμονα αἱρήσεσθε. E
πρῶτος δ' ὁ λαχὼν πρῶτος αἱρείσθω βίον, ᾧ ξυνέσται ἐξ
ἀνάγκης. ἀρετὴ δὲ ἀδέσποτον, ἣν τιμῶν καὶ ἀτιμάζων πλέον
καὶ ἔλαττον αὐτῆς ἕκαστος ἕξει. αἰτία ἑλομένου, θεὸς ἀναί-
τιος. Ταῦτα εἰπόντα ῥῖψαι ἐπὶ πάντας τοὺς κλήρους, τὸν
δὲ παρ' αὐτὸν πεσόντα ἕκαστον ἀναιρεῖσθαι, πλὴν οὗ· ἓ δὲ
οὐκ ἐᾶν. τῷ δὲ ἀνελομένῳ δῆλον εἶναι ὁπόστος εἰλήχε *).
* μετὰ δὲ τοῦτο αὖθις τὰ τῶν βίων παραδείγματα εἰς τὸ 618
πρόσθεν σφῶν θεῖναι ἐπὶ τὴν γῆν, πολὺ πλείω τῶν παρόν-
των· εἶναι δὲ παντοδαπά· ζώων τε γὰρ πάντων βίους καὶ
δὴ καὶ τοὺς ἀνθρωπίνους ἅπαντας· τυραννίδας τε γὰρ ἐν
αὐτοῖς εἶναι, τὰς μὲν διατελεῖς, τὰς δὲ καὶ μεταξὺ διαφθειρο-
μένας καὶ εἰς πενίας τε καὶ φυγὰς καὶ εἰς πτωχείας τελευ-
τώσας· εἶναι δὲ καὶ δοκίμων ἀνδρῶν βίους, τοὺς μὲν ἐπὶ
εἴδεσι καὶ κατὰ κάλλη καὶ τὴν ἄλλην ἰσχύν τε * καὶ ἀγω- B
νίαν, τοὺς δ' ἐπὶ γένεσι καὶ προγόνων ἀρεταῖς, καὶ ἀδοκί-
μων **) κατὰ ταὐτά· ὡσαύτως δὲ καὶ γυναικῶν. ψυχῆς δὲ τά-
ξιν οὐκ ἐνεῖναι διὰ τὸ ἀναγκαίως ἔχειν ἄλλον ἑλομένην βίον
ἀλλοίαν γίγνεσθαι· τὰ δ' ἄλλα ἀλλήλοις τε καὶ πλούτοις καὶ
πενίαις, τὰ δὲ νόσοις, τὰ δὲ ὑγιείαις μεμίχθαι, τὰ δὲ καὶ
μεσοῦν ***) τούτων.

Ἔνθα δή, ὡς ἔοικεν, ὦ φίλε Γλαύκων, ὁ πᾶς κίνδυνος
ἀνθρώπῳ, καὶ διὰ ταῦτα μάλιστα ἐπιμελητέον ὅπως ἕκαστος
ἡμῶν * τῶν ἄλλων μαθημάτων ἀμελήσας τούτου τοῦ μαθή- C
ματος καὶ ζητητὴς καὶ μαθητὴς ἔσται, ἐάν ποθεν οἷός τ'
ᾖ μαθεῖν καὶ ἐξευρεῖν τίς †) αὐτὸν ποιήσει δυνατὸν καὶ
ἐπιστήμονα, βίον καὶ χρηστὸν καὶ πονηρὸν διαγιγνώσκοντα,
τὸν βελτίω ἐκ τῶν δυνατῶν ἀεὶ πανταχοῦ αἱρεῖσθαι, ἀναλο-
γιζόμενον πάντα τὰ νῦν δὴ ῥηθέντα καὶ ξυντιθέμενα ἀλλή-
λοις καὶ διαιρούμενα πρὸς ἀρετὴν βίου πῶς ἔχει· καὶ εἰδέ-
ναι τί κάλλος πενίᾳ ἢ πλούτῳ κραθὲν * καὶ μετὰ ποίας D

---

*) γρ. εἴληφε. ἄλλ. εἰλήχειν.
**) γρ. εὐδοκίμων. ἴσ. καὶ ἂν ἀδοκίμων.
***) γρ. μέσον. †) ἴσ. ἐξευρεῖν, ὅ τι.

cisse: Necessitatis filiae virginis Lachesis oratio: Animi in diem viventes, initium alius circuitus mortalis generis letiferi, non vos genius sortietur, sed vos genium eligetis. qui primus sortem ducit primus eligito vitam in qua versabitur necessitate adstrictus. virtus autem libera est, quam ut quisque maxime colet aut negliget, ita maxime aut minime habebit. culpa penes eligentem, deus culpa caret. Quae quum dixisset, coniecisse in omnes sortes, et quemque sustulisse sibi obiectam, se excepto; sibi enim illum non permisisse. quum vero sustulisset quisque, liquere quotus sortito factus esset. deinde rursus vitarum exempla ante ipsos posuisse in terra, multo plura quam praesentia; fuisse autem varii generis; animantium enim omnium vitas atque etiam humanas omnes; etenim tyrannides in eis fuisse, partim perpetuas, partim quoque medio in cursu exstinctas et in paupertatem, exsilium et mendicitatem versas; fuisse etiam spectatorum virorum vitas, partim ad speciem et pulchritudinem reliquasque vires et certationem, partim ad nobilitatem maiorumque virtutes, et ignobilium similiter, itemque mulierum. animi autem ordinem non inesse propterea quod necessario aliam eligens vitam alius exsisteret: reliqua et inter se et divitiis ac paupertate, morbis et sanitate mixta esse, nonnulla etiam medium quiddam tenere.

Hic iam, ut patet, care Glauco, omne periculum homini, et hanc ob causam omnem cuiusque nostrum curam versari oportet in hoc ut reliquis disciplinis neglectis hanc disciplinam et investiget et addiscat, sicunde possit addiscere et invenire, quae ipsum ita comparet, ut possit ac sciat, vitam bonam a prava discernens, meliorem ex omnibus quaecumque eligi possint ubique eligere, secum reputans omnia modo dicta eaque inter se componens atque diiudicans ad vitam virtute praestantem quomodo se habeant; ut porro intelligat, quid pulchritudo cum paupertate aut divitiis coniuncta et cum

τινὸς ψυχῆς ἕξεως κακὸν ἢ ἀγαθὸν ἐργάζεται, καὶ τί εὐγέ-
νειαι καὶ δυςγένειαι καὶ ἰδιωτεῖαι καὶ ἀρχαὶ καὶ ἰσχύες καὶ
ἀσθένειαι καὶ εὐμαθίαι καὶ δυςμαθίαι, καὶ πάντα τὰ τοιαῦ-
τα τῶν φύσει περὶ ψυχὴν ὄντων καὶ τῶν ἐπικτήτων τί ξυγ-
κεραννύμενα πρὸς ἄλληλα ἐργάζεται, ὥςτε ἐξ ἁπάντων αὐ-
τῶν δυνατὸν εἶναι ξυλλογισάμενον αἱρεῖσθαι, πρὸς τὴν τῆς
ψυχῆς φύσιν ἀποβλέποντα, τόν τε χείρω καὶ τὸν ἀμείνω
βίον, χείρω * μὲν καλοῦντα ὃς αὐτὴν ἐκεῖσε ἄξει εἰς τὸ E
ἀδικωτέραν γίγνεσθαι, ἀμείνω δὲ ὅςτις εἰς τὸ δικαιοτέραν,
τὰ δὲ ἄλλα πάντα χαίρειν ἐᾶν· ἑωράκαμεν γὰρ ὅτι ζῶντί τε
καὶ τελευτήσαντι αὕτη κρατίστη αἵρεσις. ἀδαμαντίνως * δεῖ 619
δὴ*) ταύτην τὴν δόξαν ἔχοντα εἰς Ἅιδου ἰέναι, ὅπως ἂν ᾖ
καὶ ἐκεῖ ἀνέκπληκτος ὑπὸ πλούτων τε καὶ τῶν τοιούτων
κακῶν, καὶ μὴ ἐμπεσὼν εἰς τυραννίδας καὶ ἄλλας τοιαύτας
πράξεις πολλὰ μὲν ἐργάσηται καὶ ἀνήκεστα κακά, ἔτι δὲ
αὐτὸς μείζω πάθῃ, ἀλλὰ γνῷ τὸν μέσον ἀεὶ τῶν τοιούτων
βίον αἱρεῖσθαι καὶ φεύγειν τὰ ὑπερβάλλοντα ἑκατέρωσε καὶ
ἐν τῷδε τῷ βίῳ κατὰ τὸ δυνατὸν καὶ ἐν παντὶ τῷ ἔπειτα·
οὕτω γὰρ εὐδαιμονέστατος * γίγνεται ἄνθρωπος. B

Καὶ δὴ οὖν καὶ τότε ὁ ἐκεῖθεν ἄγγελος ἤγγελλε τὸν μὲν προ-
φήτην οὕτως εἰπεῖν Καὶ τελευταίῳ ἐπιόντι, σὺν τῷ ἑλομένῳ,
ξυντόνως ζῶντι, κεῖται βίος ἀγαπητός, οὐ κακός. μήτε ὁ
ἄρχων αἱρέσεως ἀμελείτω μήτε ὁ τελευτῶν ἀθυμείτω. Εἰ-
πόντος δὲ ταῦτα τὸν πρῶτον λαχόντα ἔφη εὐθὺς ἐπιόντα
τὴν μεγίστην τυραννίδα ἑλέσθαι, καὶ ὑπὸ ἀφροσύνης τε καὶ
λαιμαργίας οὐ πάντα ἱκανῶς ἀνασκεψάμενον ἑλέσθαι, * ἀλλ' C
αὐτὸν λαθεῖν ἐνοῦσαν εἱμαρμένην, παίδων αὐτοῦ βρώσεις
καὶ ἄλλα κακά· ἐπειδὴ δὲ κατὰ σχολὴν σκέψασθαι, κόπτε-
σθαί τε καὶ ὀδύρεσθαι τὴν αἵρεσιν, οὐκ ἐμμένοντα τοῖς
προῤῥηθεῖσιν ὑπὸ τοῦ προφήτου· οὐ γὰρ ἑαυτὸν αἰτιᾶσθαι
τῶν κακῶν, ἀλλὰ τύχην τε καὶ δαίμονας καὶ πάντα μᾶλλον
ἀνθ' ἑαυτοῦ. εἶναι δὲ αὐτὸν τῶν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἡκόντων,
ἐν τεταγμένῃ πολιτείᾳ ἐν τῷ προτέρῳ βίῳ βεβιωκότα, ἔθει

---

*) γρ. δὴ δεῖ.

animi habitu qualiscumque eſt mali aut boni efficiat, et quid generis ſplendor aut humilitas, vita privata et imperia, robur et imbecillitas, ingenium docile et indocile omniaque eiusdem generis quae vel natura animo inhaerent vel acquiruntur, quid igitur haec inter ſe conflata efficiant, ut ex omnibus illis colligens eligere poſſit, ad animi naturam ſpectans, deteriorem ac meliorem vitam, deteriorem quidem vocans quae ipſum eo ducat ut iniuſtior exſiſtat, meliorem autem quae iuſtiorem eum reddat, reliqua vero omnia miſſa faciat; vidimus enim hanc tam viventi quam mortuo optimam eſſe electionem. firmiſſime igitur eum oportet hanc ſententiam tenentem ad inferos abire, ut ibi quoque neque divitiis neque aliis huiusmodi malis perturbetur, nec incidens in tyrannides aliasque eiusmodi actiones multa committat inſanabilia facinora, atque etiam maiora ipſe patiatur, ſed intelligat mediam ſemper harum vitam eligendam et fugienda eſſe quae in alterutram partem modum excedant et in hacce vita quoad eius fieri poſſit et in omni poſtera; ita enim beatiſſimus exſiſtit homo.

Atque etiam tum nuncius iſtinc veniens nunciavit vatem haec dixiſſe: Etiam poſtremo accedenti, ſi prudenter eligit et contente vivit, propoſita eſt vita probata, non mala. neque qui incipit electionem negligens eſto neque qui eam finit deſperato. Quae quum dixiſſet, eum qui primus ſortem duxiſſet narravit ſtatim procedentem maximam elegiſſe tyrannidem, et prae dementia atque inſatiabili cupiditate non omnia ſatis perpendentem eam elegiſſe, ſed fugiſſe eum hoc fatum ineſſe, ut ſuos ipſe liberos voraret aliaque facinora committeret; ubi vero per otium perpenderet, plangi et queri de electione quod non obſervaſſet a vate praedicta; neque enim ſibi cauſam attribuere malorum, ſed fortunae et geniis omnibusque potius quam ſibi. fuiſſe autem eum ex illis qui e caelo veniſſent, et in civitate bene conſtituta priore in vita vixiſſe, conſuetudine ſine philoſophia

ἄνευ φιλοσοφίας ἀρετῆς * μετειληφότα. ὡς δὲ καὶ εἰπεῖν, D οὐκ ἐλάττους εἶναι ἐν τοῖς τοιούτοις ἁλισκομένους τοὺς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἥκοντας, ἅτε πόνων ἀγυμνάστους· τῶν δ' ἐκ τῆς γῆς τοὺς πολλούς, ἅτε αὐτούς τε πεπονηκότας ἄλλους τε ἑωρακότας, οὐκ ἐξ ἐπιδρομῆς τὰς αἱρέσεις ποιεῖσθαι. διὸ δὴ καὶ μεταβολὴν τῶν κακῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν ταῖς πολλαῖς τῶν ψυχῶν γίγνεσθαι, καὶ διὰ τὴν τοῦ κλήρου τύχην· ἐπεὶ εἴ τις ἀεί, ὁπότε εἰς τὸν ἐνθάδε βίον ἀφικνοῖτο, ὑγιῶς φιλοσοφοῖ * καὶ ὁ κλῆρος αὐτῷ τῆς αἱρέσεως μὴ τελευταῖος *) E πίπτοι, κινδυνεύει ἐκ τῶν ἐκεῖθεν ἀπαγγελλομένων οὐ μόνον ἐνθάδε εὐδαιμονεῖν ἄν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐνθένδε ἐκεῖσε καὶ δεῦρο πάλιν πορείαν οὐκ ἂν χθονίαν καὶ τραχεῖαν πορεύεσθαι, ἀλλὰ λείαν τε καὶ οὐρανίαν. ταύτην γὰρ δὴ ἔφη τὴν θέαν ἀξίαν εἶναι ἰδεῖν, ὡς ἕκασται αἱ ψυχαὶ ᾑροῦντο τοὺς βίους· * ἐλεεινήν **) τε γὰρ ἰδεῖν εἶναι καὶ γελοίαν καὶ 620 θαυμασίαν· κατὰ ξυνήθειαν γὰρ τοῦ προτέρου βίου τὰ πολλὰ αἱρεῖσθαι. ἰδεῖν μὲν γὰρ ψυχὴν ἔφη τήν ποτε Ὀρφέως γενομένην κύκνου βίον αἱρουμένην μίσει τοῦ γυναικείου γένους, διὰ τὸν ὑπ' ἐκείνων θάνατον οὐκ ἐθέλουσαν ἐν γυναικὶ γεννηθεῖσαν γενέσθαι· ἰδεῖν δὲ τὴν Θαμύρου ἀηδόνος ἑλομένην· ἰδεῖν δὲ καὶ κύκνον μεταβάλλοντα εἰς ἀνθρωπίνου βίου αἵρεσιν, καὶ ἄλλα ζῶα μουσικὰ ὡσαύτως, * ὡς τὸ B εἰκός. τὴν δὲ λαχοῦσαν ψυχὴν ἑλέσθαι λέοντος βίον· εἶναι δὲ τὴν Αἴαντος τοῦ Τελαμωνίου, φεύγουσαν ἄνθρωπον γενέσθαι, μεμνημένην τῆς τῶν ὅπλων κρίσεως. τὴν δ' ἐπὶ τούτῳ Ἀγαμέμνονος· ἔχθρᾳ ***) δὲ καὶ ταύτην τοῦ ἀνθρωπίνου γένους διὰ τὰ πάθη ἀετοῦ διαλλάξαι βίον. ἐν μέσοις δὲ λαχοῦσαν τὴν Ἀταλάντης ψυχήν, κατιδοῦσαν μεγάλας τιμὰς ἀθλητοῦ ἀνδρός, οὐ δύνασθαι παρελθεῖν, ἀλλὰ λαβεῖν. μετὰ * δὲ ταύτην ἰδεῖν τὴν Ἐπειοῦ τοῦ Πανοπέως εἰς C τεχνικῆς γυναικὸς ἰοῦσαν φύσιν· πόρρω δ' ἐν ὑστάτοις ἰδεῖν τὴν τοῦ γελωτοποιοῦ Θερσίτου πίθηκον ἐνδυομένην. κατὰ τύχην δὲ τὴν Ὀδυσσέως λαχοῦσαν πασῶν ὑστάτην, αἱρησο-

---

*) ἄλλ. ἐν τελευταίοις. **) ἴσ. ἐλεινήν.
***) γρ. ἐχθράν.

virtutem adeptum. omnino etiam non pauciores esse qui hac in causa deprehenderentur ex iis qui e caelo venirent, quippe qui aerumnarum imperiti essent; eorum contra qui e terra venirent, plurimos, quippe qui et ipsi labores exanclassent et alios vidissent, non subito electiones facere. quocirca etiam conversionem malorum et bonorum plurimis animis contingere, simulque propter sortem fortuitam; quamquam si quis semper, quotiescumque hanc in vitam venerit, vere philosophetur et sors ei electionis non postrema cadat, ex eis quae inde renunciata sunt videatur non solum hic beatus fore, verum etiam hinc illuc et huc rursus viam haud terrestrem et asperam ingredi, sed lenem et caelestem. hoc enim dixit spectaculum dignum esse quod videretur, quomodo animi singuli elegissent vitas; miserabile enim esse ad adspectum et ridiculum et admirabile; pro consuetudine enim prioris vitae ex maxima parte eos eligere. etenim se vidisse narravit animum qui quondam Orphei fuisset cycni vitam eligentem odio muliebris sexus, propter mortem ab illis illatam nolentem in muliere procreatum nasci; vidisse porro Thamyrae animum lusciniae vitam eligentem; vidisse etiam cycnum ad humanae vitae electionem se convertentem, et alia animantia musica itidem, ut consentaneum esset. animum vero cuius sors excidisset leonis elegisse vitam; fuisse autem hunc Aiacis Telamonis filii, fugientem hominis vitam, memorem armorum iudicii. post hunc vero Agamemnonis; odio hunc quoque humani generis propter mala quae ei accidissent aquilae sumpsisse vitam. Atalantes vero animum, cuius sors in mediis excidisset, quum magnos athletae viri conspexisset honores, non potuisse praeterire, sed sumpsisse. post hunc autem se vidisse Epei Panopei animum in artificiosae mulieris abeuntem naturam; procul autem in ultimis se vidisse Thersitis scurrae animum simiae speciem sibi induentem. Ulixis vero animum, cuius sors casu omnium postrema

μένην ἰέναι· μνήμῃ δὲ τῶν προτέρων πόνων φιλοτιμίας λε-
λωφηκυῖαν ζητεῖν περιιοῦσαν χρόνον πολὺν βίον ἀνδρὸς
ἰδιώτου ἀπράγμονος *), καὶ μόγις εὑρεῖν κείμενόν που καὶ
παρημελημένον ὑπὸ τῶν ἄλλων, καὶ εἰπεῖν * ἰδοῦσαν ὅτι τὰ D
αὐτὰ ἂν ἔπραξε καὶ πρώτη λαχοῦσα, καὶ ἀσμένην ἑλέσθαι.
καὶ ἐκ τῶν ἄλλων δὴ θηρίων ὡςαύτως εἰς ἀνθρώπους ἰέναι
καὶ εἰς ἄλληλα, τὰ μὲν ἄδικα εἰς τὰ ἄγρια, τὰ δὲ δίκαια
εἰς τὰ ἥμερα μεταβάλλοντα, καὶ πάσας μίξεις μίγνυσθαι.
ἐπειδὴ δ' οὖν πάσας τὰς ψυχὰς τοὺς βίους ᾑρῆσθαι, ὥςπερ
ἔλαχον, ἐν τάξει προςιέναι πρὸς τὴν Λάχεσιν· ἐκείνην δ' ἑκάστῳ
ὃν εἵλετο δαίμονα, τοῦτον φύλακα ξυμπέμπειν * τοῦ βίου καὶ E
ἀποπληρωτὴν τῶν αἱρεθέντων. ὃν πρῶτον μὲν ἄγειν αὐτὴν
πρὸς τὴν Κλωθὼ ὑπὸ τὴν ἐκείνης χεῖρά τε καὶ ἐπιστροφὴν τῆς
τοῦ ἀτράκτου δίνης, κυροῦντα ἣν λαχὼν εἵλετο μοῖραν· ταύ-
της δ' ἐφαψάμενον αὖθις ἐπὶ τὴν τῆς Ἀτρόπου ἄγειν νῆ-
σιν, ἀμετάστροφα τὰ ἐπικλωσθέντα **) ποιοῦντα· ἐντεῦθεν
δὲ δὴ ἀμεταστρεπτὶ ὑπὸ τὸν τῆς * Ἀνάγκης ἰέναι θρόνον. 621
καὶ δι' ἐκείνου διεξελθόντα, ἐπειδὴ καὶ οἱ ἄλλοι διῆλθον,
πορεύεσθαι ἅπαντας εἰς τὸ τῆς Λήθης πεδίον διὰ καύμα-
τός τε καὶ πνίγους δεινοῦ· καὶ γὰρ εἶναι αὐτὸ κενὸν δέν-
δρων τε καὶ ὅσα γῆ φύει. σκηνᾶσθαι οὖν σφᾶς ἤδη ἑσπέρας
γιγνομένης παρὰ τὸν Ἀμέλητα ποταμόν, οὗ τὸ ὕδωρ ἀγγεῖον
οὐδὲν στέγειν. μέτρον μὲν οὖν τι τοῦ ὕδατος πᾶσιν ἀναγ-
καῖον εἶναι πιεῖν, τοὺς δὲ φρονήσει μὴ σωζομένους πλέον
πίνειν τοῦ μέτρου· τὸν δὲ ἀεὶ πιόντα * πάντων ἐπιλανθά- B
νεσθαι. ἐπειδὴ δὲ κοιμηθῆναι καὶ μέσας νύκτας γενέσθαι,
βροντήν τε καὶ σεισμὸν γενέσθαι, καὶ ἐντεῦθεν ἐξαπίνης ἄλ-
λον ἄλλῃ φέρεσθαι ἄνω εἰς τὴν γένεσιν, ἄττοντας ὥςπερ
ἀστέρας. αὐτὸς δὲ τοῦ μὲν ὕδατος κωλυθῆναι πιεῖν· ὅπῃ
μέντοι καὶ ὅπως εἰς τὸ σῶμα ἀφίκοιτο, οὐδὲν ***) εἰδέναι,
ἀλλ' ἐξαίφνης ἀναβλέψας ἰδεῖν ἕωθεν αὐτὸν ἤδη κείμενον
ἐπὶ τῇ πυρᾷ.

Καὶ οὕτος, ὦ Γλαύκων, μῦθος ἐσώθη καὶ οὐκ ἀπώλε-
το, καὶ ἡμᾶς * ἂν σώσειεν, ἂν πειθώμεθα αὐτῷ, καὶ τὸν C

*) ἴσ. καὶ ἀπράγμονος. **) γρ. ἐπικλωθέντα.
***) ἄλλ. οὐκ.

excidiſſet, proceſſiſſe electurum; recordatum autem priorum aerumnarum ambitione depoſita quaeſiviſſe oberrantem diu viri vitam privati et otioſi, vixque inveniſſe alicubi ſitam et neglectam a reliquis, atque dixiſſe quum eam vidiſſet, idem ſe facturum fuiſſe etiam ſi prima ipſius ſors excidiſſet, et libenter ſe eam elegiſſe. et ex reliquis quoque animantibus ſimiliter animos in homines migraſſe et in ſe invicem, iniuſta in fera, iuſta autem in manſueta transeuntia, omnique modo inter ſe miſceri. quum vero omnes animi vitas elegiſſent, prout ſors cuiusque excidiſſet, ex ordine acceſſiſſe ad Lacheſin, quae cuique quem elegiſſet genium cuſtodem vitae attribuerit et effectorem eorum quae animus elegiſſet. hunc autem primum duxiſſe eum ad Clothus manum fuſique ſe rotantis converſionem, ratam efficientem quam elegiſſet ſortem; hanc vero ubi attigiſſet rurſus ad Atropon eum duxiſſe nentem ut immutabilia redderet ſtamina fatalia; hinc vero propere ad Neceſſitatis ſolium ſe profectum eſſe; per quod quum pervaſiſſet cum reliquis, perrexiſſe cunctos in Lethes campum in calore aeſtuque vehemente; fuiſſe enim illum arboribus omnibusque quae terra gigneret vacuum. recubuiſſe igitur ipſos quum iam veſper eſſet iuxta Ameleten fluvium, cuius aquam nullum vas contineret. ac modum quidem certum aquae omnibus eſſe bibendum, prudentia autem non ſervatos ſupra modum bibere; quemque vero bibentem omnium oblivifci. poſtquam recubuiſſent mediaque nox eſſet, tonitru terraeque motum exſtitiſſe, et illinc ſubito alium alio latum eſſe ſurſum ad procreationem, proſilientes inſtar ſtellarum. ſe quidem prohibitum fuiſſe aquam bibere; quomodo autem in corpus venerit ſe neſcire, ſed repente quum ſuſpexiſſet mane ſe ipſum vidiſſe iam impoſitum in rogum.

Atque haec, Glauco, fabula ſervata eſt nec interiit, et nos ſervabit, ſi fidem ei habebimus, et Lethes flu-

*τῆς Λήθης ποταμὸν εὖ διαβησόμεθα, καὶ τὴν ψυχὴν οὐ μιανθησόμεθα. ἀλλ' ἂν ἐμοὶ πειθώμεθα, νομίζοντες ἀθάνατον τὴν ψυχὴν καὶ δυνατὴν πάντα μὲν κακὰ ἀνέχεσθαι, πάντα δὲ ἀγαθά, τῆς ἄνω ὁδοῦ ἀεὶ ἑξόμεθα καὶ δικαιοσύνην μετὰ φρονήσεως παντὶ τρόπῳ ἐπιτηδεύσομεν, ἵνα καὶ ἡμῖν αὐτοῖς φίλοι ὦμεν καὶ τοῖς θεοῖς, αὐτοῦ τε μένοντες ἐνθάδε, καὶ ἐπειδὰν τὰ ἆθλα * αὐτῆς κομιζώμεθα, ὥσ-* D
περ οἱ νικηφόροι περιαγειρόμενοι, καὶ ἐνθάδε καὶ ἐν τῇ χιλιετεῖ πορείᾳ, ἣν διεληλύθαμεν, εὖ πράττωμεν.

vium bene traiiciemus, nec animum contaminabimus ſed ſi mihi fidem habebimus, credentes immortalem eſſe animum et valere ad omnia mala ſustinenda omniaque bona, viam ſurſum ducentem ſemper ſequemur et iuſtitiam cum ſapientia omni modo colemus, ut et nobismet ipſis amici ſimus et diis, dum hic manemus et quum eius praemia reportamus, quemadmodum victores circumducti, utque tam hic quam in mille annorum quod narravimus itinere praeclare nobiscum agatur.

T I M A I O Σ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΚΡΙΤΙΑΣ ΤΙΜΑΙΟΣ ΕΡΜΟΚΡΑΤΗΣ.

17 Εἷς, δύο, τρεῖς· ὁ δὲ δὴ τέταρτος ἡμῖν, ὦ φίλε Τίμαιε, ποῦ, τῶν χθὲς μὲν δαιτυμόνων, τὰ νῦν δ' ἑστιατόρων;

ΤΙ. Ἀσθένειά τις αὐτῷ ξυνέπεσεν, ὦ Σώκρατες· οὐ γὰρ ἂν ἑκὼν τῆσδε ἀπελείπετο τῆς ξυνουσίας.

ΣΩ. Οὐκοῦν σὸν τῶνδέ τε ἔργον καὶ τὸ ὑπὲρ τοῦ ἀπόντος ἀναπληροῦν μέρος.

B ΤΙ. Πάνυ μὲν οὖν, καὶ κατὰ δύναμίν γε οὐδὲν * ἐλλείψομεν· οὐδὲ γὰρ ἂν εἴη δίκαιον χθὲς ὑπὸ σοῦ ξενισθέντας οἷς ἦν πρέπον ξενίοις μὴ οὐ προθύμως σὲ τοὺς λοιποὺς ἡμῶν ἀντεφεστιᾶν *).

*) ἄλλ. ἀνταφεστιᾶν.

SOCRATES CRITIAS TIMAEUS HERMOCRATES.

Unus, duo, tres; quartus autem nobis, o care Timaee, ubinam heſternorum quidem convivarum, hodiernorum vero convivatorum?

Ti. Incommoda ei valitudo incidit, Socrate; voluntate enim non abeſſet ab hac congreſſione.

So. Itaque tuum eſt et horum, etiam absentis partes ſustinere.

Ti. Sane quidem, atque pro viribus nihil praetermittemus; neque enim par eſſet ſi reliqui noſtrûm heri a te hoſpitalibus epulis rite excepti non prompto animo tibi viciſſim epulum daremus.

ΣΩ. Ἆρ' οὖν μέμνησθε ὅσα ἡμῖν καὶ περὶ ὧν ἐπέταξα
εἰπεῖν;

ΤΙ. Τὰ μὲν μεμνήμεθα, ὅσα δὲ μή, σὺ παρὼν ὑπομνή-
σεις. μᾶλλον δέ, εἰ μή τί σοι χαλεπόν, ἐξ ἀρχῆς διὰ βρα-
χέων πάλιν ἐπάνελθε αὐτά, ἵνα βεβαιωθῇ μᾶλλον παρ' ἡμῖν.

ΣΩ. Ταῦτ' ἔσται. χθές που τῶν * ὑπ' ἐμοῦ ῥηθέν- C
των λόγων περὶ πολιτείας ἦν τὸ κεφάλαιον, οἵα τε καὶ ἐξ
οἵων ἀνδρῶν ἀρίστη κατεφαίνετ' ἄν μοι γενέσθαι.

ΤΙ. Καὶ μάλα γε ἡμῖν, ὦ Σώκρατες, ῥηθεῖσα πᾶσι
κατὰ νοῦν.

ΣΩ. Ἆρ' οὖν οὐ τὸ τῶν γεωργῶν, ὅσαι τε ἄλλαι τέ-
χναι, πρῶτον ἐν αὐτῇ χωρὶς διειλόμεθα ἀπὸ τοῦ γένους
τοῦ τῶν προπολεμησόντων;

ΤΙ. Ναί.

ΣΩ. Καὶ κατὰ φύσιν δὴ δόντες τὸ καθ' αὑτὸν ἑκάστῳ
πρόσφορον ἓν μόνον ἐπιτήδευμα ἑκάστῃ * τέχνῃ *), τού- D
τους οὓς πρὸ πάντων ἔδει πολεμεῖν εἴπομεν, ὡς ἄρα αὐ-
τοὺς δέοι φύλακας εἶναι μόνον τῆς πόλεως, εἴτε τις ἔξω-
θεν ἢ καὶ τῶν ἔνδον ἴοι κακουργήσων, δικάζοντας μὲν
πράως τοῖς ἀρχομένοις ὑπ' αὐτῶν ἅτε φύσει φίλοις * οὖσι, 18
χαλεποὺς δὲ ἐν ταῖς μάχαις τοῖς ἐντυγχάνουσι τῶν ἐχθρῶν
γιγνομένους.

ΤΙ. Παντάπασι μὲν οὖν.

ΣΩ. Φύσιν γάρ οἶμαί τινα τῶν φυλάκων τῆς ψυχῆς
ἐλέγομεν ἅμα μὲν θυμοειδῆ, ἅμα δὲ φιλόσοφον δεῖν εἶναι
διαφερόντως, ἵνα πρὸς ἑκατέρους δύναιντο ὀρθῶς πρᾶοι καὶ
χαλεποὶ γίγνεσθαι.

ΤΙ. Ναί.

ΣΩ. Τί δὲ **) τροφήν; ἆρ' οὐ γυμναστικῇ καὶ μου-
σικῇ μαθήμασί τε, ὅσα προσήκει τούτοις ***), ἐν ἅπασι
τεθράφθαι;

ΤΙ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΣΩ. Τοὺς * δέ γε οὕτω τραφέντας ἐλέχθη που μήτε B

*) ἴσ. ἐπιτήδευμα, τούτους. ἄλλ. ἐπιτήδευμα καὶ μίαν ἑκάστῳ τέχνην. **) γρ. δαί.
***) γρ. ὅσοις προσήκει, τούτοις ἐν ἅπασι.

So. Num vero meminiftis quanta vobis et de quibus rebus mandaverim ut diceretis?

Ti. Partim meminimus, quae vero non, ea tu praesens in memoriam nobis reduces. potius vero, nifi tibi moleftum eft, ab initio rurfus brevi ea repete, ut magis apud nos confirmentur.

So. Ita fiet. disputationum igitur heri a me de civitate habitarum fumma in hoc confiftebat qualis qualibusque e viris optima videretur mihi poffe exfiftere.

Ti. Ac fane quidem nobis, Socrate, expofita eft omnibus ex animi fententia.

So. Nonne vero agricolarum genus et quotquot aliae funt artes primum in ea feparavimus a propugnatorum genere?

Ti. Etiam.

So. Et fecundum naturam quidem cuique per fe conveniens quum tribueremus unum tantummodo ftudium atque opus, eos quibus pro omnibus pugnandum effet diximus cuftodes debere effe tantummodo civitatis, five quis foris five intus maleficium conaretur committere, clementer quidem iudicantes contra fubiectos imperio, quippe qui natura amici effent, feroces autem in pugnis contra hoftes in quos inciderent fefe praebentes.

Ti. Prorfus quidem res fic fe habet.

So. Naturam videlicet, ut arbitror, cuftodum animi diximus fimul iracundam fimulque philofopham oportere effe infigniter, ut erga utrosque poffint recte mites et feroces fe praebere.

Ti. Etiam.

So. Quid vero quod ad inftitutionem attinet? nonne gymnaftica et mufica et difciplinis quaecumque his conveniunt omnibus inftitutos effe?

Ti. Sane quidem.

So. Sic autem inftitutos dicebamus neque aurum

χρυσὸν μήτε ἄργυρον μήτε ἄλλο ποτὲ μηδὲν κτῆμα ἑαυτῶν ἴδιον νομίζειν δεῖν, ἀλλ' ὡς ἐπικούρους μισθὸν λαμβάνοντας τῆς φυλακῆς παρὰ τῶν σωζομένων ὑπ' αὐτῶν, ὅσος σώφροσι μέτριος, ἀναλίσκειν τε δὴ κοινῇ καὶ ξυνδιαιτωμένους μετ' ἀλλήλων ζῆν, ἐπιμέλειαν ἔχοντας ἀρετῆς διὰ παντός, τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων ἄγοντας σχολήν.

ΤΙ. Ἐλέχθη καὶ ταῦτα ταύτῃ.

ΣΩ. Καὶ μὲν δὴ καὶ περὶ γυναικῶν * ἐπεμνήσθημεν, C
ὡς τὰς φύσεις τοῖς ἀνδράσι παραπλησίας εἴη ξυναρμοστέον καὶ τὰ τῶν ἐπιτηδευμάτων *) πάντα κοινὰ κατά τε πόλεμον καὶ κατὰ τὴν ἄλλην δίαιταν δοτέον πάσαις.

ΤΙ. Ταύτῃ καὶ ταῦτα ἐλέγετο.

ΣΩ. Τί δὲ δὴ τὸ περὶ τῆς παιδοποιίας **); ἢ τοῦτο μὲν διὰ τὴν ἀήθειαν τῶν λεχθέντων εὐμνημόνευτον, ὅτι κοινὰ τὰ τῶν γάμων καὶ τὰ τῶν παίδων πᾶσιν ἁπάντων ἐτίθεμεν, μηχανώμενοι ***) ὅπως μηδείς ποτε τὸ γεγενημένον αὐτῷ ἰδίᾳ γνώσοιτο †), νομιοῦσι δὲ * πάντες πάντας D
αὐτοὺς ὁμογενεῖς, ἀδελφὰς μὲν καὶ ἀδελφοὺς ὅσοιπερ ἂν τῆς πρεπούσης ἐντὸς ἡλικίας γίγνωνται, τοὺς δ' ἔμπροσθεν καὶ ἄνωθεν γονέας τε καὶ γονέων προγόνους, τοὺς δὲ εἰς τὸ κάτωθεν ἐκγόνους τε καὶ παῖδας ††) ἐκγόνων;

ΤΙ. Ναί, καὶ ταῦτα εὐμνημόνευτα ᾗ λέγεις.

ΣΩ. Ὅπως δὲ δὴ κατὰ δύναμιν εὐθὺς γίγνοιντο ὡς ἄριστοι τὰς φύσεις, ἆρ' οὐ μεμνήμεθα ὡς τοὺς ἄρχοντας ἔφαμεν καὶ τὰς ἀρχούσας δεῖν εἰς τὴν τῶν γάμων ξύνερξιν λάθρᾳ * μηχανᾶσθαι κλήροις τισὶν ὅπως οἱ κακοὶ χωρὶς οἵ E
τ' ἀγαθοὶ ταῖς ὁμοίαις ἑκάτεροι ξυλλήξονται, καὶ μή τις αὐτοῖς ἔχθρα διὰ ταῦτα γίγνηται, τύχην ἡγουμένοις αἰτίαν τῆς ξυλλήξεως †††);

ΤΙ. Μεμνήμεθα.

ΣΩ. Καὶ μὴν ὅτι γε τὰ * μὲν τῶν ἀγαθῶν θρεπτέον 19
ἔφαμεν εἶναι, τὰ δὲ τῶν φαύλων εἰς τὴν ἄλλην λάθρᾳ δια-

---

*) ἄλλ. τὰ ἐπιτηδεύματα. **) γρ. Τί δὲ τὸ περὶ παιδοποιίας; ***) γρ. μηχανωμένους. ἄλλ. μηχανωμένοις. †) γρ. γνώσαιτο. ἴσ. γνώσεται. ††) ἄλλ. ἐκγόνους παῖδάς τε ἐκγόνων; †††) γρ. ξυλλέξονται — ξυλλέξεως.

neque argentum neque aliam umquam rem ſibi propriam debere exiſtimare, ſed pro adiutoribus ſe habere mercedem accipientibus cuſtodiae ab eis quos ſervarent quanta temperantibus ſatis eſſet; ſumptus facere communiter et vita victuque communi frui, curam adhibentes de virtute usquequaque, reliquis vero ſtudiis vacantes.

Ti. Haec quoque ita dicebamus.

So Atque etiam de mulieribus memoravimus, naturas earum eſſe ſimiles virorum naturae concinnandas, et ſtudia omnia communia tam ad bellum quam ad reliquum victum ſpectantia attribuenda eſſe omnibus.

Ti. Ita haec quoque dicta ſunt.

So. Quid vero de librorum procreatione? an hoc quidem propter inſolentiam dictorum facile memoria tenetur communes nos nuptias liberosque omnibus omnes poſuiſſe, id agentes ut nullus umquam ſuam propriam prolem cognoſceret, ſed omnes cunctos exiſtimarent cognatos, ſorores quidem et fratres, quicumque intra convenientem aetatem gignerentur, natu vero maiores ac ſuperiores parentes parentumque progenitores, et aetate inferiores poſteros filiosque poſterorum?

Ti. Vero, etiam haec facile memoria tenentur quomodo dicis.

So. Ut autem quam poſſent optimi natura ſtatim naſcerentur, nonne nos meminimus dixiſſe gubernatores et gubernatrices oportere ad nuptias conciliandas clam machinari ſortibus quibusdam ut mali ſeparatim et boni cum ſimilibus utrique ſortito compararentur, et, ne inimicitias propterea ſuſciperent, caſum pro huius comparationis cauſa haberent:

Ti. Meminimus vero.

So. Atque etiam nos dixiſſe bonorum prolem eſſe educandam, vilium autem in reliquam civitatem clam

δοτέον πόλιν, ἐπαυξομένων *) δὲ σκοποῦντας ἀεὶ τοὺς ἀξίους πάλιν ἀνάγειν δεῖν, τοὺς δὲ παρὰ σφίσιν ἀναξίους εἰς τὴν τῶν ἐπανιόντων χώραν μεταλλάττειν;

ΤΙ. Οὕτως.

ΣΩ. Ἆρ' οὖν δὴ **) διεληλύθαμεν ἤδη, καθάπερ χθὲς, ὡς ἐν κεφαλαίοις πάλιν ἐπανελθεῖν; ἢ ποθοῦμεν ἔτι τι τῶν ῥηθέντων ***), ὦ φίλε Τίμαιε, ἀπολειπόμενον †);

ΤΙ. Οὐδαμῶς, ἀλλ' αὐτὰ ταῦτ' ἦν τὰ * λεχθέντα, ὦ B
Σώκρατες.

ΣΩ. Ἀκούοιτ' ἂν ἤδη τὰ μετὰ ταῦτα περὶ τῆς πολι-
τείας ἣν διήλθομεν, οἷόν τι πρὸς αὐτὴν πεπονθὼς τυγχάνω.
προςέοικε δὲ δή τινί μοι τοιῷδε τὸ πάθος, οἷον εἴ τις ζῶα
καλά που θεασάμενος, εἴτε ὑπὸ γραφῆς εἰργασμένα εἴτε καὶ
ζῶντα ἀληθινῶς, ἡσυχίαν δὲ ἄγοντα, εἰς ἐπιθυμίαν ἀφίκοιτο
θεάσασθαι κινούμενά τε αὐτὰ καί τι τῶν τοῖς σώμασι δο-
κούντων προςήκειν κατὰ τὴν ἀγωνίαν ἀθλοῦντα. ταὐτὸν
* καὶ ἐγὼ πέπονθα πρὸς τὴν πόλιν ἣν διήλθομεν· ἡδέως C
γὰρ ἄν του λόγῳ διεξιόντος ἀκούσαιμ' ἄν, ἄθλους οὓς πό-
λις ἀθλεῖ, τούτους αὐτὴν ἀγωνιζομένην πρὸς πόλεις ἄλλας,
πρεπόντως εἴς τε ††) πόλεμον ἀφικομένην καὶ ἐν τῷ πολεμεῖν
τὰ προςήκοντα ἀποδιδοῦσαν τῇ παιδείᾳ καὶ τροφῇ κατά τε
τὰς ἐν τοῖς ἔργοις πράξεις καὶ κατὰ τὰς ἐν τοῖς λόγοις διερ-
μηνεύσεις πρὸς ἑκάστας τῶν πόλεων. * ταῦτ' οὖν, ὦ Κριτία D
καὶ Ἑρμόκρατες, ἐμαυτοῦ μὲν αὐτὸς κατέγνωκα μήποτ' ἂν
δυνατὸς γενέσθαι τοὺς ἄνδρας καὶ τὴν πόλιν ἱκανῶς ἐγκω-
μιάσαι. καὶ τὸ μὲν ἐμὸν οὐδὲν θαυμαστόν· ἀλλὰ τὴν αὐ-
τὴν δόξαν εἴληφα καὶ περὶ τῶν πάλαι γεγονότων καὶ τῶν
νῦν ὄντων ποιητῶν, οὔτι τὸ ποιητικὸν ἀτιμάζων γένος, ἀλλὰ
παντὶ δῆλον ὡς τὸ μιμητικὸν ἔθνος, οἷς ἂν ἐντραφῇ, ταῦτα
μιμήσεται ῥᾷστα καὶ ἄριστα, τὸ δ' ἐκτὸς τῆς τροφῆς ἑκά-
στοις †††) * γιγνόμενον χαλεπὸν μὲν ἔργοις, ἔτι δὲ χαλεπώ- E
τερον λόγοις εὖ μιμεῖσθαι. τὸ δὲ τῶν σοφιστῶν γένος αὖ
πολλῶν μὲν λόγων καὶ καλῶν (*) μάλα ἔμπειρον ἥγημαι,

*) ἄλλ. ἐπαυξανομένων. **) γρ. Ἆρ' οὖν. ***) γρ. ἢ ποθοίης ἔτι, τῶν ῥηθέντων. †) ἴσ. ὡς ἀπολειπόμενον. ††) γρ. εἰς. †††) γρ. ἑκάστης. (*) ἄλλ. καλῶν ἄλλων.

transsfundendam, et ex adultis rectores oportere inquirentes dignos quosque rursus evehere, indignos vero apud se in locum evectorum transferre?

Ti. Ita.

So. Num vero illa iam exposuimus quemadmodum heri, quippe nunc summatim ea repetentes? an desideramus adhuc aliquid dictorum, o care Timaee, tamquam praetermissum?

Ti. Nequaquam, sed ipsa haec sunt dicta, Socrate.

So. Audite iam deinceps de civitate quam persequnti sumus, quomodo in eam animatus sim. ita vero comparata videtur mihi esse haec affectio, ut si quis animantia pulchra alicubi spectaverit sive pictura efficta sive revera viva, sed quieta, et desiderio afficiatur videndi quomodo et ipsa moveantur et aliquid eorum quae corpori videantur convenire certando exsequantur. eodem ego quoque modo animatus sum in civitatem quam descripsimus; libenter enim aliquem audiverim verbis exponentem certamina quae urbs tentet quomodo conferat cum aliis urbibus, decenter ad bellum proficiscatur et in pugna exhibeat quae institutioni et educationi conveniant, tam in rebus gerendis quam in sermonum commercio cum singulis civitatibus. in his igitur, Critia et Hermocrate, mihi ipse despero fore umquam ut virorum et civitatis satis possim laudes celebrare. ac quod ad me attinet, haud id mirandum, sed eandem sententiam teneo etiam de veteris aeque ac nostrae memoriae poëtis, haudquaquam poëticum despiciens genus, sed cuilibet patet imitatorum nationem in quibus educata fuerit ea imitaturam esse facillime et optime, extra institutionem vero cuique positum difficile esse re, etiamque difficilius verbis ad bene imitandum. sophistarum autem genus multarum quidem pulchrarum orationum peritum existimo, sed vereor ne, quippe er-

φοβοῦμαι δὲ μή πως, ἅτε πλανητὸν ὂν κατὰ πόλεις οἰκήσεις τε ἰδίας οὐδαμῇ διῳκηκός, ἄστοχον ἅμα *) φιλοσόφων ἀνδρῶν ᾖ καὶ πολιτικῶν, ὅσ' ἂν οἷά τε ἐν πολέμῳ καὶ μάχαις πράττοντες ἔργῳ καὶ λόγῳ προσομιλοῦντες ἑκάστοις πράττοιεν καὶ λέγοιεν. καταλέλειπται δὴ τὸ τῆς ὑμετέρας **) ἕξεως γένος, ἅμα ἀμφοτέρων * φύσει καὶ τροφῇ μετέχον. Τίμαιός τε γὰρ ὅδε, εὐνομωτάτης ὢν πόλεως τῆς ἐν Ἰταλίᾳ Λοκρίδος, οὐσίᾳ καὶ γένει οὐδενὸς ὕστερος ὢν τῶν ἐκεῖ, τὰς μεγίστας μὲν ἀρχάς τε καὶ τιμὰς ἐν ***) τῇ πόλει μετακεχείρισται, φιλοσοφίας δ' αὖ κατ' ἐμὴν δόξαν ἐπ' ἄκρον ἁπάσης ἐλήλυθε· Κριτίαν δέ που πάντες οἱ τῇδ' ἴσμεν οὐδενὸς ἰδιώτην ὄντα ὧν λέγομεν· τῆς δ' Ἑρμοκράτους αὖ πέρι φύσεως καὶ τροφῆς, πρὸς ἅπαντα ταῦτ' εἶναι †) ἱκανῆς ††) πολλῶν μαρτυρούντων * πιστευτέον. διὸ καὶ χθὲς ἐγὼ δια- B νοούμενος ὑμῶν δεομένων τὰ περὶ τῆς πολιτείας διελθεῖν προθύμως ἐχαριζόμην, εἰδὼς ὅτι τὸν ἑξῆς λόγον οὐδένες ἂν ὑμῶν ἐθελόνταν ἱκανώτερον ἀποδοῖεν· εἰς γὰρ πόλεμον πρέποντα καταστήσαντες τὴν πόλιν πάντ' αὐτῇ τὰ προσήκοντα ἀποδοῖτ' ἂν μόνοι τῶν νῦν. εἰπὼν δὴ τἀπιταχθέντα ἀντεπέταξα ὑμῖν ἃ καὶ νῦν λέγω. ξυνωμολογήσατ' †††) οὖν κοινῇ σκεψάμενοι πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς εἰς νῦν * ἀνταποδώσειν μοι C τὰ τῶν λόγων ξένια· πάρειμί τε οὖν δὴ κεκοσμημένος ἐπ' αὐτὰ (*) καὶ πάντων ἑτοιμότατος ὢν δέχεσθαι (**).

ΕΡ. Καὶ μὲν δή, καθάπερ εἶπε Τίμαιος ὅδε, ὦ Σώκρατες, οὔτε ἐλλείψομεν προθυμίας οὐδὲν οὔτ' ἔστιν οὐδεμία πρόφασις ἡμῖν τοῦ μὴ δρᾶν ταῦτα· ὥστε καὶ χθὲς εὐθὺς ἐνθένδε, ἐπειδὴ παρὰ Κριτίαν πρὸς τὸν ξενῶνα, οὗ καὶ καταλύομεν, ἀφικόμεθα, καὶ ἔτι πρότερον καθ' ὁδὸν αὖ ταῦτα ἐσκοποῦμεν. * ὁ δ' (***) οὖν ἡμῖν λόγον εἰσηγήσατο ἐκ D παλαιᾶς ἀκοῆς· ὃν καὶ νῦν λέγε, ὦ Κριτία, τῷδε, ἵνα ξυνδοκιμάσῃ πρὸς τὴν ἐπίταξιν εἴτ' ἐπιτήδειος εἴτ' ἀνεπιτήδειός ἐστιν.

---

*) γρ. ἅμα καί. **) γρ. ἡμετέρας. ***) ἄλλ. τῶν ἐν. †) γρ. ἅπαντα εἶναι ταῦτα. ††) ἱκανήν. †††) γρ. ξυνομολογήσατ'. (*) ἴσ. ἐπ' αὐτὰ ταῦτα. (**) γρ. ἑτοιμότατος δέχεσθαι. (***) γρ. ὅδ'.

rans circum urbes propriaque domicilia nullo modo habens, coniectura asſequi nequeat quanta et qualia viri philoſophi et civiles in bello et pugnis gerentes re et verbis, quum commercium cum quoque habeant, facturi et dicturi ſint. relinquitur igitur veſtri habitus genus, utriusque ſimul natura et inſtitutione particeps. nam Timaeus hic ex Locris in Italia, civitate optime inſtituta, opibus et genere nulli eorum qui ibi verſantur cedens, ſummos magiſtratus et honores in civitate adeptus eſt et philoſophiae quoque univerſae ex mea ſententia in faſtigio ſtat; Critiam porro omnes hi ſcimus nullius earum rerum imperitum eſſe quas dicimus; et de Hermocratis ingenio et inſtitutione, quum ad omnia haec idoneum eſſe multi teſtentur, fides habenda eſt. quocirca etiam heri hoc mecum reputans vobis rogantibus ut de re publica exponerem lubenter gratificatus ſum, ſciens orationem ſequentem nullos melius quam vos ſi volueritis expreſſuros eſſe; in bellum enim decens inducentes civitatem omnia ei convenientia attributuros eſſe vos ſolos ex omnibus qui nunc ſunt. mandata igitur quum perſequutus eſſem, vobis viciſſim mandavi ea quae etiam nunc dico. ſtatuiſtis videlicet communiter inter vos deliberantes ut in hodiernum diem mihi reddituri eſſetis ſermones hoſpitales. adſum igitur hanc ipſam ob cauſam ornatus omniumque paratiſſimus ad eos accipiendos.

Her. Quin etiam, quemadmodum dixit Timaeus, neque operae parcemus neque ulla nobis cauſa eſt cur non faciamus haec: quare etiam heri ſtatim hinc, ubi ad Critiam in cubiculum hoſpitale in quod devertimus veneramus, et prius etiam inter vias haec perpendimus. ille vero nobis hiſtoriam narravit veteris memoriae; quam nunc quoque refer, Critia, huic, ut examinet nobiscum utrum ad ea quae nobis mandavit accommodata ſit necne.

ΚΡ. Ταῦτα χρὴ δρᾶν, εἰ καὶ τῷ τρίτῳ κοινωνῷ Τιμαίῳ ξυνδοκεῖ.

ΤΙ. Δοκεῖ μήν.

ΚΡ. Ἄκουε δή, ὦ Σώκρατες, λόγου μάλα μὲν ἀτόπου, παντάπασί γε μὴν ἀληθοῦς, ὥς ὁ *) τῶν ἑπτὰ σοφώτατος * Σόλων ποτ' ἔφη. ἦν μὲν οὖν οἰκεῖος καὶ σφόδρα φίλος E ἡμῖν Δρωπίδου τοῦ προπάππου, καθάπερ λέγει πολλαχοῦ καὶ αὐτὸς ἐν τῇ ποιήσει· πρὸς δὲ Κριτίαν τὸν ἡμέτερον πάππον εἶπεν, ὥς ἀπεμνημόνευεν αὖ πρὸς ἡμᾶς ὁ γέρων, ὅτι μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τῆσδ' εἴη παλαιὰ ἔργα τῆς πόλεως ὑπὸ χρόνου καὶ φθορᾶς ἀνθρώπων ἠφανισμένα, πάντων δὲ ἓν μέγιστον, οὗ νῦν ἐπιμνησθεῖσι * πρέπον ἂν ἡμῖν εἴη 21 σοί τε ἀποδοῦναι χάριν καὶ τὴν θεὸν ἅμα ἐν τῇ πανηγύρει δικαίως τε καὶ **) ἀληθῶς οἷόνπερ ὑμνοῦντας ἐγκωμιάζειν.

ΣΩ. Εὖ λέγεις. ἀλλὰ δὴ ποῖον ἔργον τοῦτο Κριτίας οὐ λεγόμενον μέν, ὥς δὲ πραχθὲν ὄντως ὑπὸ τῆσδε τῆς πόλεως ἀρχαῖον διηγεῖτο ***) κατὰ τὴν Σόλωνος ἀκοήν;

ΚΡ. Ἐγὼ φράσω παλαιὸν ἀκηκοὼς λόγον οὐ νέου ἀνδρός. ἦν μὲν γὰρ δὴ τότε Κριτίας, ὥς ἔφη, σχεδὸν * ἐγ- B γὺς ἤδη τῶν ἐνενήκοντα ἐτῶν, ἐγὼ δέ πῃ μάλιστα δεκέτης· ἡ δὲ Κουρεῶτις ἡμῖν οὖσα ἐτύγχανεν Ἀπατουρίων, τὸ δὲ †) τῆς ἑορτῆς ξύνηθες ἑκάστοτε καὶ τότε ξυνέβη τοῖς παισίν· ἆθλα γὰρ ἡμῖν οἱ πατέρες ἔθεσαν ῥαψῳδίας. πολλῶν μὲν οὖν δὴ καὶ πολλὰ ἐλέχθη ποιητῶν ποιήματα, ἅτε δὲ νέα κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ὄντα τὰ Σόλωνος πολλοὶ τῶν παίδων ᾔσαμεν. εἶπεν οὖν δή τις ††) τῶν φρατόρων, εἴτε δὴ δοκοῦν αὐτῷ τότε εἴτε καὶ χάριν τινὰ τῷ Κριτίᾳ * φέρων, C δοκεῖν οἱ τά τε ἄλλα σοφώτατον γεγονέναι Σόλωνα καὶ κατὰ τὴν ποίησιν αὖ τῶν ποιητῶν πάντων ἐλευθεριώτατον. ὁ δὲ †††) γέρων (σφόδρα γὰρ οὖν μέμνημαι) μάλα τε ἥσθη καὶ διαμειδιάσας εἶπεν Εἴ γε, ὦ Ἀμύνανδρε, μὴ παρέργῳ τῇ ποιήσει κατεχρήσατο, ἀλλ' ἐσπουδάκει καθάπερ ἄλλοι, τόν τε λόγον ὃν ἀπ' Αἰγύπτου δεῦρο ἠνέγκατο ἀπετέλεσε, καὶ μὴ

---

*) γρ. ὡς δή. **) γρ. δικαίως καί. ***) γρ. διηγεῖται. †) ἄλλ. δή. ††) γρ. οὖν τις. †††) ἄλλ. δή.

Cr. Haec funt facienda, fi tertio quoque focio Timaeo ita videtur.

Ti. Videtur vero.

Cr. Audi igitur, Socrate, narrationem valde quidem admirabilem, prorfus tamen veram, ut feptem illorum fapientiffimus Solon aliquando dixit. erat autem familiaris et admodum amicus Dropidis noftri proavi, quemadmodum ipfe quoque faepius dicit in carminibus; et Critiae noftro avo retulit, ut memoravit nobis rurfus fenex, magna et mirabilia olim hanc urbem edidiffe opera, tempore hominumque interitu exftincta, omnium vero unum maximum, quod nunc commemorantes nos deceat tibi gratiam perfolvere fimulque deam in fefto coetu iufte et vere tamquam carmine celebrare.

So. Bene dicis. at quale illud opus Critias non dictum, fed revera editum ab hacce urbe antiquitus narravit e Solonis relatione?

Cr. Ego dicam veterem narrationem a viro non iuveni perceptam. aberat enim tum Critias, ut dixit, prope fere ab anno nonagefimo, et ego admodum fui decennis. agebatur autem nobis tertius Apaturiorum dies Cureotis dictus, et quod diebus feftis femper fieri confueverat, id tum quoque evenit pueris; praemia enim nobis patres propofuerunt carminum recitationis. multorum igitur multaque recitabantur poëtarum carmina, Solonis autem verfus quippe novos id temporis multi puerorum cantavimus. dixit igitur aliquis tribulium, five ita ei tum videbatur five gratum facere volebat Critiae, fibi videri quum ad reliqua fapientiffimum exftitiffe Solonem, tum etiam in poëfi poëtarum omnium generofiffimum. tum fenex (bene enim memini) valde laetatus eft ridensque Immo fi, inquit, Amynandre, non fubficivis operis in poëfi fe exercuiffet, fed ferium ad eam ftudium contuliffet, ficut alii, et hiftoriam quam ex Aegypto huc attulerat abfolviffet

διὰ τὰς στάσεις ὑπὸ κακῶν τε ἄλλων, ὅσα εὗρεν ἐνθάδε
ἥκων, ἠναγκάσθη * καταμελῆσαι, κατά γ' ἐμὴν δόξαν οὔτε D
Ἡσίοδος οὔτε Ὅμηρος οὔτε ἄλλος οὐδεὶς τῶν ποιητῶν *)
εὐδοκιμώτερος ἐγένετο ἄν ποτε αὐτοῦ. Τίς δ' ἦν ὁ λόγος,
ἦ δ' ὅς, ὦ Κριτία; Περὶ **) μεγίστης, ἔφη, καὶ ὀνομα-
στοτάτης πασῶν δικαιότατ' ἂν πράξεως οὔσης, ἣν ***) ἥδε
ἡ πόλις ἔπραξε μέν, διὰ δὲ χρόνον καὶ φθορὰν τῶν ἐργα-
σαμένων οὐ διήρκεσε δεῦρο ὁ λόγος. Λέγε ἐξ ἀρχῆς, ἦ δ'
ὅς, τί τε καὶ πῶς καὶ παρὰ †) τίνων * ὡς ἀληθῆ διακη- E
κοὼς ἔλεγεν ὁ Σόλων.

Ἔστι τις κατ' Αἴγυπτον, ἦ δ' ὅς, ἐν τῷ Δέλτα, περὶ
ὃ κατὰ κορυφὴν σχίζεται τὸ τοῦ Νείλου ῥεῦμα, Σαϊτικὸς
ἐπικαλούμενος νομός, τούτου δὲ τοῦ νομοῦ μεγίστη πόλις
Σάϊς, ὅθεν δὴ καὶ Ἄμασις ἦν ὁ βασιλεύς· οἷ ††) τῆς πό-
λεως θεὸς ἀρχηγός τίς ἐστιν, Αἰγυπτιστὶ μὲν τοὔνομα Νηΐθ,
Ἑλληνιστὶ δέ, ὡς ὁ ἐκείνων λόγος, Ἀθηνᾶ· μάλα δὲ φιλα-
θήναιοι καί τινα τρόπον οἰκεῖοι τῶνδ' εἶναί φασιν. οἷ δὴ
Σόλων ἔφη πορευθεὶς σφόδρα τε γενέσθαι παρ' αὐτοῖς ἔν-
τιμος, καὶ δὴ καὶ τὰ παλαιὰ ἀνερωτῶν * τοὺς μάλιστα περὶ 22
ταῦτα τῶν ἱερέων ἐμπείρους σχεδὸν οὔτε αὑτὸν οὔτε ἄλλον
Ἕλληνα οὐδένα οὐδὲν ὡς ἔπος εἰπεῖν εἰδότα περὶ τῶν τοιού-
των ἀνευρεῖν. καί ποτε προαγαγεῖν βουληθεὶς αὐτοὺς περὶ
τῶν ἀρχαίων εἰς λόγους, τῶν τῇδε τὰ ἀρχαιότατα λέγειν ἐπι-
χειρεῖν, περὶ Φορωνέως τε τοῦ πρώτου λεχθέντος καὶ Νιό-
βης, καὶ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν αὖ περὶ Δευκαλίωνος καὶ
Πύῤῥας ὡς διεγένοντο μυθολογεῖν, καὶ * τοὺς ἐξ αὐτῶν B
γενεαλογεῖν, καὶ τὰ τῶν ἐτῶν ὅσα ἦν οἷς ἔλεγε πειρᾶσθαι
διαμνημονεύων τοὺς χρόνους ἀριθμεῖν· καί τινα εἰπεῖν τῶν
ἱερέων εὖ μάλα παλαιὸν †††), Ὦ Σόλων, Σόλων, Ἕλληνες
ἀεὶ παῖδές ἐστε, γέρων δὲ Ἕλλην οὐκ ἔστιν. Ἀκούσας οὖν,
Πῶς τί (*) τοῦτο λέγεις; φάναι. Νέοι ἐστέ, εἰπεῖν, τὰς
ψυχὰς πάντες· οὐδεμίαν γὰρ ἐν αὐταῖς ἔχετε δι' ἀρχαίαν
ἀκοὴν παλαιὰν δόξαν οὐδὲ μάθημα χρόνῳ πολιὸν οὐδέν.

---

*) ἄλλ. οὐδεὶς ποιητής. **) ἄλλ. Ἡ περὶ μ. ***) γρ. ὧν. †) γρ. περί. ††) ἄλλ. οἷς. ἴσ. νομός, οὗ τῆς πόλεως κτλ. †††) γρ. παλαιῶν. (*) γρ. Πῶς τι.

nec feditionibus aliisque malis quae repererat huc reversus coactus fuiffet eam negligere, mea quidem sententia neque Hefiodus neque Homerus neque alius ullus poetarum nobilior umquam ipfo evafiffet. Quaenam erat narratio illa, inquit, Critia? Facti fummi, inquit, iureque celebratiffimi omnium, quod haec urbs geffit, licet ob temporum longinquitatem eorumque qui id gefferunt interitum eius fama usque ad hoc tempus non duraverit. Dic ab initio, inquit, quid et quomodo et a quibusnam Solon audiverit et retulerit.

Eft quaedam in Aegypto, inquit, in Delta, circum quod in vertice fcinditur Nili fluvius, Saitica quae appellatur praefectura, huiusque praefecturae maxima urbs Sais, unde etiam Amafis erat rex: cuius quidem urbis deus quidam conditor eft, ab Aegyptiis dictus Neith, a Graecis vero, ut illi tradunt, Athene; admodum autem Athenienfibus amicos et quodammodo cognatos hisce fe dicunt effe. quo quidem Solon fe narravit profectum magno apud eos in honore fuiffe, atque etiam, quum res priftinas quaefiviffet ex eis facerdotibus qui talium peritiffimi fuiffent, propemodum fefe reperiffe neque fe ipfum neque alium quem Graecum vel minimam harum rerum notitiam habentem. atque aliquando quum eos incitare voluiffet ut de rebus antiquis narrarent, de antiquiffimis horum factis fe narrare incepiffe, de Phoroneo primo dicto et Niobe, et poft eluvionem de Deucalione et Pyrrha quomodo evaferint disferuiffe, eorum ftirpem enumeraffe et annos quot cuique contigiffent eorum de quibus exponeret conatum fe effe commemorantem tempora numeraffe; tum aliquem dixiffe e facerdotibus aetate valde provectum: O Solon, Solon, Graeci femper pueri eftis, fenex Graecorum eft nullus. Quae quum audiviffet, Quomodo et quid hoc dicis? fe interrogaffe. Iuvenes eftis, illum refpondiffe, ad animos omnes; nullam enim in his habetis ex antiqua auditione veterem fententiam neque difciplinam

* τὸ δὲ τούτων αἴτιον τόδε. πολλαὶ καὶ κατὰ πολλὰ φθο- C ραὶ γεγόνασιν ἀνθρώπων καὶ ἔσονται, πυρὶ μὲν καὶ ὕδατι μέγισται, μυρίοις δὲ ἄλλοις ἕτεραι βραχύτεραι. τὸ γὰρ οὖν καὶ παρ' ὑμῖν λεγόμενον, ὥς ποτε Φαέθων Ἡλίου παῖς τὸ τοῦ πατρὸς ἅρμα ζεύξας διὰ τὸ μὴ δυνατὸς εἶναι κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς ὁδὸν ἐλαύνειν τά τ' ἐπὶ γῆς ξυνέκαυσε καὶ αὐτὸς κεραυνωθεὶς διεφθάρη, τοῦτο μύθου μὲν σχῆμα ἔχον λέγεται, τὸ δ' ἀληθές ἐστι τῶν περὶ γῆν καὶ κατ' οὐρανὸν * ἰόντων παράλλαξις καὶ διὰ μακρῶν χρόνων γιγνομένη τῶν D ἐπὶ γῆς πυρὶ πολλῷ φθορά. τότε οὖν ὅσοι κατ' ὄρη καὶ ἐν ὑψηλοῖς τόποις καὶ ἐν ξηροῖς οἰκοῦσι, μᾶλλον διόλλυνται τῶν ποταμοῖς καὶ θαλάττῃ προσοικούντων· ἡμῖν δὲ ὁ Νεῖλος εἴς τε τἆλλα σωτὴρ καὶ τότε ἐκ ταύτης τῆς ἀπορίας σώζει λυόμενος. ὅταν δ' αὖ οἱ θεοὶ τὴν γῆν ὕδασι καθαίροντες κατακλύζωσιν, οἱ μὲν ἐν τοῖς ὄρεσι διασώζονται βουκόλοι νομῆς *) τε, οἱ δ' ἐν ταῖς * παρ' ὑμῖν πόλεσιν εἰς E τὴν θάλατταν ὑπὸ τῶν ποταμῶν φέρονται· κατὰ δὲ τήνδε τὴν χώραν οὔτε τότε οὔτε ἄλλοτε ἄνωθεν ἐπὶ τὰς ἀρούρας ὕδωρ ἐπιῤῥεῖ, τὸ δ' ἐναντίον κάτωθεν ἐπανιέναι πέφυκεν. ὅθεν καὶ δι' ἃς αἰτίας τἀνθάδε σωζόμενα λέγεται παλαιότατα. τὸ δὲ ἀληθές, ἐν πᾶσι τοῖς τόποις ὅπου μὴ χειμὼν ἐξαίσιος ἢ καῦμα ἀπείργει, τοτὲ μὲν πλέον, τοτὲ δὲ ἔλαττον ἀεὶ γένος ἐστὶν ἀνθρώπων· * ὅσα δὲ ἢ παρ' ὑμῖν **) ἢ 23 τῇδε ἢ καὶ κατ' ἄλλον τόπον ὧν ***) ἀκοῇ ἴσμεν, εἴ πού τι καλὸν ἢ μέγα γέγονεν ἢ καί τινα διαφορὰν ἄλλην ἔχον, πάντα γεγραμμένα ἐκ παλαιοῦ τῇδ' ἐστὶν ἐν τοῖς ἱεροῖς καὶ σεσωσμένα. τὰ δὲ παρ' ὑμῖν καὶ τοῖς ἄλλοις ἄρτι κατεσκευασμένα ἑκάστοτε τυγχάνει γράμμασι καὶ ἅπασιν ὁπόσων πόλεις δέονται, καὶ πάλιν δι' εἰωθότων ἐτῶν ὥσπερ νόσημα ἥκει φερόμενον αὐτοῖς ῥεῦμα * οὐράνιον καὶ τοὺς ἀγραμ- B μάτους τε καὶ ἀμούσους ἔλιπεν ὑμῶν, ὥστε πάλιν ἐξ ἀρχῆς οἷον νέοι †) γίγνεσθε, οὐδὲν εἰδότες οὔτε τῶν τῇδε οὔτε

*) γρ. νομεῖς.
**) γρ. ἡμῖν.
***) γρ. ὄν.
†) γρ. πάλιν νέοι ἐξ ἀρχῆς.

tempore canam ullam. cuius quidem rei causa haec est. multi multisque modis interitus fuerunt hominum et futuri sunt, igne quidem et aqua maximi, innumerabilibus vero aliis rebus alii breviores. etenim etiam id quod apud vos narratur, Phaëthontem Solis filium in currum patris sublatum, quum non potuisset in patris via eum ducere, terrena exussisse ipsumque ictu fulminis deflagrantem interisse, hoc fabulae quidem speciem habens traditur, revera autem eorum quae circum terram et in caelo feruntur significatur declinatio et longis temporum intervallis exsistens rerum terrenarum multum per ignem exstinctio. tum vero quicumque in montibus locisque editis et siccis habitant magis pereunt quam ii qui fluvios et mare accolunt; nobis autem Nilus et reliquis in rebus servator et tum quoque ex hac difficultate nos servat liberans. quando vero dii terram aquis purgantes inundant, in montibus quidem versantes servantur bubulci et pastores, urbium autem vestrarum incolae ad mare a fluviis feruntur; in hac contra regione neque tum neque alias desuper in agros aqua infunditur, sed ab imo natura sua emergit. iccirco hasque ob causas res hic servatae dicuntur vetustissimae. reapse autem res sic se habet: omnibus in locis ubi non hiems nimia aut calor arcet, modo plus, modo minus semper genus est hominum; quaecumque vero vel apud vos vel hic vel alio in loco ex eis quos auditu cognitos habemus pulchra vel magna vel alia qua ratione insignia facta sunt, omnia litteris consignata usque a veteribus temporibus hic sunt in templis atque conservata. res autem apud vos et reliquos gestae recens quandoque mandantur scriptis omnibusque eis quae urbibus opus sunt, rursusque consuetis post annis tamquam morbus ingruit in eos sese effundens flumen caeleste et ex vobis relinquit qui litterarum et humanitatis inopes sunt, ut rursus ab initio velut iuvenes exsistatis, nihil scientes rerum hic et apud vos gestarum

τῶν παρ' ὑμῖν, ὅσα ἦν ἐν τοῖς παλαιοῖς χρόνοις. τὰ γοῦν
νῦν δὴ γενεαλογηθέντα, ὦ Σόλων, περὶ τῶν παρ' ὑμῖν ἃ
διῆλθες, παίδων βραχύ τι διαφέρει μύθων, οἳ πρῶτον μὲν
ἕνα γῆς κατακλυσμὸν μέμνησθε πολλῶν ἔμπροσθεν γεγονό-
των, ἔτι δὲ τὸ κάλλιστον καὶ ἄριστον γένος ἐπ' ἀνθρώπους
ἐν τῇ χώρᾳ τῇ παρ' ὑμῖν * οὐκ ἴστε γεγονός, ἐξ ὧν σύ τε C
καὶ πᾶσα ἡ πόλις ἔστι τὰ νῦν ὑμῶν περιλειφθέντος ποτὲ
σπέρματος βραχέος, ἀλλ' ὑμᾶς λέληθε διὰ τὸ τοὺς περιγενο-
μένους ἐπὶ πολλὰς γενεὰς γράμμασι τελευτᾶν ἀφώνους. ἦν
γάρ δή ποτε, ὦ Σόλων, ὑπὲρ τὴν μεγίστην φθορὰν ὕδασιν
ἡ νῦν Ἀθηναίων οὖσα πόλις ἀρίστη πρός τε τὸν πόλεμον
καὶ κατὰ πάντα εὐνομωτάτη διαφερόντως, ᾗ κάλλιστα ἔργα
καὶ πολιτεῖαι γενέσθαι κάλλισται λέγονται πασῶν, ὁπόσων *)
ὑπὸ * τὸν οὐρανὸν ἡμεῖς ἀκοὴν παρεδεξάμεθα. D

Ἀκούσας οὖν ὁ Σόλων ἔφη θαυμάσαι καὶ πᾶσαν προ-
θυμίαν σχεῖν δεόμενος τῶν ἱερέων πάντα δι' ἀκριβείας οἱ
τὰ περὶ τῶν πάλαι πολιτῶν ἑξῆς διελθεῖν. τὸν οὖν ἱερέα
φάναι Φθόνος οὐδείς, ὦ Σόλων, ἀλλὰ σοῦ τε ἕνεκα ἐρῶ
καὶ τῆς πόλεως ὑμῶν, μάλιστα δὲ τῆς θεοῦ χάριν, ἣ τήν
τε ὑμετέραν καὶ τήνδ' ἔλαχε καὶ ἔθρεψε καὶ ἐπαίδευσε, προ-
τέραν μὲν τὴν παρ' ἡμῖν ἔτεσι χιλίοις, ἐκ Γῆς τε καὶ * Ἡφαί- E
στου τὸ σπέρμα παραλαβοῦσα ὑμῶν, τήνδε δὲ ὑστέραν· τῆς
δὲ ἐνθαδὶ **) διακοσμήσεως παρ' ἡμῖν ἐν τοῖς ἱεροῖς γράμ-
μασιν ὀκτακισχιλίων ἐτῶν ἀριθμὸς γέγραπται. περὶ δὴ ***)
τῶν ἐνακισχίλια ἔτη γεγονότων πολιτῶν σοι δηλώσω διὰ βρα-
χέων νόμους τε καὶ τῶν ἔργων αὐτοῖς ὃ κάλλιστον ἐπράχθη·
τὸ δ' ἀκριβὲς * περὶ πάντων ἐφεξῆς εἰσαῦθις κατὰ σχολήν, 24
αὐτὰ τὰ γράμματα λαβόντες, διέξιμεν. τοὺς μὲν οὖν νόμους
σκόπει πρὸς τοὺς τῇδε· πολλὰ γὰρ παραδείγματα τῶν τότε
παρ' ὑμῖν ὄντων ἐνθάδε νῦν ἀνευρήσεις· πρῶτον μὲν τὸ
τῶν ἱερέων γένος ἀπὸ τῶν ἄλλων χωρὶς ἀφωρισμένον, μετὰ
δὲ τοῦτο τὸ τῶν δημιουργῶν, ὅτι καθ' αὑτὸ ἕκαστον, ἄλλῳ
δὲ οὐκ ἐπιμιγνύμενον δημιουργεῖ, τό τε τῶν νομέων καὶ τὸ
τῶν θηρευτῶν τό τε τῶν γεωργῶν· καὶ δὴ καὶ †) τὸ μά-

*) γρ. ὁπόσων νῦν. **) γρ. ἐνθάδε. ***) γρ. δέ. †) γρ. καὶ δή.

quotquot erant veteribus temporibus. illa certe quae modo, Solon, de veſtrorum hominum ſtirpe ac genere expoſuiſti, a puerilibus paullulum differunt fabulis; primum enim unam terrae eluvionem memoria tenetis, quum multae ante fuerint, tum pulcherrimum optimumque hominum genus in veſtra regione neſcitis exſtitiſſe, ex quo tu et univerſa veſtra civitas nunc oriundi eſtis relicto olim ſemine exiguo, ſed fugit hoc vos, qui ſuperſtites multas per aetates a litteris interierunt muti. erat videlicet aliquando, Solon, ſupra maximam per aquas exſtinctionem civitas quae nunc eſt Athenienſium tam optima ad bellum quam ad omnia inſignite legibus temperata, cuius praeclariſſima opera ſtatusque civitatis fuiſſe dicuntur praeſtantiſſimi omnium quorumcumque ſub caelo fama ad aures noſtras pervenit.

Quibus auditis Solon narravit ſe miratum eſſe ſummoque ſtudio rogaſſe et oraſſe ſacerdotes ut omnia accurate ſibi priſcorum civium facta ordine exponerent. tum ſacerdotem reſpondiſſe Haud gravabor, Solon, ſed et tua et urbis veſtrae gratia dicam, maxime autem deae gratia, quae et veſtram et hanc ſortito obtinuit et educavit et inſtituit, prius veſtram mille annis, e Terra et Vulcano ſemen veſtri generis ſumens, et hancce poſterius. huius autem noſtrae conſtitutionis apud nos in ſacris libris octies mille annorum numerus ſcriptus eſt. iam civium illorum qui novem millibus annorum ante fuerunt exponam tibi breviter leges et operum quae ediderunt pulcherrimum; accurate vero omnia deinceps alias per otium, ipſos libros ſumentes, explicabimus. iam leges conſidera cum eis quae hic ſunt comparans; multa enim exempla eorum quae tunc apud vos fuerunt hic nunc reperies; primum ſacerdotum genus a ceteris ſeparatum, deinde opificum genus, quum per ſe quisque, non cum alio permixtus, opus ſuum faciat, porro paſtorum et venatorum et agricolarum; atque etiam bellico-

χιμον γένος * ἤσθησαί που τῇδε ἀπὸ πάντων τῶν γενῶν B
κεχωρισμένον, οἷς οὐδὲν ἄλλο πλὴν τὰ περὶ τὸν πόλεμον
ὑπὸ τοῦ νόμου προσετάχθη μέλειν· ἔτι δὲ ἡ τῆς ὁπλίσεως
αὐτῶν σχέσις, ἀσπίδων καὶ δοράτων, οἷς ἡμεῖς πρῶτοι τῶν
περὶ τὴν Ἀσίαν ὡπλίσμεθα, τῆς θεοῦ, καθάπερ ἐν ἐκείνοις
τοῖς τόποις, παρ' ὑμῖν πρώτοις ἐνδειξαμένης. τὸ δ' αὖ περὶ
τῆς φρονήσεως, ὁρᾷς που τὸν νόμον τῇδε ὅσην ἐπιμέλειαν
ἐποιήσατο * εὐθὺς κατ' ἀρχὰς περί τε τὸν κόσμον ἅπαντα μέχρι C
μαντικῆς καὶ ἰατρικῆς πρὸς ὑγίειαν, ἐκ τούτων θείων ὄντων εἰς
τὰ ἀνθρώπινα ἐξανευρών*), ὅσα τε ἄλλα τούτοις ἕπεται μαθή-
ματα, πάντα κτησάμενος**). ταύτην οὖν δὴ τότε ξύμπασαν τὴν
διακόσμησιν καὶ ξύνταξιν ἡ θεὸς προτέρους ὑμᾶς διακοσμήσα-
σα κατῴκισεν, ἐκλεξαμένη τὸν τόπον ἐν ᾧ γεγένησθε, τὴν εὐ-
κρασίαν τῶν ὡρῶν ἐν αὐτῷ κατιδοῦσα, ὅτι φρονιμωτάτους ἄν-
δρας οἴσοι. * ἅτ' οὖν φιλοπόλεμός τε καὶ φιλόσοφος ἡ θεὸς D
οὖσα τὸν προσφερεστάτους αὐτῇ μέλλοντα οἴσειν τόπον ἄν-
δρας, τοῦτον ἐκλεξαμένη πρῶτον***) κατῴκισεν. ᾠκεῖτε δὴ οὖν
νόμοις τε τοιούτοις χρώμενοι καὶ ἔτι μᾶλλον εὐνομούμενοι
πάσῃ τε πάντας ἀνθρώπους ὑπερβεβηκότες ἀρετῇ, καθάπερ
εἰκός, γεννήματα καὶ παιδεύματα θεῶν ὄντας. πολλὰ μὲν
οὖν ὑμῶν καὶ μεγάλα τῆς πόλεως τῇδε γεγραμμένα ἔργα
θαυμάζεται, πάντων μὴν ἓν ὑπερέχει * μεγέθει καὶ ἀρετῇ. E
λέγει γὰρ τὰ γεγραμμένα, ὅσην ἡ πόλις ὑμῶν ἔπαυσέ ποτε
δύναμιν ὕβρει πορευομένην ἅμα ἐπὶ πᾶσαν Εὐρώπην καὶ
Ἀσίαν, ἔξωθεν ὁρμηθεῖσαν ἐκ τοῦ Ἀτλαντικοῦ πελάγους.
τότε γὰρ πορεύσιμον ἦν τὸ ἐκεῖ πέλαγος· νῆσον γὰρ πρὸ
τοῦ στόματος εἶχεν, ὃ καλεῖτε, ὥς φατε ὑμεῖς, Ἡρακλέους στή-
λας· ἡ δὲ νῆσος ἅμα Λιβύης ἦν καὶ Ἀσίας μείζων, ἐξ ἧς
ἐπιβατὸν ἐπὶ τὰς ἄλλας νήσους τοῖς τότ' ἐγίγνετο πορευο-
μένοις, ἐκ δὲ τῶν νήσων ἐπὶ τὴν καταντικρὺ πᾶσαν * ἤπει- 25
ρον τὴν περὶ τὸν ἀληθινὸν ἐκεῖνον πόντον. τάδε μὲν γάρ,
ὅσα ἐντὸς τοῦ στόματος οὗ λέγομεν, φαίνεται λιμὴν στενόν
τινα ἔχων εἴσπλουν· ἐκεῖνο δὲ πέλαγος ὄντως ἥ τε περιέχου-
σα αὐτὸ γῆ παντελῶς ἀληθῶς ὀρθότατ' ἂν λέγοιτο ἤπειρος.

*) ἄλλ. ἀνευρών. **) ἴσ. καταστησάμενος. ***) γρ. τὸ πρῶτον.

ſum genus intelligis ſine dubio hic ab omnibus generibus ſeparatum eſſe, quod in alia nulla re niſi in militari lex iubet curam ponere; praeterea armaturae ratio, clypei et haſtae, quibus nos primi in Aſia induti ſumus, dea, ſicut in illis locis, apud vos primos ea commonſtrante. etiam quod ad prudentiam attinet, vides ſine dubio quantum curae hic lex adhibuerit ſtatim initio de ordine univerſo usque ad artem vaticinandi et medicinam ad ſanitatem ſpectantem, haec quae divina ſunt ad res humanas accommodans, et de omnibus aliis cum illis coniunctis diſciplinis quas condidit. hanc igitur univerſam conſtitutionem et compoſitionem quum dea prioribus vobis inſtruxiſſet, eam vobis ſedem delegit in qua nati eſtis, temperationem tempeſtatum in ea intelligens prudentiſſimos eſſe viros laturam. etenim dea belli et ſapientiae ſtudioſa locum qui viros ipſi ſimillimos laturus eſſet primum delegit domicilio. vixiſtis igitur talibus legibus utentes et magis etiam bene inſtituti omnique omnes homines ſuperantes virtute, ſicut par eſt, quum a diis generati et inſtituti fueritis. ac multa quidem et magna urbis veſtrae hic conſignata opera admirationem movent, inter omnia tamen unum eminet magnitudine et virtute. dicunt enim ſcripta, quantam urbs veſtra aliquando vim compreſſerit inſolenter graſſantem in univerſam ſimul Europam et Aſiam extrinſecus irrumpentem ex Atlantico mari. tunc enim navigabile erat illud mare et inſulam ante oſtium habebat quod appellatis, ut vos dicitis, Herculis columnas, inſula autem ſimul Libya erat et Aſia maior, unde aditus ad reliquas inſulas tunc erat proficiſcentibus, et ex inſulis ad continentem e regione poſitam circum verum illud mare. omnia enim intra oſtium quod dicimus videntur portus eſſe anguſtum quendam habens introitum; illud autem mare eſt verum itemque terra id cingens prorſus vere rectiſſime dicetur continens. in hac autem Atlantide in-

ἐν δὲ τῇ *) Ἀτλαντίδι νήσῳ ταύτῃ μεγάλη ξυνέστη καὶ θαυμα-
στὴ δύναμις βασιλέων, κρατοῦσα μὲν ἁπάσης τῆς νήσου,
πολλῶν δὲ ἄλλων νήσων καὶ μερῶν τῆς ἠπείρου· πρὸς δὲ
τούτοις ἔτι τῶν ἐντὸς τῇδε * Λιβύης μὲν ἦρχον μέχρι **) πρὸς B
Αἴγυπτον, τῆς δὲ Εὐρώπης μέχρι Τυῤῥηνίας. αὕτη δὴ ***)
πᾶσα ξυναθροισθεῖσα εἰς ἓν ἡ δύναμις τόν τε παρ' ὑμῖν
καὶ τὸν παρ' ἡμῖν καὶ τὸν ἐντὸς τοῦ στόματος πάντα τό-
πον μιᾷ ποτ' ἐπεχείρησεν ὁρμῇ δουλοῦσθαι. τότε οὖν ὑμῶν,
ὦ Σόλων, τῆς πόλεως ἡ δύναμις εἰς ἅπαντας ἀνθρώπους
διαφανὴς ἀρετῇ τε καὶ ῥώμῃ ἐγένετο· πάντων γὰρ προστᾶ-
σα εὐψυχίᾳ καὶ τέχναις ὅσαι κατὰ πόλεμον, τὰ μὲν τῶν Ἑλ-
λήνων * ἡγουμένη, τὰ δ' αὐτὴ μονωθεῖσα ἐξ ἀνάγκης τῶν C
ἄλλων ἀποστάντων, ἐπὶ τοὺς ἐσχάτους ἀφικομένη κινδύνους,
κρατήσασα μὲν τῶν ἐπιόντων τρόπαια ἀνέστησε, τοὺς δὲ μή-
πω δεδουλωμένους διεκώλυσε δουλωθῆναι, τοὺς δ' ἄλλους,
ὅσοι κατοικοῦμεν ἐντὸς ὅρων Ἡρακλείων, ἀφθόνως ἅπαντας
ἠλευθέρωσεν. ὑστέρῳ δὲ †) χρόνῳ σεισμῶν ἐξαισίων καὶ κα-
τακλυσμῶν γενομένων, μιᾶς ἡμέρας καὶ νυκτὸς χαλεπῆς ἐλ-
θούσης * τό τε παρ' ὑμῖν ††) μάχιμον πᾶν ἀθρόον ἔδυ κα- D
τὰ γῆς, ἥ τε Ἀτλαντὶς νῆσος ὡσαύτως κατὰ τῆς θαλάττης
δῦσα ἠφανίσθη· διὸ καὶ νῦν ἄπορον καὶ ἀδιερεύνητον γέ-
γονε τοὐκεῖ πέλαγος, πηλοῦ καταβραχέος †††) ἐμποδὼν ὄντος,
ὃν ἡ νῆσος ἱζομένη παρέσχετο.

Τὰ μὲν δὴ ῥηθέντα, ὦ Σώκρατες, ὑπὸ τοῦ παλαιοῦ
Κριτίου κατ' ἀκοὴν τὴν Σόλωνος, * ὡς ξυντόμως εἰπεῖν, E
ἀκήκοας· λέγοντος δὲ δὴ χθὲς σοῦ περὶ πολιτείας τε καὶ τῶν
ἀνδρῶν οὓς ἔλεγες, ἐθαύμαζον ἀναμιμνησκόμενος αὐτὰ ἃ
νῦν λέγω, κατανοῶν ὡς δαιμονίως ἔκ τινος τύχης οὐκ ἄπο
σκοποῦ ξυνηνέχθης τὰ πολλὰ οἷς Σόλων εἶπεν. οὐ μὴν ἐβου-
λήθην παραχρῆμα εἰπεῖν· * διὰ χρόνου γὰρ οὐχ ἱκανῶς 26
ἐμεμνήμην. ἐνενόησα οὖν ὅτι χρεὼν εἴη με πρὸς ἐμαυτὸν πρῶτον
ἱκανῶς πάντα ἀναλαβόντα λέγειν οὕτως. ὅθεν ταχὺ ξυνωμολό-
γησά σοι τἀπιταχθέντα (†) χθές, ἡγούμενος, ὅπερ ἐν ἅπασι

*) ἄλλ. ἐν δὲ δὴ τῇ. **) γρ. ἄχρι. ***) γρ. δέ.
†) ἴσ. ὑστέρῳ δ' ἐν χρόνῳ. ††) ἴσ. παρ' ὑμῖν.
†††) ἄλλ. κάρτα βραχέος. κάρτα βαθέος.
(†) γρ. τὰ ἐπιταχθέντα

ſula magna coaluit et admirabilis vis regum, imperans toti inſulae multisque aliis inſulis ac partibus continentis; praeterea quoque interioris huius Libyae incolas rexerunt usque ad Aegyptum, Europae vero usque ad Tyrrheniam. haec igitur omnis in unum collecta vis regionem univerſam veſtram, noſtram et intra oſtium uno aliquando impetu conata eſt ſervitute opprimere. tunc igitur veſtrae, Solon, civitatis vis omnibus hominibus ſeſe illuſtrem ad virtutem ac robur exhibuit; omnibus enim antecellens magnanimitate artibusque omnibus ad bellum ſpectantibus, partim Graecos duxit partim ipſa ſola pugnavit neceſſitate coacta, quum reliqui disceſſiſſent, et in extrema pericula adducta devictis hoſtibus adorientibus tropaea ſtatuit, eos qui ſervitute nondum oppreſſi erant impedivit ſubigi, et reliquis nobis quicumque habitamus intra terminos Herculeos omnibus libertatem eſt largita. poſtero autem tempore quum terrae motus ingentes et eluviones obortae eſſent, uno die et nocte gravi ingruente veſtrum bellicoſum genus omne ſimul ſubmerſum eſt terra, itemque Atlantis inſula mari ſubmerſa evanuit; quocirca nunc quoque innavigabile omnemque reſpuens perveſtigationem mare illud exſtitit, quum lutum admodum profundum impedimento ſit, quod inſula conſidens effecit.

Ac relata quidem, Socrate, a priſco Critia ſecundum Solonis narrationem conciſa expoſitione audiviſti: heri autem te disputante de civitate ac viris quos deſcripſiſti, admiratus ſum recordans eorum ipſorum quae nunc protuli, quum intelligerem mirum in modum caſu quodam te vere ex maxima parte conſentire iis quae Solon narraſſet. neque tamen volui ſtatim ea proferre; propter longum enim intervallum non ſatis ea memoria tenui. exiſtimavi igitur me oportere primum omnia mecum repetere, et tum demum dicere. quocirca protinus asſenſus ſum eis quae mandaſti heri, arbitratus fore ut, quod

τοῖς τοιοῖςδε μέγιστον ἔργον, λόγον τινὰ πρέποντα τοῖς βου-
λήμασιν †) ὑποθέσθαι, τούτου μετρίως ἡμᾶς εὐπορήσειν.
οὕτω δή, καθάπερ ὅδ' εἶπε, χθές τε εὐθὺς ἐνθένδε ἀπιὼν
πρὸς τούςδε ἀνέφερον αὐτὰ ἀναμιμνησκόμενος, * ἀπελθὼν B
τε σχεδόν τι ἅπαντα ἐπισκοπῶν τῆς νυκτὸς ἀνέλαβον. ὡς δή
τοι, τὸ λεγόμενον, τὰ παίδων μαθήματα θαυμαστὸν ἔχει τι
μνημεῖον. ἐγὼ γὰρ ἃ μὲν χθὲς ἤκουσα, οὐκ ἂν οἶδ' εἰ δυ-
ναίμην ἅπαντα ἐν μνήμῃ πάλιν λαβεῖν· ταῦτα δὲ ἃ πάμ-
πολυν χρόνον διακήκοα, παντάπασι θαυμάσαιμ' ἂν εἴ τί με
αὐτῶν διαπέφευγεν. ἦν μὲν οὖν μετὰ πολλῆς ἡδονῆς καὶ
παιδικῆς τότε ἀκουόμενα, καὶ ††) τοῦ * πρεςβύτου προθύ- C
μως με διδάσκοντος, ἅτ' ἐμοῦ †††) πολλάκις ἐπανερωτῶντος,
ὥςτε οἷον ἐγκαύματα ἀνεκπλύτου γραφῆς ἔμμονά μοι γέγονε.
καὶ δὴ καὶ τοῖςδε εὐθὺς ἔλεγον ἕωθεν αὐτὰ ταῦτα, ἵνα εὐ-
ποροῖεν λόγων μετ' ἐμοῦ. νῦν οὖν, οὗπερ ἕνεκα πάντα εἴ-
ρηται, λέγειν εἰμὶ ἕτοιμος, ὦ Σώκρατες, μὴ μόνον ἐν κεφα-
λαίοις, ἀλλ' ὥςπερ ἤκουσα καθ' ἕκαστον. τοὺς δὲ πολίτας
καὶ τὴν πόλιν, ἣν χθὲς ἡμῖν ὡς ἐν μύθῳ διῄεισθα σύ,
* μετενεγκόντες ἐπὶ τἀληθὲς δεῦρο θήσομεν ὡς ἐκείνην τήν- D
δε οὖσαν, καὶ τοὺς πολίτας οὓς διενοοῦ φήσομεν ἐκείνους
τοὺς ἀληθινοὺς εἶναι προγόνους ἡμῶν οὓς ἔλεγεν ὁ ἱερεύς·
πάντως ἁρμόσουσι, καὶ οὐκ ἀπᾳσόμεθα*) λέγοντες αὐτοὺς εἶ-
ναι τοὺς ἐν τῷ τότε ὄντας χρόνῳ. κοινῇ δὲ διαλαμβάνοντες
ἅπαντες πειρασόμεθα τὸ πρέπον εἰς δύναμιν οἷς ἐπέταξας
ἀποδοῦναι. σκοπεῖν οὖν δεῖ**), ὦ Σώκρατες, εἰ κατὰ νοῦν
ὁ λόγος ἡμῖν * οὗτος, ἤ τινα ἔτ' ἄλλον ἀντ' αὐτοῦ ζη- E
τητέον.

ΣΩ. Καὶ τίν' ἄν, ὦ Κριτία, μᾶλλον ἀντὶ τούτου μετα-
λάβοιμεν, ὃς τῇ τε παρούσῃ τῆς θεοῦ θυσίᾳ διὰ τὴν οἰκειό-
τητα ἂν πρέποι μάλιστα, τό τε μὴ πλασθέντα μῦθον, ἀλλ'
ἀληθινὸν λόγον εἶναι πάμμεγά που. πῶς γὰρ καὶ πόθεν ἄλ-
λους εὑρήσομεν***) ἀφέμενοι τούτων; οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ἀγα-

---

†) ἴσ. προβλήμασιν. ††) ἴσ. ἅτε τοῦ πρεςβύτου — διδάσκοντος καὶ ἐμοῦ κτλ. †††) γρ. ἅτε μοῦ.
*) γρ. ἀπωσόμεθα. **) ἄλλ. δὴ χρή.
***) ἄλλ. ἀνευρήσομεν.

in omnibus huiusmodi rebus maximum eſt negotium, orationem aliquam propoſito convenientem afferre, haec nobis res bene ſuccederet. itaque, quemadmodum hic dixit, heri ſtatim ut hinc diſceſſeram hisce illa retuli memoriam eorum repetens, et digreſſus ab his omnia fere meditans noctu retractavi. habent nimirum, ut in proverbio eſt, ea quae pueri percipimus incredibilem quandam recordationem. ego enim quae heri audivi vereor ut poſſim omnia memoria rurſus comprehendere; de illis autem quae perlongo ante tempore exaudivi, prorſus admirarer ſi quid eorum mihi excidiſſet. ac magna cum voluptate eaque puerili tunc audita ſunt, quippe ſene prompte me docente et me ſaepenumero ſciſcitante, ut inſtar colorum inuſtorum indelebilis picturae ſtabilia mihi evaſerint. atque etiam hisce ſtatim narravi mane haec ipſa, ut ſermonum copiam mecum haberent. nunc igitur, quam ob cauſam omnia dicta ſunt, paratus ſum ad narrandum, Socrate, non ſolum ſummatim, ſed ita ut audivi ſingula. cives vero et civitatem, quam heri nobis tamquam in fabula perſequutus es, transferentes in veritatem huc ponemus quaſi illa haec ſit, et cives quos cogitatione comprehendiſti illos dicemus veros eſſe noſtros progenitores de quibus narraverit ſacerdos: omni modo convenient, nec pugnantia loquemur dicentes eos eſſe illos qui id temporis vixerint. communiter autem explorantes omnes conabimur pro viribus cuique eorum quos mandaſti convenientia attribuere. conſiderari igitur oportet, Socrate, num ex animi ſententia haec oratio nobis ſit, an aliam quam pro ea quaerere debeamus.

So. At quamnam, Critia, potius pro hac ſumamus, quae praeſenti deae ſacrificio propter cognationem maxime conveniat et, id quod ſine dubio permagnum quid eſt, non ficta ſit fabula, ſed vera oratio. quomodo enim et unde alias reperiemus, has ſi miſſas faciamus? non

θῇ τύχῃ χρὴ λέγειν μὲν ὑμᾶς, ἐμὲ δὲ ἀντὶ τῶν χθὲς * λό- 27
γων νῦν ἡσυχίαν ἄγοντα ἀκούειν †).

ΚΡ. Σκόπει δὴ τὴν τῶν ξενίων σοι διάθεσιν, ὦ Σώκρατες, ᾗ διέθεμεν. ἔδοξε γὰρ ἡμῖν Τίμαιον μέν, ἅτε ὄντα ††) ἀστρονομικώτατον ἡμῶν καὶ περὶ φύσεως τοῦ παντὸς εἰδέναι μάλιστα ἔργον πεποιημένον, πρῶτον λέγειν ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως, τελευτῶντα δὲ εἰς ἀνθρώπων φύσιν· ἐμὲ δὲ μετὰ τοῦτον, ὡς παρὰ μὲν τούτου
δεδεγμένον ἀνθρώπους τῷ λόγῳ γεγονότας, * παρὰ σοῦ δὲ B
πεπαιδευμένους διαφερόντως αὐτῶν τινάς, κατὰ δὲ τὸν Σόλωνος λόγον τε καὶ νόμον εἰςαγαγόντα αὐτοὺς ὡς εἰς δικαστὰς ἡμᾶς ποιῆσαι πολίτας τῆς πόλεως τῆςδε ὡς ὄντας τοὺς τότε Ἀθηναίους, οὓς ἐμήνυσεν ἀφανεῖς ὄντας ἡ τῶν ἱερῶν γραμμάτων φήμη, τὰ λοιπὰ δὲ ὡς περὶ πολιτῶν καὶ Ἀθηναίων ὄντων ἤδη ποιεῖσθαι τοὺς λόγους.

ΣΩ. Τελέως τε καὶ λαμπρῶς ἔοικα ἀνταπολήψεσθαι τὴν τῶν λόγων ἑστίασιν. Σὸν οὖν ἔργον λέγειν ἂν εἴη, ὦ Τίμαιε,
τὸ μετὰ τοῦτο, * ὡς ἔοικε, καλέσαντα *) κατὰ νόμον θεούς. C

ΤΙ. Ἀλλ', ὦ Σώκρατες, τοῦτό γε δὴ πάντες ὅσοι καὶ κατὰ βραχὺ σωφροσύνης μετέχουσιν, ἐπὶ παντὸς **) ὁρμῇ καὶ σμικροῦ καὶ μεγάλου πράγματος θεὸν ἀεί που καλοῦσιν· ἡμᾶς δὲ τοὺς περὶ τοῦ παντὸς λόγους ποιεῖσθαί πῃ μέλλοντας, εἰ γέγονεν ἢ καὶ ἀγενές ἐστιν, εἰ μὴ παντάπασι παραλλάττομεν, ἀνάγκη θεούς τε καὶ θεὰς ἐπικαλουμένους εὔχεσθαι πάντα κατὰ νοῦν ἐκείνοις μὲν μάλιστα, ἑπομένως δὲ ἡμῖν εἰπεῖν. καὶ τὰ μὲν περὶ θεῶν ταύτῃ παρακεκλήσθω·
* τὸ δ' ἡμέτερον παρακλητέον, ᾗ ῥᾷστ' ἂν ὑμεῖς μὲν μά- D
θοιτε ***), ἐγὼ δὲ ᾗ διανοοῦμαι μάλιστ' ἂν περὶ τῶν προκειμένων ἐνδειξαίμην.

Ἔστιν οὖν δὴ κατ' ἐμὴν δόξαν πρῶτον διαιρετέον τάδε, τί τὸ ὂν ἀεί, γένεσιν δὲ οὐκ ἔχον, καὶ τί τὸ γιγνόμενον
μέν (†), ὂν δὲ οὐδέποτε. τὸ μὲν * δὴ νοήσει μετὰ λόγου 28
περιληπτόν, ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ὄν, τὸ δ' αὖ δόξῃ μετ' αἰσθή-

---

†) ἄλλ. ἀνταχούειν. ††) γρ. ἅτε.
*) ἄλλ. ἔοικεν, ἐπικαλέσαντα. **) γρ. πάσῃ.
***) γρ. μάθητε. (†) γρ. γιγνόμενον μὲν ἀεί.

est, sed, quod bene vertat, vobis quidem dicendum, mihi autem pro hesternis disputationibus quiescenti audiendum.

Cr. Considera quaeso munera hospitalia, Socrate, quomodo tibi disposuerimus. placuit enim nobis ut Timaeus, quippe qui astrologiae peritissimus e nobis esset et ad naturam universi cognoscendam summum contulerit studium, primus verba faceret incipiens a mundi ortu et desinens in hominum natura, ego autem post hunc, quippe ab hoc accipiens homines oratione procreatos, et a te institutos insigniter quosdam eorum, secundum Solonis vero orationem ac legem adducens eos ad vos tamquam ad iudices exhiberem cives huius civitatis velut si hi essent qui tunc fuissent Athenienses, quos declarasset evanuisse litterarum sacrarum fama, et ceterum iam de ipsis ut de civibus et Atheniensibus loquerer.

So. Perfecte et splendide videor vicissim accepturus esse sermonum epulationem. Tuum iam erit dicere, Timaee, deinceps, ut patet, postquam deos lege invocaveris.

Ti. Hoc quidem, Socrate, omnes faciunt quicumque etiam paululum sapiunt: in quoque enim opere suscipiendo tam exiguo quam magno deum semper fere invocant; nos vero qui de universo verba facturi simus utrum ortum habeat necne, nisi prorsus desipiamus, necesse est deos et deas invocantes precari ut omnia ex ipsorum maxime sententia nobisque convenienter dicamus. ac dii quidem ita invocati sunto, nos autem provocandi ut eam disputandi viam ingrediamur qua vos facillime percipiatis et ego sententiam meam de re proposita maxime declarem.

Est autem meo iudicio primum hoc explicandum, quid sit id quod semper sit neque ullum habeat ortum, et quid id quod gignatur nec umquam sit, quorum quidem alterum intelligentia et ratione comprehendatur semperque sit uno et eodem statu, alterum, opinabile,

σεως ἀλόγου, δοξαστόν, γιγνόμενον καὶ ἀπολλύμενον, ὄντως
δὲ οὐδέποτε ὄν· πᾶν δὲ αὖ τὸ γιγνόμενον ὑπ' αἰτίου τινὸς
ἐξ ἀνάγκης γίγνεσθαι †)· παντὶ γὰρ ἀδύνατον χωρὶς αἰτίου
γένεσιν σχεῖν. ὅτου ††) μὲν οὖν ἂν ὁ δημιουργὸς πρὸς τὸ
κατὰ ταὐτὰ ἔχον βλέπων ἀεί, τοιούτῳ τινὶ προσχρώμενος
παραδείγματι, τὴν ἰδέαν αὐτοῦ καὶ δύναμιν ἀπεργάζηται,
καλὸν ἐξ ἀνάγκης οὕτως * ἀποτελεῖσθαι πᾶν, οὗ δ' ἂν εἰς B
τὸ γεγονός, γεννητῷ παραδείγματι προσχρώμενος, οὐ καλόν.
ὁ δὴ πᾶς οὐρανὸς ἢ κόσμος ἢ καὶ ἄλλο ὅ τί ποτε ὀνομα-
ζόμενος μάλιστ' ἂν δέχοιτο, τοῦθ' ἡμῖν ὠνομάσθω, σκε-
πτέον δ' οὖν †††) περὶ αὐτοῦ πρῶτον, ὅπερ ὑπόκειται
περὶ παντὸς ἐν ἀρχῇ δεῖν (*) σκοπεῖν, πότερον ἦν ἀεί, γενέ-
σεως ἀρχὴν ἔχων οὐδεμίαν, ἢ γέγονεν, ἀπ' ἀρχῆς τινὸς ἀρ-
ξάμενος. γέγονεν· ὁρατὸς γὰρ ἁπτός τέ ἐστι καὶ σῶμα ἔχων,
πάντα δὲ τὰ τοιαῦτα αἰσθητά, τὰ δὲ αἰσθητά, δόξῃ περιλη-
πτὰ * μετὰ αἰσθήσεως, γιγνόμενα καὶ γεννητὰ *) ἐφάνη· C
τῷ δ' αὖ γενομένῳ φαμὲν ὑπ' αἰτίου τινὸς ἀνάγκην εἶναι
γενέσθαι. τὸν μὲν οὖν ποιητὴν καὶ πατέρα τοῦδε τοῦ παν-
τὸς εὑρεῖν τε ἔργον καὶ εὑρόντα εἰς πάντας ἀδύνατον λέγειν.
τόδε δ' αὖ **) πάλιν ἐπισκεπτέον περὶ αὐτοῦ, πρὸς πότερον
τῶν παραδειγμάτων ὁ τεκταινόμενος αὐτὸν ἀπειργάζετο, πό-
τερον * πρὸς τὸ κατὰ ταὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχον, ἢ πρὸς τὸ 29
γεγονός. εἰ μὲν δὴ καλός ἐστιν ὅδε ὁ κόσμος ὅ τε δημιουρ-
γὸς ἀγαθός, δῆλον ὡς πρὸς τὸ ἀΐδιον ἔβλεπεν· εἰ δέ, ὃ μηδ'
εἰπεῖν τινὶ θέμις, πρὸς τὸ γεγονός. παντὶ δὴ ***) σαφὲς ὅτι
πρὸς τὸ ἀΐδιον· ὁ μὲν γὰρ κάλλιστος τῶν γεγονότων, ὁ δ'
ἄριστος τῶν αἰτίων. οὕτω δὴ γεγενημένος πρὸς τὸ λόγῳ
καὶ φρονήσει περιληπτὸν καὶ κατὰ ταὐτὰ (†) ἔχον δεδη-
μιούργηται. τούτων δὲ ὑπαρχόντων αὖ πᾶσα * ἀνάγκη B
τόνδε τὸν κόσμον εἰκόνα τινὸς εἶναι. μέγιστον δὴ (††)
παντὸς ἄρξασθαι κατὰ φύσιν ἀρχήν· ὧδε οὖν περί τε εἰκό-

†) ἴσ. γίγνεται. ††) γρ. ὅπου. †††) γρ. οὖν δή.
(*) ἴσ. ὃ περὶ παντὸς ὅπερ ὑπόκειται ἐν ἀρχῇ δεῖ.
*) γρ. γεννητά. **) ἄλλ. οὖν. ***) γρ. δέ.
(†) ἴσ. ταὐτὰ ἀεὶ. (††) ἴσ. δέ.

opinione et ſenſu rationis experte percipiatur, gignatur et intereat, nec umquam vere ſit. omne porro quod gignatur ex aliqua cauſa neceſſe eſſe gigni; nihil enim poſſe cauſa ſublata ortum habere. cuiuscumque autem operis effector hoc intueatur quod ſemper eodem modo eſt eiusque ſpeciem ac vim exprimat, hoc ſibi proponens exemplar, praeclarum id neceſſario ita effici, ſin autem id quod gignitur, natum ſibi proponens exemplar, non praeclarum. omne igitur caelum ſive mundus, ſive quo alio vocabulo gaudet hoc a nobis nuncupatus ſit, ſed de hoc primum conſiderandum quod principio in omni quaeſtione conſiderari oportet, ſemperne fuerit, ortus initium nullum ſumens, an natus ſit, ab initio aliquo orſus. natus eſt; cernitur enim et tangitur et corpus habet; omnia autem talia ſenſum movent, et quae ſenſum movent, opinione et ſenſu comprehendenda, gigni ortaque eſſe diximus; id autem quod ortum habet, dicimus a cauſa aliqua profectum ſit neceſſe eſſe. atque effectorem quidem et parentem huius univerſitatis indagare difficile et quum indagaveris omnibus eum indicare non potes. hoc rurſus videndum utrum ſit imitatus exemplar huius operis fabricator, idne quod ſemper uno et eodem modo ſe habet, an id quod generatum eſt. atqui ſi pulcher eſt hic mundus, ſi probus eius artifex, profecto ſpeciem aeternitatis imitari maluit, ſin ſecus, quod ne dictu quidem fas eſt, generatum expreſſit exemplar. non igitur dubium quin aeternum ſit imitatus; ille enim rerum generatarum pulcherrima eſt, et hic auctorum optimus. ita igitur generatus ad id quod ratione ſapientiaque comprehenditur et eodem ſemper modo ſe habet effectus eſt. quae quum ita ſint, prorſus neceſſe eſt hunc quem cernimus mundum ſimulacrum alicuius eſſe exemplaris. maximum autem eſt cuiusque rei exordium ſecundum

νος καὶ περὶ τοῦ παραδείγματος αὖ (*) διοριστέον, ὡς
ἄρα τοὺς λόγους, ὧνπέρ εἰσιν ἐξηγηταί, τούτων αὐτῶν καὶ
ξυγγενεῖς ὄντας· τοῦ μὲν οὖν μονίμου καὶ βεβαίου καὶ με-
τὰ νοῦ καταφανοῦς μονίμους καὶ ἀμεταπτώτους, καθ' ὅσον
τε ἀνελέγκτοις προσήκει λόγοις εἶναι καὶ ἀκινήτοις, τούτου
δεῖ (†) μηδὲν ἐλλείπειν· τοὺς δὲ τοῦ πρὸς μὲν ἐκεῖνο ἀπει-
κασθέντος, * ὄντος δὲ εἰκόνος εἰκότας ἀνὰ λόγον τε ἐκεί- C
νων (††) ὄντας· ὅ τι γὰρ πρὸς γένεσιν οὐσία, τοῦτο πρὸς
πίστιν ἀλήθεια. ἐὰν οὖν, ὦ Σώκρατες, πολλὰ πολλῶν εἰπόν-
των περὶ θεῶν καὶ τῆς τοῦ παντὸς γενέσεως μὴ δυνατοὶ γι-
γνώμεθα πάντη πάντως αὐτοὺς (†††) αὑτοῖς ὁμολογουμέ-
νους καὶ ἀπηκριβωμένους λόγους ἀποδοῦναι, μὴ θαυμά-
σῃς, ἀλλ' ἐὰν ἄρα μηδενὸς ἧττον παρεχώμεθα εἰκότας,
ἀγαπᾶν χρή, * μεμνημένον ὡς ὁ λέγων ἐγὼ ὑμεῖς *) τε οἱ D
κριταὶ φύσιν ἀνθρωπίνην ἔχομεν, ὥστε περὶ τούτων τὸν εἰ-
κότα μῦθον ἀποδεχομένους πρέπει τούτου **) μηδὲν ἔτι πέ-
ρα ζητεῖν.

ΣΩ. Ἄριστα, ὦ Τίμαιε, παντάπασί τε ὡς κελεύεις ἀπο-
δεκτέον. τὸ μὲν οὖν προοίμιον θαυμασίως ἀπεδεξάμεθά σου,
τὸν δὲ δὴ λόγον ***) ἡμῖν ἐφεξῆς πέραινε.

ΤΙ. Λέγωμεν δὴ δι' ἣν †) αἰτίαν γένεσιν καὶ τὸ πᾶν
τόδε ὁ ξυνιστὰς ξυνέστησεν. * ἀγαθὸς ἦν, ἀγαθῷ δὲ οὐδεὶς E
περὶ οὐδενὸς οὐδέποτε ἐγγίγνεται φθόνος· τούτου δ' ἐκτὸς
ὢν πάντα ὅτι μάλιστα ἐβουλήθη γενέσθαι παραπλήσια ἑαυ-
τῷ. ταύτην δὴ γενέσεως καὶ κόσμου μάλιστ' ἄν τις ἀρχὴν
κυριωτάτην παρ' ἀνδρῶν φρονίμων ἀποδεχόμενος * ὀρθό- 30
τατα ἀποδέχοιτ' ἄν. βουληθεὶς γὰρ ὁ θεὸς ἀγαθὰ μὲν πάν-
τα, φλαῦρον δὲ μηδὲν εἶναι κατὰ δύναμιν, οὕτω δὴ πᾶν
ὅσον ἦν ὁρατὸν παραλαβὼν οὐχ ἡσυχίαν ἄγον, ἀλλὰ κινού-
μενον πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως, εἰς τάξιν αὐτὸ ἤγαγεν ἐκ τῆς
ἀταξίας, ἡγησάμενος ἐκεῖνο τούτου πάντως ἄμεινον. θέμις
δὲ οὔτ' ἦν οὔτ' ἔστι τῷ ἀρίστῳ δρᾶν ἄλλο ††) πλὴν τὸ κάλλι-
στον· λογισάμενος οὖν εὕρισκεν ἐκ * τῶν κατὰ φύσιν ὁρατῶν B

(*) ἄλλ. αὐτῆς. (†) ἴσ. δεῖν. (††) ἴσ. ἐκείνοις.
(†††) γρ. πάντως ἂν τοὺς αὐτούς.
*) γρ. ὁ λέγων ὑμεῖς. **) γρ. πρέπει. ***) γρ. νόμον.
†) ἄλλ. ἥν τινα. ††) ἴσ. ἄλλο τι.

naturam explicare; ita igitur de simulacro et de exemplari rursus statuendum, orationes quorum interpretes sint eis ipsis etiam cognatas esse; et eas quidem quae de re stabili, firma mentique perspicua habeantur, stabiles et immutabiles esse et, quoad in orationes cadat ut redargui nequeant et immobiles sint, eo non debere deficì, quae autem habeantur de re ad illius similitudinem effecta eiusque simulacro, eas similes esse et huic respondere; quantum enim ad id quod gignitur valet id quod est, tantum ad fidem veritas. quocirca si forte, Socrate, quum multa multi disseruerint de deorum natura et universitatis ortu, minus id consequi poterimus ut oratio nostra ex omni parte secum ipsa consentiat, ne mireris, sed si non minus quam alius ullus probabiles afferamus, contentus esse debes, memor, tam dicentem me quam vos iudices naturam humanam habere: ut probabilem de hoc orationem accipientes nil ultra vos deceat requirere.

So. Egregie, Timaee, et omnino ut iubes accipiendum. atque exordium quidem mirum in modum probamus, iam orationem nobis deinceps perfice.

Ti. Dicamus igitur quam ob causam originem rerum et universum hoc is qui construxit construxerit. probus erat; probus autem nihil umquam alicui invidet; ab invidia vero alienus omnia quam maxime voluit sui similia effici. hoc igitur rerum originis et mundi principium verissimum si quis maxime probaverit a viris sapientibus positum rectissime probaverit. nam quum deus voluisset bona omnia, mali vero nihil esse quoad natura pateretur, quicquid erat quod in cernendi sensum caderet id sibi assumpsit, non tranquillum et quietum, sed immoderate agitatum et fluctuans, idque ex inordinato in ordinem adduxit; hoc enim iudicabat esse omnino praestantius. fas nec fuit nec est quicquam nisi pulcherrimum facere eum qui sit optimus. quum igitur rationem inivisset, reperiebat nullum eorum quae

οὐδὲν ἀνόητον τοῦ νοῦν ἔχοντος ὅλον ὅλου κάλλιον ἔσεσθαί
ποτ' ἔργον, νοῦν δ' αὖ χωρὶς ψυχῆς ἀδύνατον παραγενέ-
σθαι τῳ. διὰ δὴ τὸν λογισμὸν τόνδε νοῦν μὲν ἐν ψυχῇ, ψυ-
χὴν δὲ ἐν σώματι ξυνιστὰς τὸ πᾶν ξυνετεκταίνετο, ὅπως ὅτι
κάλλιστον εἴη κατὰ φύσιν ἄριστόν τε ἔργον ἀπειργασμένος.
οὕτως οὖν δὴ κατὰ λόγον τὸν εἰκότα δεῖ λέγειν τόνδε τὸν
κόσμον ζῶον ἔμψυχον ἔννουν τε τῇ ἀληθείᾳ διὰ τὴν τοῦ
θεοῦ γενέσθαι * πρόνοιαν. C

Τούτου δ' ὑπάρχοντος αὖ τὰ τούτοις ἐφεξῆς ἡμῖν λε-
κτέον, τίνι τῶν ζώων αὐτὸν εἰς ὁμοιότητα ὁ ξυνιστὰς ξυνέ-
στησε. τῶν μὲν οὖν ἐν μέρους εἴδει πεφυκότων μηδενὶ κα-
ταξιώσωμεν· ἀτελεῖ γὰρ ἐοικὸς οὐδέν ποτ' ἂν γένοιτο κα-
λόν· οὗ δ' ἔστι τἆλλα ζῶα καθ' ἓν καὶ κατὰ γένη μόρια,
τούτῳ πάντων ὁμοιότατον αὐτὸν *) εἶναι τιθῶμεν· τὰ γὰρ
δὴ νοητὰ ζῶα πάντα ἐκεῖνο ἐν ἑαυτῷ περιλαβὸν ἔχει, κα-
θάπερ ὅδε ὁ κόσμον * ἡμᾶς ὅσα τε ἄλλα θρέμματα ξυνέ- D
στηκεν ὁρατά. τῷ γὰρ τῶν νοουμένων καλλίστῳ καὶ κατὰ
πάντα τελέῳ μάλιστ' αὐτὸν ὁ θεὸς ὁμοιῶσαι βουληθεὶς ζῶον
ἓν ὁρατόν, πάνθ' ὅσα κατὰ φύσιν αὐτοῦ ξυγγενῆ ζῶα ἐν-
τὸς ἔχον * ἑαυτοῦ, ξυνέστησε. Πότερον οὖν ὀρθῶς ἕνα 31
οὐρανὸν προσειρήκαμεν, ἢ πολλοὺς καὶ ἀπείρους λέγειν ἦν
ὀρθότερον; ἕνα, εἴπερ κατὰ τὸ παράδειγμα δεδημιουργημέ-
νος ἔσται· τὸ γὰρ περιέχον πάντα ὁπόσα νοητὰ ζῶα μεθ'
ἑτέρου δεύτερον οὐκ ἄν ποτ' εἴη· πάλιν γὰρ ἂν ἕτερον εἶ-
ναι τὸ περὶ **) ἐκείνω δέοι ζῶον, οὗ μέρος ἂν ἤτην ***)
ἐκείνω, καὶ οὐκ ἂν ἔτι ἐκείνοιν, ἀλλ' ἐκείνῳ τῷ περιέχοντι
τόδ' ἂν ἀφωμοιωμένον λέγοιτο ὀρθότερον. ἵνα οὖν τόδε κατὰ
τὴν * μόνωσιν ὅμοιον ᾖ τῷ παντελεῖ ζώῳ, διὰ ταῦτα οὔτε B
δύο οὔτ' ἀπείρους ἐποίησεν ὁ ποιῶν κόσμους, ἀλλ' εἷς ὅδε
μονογενὴς οὐρανὸς γεγονὼς ἔστι τε καὶ ἔσται. Σωματοειδὲς

---

*) γρ. μόρια, πάντων — αὐτῷ.

**) ἴσ. τὸ περιέχον.

***) ἄλλ. εἴτην. ἴσ. εἰήτην.

natura cernerentur operum non intelligens intelligente in toto genere umquam fore praestantius, intelligentiam autem nisi in animo nulla alia in natura posse reperiri. atque hac quidem inita subductaque ratione intelligentiam in animo, animum vero in corpore concludens universum fabricatus est, ut quam pulcherrimum natura optimumque opus efficeret. quam ob causam non est cunctandum profiteri, si modo investigari aliquid coniectura potest, hunc mundum animal esse idque vere intelligens et divina providentia constitutum.

Hoc posito quod sequitur nobis dicendum est, ad cuiusnam animantium similitudinem is qui construxit mundum construxerit. ac de iis quidem quae particularum instar nata sunt, nullius eum existimemus similitudinem sequutum esse; imperfecto enim simile nihil umquam pulchrum erit; cuius vero reliqua animalia singulatim et generatim particulae sunt, eius omnium simillimum dicamus mundum esse; omnia enim quae ratione intelliguntur animantia hoc in se continet, sicut hicce mundus nos et quaecumque alia animantia ficta sunt sub adspectum cadentia. omnium enim quae mente comprehenduntur pulcherrimi et ex omni parte absoluti quum simillimum eum deus efficere vellet, animal unum adspectabile, in quo omnia animalia natura ipsi cognata continerentur, construxit. Utrum vero recte unum caelum diximus, an plures et innumerabiles dicere rectius erat? unum, siquidem ad exemplar factus erit; quod enim omnes animantes eos qui ratione intelliguntur complectitur id cum alio secundum numquam erit; rursus enim alium animantem qui illum contineret esse oporteret, cuius partes essent animantes superiores, nec iam illis, sed huic qui complecteretur hoc caelum simile effectum rectius diceretur. ut igitur mundus hoc ipso quod solus atque unus esset similis exsisteret perfecto animanti, iccirco neque duos neque innumerabiles finxit is qui finxit mundos, sed singularis hic atque unigena mundus

δὲ δὴ καὶ ὁρατὸν ἁπτόν τε δεῖ τὸ γενόμενον εἶναι. χωρι-
σθὲν δὲ πυρὸς οὐδὲν ἄν ποτε ὁρατὸν γένοιτο, οὐδὲ ἁπτὸν
ἄνευ τινὸς στερεοῦ, στερεὸν δὲ οὐκ ἄνευ γῆς· ὅθεν ἐκ πυρὸς
καὶ γῆς τὸ τοῦ παντὸς ἀρχόμενος ξυνιστάναι σῶμα ὁ θεὸς
ἐποίει. δύο δὲ μόνω καλῶς ξυνίστασθαι τρίτου χωρὶς οὐ
* δυνατόν· δεσμὸν γὰρ ἐν μέσῳ δεῖ τινὰ ἀμφοῖν ξυναγω- C
γὸν γίγνεσθαι. δεσμῶν δὲ κάλλιστος ὃς ἂν αὑτὸν καὶ τὰ
ξυνδούμενα ὅτι μάλιστα ἓν ποιῇ. τοῦτο δὲ πέφυκεν ἀνα-
λογία κάλλιστα ἀποτελεῖν· ὁπόταν γὰρ ἀριθμῶν τριῶν εἴτε
ὄγκων εἴτε δυνάμεων ὡντινωνοῦν ᾖ τὸ * μέσον, ὅ τιπερ τὸ 32
πρῶτον πρὸς αὐτό, τοῦτο αὐτὸ πρὸς τὸ ἔσχατον, καὶ πάλιν
αὖθις ὅ τι τὸ ἔσχατον πρὸς τὸ μέσον, τοῦτο τὸ μέσον πρὸς
τὸ πρῶτον, τότε τὸ μέσον μὲν πρῶτον καὶ ἔσχατον γιγνόμε-
νον, τὸ δὲ ἔσχατον καὶ τὸ πρῶτον αὖ μέσα ἀμφότερα, πάντ'
οὕτως ἐξ ἀνάγκης ταὐτὰ εἶναι ξυμβήσεται, ταὐτὰ δὲ γενό-
μενα ἀλλήλοις ἓν πάντα ἔσται. εἰ μὲν οὖν ἐπίπεδον μέν,
βάθος δὲ μηδὲν ἔχον ἔδει γίγνεσθαι τὸ τοῦ παντὸς σῶμα,
μία μεσότης ἂν ἐξήρκει * τά τε μεθ' αὑτῆς ξυνδεῖν καὶ B
ἑαυτήν, νῦν δὲ στερεὸν γὰρ αὐτὸ *) προσῆκεν εἶναι, τὰ δὲ
στερεὰ μία μὲν οὐδέποτε, δύο δὲ ἀεὶ μεσότητες ξυναρμότ-
τουσιν. οὕτω δὴ πυρός τε καὶ γῆς ὕδωρ ἀέρα τε ὁ θεὸς ἐν
μέσῳ θείς, καὶ πρὸς ἄλληλα καθ' ὅσον ἦν δυνατὸν ἀνὰ τὸν
αὐτὸν λόγον ἀπεργασάμενος, ὅ τι πῦρ πρὸς ἀέρα, τοῦτο
ἀέρα πρὸς ὕδωρ, καὶ ὅ τι ἀὴρ πρὸς ὕδωρ, τοῦτο ὕδωρ
πρὸς γῆν, ξυνέδησε καὶ ξυνεστήσατο οὐρανὸν ὁρατὸν καὶ
ἁπτόν. καὶ διὰ ταῦτα ἔκ τε δὴ τούτων τοιούτων καὶ τὸν
* ἀριθμὸν τεττάρων τὸ τοῦ κόσμου σῶμα ἐγεννήθη δι' ἀνα- C
λογίας ὁμολογῆσαν, φιλίαν τε ἔσχεν ἐκ τούτων, ὥστ' εἰς
ταὐτὸν αὑτῷ ξυνελθὸν ἄλυτον ὑπό του ἄλλου **) πλὴν ὑπὸ
τοῦ ξυνδήσαντος γενέσθαι. Τῶν δὲ δὴ τεττάρων ἓν ὅλον
ἕκαστον εἴληφεν ἡ τοῦ κόσμου ξύστασις· ἐκ γὰρ πυρὸς παν-
τὸς ὕδατός τε καὶ ἀέρος καὶ γῆς ξυνέστησεν αὐτὸν ὁ ξυνι-

---

*) ἄλλ. στερεοειδῆ — αὐτόν. ἴσ. στερεῷ — αὐτῷ

**) γρ. τῶν ἄλλων

procreatus et eſt et erit. Corporeum autem et adſpectabile itemque tractabile neceſſe eſt omne eſſe quod natum eſt. nihil porro igni vacuum videri poteſt, nec vero tangi quod careat ſolido, ſolidum autem nihil quod terrae ſit expers. quamobrem ex igne et terra univerſitatis corpus deus mundum conſtruere moliens finxit. duo autem ſola bene cohaerere ſine tertio nequeunt; vinculum enim interiectum ſit oportet ambo coniungens. ſed vinculorum id eſt pulcherrimum quod ex ſe atque iis quae adſtringit quam maxime unum efficit. id optime asſequitur proportio; quando enim trium vel numerorum vel corporum vel quorumcumque generum medium, quod primum ad ipſum, hoc ipſum ad poſtremum eſt, viciſſimque quod extremum ad medium, id medium ad primum, tum id quod medium eſt primum et poſtremum ſit, poſtremum vero et primum media fiunt ambo, itaque neceſſitas cogit ut omnia ſint eadem, eadem autem quum facta ſint inter ſe, unum ſint omnia. quodſi latitudinem quidem, altitudinem vero nullam habere debuiſſet univerſitatis corpus, unum interiectum medium ſatis fuiſſet ad ea quibus eſſet interpoſitum et ſe ipſum colliganda; nunc autem ſolidum eſſe debebat, ſolida vero unum medium numquam, ſed duo ſemper copulant. itaque inter ignem et terram deus aquam et aërem poſuit eaque quoad fieri poterat inter ſe comparans eademque proportione coniungens, ut quod ignis ad aërem, hoc aër ad aquam, et quod aër ad aquam, id aqua ad terram eſſet, colligavit et conſtruxit caelum adſpectabile et tractabile. atque hanc ob cauſam et ex his talibus numeroque quattuor mundi corpus effectum eſt proportione ſecum conſentiens et amicitia ſe inde complectitur, ut, quum in unum ſecum coaluerit, disſolvi a nullo alio queat niſi ab eodem a quo eſt colligatum. Quattuor autem illarum rerum unam totam quamque accepit mundi conſtructio; igne enim omni et aqua et aëre et terra compoſuit eum is qui compoſuit, partem nullam

στάς, μέρος οὐδὲν οὐδενὸς οὐδὲ δύναμιν ἔξωθεν ὑπολιπών *), τάδε διανοηθείς, πρῶτον μὲν ἵνα ὅλον ὅτι μάλιστα * ζῶον D
τέλεον ἐκ τελέων τῶν μερῶν εἴη, * πρὸς δὲ τούτοις ἕν, ἅτε 33
οὐχ ὑπολελειμμένων ἐξ ὧν ἄλλο τοιοῦτον γένοιτ' ἄν **), ἔτι δὲ ἵνα ἀγήρων καὶ ἄνοσον ᾖ ***), κατανοῶν ὡς ἃ ξυνιστᾷ τὰ σώματα †), θερμὰ καὶ ψυχρὰ καὶ πάνθ' ὅσα δυνάμεις ἰσχυρὰς ἔχει, περιιστάμενα ἔξωθεν καὶ προςπίπτοντα ἀκαίρως λύει καὶ νόσους γῆράς τε ἐπάγοντα φθίνειν ποιεῖ. διὰ δὴ τὴν αἰτίαν καὶ τὸν λογισμὸν τόνδε ἓν ††) ὅλον ὅλων ἐξ ἁπάντων †††) τέλεον (*) καὶ ἀγήρων καὶ ἄνοσον αὐτὸν ἐτεκτήνατο. * Καὶ σχῆμα δὲ ἔδωκεν αὐτῷ τὸ πρέπον καὶ E
τὸ ξυγγενές. τῷ γὰρ τὰ πάντ' ἐν αὐτῷ ζῶα περιέχειν μέλλοντι ζώῳ πρέπον ἂν εἴη σχῆμα τὸ περιειληφὸς ἐν αὐτῷ πάντα ὁπόσα σχήματα. διὸ καὶ σφαιροειδές, ἐκ μέσου πάντῃ πρὸς τὰς τελευτὰς ἴσον ἀπέχον, καὶ κυκλοτερὲς (**) αὐτὸ ἐτορνεύσατο, πάντων τελεώτατον ὁμοιότατόν τε αὐτὸ ἑαυτῷ σχημάτων, νομίσας μυρίῳ κάλλιον ὅμοιον ἀνομοίου. Λεῖον δὲ δὴ κύκλῳ πᾶν ἔξωθεν αὐτὸ * ἀπηκριβοῦτο, πολλῶν χάριν· C
ὀμμάτων τε γὰρ ἐπεδεῖτο οὐδὲν (ὁρατὸν γὰρ οὐδὲν ὑπελείπετο ἔξωθεν) οὐδ' ἀκοῆς (οὐδὲ γὰρ ἀκουστόν), πνεῦμά τε (***) οὐκ ἦν περιεστὸς δεόμενον ἀναπνοῆς· οὐδ' αὖ τινὸς ἐπιδεὲς ἦν ὀργάνου σχεῖν, ᾧ τὴν μὲν εἰς ἑαυτὸ τροφὴν δέξοιτο, τὴν δὲ πρότερον ἐξικμασμένην ἀποπέμψοι πάλιν· ἀπῄει τε γὰρ οὐδὲν οὐδὲ προςῄειν αὐτῷ ποθὲν οὐδέν· οὐ (†) γὰρ ἦν· αὐτὸ γὰρ ἑαυτῷ τροφὴν τὴν ἑαυτοῦ φθίσιν παρέχον καὶ πάντα ἐν ἑαυτῷ καὶ ὑφ' ἑαυτοῦ πάσχον * καὶ δρῶν ἐκ D
τέχνης γέγονεν· ἡγήσατο γὰρ αὐτὸ ὁ ξυνθεὶς αὔταρκες ὂν ἄμεινον ἔσεσθαι μᾶλλον ἢ προςδεὲς ἄλλων. χειρῶν δέ, αἷς οὔτε λαβεῖν οὔτε αὖ (††) τινὰ ἀμύνασθαι χρεία τις ἦν, μάτην οὐκ ᾤετο δεῖν αὐτῷ προςάπτειν, οὐδὲ ποδῶν οὐδὲ ὅλως τῆς περὶ τὴν βάσιν ὑπηρεσίας (†††). * κίνησιν γὰρ ἀπένειμεν αὐ- 34

*) γρ. ὑπολείπων. **) γρ. τοιοῦτ' ἂν γένοιτο. ***) ἴσ. εἴη. †) ἴσ. ὡς τῷ σώματι θερμά. ††) ἴσ. ἕνα. †††) γρ. ὅλον ἐξ ἁπάντων. (*) ἴσ. καὶ τελέων τέλεον. (**) γρ. ἀπέχον, κυκλοτερές. (***) ἴσ. διὰ πνεῦμά τε. (†) ἄλλ. ποθέν· οὐδέ. (††) γρ. ἄν. (†††) ἴσ. τὴν — ὑπηρεσίαν.

nullius neque vim extrinfecus relinquens, has ob caufas: primum, ut totus quam maxime animans perfectus effet ex perfectis partibus, deinde ut unus effet, nulla parte unde alius eiusmodi gigneretur relicta, poftremo ut et fenectutis et morbi expers effet, perfpiciens, calida et frigida omniaque quaecumque vim habent vehementem, corpori circumiecta extrinfecus et immoderate ingruentia ipfum folvere et morbis fenectuteque adductis perniciem ei afferre. hanc igitur ob caufam et haec reputans mundum ita fabricatus eft ut unum totum perfectum ex omnibus totis perfectis et morbo fenioque carentem efficeret. Et formam quoque ei dedit decoram et cognatam. a quo enim animante omnes reliquos contineri vellet animantes, hunc ea forma figuravit qua omnes reliquae formae concluduntur. quocirca globofum et orbiculatum eum tornavit, ita ut a medio usquequaque extrema aequaliter abfint, quae quidem forma omnium perfectiffima fibique ipfa fimillima; exiftimabat enim longe praeftantiorem fimilitudinem disfimilitudine. Levitate autem circumcirca totum extrinfecus exornavit, multis de caufis; nec enim oculis egebat (nihil enim extra quod cerni poffet relictum erat) nec auribus (quia ne quod audiretur quidem), neque erant aëre circumfufa extrema mundi ut refpirationem requireret; neque vero inftrumento aliquo indigebat quo alimenta fumeret priusque confecta et confumpta rurfus emitteret; decedebat enim nihil neque accedebat ei aliquid alicunde; neque enim erat; nam artificiofe ita factum erat ut fibi ipfe alimentum praeberet quo confumeretur omniaque ipfe in fe et a fe et pateretur et faceret; arbitrabatur enim qui eum condidit melius fore fi totus ex fe aptus effet mundus, quam fi aliis egeret. manus autem, quippe quibus neque capiendum quicquam erat neque repellendum, fruftra ei non putabat affigendas effe; nec pedes nec omnino ingrediendi adminiculum. motum enim caelo dedit eius corpori con-

τῷ τὴν τοῦ σώματος οἰκείαν, τῶν ἑπτὰ τὴν περὶ νοῦν καὶ
φρόνησιν μάλιστα οὖσαν. διὸ δὴ κατὰ ταὐτὰ ἐν τῷ αὐτῷ
καὶ ἐν ἑαυτῷ περιαγαγὼν αὐτὸ ἐποίησε κύκλῳ κινεῖσθαι
στρεφόμενον, τὰς δὲ ἓξ ἁπάσας κινήσεις ἀφεῖλε καὶ ἀπλανὲς
ἀπειργάσατο ἐκείνων. ἐπὶ δὲ τὴν περίοδον ταύτην ἅτ' οὐδὲν
ποδῶν δέον ἀσκελὲς καὶ ἄπουν αὐτὸ ἐγέννησεν.

Οὗτος δὴ πᾶς ὄντος *) ἀεὶ λογισμὸς θεοῦ περὶ τόν
ποτε ἐσόμενον θεὸν λογισθεὶς λεῖον καὶ * ὁμαλὸν πανταχῇ B
τε ἐκ μέσου ἴσον καὶ ὅλον καὶ τέλεον ἐκ τελέων σωμάτων
σῶμα ἐποίησε. ψυχὴν δὲ εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ θεὶς διὰ παν-
τός τε ἔτεινε καὶ ἔτι ἔξωθεν **) τὸ σῶμα αὐτῇ περιεκάλυψε,
καὶ κύκλῳ δὴ κύκλον στρεφόμενον οὐρανὸν ἕνα μόνον ἔρη-
μον κατέστησε, δι' ἀρετὴν δὲ αὐτὸν αὐτῷ δυνάμενον ξυγ-
γίγνεσθαι καὶ οὐδενὸς ἑτέρου προςδεόμενον, γνώριμον δὲ
καὶ φίλον ἱκανῶς αὐτὸν αὐτῷ. διὰ πάντα δὴ ταῦτα εὐδαί-
μονα θεὸν αὐτὸν ἐγεννήσατο.

Τὴν δὲ δὴ ψυχὴν οὐχ ὡς νῦν ὑστέραν ἐπιχειροῦμεν
λέγειν, * οὕτως ἐμηχανήσατο καὶ ὁ θεὸς νεωτέραν· οὐ γὰρ C
ἂν ἄρχεσθαι πρεσβύτερον ὑπὸ νεωτέρου ξυνέρξας εἴασεν·
ἀλλά πως ἡμεῖς πολὺ μετέχοντες τοῦ προςτυχόντος τε καὶ
εἰκῇ ταύτῃ πῃ καὶ λέγομεν· ὁ δὲ καὶ γενέσει καὶ ἀρετῇ προ-
τέραν καὶ πρεσβυτέραν ψυχὴν σώματος, ὡς δεσπότιν καὶ ἄρ-
ξουσαν ἀρξομένου, ξυνεστήσατο ἐκ τῶνδέ τε καὶ τοιῷδε τρό-
πῳ. τῆς * ἀμερίστου καὶ ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ἐχούσης οὐσίας 35
καὶ τῆς αὖ περὶ τὰ σώματα γιγνομένης μεριστῆς, τρίτον ἐξ
ἀμφοῖν ἐν μέσῳ ξυνεκεράσατο οὐσίας εἶδος, τῆς τε ταὐτοῦ
φύσεως αὖ πέρι καὶ ***) τῆς θατέρου †), καὶ κατὰ ταὐτὰ ††)
ξυνέστησεν ἐν μέσῳ τοῦ τε ἀμεροῦς αὐτῶν καὶ τοῦ κατὰ τὰ
σώματα μεριστοῦ. καὶ τρία λαβὼν αὐτὰ †††) ὄντα ξυνεκεράσα-
το εἰς μίαν πάντα ἰδέαν, τὴν θατέρου φύσιν δύςμικτον οὖσαν
εἰς ταὐτὸ (*) * ξυναρμόττων βίᾳ. μιγνὺς δὲ μετὰ τῆς οὐσίας B
καὶ ἐκ τριῶν ποιησάμενος ἓν πάλιν ὅλον τοῦτο μοίρας ὅσας
προςῆκε διένειμεν, ἑκάστην δὲ ἔκ τε ταὐτοῦ καὶ θατέρου καὶ

*) γρ. ὄντως. **) γρ. ἔξω. ***) ἴσ. αὖ καί. †) γρ. τοῦ ἑτέρου. ††) ἄλλ. κατὰ ταῦτα. †††) γρ. αὖ τά.
(*) ἄλλ. εἰς ταὐτόν.

venientem, eum qui unus ex feptem motibus ad mentem atque intelligentiam maxime fpectaret. quocirca quum aequaliter in eodem ipfumque in fe circumtuliffet effecit ut in orbem moveretur fe torquens, fex autem omnes motus exclufit horumque ab erratione eum liberavit. ad hanc igitur converfionem quum pedibus non egeret cruribus et pedibus eum carentem generavit.

Hanc igitur omnem rationem deus qui femper eft quum habuiffet dei aliquando futuri, leve atque aequabile, undique a medio par et totum et perfectum e perfectis corporibus corpus effecit. animum autem in eius medio collocatum per totum tetendit et praeterea extrinfecus univerfitatis corpus eo circumfudit, atque in orbem fe convertentem orbem caelum unum folum vacuum effecit, quod fecum ipfum propter virtutem facile effe poffet nec defideraret alterum, fatis fibi ipfum notum et familiare. his igitur omnibus de caufis mundum procreavit beatum deum.

Animum autem non, ut nunc pofteriore loco de eo inftituimus dicere, ita etiam machinatus eft recentiorem; non enim qui eum copulavit maiorem fiviffet minori parere; fed nos quodammodo, prout multa nobis fortuito et inconfiderate incidunt, ita fere etiam dicimus. ille vero et ortu et virtute priorem et antiquiorem animum corpore, ut dominum et imperaturum obedituro, compofuit ex his et hac ratione. ex materia quae individua eft femperque unius modi et ex ea quae in corporibus dividua gignitur, tertium materiae genus utriusque in medio conflavit, quod effet eiusdem naturae et quod alterius, idque item in medio conftituit individui atque eius quod in corporibus eft dividuum. et quum tria haec fumpfiffet, unam omnia in fpeciem temperavit, alterius naturam copulationis alienam vi confocians. quas quidem quum permifcuiffet cum materia et ex tribus effeciffet unum rurfus totum hoc in eas quas decuit partes partitus eft, quamque ex eodem et altero et materia temperatam.

τῆς οὐσίας μεμιγμένην. ἤρχετο δὲ διαιρεῖν ὧδε. μίαν ἀφεῖλε
τὸ πρῶτον ἀπὸ παντὸς μοῖραν, μετὰ δὲ ταύτην ἀφῄρει
διπλασίαν ταύτης, τὴν δ' αὖ τρίτην ἡμιολίαν μὲν τῆς δευ-
τέρας, τριπλασίαν δὲ τῆς πρώτης, τετάρτην δὲ τῆς δευτέρας
διπλῆν, πέμπτην δὲ τριπλῆν τῆς τρίτης, * τὴν δ' ἕκτην τῆς C
πρώτης ὀκταπλασίαν, ἑβδόμην δὲ ἑπτακαιεικοσαπλασίαν τῆς
πρώτης. μετὰ δὲ ταῦτα ξυνεπλήρωσε *) τά τε διπλάσια
* καὶ τριπλάσια διαστήματα, μοίρας ἔτι ἐκεῖθεν ἀποτέμνων 36
καὶ τιθεὶς εἰς τὸ μεταξὺ τούτων, ὥστε ἐν ἑκάστῳ διαστή-
ματι δύο εἶναι μεσότητας, τὴν μὲν ταὐτῷ μέρει τῶν ἄκρων
αὐτῶν ὑπερέχουσαν καὶ ὑπερεχομένην, τὴν δ' ἴσῳ μὲν κατ'
ἀριθμὸν ὑπερέχουσαν, ἴσῳ δὲ ὑπερεχομένην. ἡμιολίων δὲ
διαστάσεων καὶ ἐπιτρίτων καὶ ἐπογδόων γενομένων ἐκ τού-
των τῶν δεσμῶν ἐν ταῖς πρόσθεν διαστάσεσι, * τῷ τοῦ B
ἐπογδόου διαστήματι τὰ ἐπίτριτα πάντα ξυνεπληροῦτο, λεί-
πων αὐτῶν ἑκάστου μόριον, τῆς τοῦ μορίου ταύτης διαστά-
σεως λειφθείσης ἀριθμοῦ πρὸς ἀριθμὸν ἐχούσης τοὺς ὅρους
ἓξ καὶ πεντήκοντα καὶ διακοσίων πρὸς τρία καὶ τετταρά-
κοντα καὶ διακόσια. καὶ δὴ τὸ μιχθὲν ἐξ οὗ ταῦτα κατέ-
τεμνεν, οὕτως ἤδη πᾶν καταναλώκει **). ταύτην οὖν τὴν
ξύστασιν πᾶσαν διπλῆν κατὰ μῆκος σχίσας, μέσην πρὸς μέ-
σην ἑκατέραν ἀλλήλαις οἷον χῖ προσβαλὼν κατέκαμψεν εἰς
κύκλον, * ξυνάψας αὑταῖς τε καὶ ἀλλήλαις ἐν τῷ καταν- C
τικρὺ τῆς προσβολῆς, καὶ τῇ κατὰ ταὐτὰ καὶ ἐν ταὐτῷ πε-
ριαγομένῃ κινήσει πέριξ αὐτὰς ἔλαβε, καὶ τὸν μὲν ἔξω, τὸν
δ' ἐντὸς ἐποιεῖτο τῶν κύκλων. τὴν μὲν οὖν ἔξω φορὰν ἐπε-
φήμισεν εἶναι τῆς ταὐτοῦ φύσεως, τὴν δ' ἐντὸς τῆς θατέ-
ρου. τὴν μὲν δὴ ταὐτοῦ κατὰ πλευρὰν ἐπὶ δεξιὰ περιήγαγε,
τὴν δὲ θατέρου κατὰ διάμετρον ἐπ' ἀριστερά. κράτος δ'
ἔδωκε τῇ ταὐτοῦ καὶ ὁμοίου περιφορᾷ· * μίαν γὰρ αὐτὴν D
ἄσχιστον εἴασε, τὴν δ' ἐντὸς σχίσας ἑξαχῇ ἑπτὰ κύκλους
ἀνίσους κατὰ τὴν τοῦ διπλασίου καὶ τριπλασίου διάστασιν
ἑκάστην, οὐσῶν ἑκατέρων τριῶν, κατὰ τἀναντία μὲν ἀλλήλοις
προσέταξεν ἰέναι τοὺς κύκλους, τάχει δὲ τρεῖς μὲν ὁμοίως,

*) ἄλλ. ξυνεπληροῦτο. **) γρ. ἀπηναλώκει

molitus autem eſt ita diſtribuere. unam principio partem detraxit ex toto, poſt hanc primae partis duplam, deinde tertiam ſesquialteram ſecundae, triplam vero primae, deinde quartam ſecundae duplam, quintam inde tertiae triplam, tum ſextam primae octuplam, poſtremo ſeptimam quae ſeptem et viginti partibus antecederet primae. deinde inſtituit dupla et tripla intervalla explere, partes rurſus illinc deſecans et in illorum medio ita locans ut in ſingulis intervallis bina eſſent media, alterum eadem parte praeſtans extremis eademque ſuperatum, alterum pari numero praeſtans et pari ſuperatum. ſesquialteris autem intervallis et ſesquitertiis et ſesquioctavis ortis ex his colligationibus in prioribus intervallis, ſesquioctavo intervallo ſesquitertia omnia explevit, quum particulam ſingulorum relinqueret, cuius quidem particulae intervallum relictum numeri ad numerum habebat terminos ducentorum quinquaginta ſex ad ducenta quadraginta tria. atque ita permixtum illud ex quo haec ſecuerat, iam omne conſumpſerat. hanc igitur omnem coniunctionem duplicem in longitudinem diffidit, mediam utramque mediae ita accommodans ut quaſi litterae X inſtar obtinerent; deinde in orbem torſit, coniungens ipſas ſecum et inter ſe e regione commiſſurae, motuque eadem ratione et in eodem in orbem circumacto eas circumcirca complexus eſt, alterum quidem orbem exteriorem efficiens, alterum interiorem. atque exteriorem quidem motionem eiusdem naturae, interiorem vero alterius nominavit; et eum qui erat eiusdem naturae a latere in dextram partem detorſit, alterius autem naturae motum a media linea direxit ad laevam. principatum vero dedit eiusdem et aequalis naturae converſioni; hanc enim ſolam individuam reliquit, interiorem autem quum in ſex partes diviſiſſet, ſeptem orbes diſpares dupli et tripli intervallo quoque, utriusque quum tria eſſent, contrariis inter ſe curſibus moveri iuſſit, eorum autem trium ſecit pares celeritates,

τοὺς δὲ τέτταρας ἀλλήλοις καὶ τοῖς τρισὶν ἀνομοίως, ἐν λόγῳ δὲ φερομένους.

Ἐπεὶ δὲ κατὰ νοῦν τῷ ξυνιστάντι πᾶσα ἡ τῆς ψυχῆς ξύστασις ἐγεγένητο, μετὰ τοῦτο πᾶν τὸ σωματοειδὲς ἐντὸς αὐτῆς ἐτεκταίνετο * καὶ μέσον μέσῃ ξυναγαγὼν *) προσήρ- E
μοττεν. ἡ δ' ἐκ μέσου πρὸς τὸν ἔσχατον οὐρανὸν πάντῃ διαπλακεῖσα κύκλῳ τε αὐτὸν ἔξωθεν περικαλύψασα, αὐτή τε ἐν αὑτῇ στρεφομένη, θείαν ἀρχὴν ἤρξατο ἀπαύστου καὶ ἔμφρονος βίου πρὸς τὸν ξύμπαντα χρόνον. καὶ τὸ μὲν δὴ σῶμα ὁρατὸν οὐρανοῦ γέγονεν, αὐτὴ δὲ ἀόρατος μέν, λογισμοῦ δὲ μετέχουσα * καὶ ἁρμονίας, ψυχή, τῶν νοητῶν ἀεί τε ὄν- 37
των ὑπὸ τοῦ ἀρίστου ἀρίστη γενομένη τῶν γεννηθέντων. ἅτε οὖν ἐκ τῆς ταὐτοῦ **) καὶ τῆς θατέρου φύσεως ἔκ τε οὐσίας τριῶν τούτων ξυγκραθεῖσα μοιρῶν, καὶ ἀνὰ λόγον μερισθεῖσα καὶ ξυνδεθεῖσα, αὐτή τε ἀνακυκλουμένη πρὸς αὑτήν, ὅταν οὐσίαν σκεδαστὴν ἔχοντός τινος ἐφάπτηται καὶ ὅταν ἀμέριστον, λέγει κινουμένη διὰ πάσης ἑαυτῆς, ὅτῳ τ' ἄν τι ταὐτὸν ᾖ καὶ ὅτου ἂν ἕτερον, πρὸς ὅ τί τε μάλιστα καὶ ὅπῃ * καὶ ὅπως καὶ ὁπότε ξυμβαίνει κατὰ τὰ γιγνόμενά B
τε πρὸς ἕκαστον ἕκαστα εἶναι καὶ πάσχειν καὶ πρὸς τὰ κατὰ ταὐτὰ ἔχοντα ἀεί. λόγος δὲ ὁ κατὰ ταὐτὸν ἀληθὴς γιγνόμενος, περί τε θάτερον ὢν καὶ περὶ τὸ ταὐτόν, ἐν τῷ κινουμένῳ ***) ὑφ' αὑτοῦ φερόμενος ἄνευ φθόγγου καὶ ἠχῆς, ὅταν μὲν περὶ τὸ αἰσθητὸν γίγνηται καὶ ὁ τοῦ θατέρου κύκλος ὀρθὸς ἰὼν †) εἰς πᾶσαν αὐτοῦ ††) τὴν ψυχὴν διαγγείλῃ, δόξαι καὶ πίστεις γίγνονται βέβαιοι καὶ ἀληθεῖς, ὅταν δὲ αὖ περὶ τὸ * λογιστικὸν ᾖ καὶ ὁ ταὐτοῦ κύκλος εὔτρο- C
χος ὢν αὐτὰ μηνύσῃ, νοῦς ἐπιστήμη τε ἐξ ἀνάγκης ἀποτελεῖται. τούτω δὲ ἐν ᾧ τῶν ὄντων ἐγγίγνεσθον, ἄν ποτέ τις αὐτὸ ἄλλο πλὴν ψυχὴν εἴπῃ, πᾶν μᾶλλον ἢ τἀληθὲς ἐρεῖ.

---

*) γρ. ξυνάγων. **) γρ. ἐκ ταὐτοῦ. ***) ἴσ. λόγος δὲ ἀληθής, κατὰ ταὐτὸν καὶ κατὰ θάτερον γιγνόμενος, περί τε θάτερον καὶ περὶ ταὐτὸν ἐν τῷ κινουμένῳ κτλ. ἤ. λόγος δὲ ἀληθής, περὶ τὸ κατὰ ταὐτὸν ἀεὶ ὂν καὶ περὶ θάτερον γιγνόμενος καὶ ἐν τῷ κινουμένῳ κτλ. †) ἄλλ. ὤν. ††) ἴσ. αὐτό.

ſed quattuor et inter ſe dispares et disſimiles trium reliquorum, ratione autem et numero ſe moventes.

Animum igitur quum mundi procreator ex ſententia totum conſtruxiſſet, tum denique omne quod erat corporeum intra illum finxit et medium medio accommodans copulavit. ille vero a medio ad extremum caelum extentus et in orbem extrinſecus ei circumfuſus ſeque in ſe ipſo verſans, divinum initium duxit ſempiternae et ſapientis vitae in univerſum tempus. et corpus quidem caeli adſpectabile effectum eſt, animus autem oculorum effugiens obtutum et rationis concentusque compos, ab optimo eorum qui ſub intelligentiam cadunt et ſempiterni ſunt optimus procreatus ex eis quae procreata ſunt. quippe ex eadem alteraque natura et materia, his tribus partibus, temperatus et ratione numeroque distributus ac vinctus ſeque ipſe in ſe converſans, quum attingit aliquid quod naturam habet diviſam, rurſusque quod individuam, dicit per ſe ipſum totum commotus, cui quid idem ſit et a quo diverſum, et quorſum maxime et quo loco aut modo aut tempore quidque ad quidque eorum quae fiunt et eorum quae ſunt ſemper eadem aliquo modo ſe habeat et afficiatur. ſermo autem verus, qui in eo quod ſemper eſt idem et in altero verſatur et in eo quod a ſe ipſum movetur ſine voce fertur atque ſono, quum id attingit quod ſub ſenſum cadit et orbis alterius generis recta procedens univerſo eius animo denunciat, tum opiniones asſenſionesque firmae veraeque gignuntur, quum contra in eo vertitur quod mentis et rationis eſt particeps, et naturae eiusdem orbis volubilis id declarat, ratio et ſcientia neceſſario abſolvitur. hoc autem in quo hi duo exſiſtunt ſi quis aliud quid quam animum appellaverit, omnia magis quam verum dixerit.

Ὡς δὲ κινηθὲν αὐτὸ καὶ ζῶν ἐνενόησε τῶν ἀϊδίων θεῶν γεγονὸς ἄγαλμα ὁ γεννήσας πατήρ, ἠγάσθη τε καὶ εὐφρανθεὶς ἔτι δὴ μᾶλλον ὅμοιον πρὸς τὸ παράδειγμα ἐπενόησεν ἀπεργάσασθαι. καθάπερ * οὖν αὐτὸ τυγχάνει ζῶον ἀΐδιον*), D
καὶ τόδε τὸ πᾶν οὕτως εἰς δύναμιν ἐπεχείρησε τοιοῦτον ἀποτελεῖν. ἡ μὲν οὖν τοῦ ζώου φύσις ἐτύγχανεν οὖσα αἰώνιος· καὶ τοῦτο μὲν δὴ τῷ γεννητῷ παντελῶς προσάπτειν οὐκ ἦν δυνατόν· εἰκόνα δ' ἐπινοεῖ κινητήν τινα αἰῶνος ποιῆσαι, καὶ διακοσμῶν ἅμα οὐρανὸν ποιεῖ μένοντος αἰῶνος ἐν ἑνὶ κατ' ἀριθμὸν ἰοῦσαν αἰώνιον εἰκόνα, τοῦτον ὃν δὴ χρόνον ὠνομάκαμεν. ἡμέρας γὰρ καὶ νύκτας καὶ μῆνας καὶ
* ἐνιαυτοὺς οὐκ ὄντας πρὶν οὐρανὸν γενέσθαι, τότε ἅμα E
ἐκείνῳ ξυνισταμένῳ τὴν γένεσιν αὐτῶν μηχανᾶται. ταῦτα δὲ πάντα μέρη χρόνου, καὶ τό τ' ἦν τό τ' ἔσται, χρόνου γεγονότα εἴδη, ἃ δὴ φέροντες **) λανθάνομεν ἐπὶ τὴν ἀΐδιον οὐσίαν οὐκ ὀρθῶς· λέγομεν γὰρ δὴ ὡς ἦν ἔστι τε καὶ ἔσται,
τῇ δὲ τὸ ἔστι μόνον κατὰ τὸν ἀληθῆ * λόγον προσήκει, τὸ 38
δὲ ἦν τό τ' ἔσται περὶ τὴν ἐν χρόνῳ γένεσιν ἰοῦσαν πρέπει λέγεσθαι· κινήσεις γάρ ἐστον, τὸ δὲ ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ἔχον ἀκινήτως οὔτε πρεσβύτερον οὔτε νεώτερον προσήκει γίγνεσθαι διὰ χρόνον οὐδὲ γενέσθαι ποτὲ οὐδὲ γεγονέναι ***) νῦν οὐδ' εἰσαῦθις ἔσεσθαι, τὸ παράπαν τε οὐδὲν ὅσα γένεσις τοῖς ἐν αἰσθήσει φερομένοις προσῆψεν, ἀλλὰ χρόνου ταῦτα αἰῶνά τε μιμουμένου καὶ κατ' ἀριθμὸν κυκλουμένου
γέγονεν εἴδη. καὶ πρὸς τούτοις ἔτι τὰ τοιάδε, * τό τε γε- B
γονὸς εἶναι γεγονὸς καὶ τὸ γιγνόμενον εἶναι γιγνόμενον, ἔτι δὲ τὸ γενησόμενον εἶναι γενησόμενον καὶ τὸ μὴ ὂν μὴ ὂν εἶναι, ὧν οὐδὲν ἀκριβῶς †) λέγομεν. περὶ μὲν οὖν τούτων τάχ' ἂν οὐκ εἴη καιρὸς πρέπων ἐν τῷ παρόντι διακριβολογεῖσθαι.

Χρόνος δ' οὖν μετ' οὐρανοῦ γέγονεν, ἵνα ἅμα γεννηθέντες ἅμα καὶ λυθῶσιν, ἄν ποτε λύσις τις αὐτῶν γίγνηται, καὶ κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς αἰωνίου ††) φύσεως, ἵν' ὡς

---

*) ἴσ. ἀΐδιον ον. **) γρ. γεγονότος εἴδη, φέροντες. ***) γρ. γίγνεσθαι ποτὲ οὐδὲ γεγονέναι. †) ἄλλ. ἀκριβές. ††) ἄλλ. αἰωνίας.

Quum vero moveri ac vivere animadvertiſſet ſempiternorum deorum ſimulacrum genitum pater et procreator, oblectatus eſt laetitiaque affectus etiam ſimilius cogitavit exemplari efficere. quemadmodum igitur hoc erat animans ſempiternus, ita etiam hanc univerſitatem pro viribus conatus eſt talem abſolvere. iam animantis quidem natura erat aeterna; hoc autem ei quod procreatum erat prorſus adiungi non poterat; imaginem igitur cogitavit mobilem quandam aeternitatis fingere, ſimulque caelum ordinans facit manentis aeternitatis in uno aeternam imaginem quae numero volvitur, quod quidem tempus nominavimus. dies enim et noctes et menſes et anni quum ante caelum procreatum non fuiſſent, tum ſimul cum illius conſtructione eorum ortum machinatur. haec autem omnia partes temporis et *erat* ſi dicimus et *erit*, temporis procreatae ſpecies, quas quidem inſcientes transferimus in ſempiternam naturam haud recte; dicimus videlicet eam fuiſſe et eſſe et futuram eſſe, quum *eſſe* tantum ex vera ratione ei conveniat, *fuiſſe* autem et *fore* in eo dicendum ſit quod in tempore ortum progrediatur; motus enim utrique ſunt, id vero quod ſemper uno et eodem ſtatu et immobile eſt neque antiquius neque recentius poteſt fieri per tempus neque factum eſſe aliquando neque nunc primum exſtitiſſe neque in poſterum futurum eſſe neque omnino eorum quicquam in ipſum cadit quaecumque ortus rebus ſenſui obverſantibus adiunxit, ſed temporis hae aeternitatem imitantis et numero ſe volventis exſtiterunt formae. et praeterea quoque haec: factum *eſſe* factum, quod fiat *eſſe* id quod fiat, porro futurum *eſſe* futurum et quod non ſit id *eſſe* quod non ſit: quorum nihil accurate dicimus. de his autem forſitan praeſens tempus haud opportunum fuerit diligentius exponere.

Tempus igitur una cum caelo factum eſt, ut ſimul orta ſimul etiam disſolvantur, ſi quando eorum ſolutio eventura ſit, et ad exemplar aeternae naturae, ut quam

ὁμοιότατος αὐτῷ κατὰ δύναμιν ᾖ· τὸ μὲν γὰρ δὴ παράδει-
γμα * πάντα αἰῶνά ἐστιν ὄν, ὁ δ' αὖ διὰ τέλους τὸν ἅπαντα C
χρόνον γεγονώς τε καὶ ὢν καὶ ἐσόμενος *). ἐξ οὖν λόγου
καὶ διανοίας θεοῦ τοιαύτης πρὸς χρόνου γένεσιν, ἵνα γεν-
νηθῇ χρόνος, ἥλιος καὶ σελήνη καὶ πέντε ἄλλα ἄστρα, ἐπί-
κλην ἔχοντα πλάνητες **), εἰς διορισμὸν καὶ φυλακὴν ἀρι-
θμῶν χρόνου γέγονε. σώματα δὲ αὐτῶν ἑκάστων ποιήσας ὁ
θεὸς ἔθηκεν εἰς τὰς περιφορὰς ἃς ἡ θατέρου περίοδος ᾔειν,
ἑπτὰ οὔσας ὄντα ἑπτά, σελήνην * μὲν εἰς τὸν περὶ γῆν D
πρῶτον, ἥλιον δ' εἰς τὸν δεύτερον ὑπὲρ γῆς, ἑωςφόρον δὲ
καὶ τὸν ἱερὸν Ἑρμοῦ λεγόμενον εἰς τοὺς τάχει μὲν ἰσόδρο-
μον ἡλίῳ κύκλον ἰόντας, τὴν δ' ἐναντίαν εἰληχότας αὐτῷ
δύναμιν· ὅθεν καταλαμβάνουσί τε καὶ καταλαμβάνονται κατὰ
ταὐτὰ ὑπ' ἀλλήλων ἥλιός τε καὶ ὁ τοῦ Ἑρμοῦ καὶ ἑωςφό-
ρος. τὰ δ' ἄλλα οἷ δὴ καὶ δι' ἃς αἰτίας ἱδρύσατο, εἴ τις
ἐπεξίοι πάσας, ὁ λόγος πάρεργος ὢν πλέον ἂν ἔργον ὧν
ἕνεκα * λέγεται παράσχοι. ταῦτα μὲν οὖν ἴσως τάχ' ἂν κατὰ E
σχολὴν ὕστερον τῆς ἀξίας τύχοι διηγήσεως. Ἐπειδὴ δὲ οὖν
εἰς τὴν ἑαυτῷ πρέπουσαν ἕκαστον ἀφίκετο φορὰν τῶν ὅσα
ἔδει ξυναπεργάζεσθαι χρόνον, δεσμοῖς τε ἐμψύχοις σώματα
δεθέντα ζῶα ἐγεννήθη τό τε προςταχθὲν ἔμαθε, κατὰ δὴ
τὴν θατέρου φορὰν * πλαγίαν οὖσαν διὰ τῆς ταὐτοῦ φο- 39
ρᾶς ***) ἰοῦσάν τε καὶ κρατουμένην †), τὸ μὲν μείζω αὐ-
τῶν, τὸ δὲ ἐλάττω κύκλον ἰόν, θᾶττον μὲν τὰ τὸν ἐλάττω,
τὰ δὲ τὸν μείζω βραδύτερον περιῄειν ††)· τῇ δὲ ταὐτοῦ
φορᾷ τὰ τάχιστα περιιόντα ὑπὸ τῶν βραδύτερον ἰόντων ἐφαί-
νετο καταλαμβάνοντα καταλαμβάνεσθαι· πάντας γὰρ τοὺς
κύκλους αὐτῶν στρέφουσα ἕλικα †††), διὰ τὸ διχῇ κατὰ τὰ
ἐναντία ἅμα προϊέναι, * τὸ βραδύτατα ἀπιὸν ἀφ' αὐτῆς B
οὔσης ταχίστης ἐγγύτατα ἀπέφαινεν. ἵνα δὲ εἴη μέτρον ἐναρ-
γές τι πρὸς ἄλληλα βραδυτῆτι καὶ τάχει καὶ τὰ (*) περὶ

*) γρ. ἐσόμενος ἐστὶ μόνος. **) ἄλλ. πλανητά. ἴσ. ἐπίκλησιν — πλανῆται. ***) γρ. φύσεως. †) ἄλλ. ἰούσης τε καὶ κρατουμένης. ††) γρ. περιιόντα. ἴσ. τὰ μὲν μείζω, τὰ δὲ ἐλάττω κύκλον περιῄει, θᾶττον — βραδύτερον, τῇ δὲ κτλ. †††) γρ. ἕλικι.

(*) ἴσ. ᾗ πρὸς ἄλληλα βραδυτῆτι καὶ τάχει αὐτὰ περὶ κτλ.

ſimillimum eius ſit; etenim exemplar per omnem aeternitatem vere eſt, illud autem perpetuo omneque per tempus et fuit et eſt et erit. ex hac igitur ratione et conſilio divino ut tempus procrearetur, ſol et luna et quinque aliae ſtellae quae vocantur errantes, ad temporis numeros diſtinguendos atque conſervandos facta ſunt. corpora autem eorum deus effector poſuit in orbibus, ſeptem illa in ſeptem his quos alterius naturae circuitus luſtrabat, ac lunam quidem in eo qui primus terram ambit, ſolem in ſecundo ſupra terram, Luciferum autem et eum qui Mercurio ſacer dicitur in iis orbibus qui curſum habent ſolis celeritati parem, ſed vim quandam eius nacti ſunt contrariam; quo fit ut comprehendant et comprehendantur pariter inter ſe ſol et Mercurius et Lucifer. reliqua autem ſidera quo et quibus de cauſis collocaverit, ſi quis perſequi velit omnes, oratio ad inſtitutum nihil pertinens plus negoti exhibeat in iis exponendis quorum cauſa habeatur. haec igitur forſitan per otium poſthac dignam inveniat expoſitionem. Quum vero unumquodque eorum ſiderum quae oportebat tempus una conficere curſum decorum eſſet adeptum vinculisque animalibus corpora colligata animantia eſſent facta et praeſcriptum percepiſſent, ſecundum alterius naturae motionem transverſam per motum eiusdem naturae euntem et ſuperatam alia maiorem, alia minorem orbem luſtrarunt, celerius quae minorem, quae vero maiorem tardius, motione autem eiusdem naturae quae velociſſime volvebantur a tardioribus viſa ſunt quum ſuperarent ſuperari; omnes enim eorum orbes inſtar ſpirae vertens, eo quod bifariam contrarie ſimul procedebant, efſecit ut, quod tardiſſime ab ipſa quae velociſſima erat diſcederet, id proximum videretur. atque ut eſſet menſura quaedam evidens qua inter ſe tarditate et celeritate illa in iſtis

τὰς ὀκτὼ φορὰς πορεύοιτο, φῶς ὁ θεὸς ἀνῆψεν ἐν τῇ πρὸς γῆν δευτέρᾳ τῶν περιόδων, ὃ δὴ νῦν *) κεκλήκαμεν ἥλιον, ἵνα ὅτι μάλιστα εἰς ἅπαντα φαίνοι τὸν οὐρανὸν μετάσχοι τε ἀριθμοῦ τὰ ζῶα, ὅσοις ἦν προσῆκον, μαθόντα παρὰ τῆς ταὐτοῦ καὶ ὁμοίου περιφορᾶς. νὺξ μὲν οὖν ἡμέρα τε * γέ- C γονεν οὕτω καὶ διὰ ταῦτα, ἡ τῆς μιᾶς καὶ φρονιμωτάτης κυκλήσεως περίοδος· μεὶς δέ, ἐπειδὰν σελήνη περιελθοῦσα τὸν ἑαυτῆς κύκλον ἥλιον ἐπικαταλάβῃ, ἐνιαυτὸς δέ, ὁπόταν ἥλιος τὸν ἑαυτοῦ περιέλθῃ **) κύκλον. τῶν δ' ἄλλων τὰς περιόδους οὐκ ἐννενοηκότες ἄνθρωποι, πλὴν ὀλίγοι τῶν πολλῶν, οὔτε ὀνομάζουσιν οὔτε πρὸς ἄλληλα ξυμμετροῦνται σκοποῦντες ἀριθμοῖς, ὥστε, ὡς ἔπος εἰπεῖν, οὐκ ἴσασι χρόνον ὄντα τὰς τούτων πλάνας, * πλήθει μὲν ἀμηχάνῳ χρω- D μένας, πεποικιλμένας δὲ θαυμαστῶς. ἔστι δ' ὅμως οὐδὲν ἧττον κατανοῆσαι δυνατὸν ὡς ὅ γε τέλεος ἀριθμὸς χρόνου τὸν τέλεον ἐνιαυτὸν πληροῖ τότε, ὅταν ἁπασῶν τῶν ὀκτὼ περιόδων τὰ πρὸς ἄλληλα ξυμπερανθέντα τάχη σχῇ κεφαλὴν τῷ τοῦ ταὐτοῦ καὶ ὁμοίως ἰόντος ***) ἀναμετρηθέντα κύκλῳ. κατὰ ταῦτα δὴ καὶ τούτων ἕνεκα ἐγεννήθη τῶν ἄστρων ὅσα δι' οὐρανοῦ πορευόμενα ἔσχε τροπάς, ἵνα τόδ' ὡς ὁμοιότατον ᾖ τῷ τελεωτάτῳ †) * καὶ νοητῷ ζώῳ πρὸς τὴν τῆς E διαιωνίας μίμησιν φύσεως.

Καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἤδη ††) μέχρι χρόνου γενέσεως ἀπείργαστο εἰς ὁμοιότητα ᾧπερ ἀπεικάζετο, τῷ δὲ μήπω τὰ πάντα ζῶα ἐντὸς αὐτοῦ γεγενημένα περιειληφέναι, ταύτῃ ἔτι εἶχεν ἀνομοίως. τοῦτο δὴ τὸ κατάλοιπον ἀπειργάζετο αὐτοῦ πρὸς τὴν τοῦ παραδείγματος ἀποτυπούμενος φύσιν. ᾗπερ οὖν νοῦς ἐνούσας ἰδέας τῷ ὃ ἔστι †††) ζῶον, οἷαί τε ἔνεισι καὶ ὅσαι, καθορᾷ, τοιαύτας καὶ τοσαύτας διενοήθη δεῖν καὶ τόδε σχεῖν. εἰσὶ δὲ τέτταρες, μία μὲν οὐράνιον θεῶν γένος, ἄλλη δὲ * πτηνὸν καὶ ἀεροπόρον, τρίτη δὲ ἔνυδρον εἶδος, 40 πεζὸν δὲ καὶ χερσαῖον τέταρτον. τοῦ μὲν οὖν θείου τὴν πλεί-

---

*) ἴσ. νῦν δή. **) γρ. ἐπικαταλάβοι — περιέλθοι. ***) ἴσ. ὄντος. †) ἄλλ. τελέῳ. ††) γρ. εἴδη. †††) ἄλλ. ὃ ἔστι.

octo curſibus ferrentur, lumen deus accendit in ſecundo ad terram ambitu, quem quidem modo appellavimus ſolem, ut per univerſum luceret caelum numerique participes fierent animantes quibuscumque id conveniret, cognoſcentes eum ab eiusdem ſimilisque naturae motu. nox igitur et dies ad hunc modum et ob has generata cauſas, unius et ſapientiſſimi circuitus converſio; menſis autem, quando luna luſtrato ſuo curſu ſolem conſequuta eſt, et annus, ubi ſol orbem ſuum peragravit. ceterorum autem ſiderum ambitus ignorantes homines praeter paucos de plurimis neque nomine appellant neque inter ſe numero commetiuntur: ut neſciant propemodum tempus eſſe horum errores, multitudine infinita, varietate admirabili praeditos. nihilo tamen minus perſpici poteſt abſoluto perfectoque numero temporis abſolutum perfectumque annum compleri tum quum omnium octo orbium celeritates curſibus ſuis inter ſe confectis ad caput ſe retulerint easque permenſus ſit eiusdem ſemperque ſui ſimilis naturae orbis. has igitur ob cauſas nata ſunt aſtra quaecumque per caelum penetrantia ſolſtitia brumasque adepta ſunt, ut hoc univerſum animanti perfectiſſimo et ſub intelligentiam cadenti ad aeternitatis imitationem eſſet quam ſimillimum.

Iam ad reliqua quidem quod attinet usque ad temporis ortum effictum erat ad eius ſimilitudinem quod exprimebatur, ſed, quum nondum omnia animalia intra ſe procreata comprehenderet, ex ea parte adhuc diſſimile erat. hoc autem quo deficiebatur univerſum effecit deus ad exemplaris exprimens naturam. quot igitur et quales animalium formas mens in eo quod vere eſt animante cernit, tales et totidem ſecum cogitavit etiam in hoc oportere univerſo ineſſe. ſunt autem quattuor, quarum una caeleſte deorum genus, altera pennigerum et aëreum, tertia aquatilis ſpecies, pedeſtris vero et terreſtris quarta. ac divini quidem ſpeciem maxime faciebat

στην ἰδέαν ἐκ πυρὸς ἀπειργάζετο*), ὅπως ὅτι λαμπρότατον ἰδεῖν τε κάλλιστον εἴη. τῷ δὲ παντὶ προςεικάζων εὔκυκλον ἐποίει, τίθησί τε εἰς τὴν τοῦ κρατίστου φρόνησιν**) ἐκείνῳ ξυνεπόμενον, νείμας περὶ πάντα κύκλῳ τὸν οὐρανόν, κόσμον ἀληθινὸν αὐτῷ***) πεποικιλμένον εἶναι καθ' ὅλον. κινήσεις δὲ δύο προςῆψεν ἑκάστῳ, τὴν μὲν ἐν ταὐτῷ κατὰ
ταὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἀεὶ τὰ αὐτὰ * ἑαυτῷ διανοουμένῳ, B
τὴν δὲ εἰς τὸ πρόσθεν ὑπὸ τῆς ταὐτοῦ καὶ ὁμοίου περιφορᾶς κρατουμένῳ· τὰς δὲ πέντε κινήσεις ἀκίνητον καὶ ἑστός, ἵν' ὅτι μάλιστα αὐτῶν ἕκαστον γένοιτο ὡς ἄριστον. ἐξ ἧς δὴ τῆς αἰτίας γέγονεν ὅσ' ἀπλανῆ τῶν ἄστρων, ζῶα θεῖα ὄντα, καὶ διὰ †) ταὐτὰ ἐν ταὐτῷ στρεφόμενα ἀεὶ μένει· τὰ δὲ τρεπόμενα καὶ πλάνην τοιαύτην ἴσχοντα, καθάπερ ἐν τοις πρόσθεν ἐῤῥήθη, κατ' ἐκεῖνα γέγονε. γῆν δέ, τροφὸν μὲν ἡμετέραν, εἱλουμένην††) δὲ περὶ τὸν διὰ παντὸς πόλον
τεταμένον, * φύλακα καὶ δημιουργὸν νυκτός τε καὶ ἡμέρας C
ἐμηχανήσατο, πρώτην καὶ πρεσβυτάτην θεῶν ὅσοι ἐντὸς οὐρανοῦ γεγόνασι†††). χορείας δὲ τούτων αὐτῶν καὶ παραβολὰς ἀλλήλων, καὶ περὶ τὰς (*) τῶν κύκλων πρὸς ἑαυτοὺς ἐπανακυκλήσεις καὶ προςχωρήσεις (**), ἔν τε ταῖς ξυνάψεσιν ὁποῖοι τῶν θεῶν κατ' ἀλλήλους γιγνόμενοι καὶ ὅσοι καταντικρύ, μεθ' οὕςτινάς τε ἐπίπροσθεν (***) ἀλλήλοις ἡμῖν τε κατὰ χρόνους οὕςτινας ἕκαστοι κατακαλύπτονται καὶ πάλιν
ἀναφαινόμενοι φόβους καὶ σημεῖα τῶν * μετὰ ταῦτα γενη- D
σομένων τοῖς δυναμένοις λογίζεσθαι πέμπουσι, τὸ λέγειν ἄνευ διόψεως τούτων αὖ τῶν μιμημάτων μάταιος ἂν εἴη πόνος, ἀλλὰ ταῦτά τε ἱκανῶς ἡμῖν ταύτῃ καὶ τὰ περὶ θεῶν ὁρατῶν καὶ γεννητῶν εἰρημένα φύσεως ἐχέτω τέλος.

Περὶ δὲ τῶν ἄλλων δαιμόνων εἰπεῖν καὶ γνῶναι τὴν γένεσιν μεῖζον ἢ καθ' ἡμᾶς, πειστέον δὲ τοῖς εἰρηκόσιν ἔμπροσθεν, ἐκγόνοις μὲν θεῶν οὖσιν, ὡς ἔφασαν, σαφῶς δέ που τούς γε αὐτῶν προγόνους εἰδόσιν· ἀδύνατον οὖν θεῶν

*) ἄλλ. ἀπήρξατο. **) ἴσ. φορὰν ἢ περιφοράν. ***) ἴσ. ἐν αὐτῷ. †) ἄλλ. ὄντα καὶ ἀΐδια καὶ κατά. ἴσ. ὄντα, κατὰ ταὐτά. ††) ἴσ. ἰλλομένην. †††) γρ. σωμάτων ὅσα — γέγονε. (*) ἴσ. καὶ τάς. (**) ἴσ. προχωρήσεις. (***) ἴσ. τε καὶ ἐπίπροσθεν.

ex igne, ut quam ſplendidiſſimum eſſet et adſpectu pulcherrimum. univerſitati autem ſimile efficiens ad volubilitatem rotundavit poſuitque in optimi circuitu ut illi comitaretur, circum totum caelum aequaliter distribuens, ut verus mundus atque ornatus in eo eſſet omni diſtinctus varietate. motus autem duos adiunxit cuique, eum qui in eodem et eodem modo verſatur, quia de eodem ſemper idem ſecum cogitat, et eum qui ante ingreditur, quia ab eiusdem et ſimilis converſione ſuperatur; quod ad reliquos quinque attinet, immotum et ſtans ſinxit divinum, ut quam optimum quodque eſſet. quam quidem ob cauſam nata ſunt ea ſidera quae inerrantia, quippe animantia divina, eodem modo in eodem volvuntur et perpetuo manent; quae autem vaga et mutabili ratione labuntur, ita generata ſunt, ut ſupra diximus. iam vero terram, altricem noſtram, conſtrictam circa axem per totum pertinentem, cuſtodem et effectricem noctis et diei machinatus eſt, primam et antiquiſſimam deorum qui intra caelum generati ſunt. horum autem ipſorum choreas mutuasque concurſiones, et orbium ad ſemet ipſos converſiones et anteceſſiones, et in coniunctionibus qui dii prope copulentur, qui contraria regione, et pone quos aut ante labantur, quibusque temporibus inter ſe nobisque abscondantur rurſusque emerſi terrores et ſigna poſthac eventurorum ad rationem ſubducendam valentibus obiiciant, ſi verbis explicare conemur nullo poſito ſub oculos ſimulacro earum rerum, fruſtra ſuscipiatur labor. ſed haec ſatis ſunt dicta nobis, quaeque de deorum qui cernuntur quique orti ſunt natura praefati ſumus habent hunc terminum.

Reliquorum autem quos Lares dicimus et enunciare et noſſe ortum, maius eſt quam pro viribus noſtris, credendum vero priſcis illis teſtibus a diis oriundis, ut dicebant, qui certam ſane generatorum ſuorum notitiam habuerunt: nec fieri omnino poteſt nullam ut ſi-

παισὶν ἀπιστεῖν, καίπερ * ἄνευ τε εἰκότων καὶ ἀναγκαίων E
ἀποδείξεων λέγουσιν, ἀλλ' ὡς οἰκεῖα φάσκουσιν ἀπαγγέλλειν ἑπομένους τῷ νόμῳ πιστευτέον. οὕτως οὖν κατ' ἐκείνους ἡμῖν ἡ γένεσις περὶ τούτων τῶν θεῶν ἐχέτω καὶ λεγέσθω. Γῆς τε καὶ Οὐρανοῦ παῖδες Ὠκεανός τε καὶ Τηθὺς ἐγενέσθην, τούτων δὲ Φόρκυς Κρόνος τε καὶ Ῥέα ὅσοι μετὰ τούτων, ἐκ δὲ Κρόνου καὶ Ῥέας Ζεὺς Ἥρα τε * καὶ πάν- 41
τες ὅσους ἴσμεν πάντας ἀδελφοὺς *) λεγομένους αὐτῶν, ἔτι τε τούτων ἄλλους ἐκγόνους.

Ἐπεὶ δ' οὖν πάντες ὅσοι τε περιπολοῦσι φανερῶς καὶ ὅσοι φαίνονται καθ' ὅσον ἂν ἐθέλωσι θεοὶ γένεσιν ἔσχον, λέγει πρὸς αὐτοὺς ὁ τόδε τὸ πᾶν γεννήσας τάδε· Θεοὶ θεῶν, ὧν ἐγὼ δημιουργὸς πατήρ τε ἔργων, ἃ δι' ἐμοῦ γενόμενα ἄλυτα **) ἐμοῦ γ' ἐθέλοντος ***). τὸ μὲν οὖν δὴ δεθὲν πᾶν λυτόν, τό γε μὴν καλῶς ἁρμοσθὲν * καὶ ἔχον εὖ λύειν B
ἐθέλειν κακοῦ. δι' ἃ καὶ ἐπείπερ γεγένησθε, ἀθάνατοι μὲν οὐκ ἐστὲ οὐδ' ἄλυτοι τὸ πάμπαν, οὔτι μὲν δὴ λυθήσεσθέ γε οὐδὲ τεύξεσθε θανάτου μοίρας, τῆς ἐμῆς βουλήσεως μείζονος ἔτι δεσμοῦ καὶ κυριωτέρου λαχόντες ἐκείνων οἷς ὅτ' ἐγίγνεσθε ξυνεδεῖσθε. νῦν οὖν ὃ λέγω πρὸς ὑμᾶς ἐνδεικνύμενος, μάθετε. θνητὰ ἔτι γένη λοιπὰ τρί' ἀγέννητα †). τούτων οὖν μὴ γενομένων οὐρανὸς ἀτελὴς ἔσται· τὰ γὰρ ἅπαντα ἐν αὑτῷ γένη ζώων οὐχ ἕξει· δεῖ δέ, εἰ μέλλει * τέλεος ἱκανῶς εἶναι· δι' ἐμοῦ δὲ ταῦτα γενόμενα καὶ βίου C
μετασχόντα θεοῖς ἰσάζοιτ' ἄν. ἵν' οὖν θνητά τε ᾖ τό τε πᾶν τόδε ὄντως ἅπαν ᾖ, τρέπεσθε κατὰ φύσιν ὑμεῖς ἐπὶ τὴν τῶν ζώων δημιουργίαν, μιμούμενοι τὴν ἐμὴν δύναμιν περὶ τὴν ὑμῶν ††) γένεσιν. καὶ καθ' ὅσον †††) μὲν αὐτῶν ἀθανάτοις ὁμώνυμον εἶναι προσήκει, θεῖον λεγόμενον ἡγεμονοῦν τ' ἐν αὐτοῖς, τῶν ἀεὶ δίκῃ καὶ ὑμῖν ἐθελόντων ἕπε-

---

*) ἴσ. ἴσμεν ἀδελφούς.
**) ἴσ. ἔργων, ἄλυτα.
***) ἴσ. ἐμοῦ μὴ ἐθέλοντος.
†) γρ. τρία γεννητά.
††) ἄλλ. ὑμετέραν.
†††) ἴσ. καὶ ὅσον.

dem a diis ortis tribuamus, quamquam nec probabilibus rationibus nec neceffariis argumentis eorum oratio confirmatur, fed, quia de fuis propriis rebus prae fe ferunt renunciare, legi obtemperantes fidem nos habere oportet. fic igitur, ut ab iis traditum eft, horum deorum ortus fe habeat atque dicatur. Terrae Caelique liberi funt Oceanus et Tethys, horum Phorcys, Saturnus et Rhea et quicumque cum his, e Saturno et Rhea nati funt Iuppiter, Iuno omnesque quos fcimus eorum fratres appellari, aliosque praeterea ab his oriundos.

Quum igitur omnes qui palam volvuntur in caelo et qui eatenus in confpectum fe dant quoad ipfi volunt dii, creati effent, is qui hocce univerfum genuit haec ad eos fatur: Dii a diis orti: quorum ego operum effector parensque, haec funt indisfolubilia me invito. etenim omne quidem colligatum eft disfolubile, praeclare tamen compofitum beneque conftitutum velle disfolvere haudquaquam boni eft. quapropter vos quoque, quoniam orti eftis, immortales quidem non eftis neque indisfolubiles funditus, neutiquam tamen disfolvemini neque mortis fata vobis obtingent, quippe voluntatem meam maius etiam vinculum atque valentius nactis quam illa quibus eftis tum quum gignebamini colligati. nunc igitur quid dicam vobis ac declarem percipite. mortalia adhuc genera reliqua funt tria nondum creata, quibus non generatis caelum non erit perfectum; omnia enim genera animalium complexum non tenebit; teneat autem oportet, fi fatis futurum eft abfolutum et perfectum; a me autem haec effecta vitamque adepta deos aequiparabunt. ut igitur mortalia generentur et haecce univerfitas vere fit univerfa, convertite vos ex ipfa naturae ratione ad animantium confectionem, imitantes vim meam qua in veftro ortu ufus fum. et quodcumque eorum immortalium quafi gentile effe debet, ut divinum appelletur teneatque animantium principatum, quippe ex illorum numero qui femper iuftitiae ac vobis

σθαι, σπείρας καὶ ὑπαρξάμενος ἐγὼ παραδώσω· τὸ δὲ λοι-
πὸν ὑμεῖς, ἀθανάτῳ * θνητὸν προςυφαίνοντες, ἀπεργάζε- D
σθε ζῶα καὶ γεννᾶτε τροφήν τε διδόντες αὐξάνετε καὶ φθί-
νοντα πάλιν δέχεσθε.

Ταῦτ' εἶπε, καὶ πάλιν ἐπὶ τὸν πρότερον κρατῆρα, ἐν
ᾧ τὴν τοῦ παντὸς ψυχὴν κεραννὺς ἔμισγε, τὰ τῶν πρό-
σθεν ὑπόλοιπα κατεχεῖτο μίσγων τρόπον μέν τινα τὸν αὐ-
τόν, ἀκήρατα δ' οὐκέτι κατὰ ταὐτὰ ὡςαύτως, ἀλλὰ δεύτερα
καὶ τρίτα. ξυστήσας δὲ τὸ πᾶν διεῖλε ψυχὰς ἰσαρίθμους τοῖς
ἄστροις ἔνειμέ θ' ἑκάστην πρὸς ἕκαστον, καὶ * ἐμβιβάσας E
ὡς εἰς ὄχημα τὴν τοῦ παντὸς φύσιν ἔδειξε, νόμους τε τοὺς
εἱμαρμένους εἶπεν αὐταῖς, ὅτι γένεσις πρώτη μὲν ἔσοιτο τε-
ταγμένη μία πᾶσιν, ἵνα μή τις ἐλαττοῖτο ὑπ' αὐτοῦ, δέοι
δὲ σπαρείσας αὐτὰς εἰς τὰ προςήκοντα ἑκάστοις ἕκαστα ὄρ-
γανα χρόνων *) φῦναι ζώων **) τὸ θεοσεβέστατον, διπλῆς
δὲ οὔσης * τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τὸ κρεῖττον εἴη γένος 42
τοιοῦτον, ὃ καὶ ἔπειτα κεκλήσοιτο ἀνήρ. ὁπότε δὴ σώμασιν
ἐμφυτευθεῖεν ἐξ ἀνάγκης, καὶ τὸ μὲν προςίοι, τὸ δ' ἀπίοι
τοῦ σώματος αὐτῶν, πρῶτον μὲν αἴσθησιν ἀναγκαῖον εἴη
μίαν πᾶσιν ἐκ ***) βιαίων παθημάτων ξύμφυτον γίγνεσθαι,
δεύτερον δὲ ἡδονῇ καὶ λύπῃ μεμιγμένον ἔρωτα, πρὸς δὲ τού-
τοις φόβον καὶ θυμὸν ὅσα τε ἑπόμενα αὐτοῖς καὶ ὁπόσα
* ἐναντίως πέφυκε διεστηκότα †)· ὧν εἰ μὲν κρατήσειαν, ἐν B
δίκῃ βιώσοιντο, κρατηθέντες δὲ ἀδικίᾳ. καὶ ὁ μὲν εὖ τὸν
προςήκοντα βιοὺς χρόνον, πάλιν εἰς τὴν τοῦ ξυννόμου πο-
ρευθεὶς οἴκησιν ἄστρου, βίον εὐδαίμονα ἕξοι, σφαλεὶς δὲ
τούτων εἰς γυναικὸς φύσιν ἐν τῇ δευτέρᾳ γενέσει μεταβα-
λοῖ ††)· * μὴ παυόμενος δὲ ἐν τούτοις ἔτι κακίας, τρόπον C
ὃν κακύνοιτο, κατὰ τὴν ὁμοιότητα τῆς τοῦ τρόπου γενέσεως
εἴς τινα τοιαύτην ἀεὶ μεταβαλοῖ †††) θήρειον (*) φύσιν, ἀλ-

*) ἄλλ. χρόνου. **) γρ. ζῶον. ***) γρ. ἐκεῖ. †) γρ. διεστῶτα. ††) γρ. μεταβάλλοι. χιλιοστῷ δὲ ἔτει ἀμφότεραι ἀφικνούμεναι ἐπὶ κλήρωσιν καὶ αἵρεσιν τοῦ δευτέρου βίου, αἱροῦνται ὃν ἂν ἐθέλῃ βίον ἑκάστη· ἔνθα καὶ εἰς θηρίου βίον ἀνθρωπίνη ψυχὴ ἀφικνεῖται. †††) γρ. μεταβαλεῖ. (*) γρ. θηρίου.

voluerint parere, eius fatum et initium ego tradam; ceterum vos, immortali mortale attexentes, fingite animantia et generate alimentumque praebentes augete et consumpta recipite.

Haec dixit, et rursus in priorem craterem, in quo universi animum temperans permiscuerat, superioris permixtionis reliquias infudit temperans eas eodem ferme modo, neque tamen iam incorruptas pariter, sed secundas et tertias. universitate autem constituta sideribus parem numerum distribuit animorum et singulos adduxit ad singula et imponens quasi in currum universi naturam commonstravit legesque eis dixit fatales ostendens ortum primum fore statutum unum omnibus, ne quis deteriore esset statu, satis autem et quasi sparsis animis in temporum instrumenta cuique convenientia oriri necesse esse animantium religiosissimum, et quum duplex esset humana natura, praestantius fore eorum genus qui posthac nomen inventuri essent virorum. quum autem corporibus cum necessitate insiti fuerint, altero accedente, altero effluente ex eorum corpore, primum necesse fore ut sensus unus omnibus e vehementioribus motibus naturae coniunctus exsisteret, deinde voluptate et dolore mixtus amor, post metus et ira et reliqui animi motus comites superiorum et his etiam contrarie dissidentes, quos qui ratione rexerit, eum iuste esse victurum, qui autem his se dederit, iniuste. atque eum qui recte et honeste curriculum vivendi a natura datum confecisset, rursus in astri quocum aptus fuerit domicilium profectum vitam esse beatam acturum, ab hoc autem qui deflexisset eum in muliebrem naturam secundo ortu translatum iri et, si ne tum quidem finem vitiorum facturus esset, prout corruptus fuisset, ita ad morum similitudinem ingeneratorum in huiusmodi semper ferarum naturam migraturum esse, sese-

λάττων τε οὐ πρότερον πόνων λήξοι, πρὶν τῇ ταὐτοῦ καὶ
ὁμοίου περιόδῳ τῇ ἐν αὑτῷ ξυνεπισπόμενος *) τὸν πολὺν
ὄχλον καὶ ὕστερον προςφύντα ἐκ πυρὸς καὶ ὕδατος καὶ ἀέ-
ρος * καὶ γῆς, θορυβώδη καὶ ἄλογον ὄντα, λόγῳ κρατήσας D
εἰς τὸ τῆς πρώτης καὶ ἀρίστης ἀφίκοιτο εἶδος ἕξεως. Δια-
θεσμοθετήσας δὲ πάντα αὐτοῖς ταῦτα, ἵνα τῆς ἔπειτα **) εἴη
κακίας ἑκάστων ἀναίτιος, ἔσπειρε τοὺς μὲν εἰς γῆν ***), τοὺς
δ' εἰς σελήνην, τοὺς δ' εἰς τἄλλα ὅσα ὄργανα χρόνου. τὸ
δὲ μετὰ τὸν σπόρον τοῖς νέοις παρέδωκε θεοῖς σώματα πλάτ-
τειν θνητά, τό τε ἐπίλοιπον ὅσον ἔτ' ἦν †) ψυχῆς * ἀν- E
θρωπίνης δέον προςγενέσθαι, τοῦτο καὶ πάνθ' ὅσα ἀκό-
λουθα ἐκείνοις ἀπεργασαμένους ἄρχειν, καὶ κατὰ δύναμιν
ὅτι κάλλιστα καὶ ἄριστα τὸ θνητὸν διακυβερνᾶν ζῶον, ὅ τι
μὴ κακῶν αὐτὸ ἑαυτῷ γίγνοιτο αἴτιον.

Καὶ ὁ μὲν δὴ ἅπαντα ταῦτα διατάξας ἔμενεν ἐν τῷ
ἑαυτοῦ κατὰ τρόπον ἤθει, μένοντος δὲ νοήσαντες οἱ παῖδες
τὴν τοῦ πατρὸς τάξιν ἐπείθοντο αὐτῇ. καὶ λαβόντες ἀθάνα-
τον ἀρχὴν θνητοῦ ζώου, μιμούμενοι τὸν σφέτερον δημιουρ-
γόν, πυρὸς καὶ γῆς ὕδατός τε καὶ ἀέρος ἀπὸ τοῦ κόσμου
δανειζόμενοι μόρια ὡς ἀποδοθησόμενα * πάλιν, εἰς ταὐτὸ 43
τὰ λαμβανόμενα ††) ξυνεκόλλων, οὐ τοῖς ἀλύτοις οἷς αὐτοὶ
ξυνείχοντο δεσμοῖς, ἀλλὰ διὰ σμικρότητα ἀοράτοις, πυκνοῖς
γόμφοις ξυντήκοντες, ἓν ἐξ ἁπάντων ἀπεργαζόμενοι σῶμα
ἕκαστον, τὰς τῆς ἀθανάτου ψυχῆς περιόδους ἐνέδουν εἰς
ἐπίῤῥυτον σῶμα καὶ ἀπόῤῥυτον. αἱ δὲ εἰς ποταμὸν ἐνδεθεῖ-
σαι πολὺν οὔτ' ἐκράτουν οὔτ' ἐκρατοῦντο, βίᾳ δ' ἐφέροντο
καὶ ἔφερον, ὥςτε * τὸ μὲν ὅλον κινεῖσθαι ζῶον, ἀτάκτως B
μὴν ὅπῃ τύχοι προϊέναι καὶ ἀλόγως, τὰς ἓξ ἁπάσας κινή-
σεις ἔχον· εἴς τε γὰρ τὸ πρόσθεν καὶ ὄπισθεν καὶ πάλιν
εἰς δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ κάτω τε καὶ ἄνω καὶ πάντῃ κατὰ
τοὺς ἓξ τόπους †††) πλανώμενα προῄειν. πολλοῦ γὰρ ὄντος
τοῦ κατακλύζοντος καὶ ἀποῤῥέοντος κύματος, ὃ τὴν τροφὴν

*) γρ. ξυνεπισπώμενος. **) γρ. τοῖς ἔπειτα.
***) γρ. ἥλιον. †) γρ. ἐστὶ. ††) γρ. λαμβανόμενα.
†††) ἴσ. τρόπους.

que convertentem non prius malorum terminum esse adspecturum, quam eiusdem et similis circuitum in se ipse sequutus copiam ingentem seriusque adnatam ex igne, aqua, aëre atque terra, turbulentam et rationis expertem, ratione superasset et ad primi optimique habitus speciem pervenisset. Quae quidem omnia quum eis designasset, ne posterae cuiusque pravitatis culpam sustineret, alios sparsit in terram, alios in lunam, alios in reliqua quotquot sunt temporis instrumenta. post sationem autem recentioribus mandavit diis ut corpora effingerent mortalia, quantumque esset reliquum ex animo humano quod deberet accedere id omniaque his consequentia conficerent atque regerent, et quam possent pulcherrime et optime mortale gubernarent animal, nisi quatenus sua ipsum culpa mala sibi quaereret.

Atque is quidem qui cuncta haec composuit in solito suo manebat statu, hoc autem manente ab eo procreati, quum parentis ordinem cognovissent, hunc sequebantur. itaque quum accepissent immortale principium mortalis animantis, imitantes effectorem sui, particulas ignis et terrae et aquae et aëris a mundo quas rursus redderent mutuabantur easque inter se conglutinabant, haud indissolubilibus quibus ipsi erant colligati vinculis, sed talibus quae cerni non possent propter parvitatem, crebris cuneolis ita conflantes ut unum ex omnibus quodque corpus efficerent, immortalis animi ambitus in corpus illigabant rebus influentibus et effluentibus agitatum. illi vero in flumen immersi magnum neque superabant neque superabantur, sed vi magna tum ferebantur tum ferebant: ita totum animal movebatur illud quidem, sed immoderate quocumque sors ferebat et sine ratione, omnes sex motus habens; nam et ante et pone, ad dextram et ad laevam, et sursum et deorsum omnesque in partes sex illis modis vagantia procedebant. quamvis enim largus esset fluctus inundans et effluens, qui alimentum

παρεῖχεν, ἔτι μείζω θόρυβον ἀπειργάζετο τὰ τῶν προσπιπτόντων παθήματα ἑκάστοις, * ὅτε πυρὶ προσκρούσειε τὸ C σῶμά τινος ἔξωθεν ἀλλοτρίῳ περιτυχὸν ἢ καὶ στερεῷ γῆς ὑγροῖς τε ὀλισθήμασιν ὑδάτων, εἴτε ζάλῃ πνευμάτων ὑπ' ἀέρος φερομένων καταληφθείη, καὶ ὑπὸ πάντων τούτων διὰ τοῦ σώματος αἱ κινήσεις ἐπὶ τὴν ψυχὴν φερόμεναι προσπίπτοιεν· αἳ δὴ καὶ ἔπειτα διὰ ταῦτα ἐκλήθησάν τε καὶ νῦν ἔτι αἰσθήσεις ξυνάπασαι κέκληνται. καὶ δὴ καὶ τότε ἐν τῷ παρόντι πλείστην καὶ μεγίστην παρεχόμεναι κίνησιν, μετὰ τοῦ ῥέοντος ἐνδελεχῶς * ὀχετοῦ κινοῦσαι καὶ σφοδρῶς σείουσαι D τὰς τῆς ψυχῆς περιόδους, τὴν μὲν ταὐτοῦ παντάπασιν ἐπέδησαν ἐναντία αὐτῇ ῥέουσαι, καὶ ἐπέσχον ἄρχουσαν καὶ ἰοῦσαν, τὴν δ' αὖ θατέρου διέσεισαν, ὥστε τὰς τοῦ διπλασίου καὶ τριπλασίου τρεῖς ἑκατέρας ἀποστάσεις καὶ τὰς τῶν ἡμιολίων καὶ ἐπιτρίτων καὶ ἐπογδόων μεσότητας καὶ ξυνδέσεις, ἐπειδὴ παντελῶς λυταὶ οὐκ ἦσαν πλὴν *) ὑπὸ τοῦ ξυνδήσαντος, πάσας μὲν στρέψαι στροφάς, πάσας δὲ κλάσεις καὶ * διαφορὰς τῶν κύκλων ἐμποιεῖν, ὁσαχῇπερ ἦν E δυνατόν, ὥστε μετ' ἀλλήλων μόγις ξυνεχομένας φέρεσθαι μέν, ἀλόγως δὲ φέρεσθαι, τοτὲ μὲν ἐναντίας, τοτὲ δὲ πλαγίας, τοτὲ δ' ὑπτίας, οἷον ὅταν τις ὕπτιος ἐρείσας τὴν κεφαλὴν μὲν ἐπὶ γῆς, τοὺς δὲ πόδας ἄνω προσβαλὼν ἔχῃ πρός τινι, τότε ἐν τούτῳ τῷ πάθει τοῦ τε πάσχοντος καὶ τῶν ὁρώντων τά τε δεξιὰ ἀριστερὰ καὶ τὰ ἀριστερὰ δεξιὰ ἑκατέροις τὰ ἑκατέρων φαντάζεται. ταὐτὸν δὴ τοῦτο καὶ τοιαῦτα ἕτερα αἱ περιφοραὶ πάσχουσαι σφοδρῶς, * ὅταν γέ τῳ τῶν 44 ἔξωθεν τοῦ ταὐτοῦ γένους ἢ τοῦ θατέρου περιτύχωσι, τότε ταὐτόν τῳ καὶ θάτερόν του τἀναντία τῶν ἀληθῶν προσαγορεύουσαι ψευδεῖς καὶ ἀνόητοι γεγόνασιν, οὐδεμία τε ἐν αὐταῖς τότε περίοδος ἄρχουσα οὐδ' ἡγεμών ἐστιν· ἃν δ' αὖ ἔξωθεν αἰσθήσεις τινὲς φερόμεναι καὶ προσπεσοῦσαι ξυνεπισπάσωνται καὶ τὸ τῆς ψυχῆς ἅπαν κύτος, τόθ' αὗται κρατούμεναι κρατεῖν δοκοῦσι. καὶ διὰ πάντα ταῦτα **) τὰ πά-

*) γρ. αὗται οὐκ ἦσαν καὶ πρίν.
**) ἄλλ. καὶ διὰ δὴ ταῦτα πάντα.

praebebat, etiam maiores tamen turbas efficiebant motus rebus in quemque incidentibus allati, quotiescumque alicuius corpus in ignem incurreret alienum extrinsecus ad eum offendens vel etiam ad terram rigidam lubricosque aquarum lapsus, vel si ventorum ab aëre commotorum tempestas id deprehenderet, et ab his omnibus motiones per corpus ad animum delatae ingruerent, qui quidem etiam tunc iccirco nominati sunt et nunc adhuc nominantur sensus in universum. atque etiam tunc plurimum in praesens et maximum motum excitantia, cum rivo continenter fluente moventia et vehementer concutientia animi circuitus, eiusdem quidem circuitum prorsus impediverunt contra eum fluentia, et cohibuerunt regentem ac progredientem, alterius autem circuitum ita concusserunt, ut dupli et tripli tria utriusque intervalla et sesquialterorum, sesquitertiorum sesquioctavorumque media et colligationes, quae dissolvi prorsus non poterant nisi ab eo qui eas coniunxerat, omnibus flexibus flecterentur omnesque fractiones et discrepantias orbium inducerent quotiescumque fieri posset, ita ut inter se vix colligata ferrentur quidem, sed sine ratione ferrentur, modo contraria, modo obliqua, modo supina, velut si quis resupinus caput in terram imponat, pedes autem sursum alicui rei admoveat, tum in hoc statu tam eius qui sic se habet quam eorum qui illum vident dextrae partes sinistrae et sinistrae dextrae utrisque utrorumque videntur. eodem igitur modo aliisque similibus circuitus vehementer affecti, quum in rem aliquam externam eiusdem aut alterius generis incidunt, tum id quod idem cum aliquo et quod alterum ac diversum est contra ac vere se habent appellantes falsi et insipientes exsistunt, nec ullus in ipsis tum circuitus est regens ac ducens; rursus vero quum sensus quidam extrinsecus illati et incidentes totum quoque animi complexum secum trahunt, tum hi superati videntur superare. atque propter omnes has affectiones nunc primo quidem

ϑη *) νῦν κατ' ἀρχὰς ἄνους ψυχὴ γίγνεται τὸ πρῶτον,
* ὅταν εἰς σῶμα ἐνδεϑῇ ϑνητόν**)· ὅταν δὲ τὸ τῆς αὔξης B
καὶ τροφῆς ἔλαττον ἐπίῃ ῥεῦμα, πάλιν δὲ αἱ περίοδοι λαμ-
βανόμεναι γαλήνης τὴν ἑαυτῶν ὁδὸν ἴωσι καὶ καϑιστῶνται
μᾶλλον ἐπιόντος τοῦ χρόνου, τότε ἤδη πρὸς τὸ κατὰ φύσιν
ἰόντων σχῆμα ἑκάστων τῶν κύκλων αἱ περιφοραὶ κατευϑυ-
νόμεναι, τό τε ϑάτερον καὶ τὸ ταὐτὸν προςαγορεύουσαι κατ'
ὀρϑόν, ἔμφρονα τὸν ἔχοντα αὐτὰς γιγνόμενον ἀποτελοῦσιν.
ἂν μὲν οὖν δὴ καὶ ξυνεπιλαμβάνηταί τις ὀρϑὴ τροφὴ * παι- C
δεύσεως, ὁλόκληρος ὑγιής τε παντελῶς, τὴν μεγίστην ἀπο-
φυγὼν νόσον, γίγνεται, καταμελήσας δέ, χωλὴν τοῦ βίου
διαπορευϑεὶς ζωήν, ἀτελὴς καὶ ἀνόνητος***) εἰς Ἅιδου πάλιν
ἔρχεται. ταῦτα μὲν οὖν ὕστερά ποτε γίγνεται· περὶ δὲ τῶν
νῦν προτεϑέντων δεῖ διελϑεῖν ἀκριβέστερον· τὰ δὲ πρὸ τού-
των, περὶ σωμάτων κατὰ μέρη τῆς γενέσεως καὶ περὶ ψυ-
χῆς, δι' ἅς τε αἰτίας καὶ προνοίας γέγονε ϑεῶν, τοῦ μά-
λιστα εἰκότος ἀντεχομένοις, οὕτω καὶ κατὰ ταῦτα * πορευο- D
μένοις διεξιτέον.

Τὰς μὲν οὖν †) ϑείας περιόδους δύο οὔσας, τὸ τοῦ
παντὸς σχῆμα ἀπομιμησάμενοι περιφερὲς ὄν, εἰς σφαιροειδὲς
σῶμα ἐνέδησαν, τοῦτο ὃ δὴ νῦν κεφαλὴν ἐπονομάζομεν, ὃ
ϑειότατόν τ' ἐστὶ καὶ τῶν ἐν ἡμῖν πάντων δεσποτοῦν· ᾧ
καὶ πᾶν τὸ σῶμα παρέδοσαν ὑπηρεσίαν αὐτῷ ξυναϑροίσαν-
τες ϑεοί, κατανοήσαντες ὅτι πασῶν ὅσαι κινήσεις ἔσοιντο
μετέχοι· ἵν' οὖν μὴ κυλινδούμενον ἐπὶ γῆς ὕψη τε καὶ βά-
ϑη παντοδαπὰ ἐχούσης ἀποροῖ τὰ * μὲν ὑπερβαίνειν, ἔνϑεν E
δὲ ἐκβαίνειν, ὄχημ' αὐτῷ τοῦτο καὶ εὐπορίαν ἔδοσαν. ὅϑεν
δὴ μῆκος τὸ σῶμα ἔσχεν, ἐκτατά τε κῶλα καὶ καμπτὰ ††)
ἔφυσε τέτταρα, ϑεοῦ μηχανησαμένου πορεῖα †††), οἷς (*) ἀν-
τιλαμβανόμενον καὶ ἀπερειδόμενον διὰ πάντων τόπων πο-
ρεύεσϑαι δυνατὸν γέγονε, τὴν τοῦ ϑειοτάτου * καὶ ἱερω- 45
τάτου φέρον οἴκησιν ἐπάνωϑεν ἡμῶν. σκέλη μὲν οὖν χεῖρές
τε ταύτῃ καὶ διὰ ταῦτα πᾶσι προςέφυ· τοῦ δ' ὄπισϑεν τὸ

*) ἄλλ. παϑήματα. **) γρ. ὅταν σώματι — ϑνητῷ. ***) ἴσ. ἀνόητος. †) ἄλλ. μὲν δή. ††) γρ. καμπά. †††) γρ. πορείαν. (*) ἴσ. ὧν.

initio insipiens est animus, quum in corpus illigatur mortale; quando vero incrementi et alimenti minor accedit fluxio rursusque circuitus tranquillitatem nacti sua via eunt et restituuntur magis procedente tempore, tum iam ad naturalem pervenientibus habitum orbibus quibusque circuitus directi, alterum et idem recte appellantes, mentis compotem eum qui ipsos habet efficiunt. iam si opem etiam tulerit recte instituta educatio, integer sanusque prorsus, maximo evitato morbo, exsistit, hanc vero si neglexerit, manca traducta vita, imperfectus ad inferos rursus discesserit. atque illa quidem posterius aliquando fient; de his autem quae nunc proposita sunt exponi oportet accuratius; et ante de corporis partium ortu et de animo, quibus de causis et quanam deorum providentia facta sint, ita et in eam partem disserendum, ut veri simillimum sequamur.

Ac divinos quidem circuitus qui duo sunt, universi figuram imitantes globosam, in corpus orbiculatum illigarunt, id quod nunc caput nominamus, quod quidem divinissimum est omniumque quae in nobis sunt dominator. huic etiam totum corpus tradiderunt adminiculum ei coacervantes dii, intelligentes omnium quotquot futuri essent motuum illud fore compos; ne igitur quum super terram volveretur eminentia et profunda habentem varia laboraret quomodo illa transgrederetur, hinc vero egrederetur, vehiculum ei hoc atque copiam dederunt. quocirca proceritatem corpus nactum est et extensa membra atque flexibilia generavit quattuor, deo machinante vehicula, quae apprehendens quibusque innitens per omnia loca proficisci posset, divinissimae et sanctissimae nostri partis domicilium supra ferens. crura igitur et manus ita et hanc ob causam omnibus adnata sunt; posteriore vero parte anteriorem

πρόσθεν τιμιώτερον καὶ ἀρχικώτερον νομίζοντες θεοὶ ταύτῃ
τὸ πολὺ τῆς πορείας ἡμῖν ἔδοσαν. ἔδει δὴ *) διωρισμένον
ἔχειν καὶ ἀνόμοιον τοῦ σώματος τὸ πρόσθεν ἄνθρωπον. διὸ
πρῶτον μὲν περὶ τὸ τῆς κεφαλῆς κύτος, ὑποθέντες αὐτόσε
τὸ πρόςωπον, ὄργανα ἐνέδησαν τούτῳ πάσῃ τῇ τῆς ψυχῆς
προνοίᾳ, * καὶ διετάξαντο μέτοχον ἡγεμονίας τοῦτ᾽ εἶναι τὸ B
κατὰ φύσιν πρόσθεν. τῶν δὲ ὀργάνων πρῶτον μὲν φωςφόρα
ξυνετεκτήναντο ὄμματα, τοιᾷδε ἐνδήσαντες αἰτίᾳ. τοῦ πυ-
ρὸς ὅσον τὸ μὲν κάειν οὐκ ἔσχε, τὸ δὲ παρέχειν φῶς ἥμερον,
οἰκεῖον ἑκάστης ἡμέρας, σῶμα ἐμηχανήσαντο γίγνεσθαι. τὸ
γὰρ ἐντὸς ἡμῶν ἀδελφὸν ὂν τούτου πῦρ εἰλικρινὲς ἐποίησαν
διὰ τῶν ὀμμάτων ῥεῖν λεῖον καὶ πυκνὸν ὅλον μέν, μάλιστα
δὲ τὸ μέσον ξυμπιλήσαντες * τῶν ὀμμάτων, ὥςτε τὸ μὲν C
ἄλλο ὅσον παχύτερον στέγειν πᾶν, τὸ τοιοῦτον δὲ μόνον
αὐτὸ καθαρὸν διηθεῖν. ὅταν οὖν μεθημερινὸν **) ᾖ φῶς
περὶ τὸ τῆς ὄψεως ῥεῦμα, τότε ἐκπῖπτον ὅμοιον πρὸς ὅμοιον,
ξυμπαγὲς γενόμενον, ἓν σῶμα οἰκειωθὲν ξυνέστη κατὰ τὴν
τῶν ὀμμάτων εὐθυωρίαν, ὅπηπερ ἂν ἀντερείδῃ τὸ προςπῖ-
πτον ἔνδοθεν πρὸς ὃ τὸ ἔξω ***) ξυνέπεσεν. ὁμοιοπαθὲς δὴ
δι᾽ ὁμοιότητα πᾶν γενόμενον, ὅτου τε ἂν αὐτό ποτε ἐφά-
πτηται καὶ ὃ ἂν * ἄλλο ἐκείνου, τούτων τὰς κινήσεις δια- D
διδὸν εἰς ἅπαν τὸ σῶμα μέχρι τῆς ψυχῆς αἴσθησιν παρέ-
σχετο ταύτην, ᾗ δὴ ὁρᾶν φαμέν. ἀπελθόντος δὲ εἰς νύκτα
τοῦ ξυγγενοῦς πυρὸς ἀποτέτμηται· πρὸς γὰρ ἀνόμοιον ἐξιὸν
ἀλλοιοῦταί τε αὐτὸ καὶ κατασβέννυται, ξυμφυὲς οὐκέτι τῷ
πλησίον ἀέρι γιγνόμενον, ἅτε πῦρ οὐκ ἔχοντι. παύεταί τε
οὖν ὁρῶν, ἔτι τε ἐπαγωγὸν γίγνεται ὕπνου· σωτηρίαν γὰρ
ἣν οἱ θεοὶ τῆς ὄψεως ἐμηχανήσαντο, τὴν τῶν βλεφάρων
* φύσιν, ὅταν ταῦτα ξυμμύσῃ, καθείργνυσι τὴν τοῦ πυρὸς E
ἐντὸς †) δύναμιν· ἡ δὲ διαχεῖ ††) τε καὶ ὁμαλύνει τὰς ἐν-
τὸς κινήσεις, ὁμαλυνθεισῶν δὲ ἡσυχία γίγνεται, γενομένης
δὲ πολλῆς μὲν ἡσυχίας βραχυόνειρος ὕπνος ἐμπίπτει, κατα-
λειφθεισῶν δέ τινων κινήσεων μειζόνων, οἷαι καὶ ἐν οἵοις ἂν

*) ἴσ. δὲ. **) γρ. μεσημερινὸν. ***) ἄλλ. πρὸς ὃ τῶν ἔξω. ἴσ. πρὸς τὸ ἔξω ὅ. †) γρ. ἔνδον. ἴσ. τοῦ ἐντός. ††) γρ. διαχεῖται.

dii praeſtantiorem magisque ad imperandum idoneam exiſtimantes ita maxime ingreſſum nobis dederunt. oportebat autem diſtinctam habere atque disſimilem anteriorem corporis partem hominem. quocirca primum in capitis complexum, cui faciem ſubiecerunt, inſtrumenta illigarunt quae univerſae animi providentiae ſervirent, et conſtituerunt ut particeps eſſet principatus haec pars, natura anterior. ex inſtrumentis autem primum luciferos fabricati ſunt oculos, hanc ob cauſam illigantes. ignis eius qui non ureret, ſed mitem praeberet lucem, cuiusque diei propriam, corpus ut exſiſteret effecerunt. noſtrum enim interiorem ignem ſincerum, huic cognatum, per oculos fluentem fecerunt lenem et denſum, maxime media oculi parte compacta, ut reliquum quidem craſſiorem contineret omnem, hunc autem ſolum purum transfunderet. quum igitur diurna lux viſus fluxionem circumdat, tum ſimile ad ſimile emanans compactione unum corpus coniunctum conflatur ſecundum oculorum directionem, ubicumque concurrunt inter ſe id quod intus incidit et externum quod affluit. ſimiliter igitur propter ſimilitudinem quia totum afficitur, eorum quae ipſum umquam attingit vel quae illud attingunt motus transfundens in univerſum corpus usque ad animum ſenſum exhibet eum quo cernere nos dicimus. ubi vero ignis cognatus disceſſit in noctem, intercluditur; nam ad disſimile egrediens mutatur ipſum atque exſtinguitur, quum nulla iam cognatione aërem propinquum attingat quippe ignis expertem. definit igitur cernere ſomnumque praeterea allicit; ſalutem enim quam dii oculorum machinati ſunt, palpebrarum naturam, quum hae ſe contrahunt, vim includunt ignis interioris; haec autem diffundit ſedatque interiores motus, quibus quidem ſedatis tranquillitas exſiſtit, et hac multa orta ſomnus incidit non multum agitatus inſomniis, relictis vero quibusdam motibus maioribus, quales quali-

τόποις λείπωνται, * τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα παρέσχοντο ἀφο- 4
μοιωθέντα ἐντὸς ἔξω τε ἐγερθεῖσιν ἀπομνημονευόμενα φαν-
τάσματα. τὸ δὲ περὶ τὴν τῶν κατόπτρων εἰδωλοποιίαν, καὶ
πάντα ὅσα ἐμφανῆ καὶ λεῖα, κατιδεῖν οὐδὲν ἔτι χαλεπόν· ἐκ
γὰρ τῆς ἐντὸς ἐκτός τε τοῦ πυρὸς ἑκατέρου κοινωνίας ἀλλήλοις,
ἑνός τε αὖ περὶ τὴν λειότητα ἑκάστοτε γενομένου καὶ πολ-
λαχῇ μεταῤῥυθμισθέντος †), πάντα τὰ τοιαῦτα * ἐξ ἀνάγ- B
κης ἐμφαίνεται, τοῦ περὶ τὸ πρόςωπον πυρὸς τῷ περὶ τὴν
ὄψιν πυρὶ περὶ τὸ λεῖον καὶ λαμπρὸν ξυμπαγοῦς γιγνομέ-
νου ††). δεξιὰ δὲ φαντάζεται τὰ ἀριστερά, ὅτι τοῖς ἐναν-
τίοις μέρεσι τῆς ὄψεως περὶ τἀναντία μέρη γίγνεται ἐπαφὴ
παρὰ τὸ καθεστὸς ἔθος τῆς προςβολῆς· δεξιὰ δὲ τὰ δεξιὰ
καὶ τὰ ἀριστερὰ ἀριστερὰ τοὐναντίον, ὅταν μεταπέσῃ ξυμ-
πηγνύμενον ᾧ ξυμπήγνυται * φῶς· τοῦτο δέ, ὅταν ἡ τῶν C
κατόπτρων λειότης, ἔνθεν καὶ ἔνθεν ὕψη λαβοῦσα, τὸ δεξιὸν
εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος ἀπώσῃ τῆς ὄψεως καὶ θάτερον ἐπὶ
θάτερον. κατὰ δὲ τὸ μῆκος στραφὲν τοῦ προςώπου ταὐτὸν
τοῦτο ὕπτιον ἐποίησε πᾶν φαίνεσθαι, τὸ κάτω πρὸς τὸ ἄνω
τῆς αὐγῆς τό τ' ἄνω πρὸς τὸ κάτω πάλιν ἀπῶσαν. ταῦτ'
οὖν πάντ' ἔστι τῶν ξυναιτίων, οἷς θεὸς ὑπηρετοῦσι χρῆται
τὴν τοῦ ἀρίστου κατὰ τὸ δυνατὸν ἰδέαν ἀποτελῶν· * δοξά- D
ζεται δὲ ὑπὸ τῶν πλείστων οὐ ξυναίτια, ἀλλ' αἴτια εἶναι
τῶν πάντων, ψύχοντα καὶ θερμαίνοντα, πηγνύντα τε καὶ
διαχέοντα καὶ ὅσα τοιαῦτα ἀπεργαζόμενα. λόγον δὲ οὐδένα
οὐδὲ νοῦν εἰς οὐδὲν δυνατὰ ἔχειν ἐστί· τῶν γὰρ ὄντων ᾧ
νοῦν μόνῳ κτᾶσθαι προςήκει, λεκτέον ψυχήν· τοῦτο δὲ ἀό-
ρατον, πῦρ δὲ καὶ ὕδωρ καὶ ἀὴρ καὶ γῆ σώματα πάντα
ὁρατὰ γέγονε. τὸν δὲ νοῦ καὶ ἐπιστήμης ἐραστὴν ἀνάγκη τὰς
τῆς ἔμφρονος φύσεως αἰτίας πρώτας μεταδιώκειν, ὅσαι δὲ ὑπ'
ἄλλων * μὲν κινουμένων, ἕτερα δ' ἐξ ἀνάγκης κινούντων E
γίγνονται, δευτέρας. ποιητέον δὴ κατὰ ταῦτα καὶ ἡμῖν· λε-
κτέα †††) μὲν ἀμφότερα τὰ τῶν αἰτιῶν γένη, χωρὶς δ' ὅσαι

†) γρ. μεταῤῥυθμηθέντος.
††) γρ. ξυμπαγεῖ γιγνομένῳ.
†††) γρ. δευτέρας ποιητέον. καὶ δὴ κατὰ ταῦτα καὶ ἡμῖν λεκτέα.

busque in locis relinquuntur, talia totque edunt ad ſimilitudinem efficta intus extraque experrectis in memoriam revocata viſa. quod vero ad imagines attinet quae in ſpeculis finguntur omniaque quae lucida et levia ſunt, haec perſpicere nihil iam habet difficultatis; nam ex interiore et exteriore ignis utriusque inter ſe communitate, uno praeterea circum levitatem ſemper exſiſtente omnibusque partibus accommodato, omnia haec cum neceſſitate ſeſe exhibent, dum ignis qui circum faciem eſt cum oculorum igne circum leve et lucidum ſe confundit. dextra autem videntur quae laeva ſunt, quia contrariis partibus oculorum circum contrarias partes fit tactio praeter ſolitum admotionis morem; dextra contra videntur quae dextra ſunt et quae laeva ſunt laeva, quum convertitur lumen coaleſcens cum eo cum quo coaleſcit; id fit, quum ſpeculorum levitas, hinc illincque altitudinem nacta, dextrum detrudit in laevam partem oculorum et alterum in alteram. ſecundum longitudinem vero faciei converſum idem hoc ut reſupinum totum videatur efficit, inferius in ſuperiorem oculorum partem et ſuperius in inferiorem rurſus detrudens. atque haec omnia ex eo genere ſunt quae rerum adiuvant cauſas, quibus deus miniſtris utitur optimi ſpeciem quoad fieri poteſt effecturus; ſed exiſtimant plerique non haec adiuvantia eſſe cauſas, ſed cauſas ipſas omnium rerum, quae vim habeant frigoris et caloris, concretionis et liquoris et reliqua eiusdem generis efficiant. neque vero rationem neque ulla in re intelligentiam habere poſſunt; in quod enim ſolum ex omnibus quae ſunt cadit ut rationem habeat, id animum dici oportet; hic autem ſenſum effugit oculorum, at ignis et aqua et aër et terra corpora ſunt omnia ſub adſpectum cadentia. illum autem qui intelligentiae ſapientiaeque ſe amatorem profitetur, neceſſe eſt intelligentis ſapientisque naturae cauſas primas conquirere, deinde earum rerum quae ab aliis moventur et alia neceſſario movent cauſas ſecundas. quocirco nobis quoque ita faciendum, ut dicamus quidem de utroque cauſarum genere, ſepa-

μετὰ νοῦ καλῶν καὶ ἀγαθῶν δημιουργοὶ καὶ ὅσαι μονωθεῖ-
σαι φρονήσεως τὸ τυχὸν ἄτακτον ἑκάστοτε ἐξεργάζονται. τὰ
μὲν οὖν τῶν ὀμμάτων ξυμμεταίτια πρὸς τὸ σχεῖν τὴν δύνα-
μιν ἣν νῦν εἴληχεν, εἰρήσθω· τὸ δὲ μέγιστον αὐτῶν εἰς ὠφέ-
λειαν ἔργον, δι' ὃ θεὸς αὔθ' ἡμῖν δεδώρηται, * μετὰ τοῦτο 4
ῥητέον. ὄψις δὴ κατὰ τὸν ἐμὸν λόγον αἰτία τῆς μεγίστης
ὠφελείας γέγονεν ἡμῖν, ὅτι τῶν νῦν λόγων περὶ τοῦ παν-
τὸς λεγομένων οὐδεὶς ἄν ποτε ἐῤῥήθη μήτε ἄστρα μήτε
ἥλιον μήτ' οὐρανὸν ἰδόντων. νῦν δ' ἡμέρα τε καὶ νὺξ
ὀφθεῖσαι μῆνές τε καὶ ἐνιαυτῶν περίοδοι μεμηχάνηνται μὲν
ἀριθμόν, χρόνου δὲ ἔννοιαν, περί τε τῆς τοῦ παντὸς φύσεως
ζήτησιν ἔδοσαν· ἐξ ὧν ἐπορισάμεθα φιλοσοφίας γένος, οὗ
μεῖζον ἀγαθὸν οὔτ' ἦλθεν * οὔθ' ἥξει ποτὲ τῷ θνητῷ γένει B
δωρηθὲν ἐκ θεῶν. λέγω δὴ τοῦτο ὀμμάτων μέγιστον ἀγαθόν·
τἄλλα δέ, ὅσα ἐλάττω, τί ἂν ὑμνοῖμεν; ὧν ὁ μὴ φιλόσοφος
τυφλωθεὶς ὀδυρόμενος ἂν θρηνοῖ μάτην. ἀλλὰ τοῦτο λεγέ-
σθω παρ' ἡμῶν, αὐτὰ ἐπὶ ταύτῃ τῇ αἰτίᾳ*) θεὸν ἡμῖν ἀνευ-
ρεῖν δωρήσασθαί τε ὄψιν, ἵνα τὰς ἐν οὐρανῷ κατιδόντες τοῦ
νοῦ περιόδους χρησαίμεθα ἐπὶ τὰς περιφορὰς τὰς τῆς * παρ' C
ἡμῖν διανοήσεως, ξυγγενεῖς ἐκείναις οὔσας, ἀταράκτοις τετα-
ραγμένας, ἐκμαθόντες δὲ καὶ λογισμῶν κατὰ φύσιν ὀρθότη-
τος μετασχόντες, μιμούμενοι τὰς τοῦ θεοῦ πάντως ἀπλανεῖς
οὔσας, τὰς ἐν ἡμῖν πεπλανημένας καταστησαίμεθα. Φω-
νῆς τε δὴ καὶ ἀκοῆς πέρι πάλιν ὁ αὐτὸς λόγος, ἐπὶ ταὐ-
τὰ **) τῶν αὐτῶν ἕνεκα παρὰ θεῶν δεδωρῆσθαι. λόγος τε
γὰρ ἐπ' αὐτὰ ταῦτα τέτακται, μεγίστην ξυμβαλλόμενος εἰς
αὐτὰ μοῖραν, ὅσον τ' αὖ * μουσικῆς φωνῆς χρήσιμον, πρὸς D
ἀκοὴν ἕνεκα ἁρμονίας ἐστὶ δοθέν· ἡ δὲ ἁρμονία, ξυγγενεῖς
ἔχουσα φορὰς ταῖς ἐν ἡμῖν τῆς ψυχῆς περιόδοις, τῷ μετὰ
νοῦ προσχρωμένῳ Μούσαις οὐκ ἐφ' ἡδονὴν ἄλογον, καθά-
περ νῦν, εἶναι δοκεῖ χρήσιμος, ἀλλ' ἐπὶ τὴν γεγονυῖαν ἐν
ἡμῖν ἀνάρμοστον ψυχῆς περίοδον εἰς κατακόσμησιν καὶ ξυμ-

---

*) ἄλλ. αὕτη ἐπὶ ταῦτα αἰτία.

**) γρ. ταῦτα.

ratim vero de iis quae cum intelligentia pulchrorum ac bonorum funt effectrices et quae vacantes prudentia quodvis perturbatum efficiunt. ac de oculorum quidem caufis adiuvantibus, ut haberent eam vim quam nunc habent dictum efto; maxima autem eorum utilitas, ob quam deus eos nobis donavit, deinceps explicetur. oculi videlicet ex mea oratione maximae nobis utilitatis caufae exftiterunt, fiquidem haec quae eft habita de univerfitate oratio a nobis haud umquam effet inventa, fi neque fidera neque folem neque caelum vidiffemus. nunc vero dies noctesque oculis cognitae et menfes annorumque converfiones numerum machinatae funt temporisque notionem, et univerfitatis naturae inveftigationem praebuerunt; quibus ex rebus philofophiam adepti fumus, quo bono nullum praeftantius neque datum eft mortalium generi neque dabitur deorum munere. dico igitur hoc maximum oculorum bonum; reliqua vero quae minora quid celebremus? quibus qui a philofophia alienus eft fi orbatum fe effe queratur fruftra lamentetur. fed hoc dictum efto a nobis, eos hanc ob caufam deum nobis inveniffe vifumque donaffe, ut intelligentiae in caelo converfiones cognofceremus eisque uteremur ad mentis noftrae circuitus, cognatos illis conftantibus, fed perturbatos, his vero perfpectis rectisque fecundum naturam acceptis rationibus, imitantes dei converfiones prorfus errore vacuas noftras errantes in ordinem adducamus. De voce autem et auditu eadem redit oratio, eundem in ufum easdemque ob caufas a diis effe datos. oratio enim ad eadem haec conftituta eft, plurimum ad ea conferens, omnisque quae utilitatem habet vox mufica, ad auditum harmoniae caufa eft data; harmonia autem, cognatos habens motus noftris animi converfionibus, ei qui cum intelligentia Mufis utitur non ad voluptatem a ratione averfam, quemadmodum nunc, videtur utilis effe, fed ad circuitum animi in nobis qui inconcinnus exftitit componendum fecumque confentientem reddendum

φωνίαν ἑαυτῇ ξύμμαχος ὑπὸ Μουσῶν δέδοται· καὶ ῥυθμὸς
αὖ διὰ τὴν ἄμετρον ἐν ἡμῖν καὶ χαρίτων ἐπιδεᾶ * γιγνομέ- E
νην ἐν τοῖς πλείστοις ἕξιν ἐπίκουρος ἐπὶ ταῦτα ὑπὸ τῶν
αὐτῶν ἐδόθη.

Τὰ μὲν οὖν παρεληλυθότα τῶν εἰρημένων, πλὴν βρα-
χέων, ἐπιδέδεικται τὰ διὰ νοῦ δεδημιουργημένα· δεῖ δὲ καὶ
τὰ δι᾽ ἀνάγκης γιγνόμενα τῷ λόγῳ παραθέσθαι. μεμιγμένη
γὰρ οὖν ἡ * τοῦδε τοῦ κόσμου γένεσις ἐξ ἀνάγκης τε καὶ 48
νοῦ ξυστάσεως ἐγεννήθη· νοῦ δὲ ἀνάγκης ἄρχοντος τῷ πεί-
θειν αὐτὴν τῶν γιγνομένων τὰ πλεῖστα ἐπὶ τὸ βέλτιστον
ἄγειν, ταύτῃ κατὰ ταῦτά τε *) δι᾽ ἀνάγκης ἡττωμένης ὑπὸ
πειθοῦς ἔμφρονος οὕτω κατ᾽ ἀρχὰς ξυνίστατο τόδε τὸ πᾶν.
εἴ τις οὖν ᾗ γέγονε, κατὰ ταῦτα **) ὄντως ἐρεῖ, μικτέον καὶ
τὸ τῆς πλανωμένης εἶδος αἰτίας, ᾗ***) φέρειν πέφυκεν. ὧδε
οὖν πάλιν ἀναχωρητέον, καὶ λαβοῦσιν αὐτῶν τούτων * προσ- B
ήκουσαν ἀρχὴν ἑτέραν αὖθις αὖ, καθάπερ περὶ τῶν τότε,
νῦν οὕτω περὶ τούτων πάλιν ἀρκτέον ἀπ᾽ ἀρχῆς. τὴν δὲ †)
πρὸ τῆς οὐρανοῦ γενέσεως πυρὸς ὕδατός τε καὶ ἀέρος καὶ
γῆς φύσιν θεατέον αὐτὴν καὶ τὰ πρὸ τούτου πάθη. νῦν γὰρ
οὐδείς πω γένεσιν αὐτῶν μεμήνυκεν, ἀλλ᾽ ὡς εἰδόσι πῦρ ὅ
τί ποτε ἔστι καὶ ἕκαστον αὐτῶν λέγομεν ἀρχὰς αὐτὰ τιθέ-
μενοι στοιχεῖα τοῦ παντός, προσῆκον αὐτοῖς οὐδ᾽ ὡς ἐν
ξυλλαβῆς εἴδεσι μόνον εἰκότως * ὑπὸ τοῦ καὶ βραχὺ φρο- C
νοῦντος ἀπεικασθῆναι. νῦν δὲ οὖν τό γε παρ᾽ ἡμῶν ὧδε
ἐχέτω· τὴν μὲν περὶ ἁπάντων εἴτε ἀρχὴν εἴτε ἀρχὰς εἴτε ὅπῃ δο-
κεῖ τούτων πέρι, τὸ νῦν οὐ ῥητέον, δι᾽ ἄλλο μὲν οὐδέν, διὰ δὲ τὸ
χαλεπὸν εἶναι κατὰ τὸν παρόντα τρόπον τῆς διεξόδου δηλῶσαι τὰ
δοκοῦντα. μήτ᾽ οὖν ὑμεῖς οἴεσθε δεῖν ἐμὲ λέγειν, οὔτ᾽ αὐ-
τὸς αὖ πείθειν ἐμαυτὸν εἴην ἂν δυνατὸς ὡς ὀρθῶς ἐγχει-
ροῖμ᾽ ἂν τοσοῦτον ἐπιβαλλόμενος ἔργον. τὸ * δὲ κατ᾽ ἀρ- D
χὰς ῥηθὲν διαφυλάττων, τὴν τῶν εἰκότων λόγων δύναμιν,
πειράσομαι μηδενὸς ἧττον εἰκότα, μᾶλλον δὲ καὶ ἔμπροσθεν
ἀπ᾽ ἀρχῆς περὶ ἑκάστων καὶ ξυμπάντων λέγειν. θεὸν δὲ καὶ
νῦν ἐπ᾽ ἀρχῇ τῶν λεγομένων σωτῆρα ἐξ ἀτόπου καὶ ἀήθους

*) γρ. ταῦτα δι᾽. **) γρ. ταῦτα.
***) γρ. οἷ. †) ἄλλ. δή.

auxiliaris a Mufis data eft; et numerus quoque propter immoderatum in nobis venuftateque carentem in plerisque habitum adiutor ab eisdem datus eft.

Iam praegreffa noftra oratio, paucis exceptis, commonftravit ea quae mente effecta funt; oportet autem etiam ea quae neceffitate facta funt oratione apponi. mixta videlicet huius mundi origo ex neceffitatis et rationis coniunctione conflata eft; ratio autem quum neceffitatem regeret eique perfuaderet ut maximam rerum quae gignerentur partem ad optimum adduceret, ita et hac ratione per neceffitatem perfuafioni fapienti fubiectam initio conftructum eft hoc univerfum. fi quis igitur quomodo factum fit ita vere dicturus eft, admifcenda ei etiam caufae fpecies errantis, quo natura fua fert. ita iam nobis redeundum eft, et aliud rurfus his ipfis conveniens initium fumentes, quemadmodum de illis tunc, ita nunc de his rurfus ab initio nos ordiri oportet. fpectanda autem ante caeli ortum ipfa ignis et aquae et aëris et terrae natura eaque quae ante his evenerunt. nunc enim nemo adhuc eorum ortum indicavit, fed tamquam fcientibus quid tandem ignis fit et quodque eorum dicimus principia elementa ipfa univerfitatis ponentes, quum ne cum fyllabae quidem fpecie iure quis ea vel paullulum intelligens comparare poffit. nunc igitur quod ad nos quidem attinet ita habeto: de rerum omnium principio vel principiis vel quomodo de his videtur, nunc non eft dicendum, hanc folam ob caufam quia difficile eft ex praesente tractationis ratione declarare quae videntur. ne igitur vos arbitramini oportere me dicere, neque ego contra mihimet ipfi potuerim perfuadere recte me aggredi ad tantum opus fuscipiendum. id tamen quod initio dixi fervans, orationum vim veri fimilium, conabor non minus, fed magis etiam quovis uno probabilia rurfus ab initio de fingulis et univerfis dicere. deum autem nunc quoque in orationis exordio fervatorem quum invoca-

διηγήσεως πρὸς τὸ τῶν εἰκότων δόγμα διασώζειν ἡμᾶς
* ἐπικαλεσάμενοι πάλιν ἀρχώμεθα λέγειν. E

Ἡ δ' οὖν αὖθις ἀρχὴ περὶ τοῦ παντὸς ἔστω μειζόνως
τῆς πρόσθεν διῃρημένη. τότε μὲν γὰρ δύο εἴδη διειλόμεθα,
νῦν δὲ τρίτον ἄλλο γένος ἡμῖν δηλωτέον. τὰ μὲν γὰρ δύο
ἱκανὰ ἦν ἐπὶ τοῖς ἔμπροσθεν λεχθεῖσιν, ἓν μὲν ὡς παρα-
δείγματος εἶδος ὑποτεθέν, νοητὸν καὶ ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ὄν,
μίμημα δὲ παραδείγματος * δεύτερον, γένεσιν ἔχον καὶ ὁρα- 49
τόν. τρίτον δὲ τότε μὲν οὐ διειλόμεθα, νομίσαντες τὰ δύο
ἕξειν ἱκανῶς, νῦν δὲ ὁ λόγος ἔοικεν εἰςαναγκάζειν χαλεπὸν
καὶ ἀμυδρὸν εἶδος ἐπιχειρεῖν λόγοις ἐμφανίσαι. τίνα οὖν
ἔχον δύναμιν καὶ *) φύσιν αὐτὸ ὑποληπτέον; τοιάνδε μάλι-
στα. πάσης εἶναι γενέσεως ὑποδοχὴν αὐτό, οἷον τιθήνην.
εἴρηται μὲν οὖν τἀληθές, δεῖ δ' ἐναργέστερον εἰπεῖν * περὶ B
αὐτοῦ· χαλεπὸν δὲ ἄλλως τε καὶ διότι προαπορηθῆναι περὶ
πυρὸς καὶ τῶν μετὰ πυρὸς ἀναγκαῖον τούτου χάριν· τού-
των γὰρ εἰπεῖν ἕκαστον, ὁποῖον ὄντως ὕδωρ χρὴ λέγειν
μᾶλλον ἢ πῦρ καὶ ὁποῖον ὁτιοῦν μᾶλλον ἢ καὶ ἅπαντα
καθ' ἕκαστόν τε, οὕτως **) ὥςτε τινὶ πιστῷ καὶ βεβαίῳ ***)
χρήσασθαι λόγῳ, χαλεπόν. πῶς οὖν δὴ τοῦτ' αὐτὸ καὶ πῇ
καὶ τί περὶ αὐτῶν εἰκότως διαπορηθέντες ἂν λέγοιμεν †);
πρῶτον μὲν ὃ δὴ νῦν ††) ὕδωρ ὠνομάκαμεν, πηγνύμενον,
* ὡς δοκοῦμεν, λίθους καὶ γῆν γιγνόμενον ὁρῶμεν, τηκόμε- C
νον δ' αὖ καὶ διακρινόμενον ταὐτὸν τοῦτο πνεῦμα καὶ ἀέρα,
ξυγκαυθέντα δὲ τὸν ἀέρα καὶ πῦρ †††), ἀνάπαλιν δὲ ξυγ-
κριθὲν καὶ κατασβεσθὲν εἰς ἰδέαν τε ἀπιὸν αὖθις ἀέρος
πῦρ (*), καὶ πάλιν ἀέρα ξυνιόντα καὶ πυκνούμενον νέφος
καὶ ὁμίχλην, ἐκ δὲ τούτων ἔτι μᾶλλον ξυμπιλουμένων ῥέον
ὕδωρ, ἐξ ὕδατος δὲ γῆν καὶ λίθους αὖθις, κύκλον τε (**)
οὕτω διαδιδόντα εἰς ἄλληλα, ὡς φαίνεται, τὴν * γένεσιν. D
οὕτω δὴ τούτων οὐδέποτε τῶν αὐτῶν ἑκάστων φανταζομέ-
νων, ποῖον αὐτῶν ὡς ὂν ὁτιοῦν τοῦτο καὶ οὐκ ἄλλο πα-

*) ἀλλ. κατὰ. **) ἴσ. ἅπαντα, καθ' ἕκαστόν τε οὕτως.
***) γρ. πιστῶς καὶ βεβαίως. †) γρ. λέγωμεν;
††) ἴσ. νῦν δή. †††) ἴσ. ξυγκαυθέντα δὲ ἀέρα πῦρ.
(*) ἴσ. ἀνάπαλιν δὲ πῦρ — εἰς ἰδέαν ἀπιόν.
(**) ἴσ. κύκλῳ γε.

verimus ut ex mirabili et infolita expofitione ad probabiles opiniones falvos nos traducat, rurfus incipiemus dicere.

Initium igitur huius de univerfo fuspiciendae orationis a maiore ducatur diftinctione quam fuperior erat. tunc enim duo genera diftinximus, nunc autem tertium aliud genus nobis explicandum. etenim duo illa fatis erant in fuperiore oratione, unum quidem pro exemplaris fpecie pofitum, fub intelligentiam cadens femperque eodem fe habens modo, fimulacrum vero exemplaris fecundum, ortum habens et in cernendi cadens fenfum. tertium autem tunc quidem non pofuimus, arbitrantes duo illa fore fatis, nunc vero oratio videtur cogere ut difficilem et obfcuram fpeciem inftituamus oratione patefacere. quam igitur vim et naturam eam habere exiftimari oportet? hanc maxime, ut omnis fit ortus receptaculum, quafi nutrix. et dictum quidem quod verum eft, oportet tamen dilucidius de ea exponi; difficile vero praefertim quod prius dubitanter disferendum eft de igne eisque quae cum igne coniuncta funt illius caufa; de horum enim quoque dicere, quidnam vere aquam oporteat nominari potius quam ignem et quidnam quidvis potius quam cuncta, idque de fingulis ita ut certa ftabilique utamur oratione, difficile. quomodo igitur hoc ipfum et quorfum et quid de eis iure dubitantes dicemus? primum quidem quod nunc aquam diximus, id concretum, ni fallimur, lapides et terram fieri confpicimus, liquefactum autem et disfolutum idem hoc ventum et aërem, exuftum vero aerem ignem, contra ignem concretum et exftinctum in aeris fpeciem reverti, rurfusque aerem coëuntem et denfatum nubem et nebulam fieri, ex his etiam magis compactis fluentem aquam, ex aqua terram et lapides rurfus, in orbem ita inter fe, ut videtur, tradentia ortum. ita igitur quum haec numquam eadem fefe exhibeant, quidnam eorum hoc qualecum-

γίως διισχυριζόμενος οὐκ αἰσχυνεῖταί γέ τις *) ἑαυτόν; οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ἀσφαλέστατον **) μακρῷ περὶ τούτων τιθεμένους ὧδε λέγειν· ἀεὶ ὃ καθορῶμεν ἄλλοτε ἄλλῃ γιγνόμενον, ὡς πῦρ, μὴ τοῦτο, ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον ἑκάστοτε προσαγορεύειν πῦρ, μηδὲ ὕδωρ τοῦτο, ἀλλὰ τοιοῦτον ἀεί, μηδὲ ἄλλο ποτὲ μηδὲν ὥς τιν' ἔχον βεβαιότητα, * ὅσα δεικνύντες τῷ ῥή- E
ματι τῷ τόδε καὶ τοῦτο προσχρώμενοι δηλοῦν ἡγούμεθά τι· φεύγει γὰρ οὐχ ὑπομένον τὴν τοῦ τόδε καὶ τὴν τούτου καὶ τὴν τῷδε καὶ πᾶσαν ὅση μόνιμα ὡς ὄντα αὐτὰ ἐνδείκνυται φάσις· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἕκαστα μὴ λέγειν, τὸ δὲ τοιοῦτον ἀεὶ περιφερόμενον ὅμοιον ἑκάστου πέρι καὶ ξυμπάντων οὕτω καλεῖν· καὶ δὴ καὶ πῦρ τὸ διὰ παντὸς τοιοῦτον, καὶ ἅπαν ὅσονπερ ἂν ἔχῃ γένεσιν. ἐν ᾧ δὲ ἐγγιγνόμενα ἀεὶ ἕκαστα αὐτῶν φαντάζεται καὶ πάλιν ἐκεῖθεν ἀπόλλυται, μόνον
* ἐκεῖνο αὖ προσαγορεύειν τῷ τε τοῦτο καὶ τῷ τόδε προς- 50
χρωμένους ὀνόματι, τὸ δὲ ὁποιονοῦν τι, θερμὸν ἢ λευκὸν ἢ καὶ ὁτιοῦν τῶν ἐναντίων, καὶ πάνθ' ὅσα ἐκ τούτων, μηδὲν ἐκεῖνο αὖ ***) τούτων καλεῖν. ἔτι δὲ σαφέστερον αὐτοῦ πέρι προθυμητέον αὖθις εἰπεῖν. εἰ γὰρ πάντα τις σχήματα πλάσας ἐκ χρυσοῦ μηδὲν μεταπλάττων παύοιτο ἕκαστα εἰς ἅπαντα, δεικνύντος δή τινος αὐτῶν ἓν καὶ προσερομένου τί ποτ' ἔστι, μακρῷ πρὸς ἀλήθειαν * ἀσφαλέστατον εἰπεῖν B
ὅτι χρυσός, τὸ δὲ τρίγωνον ὅσα τε ἄλλα σχήματα ἐνεγίγνετο, μηδέποτε λέγειν ταῦτα ὡς ὄντα, ἅ γε μεταξὺ τιθεμένου μεταπίπτει, ἀλλ' ἐὰν ἄρα καὶ τὸ τοιοῦτον μετ' ἀσφαλείας ἐθέλῃ δέχεσθαί τινος, ἀγαπᾶν. ὁ αὐτὸς δὴ λόγος καὶ περὶ τῆς τὰ πάντα δεχομένης σώματα φύσεως· ταὐτὸν αὐτὴν ἀεὶ προσρητέον· ἐκ γὰρ τῆς ἑαυτῆς τὸ παράπαν οὐκ ἐξίσταται δυνάμεως. δέχεταί τε γὰρ ἀεὶ τὰ πάντα, καὶ μορφὴν οὐδεμίαν * ποτὲ οὐδενὶ τῶν εἰσιόντων ὁμοίαν εἴληφεν οὐδαμῇ C
οὐδαμῶς· ἐκμαγεῖον γὰρ φύσει παντὶ κεῖται, κινούμενόν τε καὶ διασχηματιζόμενον ὑπὸ τῶν εἰσιόντων· φαίνεται δὲ δι' ἐκεῖνα ἄλλοτε ἀλλοῖον· τὰ δὲ εἰσιόντα καὶ ἐξιόντα τῶν ὄντων ἀεὶ μιμήματα, τυπωθέντα ἀπ' αὐτῶν τρόπον τινὰ δύς-

*) γρ. αἰσχυνεῖ γε τις. **) γρ. ἀσφαλέστατον ἄν.
***) γρ. ἄν.

que esse, non aliud pro certo quis affirmaverit sine pudore? fieri non potest, sed tutissimum longe de his ita statuere et dicere, ut semper quod cernamus alias aliter fieri, ut ignem, non hoc nominemus, sed tale semper, ignem, neque aquam hanc dicamus, sed talem semper, neque aliquid aliud tamquam stabilitatem aliquam habens ex iis quae indicantes nos vocabulorum *hoc* et *istud* usu significare aliquid arbitramur; effugit enim non manens dictiones *hoc* et *huius* et *huic* omnesque quae ut stabilia illa significant; at *haec* quidem singula non oportet dici, sed tale semper quod huc et illuc feratur simile in singulis et universis usurpari; atque etiam ignem usquequaque talem, omniaque quaecumque ortum habent. in quo autem quaeque eorum nascentia sese exhibent rursusque istinc evanescunt, hoc solum afficiendum est nominibus *hoc* et *istud*, quod vero tale quid qualecumque est, calidum vel album vel quidvis contrariorum omniaque quaecumque ex his proficiscuntur, horum nihil ita appellandum. etiam dilucidius de hoc conandum est exponere. si quis enim omnes fingens formas ex auro nihil desinat quamque in omnes transformare, et ostendat aliquis unam earum interrogetque quid tandem sit, longe ad veritatem tutissimum sit dicere, aurum esse, triangulum vero et quaecumque aliae formae inerant, numquam dicere has vere esse, quippe quae dum ponantur mutentur, sed, si hoc cum securitate velit accipere, acquiescere. eadem igitur oratio usurpanda est etiam de natura omnia recipiente corpora; eadem semper appellanda; e sua enim ipsa vi omnino non excedit. etenim recipit semper omnia, nec ullam umquam alicui eorum quae intrant similem formam ullo modo capit; etenim ut materia ex qua formae exprimuntur natura omnibus proposita est, agitata et figurata ab eis quae intrant; et videtur per haec alias alia; ea vero quae ingrediuntur et egrediuntur eorum quae semper exstant simulacra sunt, ficta ab eis modo

φραστον καὶ θαυμαστόν, ὃν ἐσαῦθις μέτιμεν. ἐν δ' οὖν τῷ παρόν-
τι χρὴ γένη διανοηθῆναι τριττά, τὸ μὲν γιγνόμενον, τὸ δ' ἐν ᾧ
γίγνεται, τὸ δ' * ὅθεν ἀφομοιούμενον φύεται τὸ γιγνόμε- D
νον. καὶ δὴ καὶ προσεικάσαι πρέπει τὸ μὲν δεχόμενον μη-
τρί, τὸ δ' ὅθεν πατρί, τὴν δὲ μεταξὺ τούτων φύσιν ἐκγό-
νῳ, νοῆσαί τε ὡς οὐκ ἂν ἄλλως, ἐκτυπώματος ἔσεσθαι μέλλον-
τος ἰδεῖν ποικίλου πάσας ποικιλίας, τοῦτ' αὐτό, ἐν ᾧ ἐκ-
τυπούμενον ἐνίσταται, γένοιτ' ἂν παρεσκευασμένον εὖ, πλὴν
ἄμορφον ὂν ἐκείνων ἁπασῶν τῶν ἰδεῶν ὅσας μέλλοι *) δέ-
χεσθαί * ποθεν· ὅμοιον γὰρ ὂν τῶν ἐπεισιόντων τινὶ τὰ E
τῆς ἐναντίας τά τε τῆς τὸ παράπαν ἄλλης φύσεως, ὁπότ'
ἔλθοι, δεχόμενον κακῶς ἂν ἀφομοιοῖ, τὴν αὑτοῦ παρεμφαῖ-
νον **) ὄψιν. διὸ καὶ πάντων ἐκτὸς εἰδῶν εἶναι χρεὼν τὸ
τὰ πάντα ἐκδεξόμενον ἐν αὑτῷ γένη, καθάπερ περὶ τὰ ἀλείμ-
ματα, ὁπόσα εὐώδη, τέχνῃ μηχανῶνται πρῶτον τοῦτ' αὐτὸ
ὑπάρχον, ποιοῦσιν ὅτι μάλιστα ἀνώδη τὰ δεξόμενα ***)
ὑγρὰ τὰς ὀσμάς· ὅσοι τε ἔν τισι τῶν μαλακῶν σχήματα
ἀπομάττειν ἐπιχειροῦσι, τὸ παράπαν σχῆμα οὐδὲν ἔνδηλον
ὑπάρχειν ἐῶσι, προομαλύναντες δὲ ὅτι λειότατον ἀπεργάζον-
ται. ταὐτὸν οὖν * καὶ τῷ τὰ τῶν πάντων ἀεί τε ὄντων κα- 51
τὰ πᾶν ἑαυτοῦ πολλάκις ἀφομοιώματα καλῶς μέλλοντι δέχε-
σθαι πάντων ἐκτὸς αὐτῷ †) προσήκει πεφυκέναι τῶν εἰδῶν.
διὸ δὴ τὴν τοῦ γεγονότος ὁρατοῦ καὶ πάντως ††) αἰσθητοῦ
μητέρα καὶ ὑποδοχὴν μήτε γῆν μήτε ἀέρα μήτε πῦρ μήτε
ὕδωρ λέγωμεν, μήτε ὅσα ἐκ τούτων μήτε ἐξ ὧν ταῦτα γέ-
γονεν, ἀλλ' ἀνόρατον εἶδός τι καὶ ἄμορφον, πανδεχές, με-
ταλαμβάνον δὲ ἀπορώτατά πῃ τοῦ νοητοῦ * καὶ δυσαλωτό- B
τατον αὐτὸ λέγοντες οὐ ψευσόμεθα. καθ' ὅσον δὲ ἐκ τῶν
προειρημένων δυνατὸν ἐφικνεῖσθαι τῆς φύσεως αὐτοῦ, τῇδ'
ἄν τις ὀρθότατα λέγοι, πῦρ μὲν ἑκάστοτε αὐτοῦ τὸ πεπυρω-
μένον μέρος φαίνεσθαι, τὸ δὲ ὑγρανθὲν ὕδωρ, γῆν δὲ καὶ

*) γρ. μέλλει.
**) γρ. παρεμφαίνων.
***) γρ. ὁπόσα εὐώδη, τὰ δεξόμενα.
†) γρ. αὐτῶν.
††) γρ. παντός.

quodam inexplicabili et admirabili, quem alias explicabimus. in praesentia vero oportet tria statui genera, unum quod gignitur, alterum in quo gignitur et tertium id ex quo expressum nascitur quod gignitur. atque etiam comparare convenit id quod suscipit matri, id ex quo suscipitur patri, et naturam inter haec mediam proli, cogitandum autem est, si effigies futura sit omni varietate distincta ad adspectum, haud aliter id ipsum in quo exprimenda sit, bene fore praeparatum, nisi vacuum fuerit ab omnibus illis formis quas alicunde sit suscepturum; nam simile si fuerit alicui eorum quae ingrediuntur, contrariam prorsusque diversam naturam quando accesserit suscipiens male expressurum sit, suam ipsum simul ostendens speciem. quocirca extra omnes oportet formas esse id quod omnia in se recepturum sit genera, quemadmodum qui unguenta bene olentia conficiunt, ex arte ante omnia id spectant ut humida, quae odores acceptura sint, quam maxime odore vacua efficiant; et quicumque in iis quae mollia sunt formas exprimere instituunt, figuram omnino nullam perspicuam subesse sinunt, sed ante expolientes quam levissima illa efficiunt. eadem igitur ratione etiam ei quod rerum omnium earumque quae semper sunt in se totum saepenumero simulacra bene est recepturum, extra omnes convenit natura formas esse. quocirca eam quae rerum genitarum earumque adspectabilium omninoque sub sensus cadentium mater est atque receptaculum, neque terram neque aërem neque ignem neque aquam dicamus, neque quae ex his neque e quibus haec genita sunt, sed speciem quandam oculorum sensum effugientem formaeque expertem, in se omnia recipientem, partem vero ratione quadam maxime inexplicabili eius habentem quod ratione intelligitur perceptuque difficillimam si eam dixerimus, haud erraverimus. quoad vero ex iis quae ante posuimus assequi possumus eius naturam, ita rectissime aliquis dixerit, ignem semper inflammatam eius partem videri, made-

ἀέρα, καθ᾽ ὅσον ἂν μιμήματα τούτων δέχηται. λόγῳ δὲ δὴ
μᾶλλον τὸ τοιόνδε διοριζομένοις περὶ αὐτῶν διασκεπτέον,
ἆρ᾽ ἔστι τι πῦρ αὐτὸ ἐφ᾽ ἑαυτοῦ, καὶ * πάντα περὶ ὧν C
ἀεὶ λέγομεν οὕτως αὐτὰ καθ᾽ αὑτὰ ἕκαστα ὄντα, ἢ ταῦτα
ἅπερ καὶ βλέπομεν ὅσα τε ἄλλα διὰ τοῦ σώματος αἰσθανό-
μεθα, μόνα ἐστὶ τοιαύτην ἔχοντα ἀλήθειαν, ἄλλα δὲ οὐκ
ἔστι παρὰ ταῦτα οὐδαμῇ οὐδαμῶς, ἀλλὰ μάτην ἑκάστοτε εἶ-
ναί τί φαμεν εἶδος ἑκάστου νοητόν, τὸ δὲ οὐδὲν ἄρ᾽ ἦν
πλὴν λόγος. οὔτε οὖν δὴ τὸ παρὸν ἄκριτον καὶ ἀδίκαστον
ἀφέντα ἄξιον φάναι διισχυριζόμενον ἔχειν οὕτως, οὔτ᾽ ἐπὶ
λόγου μήκει πάρεργον * ἄλλο μῆκος ἐπεμβλητέον· εἰ δέ τις D
ὅρος ὁρισθεὶς μέγας διὰ βραχέων φανείη, τοῦτο μάλιστα
καιριώτατον γένοιτ᾽ ἄν. ὧδε οὖν τήν γ᾽ ἐμὴν αὐτὸς τίθε-
μαι ψῆφον, εἰ μὲν νοῦς καὶ δόξα ἀληθής ἐστον δύο γένη,
παντάπασιν εἶναι καθ᾽ αὑτὰ ταῦτα, ἀναίσθητα ὑφ᾽ ἡμῶν
εἴδη, νοούμενα μόνον· εἰ δ᾽, ὥς τισι φαίνεται, δόξα ἀληθὴς
νοῦ διαφέρει*) μηδέν, πάνθ᾽ ὁπόσα αὖ διὰ τοῦ σώματος
αἰσθανόμεθα**), θετέον βεβαιότατα. δύο δὴ λεκτέον ἐκείνω,
* διότι χωρὶς γεγόνατον ἀνομοίως τε ἔχετον. τὸ μὲν γὰρ E
αὐτῶν διὰ διδαχῆς, τὸ δ᾽ ὑπὸ πειθοῦς ἡμῖν ἐγγίγνεται, καὶ τὸ
μὲν ἀεὶ μετὰ ἀληθοῦς λόγου, τὸ δὲ ἄλογον, καὶ τὸ μὲν ἀκίνητον
πειθοῖ, τὸ δὲ μεταπειστόν, καὶ τοῦ μὲν πάντα ἄνδρα μετέχειν φα-
τέον, νοῦ δὲ θεούς, ἀνθρώπων δὲ γένος βραχύ τι. τούτων δὲ
οὕτως ἐχόντων ὁμολογητέον ἓν μὲν***) εἶναι τὸ * κατὰ ταὐτὰ 52
εἶδος ἔχον, ἀγέννητον καὶ ἀνώλεθρον, οὔτε εἰς ἑαυτὸ εἰς-
δεχόμενον ἄλλο ἄλλοθεν οὔτε αὐτὸ εἰς ἄλλο ποι ἰόν, ἀόρα-
τον δὲ καὶ ἄλλως ἀναίσθητον, τοῦτο ὃ δὴ νόησις εἴληχεν
ἐπισκοπεῖν· τὸ δὲ ὁμώνυμον ὅμοιόν τε ἐκείνῳ δεύτερον, αἰ-
σθητόν, γεννητόν, πεφορημένον ἀεί, γιγνόμενόν τε ἔν τινι†)

---

*) γρ. διαφέροιτο.
**) γρ. ὁπόσα ἂν — αἰσθανώμεθα.
***) γρ. ὁμολογητέον μὲν.
†) γρ. γιγνόμενον ἔν τινι.

factam vero aquam, terram porro et aërem, quantum horum simulacra recipiat. oratione vero potius hoc distingui deque illis anquiri oportet: num sit ignis ipse per se omniaque in quibus semper usurpamus hoc, per se ipsa quaeque esse, an ea quae cernimus et quaecumque alia corporis sensibus percipimus, sola sint huiusmodi veritatem habentia, alia vero nullo modo exstent praeter haec, sed frustra semper dicamus esse aliquam cuiusque speciem sub intelligentiam cadentem, quum nihil aliud haec sit nisi oratio. neque igitur rem in qua nunc versamur sine iudicio et disceptatione nos dimittentes par est pro certo affirmare ita se habere, neque orationis longitudine alia ad institutum nihil pertinens adiicienda; quodsi vero descriptio magna paucis verbis reperietur explicata, hoc maxime tempestivum erit. ita igitur meam equidem sententiam fero, si mens et opinio vera duo sint genera, prorsus ea esse per se, et species quidem sensibus a nobis non percipiendas, sed sola ratione, sin autem, ut nonnullis videtur, opinio vera a mente nihil differat, omnia quae corporis sensibus percipiamus, ponenda esse certissima. duo igitur dicenda sunt illa, propterea quod separata sunt et dissimilitudinem inter se habent. alterum enim doctrina, alterum persuasione in nobis exsistit, illud semper cum vera coniunctum ratione, hoc rationis expers, illud persuasione flecti nequit, hoc ad aliam traduci potest persuasionem, alterius quemlibet esse participem dicere debemus, rationis vero deos, hominum autem genus perexiguum. quae quum ita sint, confitendum unam esse speciem eodem se modo habentem, ortus et interitus expertem, neque in se recipientem aliud aliunde neque ipsam in aliud transeuntem, oculorum obtutum reliquosque sensus effugientem, hanc cuius investigatio obtigit intelligentiae; cognomine vero simileque illi secundum, sensum movens, ortum habens, semper agitatum, nascens in loco aliquo rursusque inde-

τόπῳ καὶ πάλιν ἐκεῖθεν ἀπολλύμενον, δόξῃ μετ' αἰσθήσεως
περιληπτόν· τρίτον δὲ αὖ γένος ὂν τὸ τῆς χώρας ἀεί, φθο-
ρὰν οὐ προσδεχόμενον, * ἕδραν δὲ παρέχον ὅσα ἔχει γένε- B
σιν πᾶσιν, αὐτὸ δὲ μετ' ἀναισθησίας ἁπτὸν λογισμῷ τινὶ
νόθῳ, μόγις πιστόν, πρὸς ὃ δὴ *) καὶ ὀνειροπολοῦμεν
βλέποντες καί φαμεν ἀναγκαῖον εἶναί που τὸ ὂν ἅπαν ἔν
τινι τόπῳ καὶ κατέχον χώραν τινά, τὸ δὲ μήτε ἐν γῇ μήτε
που κατ' οὐρανὸν **) οὐδὲν εἶναι. ταῦτα δὴ ***) πάντα καὶ
τὰ τούτων ἀδελφὰ †) καὶ περὶ τὴν ἄϋπνον καὶ ἀληθῶς φύ-
σιν ὑπάρχουσαν ὑπὸ ταύτης τῆς ὀνειρώξεως οὐ δυνατοὶ γι-
γνόμεθα * ἐγερθέντες διοριζόμενοι τἀληθὲς λέγειν· ὡς εἰ- C
κόνι μέν, ἐπείπερ οὐδ' αὐτὸ τοῦτο ἐφ' ᾧ γέγονεν ἑαυτῆς ††)
ἐστίν, ἑτέρου δέ τινος ἀεὶ φέρεται φάντασμα, διὰ ταῦτα ἐν
ἑτέρῳ προσήκει τινὶ γίγνεσθαι, οὐσίας ἁμωσγέπως ἀντεχομέ-
νην, ἢ μηδὲν τὸ παράπαν αὐτὴν εἶναι, τῷ δὲ ὄντως ὄντι
βοηθὸς ὁ δι' ἀκριβείας ἀληθὴς λόγος, ὡς, ἕως ἄν τι τὸ
μὲν ἄλλο ᾖ, τὸ δὲ ἄλλο, οὐδέτερον ἐν οὐδετέρῳ ποτὲ γεγε-
νημένον ἓν ἅμα ταὐτὸν καὶ δύο * γενήσεσθον. οὗτος μὲν D
οὖν δὴ παρὰ τῆς ἐμῆς ψήφου λογισθεὶς ἐν κεφαλαίῳ δε-
δόσθω λόγος, ὄν τε καὶ χώραν καὶ γένεσιν εἶναι, τρία τρι-
χῇ, καὶ πρὶν οὐρανὸν γενέσθαι· τὴν δὲ γενέσεως †††) τι-
θήνην ὑγραινομένην καὶ πυρουμένην καὶ τὰς γῆς τε καὶ
ἀέρος μορφὰς δεχομένην, καὶ ὅσα τούτοις ἄλλα πάθη ξυνέ-
πεται πάσχουσαν, παντοδαπὴν * μὲν ἰδεῖν φαίνεσθαι, διὰ E
δὲ τὸ μήθ' ὁμοίων δυνάμεων μήτ' ἰσοῤῥόπων ἐμπίπλασθαι
κατ' οὐδὲν αὐτῆς ἰσοῤῥοπεῖν, ἀλλ' ἀνωμάλως πάντῃ ταλαν-
τουμένην σείεσθαι μὲν ὑπ' ἐκείνων αὐτήν, κινουμένην δ'
αὖ πάλιν ἐκεῖνα σείειν· τὰ δὲ κινούμενα ἄλλα ἄλλοσε ἀεὶ
φέρεσθαι διακρινόμενα, ὥσπερ τὰ ὑπὸ τῶν πλοκάνων τε
καὶ ὀργάνων τῶν περὶ τὴν τοῦ σίτου κάθαρσιν σειόμενα
καὶ ἀναλικμώμενα (*) τὰ μὲν πυκνὰ καὶ βαρέα ἄλλῃ, * τὰ 53
δὲ μανὰ καὶ κοῦφα εἰς ἑτέραν ἵζει φερόμενα ἕδραν· τότε
οὕτω τὰ τέτταρα γένη σειόμενα ὑπὸ τῆς δεξαμενῆς, κινου-

*) γρ. δέ. **) ἴσ. κατέχειν — κατ' οὐρανὸν ὄν. ***) γρ. δέ. †) ἄλλ. καὶ τούτων ἄλλ' ἀδελφά. ††) ἴσ. αὐτῆς. †††) γρ. γεννήσεως. (*) ἴσ. ἀνικμώμενα.

evanefcens, opinione et fenfu comprehendendum; tertium porro genus fpatii cuiusque, interitum non admittens, fedem praebens quaecumque ortum habent omnibus, ipfum vero ita comparatum, ut nullo fenfu perceptum tangatur ratiocinatione quadam adulterina, vixque certum fit, quod etiam intuentes fomniamus dicimusque neceffario omne quod fit in loco aliquo effe et fedem aliquam tenere, quod vero neque in terra neque in caelo usquam fit id nihil effe. haec igitur omnia hisque fimilia, etiam quod ad naturam infomnem vereque exftantem attinet, prae fomnio illo non poffumus experrecti diftinguere verumque dicere; nam imagini quidem, quoniam id ipfum cuius caufa exftitit non ipfius eft, fed alius cuiuspiam fertur fimulacrum, ideo convenit ut in alio quodam fit, effentiam aliquo modo ufurpans, aut nihil fit omnino, at vero ei quod revera eft fuffragatur quae exacte vera eft ratio, docens, quamdiu unum aliud fit et alterum aliud, neutrum in neutro umquam genitum unum fimul idem et duo fore. haec igitur ratio ex fententia mea conclufa ad fummam pofita efto, effentiam et fpatium et ortum effe, tria trifariam, eaque antequam caelum exftiterit; ortus vero nutricem madefactam et inflammatam et terrae aërisque formas accipientem et quaecumque alia cum his coniuncta funt patientem variam quidem adfpectu videri, propterea autem quod neque fimilibus viribus neque aequilibribus impleta fit, nullam in partem aequilibrem effe, fed inaequaliter in omnes partes fluctuantem concuti ipfam ab illis, rurfusque agitatam illas concutere, agitata vero alia alio femper ferri disiuncta, quemadmodum quae a cribris et inftrumentis frumento depurgando fervientibus concutiuntur et ventilantur denfa et gravia alio feruntur, rara vero et levia alio confidunt loco: tum ita quattuor genera concuffa a receptaculo, commoto

μένης αὐτῆς οἷον ὀργάνου σεισμὸν παρέχοντος, τὰ μὲν ἀνομοιότατα πλεῖστον αὐτὰ ἀφ' αὐτῶν ὁρίζειν, τὰ δ' ὁμοιότατα μάλιστα εἰς ταὐτὸν ξυνωθεῖν· διὸ δὴ καὶ χώραν ταῦτα ἄλλα ἄλλην ἴσχειν, πρὶν καὶ τὸ πᾶν ἐξ αὐτῶν διακοσμηθὲν γενέσθαι. καὶ τὸ μὲν δὴ πρὸ τούτου πάντα ταῦτ' ἔχειν ἀλόγως καὶ ἀμέτρως· ὅτε δ' ἐπεχειρεῖτο κοσμεῖσθαι * τὸ πᾶν, πῦρ B πρῶτον καὶ ὕδωρ καὶ γῆν καὶ ἀέρα, ἴχνη μὲν ἔχοντα αὐτῶν ἄττα, παντάπασι μὴν διακείμενα ὥσπερ εἰκὸς ἔχειν ἅπαν ὅταν ἀπῇ τινὸς θεός, οὕτω δὴ τότε πεφυκότα ταῦτα πρῶτον διεσχηματίσατο εἴδεσί τε καὶ ἀριθμοῖς. τὸ δὲ ᾗ δυνατὸν ὡς κάλλιστά τε καὶ ἄριστα ἐξ οὐχ οὕτως ἐχόντων τὸν θεὸν αὐτὰ ξυνιστάναι, παρὰ πάντα ἡμῖν ὡς ἀεὶ τοῦτο λεγόμενον ὑπαρχέτω. Νῦν δ' οὖν τὴν διάταξιν αὐτῶν ἐπιχειρητέον ἑκάστων καὶ * γένεσιν ἀήθει λόγῳ πρὸς ὑμᾶς δηλοῦν. ἀλλὰ C γάρ, ἐπεὶ μετέχετε τῶν κατὰ παίδευσιν ὁδῶν, δι' ὧν ἐνδείκνυσθαι τὰ λεγόμενα ἀνάγκη, ξυνέψεσθε.

Πρῶτον μὲν δὴ πῦρ καὶ γῆ καὶ ὕδωρ καὶ ἀὴρ ὅτι σώματά ἐστι, δῆλόν που καὶ παντί. τὸ δὲ τοῦ σώματος εἶδος πᾶν καὶ βάθος ἔχει· τὸ δὲ βάθος αὖ πᾶσα ἀνάγκη τὴν ἐπίπεδον περιειληφέναι φύσιν· ἡ δὲ ὀρθὴ τῆς ἐπιπέδου βάσεως ἐκ τριγώνων ξυνέστηκε· τὰ δὲ τρίγωνα ἅπαντα ἐκ δυεῖν ἄρχεται τριγώνοιν *), * μίαν μὲν ὀρθὴν ἔχοντος ἑκατέρου D γωνίαν, τὰς δὲ δύο ὀξείας· ὧν τὸ μὲν ἕτερον ἑκατέρωθεν ἔχει μέρος γωνίας ὀρθῆς πλευραῖς ἴσαις διῃρημένης, τὸ δὲ ἕτερον ἀνίσοις ἄνισα μέρη νενεμημένης. ταύτην δὴ πυρὸς ἀρχὴν καὶ τῶν ἄλλων σωμάτων ὑποτιθώμεθα **) κατὰ τὸν μετ' ἀνάγκης εἰκότα λόγον πορευόμενοι· τὰς δ' ἔτι ***) τούτων ἀρχὰς ἄνωθεν θεὸς οἶδε καὶ ἀνδρῶν ὃς ἂν ἐκείνῳ φίλος ᾖ. Δεῖ δὴ λέγειν * ποῖα κάλλιστα σώματα γένοιτ' ἂν τέτ- E ταρα, ἀνόμοια μὲν ἑαυτοῖς, δυνατὰ δὲ ἐξ ἀλλήλων αὐτῶν ἄττα διαλυόμενα γίγνεσθαι. τούτου γὰρ τυχόντες ἔχομεν †) τὴν ἀλήθειαν γενέσεως πέρι γῆς τε καὶ πυρὸς τῶν τε ἀνὰ

---

*) γρ. ἄρχονται, μίαν. **) ἄλ. ὑποτιθέμεθα.

***) γρ. δέ τι. †) γρ. ἔχοιμεν.

velut inſtrumento concuſſionem efficiente, disſimillima maxime ipſa a ſe ſecernere, ſimillima vero maxime unum in locum cogere; quocirca etiam haec alia alium locum habeant, antequam univerſitas ex iis diſpoſita exſtiterit. et ante quidem omnia haec fuiſſe a ratione averſa et immoderata; quum autem coeptum eſſet disponi univerſum, ignem primum et aquam et terram et aërem, veſtigia quaedam naturae ſuae tenentia, quum prorſus quidem ita comparata fuiſſent, ut conſentaneum eſt omne ſe habere a quo deus abſit, tum demum illa ita comparata formis et numeris exornata fuiſſe. quam pulcherrime vero et optime ex non ita ſe habentibus deum ea compoſuiſſe, hoc per omnia nobis ut ſemper dicendum poſitum eſto. Nunc autem deſcriptionem eorum conandum eſt ortumque cuiusque inſolita oratione vobis declarare. at enim vos, quum doctrinae vias teneatis, quibus declaranda ſunt de quibus agitur, me conſequemini.

Ac primum quidem ignem et terram et aquam et aërem corpora eſſe, perſpicuum ſane cuilibet. omnis vero corporis forma etiam altitudinem habet, et altitudo quaeque planam naturam comprehendat neceſſe eſt; recta autem plana baſis e triangulis compoſita eſt, et triangula omnia e duobus ordiuntur triangulis, unum quidem rectum utroque habente angulum, duos vero acutos: quorum alterum utrimque habet partem anguli recti aequalibus lateribus diviſi, alterum inaequalibus in partes inaequales distributi. hoc igitur ignis principium ceterorumque corporum ponamus orationem non ſine aliqua neceſſitate probabilem ſequentes; his vero etiam altiora principia deus perſpicit et virorum quicumque ipſi carus eſt. Oportet igitur dici qualia pulcherrima corpora fuerint quattuor, disſimilia quidem inter ſe, ita vero comparata ut quaedam inter ſe disſolvantur et gignantur. hoc enim asſequuti tenebimus verum terrae et ignis et eorum quae pro portione me-

λόγον †) ἐν μέσῳ· τότε γὰρ οὐδενὶ ξυγχωρησόμεθα καλλίω τούτων ὁρώμενα σώματα εἶναί που καθ᾽ ἓν γένος ἕκαστον ὄν. τοῦτ᾽ οὖν προθυμητέον, τὰ διαφέροντα κάλλει σωμάτων τέτταρα γένη ξυναρμόσασθαι καὶ φάναι τὴν τούτων ἡμᾶς φύσιν ἱκανῶς εἰληφέναι. * τοῖν δὴ δυοῖν τριγώνοιν τὸ μὲν 51
ἰσοσκελὲς μίαν εἴληχε φύσιν, τὸ δὲ πρόμηκες ἀπεράντους. προαιρετέον οὖν αὖ τῶν ἀπείρων τὸ κάλλιστον, εἰ μέλλομεν ἄρξεσθαι κατὰ τρόπον. ἂν οὖν τις ἔχῃ κάλλιον ἐκλεξάμενος εἰπεῖν εἰς τὴν τούτων ξύστασιν, ἐκεῖνος οὐκ ἐχθρὸς ὤν, ἀλλὰ φίλος κρατεῖ. τιθέμεθα δ᾽ οὖν τῶν πολλῶν τριγώνων κάλλιστον ἕν, ὑπερβάντες τἄλλα, ἐξ οὗ τὸ ἰσόπλευρον τρίγωνον * ἐκ τρίτων ††) ξυνέστηκε. διότι δέ, ὁ λόγος πλείων· B
ἀλλὰ τῷ τοῦτο ἐλέγξαντι καὶ ἀνευρόντι δὴ μὴ οὕτως ἔχον κεῖται φιλία τὰ ἆθλα. προῃρήσθω δὴ δύο τρίγωνα, ἐξ ὧν τό τε τοῦ πυρὸς καὶ τὰ τῶν ἄλλων σώματα μεμηχάνηται, τὸ μὲν ἰσοσκελές, τὸ δὲ τριπλῆν κατὰ δύναμιν ἔχον τῆς ἐλάττονος τὴν μείζω *) πλευρὰν ἀεί. τὸ δὲ πρόσθεν ἀσαφῶς **) ῥηθὲν νῦν μᾶλλον διοριστέον. τὰ γὰρ τέτταρα γένη δι᾽ ἀλλήλων εἰς ἄλληλα ἐφαίνετο πάντα γένεσιν ἔχειν, οὐκ ὀρθῶς φανταζόμενα. * γίγνεται μὲν γὰρ ἐκ τῶν τριγώνων C
ὧν προῃρήμεθα γένη τέτταρα, τρία μὲν ἐξ ἑνὸς τοῦ τὰς πλευρὰς ἀνίσους ἔχοντος, τὸ δὲ τέταρτον ἓν μόνον ἐκ τοῦ ἰσοσκελοῦς τριγώνου ξυναρμοσθέν. οὔκουν δυνατὰ πάντα εἰς ἄλληλα διαλυόμενα ἐκ πολλῶν σμικρῶν ὀλίγα μεγάλα καὶ τοὐναντίον γίγνεσθαι, τὰ δὲ τρία οἷόν τε· ἐκ γὰρ ἑνὸς ἅπαντα πεφυκότα, λυθέντων τε τῶν μειζόνων πολλὰ σμικρὰ ἐκ τῶν αὐτῶν ξυστήσεται, δεχόμενα τὰ προσήκοντα ἑαυτοῖς σχήματα, * καὶ σμικρὰ ὅταν αὖ πολλὰ κατὰ τρίγωνα δια- D
σπαρῇ, γενόμενος εἷς ἀριθμὸς ἑνὸς ὄγκου μέγα ἀποτελέσειεν ἂν ***) ἄλλο εἶδος ἕν. ταῦτα μὲν οὖν λελέχθω περὶ τῆς εἰς ἄλληλα γενέσεως. Οἷον δὲ ἕκαστον αὐτῶν γέγονεν εἶδος καὶ ἐξ ὅσων ξυμπεσόντων ἀριθμῶν, λέγειν ἂν ἑπόμενον εἴη.

---

†) γρ. ἀνάλογον.
††) γρ. τρίτου.
*) γρ. μίαν.
**) γρ. οὐκ ἀσφαλῶς.
***) γρ. αὖ.

dia funt ortum; tum enim nulli concedemus pulchriora his corpora conſpici, ſecundum unumquodque genus. conandum igitur quattuor corporum genera ad pulchritudinem inſignia componere et affirmare horum nos naturam ſatis perſpectam habere. e duobus igitur triangulis quod aequalia crura habet unam accepit naturam, oblongum autem innumerabiles. eligendum vero ex infinitis pulcherrimum, ſi rite ordiri volumus. quodſi quis poterit pulchrius eligere et proferre ad haec conſtituenda, non inimicus, ſed amicus vincet. ponimus igitur multorum illorum triangulorum pulcherrimum unum, praetermiſſis reliquis, e quo triangulum aequalia latera habens tertium compoſitum eſt. cur autem hoc ita ſit, ſermonis longioris fuerit; at qui hoc redarguerit remque non ita ſe habere repererit ei propoſita ſunt amica praemia. electa igitur ſunto duo tringula, e quibus ignis reliquorumque corpora effecta ſint, unum aequalia crura habens, alterum quod longius latus potentiâ quae dicitur minore triplo ſemper maius habet. quod autem ante obſcure ſignificavimus, id nunc magis definiendum. etenim quattuor genera per ſe et inter ſe videbantur omnia ortum habere, non recte ita nobis viſa. exſiſtunt enim e triangulis quae elegimus genera quattuor, tria ex uno quod latera inaequalia habet, quartum vero unum ſolum e triangulo aequalia crura habente compoſitum. nequaquam igitur poſſunt omnia inter ſe disſolvi et e multis parvis pauca magna et contra exſiſtere, tria autem oriri poſſunt; ex uno enim omnia natura exſiſtunt, ſolutisque maioribus multa parva ex eisdem componentur, convenientes ſibi figuras accipientia, rurſusqne quum parva multa in triangula diffuſa ſunt, unus exſiſtens numerus unius molis magnam abſolvet aliam unam ſpeciem. atque haec quidem dicta ſint de mutuo eorum ortu. Qualis autem quaeque earum exſtiterit ſpecies quibusque e numeris concurrentibus, ſequitur iam ut exponamus. initium autem faciet prima

ἄρξει δὲ τό τε πρῶτον εἶδος καὶ σμικρότατον ξυνιστάμενον·
στοιχεῖον δ᾽ αὐτοῦ τὸ τὴν ὑποτείνουσαν τῆς ἐλάττονος πλευ-
ρᾶς διπλασίαν ἔχον μήκει· ξύνδυο δὲ τοιούτων †) κατὰ διά-
μετρον * ξυντιθεμένων καὶ τρὶς τούτου γενομένου, τὰς δια- E
μέτρους καὶ τὰς βραχείας πλευρὰς εἰς ταὐτὸν ὡς κέντρον
ἐρεισάντων, ἓν ἰσόπλευρον τρίγωνον ἐξ ἓξ τὸν ἀριθμὸν ὄν-
των γέγονε· τρίγωνα δὲ ἰσόπλευρα ξυνιστάμενα τέτταρα κα-
τὰ ξύντρεις ἐπιπέδους γωνίας μίαν στερεὰν γωνίαν ποιεῖ, * τῆς 55
ἀμβλυτάτης τῶν ἐπιπέδων γωνιῶν ἐφεξῆς γεγονυῖαν. τοιούτων
δὲ ἀποτελεσθεισῶν τεττάρων πρῶτον εἶδος στερεόν, ὅλου περι-
φεροῦς διανεμητικὸν εἰς ἴσα μέρη καὶ ὅμοια, ξυνίσταται,
δεύτερον δὲ ἐκ μὲν τῶν αὐτῶν τριγώνων, κατὰ δὲ ἰσόπλευρα
τρίγωνα ὀκτὼ ξυστάντων, μίαν ἀπεργασαμένων στερεὰν γω-
νίαν ἐκ τεττάρων ἐπιπέδων· καὶ γενομένων ἓξ τοιούτων τὸ
δεύτερον αὖ σῶμα οὕτως ἔσχε τέλος. τὸ δὲ τρίτον ἐκ δὶς
ἑξήκοντα τῶν στοιχείων * ξυμπαγέντων, στερεῶν δὲ γωνιῶν B
δώδεκα, ὑπὸ πέντε ἐπιπέδων τριγώνων ἰσοπλεύρων περιεχο-
μένης ἑκάστης, εἴκοσι βάσεις ἔχον τριγώνους ἰσοπλεύρους *)
γέγονε. καὶ τὸ μὲν ἕτερον ἀπήλλακτο τῶν στοιχείων ταῦτα
γεννῆσαν, τὸ δὲ ἰσοσκελὲς τρίγωνον ἐγέννα τὴν τοῦ τετάρτου
φύσιν, κατὰ τέτταρα ξυνιστάμενον, εἰς τὸ κέντρον τὰς ὀρ-
θὰς γωνίας ξυνάγον, ἓν ἰσόπλευρον τετράγωνον ἀπεργασά-
μενον· ἓξ δὲ τοιαῦτα ξυμπαγέντα γωνίας ὀκτὼ στερεὰς ἀπετέλε-
σε, * κατὰ τρεῖς ἐπιπέδους ὀρθὰς ξυναρμοσθείσης ἑκάστης· C
τὸ δὲ σχῆμα τοῦ ξυστάντος σώματος γέγονε κυβικόν, ἓξ ἐπι-
πέδους τετραγώνους ἰσοπλεύρους βάσεις ἔχον. ἔτι δὲ οὔσης
ξυστάσεως μιᾶς πέμπτης, ἐπὶ τὸ πᾶν ὁ θεὸς αὐτῇ κατεχρή-
σατο ἐκεῖνο διαζωγραφῶν. Ἃ δή τις εἰ πάντα λογιζόμενος
ἐμμελῶς ἀποροῖ πότερον ἀπείρους χρὴ κόσμους εἶναι λέγειν
ἢ πέρας ἔχοντας, τὸ μὲν ἀπείρους ἡγήσαιτ᾽ ἂν ὄντως ἀπεί-
ρου τινὸς εἶναι * δόγμα ὧν ἔμπειρον χρεὼν εἶναι, πότερον D
δὲ ἕνα ἢ πέντε αὐτοὺς ἀληθείᾳ πεφυκότας λέγειν προσή-

---

†) γρ. τούτων.
*) γρ. ἔχων ἰσοπλεύρους.

ſigura eaque minima compoſita. et elementum eius eſt ea quae lineam quae dicitur ſubtendentem duplo longiorem breviore latere habet. duae autem ſimul eiusmodi ſecundum lineam diagonalem ſi componuntur terque id fit ita ut diagonalia et brevia latera in unum tamquam centrum inſigantur, unum aequalia latera habens triangulum ex his quae ſex ſunt numero exſiſtit; triangula autem aequalia latera habentia quum quattuor componuntur ſecundum tres ſimul angulos planos unum ſolidum angulum efficiunt, qui obtuſiſſimum planorum angulorum excipit. his vero abſolutis quattuor, prima ſpecies ſolida componitur quae totum circuitum in aequales distribuit ſimilesque partes, ſecunda ex eisdem quidem angulis, ſecundum triangula vero aequalia latera habentia octo compoſitis, unum efficientibus ſolidum angulum e quattuor planis; ſexque talibus factis ſecundum rurſus corpus abſolvitur. tertium vero e bis ſexaginta elementis compactis, ſolidis autem angulis duodecim, quorum quemque triangula quinque plana aequalia latera habentia complectuntur, viginti baſes habens triangulas aequilaterales gignitur. et alterum quidem elementum diſceſſit quum haec generavit, triangulum vero aequalia habens crura genuit quarti naturam, quattuor triangula componens, in centrum rectos angulos coniungens, unum aequalia latera habens quadratum efficiens; ſex autem talia compacta angulos octo ſolidos efficiunt, quoque e tribus planis rectis compoſito; figura autem corporis ita conſtituti eſt cubica, ſex planas quadratas aequilaterales baſes habens. praeterea una quum eſſet compoſitio quinta, deus ea uſus eſt ad univerſi deſcriptionem. Quae quidem omnia ſi quis rite ſecum reputans dubitet utrum infinitos oporteat dici mundos eſſe an finitos, mundos ponere infinitos exiſtimet hominis eſſe vere eorum imperiti quorum peritum eſſe oporteat, utrum autem unum an quinque revera eſſe na-

κει, μᾶλλον ἂν *) ταύτῃ στὰς **) εἰκότως διαπορήσαι. τὸ
μὲν οὖν δὴ παρ' ἡμῶν ἕνα αὐτὸν κατὰ τὸν εἰκότα λόγον
πεφυκότα μηνύει, ἄλλος δὲ εἰς ἄλλα πῃ ἀποβλέψας ἕτερα
δοξάσει. Καὶ τούτων μὲν μεθετέον, τὰ δὲ γεγονότα νῦν τῷ
λόγῳ γένη διανείμωμεν εἰς πῦρ καὶ γῆν καὶ ὕδωρ καὶ ἀέρα.
Γῇ μὲν δὴ τὸ κυβικὸν εἶδος δῶμεν· ἀκινητοτάτη γὰρ τῶν
* τεττάρων γενῶν γῆ καὶ τῶν σωμάτων †) πλαστικωτάτη, E
μάλιστα δὲ ἀνάγκη γεγονέναι τοιοῦτον τὸ τὰς βάσεις ἀσφα-
λεστάτας ἔχον· βάσις δὲ ἥ τε τῶν κατ' ἀρχὰς τριγώνων ὑπο-
τεθέντων ἀσφαλεστέρα κατὰ φύσιν ἡ τῶν ἰσοπλεύρων ††)
τῆς τῶν ἀνίσων, τό τε ἐξ ἑκατέρου ξυντεθὲν ἐπίπεδον ἰσό-
πλευρον ἰσοπλεύρου, τετράγωνον τριγώνου, κατά τε μέρη καὶ
καθ' ὅλον στασιμωτέρως ἐξ ἀνάγκης βέβηκε. διὸ γῇ μὲν τοῦ-
το * ἀπονέμοντες τὸν εἰκότα λόγον διασώζομεν, ὕδατι δ' 56
αὖ †††) τὸ δυσκινητότατον εἶδος, τὸ δ' εὐκινητότατον πυρί,
τὸ δὲ μέσον ἀέρι· καὶ τὸ μὲν σμικρότατον σῶμα πυρί, τὸ
δ' αὖ μέγιστον ὕδατι, τὸ δὲ μέσον ἀέρι· καὶ τὸ μὲν ὀξύτατον αὖ
πυρί, τὸ δὲ δεύτερον ἀέρι, τὸ δὲ τρίτον ὕδατι. ταῦτ' οὖν
δὴ πάντα, τὸ μὲν ἔχον ὀλιγίστας βάσεις εὐκινητότατον ἀνάγ-
κη πεφυκέναι τμητικώτατόν τε ὀξύτατον ὂν πάντῃ * πάν- B
των, ἔτι τε ἐλαφρότατον, ἐξ ὀλιγίστων ξυνεστὸς τῶν αὐτῶν
μερῶν· τὸ δὲ δεύτερον δευτέρως τὰ αὐτὰ ταῦτ' ἔχειν, τρίτως
δὲ τὸ τρίτον. ἔστω δὴ κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον καὶ κατὰ τὸν
εἰκότα τὸ μὲν τῆς πυραμίδος στερεὸν γεγονὸς εἶδος πυρὸς
στοιχεῖόν τε καὶ σπέρμα· τὸ δὲ δεύτερον κατὰ γένεσιν εἴπω-
μεν ἀέρος, τὸ δὲ τρίτον ὕδατος. πάντα οὖν δὴ ταῦτα δεῖ
διανοεῖσθαι (*) σμικρὰ οὕτως, ὡς καθ' * ἓν ἕκαστον μὲν τοῦ C
γένους ἑκάστου διὰ σμικρότητα οὐδὲν ὁρώμενον ὑφ' ἡμῶν, ξυν-
αθροισθέντων δὲ πολλῶν τοὺς ὄγκους αὐτῶν ὁρᾶσθαι· καὶ
δὴ καὶ τὸ τῶν ἀναλογιῶν περί τε τὰ πλήθη καὶ τὰς κινή-
σεις καὶ τὰς ἄλλας δυνάμεις, πανταχῇ τὸν θεόν, ὅπῃπερ ἡ
τῆς ἀνάγκης ἑκοῦσα πεισθεῖσά τε φύσις ὑπεῖξε, ταύτῃ πάν-
τῃ δι' ἀκριβείας ἀποτελεσθεισῶν ὑπ' αὐτοῦ ξυνηρμόσθαι
ταῦτα ἀνὰ λόγον.

*) γρ. αὖ. **) ἴσ. πᾶς. †) γρ. σωματικῶν.
††) ἄλλ. ἴσων πλευρῶν. †††) ἄλλ. αὖ τῶν λοιπῶν.
(*) γρ. πάντα οὖν δεῖ ταῦτα διανοεῖσθαι.

tos dicendum ſit, magis de hoc quilibet recte dubitaverit. ac noſtra quidem ſententia unum eſſe mundum natum ſecundum veriſimilem orationem declarat, alius vero alia fere reſpiciens aliter ſentiet. Et haec quidem mittenda ſunt, genera autem nunc oratione effecta distribuamus in ignem et terram et aquam et aerem. terrae igitur cubicam figuram demus; maxime enim e quattuor generibus immobilis eſt terra corporumque ſolidiſſimum, et maxime neceſſe eſt tale ita factum eſſe ut baſes habeat firmiſſimas; de baſi autem triangulorum initio propoſitorum, firmior eſt eorum quae aequalia latera habent quam eorum quae inaequalia habent, et ex utroque compoſitum planum aequilaterale quadrangulum, per partes et in toto triangulo aequilaterali neceſſario ſtabilius inſiſtit. quocirca terrae hoc tribuentes probabilem orationem ſervamus, aquae autem figuram quae difficillime movetur, quae contra facillime movetur igni, et mediam aëri; et minimum quidem corpus igni, maximum vero aquae, mediumque aëri; acutiſſimum porro igni, ſecundum aëri et tertium aquae. harum igitur omnium figurarum eam quae pauciſſimas habet baſes neceſſe eſt natura facile moveri maximamque ſecandi vim habere, quippe quae omnino omnium acutiſſima ſit, praeterea leviſſimam eſſe, quum e pauciſſimis compoſita ſit eisdem partibus, ſecundam autem ſecundo loco eadem haec habere, et tertio loco tertiam. eſto igitur ſecundum rectam orationem atque veri ſimilem ſolida pyramidis figura ignis elementum et ſemen; ſecundam ad ortum dicamus aëris et tertiam aquae. omnia igitur haec oportet ita parva exiſtimari, ut ſingula cuiusque generis propter parvitatem a nobis videri minime poſſint, coacervatorum vero multorum moles cernantur; atque etiam quod ad multitudinis, motus reliquarumque poteſtatum rationes attinet, in omnes partes deum, ut neceſſitatis natura volens et obtemperans ceſſerit, ita omnino has exacte abſolutas pro portione compoſuiſſe.

Ἐκ δὴ πάντων ὧν περὶ τὰ γένη προειρήκαμεν, ὧδ'
ἂν κατὰ τὸ εἰκὸς μάλιστ' ἔχοι. * γῆ μὲν ξυντυγχάνουσα D
πυρὶ διαλυθεῖσά τε ὑπὸ τῆς ὀξύτητος αὐτοῦ φέροιτ' ἄν,
εἴτ' ἐν αὐτῷ πυρὶ λυθεῖσα εἴτ' ἐν ἀέρος εἴτ' ἐν ὕδατος
ὄγκῳ τύχοι, μέχριπερ ἂν αὐτῆς πῃ ξυντυχόντα τὰ μέρη,
πάλιν ξυναρμοσθέντα αὐτὰ αὑτοῖς, γῆ γένοιτο· οὐ γὰρ εἰς
ἄλλο γε εἶδος ἔλθοι ποτ' ἄν. ὕδωρ δὲ ὑπὸ πυρὸς μερισθὲν
εἴτε καὶ ὑπ' ἀέρος, ἐγχωρεῖ γίγνεσθαι ξυστάντα *) ἓν μὲν
πυρὸς σῶμα, δύο δὲ ἀέρος. τὰ δὲ ἀέρος τμήματα ἐξ ἑνὸς
μέρους * διαλυθέντος δύ' ἂν γενοίσθην σώματα πυρός. καὶ E
πάλιν, ὅταν ἀέρι πῦρ ὕδατί τε ἤ τινι γῇ περιλαμβανόμε-
νον, ἐν πολλοῖς ὀλίγον, κινούμενον ἐν φερομένοις, μαχό-
μενον καὶ νικηθὲν καταθραυσθῇ, δύο πυρὸς σώματα εἰς ἓν
ξυνίστασθον εἶδος ἀέρος· καὶ κρατηθέντος ἀέρος κερματι-
σθέντος τε ἐκ δυεῖν ὅλοιν καὶ ἡμίσεως ὕδατος εἶδος ἓν ὅλον
ἔσται ξυμπαγές. ὧδε γὰρ δὴ λογισώμεθα αὐτὰ πάλιν, ὡς
ὅταν ἐν πυρὶ λαμβανόμενον τῶν * ἄλλων ὑπ' αὐτοῦ τι γέ- 57
νος τῇ τῶν γωνιῶν καὶ κατὰ τὰς πλευρὰς ὀξύτητι τέμνηται,
ξυστὰν μὲν εἰς τὴν ἐκείνου φύσιν πέπαυται τεμνόμενον· τὸ
γὰρ ὅμοιον καὶ ταὐτὸν αὑτῷ γένος ἕκαστον οὔτε τινὰ μετα-
βολὴν ἐμποιῆσαι δυνατὸν οὔτε τι παθεῖν ὑπὸ τοῦ κατὰ
ταὐτὰ ὁμοίως τε ἔχοντος**)· ἕως δ' ἂν εἰς ἄλλο τι γιγνόμε-
νον ἧττον ὂν κρείττονι μάχηται, λυόμενον οὐ παύεται. τά τε
αὖ σμικρότερα ὅταν ἐν τοῖς μείζοσι, πολλοῖς περιλαμβανό-
μενα * ὀλίγα, διαθραυόμενα κατασβεννύηται, ξυνίστασθαι B
μὲν ἐθέλοντα εἰς τὴν τοῦ κρατοῦντος ἰδέαν πέπαυται κατα-
σβεννύμενα γίγνεταί τε ἐκ πυρὸς ἀὴρ ἐξ ἀέρος τε ὕδωρ, ἐὰν
δ' εἰς ταῦτα ἴῃ ***) καὶ τῶν ἄλλων τινὶ ξυνιὸν γενῶν μάχη-
ται, λυόμενα οὐ παύεται, πρὶν †) ἢ παντάπασιν ὠθούμενα,
διαλυτὰ ὄντα ††), ἐκφύγῃ πρὸς τὸ ξυγγενές, ἢ νικηθέντα,
ἓν ἐκ πολλῶν ὅμοιον τῷ κρατήσαντι γενόμενον, αὐτοῦ ξύν-
οικον μείνῃ. καὶ δὴ καὶ * κατὰ ταῦτα τὰ παθήματα δια- C
μείβεται τὰς χώρας ἅπαντα· διέστηκε μὲν γὰρ τοῦ γένους

*) ἴσ. ξυστάν. **) γρ. οὔτε τι δρᾶσαι δύναται.
***) ἄλλ. εἰς αὐτὰ ἴῃ. †) ἴσ. πρὶν ἄν.
††) ἄλλ. καὶ διαλυθέντα

Ex omnibus igitur quae de generibus fupra diximus ita potiffimum videtur fe res habere. terra quidem concurrens cum igne disfoluta ab eius acie fertur, five in ipfo igne foluta fuerit five in aëris five in aquae mole, dum concurrentes forte eius partes rurfusque inter fe ipfae copulatae terra evadant; neque enim in aliam umquam fpeciem transeant. aqua autem ab igne vel etiam ab aëre divifa poteft fieri compofita unum ignis corpus et duo aëris. de aëris vero particulis, ex una parte disfoluta duo exfiftent corpora ignis. et rurfus, quum ignis ab aëre et aqua vel terra comprehenfus, in multis exiguus, agitatus in commotis, pugnans et victus confringitur, duo ignis corpora in unam conflantur fpeciem aëris; et fuperato aëre atque concifo ex duobus totis et dimidio aquae fpecies una tota exfiftet compacta. ita enim confideremus ea rurfus, quum in igne comprehenfum reliquorum aliquod genus angulorum et laterum acie fecetur, in illius naturam contractum definere fecari; fimile enim idemque genus quodque neque mutationem aliquam efficere poteft neque aliquo modo affici ab eo quod eodem fimilique modo fe habet; quamdiu vero ad aliud quid accedit et inferius cum fuperiore pugnat, folvi non definit. rurfus minora quum in maioribus, a multis comprehenfa pauca, concifa exftinguuntur, dum transire volunt in fuperioris fpeciem, definunt exftingui fitque ex igne aër et ex aëre aqua, quando vero cum hoc vel etiam reliquorum generum quopiam concurrentia pugnant, folvi non definunt, donec aut prorfus impulfa, quum disfolvi poffint, ad cognatum effugiunt, aut fuperata unum e multis fimile vincenti fiunt femperque cum eo habitant. atque etiam his affectionibus fit ut fedes omnia permutent; differunt enim generis cu-

ἑκάστου τὰ πλήθη κατὰ τόπον ἴδιον διὰ τὴν τῆς δεχομένης κίνησιν, τὰ δὲ ἀνομοιούμενα φέρεται (†) διὰ τὸν σεισμὸν πρὸς τὸν ἐκείνων οἷς ἂν ὁμοιωθῇ τόπον.

Ὅσα μὲν οὖν ἄκρατα καὶ πρῶτα σώματα, διὰ τοιούτων αἰτιῶν γέγονε· τοῦ δ' ἐν τοῖς εἴδεσιν αὐτῶν ἕτερα ἐμπεφυκέναι γένη τὴν ἑκατέρου τῶν στοιχείων αἰτιατέον ξύστασιν, μὴ μόνον ἓν ἑκατέραν * μέγεθος ἔχον τὸ τρίγωνον φυτεῦ- D
σαι *) κατ' ἀρχάς, ἀλλὰ ἐλάττω τε καὶ μείζω, τὸν ἀριθμὸν δὲ ἔχοντα τοσοῦτον ὅσαπερ ἂν ᾖ τἀν τοῖς εἴδεσι γένη. διὸ δὴ **) ξυμμιγνύμενα αὐτά τε πρὸς αὑτὰ καὶ πρὸς ἄλληλα τὴν ποικιλίαν ἐστὶν ἄπειρα· ἧς γε ***) δεῖ θεωροὺς γίγνεσθαι τοὺς μέλλοντας περὶ φύσεως εἰκότι λόγῳ χρήσεσθαι.

Κινήσεως οὖν στάσεώς †) τε πέρι, τίνα τρόπον καὶ μεθ' ὥντινων γίγνεσθον, εἰ μή τις διομολογήσεται, πόλλ' ἂν εἴη ἐμποδὼν τῷ κατόπισθεν * λογισμῷ. τὰ μὲν οὖν ἤδη περὶ E
αὐτῶν εἴρηται, πρὸς δὲ ἐκείνοις ἔτι τάδε· ἐν μὲν ὁμαλότητι μηδέποτε ἐθέλειν κίνησιν ἐνεῖναι. τὸ γὰρ κινησόμενον ἄνευ τοῦ κινήσοντος ἢ τὸ κινῆσον ἄνευ τοῦ κινησομένου χαλεπόν, μᾶλλον δὲ ἀδύνατον εἶναι· κίνησις δὲ οὐκ ἔστι τούτων ἀπόντων ††)· ταῦτα δὲ ὁμαλὰ εἶναί ποτε ἀδύνατον. οὕτω δὴ στάσιν μὲν ἐν ὁμαλότητι, κίνησιν δὲ εἰς ἀνωμαλότητα ἀεὶ τιθῶμεν· * αἰτία δὲ ἡ ἀνισότης αὖ τῆς ἀνωμάλου φύ- 58
σεως. ἀνισότητος δὲ γένεσιν μὲν διεληλύθαμεν· πῶς δέ ποτε οὐ κατὰ γένη (*) διαχωρισθέντα ἕκαστα πέπαυται τῆς δι' ἀλλήλων κινήσεως καὶ φορᾶς, οὐκ εἴπομεν. ὧδε οὖν πάλιν ἐροῦμεν.

Ἡ τοῦ παντὸς περίοδος, ἐπειδὴ ξυμπεριέλαβε τὰ γένη, κυκλοτερὴς οὖσα καὶ πρὸς αὑτὴν πεφυκυῖα βούλεσθαι ξυνιέναι, σφίγγει πάντα καὶ κενὴν (**) χώραν οὐδεμίαν ἐᾷ λείπεσθαι. διὸ δὴ πῦρ μὲν εἰς ἅπαντα διελήλυθε * μάλιστα, B
ἀὴρ δὲ δευτέρως, ὡς λεπτότητι δεύτερος ἔφυ, καὶ τἄλλα ταύτῃ. τὰ γὰρ ἐκ μεγίστων μερῶν γεγονότα μεγίστην κενότητα ἐν τῇ ξυστάσει παραλέλοιπε, τὰ δὲ σμικρότατα ἐλαχί-

(†) ἄλλ. ἀνομοιούμενα ἑκάστοτε ἑαυτοῖς, ἄλλοις δὲ ὁμοιούμενα. *) ἴσ. τὸ μὴ μόνον — ἔχον τρίγωνον φυτεῦσαι. **) γρ. διὸ δέ. ***) ἄλλ. δή. †) γρ. ξυστάσεώς. ††) γρ. ἁπάντων. (*) ἴσ. δέ ποτε κατὰ γένη. (**) γρ. καὶ τὴν.

iusque multitudines loco proprio propter receptaculi motionem, disfimilia vero facta feruntur propter concuffionem ad eorum quibus fimilia evadunt locum.

Quaecumque igitur fimplicia et prima corpora funt, has ob caufas exftiterunt. quod autem in eorum formis alia innafcuntur genera, huius rei caufa attribuenda eft utriusque elementi compofitioni, quippe quae non folum unum magnitudine praeditum triangulum ab initio generaverit, fed minora et maiora, tantumque numerum habentia quot funt in formis genera. quocirca commixta fecum et inter fe varietate funt infinita; cuius quidem fpectatores oportet effe qui de natura velint veri fimili oratione disputare.

Iam quod ad motum et ftatum attinet, quo pacto et cum quibus exfiftant, nifi quis flatuerit, multa fuerint impedimento pofthac susceptae cogitationi et inveftigationi. ac de his quidem nonnulla iam dicta funt, praeterea etiam haec proferenda, in aequalitate numquam poffe motum ineffe. nam movendum fine moturo vel moturum fine movendo difficile vel potius effe nequit; motus autem nullus eft his absentibus; haec vero aequalia effe numquam poffunt. itaque ftatum quidem in aequalitate, motum autem in inaequalitate femper ponamus. caufa vero inaequalis naturae eft disfimilitudo. ac disfimilitudinis quidem originem explicavimus; quomodo autem fiat ut fingula fecundum genera feparata moveri inter fe ac ferri defінant, non expofuimus. ita igitur rurfus dicemus.

Univerfi circuitus, genera complexus, quia orbiculatus eft naturaque ita comparatus ut ad fe ipfe tendat, conftringit omnia nullumque finit locum vacuum relinqui. quocirca ignis quidem per omnia pervadit maxime, aër autem fecundo loco, quia tenuitate fecundus eft, et ita reliqua. quae enim ex maximis partibus facta funt maximam vacuitatem in compofitione relinquunt, mini-

στην. ἡ δὴ τῆς πιλήσεως ξύνοδος τὰ σμικρὰ εἰς τὰ τῶν μεγάλων διάκενα ξυνωθεῖ. σμικρῶν οὖν παρὰ μεγάλα τιθεμένων καὶ τῶν ἐλαττόνων τὰ μείζονα διακρινόντων, τῶν δὲ μειζόνων ἐκεῖνα ξυγκρινόντων, πάντ' ἄνω κάτω μεταφέρεται πρὸς τοὺς ἑαυτῶν τόπους· * μεταβάλλον γὰρ τὸ μέγεθος C
ἕκαστον καὶ τὴν τῶν τόπων μεταβάλλει στάσιν. οὕτω δὴ διὰ ταῦτά τε ἡ τῆς ἀνωμαλότητος διασωζομένη γένεσις ἀεὶ τὴν ἀεὶ κίνησιν τούτων οὖσαν ἐσομένην τε ἐνδελεχῶς παρέχεται.

Μετὰ δὴ ταῦτα δεῖ νοεῖν ὅτι πυρός τε γένη πολλὰ γέγονεν, οἷον φλὸξ τό τε ἀπὸ τῆς φλογὸς ἀπτόν (*), ὃ κάει μὲν οὔ, φῶς δὲ τοῖς ὄμμασι παρέχει, τό τε φλογὸς ἀποσβεσθείσης ἐν τοῖς διαπύροις καταλειπόμενον αὐτοῦ· κατὰ ταὐτὰ δὲ * ἀέρος τὸ μὲν εὐαγέστατον ἐπίκλην αἰθὴρ καλού- D
μενος, ὁ δὲ θολερώτατος ὁμίχλη τε καὶ σκότος, ἕτερά τε ἀνώνυμα εἴδη *) γεγονότα διὰ τὴν τῶν τριγώνων ἀνισότητα. τὰ δὲ ὕδατος διχῇ μὲν πρῶτον, τὸ μὲν ὑγρόν, τὸ δὲ χυτὸν γένος αὐτοῦ. τὸ μὲν οὖν ὑγρὸν διὰ τὸ μετέχον εἶναι τῶν γενῶν τοῦ **) ὕδατος, ὅσα σμικρά, ἀνίσων ὄντων, κινητὸν αὐτό τε καθ' αὑτὸ καὶ ὑπ' ἄλλου διὰ τὴν ἀνωμαλότητα καὶ τὴν τοῦ σχήματος ἰδέαν γέγονε· τὸ δ' ἐκ μεγάλων * καὶ E
ὁμαλῶν στασιμώτερον μὲν ἐκείνου καὶ βαρὺ πεπηγὸς ὑπὸ ὁμαλότητός ἐστιν, ὑπὸ δὲ πυρὸς ἐσιόντος ***) καὶ διαλύοντος αὐτὸ τὴν ὁμαλότητα ἀπολέσαν μετίσχει μᾶλλον κινήσεως, γενόμενον δὲ εὐκίνητον, ὑπὸ τοῦ πλησίον ἀέρος ὠθούμενον καὶ κατατεινόμενον ἐπὶ γῆν, τήκεσθαι μὲν τὴν τῶν ὄγκων καθαίρεσιν, ῥοὴν δὲ τὴν κατάστασιν †) ἐπὶ γῆν ἐπωνυμίαν ἑκατέρου τοῦ πάθους ἔλαβε. πάλιν δὲ ἐκπίπτοντος αὐτόθεν τοῦ πυρός, ἅτε οὐκ εἰς * κενὸν ἐξιόντος, ὠθούμενος ὁ 59
πλησίον ἀὴρ εὐκίνητον ὄντα ἔτι τὸν ὑγρὸν ὄγκον εἰς τὰς τοῦ πυρὸς ἕδρας ξυνωθῶν αὐτὸν αὐτῷ ξυμμίγνυσιν· ὁ δὲ ξυνωθούμενος ἀπολαμβάνων τε τὴν ὁμαλότητα πάλιν, ἅτε τοῦ τῆς ἀνωμαλότητος δημιουργοῦ πυρὸς ἀπιόντος, εἰς ταὐτὸν αὑτῷ καθίσταται. καὶ τὴν μὲν τοῦ πυρὸς ἀπαλλαγὴν ψύξιν, τὴν δὲ ξύνοδον ἐκείνου ἀπελθόντος πεπηγὸς εἶναι

(*) ἴσ. ἀπιόν. *) γρ. ἤδη. **) ἄλλ. τῶν. ἴσ. τῶν τοῦ. ***) ἴσ. ἐπιόντος. †) ἴσ. κατάτασιν.

ma vero minimam. coarctationis videlicet coitio parva in magnorum vacuitates contrudit. parvis igitur ad magna pofitis et minoribus maiora discernentibus. maioribus vero illa colligentibus, omnia furfum deorfum transferuntur ad fuos locos; quodque enim magnitudinem mutans etiam locorum mutat ftatum. ita et has ob caufas inaequalitatis confervatus ortus femper efficit ut perpetua horum motio et fit et futura fit.

Deinde hoc oportet teneri ignis genera multa effe, velut flammam atque id quod e flamma exit, quod minime quidem urit, fed lucem oculis praebet, et id, quod flamma exftincta in rebus candentibus de illa relinquitur. fimiliter aëris pars clariffima cognomine aether appellatur, turbidiffima nebula et tenebrae, aliaeque nomine carentes fpecies factae per triangulorum inaequalitatem. aquae vero primum duae funt fpecies, humida una, altera ea quae funditur. et humida quidem, quia particeps eft eorum aquae generum quae parva funt et inaequalia, mobilis ipfa per fe et per aliud propter inaequalitatem figuraeque fpeciem facta eft, quod autem e magnis et aequalibus compofitum eft, id ftabilius quidem eft illo graviterque compactum per aequalitatem, propter ignem autem invadentem et disfolventem quum aequalitatem amifit magis fit particeps motionis, et ad motionem quum proclive factum eft, a vicino aëre impulfum et deiectum in terram, utrumque hoc nomen invenit ut liquefieri molem dicamus quae disfolvitur et evertitur, deiectionem vero in terram fluxionem nominemus. rurfus autem excidente inde igne, quippe qui non in vacuum exeat, impulfus vicinus aër humidam molem, quae adhuc facile movetur, in ignis fedem contrudit et cum hoc commifcet; ille vero contrufus quum aequalitatem rurfus accepit, quippe igne inaequalitatis effectore elapfo, in eundem fecum ftatum reftituitur. atque ignis quidem disceffus refrigeratio, coitio vero illo digreffo compactum genus dicitur. Ex his igitur omni-

γένος προσεῤῥήθη. * Τούτων δὴ πάντων ὅσα χυτὰ προσεί- B
πομεν ὕδατα, τὸ μὲν ἐκ λεπτοτάτων καὶ ὁμαλωτάτων πυκνότατον γιγνόμενον, μονοειδὲς γένος, στίλβοντι καὶ ξανθῷ χρώματι κοινωθὲν, τιμαλφέστατον κτῆμα χρυσὸς ἠθημένος διὰ πέτρας ἐπάγη. χρυσοῦ δὲ ὄζος, διὰ πυκνότητα σκληρότατον ὂν καὶ μελανθὲν, ἀδάμας ἐκλήθη. τὸ δ' ἐγγὺς μὲν χρυσοῦ τῶν μερῶν, εἴδη δὲ πλείω †) ἑνὸς ἔχον, πυκνότητι μὲν χρυσοῦ πυκνότερον ὂν, καὶ γῆς μόριον ὀλίγον καὶ λεπτὸν μετασχὸν, ὥστε σκληρότερον * εἶναι, τῷ ††) δὲ μεγάλα C
ἐντὸς αὐτοῦ διαλείμματα ἔχειν κουφότερον, τῶν λαμπρῶν πηκτῶν τε ἓν γένος ὑδάτων χαλκὸς ξυσταθεὶς γέγονε. τὸ δ' ἐκ γῆς αὐτῷ (*) μιχθὲν, ὅταν παλαιουμένω διαχωρίζησθον πάλιν ἀπ' ἀλλήλων, ἐκφανὲς καθ' αὐτὸ γιγνόμενον ἰὸς λέγεται. τἄλλα δὲ τῶν τοιούτων οὐδὲν ποικίλον ἔτι (**) διαλογίσασθαι τὴν τῶν εἰκότων μύθων μεταδιώκοντα ἰδέαν, ἣν ὅταν τις ἀναπαύσεως ἕνεκα τοὺς περὶ τῶν ὄντων ἀεὶ καταθέμενος * λόγους, τοὺς γενέσεως πέρι διαθεώμενος εἰκότας D
ἀμεταμέλητον ἡδονὴν κτᾶται, μέτριον ἂν ἐν τῷ βίῳ παιδιὰν καὶ φρόνιμον ποιοῖτο. ταύτῃ δὴ καὶ τὰ νῦν ἐφέντες τὸ μετὰ τοῦτο τῶν αὐτῶν πέρι τὰ ἑξῆς εἰκότα δίιμεν τῇδε. Τὸ πυρὶ μεμιγμένον ὕδωρ, ὅσον λεπτὸν ὑγρόν τε διὰ τὴν κίνησιν καὶ τὴν ὁδὸν ἣν κυλινδούμενον ἐπὶ γῆς ὑγρὸν λέγεται, μαλακόν τε αὖ τῷ τὰς βάσεις ἧττον ἑδραίους οὔσας ἢ τὰς γῆς ὑπείκειν, τοῦτο δ' * ὅταν πυρὸς ἀποχωρισθὲν ἀέ- E
ρος τε μονωθῇ, γέγονε μὲν ὁμαλώτερον, ξυνέωσται δὲ ὑπὸ τῶν ἐξιόντων εἰς αὐτὸ, παγέν τε οὕτω τὸ μὲν ὑπὲρ γῆς μάλιστα παθὸν ταῦτα χάλαζα, τὸ δ' ἐπὶ γῆς κρύσταλλος, τὸ δὲ ἧττον ἡμιπαγές τε ὂν ἔτι, τὸ μὲν ὑπὲρ γῆς αὖ χιὼν, τὸ δ' ἐπὶ γῆς ξυμπαγὲν, ἐκ δρόσου γενόμενον, πάχνη λέγεται. τὰ δὲ δὴ πλεῖστα ὑδάτων εἴδη μεμιγμένα ἀλλήλοις, ξύμπαν μὲν τὸ γένος, διὰ τῶν ἐκ γῆς φυτῶν ἠθημένα, χυμοὶ λεγόμενοι· * διὰ δὲ τὰς μίξεις ἀνομοιότητα ἕκαστοι σχόντες τὰ 60
μὲν ἄλλα πολλὰ ἀνώνυμα γένη παρέσχοντο, τέτταρα δὲ ὅσα

†) γρ. πλέον. ††) γρ. τὸ.

(*) γρ. αὐτό. (**) γρ. ἐστὶ.

bus quas aquas diximus fundi, ea quae e tenuiſſimis maximeque aequalibus denſiſſima exſiſtit, genus ſimplex et uniusmodi, ſplendentis et flavi coloris particeps, pretioſiſſima res aurum ſtillans per petras compingitur. auri autem ramus, qui propter denſitatem duriſſimus eſt nigrique coloris, adamas vocatur. quod vero ab auri partibus prope abeſt, ſpecies autem plures quam unam habet, et ad denſitatem quidem auro denſius eſt, et terrae quoque particulam parvam tenuemque habet, ita ut durius ſit, eo vero quod magna intra ſe intervalla habet levius, ſplendidarum et concretarum unum genus aquarum aes conſlatum exſtitit. quod vero ex terra ei admixtum eſt, quum inveterata ambo rurſus a ſe discernuntur, per ſe conſpicuum ſit et aerugo dicitur. et reliqua eiusdem generis iam difficile non eſt exputare ei qui veri ſimilium orationum perſequitur genus, quod ſi quis reſpirationis cauſa tractet, orationibus de rebus ſempiternis depoſitis, probabilibus vero de ortu ſpectatis, et voluptatem ſibi comparet haud poenitendam, moderatum in vita prudentemque ſibi ludum faciat. huic igitur nunc quoque nos tradentes deinceps de iisdem quae ſequentur veri ſimilia proponemus ita. Aqua cum igne mixta, quaecumque tenuis et liquida propter motionem et viam qua volutatur ſuper terram liquida dicitur, et mollis quoque, quia baſes eius minus ſtabiles quam terrae cedunt, haec igitur, quum ab igne et aëre ſeparata et deſtituta eſt, ſit quidem aequalior, contruditur vero ab iis quae exeunt in ſe ipſam, et ita compacta ea quae maxime id patitur ſuper terram grando, quae idem patitur in terra glacies, quae autem minus et ad dimidias adhuc concreta eſt, ſupra terram compacta nix, in terra autem concreta et ex rore facta pruina dicitur. plurimae vero aquarum ſpecies inter ſe commixtae, univerſum quidem genus, per plantas e terra enatas ſtillantes, ſucci appellantur, propter permixtiones autem inaequalitatem quique habentes quum alia multa nomine

ἔμπυρα εἴδη, διαφανῆ μάλιστα γενόμενα εἴληφεν ὀνόματα αὐτῶν, τὸ μὲν τῆς ψυχῆς μετὰ τοῦ σώματος θερμαντικὸν οἶνος, τὸ δὲ λεῖον καὶ διακριτικὸν ὄψεως διὰ ταῦτά τε ἰδεῖν λαμπρὸν καὶ στίλβον λιπαρόν τε φανταζόμενον ἐλαιηρὸν εἶδος, πίττα καὶ κίκι καὶ ἔλαιον αὐτὸ ὅσα τ' ἄλλα τῆς αὐτῆς δυνάμεως· ὅσον δὲ * διαχυτικὸν μέχρι φύσεως τῶν περὶ τὸ B
στόμα ξυνόδων, ταύτῃ τῇ δυνάμει γλυκύτητα παρεχόμενον, μέλι τὸ κατὰ πάντων μάλιστα πρόσρημα ἔσχε· τὸ δὲ τῆς σαρκὸς διαλυτικὸν τῷ κάειν ἀφρῶδες γένος, ἐκ πάντων ἀφορισθὲν τῶν χυμῶν, ὀπὸς ἐπωνομάσθη.

Γῆς δὲ εἴδη, τὸ μὲν ἠθημένον δι' ὕδατος τοιῷδε τρόπῳ γίγνεται σῶμα λίθινον. τὸ ξυμπαγὲν*) ὕδωρ ὅταν ἐν τῇ ξυμμίξει κοπῇ, μετέβαλεν εἰς ἀέρος ἰδέαν· γενόμενος δὲ ἀὴρ εἰς τὸν ἑαυτοῦ τόπον * ἀναθεῖ. κενὸν δ' ὑπῆρχεν αὐτῶν C
οὐδέν· τὸν οὖν πλησίον ἔωσεν ἀέρα. ὁ δέ, ἅτε ὢν **) βαρύς, ὠσθεὶς καὶ περιχυθεὶς τῷ τῆς γῆς ὄγκῳ σφόδρα ἔθλιψε ξυνέωσέ τε αὐτὸν εἰς τὰς ἕδρας ὅθεν ἀνῄειν***) ὁ νέος ἀήρ. ξυνωσθεῖσα δὲ ὑπ' ἀέρος ἀλύτως ὕδατι γῆ ξυνίσταται πέτρα, καλλίων μὲν ἡ τῶν ἴσων καὶ ὁμαλῶν διαφανὴς μερῶν, αἰσχίων δὲ ἡ ἐναντία. τὸ δὲ ὑπὸ πυρὸς τάχους †) τὸ νοτερὸν πᾶν ἐξαρπασθὲν καὶ κραυρότερον ἐκείνου ξυστάν, ᾧ * γέ- D
νει κέραμον ἐπωνομάκαμεν, τοῦτο γέγονεν. ἔστι δὲ ὅτε νοτίδος ὑπολειφθείσης χυτὴ γῆ γενομένη διὰ πυρός, ὅταν ψυχθῇ, γέγονε τὸ μέλαν χρῶμα ἔχον λίθος. τῷ δ' αὖ κατὰ ταὐτὰ μὲν ταῦτα ἐκ ξυμμίξεως ὕδατος ἀπομονουμένῳ πολλοῦ, λεπτοτέρων δὲ ἐκ γῆς μερῶν ἁλμυρῷ τε ὄντι, ἡμιπαγεῖ γενομένῳ καὶ λυτῷ(*) πάλιν ὑφ' ὕδατος, τὸ μὲν ἐλαίου καὶ γῆς καθαρτικὸν γένος λίτρον, τὸ δ' εὐάρμοστον ἐν ταῖς κοινωνίαις ταῖς περὶ τὴν τοῦ στόματος (**) * αἴσθησιν ἁλῶν, E
κατὰ λόγον νόμου, θεοφιλὲς σῶμα ἐγένετο. Τὰ δὲ κοινὰ ἐξ ἀμφοῖν ὕδατι μὲν οὐ λυτά, πυρὶ δὲ διὰ τὸ τοιόνδε οὕτω

---

*) ἄλλ. ξυμμιγὲς. **) γρ. ἂν ῇ. ***) γρ. ἂν εἴη.
†) γρ. πάχους. (*) γρ. αὐτῷ. ἴσ. τῷ δ' αὖ—ἀπομονουμένω—ἁλμυρῷ τε ὄντι, ἡμιπαγεῖ γενομένῳ καὶ λυτῷ πάλιν. (**) γρ. σώματος.

carentia genera edunt, tum quattuor ſpecies igneas easque maxime conſpicuas quae nomina invenerunt, et ea quidem quae animum et corpus calefacit, vinum appellata eſt, lenis vero quae viſum discernit eamque ob cauſam adſpectu ſplendida, lucens et nitida apparet oleariuum genus, pix et cicinum quod dicitur et oleum ipſum et quaecumque alia eiusdem facultatis; quaecumque autem diffundendi vim habet usque ad coitiones circa os, hac facultate dulcedinem praebens generale maxime nomen mellis habet; quod vero carnem disſolvit urendo ſpumoſum genus, ab omnibus ſeparatum ſuccis, liquor appellatur qui ὀπός graece dicitur.

De terra formis, ea quae per aquam ſtillat hoc modo fit corpus lapideum. aqua compacta, quum in permixtione pulſatur, transit in aëris ſpeciem, et aër quum factus eſt, ſuum in locum recurrit. nihil autem eorum vacuum exſtat; quocirca aërem vicinum pellit. hic autem, quia gravis eſt, pulſus et circumfuſus a terrae mole vehementer conſtringit et contrudit eam in ſedes unde adſcenderat novus aër. compulſa autem ab aëre terra ita ut ab aqua disſolvi nequeat exſiſtit ſaxum,idque pulchrius ſi pellucidum eſt et pares aequalesque partes habet, turpius ſi contra. quando vero ab ignis celeritate omne humidum aufertur rigidiusque concreſcit, exſiſtit id genus cui nomen imponimus argillae. nonnumquam vero humore relicto terra per ignem fuſilis facta, quum refrigerata eſt, lapis exſiſtit nigrum colorem habens. de iis porro quae ſecundum eadem haec e permixtione a multa aqua deſtituuntur, ex tenuioribus vero terrae partibus conſtant et ſalſa ſunt, quum ad dimidias concreverunt rurſusque disſolvi poſſunt ab aqua, unum genus olei et terrae purgandae vim habens nitrum factum eſt, et alterum, quod in communitatibus ad oris ſenſum ſpectantibus aptum concinnumque ſe praebet, ſalis exſtitit e legis ratione deo carum corpus. Communia vero ex utrisque ab aqua quidem disſolvi non poſſunt, ab igne autem hanc ob cauſam ita compinguntur. ter-

ξυμπήγνυται. γῆς ὄγκους πῦρ μὲν ἀήρ τε οὐ τήκει· τῆς
γὰρ ξυστάσεως τῶν διακένων αὐτῆς σμικρομερέστερα πεφυκό-
τα, διὰ πολλῆς εὐρυχωρίας ἰόντα, οὐ βιαζόμενα, ἄλυτον
αὐτὴν ἐάσαντα, ἄτηκτον παρέσχε· τὰ δὲ ὕδατος ἐπειδὴ μεί-
ζω πέφυκε μέρη, βίαιον ποιούμενα τὴν διέξοδον, λύοντα
αὐτὴν τήκει. γῆν μὲν * ἀξύστατον ὑπὸ βίας οὕτως ὕδωρ 61
μόνον λύει, ξυνεστηκυῖαν δὲ πλὴν πυρὸς οὐδέν· εἴσοδος γὰρ
οὐδενὶ πλὴν πυρὶ λέλειπται. τὴν δὲ ὕδατος αὖ ξύνοδον τὴν
μὲν βιαιοτάτην πῦρ μόνον, τὴν δὲ ἀσθενεστέραν ἀμφότερα,
πῦρ τε καὶ ἀήρ, διαχεῖτον, ὁ μὲν κατὰ τὰ διάκενα, τὸ δὲ
καὶ κατὰ τὰ τρίγωνα. βίᾳ δὲ ἀέρα ξυστάντα οὐδὲν λύει
πλὴν *) κατὰ τὸ στοιχεῖον, ἀβίαστον δὲ κατατήκει μόνον
πῦρ. τὰ δὲ δὴ τῶν ξυμμίκτων ἐκ γῆς τε καὶ ὕδατος σωμά-
των, μέχριπερ * ἂν ὕδωρ αὐτοῦ τὰ τῆς γῆς διάκενα καὶ B
βίᾳ ξυμπεπιλημένα κατέχῃ, τὰ μὲν ὕδατος ἐπιόντα ἔξωθεν
εἴσοδον οὐκ ἔχοντα μέρη περιῤῥέοντα τὸν ὅλον ὄγκον ἄτη-
κτον εἴασε, τὰ δὲ πυρὸς εἰς τὰ τῶν ὑδάτων διάκενα εἰσιόν-
τα, ὅπερ ὕδωρ γῆν, τοῦτο δὲ πῦρ ἀέρα ἀπεργαζόμενα, τη-
χθέντι τῷ κοινῷ σώματι ῥεῖν μόνα αἴτια ξυμβέβηκε. τυγχάνει
δὲ ταῦτα ὄντα, τὰ μὲν ἔλαττον ἔχοντα ὕδατος ἢ γῆς, τό τε
περὶ τὴν ὕαλον γένος ἅπαν ὅσα τε λίθων χυτὰ εἴδη καλεῖ-
ται, * τὰ δὲ πλέον ὕδατος αὖ, πάντα ὅσα κηροειδῆ καὶ C
θυμιατικὰ σώματα ξυμπήγνυται.

Καὶ τὰ μὲν δὴ σχήμασι κοινωνίαις τε καὶ μεταλλαγαῖς
εἰς ἄλληλα πεποικιλμένα εἴδη σχεδὸν ἐπιδέδεικται, τὰ δὲ πα-
θήματα αὐτῶν δι᾽ ἃς αἰτίας γέγονε πειρατέον ἐμφανίζειν
ἡμᾶς. πρῶτον μὲν οὖν ὑπάρχειν αἴσθησιν δεῖ τοῖς λεγομέ-
νοις ἀεί. σαρκὸς δὲ καὶ τῶν περὶ σάρκα γένεσιν, ψυχῆς
τε ὅσον θνητόν, οὔπω διεληλύθαμεν. τυγχάνει δὲ οὔτε
ταῦτα * χωρὶς τῶν περὶ τὰ παθήματα ὅσα αἰσθη- D
τικά, οὔτ᾽ ἐκεῖνα ἄνευ τούτων δυνατὰ ἱκανῶς λεχθῆναι·
τὸ δὲ ἅμα σχεδὸν οὐ δυνατόν. ὑποθετέον δὴ πρότερον θά-
τερα, τὰ δ᾽ ὕστερα ὑποτεθέντα ἐπάνιμεν αὖθις. ἵνα οὖν
ἑξῆς τὰ παθήματα λέγηται τοῖς γένεσιν, ἔστω πρότερα ἡμῖν

*) ἴσ. πάλιν.

rae moles ignis et aër non liquefaciunt; quia enim ex partibus conſtant vacuitatum eius coagmentatione minutioribus, per locos multos ſpatioſos progredientes, nec vim adhibentes, ſed ſinentes eam non diſſolutam, haud liquefactam eam praebent; aquae autem quia maiores ſunt partes, violentum facientes transitum, ſolvunt eam et liquefaciunt. terram quidem non compactam propter violentiam ita aqua ſola ſolvit, compactam vero praeter ignem nihil; introitus enim nulli niſi igni relinquitur. aquae quoque concretionem violentiſſimam quidem ignis ſolus, imbecilliorem vero ambo, ignis et aër, diffundunt, hic quidem ſecundum vacua, ille vero etiam ſecundum triangula. vi autem aërem concretum nihil reſolvit in elementum, non coactum autem vi liquefacit ſolus ignis. de corporibus autem e terra et aqua commixtis, quamdiu aqua terrae vacuitates vi compactas occupat, aquae quidem partes extrinſecus accedentes introitum non habent, ſed circumfluentes totam molem non liquefactam ſinunt, ignis autem partes in aquarum vacuitates intrantes, quia aërem ita afficit ignis ut aqua terram, ſolae efficiunt ut liquefactum commune corpus fluat. ſunt autem haec corpora, partim minus habentia aquae quam terrae, univerſum vitri genus et quaecumque lapidum ſpecies fuſiles dicuntur, partim plus aquae, omnia quaecumque cerae ſpeciem habentia et odorata compacta ſunt corpora.

Ac ſpecies quidem figurarum, communitatum et mutationum varietate diſtinctae ferme declaratae ſunt, affectiones autem earum quibus de cauſis eveniant conandum nobis patefacere. et primum quidem ſenſum ſemper oportet ſubeſſe his quae dicta ſunt. carnis et eorum quae ad carnem pertinent, itemque animi quantum mortalis eſt nondum expoſuimus ortum. ſunt autem neque haec ab affectionibus ſeparata ſub ſenſum cadentibus neque illae ſine his ſatis poſſunt explicari; quae quidem ſimul fieri nequeunt. proponenda igitur prius altera, et poſteriora quae propoſita ſunt perſequemur poſthac. ut igitur affectiones explicentur ortibus conſequentes,

τὰ περὶ τὸ σῶμα καὶ ψυχὴν ὄντα. Πρῶτον μὲν οὖν ᾗ πῦρ
θερμὸν λέγομεν, ἴδωμεν ὧδε σκοποῦντες, τὴν διάκρισιν καὶ
τομὴν αὐτοῦ περὶ τὸ σῶμα ἡμῶν γιγνομένην * ἐννοη- E
θέντες. ὅτι μὲν γὰρ ὀξύ τι τὸ πάθος, πάντες σχεδὸν
αἰσθανόμεθα· τὴν δὲ λεπτότητα τῶν πλευρῶν καὶ γωνιῶν
ὀξύτητα τῶν τε μορίων σμικρότητα καὶ τῆς φορᾶς τὸ τάχος,
οἷς πᾶσι σφοδρὸν ὂν καὶ τομὸν ὀξέως τὸ προστυχὸν ἀεὶ
τέμνει, λογιστέον ἀναμιμνησκομένοις * τὴν τοῦ σχήματος 62
αὐτοῦ γένεσιν, ὅτι μάλιστα ἐκείνη καὶ οὐκ ἄλλη φύσις δια-
κρίνουσα ἡμῶν κατὰ σμικρά τε τὰ σώματα κερματίζουσα,
τοῦτο ὃ νῦν θερμὸν λέγομεν, εἰκότως τὸ πάθημα καὶ τοὔ-
νομα παρέσχε. Τὸ δ' ἐναντίον τούτῳ κατάδηλον μέν, ὅμως
δὲ μηδὲν ἐπιδεὲς ἔστω λόγου. τὰ γὰρ δὴ τῶν περὶ τὸ σῶμα
ὑγρῶν μεγαλομερέστερα εἰσιόντα, τὰ σμικρότερα ἐξωθοῦντα,
εἰς τὰς ἐκείνων οὐ δυνάμενα * ἕδρας ἐνδῦναι, ξυνωθοῦντα B
ἡμῶν τὸ νοτερόν, ἐξ ἀνωμάλου κεκινημένου τε ἀκίνητον δι'
ὁμαλότητα καὶ τὴν ξύνωσιν ἀπεργαζόμενα πήγνυσι· τὸ δὲ
παρὰ φύσιν ξυναγόμενον μάχεται κατὰ φύσιν αὐτὸ ἑαυτὸ *)
εἰς τοὐναντίον ἀπωθοῦν. τῇ δὴ μάχῃ καὶ τῷ σεισμῷ τούτῳ
τρόμος καὶ ῥῖγος ἐτέθη, ψυχρόν τε τὸ πάθος ἅπαν τοῦτο
καὶ τὸ δρῶν αὐτὸ ἔσχεν ὄνομα. σκληρὸν δέ, ὅσοις ἂν ἡμῶν
ἡ σὰρξ ὑπείκῃ· μαλακὸν δέ, ὅσα ἂν τῇ σαρκί· πρὸς ἄλλη-
λά τε οὕτως. ὑπείκει δὲ ὅσον ἐπὶ σμικροῦ * βαίνει· τὸ δὲ C
ἐκ τετραγώνων ὂν βάσεων, ἅτε βεβηκὸς σφόδρα, ἀντιτυπώ-
τατον εἶδος, ὅ τί τε ἂν εἰς πυκνότητα ξυνιὸν πλείστην ἀντί-
τονον ᾖ μάλισα. βαρὺ δὲ καὶ κοῦφον μετὰ τῆς κάτω φύ-
σεως ἄνω τε λεγομένης ἐξεταζόμενον ἂν δηλωθείη σαφέστα-
τα. φύσει γὰρ δή τινας τόπους δύο εἶναι διειληφότας διχῇ
τὸ πᾶν, ἐναντίους, τὸν μὲν κάτω, πρὸς ὃν φέρεται πάνθ'
ὅσα τινὰ ὄγκον σώματος ἔχει, τὸν δ' ἄνω, πρὸς ὃν ἀκου-
σίως ἔρχεται πᾶν, οὐκ ὀρθὸν οὐδαμῇ νομίζειν. τοῦ γὰρ
παντὸς οὐρανοῦ * σφαιροειδοῦς ὄντος, ὅσα μὲν ἀφεστῶτα D

*) γρ. αὐτῷ.

funto priora nobis quae ad corpus et animum fpectant. Primum igitur quomodo ignem calidum dicamus, videamus ita confiderantes ut disfolutionem et divifionem eius in corpore noftro factam fpectemus. etenim acutam aliquam effe affectionem, omnes fere fentimus; tenuitatem vero laterum et angulorum aciem et particularum parvitatem et agitationis celeritatem, quibus omnibus, quum acer fit fecandique vi praeditus, acute quicquid obvium fit fcindit, confiderari oportet ita ut recordemur eius figurae ortum, quia maxime haec, alia nulla natura dividens corpora noftra et minutas in partes dispertiens, hanc quam nunc calidam dicimus convenienter et affectionem et appellationem praebet. Contrarium vero illius perfpicuum quidem, attamen oratione non careat. etenim humida quae grandiora humoribus corporis intrant et minora expellunt, in eorum autem fedes non poffunt intrare, contrudentia humidas noftri partes et ex inaequalibus agitatisque immobiles propter aequalitatem et compreffionem efficientia compingunt; contra naturam vero contractum repugnat fecundum naturam fe ipfum in contrarium detrudens. quae quidem pugna et concuffio tremor et rigor, calida autem haec omnis affectio et id quod eam infert appellata funt. durum vocatur, cuicumque caro noftra cedit; molle contra quod carni, et ita inter fe. cedit autem quod in parvo infiftit; quod vero quadrangulas habet bafes, quippe firme infiftens, genus eft maxime reluctans, et quicquid in denfitatem concretum plurimam prae ceteris refiftit. grave et leve fi eo quod deorfum et furfum ferri dicitur iudicetur, clariffime illuftretur. natura enim duos quosdam effe locos bifariam diftinguentes univerfum, eosque contrarios, unum quidem inferiorem, ad quem ferantur omnia quae molem quandam corporis habeant, alterum fuperiorem, ad quem invita omnia moveantur, nullo modo recte ponitur. univerfum enim caelum quia globofum eft, quaecumque aequaliter abfunt a medio et

ἴσον τοῦ μέσου γέγονεν ἔσχατα, ὁμοίως αὐτὰ χρὴ ἔσχατα πεφυκέναι, τὸ δὲ μέσον τὰ αὐτὰ μέτρα τῶν ἐσχάτων ἀφεστηκὸς ἐν τῷ καταντικρὺ νομίζειν δεῖ πάντων εἶναι. τοῦ δὴ κόσμου ταύτῃ πεφυκότος τί τῶν *) εἰρημένων ἄνω τις ἢ κάτω τιθέμενος οὐκ ἐν δίκῃ δόξει τὸ μηδὲν προσῆκον ὄνομα λέγειν; ὁ μὲν γὰρ μέσος ἐν αὐτῷ τόπος οὔτε κάτω πεφυκὼς οὔτε ἄνω λέγεσθαι δίκαιος, ἀλλ' αὐτὸ ἐν μέσῳ· ὁ δὲ πέριξ οὔτε δὴ μέσος οὔτ' ἔχων διάφορον αὐτοῦ μέρος ἕτερον θατέρου μᾶλλον πρὸς τὸ μέσον ἤ τι τῶν καταντικρύ. τοῦ δὲ ὁμοίως πάντῃ πεφυκότος ποῖά τις ἐπιφέρων ὀνόματα αὐτῷ ἐναντία καὶ πῇ καλῶς ἂν ἡγοῖτο λέγειν; εἰ γάρ τι καὶ στερεὸν εἴη κατὰ μέσον τοῦ παντὸς ἰσοπαλές, εἰς * οὐδὲν ἄν ποτε τῶν ἐσχάτων ἐνεχθείη διὰ τὴν πάντῃ 63
ὁμοιότητα αὐτῶν· ἀλλ' εἰ καὶ περὶ αὐτὸ πορεύοιτό τις ἐν κύκλῳ, πολλάκις ἂν στὰς ἀντίπους ταὐτὸν αὐτοῦ κάτω καὶ ἄνω προσείποι. τὸ μὲν γὰρ ὅλον, καθάπερ εἴρηται νῦν δή, σφαιροειδὲς ὂν τόπον τινὰ κάτω, τὸν δὲ ἄνω λέγειν ἔχειν οὐκ ἔμφρονος· ὅθεν δὲ ὠνομάσθη ταῦτα καὶ ἐν οἷς ὄντα εἰθίσμεθα δι' ἐκεῖνα καὶ τὸν οὐρανὸν ὅλον οὕτω διαιρούμενοι * λέγειν, ταῦτα διομολογητέον ὑποθεμένοις τάδ' ἡμῖν. B
εἴ τις ἐν τῷ τοῦ παντὸς τόπῳ καθ' ὃν **) ἡ τοῦ πυρὸς εἴληχε μάλιστα φύσις, οὗ καὶ πλεῖστον ἂν ἠθροισμένον εἴη, πρὸς ὃ φέρεται, ἐπαναβὰς ἐπ' ἐκεῖνο καὶ δύναμιν εἰς τοῦτο ἔχων, μέρη τοῦ πυρὸς ἀφαιρῶν ἱστῇ, ἢ ***) τιθεὶς εἰς πλάστιγγας, αἴρων τὸν ζυγὸν καὶ τὸ πῦρ ἕλκων εἰς ἀνόμοιον ἀέρα βιαζόμενος, δῆλον ὡς τοὔλαττόν που τοῦ μείζονος ῥᾷον βιᾶται· * ῥώμῃ γὰρ μιᾷ δυεῖν ἅμα μετεωρι- C
ζομένοιν τὸ μὲν ἔλαττον μᾶλλον, τὸ δὲ πλέον ἧττον ἀνάγκη που κατατεινόμενον ξυνέπεσθαι τῇ βίᾳ, καὶ τὸ μὲν πολὺ βαρὺ καὶ κάτω φερόμενον κληθῆναι, τὸ δὲ σμικρὸν ἐλαφρὸν καὶ ἄνω. ταὐτὸν δὴ τοῦτο δεῖ φωρᾶσαι δρῶντας ἡμᾶς περὶ τόνδε τὸν τόπον. ἐπὶ γὰρ γῆς βεβῶτες, γεώδη γένη διιστάμενοι καὶ γῆν ἐνίοτε αὐτὴν ἕλκομεν εἰς ἀνόμοιον

---

*) γρ. τῶν τι. **) ἴσ. τόπῳ ὄν.
***) ἄλλ. ἱσταίη.

extrema exftiterunt, pariter effe oportet extrema, et medium iisdem menfuris ab extremis diftans e regione omnium effe exiftimare debemus. mundus igitur quum ita natura comparatus fit, quidnam dictorum fuperius aliquis aut inferius ponens non iure videbitur nomen minime conveniens dicere? medius enim in eo locus neque inferior natura neque fuperior recte dici poteft, fed ipfo in medio, et qui circumcirca eft, neque medius neque partem fui habens aliam alia magis differentem ad medium vel eorum aliquid quae e regione pofita funt. ei vero quod aequaliter usquequaque natura fe habet qualia quis imponens contraria et quomodo recte fe exiftimaverit dicere? nam fi quid etiam folidum fuerit in medio univerfi aequali, ad nullum umquam extremorum declinaverit propter perfectam eorum aequalitatem; atque fi quis etiam circa illud proficifcatur in orbem, faepius adverfis veftigiis ftans eandem eius partem interiorem et fuperiorem dicat. univerfitatem enim, quemadmodum modo diximus, quum globofa fit, locum aliquem inferiorem aliumque fuperiorem habere haud prudentis eft dicere. unde vero nominata fint haec et in quibus fpectantes confueverimus propter haec etiam caelum univerfum ita diftinguere et dicere, de hoc conveniat inter nos oportet haec ponentes. fi quis in eum univerfi locum quem ignis maxime obtinet natura, ubi etiam maxima eius copia collecta eft et quo fertur, adfcendens vimque in eum habens, ignis partes auferat et ponderet, in lancibus eas ponens, libram attollens ignemque attrahens ad disfimilem aërem vi cogens, perfpicuum fuerit minorem maiore facilius eum coacturum effe; vi enim una duobus fimul fublatis, minus magis, plus vero minus neceffe eft intendi vimque fequi, et multum quidem grave dici et quod deorfum feratur, exiguum vero leve et quod furfum tendat. idem igitur hoc deprehendi nos oportet facientes quod ad huncce locum attinet. in terra enim infiftentes et terrena genera diftinguentes etiam

ἀέρα βίᾳ καὶ παρὰ φύσιν, ἀμφότερα τοῦ ξυγγενοῦς ἀντεχό-
μενα. * τὸ δὲ σμικρότερον ῥᾷον τοῦ μείζονος βιαζομένοις D
εἰς τὸ ἀνόμοιον πρότερον ξυνέπεται· κοῦφον οὖν αὐτὸ προς-
ειρήκαμεν, καὶ τὸν τόπον εἰς ὃν βιαζόμεθα ἄνω, τὸ δ'
ἐναντίον τούτοις πάθος βαρὺ καὶ κάτω. ταῦτ' οὖν δὴ δια-
φόρως ἔχειν αὐτὰ πρὸς αὑτὰ ἀνάγκη διὰ τὸ τὰ πλήθη τῶν
γενῶν τόπον ἐναντίον ἀλλήλοις *) κατέχειν· τὸ γὰρ ἐν ἑτέ-
ρῳ κοῦφον ὂν τόπῳ τῷ κατὰ τὸν ἐναντίον τόπον ἐλαφρῷ
καὶ τὸ βαρὺ τῷ βαρεῖ τῷ τε κάτω τὸ κάτω καὶ τὸ ἄνω τῷ
* ἄνω πάντ' ἐναντία καὶ πλάγια καὶ πάντως διάφορα πρὸς E
ἄλληλα ἀνευρεθήσεται **) γιγνόμενα καὶ ὄντα· τόδε γε μὴν
ἕν τι διανοητέον περὶ πάντων αὐτῶν, ὡς ἡ μὲν πρὸς τὸ
ξυγγενὲς ὁδὸς ἑκάστοις οὖσα βαρὺ μὲν τὸ φερόμενον ποιεῖ,
τὸν δὲ τόπον εἰς ὃν τὸ τοιοῦτον φέρεται κάτω, τὰ δὲ
τούτοις ἔχοντα ὡς ἑτέρως θάτερα. περὶ δὴ τούτων αὖ τῶν
παθημάτων ταῦτα αἴτια εἰρήσθω. λείου δ' αὖ καὶ τραχέος
παθήματος αἰτίαν πᾶς που κατιδὼν καὶ ἑτέρῳ δυνατὸς ἂν
εἴη λέγειν· σκληρότης γὰρ ἀνωμαλότητι μιχθεῖσα, τὸ δ'
* ὁμαλότης πυκνότητι παρέχεται. 64

Μέγιστον δὲ καὶ λοιπὸν τῶν κοινῶν περὶ ὅλον τὸ σῶ-
μα παθημάτων τὸ τῶν ἡδέων καὶ τῶν ἀλγεινῶν αἴτιον ἐν
οἷς διεληλύθαμεν καὶ ὅσα διὰ τῶν τοῦ σώματος μορίων αἰ-
σθήσεις κεκτημένα καὶ λύπας ἐν αὑτοῖς ἡδονάς θ' ἅμα ἑπο-
μένας ἔχει. ὧδ' οὖν κατὰ παντὸς αἰσθητοῦ καὶ ἀναισθήτου
παθήματος τὰς αἰτίας λαμβάνωμεν, ἀναμιμνησκόμενοι τὸ
τῆς εὐκινήτου τε * καὶ δυςκινήτου φύσεως ὅτι διειλόμεθα B
ἐν τοῖς πρόσθεν· ταύτῃ γὰρ δὴ ***) μεταδιωκτέον πάντα
ὅσα ἐπινοοῦμεν ἑλεῖν. τὸ μὲν γὰρ †) κατὰ φύσιν εὐκίνητον,
ὅταν καὶ βραχὺ πάθος εἰς αὐτὸ ἐμπίπτῃ, διαδίδωσι κύκλῳ
μόρια ἕτερα ἑτέροις ταὐτὸν ἀπεργαζόμενα, μέχριπερ ἂν ἐπὶ
τὸ φρόνιμον ἐλθόντα ἐξαγγείλῃ τοῦ ποιήσαντος τὴν δύνα-
μιν· τὸ δ' ἐναντίον ἑδραῖον ὂν κατ' οὐδένα τε κύκλον ἰὸν
πάσχει μόνον, ἄλλο δὲ οὐ κινεῖ τῶν πλησίον ††), ὥςτε οὐ
διαδιδόντων μορίων * μορίοις ἄλλων ἄλλοις τὸ πρῶτον πά- C

*) ἀλλ. ἄλλα ἄλλοις. **) γρ. ἂν εὑρεθήσεται.
***) γρ. γάρ. †) γρ. τὸ γάρ. ††) γρ. πλησίων.

terram nonnumquam ipſam trahimus in disſimilem aërem vi et praeter naturam, quum ambo cognatum appetant. minus vero facilius maiore et prius vi coactum ad disſimile ſequitur; et leve id diximus locumque ad quem cogimus ſuperiorem, contra autem affectum grave et locum inferiorem. haec igitur diverſo modo ſe habere ad ſe ipſa neceſſe eſt propterea quod multitudines generum locum inter ſe contrarium obtinent; nam in altero loco leve ei quod in contrario eſt levi, grave gravi, inferiori inferius et ſuperius ſuperiori oppoſita et obliqua et prorſus diverſa inter ſe reperiemus et fieri et eſſe; hoc tamen unum ſtatuendum de his omnibus, viam quae quidque ad cognatum ducat grave efficere id quod feratur, et locum in quem id feratur inferiorem, ea autem quae aliter ſe habeant, alia eſſe. et harum quidem affectionum haec dictae ſunto cauſae. levis porro et aſperae affectionis cauſam quilibet qui perſpectam habuerit etiam alteri potuerit dicere; hanc enim durities cum inaequalitate commixta, illam vero aequalitas cum denſitate coniuncta efficit.

Maxima reſtat communium totius corporis affectionum, iucundarum et acerbarum, cauſa in iis quae expoſuimus et quaecumque per corporis partes ſenſus nanciſcuntur et dolores in ſemet ipſis ſimulque voluptates habent comites. ita igitur omnium quae ſub ſenſum cadunt vel eum fugiunt affectionum cauſas percipiamus, recordati naturam nos quae facile movetur et quae difficile ſupra diſtinxiſſe; hac enim ratione inveſtiganda ſunt omnia quae cogitamus asſequi. in id videlicet quod natura facile movetur quando etiam brevis affectio incidit, transfundunt eam circumcirca partes aliae in alias idem efficientes, dum ad prudentem partem delatae vim eius quod illam iniecit nuncient; contrarium vero quod ſtabile eſt nullumque per orbem progreditur, patitur tantummodo, nec ullam movet vicinarum partium, ut, aliis partibus in alias eam non transfundentibus, prima

θος ἐν αὐτοῖς ἀκίνητον εἰς τὸ πᾶν ζῶον γενόμενον ἀναί-
σθητον παρέσχε τὸ παθόν. ταῦτα δὲ περί τε ὀστᾶ καὶ τρί-
χας ἐστὶ καὶ ὅσα ἄλλα γήϊνα τὸ πλεῖστον ἔχομεν ἐν ἡμῖν
μόρια· τὰ δὲ ἔμπροσθεν περὶ τὰ τῆς ὄψεως καὶ ἀκοῆς μά-
λιστα, διὰ τὸ πυρὸς ἀέρος τε ἐν αὐτοῖς δύναμιν ἐνεῖναι με-
γίστην. τὸ δὴ τῆς ἡδονῆς καὶ λύπης ὧδε δεῖ διανοεῖσθαι.
τὸ μὲν παρὰ φύσιν καὶ * βίαιον γιγνόμενον ἀθρόον παρ' D
ἡμῖν πάθος ἀλγεινόν, τὸ δ' εἰς φύσιν ἀπιὸν πάλιν ἀθρόον
ἡδύ *), τὸ δ' ἐναντίον τούτοις ἐναντίως. τὸ δὲ μετ' εὐπε-
τείας γιγνόμενον ἅπαν αἰσθητὸν μὲν ὅτι μάλιστα, λύπης δὲ
καὶ ἡδονῆς οὐ μετέχον, οἷον τὰ περὶ τὴν ὄψιν αὐτὴν πα-
θήματα, ἣ **) δὴ σῶμα ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐῤῥήθη καθ'
ἡμέραν ξυμφυὲς ἡμῶν ***) γίγνεσθαι. ταύτῃ γὰρ τομαὶ μὲν
καὶ καύσεις καὶ ὅσα ἄλλα * πάσχει ****) λύπας οὐκ ἐμποιοῦ- E
σιν, οὐδὲ ἡδονὰς πάλιν ἐπὶ ταὐτὸν ἀπιούσης εἶδος, μέγι-
σται δὲ αἰσθήσεις καὶ σαφέσταται καθότι τ' ἂν πάθῃ καὶ ὅσων
ἂν αὐτή πῃ προσβάλλουσα ἐφάπτηται· βία γὰρ τὸ πάμπαν οὐκ
ἔνι τῇ διακρίσει τε αὐτῆς καὶ ξυγκρίσει. τὰ δὲ ἐκ μειζόνων μερῶν
σώματα μόγις εἴκοντα τῷ δρῶντι, διαδιδόντα δὲ εἰς ὅλον τὰς
κινήσεις, ἡδονὰς ἴσχει καὶ λύπας, ἀλλοτριούμενα μὲν λύπας,
* καθιστάμενα δὲ εἰς ταὐτὸν πάλιν ἡδονάς. ὅσα δὲ κατὰ 65
σμικρὸν τὰς ἀποχωρήσεις ἑαυτῶν καὶ κενώσεις εἴληφε, τὰς
δὲ πληρώσεις ἀθρόας καὶ κατὰ μεγάλα, κενώσεως μὲν ἀναί-
σθητα, πληρώσεως δὲ αἰσθητικὰ γιγνόμενα, λύπας μὲν οὐ
παρέχει τῷ θνητῷ τῆς ψυχῆς, μεγίστας δὲ ἡδονάς· ἔστι δ' ἔνδηλα
περὶ τὰς εὐωδίας. ὅσα δὲ ἀπαλλοτριοῦται μὲν ἀθρόα, κατὰ σμικρὰ
δὲ μόγις τε εἰς ταὐτὸν πάλιν ἑαυτοῖς καθίσταται, * τοὐναντίον B
τοῖς ἔμπροσθεν πάντα ἀποδίδωσι· ταῦτα δ' αὖ περὶ τὰς
καύσεις καὶ τομὰς τοῦ σώματος γιγνόμενά ἐστι κατάδηλα.

Καὶ τὰ μὲν δὴ κοινὰ τοῦ σώματος παντὸς παθήματα, τῶν τε ἐπωνυμιῶν ὅσαι τοῖς δρῶσιν αὐτὰ γεγόνασι, σχεδὸν εἴρηται· τὰ δ' ἐν ἰδίοις μέρεσιν ἡμῶν γιγνόμενα, τά τε πά-

---

(*) ἄλλ. ἡδύ, τὸ δὲ ἠρέμα καὶ κατὰ σμικρὸν ἀναίσθητον. **) γρ. ᾗ. ***) ἴσ. τῷ καθ' ἡμέραν φωτὶ ξυμφυὲς ἡμῖν. ****) ἴσ. ὅσα ἄλλα τι πάσχει.

affectio in iis immobilis totum in animal influens sensus expers exhibeat id quod afficitur. haec autem ossibus et crinibus aliisque omnibus accidunt quae terrena maximam partem in nobis habemus; superiora autem visui et auditui maxime, quia ignis et aëris in his maxima vis inest. de voluptate igitur et dolore hoc oportet sentiri. affectio quidem a natura aversa et violenta copiose ad nos affluens acerba, ad naturam revertens itidem copiose iucunda, contraria vero harum contrario se modo habet. quaecumque autem magna cum facilitate obtingit, sensum quidem movet quam maxime, doloris vero et voluptatis expers est, velut oculorum ipsorum affectiones, quos quidem corpus supra diximus luci diurnae cognatum nobis exstitisse. his enim incisiones et ustiones et quaecumque alia quid patitur dolores non iniiciunt, neque etiam voluptates quum in eandem revertitur speciem, maximi autem sensus et clarissimi moventur, quatenus afficiuntur ipsique forte in aliquid incurrunt idque attingunt; violentia enim nulla inest in eorum secretione et concretione. corpora autem e maioribus partibus conflata vix cedentia ei quod afficit, et in totum transfundentia motus, voluptates habent et dolores, de statu quidem deducta dolores, restituta vero in eundem voluptates. quaecumque autem paullatim secessiones et vacuitates sui accipiunt, expletiones autem copiosas et continuo, expletionem non sentientia, expletionem vero percipientia, dolores nullos afferunt mortali animi parti, summas vero voluptates; quod quidem intelligitur e suavibus odoribus. quaecumque vero alienantur simul, paullatim vero et vix in pristinum suum statum restituuntur, contra atque superiora omnia exhibent; haec quoque in ustionibus et incisionibus corporis sunt manifesta.

Iam communes quidem corporis cuiusque affectiones et nomina iis indita quae eas efficiunt fere exposita sunt; quae vero in propriis nostri partibus accidunt af-

θη καὶ τὰς αἰτίας τῶν δρώντων αὐτά, πειρατέον εἰπεῖν,
ἄν πῃ δυνώμεθα. * πρῶτον μὲν οὖν ὅσα τῶν χυμῶν πέρι C
λέγοντες ἐν τοῖς πρόσθεν ἀπελίπομεν, ἴδι' ὄντα παθήματα
περὶ τὴν γλῶτταν, ἐμφανιστέον ᾗ δυνατόν. φαίνεται δὲ καὶ
ταῦτα, ὥςπερ οὖν καὶ τὰ πολλά, διὰ ξυγκρίσεών τέ τινων
καὶ διακρίσεων γίγνεσθαι, πρὸς δὲ αὐταῖς κεχρῆσθαι μᾶλ-
λόν τι τῶν ἄλλων τραχύτησί τε καὶ λειότησιν. ὅσα μὲν
γὰρ εἰςιόντα περὶ τὰ φλέβια, οἷόνπερ δοκίμια †) τῆς
γλώττης τεταμένα ἐπὶ τὴν * καρδίαν, εἰς τὰ νοτερὰ τῆς σαρ- D
κὸς καὶ ἁπαλὰ ἐμπίπτοντα γήϊνα μέρη κατατηκόμενα ξυν-
άγει τὰ φλέβια καὶ ἀποξηραίνει, τραχύτερα μὲν ὄντα στρυ-
φνά, ἧττον δὲ τραχύνοντα αὐστηρὰ φαίνεται. τὰ δὲ τούτων
τε ῥυπτικὰ καὶ πᾶν τὸ περὶ τὴν γλῶτταν ἀποπλύνοντα πέρα
μὲν τοῦ μετρίου τοῦτο δρῶντα καὶ προςεπιλαμβανόμενα,
ὥςτε ἀποτήκειν αὐτῆς τι τῆς φύσεως, οἷον ἡ τῶν λίτρων δύ-
ναμις, πικρὰ πάνθ' οὕτως * ὠνόμασται· τὰ δὲ ὑποδεέστε- E
ρα τῆς λιτρώδους ἕξεως ἐπὶ τὸ μέτριόν τε τῇ ῥύψει χρώμενα
ἁλυκὰ ἄνευ πικρότητος τραχείας καὶ φίλα μᾶλλον ἡμῖν φαν-
τάζεται. τὰ δὲ τῇ τοῦ στόματος θερμότητι κοινωνήσαντα
καὶ λειαινόμενα ὑπ' αὐτοῦ, ξυνεκπυρούμενα καὶ πάλιν αὐτὰ
ἀντικάοντα τὸ διαθερμῆναν, φερόμενά τε ὑπὸ κουφότητος
ἄνω πρὸς τὰς τῆς κεφαλῆς αἰσθήσεις, τέμνοντά τε πάνθ'
ὅσοις *) ἂν προςπίπτῃ, διὰ ταύτας * τὰς δυνάμεις δριμέα 66
πάντα τὰ τοιαῦτα ἐλέχθη. τῶν δὲ αὐτῶν προλελεπτυσμένων
μὲν ὑπὸ σηπεδόνος, εἰς δὲ τὰς στενὰς φλέβας ἐνδυομένων,
καὶ τοῖς ἐνοῦσιν αὐτόθι μέρεσι γεώδεσι καὶ ὅσα ἀέρος ξυμ-
μετρίαν ἔχοντα **), ὥςτε κινήσαντα περὶ ἄλληλα ποιεῖν κυ-
κᾶσθαι, κυκώμενα δὲ περιπίπτειν τε καὶ εἰς ἕτερα ἐνδυό-
μενα ἕτερα κοῖλα ἀπεργάζεσθαι, περιτεινόμενα τοῖς εἰςιοῦ-
σιν — ἃ δὴ νοτίδος περὶ * ἀέρα κοίλης περιταθείσης, τοτὲ B
μὲν γεώδους, τοτὲ δὲ καὶ καθαρᾶς, νοτερὰ ἀγγεῖα ἀέρος
ὕδατα κοῖλα περιφερῆ τε γενέσθαι, καὶ τὰ μὲν τῆς καθαρᾶς
διαφανεῖς περιστῆναι, κληθείσας ὄνομα πομφόλυγας, τὰ δὲ
τῆς γεώδους, ὁμοῦ κινουμένης τε καὶ αἰρομένης, ζέσιν τε

†) ἄλλ. δοκιμεῖα. *) ἄλλ. ὁπόσοις. **) ἴσ. ἐχόντων.

fectiones et caufas eorum quae illas afferunt conandum dicere, fi qua potuerimus; ac primum quidem quae de humoribus agentes in fuperioribus praetermifimus, proprias illas quidem linguae affectiones, patefacienda quoad eius fieri poterit. videntur autem haec quoque, ficut pleraque, per concretiones quasdam et fecretiones fieri, et praeter has multo magis quam reliqua afperitatibus et levitatibus uti. quaecumque enim intrantia in venas, quae tamquam probationes linguae ad cor extenduntur, et in humidas mollesque carnis partes incidentia, easque terrenas liquefactas, contrahunt venas et exficcant, ea, fi afperiora funt, acerba, minus vero afpera auftera fe exhibent, ex his autem quae purgant omniaque linguae adhaerentia abluunt, fi ultra modum id faciunt et infuper asfumunt ut de ipfa natura aliquid liquefaciant et confumant, velut nitri vis, amara omnia haec appellata funt; ea contra quae moderatiora funt nitri habitu leniusque abluunt falfa fine amaritudine afpera grataque magis nobis videntur. quae vero calorem cum ore communicant, ab eo emolliuntur, fimul exardefcunt rurfusque incendunt id quod calefacit, pro levitate fua furfum feruntur ad capitis fenfus, omniaque fecant in quae incidunt, propter has vires acria omnia haec dicuntur. de iisdem vero quae ante extenuantur a putredine et in anguftas venas ingrediuntur partibusque ibi exftantibus terrenis et aëriis convenienter fe habent, ita ut motu fuo efficiant ut illae inter fe confundantur, confufae inter fe incurrant et in alias ingreffae alias cavas efficiant circum eas tenfas quae intrant—quippe humore circum aërem cavo tenfo, modo terreno modo etiam puro, humida receptacula aëris aquae cavae et globofae fiunt, et ex puro quidem humore quae oriuntur pellucida evadunt bullaeque nominantur, quae vero e terreno, fimul agitato et fubla-

καὶ ξύμωσιν ἐπίκλην λεχθῆναι*) — τὸ δὲ τούτων αἴτιον τῶν παθημάτων ὀξὺ προσρηθῆναι. ξύμπασι δὲ τοῖς περὶ ταῦτα εἰρημένοις πάθος ἐναντίον ἀπ' ἐναντίας ἐστὶ προφάσεως· * ὁπόταν ἡ τῶν εἰσιόντων ξύστασις ἐν ὑγροῖς, οἰκεία τῇ C τῆς γλώττης ἕξει πεφυκυῖα, λειαίνῃ μὲν ἐπαλείφουσα τὰ τραχυνθέντα, τὰ δὲ παρὰ φύσιν ξυνεστῶτα ἢ κεχυμένα τὰ μὲν ξυνάγῃ, τὰ δὲ χαλᾷ, καὶ πάνθ' ὅτι μάλιστα ἱδρύῃ κατὰ φύσιν, ἡδὺ καὶ προσφιλὲς παντὶ πᾶν τὸ τοιοῦτον ἴαμα τῶν βιαίων παθημάτων γιγνόμενον κέκληται γλυκύ.

Καὶ τὰ μὲν δὴ ταύτῃ ταῦτα· περὶ δὲ δὴ τὴν * τῶν μυ- D κτήρων δύναμιν εἴδη μὲν οὐκ ἔνι· τὸ γὰρ τῶν ὀσμῶν πᾶν ἡμιγενές· εἴδει δὲ οὐδενὶ ξυμβέβηκε ξυμμετρία πρός τό τινα σχεῖν ὀσμήν. ἀλλ' ἡμῶν αἱ περὶ ταῦτα φλέβες πρὸς μὲν τὰ γῆς ὕδατός τε γένη στενώτεραι ξυνέστησαν, πρὸς δὲ τὰ πυρὸς ἀέρος τε εὐρύτεραι· διὸ τούτων οὐδεὶς οὐδενὸς ὀσμῆς πώποτε ᾔσθετό τινος, ἀλλ' ἀεὶ βρεχομένων ἢ σηπομένων ἢ τηκομένων ἢ θυμιωμένων * γίγνονταί τινων· μεταβάλλον- E τος γὰρ ὕδατος εἰς ἀέρα ἀέρος τε εἰς ὕδωρ ἐν τῷ μεταξὺ τούτων γεγόνασιν, εἰσί τε ὀσμαὶ ξύμπασαι καπνὸς ἢ ὁμίχλη· τούτων δὲ τὸ μὲν ἐξ ἀέρος εἰς ὕδωρ ἰὸν ὁμίχλη, τὸ δὲ ἐξ ὕδατος εἰς ἀέρα καπνός. ὅθεν λεπτότεραι μὲν ὕδατος, παχύτεραι δὲ ὀσμαὶ ξύμπασαι γεγόνασιν ἀέρος. δηλοῦνται δέ, ὁπόταν τινὸς ἀντιφραχθέντος περὶ τὴν ἀναπνοὴν ἄγῃ τις βίᾳ τὸ πνεῦμα εἰς αὑτόν· τότε γὰρ ὀσμὴ μὲν οὐδεμία ξυνδιηθεῖται, τὸ δὲ πνεῦμα τῶν ὀσμῶν ἐρημωθὲν αὐτὸ μόνον ἕπεται. δύ'**) οὖν ταῦτα ἀνώνυμα τὰ τούτων * ποικίλματα γέ- 67 γονεν, οὐκ ἐκ πολλῶν οὐδ' ἁπλῶν εἰδῶν ὄντα, ἀλλὰ διχῇ τό θ' ἡδὺ καὶ τὸ λυπηρὸν αὐτόθι μόνω διαφανῆ λέγεσθον, τὸ μὲν τραχῦνόν τε καὶ βιαζόμενον τὸ κύτος ἅπαν, ὅσον ἡμῶν μεταξὺ κορυφῆς τοῦ τε ὀμφαλοῦ κεῖται, τὸ δὲ ταὐτὸν τοῦτο καταπραῦνον καὶ πάλιν ᾗ πέφυκεν ἀγαπητῶς ἀποδιδόν.

Τρίτον δὲ αἰσθητικὸν ἐν ἡμῖν μέρος ἐπισκοποῦσι τὸ περὶ

---

*) γρ. κληθῆναι.
**) γρ. διά.

to, fervere et fermentari dicuntur — has igitur affectiones quod affert id acidum appellatur. omnium vero de his dictorum contraria affectio contrariam habet caussam; etenim quando intrantium coagmentatio in humidis, natura illa quidem conveniens linguae habitui, mollit demulcendo exasperata, et praeter naturam concreta laxat aut diffusa contrahit omniaque quam maxime secundum naturam constituit, omne hoc quod iucunda et cuique accepta violentarum affectionum medicina est, dulce vocatur.

Atque haec quidem ita se habent; quod vero ad narium vim attinet, nullae sunt in ea species; odores enim omnes dimidiati sunt generis; et nulli speciei obtingit, ea convenientia ut odorem aliquem habeat. sed nostrae circa haec venae ad terrae et aquae genera angustiores, ad ignis vero et aëris genera latiores factae sunt; quocirca nemo unquam ullius horum odorem percepit aliquem, sed semper si madefacta vel putrefacta vel liquefacta vel suffita sunt odores exsistunt: quum enim aqua in aërem et aër in aquam mutatur, in his mediis exsistunt, suntque odores omnes ad unum fumus vel nebula, et horum quidem quod ex aëre in aquam transit nebula, quod vero ex aqua in aërem fumus. unde tenuiores quidem aquae, crassiores vero odores omnes sunt aëris. quod quidem perspicitur, quando, si quid respirationem obstruit, spiritum vi in te traxeris; tum enim odor quidem nullus una transfunditur, spiritus vero ab odoribus destitutus solus sequitur. duae igitur hae illorum varietates sunt nomine carentes, non e multis neque e simplicibus profectae formis, sed bifariam, suavis una, altera acerba, ibi solae conspicuae dicuntur, haec quidem exasperans et violans complexum totum, qui inter verticem et umbilicum interiectus est, illa vero eundem hunc mitigans iucundeque in statum naturae convenientem restituens.

Tertiam vero in nobis partem sentiendi vi praedi-

τὴν ἀκοήν, δι' ἃς αἰτίας * τὰ περὶ αὐτὸ ξυμβαίνει παθήματα, λεκτέον. ὅλως μὲν οὖν φωνὴν θῶμεν τὴν δι' ὤτων ὑπ' ἀέρος ἐγκεφάλου τε καὶ αἵματος μέχρι ψυχῆς πληγὴν διαδιδομένην, τὴν δὲ ὑπ' αὐτῆς κίνησιν, ἀπὸ τῆς κεφαλῆς μὲν ἀρχομένην, τελευτῶσαν δὲ περὶ τὴν τοῦ ἥπατος ἕδραν, ἀκοήν· ὅση δ' αὐτῆς ταχεῖα, ὀξεῖαν, ὅση δὲ βραδυτέρα, βαρυτέραν· τὴν δὲ μίαν*) ὁμαλήν τε καὶ λείαν, τὴν δ' ἐναντίαν * τραχεῖαν· μεγάλην δὲ τὴν πολλήν, ὅση δ' ἐναντία, σμικράν. τὰ δὲ περὶ **) ξυμφωνίας αὐτῶν ἐν τοῖς ὕστερον λεχθησομένοις ἀνάγκη ῥηθῆναι. B C

Τέταρτον δὴ λοιπὸν ἔτι γένος ἡμῖν αἰσθητικόν, ὃ διελέσθαι δεῖ συχνὰ ἐν ἑαυτῷ ποικίλματα κεκτημένον, ἃ ξύμπαντα μὲν χρόας ἐκαλέσαμεν, φλόγα τῶν σωμάτων ἑκάστων ἀποῤῥέουσαν, ὄψει ξύμμετρα μόρια ἔχουσαν πρὸς αἴσθησιν. ὄψεως δὲ ἐν τοῖς πρόσθεν αὐτῶν περὶ τῶν αἰτίων τῆς * γενέσεως ἐῤῥήθη. τῇδ' οὖν τῶν χρωμάτων πέρι μάλιστα εἰκὸς πρέποι τ' ἂν ἐπιεικεῖ λόγῳ διεξελθεῖν, τὰ φερόμενα ἀπὸ τῶν ἄλλων μορίων †) ἐμπίπτοντά τε εἰς τὴν ὄψιν τὰ μὲν ἐλάττω, τὰ δὲ μείζω, τὰ δ' ἴσα τοῖς αὐτῆς τῆς ὄψεως μέρεσιν εἶναι. τὰ μὲν οὖν ἴσα ἀναίσθητα, ἃ δὴ καὶ διαφανῆ λέγομεν, τὰ δὲ μείζω καὶ ††) ἐλάττω, τὰ μὲν ξυγκρίνοντα, τὰ δὲ διακρίνοντα αὐτήν, τοῖς περὶ τὴν σάρκα θερμοῖς καὶ ψυχροῖς καὶ τοῖς περὶ τὴν γλῶτταν * στρυφνοῖς καὶ ὅσα θερμαντικὰ ὄντα δριμέα ἐκαλέσαμεν ἀδελφὰ εἶναι, τά τε λευκὰ καὶ τὰ μέλανα, ἐκείνων παθήματα γεγονότα ἐν ἄλλῳ γένει ταὐτά, φανταζόμενα δὲ ἄλλα διὰ ταύτας τὰς αἰτίας. οὕτως οὖν αὐτὰ προσρητέον, τὸ μὲν διακριτικὸν τῆς ὄψεως λευκόν, τὸ δ' ἐναντίον αὐτοῦ μέλαν, τὴν δ' ὀξυτέραν φορὰν καὶ γένους πυρὸς ἑτέρου προσπίπτουσαν καὶ διακρίνουσαν τὴν ὄψιν μέχρι τῶν ὀμμάτων, αὐτάς τε τῶν ὀφθαλμῶν τὰς διεξόδους βίᾳ διωθοῦσαν καὶ τήκουσαν, * πῦρ μὲν καὶ ὕδωρ ἀθρόον, ὃ δάκρυον καλοῦμεν, ἐκεῖθεν ἐκχέουσαν, αὐτὴν δὲ οὖσαν πῦρ, ἐξ ἐναντίας ἀπαντῶσαν, καὶ τοῦ μὲν ἐκπηδῶντος πυρὸς οἷον ἀπ' ἀστραπῆς, τοῦ δ' εἰσιόντος D E 63

*) ἄλλ. ὁμοίαν. **) γρ. τὰς δὲ περὶ ξ.
†) ἄλλ. μόρια. ††) γρ. ἤ.

tam, auditum, confiderantibus exponendum eft, quibus e caufis eius affectiones exfiftant. in univerfum igitur vocem ponamus ictum effe ab aëre per aures excitatum cerebri et fanguinis usque ad animum transfufum, et motionem ab eo excitatam, a capite exordientem et in iecoris fede definentem, auditum, eamque quae velox, acutam, quae vero tardior, graviorem; et unam quidem aequalem et lenem, contrariam vero afperam; magnam porro ingentem, contrariam parvam. de concentu autem earum in iis quae infra dicenda funt exponi oportet.

Quartum iam reftat adhuc genus nobis fentiendi vi praeditum, quod explicari oportet multas in fe varietates habens, quas omnes ad unum colores nominavimus, flammam e corporibus quibusque effluentem, vifui congruentes partes habentem ad fenfum. de ipfis vero caufis quae vifum produxerunt fupra expofitum eft. itaque de coloribus maxime convenit ac decet oratione confentanea disferere, ea quae ceteris partibus ferantur et in vifum incurrant partim minora, partim maiora, partim aequalia effe ipfius vifus partibus. et aequalia quidem fub fenfum non cadunt, quae etiam pellucida dicimus, maiora autem et minora, contrahentia et discernentia vifum, eis quae ad carnem calida et frigida et ad linguam acerba funt et quaecumque calefaciendi vi praedita nominavimus acria, cognata funt, alba et nigra, quae illorum funt affectiones in alio genere eaedem, videntur autem aliae propter has caufas. ita igitur illa appellanda funt, id quod vifum discernit album, et contrarium eius nigrum; vehementiorem autem motionem, eamque alius generis ignis, incidentem, vifum usque ad oculos discernentem ipfasque oculorum vias dispellentem vi atque liquefacientem, quae ignem quidem fimulque aquam, quam lacrymam dicimus, inde effundit, ipfa vero ignis eft, ex adverfo occurrens, quo partim exfiliente velut a fulgure partim ingrediente et in

καὶ περὶ τὸ νοτερὸν κατασβεννυμένου, παντοδαπῶν ἐν τῇ
κυκήσει ταύτῃ γιγνομένων χρωμάτων, μαρμαρυγὰς μὲν τὸ
πάθος προσείπομεν, τὸ δὲ τοῦτο ἀπεργαζόμενον λαμπρόν τε
καὶ στίλβον ἐπωνομάσαμεν. τὸ δὲ τούτων αὖ μεταξὺ πυρὸς
*γένος, πρὸς μὲν τὸ τῶν ὀμμάτων ὑγρὸν ἀφικνούμενον καὶ B
κεραννύμενον αὐτῷ, στίλβον δὲ οὔ, τῇ δὲ διὰ τῆς νοτίδος
αὐγῇ τοῦ πυρὸς μιγνυμένῃ χρῶμα ἔναιμον παρασχομένῃ *),
τοὔνομα ἐρυθρὸν λέγομεν· λαμπρόν τε ἐρυθρῷ λευκῷ τε
μιγνύμενον ξανθὸν γέγονε· τὸ δ᾽ ὅσον μέτρον ὅσοις, οὐδ᾽
εἴ τις εἰδείη, νοῦν ἔχοι **) τὸ λέγειν, ὧν μήτε τινὰ ἀνάγ-
κην μήτε τὸν εἰκότα λόγον καὶ μετρίως ἄν τις εἰπεῖν εἴη δυ-
νατός. ἐρυθρὸν δὲ δὴ μέλανι λευκῷ τε *κραθὲν ἁλουργοῦν· C
ὄρφνινον δέ, ὅταν τούτοις μεμιγμένοις καυθεῖσί τε μᾶλ-
λον ξυγκραθῇ μέλαν. πυῤῥὸν δὲ ξανθοῦ τε καὶ φαιοῦ κρά-
σει γίγνεται, φαιὸν δὲ λευκοῦ τε καὶ μέλανος, τὸ δὲ ὠχρὸν
λευκοῦ ξανθῷ μεμιγμένου. λαμπρὸν δὲ λευκῷ ***) ξυνελθὸν
καὶ εἰς μέλαν κατακορὲς ἐμπεσὸν κυανοῦν χρῶμα ἀποτελεῖ-
ται, κυανοῦ δὲ λευκῷ κεραννυμένου γλαυκόν, πυῤῥοῦ δὲ
μέλανι πράσιον. τὰ δὲ ἄλλα ἀπὸ τούτων σχεδὸν δῆλα, αἷς
ἂν ἀφομοιούμενα * μίξεσι διασώζοι τὸν εἰκότα μῦθον. εἰ D
δέ τις τούτων ἔργῳ σκοπούμενος βάσανον λαμβάνοι, τὸ τῆς
ἀνθρωπίνης καὶ θείας φύσεως ἠγνοηκὼς ἂν εἴη διάφορον,
ὅτι θεὸς μὲν τὰ πολλὰ εἰς ἓν ξυγκεραννύναι καὶ πάλιν ἐξ
ἑνὸς εἰς πολλὰ διαλύειν ἱκανὸς ὡς ἐπιστάμενος ἅμα καὶ
δυνατός †), ἀνθρώπων δὲ οὐδεὶς οὐδέτερα τούτων ἱκανὸς
οὔτε ἔστι νῦν οὔτ᾽ εἰσαῦθίς ποτ᾽ ἔσται.

Ταῦτα δὴ * πάντα τότε ταύτῃ πεφυκότα ἐξ ἀνάγκης ὁ E
τοῦ καλλίστου τε καὶ ἀρίστου δημιουργὸς ἐν τοῖς γιγνομένοις
παρελάμβανεν, ἡνίκα τὸν αὐτάρκη τε καὶ τὸν τελεώτατον θεὸν
ἐγέννα, χρώμενος μὲν ταῖς περὶ ταῦτα αἰτίαις ὑπηρετούσαις,
τὸ δὲ εὖ τεκταινόμενος ἐν πᾶσι τοῖς γιγνομένοις αὐτός. διὸ
δὴ χρὴ δύ᾽ αἰτίας εἴδη διορίζεσθαι, τὸ μὲν ἀναγκαῖον, τὸ
δὲ θεῖον, καὶ τὸ μὲν θεῖον ἐν ἅπασι ζητεῖν κτήσεως ἕνεκα.

---

*) ἴσ. μιγνύμενον — παρασχόμενον. **) ἄλλ. νοῦν ἔχει. ἴσ. νοῦν ἂν ἔχοι. ***) ἄλλ. λαμπρῷ δὲ λευκόν. †) ἴσ. δυνατὸς ὤν.

humido evanefcente colores exfiftunt ex hac permixtione varii omnisque generis, hanc igitur affectionem fulgorem vocamus et id quod eam infert fplendidum et lucens nuncupamus. ignis porro genus inter haec medium, quod ad oculorum quidem humorem pervenit et cum eo mifcetur, neque tamen lucet, fed per humorem cum ignis fplendore mifcetur fanguineumque colorem exhibet, rubrum appellamus; et fplendidum cum rubro et albo mixtum fit flavum; quanta vero fingulorum fit menfura, hoc, nec fi quis fciat, prudentiae fit dicere, quorum neque neceffitatem aliquam neque probabilem rationem fatis quis potuerit afferre. rubrum vero cum nigro et albo temperatum purpureum fit, fubfufcum autem, quando his commixtis et uftis plus nigri admifcetur. rufum ex albi et fufci permixtione nafcitur, fufcum ex albi et nigri coniunctione, et pallidum quum album cum flavo mifcetur. fplendidum fi cum albo temperatur et in nigrum copiofum incidit, color efficitur caeruleus, caeruleo cum albo temperato caefius, et rufo cum nigro viridis. reliqui autem colores ex his perfpicitur quibus asfimilati permixtionibus fervent probabilem orationem. fi quis autem revera confiderando horum periculum faciat, is humanae et divinae naturae discrimen ignoret, deum videlicet multa in unum poffe commifcere rurfusque unum in multa disfolvere, quippe fcientia et potentia praeditum, hominum autem nullum ad quicquam horum efficiendum neque nunc valere neque in pofterum umquam valiturum effe.

Haec igitur omnia tum ita comparata ex neceffitate pulcherrimi et optimi operis effector in iis quae genita funt asfumpfit, quum deum procrearet totum aptum ex fe et perfectisfimum, adhibens quidem harum rerum caufas fervientes, bene vero conftitutum ipfe in omnibus quae genita funt fabricans. quocirca oportet duas caufae fpecies nos diftinguere, neceffariam unam, alteram divinam, et divinam quidem in omnibus quae-

εὐδαίμονος βίου, καθ' ὅσον ἡμῶν ἡ φύσις * ἐνδέχεται, τὸ 69 δὲ ἀναγκαῖον ἐκείνων χάριν, λογιζομένους ὡς ἄνευ τούτων οὐ δυνατὰ αὐτὰ ἐκεῖνα, ἐφ' οἷς σπουδάζομεν, μόνα κατανοεῖν οὐδ' αὖ λαβεῖν οὐδ' ἄλλως πως μετασχεῖν.

Ὅτ' οὖν δὴ τὰ νῦν οἷα τέκτοσιν ἡμῖν ὕλη παράκειται τὰ τῶν αἰτίων γένη διυλασμένα, ἐξ ὧν τὸν ἐπίλοιπον λόγον δεῖ ξυνυφανθῆναι, πάλιν ἐπ' ἀρχὴν ἀνέλθωμεν διὰ βραχέων ταχύ τε εἰς ταὐτὸν πορευθῶμεν ὅθεν δεῦρο ἀφικόμεθα, καὶ τελευτὴν ἤδη κεφαλήν * τε τῷ μύθῳ πειρώ- B μεθα ἁρμόττουσαν ἐπιθεῖναι τοῖς πρόσθεν. ὥςπερ γὰρ οὖν καὶ κατ' ἀρχὰς ἐλέχθη, ταῦτα ἀτάκτως ἔχοντα ὁ θεὸς ἐν ἑκάστῳ τε αὐτῷ πρὸς αὐτὸ καὶ πρὸς ἄλληλα ξυμμετρίας ἐνεποίησεν, ὅσας τε καὶ ὅπῃ δυνατὸν ἦν ἀνάλογα καὶ ξύμμετρα εἶναι. τότε γὰρ οὔτε τούτων ὅσον μὴ τύχῃ τι μετεῖχεν, οὔτε τὸ παράπαν ὀνομάσαι τῶν νῦν ὀνομαζομένων ἀξιόλογον ἦν οὐδέν, οἷον πῦρ *) καὶ ὕδωρ καί τι **) τῶν ἄλλων· ἀλλὰ πάντα ταῦτα * πρῶτον διεκόσμησεν, C ἔπειτα ἐκ τούτων πᾶν τόδε ξυνεστήσατο, ζῷον ἓν ζῷα ἔχον ἅπαντα ἐν αὑτῷ θνητὰ ἀθάνατά τε. καὶ τῶν μὲν θείων αὐτὸς γίγνεται δημιουργός, τῶν δὲ θνητῶν τὴν γένεσιν τοῖς ἑαυτοῦ γεννήμασι δημιουργεῖν προσέταξεν. οἱ δὲ μιμούμενοι, παραλαβόντες ἀρχὴν ψυχῆς ἀθάνατον, τὸ μετὰ τοῦτο θνητὸν σῶμα αὐτῇ ***) περιετόρνευσαν ὄχημά τε πᾶν τὸ σῶμα ἔδοσαν, ἄλλο τε εἶδος ἐν αὐτῷ ψυχῆς προσῳκοδόμουν τὸ †) θνητόν, * δεινὰ καὶ ἀναγκαῖα ἐν ἑαυτῷ παθήματα ἔχον· D πρῶτον μὲν ἡδονήν, μέγιστον κακῶν δέλεαρ, ἔπειτα λύπας, ἀγαθῶν φυγάς, ἔτι δ' αὖ θάῤῥος καὶ φόβον, ἄφρονε ξυμβούλω, θυμόν τε δυςπαραμύθητον, ἐλπίδα τ' ††) εὐπαράγωγον αἰσθήσει τε ἀλόγῳ καὶ ἐπιχειρητῇ παντὸς ἔρωτι· ξυγκερασάμενοί τ' αὐτὰ ἀναγκαίως τὸ θνητὸν γένος ξυνέθεσαν. καὶ διὰ ταῦτα δὴ σεβόμενοι μιαίνειν τὸ θεῖον, ὅ τι μὴ πᾶσα ἦν ἀνάγκη, χωρὶς ἐκείνου κατοικίζουσιν εἰς ἄλλην

---

*) γρ. οἷόν περ. **) ἄλλ. εἴ τι. ***) γρ. αὐτοί.
†) γρ. προςῳκοδομοῦντο.
††) ἄλλ. θυμὸν δὲ — ἐλπίδα δ'.

rere vitae beatae adipiſcendae cauſa, quantum naturae noſtrae licet, neceſſariam vero illorum cauſa, reputantes ſine his non poſſe illa ipſa, ad quae ſtudium noſtrum conferamus, ſola intelligi neque comprehendi neque alia qua ratione acquiri.

Quoniam igitur nunc tamquam fabris nobis materia propoſita ſunt cauſarum genera ad materiam praeparata, e quibus reliquam oportet orationem contexi, rurſus ad initium nos referamus paucis verbis ſtatimque eodem redeamus unde huc declinavimus, et finem iam concluſionemque conemur orationi convenientem imponere ſupra dictis. quemadmodum initio iam monuimus, haec quum inordinata eſſent, deus cuique et ad ſe ipſum et ad cetera convenientiam iniecit, quatenus poterant reſpondere inter ſe atque convenire. tunc enim neque quicquam horum compos erat niſi forte caſu, neque omnino quicquam eorum quae nunc appellantur dignum erat quod hoc nomine ſignaretur, velut ignis et aqua et reliquorum aliquid; ſed omnia haec primum in ordinem adduxit, deinde ex his univerſum hocce compoſuit, animal unum cuncta in ſe continens animalia tam mortalia quam immortalia. ac divinorum quidem ipſe exſiſtit fabricator, mortalium vero procreationem proli ſuae mandavit. hi autem imitantes et principium animi immortale ſumentes mortale deinde corpus ei circumdederunt et vehiculum totum corpus praebuerunt, aliamque ſpeciem animi in eo adſtruxerunt, vehementes et neceſſarias in ſe habentem affectiones; primum voluptatem, maximam malorum eſcam, deinde dolores, malorum fugas, praeterea audaciam et metum, amentes conſiliarios, et iracundiam implacabilem, ſpemque quae facile ducitur a ſenſu rationis experte omniumque molitore amore; quas quidem commiſcentes neceſſario mortale genus conſtruxerunt. et hanc quidem ob cauſam verentes divinum polluere, niſi prorſus neceſſe erat, ſeorſum ab illo collocant in alio corpo-

* τοῦ σώματος οἴκησιν τὸ θνητόν, ἰσθμὸν καὶ ὅρον διοι- E
κοδομήσαντες τῆς τε κεφαλῆς καὶ τοῦ στήθους, αὐχένα μεταξὺ τιθέντες, ἵνα εἴη χωρίς. ἐν δὴ τοῖς στήθεσι καὶ τῷ καλουμένῳ θώρακι τὸ τῆς ψυχῆς θνητὸν γένος ἐνέδουν. καὶ ἐπειδὴ τὸ μὲν ἄμεινον αὐτῆς, τὸ δὲ χεῖρον πεφύκει, διοικοδομοῦσι τοῦ θώρακος αὖ τὸ κύτος, διορίζοντες * οἷον 70
γυναικῶν, τὴν δὲ ἀνδρῶν χωρὶς οἴκησιν, τὰς φρένας διάφραγμα εἰς τὸ μέσον αὐτῶν τιθέντες. τὸ μετέχον οὖν τῆς ψυχῆς ἀνδρείας καὶ θυμοῦ, φιλόνεικον ὄν, κατῴκισαν ἐγγυτέρω τῆς κεφαλῆς μεταξὺ τῶν φρενῶν τε καὶ αὐχένος, ἵνα τοῦ λόγου κατήκοον ὂν κοινῇ μετ' ἐκείνου βίᾳ τὸ τῶν ἐπιθυμιῶν κατέχοι γένος, ὁπότ' ἐκ τῆς ἀκροπόλεως τῷ ἐπιτάγματι καὶ λόγῳ μηδαμῇ πείθεσθαι ἑκὸν ἐθέλοι. Τὴν δὲ δὴ καρδίαν, νᾶμα *) τῶν φλεβῶν καὶ πηγὴν * τοῦ περι- B
φερομένου κατὰ πάντα τὰ μέλη σφοδρῶς αἵματος, εἰς τὴν δορυφορικὴν οἴκησιν κατέστησαν, ἵνα, ὅτε ζέσειε τὸ τοῦ θυμοῦ μένος **) τοῦ λόγου παραγγείλαντος ὥς τις ***) ἄδικος περὶ αὐτὰ γίγνεται πρᾶξις ἔξωθεν ἢ καί τις ἀπὸ τῶν ἔνδοθεν ἐπιθυμιῶν, ὀξέως διὰ πάντων τῶν στενωπῶν πᾶν, ὅσον αἰσθητικὸν †) ἐν τῷ σώματι, τῶν τε παρακελεύσεων καὶ ἀπειλῶν αἰσθανόμενον γίγνοιτο ἐπήκοον καὶ ἕποιτο πάντῃ καὶ τὸ βέλτιστον οὕτως ἐν αὐτοῖς πᾶσιν * ἡγεμονεῖν ἐῷη. C
Τῇ δὲ δὴ πηδήσει τῆς καρδίας ἐν τῇ τῶν δεινῶν προσδοκίᾳ καὶ τῇ τοῦ θυμοῦ ἐγέρσει, προγιγνώσκοντες ὅτι διὰ πυρὸς ἡ τοιαύτη πᾶσα ἔμελλεν οἴδησις γίγνεσθαι τῶν θυμουμένων, ἐπικουρίαν αὐτῇ μηχανώμενοι τὴν τοῦ πλεύμονος ἰδέαν ἐνεφύτευσαν, πρῶτον μὲν μαλακὴν καὶ ἄναιμον, εἶτα σήραγγας ἐντὸς ἔχουσαν οἷον σπόγγου κατατετρημένας, ἵνα τό τε πνεῦμα καὶ τὸ πῶμα δεχομένη, ψύχουσα, ἀναπνοὴν καὶ ῥᾳστώνην ἐν * τῷ καύματι παρέχοι. διὸ δὴ τῆς ††) ἀρτηρίας ὀχε- D
τοὺς ἐπὶ τὸν πλεύμονα ἔτεμον, καὶ περὶ τὴν καρδίαν αὐτὸν περιέστησαν οἷον ἅλμα μαλακόν †††), ἵνα ὁ θυμὸς ἡνίκα ἐν αὐτῇ ἀκμάζοι (*), πηδῶσα εἰς ὑπεῖκον καὶ ἀνα-

*) γρ. ἅμα. ἄλλ. ἅμμα. **) γρ. γένος. ***) γρ. εἴ τις.
†) γρ. αἰσθητὸν. ††) γρ. διὸ τάς. †††) ἴσ. μάλαγμα.
(*) γρ. ἀκμάζῃ.

ris domicilio mortale, limitem et terminum conſtruentes inter caput et pectus, cervicem interponentes, ut ſeorſum eſſet. in pectore igitur et thorace qui dicitur mortale animi genus illigarunt. et quia una eius pars meliore, altera deteriore eſt natura, ſepararunt quoque thoracis complexum diſtinguentes velut unum mulierum et alterum virorum ſeparatum domicilium, praecordia ſeptum in medio eorum ponentes. eam igitur animi partem quae fortitudinis et irae compos eſt, quippe contentionis amans, collocarunt propius caput inter praecordia et cervicem, ut rationi obediens una cum illa vi cupiditatum genus cohiberet, quando mandato et orationi ex arce delatae nullo modo vellent ultro parere. Atque cor, radicem venarum et fontem ſanguinis per omnia membra cito circumfluentis, in ſatellitum domicilio collocarunt, ut, quando excandeſceret irae vis ratione nunciante iniuſtum ab aliquo committi facinus extrinſecus vel etiam a cupiditatibus intus, celeriter per omnes anguſtias, quicquid in corpore ſentiendi vim haberet, cohortationes et minas percipiens, obediret, plane ſequeretur et optimum ita in iis omnibus imperare ſineret. De cordis autem trepidatione in rerum formidoloſarum exſpectatione iraeque excitatione, praeſentientes fore ut per ignem omnis eiusmodi tumor exſiſteret iracundia inflammatorum, auxilium ei machinantes pulmonis ſpeciem inſeverunt, primum mollem et ſanguine carentem, deinde fiſtulas intus habentem tamquam ſpongiae perforatas, ut ſpiritu et potu recepto refrigeraret et reſpirationem levationemque in aeſtu praeberet. quocirca arteriae canales in pulmonem inciderunt eumque cordi circumiecerunt tamquam malagma, ut iracundia quando in eo ferveret, ſaliens in aliquid quod cederet et re-

ψυχομένη, πονοῦσα ἧττον μᾶλλον τῷ λόγῳ μετὰ θυμοῦ δύναιτο ὑπηρετεῖν. Τὸ δὲ δὴ σίτων τε καὶ ποτῶν ἐπιθυμητικὸν τῆς ψυχῆς καὶ ὅσων ἔνδειαν διὰ τὴν τοῦ σώματος ἴσχει φύσιν, τοῦτο εἰς τὰ μεταξὺ τῶν τε φρενῶν καὶ τοῦ πρὸς * τὸν ὀμφαλὸν ὅρου κατῴκισαν, οἷον φάτνην ἐν E
ἅπαντι τούτῳ τῷ τόπῳ τῇ τοῦ σώματος τροφῇ τεκτηνάμενοι· καὶ κατέδησαν δὴ τὸ τοιοῦτον ἐνταῦθα ὡς θρέμμα ἄγριον, τρέφειν δὲ ξυνημμένον ἀναγκαῖον, εἴπερ τι μέλλοι ποτὲ θνητὸν ἔσεσθαι γένος. ἵν' οὖν ἀεὶ νεμόμενον πρὸς φάτνῃ καὶ ὅτι πορρωτάτω τοῦ βουλευομένου κατοικοῦν, θόρυβον καὶ βοὴν ὡς ἐλαχίστην παρέχον, τὸ κράτιστον καθ' ἡσυχίαν * περὶ τοῦ πᾶσι κοινῇ ξυμφέροντος *) ἐῷ **) βου- 71
λεύεσθαι, διὰ ταῦτ' ἐνταῦθα ἔδοσαν αὐτῷ τὴν τάξιν. εἰδότες δὲ αὐτὸ ὡς λόγου μὲν οὔτε ξυνήσειν ἔμελλεν, εἴ τέ πῃ καὶ μεταλαμβάνοι τινὸς αὖ τῶν αἰσθήσεων, οὐκ ἔμφυτον αὐτῷ τὸ μέλειν τινῶν ἔσοιτο λόγων, ὑπὸ δὲ εἰδώλων καὶ φαντασμάτων νυκτός τε καὶ μεθ' ἡμέραν μάλιστα ψυχαγωγήσοιτο, τούτῳ δὴ θεὸς ἐπιβουλεύσας αὐτῷ ***) τὴν τοῦ ἥπατος ἰδέαν ξυνέστησε καὶ ἔθηκεν εἰς τὴν ἐκείνου * κατοίκησιν, πυκνὸν καὶ λεῖον καὶ λαμπρὸν καὶ γλυ- B
κὺ καὶ πικρότητα ἔχον μηχανησάμενος, ἵν' ἐν αὐτῷ τῶν διανοημάτων ἡ ἐκ τοῦ νοῦ φερομένη δύναμις, οἷον ἐν κατόπτρῳ δεχομένῳ τύπους καὶ κατιδεῖν εἴδωλα παρέχοντι, φοβοῖ μὲν αὐτό, ὁπότε μέρει τῆς πικρότητος χρωμένη ξυγγενεῖ, χαλεπὴ †) προσενεχθεῖσα ἀπειλῇ, κατὰ πᾶν ὑπομιγνῦσα ὀξέως τὸ ἧπαρ χολώδη χρώματα ἐμφαίνοι, * ξυνάγουσά τε C
πᾶν ῥυσσὸν καὶ τραχὺ ποιοῖ ††), λοβὸν δὲ καὶ δοχὰς †††) πύλας τε τὸ (*) μὲν ἐξ ὀρθοῦ κατακάμπτουσα καὶ ξυσπῶσα, τὰ δ' ἐμφράττουσα ξυγκλείουσά τε, λύπας καὶ ἄσας παρέχοι, καὶ ὅτ' αὖ τὰ ἐναντία φάσματα ἀποζωγραφοῖ (**) πρᾳότητός τις ἐκ διανοίας ἐπίπνοια, τῆς μὲν πικρότητος ἡσυχίαν παρέχουσα τῷ μήτε κινεῖν μήτε προσάπτεσθαι τῆς ἐναντίας ἑαυτῇ φύσεως ἐθέλειν, γλυκύτητι δὲ τῇ κατ' ἐκεῖνο

---

*) γρ. ξυνδιαφέροντος. **) ἴσ. ἐῴη. ***) γρ. αὐτοῦ.
†) ἴσ. χαλεπῇ. ††) γρ. ἐμφαίνει — ποιῇ. †††) γρ. λοχὸν. (*) ἴσ. τά. (**) γρ. ὅταν — ἀποζωγραφῇ.

ſrigerata minus laboraret magisque rationi ipſa adiuvante excandeſcentia poſſet obtemperare. Eam porro animi partem quae eſculenta et potulenta appetit omniaque quorum indiget propter corporis naturam, inter praecordia terminumque ad umbilicum pertinentem collocarunt, tamquam praeſepe in univerſo hoc corporis loco alimento fabricati; atque deligarunt illam huc quaſi belluam feram neceſſario quum alligata eſſet nutriendam, ſiquidem mortale aliquando genus futurum eſſet. ut igitur ſemper nutritum ad praeſepe et, quum a parte conſulente quam longiſſime habitaret, tumultum et clamorem quam minimum edens optimam animi partem tranquille de eo quod omnibus communiter conduceret conſilium inire ſineret, hanc ob cauſam hunc ei dederunt locum. ſcientes autem eam rationem non eſſe intellecturam et, licet forte etiam alicuius ſenſus particeps fieret, tamen hoc ei non inſitum fore ut rationes quasdam curaret, ſed a ſimulacris et viſis noctes et dies maxime allectum iri, de hoc igitur cogitans deus iecoris ſpeciem cum ea coniunxit et in huius eam domicilio collocavit, denſum et leve et ſplendidum et dulce et amarum machinatus, ut in eo cogitationum vis e ratione proficiſcens, velut in ſpeculo firmas recipiente viſuique imagines exhibente, terreret illam, quando parte amaritudini cognata uſa et ad graves progreſſa minas per totum ſe celeriter admiſceret iecur et colores oſtenderet bilem reddentes contrahensque totum rugoſum et aſperum efficeret, eam autem partem qui lobus dicitur et receptacula portasque partim a recto ſtatu deflectens et conſtringens, partim interſepiens et claudens dolores et angores efficeret, et quando contraria viſa depingeret manſuetudinis quidam e cogitatione profectus afflatus, amaritudinis quietem afferens eo quod neque movere neque attingere vellet contrariam ſibi naturam,

ξυμφύτῳ πρὸς * αὐτὸ χρωμένη καὶ πάντα ὀρθὰ καὶ λεῖα D αὐτοῦ καὶ ἐλεύθερα ἀπευθύνουσα ἵλεών τε καὶ εὐήμερον ποιοῖ (*) τὴν περὶ τὸ ἧπαρ ψυχῆς μοῖραν κατῳκισμένην, ἔν τε τῇ νυκτὶ διαγωγὴν ἔχουσαν μετρίαν, μαντείᾳ χρωμένην καθ' ὕπνον, ἐπειδὴ λόγου καὶ φρονήσεως οὐ μετεῖχε. μεμνημένοι γὰρ τῆς τοῦ πατρὸς ἐπιστολῆς οἱ ξυνιστάντες ἡμᾶς, ὅτε τὸ θνητὸν ἐπέστελλε γένος ὡς ἄριστον εἰς δύναμιν ποιεῖν, οὕτω δὴ κατορθοῦντες καὶ τὸ φαῦλον ἡμῶν,* ἵνα ἀληθείας E πῃ προσάπτοιτο, κατέστησαν ἐν τούτῳ τὸ μαντεῖον. ἱκανὸν δὲ σημεῖον ὡς μαντικὴν ἀφροσύνῃ θεὸς ἀνθρωπίνῃ δέδωκεν· οὐδεὶς γὰρ ἔννους ἐφάπτεται μαντικῆς ἐνθέου καὶ ἀληθοῦς, ἀλλ' ἢ καθ' ὕπνον τὴν τῆς φρονήσεως πεδηθεὶς δύναμιν ἢ διὰ νόσον ἤ τινα ἐνθουσιασμὸν παραλλάξας. ἀλλὰ ξυννοῆσαι μὲν ἔμφρονος τά τε ῥηθέντα ἀναμνησθέντα ὄναρ ἢ ὕπαρ ὑπὸ τῆς μαντικῆς τε καὶ ἐνθουσιαστικῆς φύσεως, καὶ ὅσα ἂν φάσματα * ὀφθῇ, πάντα λογισμῷ διελέσθαι, 72 ὅπῃ τι σημαίνει καὶ ὅτῳ μέλλοντος ἢ παρελθόντος ἢ παρόντος κακοῦ ἢ ἀγαθοῦ· τοῦ δὲ μανέντος ἔτι τε ἐν τούτῳ μένοντος οὐκ ἔργον τὰ φανέντα καὶ φωνηθέντα ὑφ' ἑαυτοῦ κρίνειν, ἀλλ' εὖ καὶ πάλαι λέγεται τὸ πράττειν καὶ γνῶναι τά τε αὑτοῦ καὶ ἑαυτὸν σώφρονι μόνῳ προσήκειν. ὅθεν δὴ καὶ τὸ τῶν προφητῶν * γένος ἐπὶ ταῖς ἐνθέοις μαν- B τείαις κριτὰς ἐπικαθιστάναι νόμος· οὓς μάντεις ἐπονομάζουσί τινες, τὸ πᾶν ἠγνοηκότες ὅτι τῆς δι' αἰνιγμῶν οὗτοι φήμης καὶ φαντάσεως ὑποκριταί *), καὶ οὔτι **) μάντεις, προφῆται δὲ μαντευομένων δικαιότατα ὀνομάζοιντ' ἄν.

Ἡ μὲν οὖν φύσις τοῦ ἥπατος διὰ ταῦτα τοιαύτη τε καὶ ἐν τόπῳ ᾧ λέγομεν πέφυκε χάριν μαντικῆς. καὶ ἔτι μὲν δὴ ζῶντος ἑκάστου τὸ τοιοῦτον ***) σημεῖα ἐναργέστερα ἔχει, στερηθὲν δὲ τοῦ ζῆν γέγονε τυφλὸν καὶ τὰ μαντεῖα ἀμυδρότερα †) ἔσχε τοῦ * τι σαφὲς σημαίνειν. Ἡ δ' αὖ C τοῦ γείτονος αὐτῷ ξύστασις καὶ ἕδρα σπλάγχνου γέγονεν ἐξ ἀριστερᾶς χάριν ἐκείνου, τοῦ παρέχειν αὐτὸ λαμπρὸν ἀεὶ

(*) γρ. ποιεῖ. *) ἴσ. εἰσὶ κριταί. **) γρ. οὗτοι.
***) γρ. τῶν τοιούτων. †) ἴσ. μαντείας ἀμυδροτέρας.

dulcedinem vero natura illi insitam ei adhibens omniaque recta et levia et libera eius dirigens placatam et mansuetam redderet animi partem circa iecur habitantem, ita ut noctu tempus satis traduceret et divinatione uteretur per somnum, quum rationis et prudentiae esset expers. memores enim patris mandati ii qui nos finxerunt, quum mortale genus quam optimum pro viribus eos efficere iussisset, iccirco etiam vilem nostri partem erigentes ut veritatem quodammodo attingeret, vaticinationi hunc constituerunt locum. satis autem hoc argumenti est divinationem deum imprudentiae humanae tribuisse, quod nemo mentis compos praesagitionem assequitur divinam et veram, sed vel per somnum prudentiae vi colligata vel per morbum instinctumve aliquem divinum et afflatum permota. sed prudentis est perspicere recordantem ea quae vel somnians vel vigilans profert natura praesagiens et divino afflatu concitata, et quaecumque visa obiiciantur, omnia reputare et diiudicare, quatenus significent et cui aliquid mali vel boni futuri vel praeteriti vel praesentis; eius autem qui mente incitatus est et adhuc in hoc statu versatur, non est quae viderit et protulerit iudicare, sed bene iam antiquitus dictum est in sapientem solum cadere ut agat et cognoscat et res suas et semet ipsum. quocirca lex est ut interpretes divinis vaticinationibus iudices praeficiantur, quos vates nuncupant quidam prorsus ignorantes, hos oraculorum obscure editorum et visorum esse iudices, neutiquam vates; interpretes vero vaticinantium rectissime dicentur.

Ac natura quidem iecoris has ob causas talis et eo in loco quem diximus vaticinationis causa posita est. et adhuc quidem vivente quoque signa illud manifestiora habet, privatum vero vita caecum exsistit et vaticinationes obscuriores habet quam ut clari quid significet. Vicinorum autem viscerum constructio et sedes a sinistra ei collocata est, ut ipsum splendidum semper et pu-

καὶ καθαρὸν, οἷον κατόπτρῳ παρεσκευασμένον καὶ ἕτοιμον ἀεὶ παρακείμενον ἐκμαγεῖον. διὸ δὴ καὶ ὅταν τινὲς ἀκαθαρσίαι γίγνωνται διὰ νόσους σώματος περὶ τὸ ἧπαρ, πάντα ἡ σπληνὸς καθαίρουσα αὐτὰ δέχεται μανότης, ἅτε κοίλου καὶ ἀναίμου ὑφανθέντος· ὅθεν πληρούμενος τῶν ἀποκαθαιρομένων * μέγας καὶ ὕπουλος αὐξάνεται, καὶ πάλιν, ὅταν D
καθαρθῇ τὸ σῶμα, ταπεινούμενος εἰς ταὐτὸν ξυνίζει.

Τὰ μὲν οὖν περὶ ψυχῆς, ὅσον θνητὸν ἔχει καὶ ὅσον θεῖον, καὶ ὅπῃ καὶ μεθ᾽ ὧν καὶ δι᾽ ἃ χωρὶς ᾠκίσθη, τὸ μὲν ἀληθὲς, ὡς εἴρηται, θεοῦ ξυμφήσαντος τότ᾽ ἂν οὕτω μόνως διισχυριζοίμεθα, τό †) γε μὴν εἰκὸς ἡμῖν εἰρῆσθαι, καὶ νῦν καὶ ἔτι μᾶλλον ἀνασκοποῦσι διακινδυνευτέον φάναι καὶ πεφάσθω. * Τὸ δ᾽ ἑξῆς δὴ τούτοισι κατὰ ταὐτὰ μετα- E
διωκτέον· ἦν δὲ τὸ τοῦ σώματος ἐπίλοιπον ᾗ γέγονεν. ἐκ δὴ λογισμοῦ τοιοῦδε ξυνίστασθαι μάλιστ᾽ ἂν αὐτὸ πάντων πρέποι.

Τὴν ἐσομένην ἐν ἡμῖν ποτῶν καὶ ἐδεστῶν ἀκολασίαν ᾔδεσαν οἱ ξυντιθέντες ἡμῶν τὸ γένος, καὶ ὅτι τοῦ μετρίου καὶ ἀναγκαίου διὰ μαργότητα πολλῷ χρησοίμεθα πλέονι. ἵν᾽ οὖν μὴ φθορὰ διὰ νόσους ὀξεῖα γίγνοιτο καὶ ἀτελὲς τὸ γένος εὐθὺς τὸ θνητὸν τελευτῴη, ταῦτα * προορώμενοι τῇ 73
τοῦ περιγενησομένου πώματος ἐδέσματός τε ἕξει τὴν ὀνομαζομένην *) κάτω κοιλίαν ὑποδοχὴν ἔθεσαν, εἵλιξάν τε πέριξ τὴν τῶν ἐντέρων γένεσιν, ὅπως μὴ ταχὺ διεκπερῶσα ἡ τροφὴ ταχὺ πάλιν τροφῆς ἑτέρας δεῖσθαι τὸ σῶμα ἀναγκάζοι, καὶ παρέχουσα ἀπληστίαν διὰ γαστριμαργίαν ἀφιλόσοφον καὶ ἄμουσον πᾶν ἀποτελοῖ τὸ γένος, ἀνυπήκοον **) τοῦ θειοτάτου τῶν παρ᾽ ἡμῖν.

Τὸ δὲ ὀστῶν καὶ σαρκῶν καὶ τῆς τοιαύτης φύσεως * πέρι πάσης ὧδε ἔσχε. τούτοις ξύμπασιν ἀρχὴ μὲν ἡ τοῦ B
μυελοῦ γένεσις· οἱ γὰρ τοῦ βίου δεσμοὶ τῆς ψυχῆς τῷ σώματι ξυνδουμένης ἐν τούτῳ διαδούμενοι κατερρίζουν τὸ θνητὸν γένος· αὐτὸς δὲ ὁ μυελὸς γέγονεν ἐξ ἄλλων. τῶν γὰρ

†) ἴσ. ὅ. *) γρ. ὠνομασμένην. **) ἴσ. καὶ ἀνυπήκοον.

rum exhibeant, tamquam ſpeculo praeparatum et in promptu ſemper appoſitum ſimulacrum. quocirca etiam, quum ſordes quaedam exſiſtunt per corporis morbos circa iecur, omnis ſplenis purgans eas recipit raritas, quippe quod cavum ſanguineque carens contextum ſit; unde purgamentis impletum magnum et purulentum intumeſcit, rurſusque corpore purgato depreſſum in idem conſidit.

Atque de animo, quoad mortalis ſit et quoad divinus, et quomodo, cum quibus quasque ob cauſas ſeorſum collocatus fuerit, verum quidem, ut dictum eſt, quum deus asſenſerit, tum demum affirmaverimus, quod vero probabiliter a nobis dicitur, id et nunc et magis etiam conſiderantibus periclitandum eſt ſumere ſumptumque eſto. Quod vero cum his coniunctum eſt, id eodem modo inveſtigandum; erat autem hoc quomodo reliquum factum ſit corpus. ex hac igitur ratione omnium convenientiſſima ei fuerit conſtructio.

Futuram noſtram potulentorum et eſculentorum intemperantiam perſpectam habuerunt qui genus noſtrum conſtruxerunt, nosque longe ultra modum et neceſſitatem in ea eſſe progreſſuros. ne igitur interitus per morbos praeceps ingrueret et imperfectum ſtatim genus mortale occumberet, hoc providentes reliquiis futuris potionis et cibi inferiorem quae dicitur alvum receptaculum poſuerunt eamque obvolverunt circumcirca inteſtinis, ut ne cito traiectum alimentum cito rurſus alius alimenti indigere corpus cogeret, et inexplebilem iniiciens aviditatem propter ligurritionem a philoſophia et Muſis averſum totum efficeret genus partique noſtri diviniſſimae haud obtemperans.

Oſſium vero et carnis omnisque huius naturae haec eſt ratio. his omnibus principium eſt medullae ortus; vitae enim vincula, quum animus cum corpore colligatus eſſet, in hac conſtricta tamquam radicibus ſtabiliverunt mortale genus; ipſa autem medulla ex aliis gene-

τριγώνων ὅσα πρῶτα ἀστραβῆ καὶ λεῖα ὄντα πῦρ τε καὶ ὕδωρ καὶ ἀέρα καὶ γῆν δι᾽ ἀκριβείας μάλιστα ἦν παρασχεῖν δυνατά, ταῦτα ὁ θεὸς ἀπὸ τῶν ἑαυτῶν ἕκαστα γενῶν χωρὶς ἀποκρίνων, μιγνὺς δ᾽ ἀλλήλοις * ξύμμετρα, πανσπερ- C
μίαν παντὶ θνητῷ γένει μηχανώμενος, τὸν μυελὸν ἐξ αὐτῶν ἀπειργάσατο, καὶ μετὰ ταῦτα δὴ φυτεύων ἐν αὐτῷ κατέδει τὰ τῶν ψυχῶν γένη, σχημάτων τε ὅσα ἔμελλεν αὖ σχήσειν οἷά τε καθ᾽ ἕκαστα εἴδη, τὸν μυελὸν αὐτὸν τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα διῃρεῖτο σχήματα εὐθὺς ἐν τῇ διανομῇ τῇ κατ᾽ ἀρχάς. καὶ τὴν μὲν τὸ θεῖον σπέρμα, οἷον ἄρουραν, μέλλουσαν ἕξειν ἐν αὐτῇ περιφερῆ πανταχῇ πλάσας, ἐπωνόμασε τοῦ μυελοῦ * ταύτην τὴν μοῖραν ἐγκέφαλον, ὡς ἀπο- D
τελεσθέντος ἑκάστου ζώου τὸ περὶ τοῦτο ἀγγεῖον κεφαλὴν γενησόμενον· ὃ δ᾽ αὖ (*) τὸ λοιπὸν καὶ θνητὸν τῆς ψυχῆς ἔμελλε καθέξειν, ἅμα στρογγύλα καὶ προμήκη διῃρεῖτο σχήματα, μυελὸν δὲ πάντα ἐπεφήμισε, καί, καθάπερ ἐξ ἀγκυρῶν, βαλλόμενος ἐκ τούτων πάσης ψυχῆς δεσμοὺς περὶ τοῦτο ξύμπαν ἤδη τὸ σῶμα ἡμῶν ἀπειργάζετο, στέγασμα μὲν αὐτῷ πρῶτον ξυμπηγνὺς περὶ ὅλον *) * ὀστέϊνον. Τὸ E
δὲ ὀστοῦν ξυνίστησιν ὧδε. γῆν διαττήσας **) καθαρὰν καὶ λείαν ἀνεφύρασε ***) καὶ ἔδευσε μυελῷ, καὶ μετὰ τοῦτο εἰς πῦρ αὐτὸ ἐντίθησι, μετ᾽ ἐκεῖνο δὲ εἰς ὕδωρ βάπτει, πάλιν δὲ εἰς πῦρ αὖθίς τε εἰς ὕδωρ· μεταφέρων δ᾽ οὕτω πολλάκις εἰς ἑκάτερον ὑπ᾽ ἀμφοῖν ἄτηκτον ἀπειργάσατο. καταχρώμενος δὴ τούτῳ περὶ μὲν τὸν ἐγκέφαλον αὐτοῦ σφαῖραν περιετόρνευσεν ὀστεΐνην, ταύτῃ δὲ στενὴν διέξοδον κατελίπετο· καὶ περὶ τὸν * διαυχένιον ἅμα καὶ νωτιαῖον μυελὸν ἐξ 74
αὐτοῦ σφονδύλους πλάσας ὑπέτεινεν οἷον στρόφιγγας ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς κεφαλῆς διὰ παντὸς τοῦ κύτους. καὶ τὸ πᾶν δὴ σπέρμα διασώζων οὕτω λιθοειδεῖ περιβόλῳ ξυνέφραξεν, ἐμποιῶν ἄρθρα, τῇ θατέρου προσχρώμενος ἐν αὐτοῖς ὡς μέσῃ ἐνισταμένῃ δυνάμει, κινήσεως καὶ κάμψεως ἕνεκα. Τὴν δ᾽ αὖ τῆς ὀστεΐνης φύσεως ἕξιν ἡγησάμενος τοῦ δέοντος * κραυροτέραν εἶναι καὶ ἀκαμπτοτέραν, διάπυρόν τ᾽ αὖ B

(*) γρ. ἄν. *) ἴσ. περίβολον. **) γρ. διατρήσας. ***) ἄλλ. ἐφύρασε.

rata eſt. etenim quaecumque triangula prima recta et levia erant maximeque idonea ad ignem et aquam et aërem et terram accurate exhibenda, haec deus quum a ſuis quaeque generibus ſeorſum ſecreviſſet et congruentia inter ſe miſcuiſſet, ſeminum omnis generis cinnum univerſo mortali generi machinatus, medullam ex iis effecit, deinde ſevit in ea atque defixit animorum genera, et quot qualesque habitura eſſent figuras ſingulae ſpecies, medullam ipſam in tot talesque distribuit figuras ſtatim prima in diviſione. et eam quidem medullae partem quae divinum ſemen, tamquam arvum, in ſe habitura erat, globoſam omnibus partibus finxit et appellavit ἐγκέφαλον (cerebrum), quoniam animante quoque abſoluto huius receptaculum futura eſſet κεφαλή (caput); quae vero reliquam et mortalem animi partem erat comprehenſura, eam in rotundas ſimulque oblongas diviſit figuras totamque medullam nominavit et, quaſi ancora iacta, hac ſtabilivit univerſi animi vincula totumque iam corpus noſtrum circa eam abſolvit, quum prius ei tegumentum compegiſſet ſeptum oſſeum. Os autem componit ita. terram cribratam puram et levem ſubegit medullaque imbuit, et deinde in ignem eam iniicit, poſtea in aquam immergit, rurſusque in ignem iterumque in aquam; et ita ſaepius in utrumque quum transtuliſſet effecit ut neutrum eam poſſet liquefacere. hanc igitur adhibens circa cerebrum globum tornavit oſſeum, huic vero anguſtum reliquit transitum; et circa medullam cervicis et dorſi vertebras ex ea finxit, quas ſubdidit tamquam cardines inde a capite per totum corpus. et omne quidem ſemen eo ſervavit quod ſepto communivit tamquam lapideo, articulos iniiciens motus et flexionis cauſa, ad quos alterius vim tamquam mediam interiectam adhibuit. Oſſeae vero naturae habitum quia arbitrabatur rigidiorem eſſe quam oporteret et a flexione alieniorem et, quum ignitus evaſiſſet rur-

γιγνομένην καὶ πάλιν ψυχομένην σφακελίσασαν ταχὺ δια-
φθερεῖν τὸ σπέρμα ἐντὸς αὐτῆς, διὰ ταῦτα οὕτω τὸ τῶν
νεύρων καὶ τὸ τῆς σαρκὸς γένος ἐμηχανᾶτο, ἵνα τῷ μὲν
πάντα τὰ (*) μέλη ξυνδήσας ἐπιτεινομένῳ καὶ ἀνιεμένῳ περὶ
τοὺς στρόφιγγας καμπτόμενον τὸ σῶμα καὶ ἐκτεινόμενον πα-
ρέχοι, τὴν δὲ σάρκα προβολὴν μὲν καυμάτων, πρόβλημα δὲ
χειμώνων, ἔτι δὲ πτωμάτων οἷον τὰ πιλητὰ ἔσεσθαι κτή-
ματα, * σώμασι μαλακῶς καὶ πράως ὑπείκουσαν, θερμὴν C
δὲ νοτίδα ἐντὸς ἑαυτῆς ἔχουσαν, θέρους μὲν ἀνιδίουσάν τε †)
καὶ νοτιζομένην ἔξωθεν ψύχος κατὰ πᾶν τὸ σῶμα παρέξειν
οἰκεῖον, διὰ χειμῶνος δὲ πάλιν αὖ τούτῳ τῷ πυρὶ τὸν προσφερό-
μενον ἔξωθεν καὶ περιιστάμενον πάγον ἀμυνεῖσθαι μετρίως.
ταῦτα ἡμῶν διανοηθεὶς ὁ κηροπλάστης, ὕδατι μὲν καὶ πυρὶ καὶ
γῇ ξυμμίξας καὶ ξυναρμόσας, ἐξ ὀξέος καὶ ἁλμυροῦ ξυνθεὶς ζύμω-
μα καὶ * ὑπομίξας αὐτοῖς, σάρκα ἔγχυμον καὶ μαλακὴν ξυνέστησε· D
τὴν δὲ τῶν νεύρων φύσιν ἐξ ὀστοῦ καὶ σαρκὸς ἀζύμου κρά-
σεως, μίαν ἐξ ἀμφοῖν μέσην δυνάμει ξυνεκεράσατο, ξανθῷ
χρώματι προσχρώμενος. ὅθεν ξυντονωτέραν μὲν καὶ γλισχρο-
τέραν σαρκῶν, μαλακωτέραν δὲ ὀστῶν ὑγροτέραν τε ἐκτή-
σατο δύναμιν νεῦρα· οἷς ξυμπεριλαβὼν ὁ θεὸς ὀστᾶ καὶ μυε-
λόν, δήσας πρὸς ἄλληλα νεύροις, μετὰ ταῦτα σαρξὶ πάντα αὐ-
τὰ κατεσκίασεν * ἄνωθεν. ὅσα μὲν οὖν ἐμψυχότατα τῶν ὀστῶν E
ἦν, ὀλιγίσταις ξυνέφραττε σαρξίν, ἃ δ' ἀψυχότατα ἐντός,
πλείσταις καὶ πυκνοτάταις. καὶ δὴ καὶ *) κατὰ τὰς ξυμβολὰς
τῶν ὀστῶν, ὅπῃ μή τινα ἀνάγκην ὁ λόγος ἀπέφαινε δεῖν
αὐτὰς εἶναι, βραχεῖαν σάρκα ἔφυσεν, ἵνα μήτε ἐμποδὼν ταῖς
καμπαῖς οὖσαι δύςφορα τὰ σώματα ἀπεργάζοιντο, ἅτε δυς-
κίνητα γιγνόμενα, μήτ' αὖ πολλαὶ καὶ πυκναὶ σφόδρα τε
ἐν ἀλλήλαις ἐμπεπιλημέναι, διὰ στερεότητα ἀναισθησίαν ἐμ-
ποιοῦσαι, δυσμνημονευτότερα καὶ κωφότερα**) τὰ περὶ τὴν
διάνοιαν ποιοῖεν· διὸ δὴ τό τε τῶν μηρῶν καὶ κνημῶν καὶ
τὸ περὶ * τὴν τῶν ἰσχίων φύσιν τά τε τῶν βραχιόνων ὀστᾶ 75
καὶ τὰ τῶν πήχεων, καὶ ὅσα ἄλλα ἡμῶν ἄναρθρα, ὅσα τε
ἐντὸς ὀστᾶ δι' ὀλιγότητα ψυχῆς ἐν μυελῷ κενά ἐστι φρο-

(*) γρ. τἄλλα. †) γρ. ἀνιδροῦσαν.
*) γρ. καὶ δή. **) γρ. κουφότερα.

fusque refrigeratus, carie exefum cito corrupturum effe femen in fe inclufum, hanc ob caufam nervorum et carnis genus machinatus eft, ut omnia membra colligans illo fe adftringente et relaxante circa cardines corpus efficeret fefe flectens et extendens, carnem autem arbitratus eft fore propugnaculum adverfus aeftum et munimentum adverfus frigus, praeterea adverfus cafus inftar rerum ex lana coacta factarum, corporibus molliter et leniter cedentem, calidum vero humorem in fe habentem, qui aeftate quidem fudans et madefactus extrinfecus frigus omne per corpus praebiturus effet proprium, hieme autem frigus in hunc ignem invadens extrinfecus et circumfufum fatis effet a fe propulfaturus. haec fpectans is qui nos finxit cum aqua et igne et terra inter fe mixtis et concinnatis fermentum ex acido et falfo compofitum temperavit carnemque conflavit fucci plenam ac mollem; nervorum autem naturam ex offis et carnis non fermentatae temperatione, unam ex ambobus vi mediam commifcuit, flavum colorem adhibens. unde intentiorem et tenaciorem carnibus et molliorem offibus atque humidiorem nacti funt vim nervi: quibus comprehendens deus offa et medullam, quum nervis ea inter fe colligaffet, deinde carnibus omnia illa operuit fuperne. quaecumque vero offa maxime animata erant, paucisfimis confepfit carnibus, quae autem maxime inanimata intus, plurimis ac denfiffimis. atque etiam commiffuris osfium, nifi ubi neceffitatem aliquam ratio oftendebat earum adiiciendarum, paucas carnes appofuit, ut neque impedirent flexiones tardaque redderent corpora, quippe quae difficile fefe tum motura effent, neque etiam multae et denfae firmeque inter fe conftipatae, propter duritiam ftuporem iniicientes, memoriam mentisque aciem praeftringerent. quocirca femora et tibiae et coxarum natura et brachiorum cubitorumque offa et quaecumque alia in nobis articulis carent omniaque quae intus offa propter animi exiguitatem in medulla vacua funt

νήσεως, ταῦτα πάντα ξυμπεπλήρωται σαρξίν, ὅσα δ' ἔμφρονα, ἧττον, εἰ μή πού τινα αὐτὴν καθ' αὑτὴν αἰσθήσεων ἕνεκα σάρκα οὕτω ξυνέστησεν, οἷον τὸ τῆς γλώττης εἶδος· τὰ δὲ πλεῖστα ἐκείνως· ἡ γὰρ ἐξ ἀνάγκης γιγνομένη καὶ ξυντρεφομένη φύσις οὐδαμῇ προςδέχεται πυκνὸν * ὀστοῦν B καὶ σάρκα πολλὴν ἅμα τε αὐτοῖς ὀξυήκοον αἴσθησιν· μάλιστα γὰρ ἂν αὐτὰ πάντων ἔσχεν ἡ περὶ τὴν κεφαλὴν ξύστασις, εἴπερ ἅμα ξυμπίπτειν ἠθελησάτην, καὶ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος σαρκώδη ἔχον ἐφ'*) ἑαυτῷ καὶ νευρώδη κρατεράν τε κεφαλὴν βίον ἂν διπλοῦν καὶ πολλαπλοῦν καὶ ὑγιεινότερον καὶ ἀλυπότερον τοῦ νῦν κατεκτήσατο· νῦν δὲ τοῖς περὶ τὴν ἡμετέραν γένεσιν δημιουργοῖς, λογιζομένοις πότερον πολυχρονιώτερον χεῖρον * ἢ βραχυχρονιώτερον βέλτιον ἀπεργάσαιντο γένος, ξυνέδοξε τοῦ πλείονος βίου, φαυλοτέρου δὲ τὸν ἐλάττονα ἀμείνονα ὄντα πάντῃ †) πάντως αἱρετέον ††)· ὅθεν C δὴ μανῷ μὲν ὀστῷ, σαρξὶ δὲ καὶ νεύροις κεφαλήν, ἅτε οὐδὲ καμπὰς ἔχουσαν, οὐ ξυνεστέγασαν. κατὰ πάντ' οὖν ταῦτα εὐαισθητοτέρα μὲν καὶ φρονιμωτέρα, πολὺ δὲ ἀσθενεστέρα παντὸς ἀνδρὸς προςετέθη κεφαλὴ σώματι. τὰ δὲ νεῦρα διὰ ταῦτα καὶ οὕτως ὁ θεὸς ἐπ' ἐσχάτην τὴν κεφαλὴν * περιστήσας κύκλῳ περὶ τὸν τράχηλον ἐκόλλησεν ὁμοιότητι, καὶ D τὰς σιαγόνας ἄκρας αὐτοῖς ξυνέδησεν ὑπὸ τὴν φύσιν τοῦ προσώπου· τὰ δ' ἄλλα εἰς ἅπαντα τὰ μέλη διέσπειρε, ξυνάπτων ἄρθρον ἄρθρῳ. Τὴν δὲ δὴ τοῦ στόματος ἡμῶν δύναμιν ὀδοῦσι καὶ γλώττῃ καὶ χείλεσιν ἕνεκα τῶν ἀναγκαίων καὶ τῶν ἀρίστων διεκόσμησαν οἱ διακοσμοῦντες, ᾗ νῦν διατέτακται, τὴν μὲν εἴςοδον τῶν * ἀναγκαίων μηχανώμενοι χάριν, τὴν δὲ ἔξοδον τῶν ἀρίστων· ἀναγκαῖον μὲν E γὰρ πᾶν ὅσον εἰςέρχεται τροφὴν διδὸν τῷ σώματι, τὸ δὲ λόγων νᾶμα ἔξω ῥέον καὶ ὑπηρετοῦν φρονήσει κάλλιστον καὶ ἄριστον πάντων ναμάτων. Τὴν δ' αὖ κεφαλὴν οὔτε μόνον ὀστεΐνην ψιλὴν δυνατὸν ἐᾶν ἦν διὰ τὴν ἐν ταῖς ὥραις ἐφ' ἑκάτερον ὑπερβολήν, οὔτ' αὖ ξυσκιασθεῖσαν κωφὴν καὶ

---

*) γρ. ἐν. †) γρ. παντί. ††) ἴσ. προαιρετέον ἢ πρὸ τοῦ πλείονος — αἱρετέον.

prudentia, haec omnia impleta ſunt carnibus, quaecumque autem prudentia ſunt, minus, niſi forte carnem aliquam ipſam per ſe ſenſuum cauſa alicubi ita conſtruxit, ut linguae ſpeciem; plurima vero illa ratione finxit; natura enim cum neceſſitate generata et concreta nullo modo ſuscipit denſum os multamque carnem una cum ſenſu acute percipiente; maxime enim omnium haec capitis conſtructio haberet, ſi concurrere ſimul poſſent, hominumque genus carnoſum ſuper ſe habens et nervoſum validumque caput vitam nactum eſſet altero tanto multisque partibus longiorem, ſaniorem et dolore magis vacuam quam quae nunc eſt; nunc vero generis noſtri effectoribus, quum rationem haberent utrum diuturnius deteriusque an brevius ad tempus durans meliusque id redderent, videbatur longiori viliorique vitae brevior meliorque omni prorſus modo anteponenda eſſe; quocirca raro quidem oſſe, nullis vero carnibus nec nervis caput, quippe flexiones non habens, obtexerunt. omnes igitur has ob cauſas ad ſenſum quidem valentius et prudentius, multo autem imbecillius cuiusque viri corpori appoſitum eſt caput. nervos autem hanc ob cauſam et ita deus extremo capiti circumiecit et in orbem circa collum agglutinavit aequaliter, et maxillas extremas cum iis colligavit ſub naturam vultus; reliquos omnia per membra diſperſit, copulans articulum cum articulo. Atque oris noſtri vim dentibus et lingua et labiis neceſſariarum optimarumque rerum cauſa adornarunt qui nos adornaverunt, ſicut nunc diſpoſita ſunt, introitum quidem neceſſariarum rerum cauſa machinati, exitum vero optimarum cauſa; etenim neceſſarium eſt quicquid intrat alimentum praebens corpori, ſermonis vero flumen foris manans ſerviensque prudentiae pulcherrimum et optimum omnium fluminum. Caput vero neque oſſeum tantummodo nudum relinqui poterat propter anni tempora quae in utramque partem modum facile transeunt, neque etiam negligi obvolutum ita ut

ἀναίσθητον διὰ τὸν τῶν σαρκῶν ὄχλον περιιδεῖν γιγνομένην.
τῆς δὴ σαρκοειδοῦς φύσεως οὐ καταξηραινομένης * λεῖμμα *) 76
μεῖζον περιγιγνόμενον ἐχωρίζετο, τὸ νῦν λεγόμενον δέρμα.
τοῦτο δὲ διὰ τὴν περὶ τὸν ἐγκέφαλον νοτίδα ξυνιὸν αὐτὸ
πρὸς αὐτὸ καὶ βλαστάνον κύκλῳ περιημφιέννυ τὴν κεφαλήν·
ἡ δὲ νοτὶς ὑπὸ τὰς ῥαφὰς ἀνιοῦσα ἦρδε καὶ ξυνέκλεισεν
αὐτὸ ἐπὶ τὴν κορυφὴν οἷον ἅμμα ξυναγαγοῦσα. τὸ δὲ τῶν
ῥαφῶν παντοδαπὸν εἶδος γέγονε διὰ τὴν τῶν περιόδων δύ-
ναμιν καὶ τῆς τροφῆς, μᾶλλον μὲν ἀλλήλοις μαχομένων τού-
των πλείους, * ἧττον δὲ ἐλάττους. τοῦτο δὴ πᾶν τὸ δέρ- B
μα κύκλῳ κατεκέντει πυρὶ τὸ θεῖον, τρηθέντος **) δὲ καὶ
τῆς ἰκμάδος ἔξω δι' αὐτοῦ φερομένης τὸ μὲν ὑγρὸν καὶ
θερμὸν ὅσον εἰλικρινὲς ἀπήει, τὸ δὲ μικτὸν ἐξ ὧν καὶ τὸ
δέρμα ἦν, αἰρόμενον μὲν ὑπὸ τῆς φορᾶς ἔξω μακρὸν ἐτεί-
νετο, λεπτότητα ἴσην ἔχον τῷ κατακεντήματι, διὰ δὲ βρα-
δυτῆτα ἀπωθούμενον ὑπὸ τοῦ περιεστῶτος ἔξωθεν πνεύμα-
τος πάλιν ἐντὸς ὑπὸ τὸ δέρμα εἱλούμενον ***) κατεῤῥιζοῦτο.
* καὶ κατὰ ταῦτα δὴ τὰ πάθη τὸ τριχῶν γένος ἐν τῷ δέρ- C
ματι πέφυκε, ξυγγενὲς μὲν ἱμαντῶδες ὂν αὐτοῦ, σκληρότε-
ρον δὲ καὶ πυκνότερον τῇ πιλήσει τῆς ψύξεως, ἣν ἀπο-
χωριζομένη δέρματος ἑκάστη θρὶξ ψυχθεῖσα ξυνεπιλήθη.
τούτῳ δὴ λασίαν ἡμῶν ἀπειργάσατο τὴν κεφαλὴν ὁ ποιῶν,
χρώμενος μὲν αἰτίοις τοῖς εἰρημένοις, διανοούμενος δὲ ἀντὶ
σαρκὸς αὐτὸ δεῖν εἶναι στέγασμα τῆς περὶ τὸν ἐγκέφαλον
ἕνεκα ἀσφαλείας κοῦφον καὶ * θέρους χειμῶνός τε ἱκανὸν D
σκιὰν καὶ σκέπην παρέχειν, εὐαισθησίας δὲ οὐδὲν διακώ-
λυμα ἐμποδὼν γενησόμενον. Τὸ δὲ ἐν τῇ περὶ τοὺς δα-
κτύλους καταπλοκῇ τοῦ νεύρου καὶ τοῦ δέρματος ὀστοῦ τε,
ξυμμιχθὲν ἐκ τριῶν, ἀποξηρανθὲν ἓν κοινὸν ξυμπάντων
σκληρὸν γέγονε δέρμα, τοῖς μὲν ξυναιτίοις τούτοις δημιουρ-
γηθέν, τῇ δ' αἰτιωτάτῃ διανοίᾳ τῶν ἔπειτα ἐσομένων ἕνεκα
εἰργασμένον· ὡς γάρ ποτε ἐξ ἀνδρῶν γυναῖκες καὶ τἆλλα
θηρία * γενήσοιτο, ἠπίσταντο οἱ ξυνιστάντες ἡμᾶς, καὶ δὴ E
καὶ τῆς τῶν ὀνύχων χρείας ὅτι πολλὰ τῶν θρεμμάτων καὶ

---

*) ἄλλ. λέμμα. **) γρ. τρυθέντος.
***) γρ. εἰλλόμενον. ἴσ. ἰλλόμενον.

hebes ſenſusque expers fieret propter carnis copiam. carnoſae igitur naturae non exſiccatae reliquiae maiores ſuperſtites ſeparatae ſunt, quae nunc dicuntur cutis. haec autem per humorem cerebrum circumfluentem in ſe ipſa coaleſcens et circumcirca pullulans circumdedit caput; humor vero ſub ſuturas adſcendens irrigavit eam et clauſit in verticem velut vinculum coniungens. ſuturarum vero ſpecies multiplex exſtitit per circuituum et alimenti vim; magis enim his inter ſe pugnantibus, plures, minus vero, pauciores prodeunt. hanc vero totam cutem circumcirca igne compunxit deus, qua quidem perforata et humore foris per eam effluente humidum et calidum quantum purum abit, mixtum vero ex iisdem e quibus etiam cutis erat, ab agitatione foras eiatum in longum extendebatur, tenuitatem aequalem habens punctioni, propter tarditatem autem repulſum ab aëre extrinſecus circumfuſo rurſus intus ſub cutem conſtrictum radices egit. atque ex his affectionibus capillorum genus in cute effloruit, cognatum quidem eius quippe quod lori formam et ſimilitudinem habeat, durius vero ac denſius propter refrigerationis vim contrahentem, qua ſeparatus a cute quisque capillus refrigeratus et conſtrictus obriguit. itaque hirſutum noſtrum reddidit caput opifex, cauſis adductus iam memoratis et arbitratus carnis loco id oportere eſſe tegumentum cerebri tutandi cauſa leve et aeſtate hiemeque umbram et operimentum praebens ſenſuumque perſpicacitati nullum inferens impedimentum. Quod vero ad nervi, cutis et oſſis complexionem attinet in digitis conſpicuam, commixta e tribus exſiccataque una omnibus communis exſtitit dura cutis, ex cauſis quidem illis adiuvantibus facta, a mente vero quae ſuprema eſt cauſa propter ea quae in poſterum futura eſſent procreata; aliquando enim e viris mulieres ceteraque animalia proditura eſſe ſciebant qui nos finxerunt, atque etiam unguium uſum multis animantibus multasque ad

ἐπὶ πολλὰ δεήσοιτε *) ᾔδεσαν· ὅθεν ἐν ἀνθρώποις εὐθὺς γιγνομένοις ὑπετυπώσαντο τὴν τῶν ὀνύχων γένεσιν. τούτῳ δὴ τῷ λόγῳ καὶ ταῖς προφάσεσι ταύταις δέρμα, τρίχας ὄνυχάς τε ἐπ' ἄκροις τοῖς κώλοις ἔφυσαν.

Ἐπειδὴ **) δὲ πάντ' ἦν τὰ τοῦ θνητοῦ ζώου ξυμπεφυκότα μέρη καὶ μέλη, τὴν δὲ ζωὴν ἐν * πυρὶ καὶ πνεύματι 77
ξυνέβαινεν ἐξ ἀνάγκης ἔχειν αὐτῷ ***), καὶ διὰ ταῦτα ὑπὸ τούτων τηκόμενον κενούμενόν τε ἔφθινε, βοήθειαν αὐτῷ θεοὶ μηχανῶνται. τῆς γὰρ ἀνθρωπίνης ξυγγενῆ φύσεως φύσιν ἄλλαις ἰδέαις καὶ αἰσθήσεσι κεραννύντες, ὥςθ' ἕτερον ζῶον εἶναι, φυτεύουσιν· ἃ δὴ νῦν ἥμερα δένδρα καὶ φυτὰ καὶ σπέρματα φυτευθέντα †) ὑπὸ γεωργίας τιθασσῶς πρὸς ἡμᾶς ἔσχε· πρὶν δ' ἦν μόνα τὰ τῶν ἀγρίων γένη, πρεσβύτερα * τῶν ἡμέρων ὄντα. πᾶν γὰρ οὖν ††), ὅ τιπερ ἂν B
μετάσχῃ τοῦ ζῆν, ζῶον μὲν ἂν ἐν δίκῃ λέγοιτο ὀρθότατα· μετέχει γε μὴν τοῦτο ὃ νῦν λέγομεν τοῦ τρίτου ψυχῆς εἴδους, ὃ μεταξὺ φρενῶν ὀμφαλοῦ τε ἱδρῦσθαι λόγος, ᾧ δόξης μὲν λογισμοῦ τε καὶ νοῦ μέτεστι τὸ μηδέν, αἰσθήσεως δὲ ἡδείας καὶ ἀλγεινῆς μετὰ ἐπιθυμιῶν· πάσχον γὰρ διατελεῖ πάντα· στραφέντι δ' αὐτῷ ἐν ἑαυτῷ †††) περὶ ἑαυτό, τὴν μὲν ἔξωθεν ἀπωσαμένῳ κίνησιν, τῇ δ' οἰκείᾳ * χρησα- C
μένῳ, τῶν αὑτοῦ τι λογίσασθαι κατιδόντι φύσιν οὐ παραδέδωκεν ἡ γένεσις. διὸ δὴ ζῇ μέν, ἔστι τε οὐχ ἕτερον ζῶον, μόνιμον δὲ καὶ κατερριζωμένον πέπηγε διὰ τὸ τῆς ὑφ' ἑαυτοῦ κινήσεως ἐστερῆσθαι.

Ταῦτα δὴ τὰ γένη πάντα (*) φυτεύσαντες οἱ κρείττους τοῖς ἥττοσιν ἡμῖν τροφήν, τὸ σῶμα (**) ἡμῶν διωχέτευσαν τέμνοντες οἷον ἐν κήποις ὀχετούς, ἵν' ὥςπερ ἐκ νάματος ἐπιόντος ἄρδοιτο. καὶ πρῶτον μὲν ὀχετοὺς κρυφαίους ὑπὸ τὴν * ξύμφυσιν τοῦ δέρματος καὶ τῆς σαρκὸς δύο φλέβας ἔτε- D
μον νωτιαίας, δίδυμον ὡς τὸ σῶμα ἐτύγχανε δεξιοῖς τε καὶ ἀριστεροῖς ὄν. ταύτας δὲ καθῆκαν παρὰ τὴν ῥάχιν, καὶ τὸν

*) γρ. δεήσοιντο. **) γρ. Ἐπεί. ***) γρ. αὐτό.
†) ἄλλ. παιδευθέντα. ††) γρ. πᾶν γάρ. †††) γρ. αὐτῷ.
(*) γρ. γένη. (**) γρ. τῷ σώματι.

res necessarium fore intelligebant; quocirca in hominibus statim ut nati sunt unguium naturam formarunt. hac igitur ratione hisque de caussis cutem, capillos et ungues extremis membris apposuerunt.

Quoniam vero omnes mortalis animantis natura erant copulatae partes et membra, et vitam necessario illud in igne et aëre habebat, a quibus liquefactum et exhaustum interibat, auxilium ei dii excogitarunt. naturam enim humanae naturae cognatam aliis cum formis et sensibus temperantes procreant aliud quoddam animal; quae quidem nunc arbores et plantae et semina ab agricultura fata mitia nobis sunt; ante autem erant sola agrestium genera, antiquiora sativis. omne enim quodcumque vivendi particeps est, animans rectissime dicetur; partem enim habet hoc quod nunc dicimus tertiae animi speciei, quam inter praecordia et umbilicum collocatam esse memoravimus, quae nullam quidem opinionis, rationis et intelligentiae partem habet. sensus vero iucundi et acerbi cum cupiditatibus coniuncti; ab omnibus enim rebus semper allicitur; quum vero in semet ipso et circa se ipsum vertatur, externam quidem motionem repellens et propria utens, ortus non hanc ei naturam tribuit ut eorum aliquid quae ad ipsum pertinent cognoscat et consideret. quamobrem vivit quidem nec diversum est ab animante, stabile vero et radicibus defixum obriguit, quia motu a se ipso proficiscente privatum est.

Haec igitur genera omnia serentes superiores nobis inferioribus alimenta, corpus nostrum alveis quibusdam distinxerunt secantes velut in hortis canales, ut tamquam e rivo invadente irrigaretur. ac primum quidem canales occultos finxerunt sub concretione cutis et carnis duas venas secantes in dorso, quod corpus quoque geminum erat dextra et sinistra parte. has autem demise-

γόνιμον μεταξὺ λαβόντες μυελόν, ἵνα οὗτός τε ὅτι μάλιστα θάλλοι, καὶ ἐπὶ τἄλλα εὔρους ἐντεῦθεν ἅτ' ἐπὶ κάταντες ἡ ἐπίχυσις γιγνομένη παρέχοι τὴν ὑδρείαν ὁμαλήν. μετὰ δὲ ταῦτα σχίσαντες περὶ τὴν κεφαλὴν τὰς φλέβας καὶ δι' ἀλλήλων * ἐναντίας πλέξαντες διεῖσαν, τὰς μὲν ἐκ τῶν δεξιῶν E
ἐπὶ τἀριστερὰ τοῦ σώματος, τὰς δ' ἐκ τῶν ἀριστερῶν ἐπὶ τὰ δεξιὰ κλίναντες, ὅπως δεσμὸς ἅμα τῇ κεφαλῇ πρὸς τὸ σῶμα εἴη μετὰ τοῦ δέρματος, ἐπειδὴ νεύροις οὐκ ἦν κύκλῳ κατὰ κορυφὴν περιειλημμένη, καὶ δὴ καὶ *) τὸ τῶν αἰσθήσεων πάθος ἵν' ἀφ' ἑκατέρων τῶν μερῶν εἰς ἅπαν τὸ σῶμα εἴη **) διαδιδόμενον. τὸ δ' ἐντεῦθεν ἤδη τὴν ὑδραγωγίαν παρεσκεύασαν τρόπῳ τινὶ τοιῷδε, ὃν * κατοψόμεθα 78
ῥᾷον προδιομολογησάμενοι τὸ τοιόνδε, ὅτι πάντα ὅσα ἐξ ἐλαττόνων ξυνίσταται στέγει τὰ μείζω, τὰ δ' ἐκ μειζόνων τὰ σμικρότερα οὐ δύναται, πῦρ δὲ πάντων γενῶν σμικρομερέστατον, ὅθεν δι' ὕδατος καὶ γῆς ἀέρος τε καὶ ὅσα ἐκ τούτων ξυνίσταται διαχωρεῖ καὶ στέγειν οὐδὲν αὐτὸ δύναται. ταὐτὸν δὴ καὶ περὶ τῆς παρ' ἡμῖν κοιλίας διανοητέον, ὅτι σιτία μὲν καὶ ποτὰ ὅταν εἰς αὐτὴν ἐμπέσῃ στέγει, πνεῦμα δὲ καὶ πῦρ * σμικρομερέστερα ὄντα τῆς αὐτῆς ξυστά- B
σεως οὐ δύναται. τούτοις οὖν κατεχρήσατο ὁ θεὸς εἰς τὴν ἐκ τῆς κοιλίας ἐπὶ τὰς φλέβας ὑδρείαν, πλέγμα ἐξ ἀέρος καὶ πυρὸς οἷον οἱ ***) κύρτοι ξυνυφηνάμενος, διπλᾶ κατὰ τὴν εἴσοδον ἐγκύρτια ἔχον †), ὧν θάτερον πάλιν διέπλεξε δίκρουν· καὶ ἀπὸ τῶν ἐγκυρτίων δὴ διετείνατο οἷον σχοίνους κύκλῳ διὰ παντὸς πρὸς τὰ ἔσχατα τοῦ πλέγματος. τὰ μὲν οὖν ἔνδον ἐκ πυρὸς ξυνεστήσατο τοῦ πλοκάνου * ἅπαν- C
τα, τὰ δ' ἐγκύρτια καὶ τὸ κύτος ἀεροειδῆ. καὶ λαβὼν αὐτὸ περιέστησε τῷ πλασθέντι ζώῳ τρόπον τοιόνδε ††). τὸ μὲν τῶν ἐγκυρτίων εἰς τὸ στόμα μεθῆκε, διπλοῦ δὲ ὄντος αὐτοῦ κατὰ μὲν τὰς ἀρτηρίας εἰς τὸν πλεύμονα καθῆκε θάτερον, τὸ δ' εἰς τὴν κοιλίαν παρὰ τὰς ἀρτηρίας· τὸ δ' ἕτερον σχίσας τὸ μέρος ἑκάτερον κατὰ τοὺς ὀχετοὺς τῆς ῥινὸς ἀφῆκε κοινόν, ὥσθ', ὅτε μὴ κατὰ στόμα ἴοι θάτερον, ἐκ

*) γρ. καὶ δή. **) γρ. ᾖ. ***) γρ. οἷοι.
†) γρ. ἔχοντος. ††) γρ. τρόπῳ τοιῷδε.

runt ad ſpinam, et genitalem interiectam medullam, ut haec quam maxime vigeret, et ad ceteras partes inde facile manans quippe ad declive infuſio aequalem praeberet irrigationem. deinde diffindentes circa caput venas et ex adverſo inter ſe nectentes transmiſerunt alias a dextris ad ſiniſtras corporis partes, alias a ſiniſtris ad dextras inclinantes, ut vinculum ſimul capitis cum corpore eſſet una cum cute, quoniam nervis circumcirca in vertice non continebatur, et ſenſuum ſimul affectio ab utrisque partibus univerſum in corpus distribueretur. deinceps vero iam aquae deductionem pararunt hoc fere modo, quem facilius perſpiciemus ſi hoc prius inter nos convenerit, omnia quae e minoribus componantur retinere maiora, quae vero e maioribus minora non poſſe retinere, ignem autem omnium minutiſſimis partibus conſtare, quocirca per aquam et terram et aërem et quaecumque ex his componantur pervadat nihilque eum retinere poſſit. idem igitur etiam de alvo noſtra ſtatuendum, eam cibos quidem et potus quando inciderint retinere, aërem vero et ignem qui minutioribus partibus conſtant quam ipſius coagmentatio non poſſunt. his igitur uſus eſt deus ad venas ex alvo irrigandas, reticulum ex aëre et igne quales naſſae ſunt contexens, duas in introitu convexitates habens, quarum alteram rurſus contexuit bicipitem; et a convexitatibus extendit tamquam funiculos circumcirca per totum ad extremitates reticulum. et interiores quidem texti partes omnes ex igne compoſuit, convexitates autem et complexum aëris ſpeciem habentes finxit. atque ſumens hoc circumiecit animali formato hac ratione. convexitates in os demiſit, duplices vero quum hae eſſent, alteram per arterias in pulmonem deiecit, alteram in alvum iuxta arterias; alteram vero diffindens partem utramque per canales naſi demiſit communem, ut, quando altera pars non per os iret, ex hac omnes etiam illius fluxio-

τούτου πάντα καὶ τὰ ἐκείνου * ῥεύματα ἀναπληροῦσθαι. D
τὸ δ' ἄλλο κύτος τοῦ κύρτου περὶ τὸ σῶμα ὅσον κοῖλον
ἡμῶν περιέφυσε, καὶ πᾶν δὴ τοῦτο τοτὲ μὲν εἰς τὰ ἐγκύρτια
ξυῤῥεῖν μαλακῶς, ἅτε ἀέρα ὄντα, ἐποίησε, τοτὲ δὲ ἀναῤῥεῖν μὲν
τὰ ἐγκύρτια, τὸ δὲ πλέγμα, ὡς ὄντος τοῦ σώματος μανοῦ,
δύεσθαι εἴσω δι' αὐτοῦ καὶ πάλιν ἔξω, τὰς δ' ἐντὸς τοῦ
πυρὸς ἀκτῖνας διαδεδεμένας ἀκολουθεῖν ἐφ' ἑκάτερα ἰόντος
τοῦ ἀέρος, καὶ τοῦτο, ἕωςπερ *) ἂν τὸ θνητὸν ξυνεστήκῃ
* ζῶον, μὴ διαπαύεσθαι γιγνόμενον. τούτῳ δὲ δὴ τῷ γένει E
τὸν τὰς ἐπωνυμίας θέμενον ἀναπνοὴν καὶ ἐκπνοὴν λέγομεν
θέσθαι τοὔνομα. πᾶν δὲ δὴ τό τ' ἔργον καὶ τὸ πάθος τοῦθ'
ἡμῶν τῷ σώματι γέγονεν ἀρδομένῳ καὶ ἀναψυχομένῳ τρέ-
φεσθαι καὶ ζῆν· ὁπόταν γὰρ εἴσω καὶ ἔξω τῆς ἀναπνοῆς
ἰούσης τὸ πῦρ ἐντὸς ξυνημμένον ἕπηται, διαιωρούμενον δὲ
ἀεὶ διὰ τῆς κοιλίας εἰςελθὸν * τὰ σιτία καὶ ποτὰ λάβῃ **), 79
τήκει δή, καὶ κατὰ σμικρὰ διαιροῦν, διὰ τῶν ἐξόδων ᾗπερ
πορεύεται διάγον, οἷον ἐκ κρήνης ἐπ' ὀχετοὺς ἐπὶ τὰς φλέ-
βας ἀντλοῦν αὐτά, ῥεῖν ὥσπερ δι' αὐλῶνος τοῦ ***) σώμα-
τος τὰ τῶν φλεβῶν ποιεῖ ῥεύματα.

Πάλιν δὲ τὸ τῆς ἀναπνοῆς ἴδωμεν πάθος, αἷς χρώ-
μενον αἰτίαις τοιοῦτον γέγονεν οἷόνπερ τὰ νῦν ἐστίν. ὧδ'
οὖν. ἐπειδὴ κενὸν οὐδέν ἐστιν εἰς ὃ τῶν φερομένων * δύ- B
ναιτ' ἂν εἰςελθεῖν τι, τὸ δὲ πνεῦμα φέρεται παρ' ἡμῶν
ἔξω, τὸ μετὰ τοῦτο ἤδη παντὶ δῆλον ὡς οὐκ εἰς κενόν,
ἀλλὰ τὸ πλησίον ἐκ τῆς ἕδρας ὠθεῖ, τὸ δὲ ὠθούμενον ἐξε-
λαύνει τὸ πλησίον ἀεί, καὶ κατὰ ταύτην τὴν ἀνάγκην πᾶν
περιελαυνόμενον εἰς τὴν ἕδραν, ὅθεν ἐξῆλθε τὸ πνεῦμα,
εἰςιὸν ἐκεῖσε καὶ ἀναπληροῦν αὐτὴν ξυνέπεται τῷ πνεύματι·
καὶ τοῦτο ἅμα πᾶν οἷον τροχοῦ περιαγομένου γίγνεται διὰ
τὸ κενὸν * μηδὲν εἶναι. διὸ δὴ τὸ τῶν στηθῶν καὶ τὸ τοῦ C
πλεύμονος ἔξω μεθιὲν τὸ πνεῦμα πάλιν ὑπὸ τοῦ περὶ τὸ
σῶμα ἀέρος, εἴσω διὰ μανῶν τῶν σαρκῶν δυομένου καὶ πε-
ριελαυνομένου, γίγνεται πλῆρες· αὖθις δὲ ἀποτρεπόμενος
ὁ ἀὴρ καὶ διὰ τοῦ σώματος ἔξω ἰὼν εἴσω τὴν ἀναπνοὴν πε-

*) γρ. ὥσπερ. **) γρ. λάβοι.
***) γρ. ὥσπερ αὐλῶνος διὰ τοῦ.

nes replerentur. reliquum vero naſſae complexum corpori noſtro quantum eius cavum erat circumiecit, et totum quidem hunc ita finxit ut modo in convexitates molliter conflueret quippe quae aër eſſent, modo refluerent convexitates, reticulum vero, quoniam corpus rarum eſſet, in hoc intraret rurſusque egrederetur, et ignis interiores radii conſtricti ſequerentur in utramque partem aërem progredientem, idque, quamdiu mortale animal conſiſteret, non deſineret fieri. huic vero generi qui nomina impoſuerit reſpirationis et exſpirationis vocabulis id dicimus nuncupaſſe. omne igitur hoc opus omnisque affectio haec corpori noſtro obtigit ut irrigatum et refrigeratum aleretur et viveret; quando enim reſpiratione ingrediente et egrediente ignis intus annexus ſequitur, ſurſum vero deorſum agitatus ſemper per alvum quum intravit cibos et potus comprehendit, liquefacit eos, et dum minutatim conciſos per exitus per quos meat traducit, tamquam e fonte in canales in venas eos inſundit eoque efficit ut per corpus quaſi per aquae ductum venarum fluant rivi.

Rurſus reſpirationis videamus affectionem quibus de cauſis talis extiterit qualis nunc eſt. quoniam vacuum nihil eſt in quod eorum quid quae feruntur intrare poſſit, ſpiritus autem noſter foras fertur, cuique iam patet eum non in vacuum abire, ſed vicinum e ſede ſua pellere, pulſum vero eiicere proximum quidque, et hac ex neceſſitate, quicquid exagitetur, id in ſedem e qua ſpiritus egreſſus fuerit, intrans eamque implens ſequi ſpiritum; et hoc totum velut ſi rota circumagatur ſimul fieri propterea quod nihil ſit vacuum. quocirca pectoris et pulmonis ſpiritus foras emiſſus ab aëre qui corpus circumfundit, per raras carnes intrat et circumagitur, iterum repletur; rurſus vero depulſus aër et per corpus foras emanans reſpirationem in-

ριωθεῖ κατὰ τὴν τοῦ στόματος καὶ τὴν τῶν μυκτήρων δίοδον. Τὴν δὲ αἰτίαν τῆς ἀρχῆς αὐτῶν θετέον τήνδε. * πᾶν D
ζῶον αὐτοῦ πάντως *) περὶ τὸ αἷμα καὶ τὰς φλέβας θερμότητα **) ἔχει, οἷον ἐν ἑαυτῷ πηγήν τινα ἐνοῦσαν πυρός· ὃ δὴ καὶ προσῃκάζομεν ***) τῷ τοῦ κύρτου πλέγματι, κατὰ μέσον διατεταμένον ἐκ πυρὸς πεπλέχθαι πᾶν, τὰ δὲ ἄλλα, ὅσα ἔξωθεν, ἀέρος. τὸ θερμὸν δὴ κατὰ φύσιν εἰς τὴν αὑτοῦ χώραν ἔξω πρὸς τὸ ξυγγενὲς ὁμολογητέον ἰέναι. δυεῖν δὲ ταῖν διεξόδοιν οὔσαιν, τῆς μὲν κατὰ τὸ σῶμα * ἔξω, E
τῆς δὲ αὖ κατὰ τὸ στόμα καὶ τὰς ῥῖνας, ὅταν μὲν ἐπὶ θάτερα ὁρμήσῃ, θάτερα περιωθεῖ· τὸ δὲ περιωσθὲν εἰς τὸ πῦρ ἐμπῖπτον θερμαίνεται, τὸ δ᾽ ἐξιὸν ψύχεται. μεταβαλλούσης δὲ τῆς θερμότητος καὶ τῶν κατὰ τὴν ἑτέραν ἔξοδον θερμοτέρων γιγνομένων πάλιν ἐκείνῃ ῥέπον αὖ τὸ θερμότερον μᾶλλον, πρὸς τὴν αὑτοῦ φύσιν φερόμενον, περιωθεῖ τὸ κατὰ θάτερα· τὸ δὲ τὰ αὐτὰ πάσχον καὶ τὰ αὐτὰ ἀνταποδιδὸν ἀεί, κύκλῳ †) οὕτω σαλευόμενον ἔνθα καὶ ἔνθα ἀπειργασμένον ὑπ᾽ ἀμφοτέρων τὴν ἀναπνοὴν καὶ ἐκπνοὴν γίγνεσθαι παρέχεται.

Καὶ δὴ καὶ τὰ τῶν περὶ τὰς ἰατρικὰς σικύας παθημάτων * αἴτια καὶ τὰ τῆς πόσεως ††) τά τε τῶν ῥιπτουμένων, 80
ὅσα ἀφεθέντα μετέωρα καὶ ὅσα ἐπὶ γῆς φέρεται, ταύτῃ διωκτέον, καὶ ὅσοι φθόγγοι ταχεῖς καὶ βραδεῖς ὀξεῖς τε καὶ βαρεῖς φαίνονται, τοτὲ μὲν ἀνάρμοστοι φερόμενοι δι᾽ ἀνομοιότητα τῆς ἐν ἡμῖν ὑπ᾽ αὐτῶν κινήσεως, τοτὲ δὲ ξύμφωνοι δι᾽ ὁμοιότητα. τὰς γὰρ τῶν προτέρων καὶ θαττόνων οἱ βραδύτεροι κινήσεις ἀποπαυομένας ἤδη τε εἰς ὅμοιον ἐληλυθυίας, * αἷς ὕστερον B
αὐτοὶ προσφερόμενοι κινοῦσιν ἐκείνας, καταλαμβάνουσι, καταλαμβάνοντες δὲ οὐκ ἄλλην ἐπεμβάλλοντες ἀνετάραξαν †††) κίνησιν, ἀλλ᾽ ἀρχὴν βραδυτέρας φορᾶς κατὰ τὴν τῆς θάττονος, ἀπολληγούσης δὲ ὁμοιότητα προσάψαντες μίαν ἐξ ὀξείας καὶ βαρείας ξυνεκεράσαντο πάθην· ὅθεν ἡδονὴν μὲν τοῖς ἄφροσιν, εὐφροσύνην δὲ τοῖς ἔμφροσι διὰ τὴν τῆς θεί-

*) ἴσ. αὖ τοῦ παντός. ἄλλ. αὐτοῦ πάντος. **) ἄλλ. θερμότατα. ***) γρ. προσεικάζομεν. †) ἄλλ. κύκλον. ††) ἴσ. καταπόσεως. †††) γρ. ἐνετάραξαν.

tro repellit per oris et narium transitum. Atque causa principii eorum ponenda est haec. omne animal universi circa sanguinem et venas calorem habet, quasi fons quidam ignis in eo sit; quod quidem etiam comparavimus cum nassa texta, dicentes totum per medium extensum ex igne contextum esse, reliqua exteriora ex aëre. calidum igitur naturae convenienter in locum suum foras ad cognatum consitendum est ire. duo enim quum exitus sint, per corpus foras unus, alter per os et nares, quando ad alterum tendit, alterum repellit; repulsum vero in ignem incidens incalescit, emanans vero refrigeratur. calor vero dum mutatur et quae circa alterum transitum sunt calidiora fiunt rursus illuc vergens id quod calidius est, quippe ad naturam suam tendens, repellit id quod circa alterum est; hoc autem, quod eadem patitur eademque semper reddit et ab utrisque hic et illic ita afficitur ut in orbem agitetur, efficit ut respiratio et exspiratio exsistant.

Atque etiam causae eorum quae cucurbitis medicis accidunt et eorum quae in devorando iisque fiunt quae iaciuntur, sive in sublime emittuntur sive in terram feruntur, hac ratione investigandae sunt, et quicumque soni celeres et tardi, acuti et graves reperiuntur, modo inconcinni propter dissimilitudinem motionis in nobis ab iis excitatae, modo concinentes propter similitudinem. priorum enim et celeriorum sonorum motus iam desinentes et ad simile progressos tardiores soni, qui serius ipsi ad motus progrediuntur et excitant illos, occupant, occupantes vero non alia iniecta motione turbant, sed principium tardioris agitationis secundum celerioris quidem, sed desinentis similitudinem adiungentes unam ex acuto et gravi temperant affectionem; unde voluptatem insipientibus, delectationem vero sapientibus pro-

ας ἁρμονίας μίμησιν ἐν θνηταῖς γενομένην φοραῖς παρέ-
σχον. Καὶ δὴ καὶ τὰ τῶν ὑδάτων πάντα ῥεύματα, * ἔτι δὲ C
τὰ τῶν κεραυνῶν πτώματα καὶ τὰ θαυμαζόμενα ἠλέκτρων
πέρι τῆς ἕλξεως καὶ τῶν Ἡρακλείων λίθων, πάντων τούτων
ὁλκὴ μὲν οὐκ ἔστιν οὐδενί ποτε, τὸ δὲ κενὸν εἶναι μηδὲν
περιωθεῖν τε αὑτὰ *) ταῦτα εἰς ἄλληλα, τό τε διακρινόμενα
καὶ ξυγκρινόμενα πρὸς τὴν αὐτῶν διαμειβόμενα ἕδραν ἕκα-
στα ἰέναι πάντα, τούτοις τοῖς παθήμασι πρὸς ἄλληλα ξυμ-
πλεχθεῖσι τεθαυματουργημένα τῷ κατὰ τρόπον ζητοῦντι φα-
νήσεται.

Καὶ δὴ * καὶ τὸ τῆς ἀναπνοῆς, ὅθεν ὁ λόγος ὥρμησε, D
κατὰ ταῦτα καὶ διὰ τούτων γέγονεν, ὥσπερ ἐν τοῖς πρό-
σθεν εἴρηται, τέμνοντος μὲν τὰ σιτία τοῦ πυρός, αἰωρου-
μένου δὲ ἐντὸς τῷ πνεύματι ξυνεπομένου, τὰς φλέβας δὲ
ἐκ τῆς κοιλίας τῇ ξυναιωρήσει πληροῦντος τῷ τὰ τετμημένα
αὐτόθεν ἀπαντλεῖν **), καὶ διὰ ταῦτα δὴ καθ' ὅλον τὸ σῶ-
μα πᾶσι τοῖς ζώοις τὰ τῆς τροφῆς νάματα οὕτως ἐπίῤῥυτα
γεγονέναι. νεότμητα δὲ καὶ ἀπὸ ξυγγενῶν * ὄντα, τὰ μὲν E
καρπῶν, τὰ δὲ χλόης, ἃ θεὸς ἐπ' αὐτὸ τοῦθ' ἡμῖν ἐφύ-
τευσεν, εἶναι τροφήν, παντοδαπὰ μὲν χρώματα ἴσχει διὰ
τὴν ξύμμιξιν, ἡ δ' ἐρυθρὰ πλείστη περὶ αὐτὸ χρόα διαθεῖ,
τῆς τοῦ πυρὸς τομῆς τε καὶ ἐξομόρξεως ἐν ὑγρῷ δεδημιουρ-
γημένη φύσις· ὅθεν τοῦ κατὰ τὸ σῶμα ῥέοντος τὸ χρῶμα
ἔσχεν οἵαν ὄψιν διεληλύθαμεν· ὃ καλοῦμεν αἷμα, νομὴν
σαρκῶν καὶ ξύμπαντος τοῦ σώματος, * ὅθεν ὑδρευόμενα 81
ἕκαστα πληροῖ τὴν τοῦ κενουμένου βάσιν. ὁ δὲ τρόπος τῆς
πληρώσεως ἀποχωρήσεώς τε γίγνεται, καθάπερ ἐν τῷ παντὶ
παντὸς ἡ φορὰ γέγονεν, ἣν τὸ ξυγγενὲς πᾶν φέρεται πρὸς
ἑαυτό. τὰ μὲν γὰρ δὴ περιεστῶτα ἐκτὸς ἡμᾶς τήκει τε ἀεὶ
καὶ διανέμει πρὸς ἕκαστον εἶδος τὸ ὁμόφυλον ἀποπέμπον ***),
τὰ δὲ ἔναιμα αὖ, κερματισθέντα ἐντὸς παρ' ἡμῖν καὶ πε-
ριειλημμένα ὥσπερ ὑπ' οὐρανοῦ ξυνεστῶτος ἑκάστου τοῦ
ζώου, * τὴν τοῦ παντὸς ἀναγκάζεται μιμεῖσθαι φοράν· B
πρὸς τὸ ξυγγενὲς οὖν φερόμενον ἕκαστον τῶν ἐντὸς μερι-

---

*) γρ. αὐτά. **) γρ. ἐπαντλεῖν.
***) ἴσ. ἀποπέμποντα.

pter divini concentus imitationem in mortalibus expressam agitationibus creant. Atque etiam quod ad aquarum flumina attinet, praeterea ad fulminum iactus et admirabilem electri lapidumque Heracliorum vim attrahendi, horum omnium nulli umquam tractus est, sed eo quod vacuum nihil est, illa se ipsa in se repellunt omniaque discreta et collecta in suam quidque sedem permutatam progrediuntur, propter has affectiones inter se connexas admirationem movere rite investiganti videbuntur.

Atque etiam respiratio, unde egressa est oratio, iccirco et has ob causas exstitit, quemadmodum supra dictum est; quia videlicet ignis cibos dividit, intus vero suspensus tenetur aëremque sequitur, et venas ex alvo una sublatus implet eo quod divisa inde exhaurit, hanc quidem ob causam totum per corpus omnibus animantibus alimenti rivi ita infunduntur. recens vero secti quum sint et a cognatis profecti, partim a fructibus, partim a gramine, quae quidem deus hanc ipsam ob causam nobis sevit, ut alimenta essent, varios quidem colores habent propter permixtionem, ruber tamen maxime in iis conspicuus est, ignis divisi et in humido expressi natura effecta; unde eius quod per corpus fluit color talem habet adspectum qualem descripsimus; quod quidem sanguinem appellamus, pabulum carnium universique corporis, unde irrigata quaeque implent exhausti basin. modus autem implendi et exhauriendi idem est quo in universitate quidque fertur, cognatum videlicet quidque ad semet ipsum. ea enim quae extrinsecus nos circumdant liquefaciunt semper et distribuunt ad speciem quamque cognatam mittentia; sanguinea autem, minutatim discerpta in nobis et comprehensa tamquam a caelo ab animante quoque composito, totius coguntur imitari cursum: ad cognatum igitur dum fertur quidque eorum quae intus partita sunt exhaustum tum

σθέντων τὸ κενωθὲν τότε πάλιν ἀνεπλήρωσεν. ὅταν μὲν δὴ
πλέον τοῦ ἐπιῤῥέοντος ἀπίῃ, φθίνει πᾶν, ὅταν δὲ ἔλαττον,
αὐξάνεται. νέα μὲν οὖν ξύστασις τοῦ παντὸς ζώου, καινὰ
τὰ τρίγωνα οἷον ἐκ δρυόχων ἔτι ἔχουσα τῶν γενῶν*), ἰσχυ-
ρὰν μὲν τὴν ξύγκλεισιν αὐτῶν πρὸς ἄλληλα κέκτηται, ξυμ-
πέπηγε δὲ ὁ πᾶς ὄγκος αὐτῆς ἁπαλός, ἅτε ἐκ * μυελοῦ μὲν C
νεωστὶ γεγονυίας, τεθραμμένης δὲ ἐν γάλακτι· τὰ δὴ περι-
λαμβανόμενα ἐν αὐτῇ τρίγωνα ἔξωθεν ἐπεισελθόντα, ἐξ ὧν
ἂν ᾖ τά τε σιτία καὶ ποτά, τῶν αὐτῆς τριγώνων παλαιό-
τερα ὄντα καὶ ἀσθενέστερα καινοῖς ἐπικρατεῖ τέμνουσα, καὶ
μέγα ἀπεργάζεται τὸ ζῶον τρέφουσα ἐκ πολλῶν ὁμοίων. ὅταν
δ' ἡ ῥίζα**) τῶν τριγώνων χαλᾷ διὰ τὸ πολλοὺς ἀγῶνας
ἐν πολλῷ χρόνῳ πρὸς πολλὰ ἠγωνίσθαι, τὰ μὲν τῆς τρο-
φῆς εἰσιόντα οὐκέτι * δύναται τέμνειν εἰς ὁμοιότητα ἑαυ- D
τοῖς, αὐτὰ δὲ ὑπὸ τῶν ἔξωθεν ἐπεισιόντων εὐπετῶς διαιρεῖ-
ται· φθίνει δὴ πᾶν ζῶον ἐν τούτῳ κρατούμενον, γῆράς τε
ὀνομάζεται τὸ πάθος. τέλος δέ, ἐπειδὰν τῶν περὶ τὸν μυε-
λὸν τριγώνων οἱ ξυναρμοσθέντες μηκέτι ἀντέχωσι δεσμοὶ τῷ
πόνῳ διεσταμένοι, μεθιᾶσι τοὺς τῆς ψυχῆς αὖ δεσμούς· ἡ
δὲ κατὰ φύσιν λυθεῖσα***) μεθ' ἡδονῆς ἐξέπτατο· πᾶν γὰρ
τὸ μὲν * παρὰ φύσιν ἀλγεινόν, τὸ δ' ᾗ πέφυκε γιγνόμε- E
νον ἡδύ. καὶ θάνατος δὴ κατὰ ταὐτὰ ὁ μὲν κατὰ νόσους
καὶ ὑπὸ τραυμάτων †) γιγνόμενος ἀλγεινὸς καὶ βίαιος, ὁ
δὲ μετὰ γῆρας ἰὼν ἐπὶ τέλος κατὰ φύσιν ἀπονώτατος τῶν
θανάτων καὶ μᾶλλον μεθ' ἡδονῆς γιγνόμενος ἢ λύπης.

Τὸ δὲ τῶν νόσων ὅθεν ξυνίσταται, δῆλόν που καὶ
παντί. τεττάρων γὰρ ὄντων γενῶν ἐξ ὧν ξυμπέπηγε * τὸ 82
σῶμα, γῆς, πυρός, ὕδατός τε καὶ ἀέρος, τούτων ἡ παρὰ
φύσιν πλεονεξία καὶ ἔνδεια καὶ τῆς χώρας μετάστασις ἐξ οἰ-
κείας ἐπ' ἀλλοτρίαν γιγνομένη, πυρός τε αὖ καὶ τῶν ἑτέ-
ρων, ἐπειδὴ γένη πλείονα ἑνὸς ὄντα τυγχάνει, τὸ μὴ προσ-
ῆκον ἕκαστον ἑαυτῷ προσλαμβάνειν ††), καὶ πάνθ' ὅσα τοι-
αῦτα, στάσεις καὶ νόσους παρέχει· παρὰ φύσιν γὰρ ἑκά-

*) γρ. γερῶν. **) γρ. ὅταν δὴ ῥίζαν.
***) γρ. λαθοῦσα. †) γρ. καὶ τραύματα.
††) γρ. προσλαμβάνει.

rursus implet. et quando plus quam influit decedit totum decrescit, quando vero minus, augescit. ac recens quidem totius animantis constructio, nova triangula adhuc habens e generibus illis quattuor tamquam e fundamento ficta, validam quidem compactionem eorum inter se possidet, composita vero universa eius moles est mollis, quippe e medulla constans recens nata et lacte nutrita; comprehensa igitur in ea triangula extrinsecus illata, e quibus cibi et potus constant, suis triangulis vetustiora et imbecilliora recentibus superat secans magnumque efficit animal nutriendo multis similibus. quando vero radix triangulorum laxatur propterea quod multa certamina longum per tempus multis contulit. alimenta ingressa iam nequeunt illa secare in partes sibi similes, sed ipsa ab iis quae extrinsecus invadunt facile dissolvuntur; consumitur igitur totum animal in hoc superatum, et senectus vocatur haec affectio. tandem vero, quum triangulorum medullae vincula concinnata iam non resistere possunt labore dissoluta, dimittunt etiam animi vincula; qui quidem secundum naturam solutus cum voluptate evolat; quicquid enim a natura aversum est, acerbum, quod vero ita peragitur ut naturae ratio exigit, iucundum. atque mors quoque similiter ea quae per morbos et vulnera contingit acerba et violenta, ea vero quae post senectutem ad finem pergit secundum naturam, minimam ex omnibus molestiam exhibet magisque iucunda quam tristis accidit.

De morbis autem, cuilibet sine dubio patet unde concitentur. etenim quattuor quum sint genera e quibus compactum est corpus, terra, ignis, aqua et aër, horum a natura aversa abundantia et defectus et migratio e loco proprio in alienum, ignis porro reliquorumque status (plura enim sunt uno genera), quando quidque non id quod sibi convenit assumit, et omnia eiusmodi seditiones et morbos inferunt; praeter naturam

στου γιγνομένου καὶ μεθισταμένου θερμαίνεται μὲν ὅσαπερ ἂν
πρότερον ψύχηται, ξηρὰ δὲ * ὄντα ἐς ὕστερον γίγνεται νο- B
τερά, καὶ κοῦφα δὴ καὶ βαρέα, καὶ *) πάσας πάντῃ μετα-
βολὰς δέχεται. μόνον γὰρ δή, φαμέν, ταὐτὸ ταὐτῷ κατὰ
ταὐτὸ καὶ ὡσαύτως καὶ ἀνὰ λόγον προςγιγνόμενον καὶ ἀπο-
γιγνόμενον ἐάσει ταὐτὸν ὂν αὑτῷ σῶν καὶ ὑγιὲς μένειν· ὃ
δ' ἂν πλημμελήσῃ τι τούτων ἐκτὸς **) ἀπιὸν ἢ προςιόν,
ἀλλοιότητας παμποικίλας καὶ νόσους φθοράς τε ἀπείρους
παρέξεται. Δευτέρων δὴ ξυστάσεων αὖ ***) κατὰ φύσιν ξυν-
εστηκυιῶν δευτέρα κατανόησις * νοσημάτων τῷ βουλομένῳ C
γίγνεται ξυννοῆσαι. μυελοῦ γὰρ ἐξ ἐκείνων ὀστοῦ τε καὶ
σαρκὸς καὶ νεύρου ξυμπαγέντος, ἔτι τε αἵματος ἄλλον μὲν
τρόπον, ἐκ δὲ τῶν αὐτῶν γεγονότος, τῶν μὲν ἄλλων τὰ
πλεῖστα ᾗπερ τὰ πρόσθεν, τὰ δὲ μέγιστα τῶν νοσημάτων
τῇδε χαλεπὰ ξυμπέπτωκεν· ὅταν ἀνάπαλιν ἡ γένεσις τούτων
πορεύηται, τότε ταῦτα διαφθείρεται. κατὰ φύσιν γὰρ σάρ-
κες μὲν καὶ νεῦρα ἐξ αἵματος γίγνεται, νεῦρον μὲν ἐξ ἰνῶν
διὰ τὴν ξυγγένειαν, * σάρκες δὲ ἀπὸ τοῦ παγέντος, ὃ πήγνυ- D
ται χωριζόμενον ἰνῶν· τὸ δὲ ἀπὸ τῶν νεύρων καὶ σαρκῶν
ὀπιὸν αὖ γλίσχρον καὶ λιπαρὸν ἅμα μὲν τὴν σάρκα κολλᾷ
πρὸς τὴν τῶν ὀστῶν φύσιν αὐτό τε τὸ περὶ τὸν μυελὸν
ὀστοῦν τρέφον αὔξει, τὸ δ' αὖ διὰ τὴν πυκνότητα τῶν
ὀστῶν διηθούμενον καθαρώτατον γένος τῶν τριγώνων λειό-
τατόν τε καὶ λιπαρώτατον, λειβόμενον ἀπὸ τῶν ὀστῶν καὶ
στάζον, ἄρδει τὸν * μυελόν. καὶ κατὰ ταῦτα μὲν γιγνομέ- E
νων ἑκάστων ὑγίεια ξυμβαίνει τὰ πολλά· νόσοι δέ, ὅταν
ἐναντίως. ὅταν γὰρ τηκομένη σὰρξ ἀνάπαλιν εἰς τὰς φλέ-
βας τὴν τηκεδόνα ἐξιῇ †), τότε μετὰ πνεύματος αἷμα πολύ
τε καὶ παντοδαπὸν ἐν ταῖς φλεψὶ χρώμασι καὶ πικρότησι ††)
ποικιλλόμενον, ἔτι δὲ ὀξείαις καὶ ἁλμυραῖς δυνάμεσι, χολὰς
καὶ ἰχῶρας καὶ φλέγματα ἴσχει παντοῖα· παλιναίρετα γὰρ
πάντα γεγονότα καὶ διεφθαρμένα τό τε αἷμα αὐτὸ πρῶτον

*) ἴσ. βαρέα καὶ τἄλλα πάσας.
**) γρ. πλημμελήσῃ τούτων ἕκαστον.
***) γρ. Δευτέρων αὖ ξυστ.
†) γρ. ἐξίῃ.
††) γρ. πυκνότησι.

enim quoque mutato et migrante incalefcunt quae prius frigebant, ficca autem in pofterum fiunt humida, et levia quoque et gravia ceteraque omnes omnino mutationes accipiunt. folum videlicet, ut ponimus, id quod fibi conftat et una eademque ratione et pro portione accedit et decedit, finet id quod idem eft atque ipfum falvum et fanum manere; quodcunque vero ab hac ratione aberrat decedens vel accedens, id diverfitates varii omnisque generis et morbos et corruptiones infinitas afferet. fecundae porro quum conftructiones naturae convenienter conflatae fint, fecunda morborum confideratio obtingit perfpecturo. quia enim medulla et offa et caro et nervus ex illis compacta funt, praeterea quoque fanguis, alio quidem modo, ex iisdem vero natus, reliquorum quidem morbi plurimi quemadmodum priores eveniunt, maximi vero iique graves hac ratione incidunt: quum videlicet eorum ortus ordine inverfo progreditur, tum corrumpuntur. fecundum naturam enim carnes et nervi e fanguine exfiftunt, et nervus quidem e fibris propter cognationem, carnes vero e compacto eo quod a fibris feparatum coaluit; quod autem a nervis et carnibus abscedit glutinofum illud quidem et pingue, id fimul carnem offium naturae agglutinat ipfaque medullam circumdantia offa nutrit et auget, id porro quod per denfitatem offium transfunditur puriffimum genus triangulorum, leviffimum et pinguiffimum, fluens ab offibus atque ftillans, irrigat medullam. et hac quidem ratione quaeque quum accidunt, fanitas obtingit ex maxima parte, morbi vero, quum contra. quum enim caro liquefcens rurfus in venas liquefcendi ftatum transmittit, tum una cum fpiritu fanguis multus et varius in venis coloribus et amaritudine, praeterea acidis et falfis viribus diftinctus, bilem et ferum et pituitam gignit omnis generis; contraria enim ratione quum omnia fiunt et corrumpuntur, ipfum fanguinem primum perdunt,

διόλλυσι, καὶ αὐτὰ οὐδεμίαν τροφὴν * ἔτι τῷ σώματι παρέ- 83
χοντα φέρεται πάντῃ διὰ τῶν φλεβῶν, τάξιν τῶν κατὰ φύ-
σιν οὐκέτ' ἴσχοντα *) περιόδων, ἐχθρὰ μὲν αὐτὰ αὑτοῖς
διὰ τὸ μηδεμίαν ἑαυτῶν ἀπόλαυσιν ἔχειν, τῷ ξυνεστῶτι δὲ
τοῦ σώματος καὶ μένοντι κατὰ χώραν πολέμια, διολλύντα
καὶ τήκοντα. ὅσον μὲν οὖν ἂν **) παλαιότατον ὂν τῆς σαρ-
κὸς τακῇ, δύσπεπτον γιγνόμενον μελαίνει μὲν ὑπὸ παλαιᾶς
ξυγκαύσεως, διὰ δὲ τὸ πάντῃ διαβεβρῶσθαι πικρὸν ὂν παντὶ
χαλεπὸν προσπίπτει * τοῦ σώματος, ὅσον ἂν μήπω διε- B
φθαρμένον ᾖ ***). καὶ τοτὲ μὲν ἀντὶ τῆς πικρότητος ὀξύτητα
ἔσχε τὸ μέλαν χρῶμα, ἀπολεπτυνθέντος μᾶλλον τοῦ πικροῦ·
τοτὲ δὲ ἡ πικρότης αὖ βαφεῖσα αἵματι χρῶμα ἔσχεν ἐρυ-
θρότερον, τοῦ δὲ μέλανος τούτῳ ξυγκεραννυμένου χολῶδες·
ἔτι δὲ ξυμμίγνυται ξανθὸν χρῶμα μετὰ τῆς πικρότητος,
ὅταν νέα ξυντακῇ σὰρξ ὑπὸ τοῦ περὶ τὴν φλόγα πυρός.
καὶ τὸ μὲν κοινὸν ὄνομα πᾶσι τούτοις ἤ τινες ἰατρῶν * που C
χολὴν ἐπωνόμασαν †) ἢ καί τις ὢν δυνατὸς εἰς πολλὰ μὲν
καὶ ἀνόμοια βλέπειν, ὁρᾶν δ' ἐν αὐτοῖς ἓν γένος ἐνὸν ἄξιον
ἐπωνυμίας πᾶσι· τὰ δ' ἄλλα ὅσα χολῆς εἴδη λέγεται, κατὰ
τὴν χρόαν ἔσχε λόγον αὐτῶν ἕκαστον ἴδιον. ἰχὼρ δέ, ὁ μὲν
αἵματος ὀρὸς ††) πρᾶος, ὁ δὲ μελαίνης χολῆς ὀξείας τε
ἄγριος, ὅταν ξυμμιγνύηται διὰ θερμότητα ἁλμυρᾷ δυνά-
μει· καλεῖται δὲ ὀξὺ φλέγμα τὸ τοιοῦτον. τὸ δ' αὖ με-
τὰ ἀέρος τηκόμενον ἐκ νέας καὶ ἁπαλῆς σαρκός, * τού- D
του δὲ ἀνεμωθέντος καὶ ξυμπεριληφθέντος ὑπὸ ὑγρότητος,
καὶ πομφολύγων ξυστασῶν ἐκ τοῦ πάθους τούτου καθ' ἑκά-
στην μὲν ἀοράτων διὰ σμικρότητα, ξυναπασῶν δὲ τὸν ὄγ-
κον †††) παρεχομένων ὁρατόν, χρῶμα ἐχουσῶν διὰ τὴν τοῦ
ἀφροῦ γένεσιν ἰδεῖν λευκόν, ταύτην πᾶσαν τηκεδόνα ἁπα-
λῆς σαρκὸς μετὰ πνεύματος ξυμπλακεῖσαν λευκὸν εἶναι φλέγ-
μα φαμέν. φλέγματος δὲ νέου ξυνισταμένου ὀρὸς (*) ἱδρὼς καὶ
δάκρυον, ὅσα * τε ἄλλα τοιαῦτα σῶμα τὸ καθ' ἡμέραν χεῖ- E
ται καθαιρόμενον. καὶ ταῦτα μὲν δὴ πάντα νόσων ὄργανα

*) γρ. κατὰ φύσιν ἔχοντα. **) γρ. αὖ. ***) γρ. εἴη.
†) γρ. ὠνόμασαν. ††) γρ. ὀῤῥός. †††) γρ. τῶν ὄγκων.
(*) γρ. ὀῤῥός.

et ipsa nullum alimentum iam corpori praebentia feruntur in omnes partes per venas, nullum iam conversionum naturae convenientium ordinem servantia, inimica ipsa inter se, quia nullum inter se usum afferunt, compactis vero corporis partibus et manentibus in loco infesta, perdentia et liquantia. quantum quidem carnis vetustissimi liquatur, id concoctu difficile fit et nigrescit propter veterem exustionem; quia vero penitus peresum est, amarum se exhibet omnibusque corporis partibus nondum corruptis incommodum accidit. et modo pro amaritudine acerbitatem accipit niger color, magis attenuato amaro, modo amaritudo sanguine tincta colorem nanciscitur rubriorem et, nigro cum hoc temperato, bili similem; praeterea flavus quoque color commiscetur cum amaritudine, quando recens caro colliquefacta est ab ignis flamma et commune his omnibus nomen bilis vel medici aliqui imposuerunt vel quispiam qui potuit multa et dissimilia perspicere unumque in his genus videre dignum a quo omnia denominarentur; reliquae autem quae bilis species dicuntur, secundum colorem propriam quaeque rationem habent. de sero autem, sanguinis quidem humor mitis est, nigrae vero bilis et acidae ferus, quum propter calorem commiscetur cum vi salsa; vocatur autem hic acida pituita. id porro quod cum aëre liquescit e recente et tenera carne, quum inflatum est unaque comprehensum ab humore, ita ut bullae coalescant ex hac affectione singulatim quidem sub adspectum non cadentes propter parvitatem, simul vero omnes molem exhibentes adspectabilem, et colorem habentes propter spumam orientem album adspectu, hanc omnem tenerae carnis liquescentis et cum aëre connexae affectionem albam dicimus pituitam esse. pituitae autem recens conflatae humor est sudor et lacryma et quaecumque alia corpus quotidie se purgans fundit. et haec quidem omnia morbo-

γέγονεν, ὅταν αἷμα μὴ ἐκ τῶν σιτίων καὶ ποτῶν ἢ πλη-
θύον *) κατὰ φύσιν, ἀλλ' ἐξ ἐναντίων τὸν ὄγκον παρὰ
τοὺς τῆς φύσεως λαμβάνῃ νόμους. διακρινομένης μὲν οὖν
ὑπὸ νόσων τῆς **) σαρκὸς ἑκάστης, μενόντων δὲ τῶν πυ-
θμένων αὐταῖς ἡμίσεια τῆς ξυμφορᾶς ἡ δύναμις· ἀνάληψιν
γὰρ ἔτι μετ' εὐπετείας ἴσχει. τὸ δὲ δὴ σάρκας * ὀστοῖς ξυν- 84
δοῦν ὁπότ' ἂν ***) νοσήσῃ, καὶ μηκέτι αὖ τὸ ἐξ ἰνῶν αἷ-
μα †) καὶ νεύρων ἀποχωριζόμενον ὀστῷ μὲν τροφή, σαρκὶ
δὲ πρὸς ὀστοῦν γίγνηται δεσμός, ἀλλ' ἐκ λιπαροῦ καὶ λείου
καὶ γλίσχρου τραχὺ καὶ ἁλμυρὸν αὐχμῆσαν ὑπὸ κακῆς διαί-
της γένηται, τότε ταῦτα πάσχον πᾶν τὸ τοιοῦτον καταψή-
χεται ††) μὲν αὐτὸ πάλιν ὑπὸ τὰς σάρκας καὶ τὰ νεῦρα, ἀφι-
στάμενον ἀπὸ τῶν ὀστῶν, αἱ δ' ἐκ τῶν * ῥιζῶν ξυνεκπί- B
πτουσαι τά τε νεῦρα γυμνὰ καταλείπουσι καὶ μεστὰ †††)
ἅλμης, αὐταὶ δὲ πάλιν εἰς τὴν αἵματος φορὰν ἐμπεσοῦσαι
τὰ πρόσθεν ῥηθέντα νοσήματα πλείω ποιοῦσι. χαλεπῶν δὲ
τούτων περὶ τὰ σώματα παθημάτων γιγνομένων μείζω ἔτι
γίγνεται τὰ πρὸ τούτων, ὅταν ὀστοῦν διὰ πυκνότητα σαρ-
κὸς ἀναπνοὴν μὴ λαμβάνον ἱκανήν, ὑπ' εὐρῶτος θερμαι-
νόμενον, σφακελίσαν μήτε τὴν τροφὴν καταδέχηται πάλιν
τε αὐτὸ * εἰς ἐκείνην ἐναντίως ἴῃ ψηχόμενον (*), ἡ δ' C
εἰς σάρκας, σὰρξ δὲ εἰς αἷμα ἐμπίπτουσα τραχύτερα πάντα
τῶν πρόσθεν τὰ νοσήματα ἀπεργάζηται. τὸ δ' ἔσχατον πάν-
των, ὅταν ἡ τοῦ μυελοῦ φύσις ἀπ' (**) ἐνδείας ἤ τινος
ὑπερβολῆς νοσήσῃ, τὰ μέγιστα καὶ κυριώτατα πρὸς θάνα-
τον τῶν νοσημάτων ἀποτελεῖ, πάσης ἀνάπαλιν τῆς τοῦ σώ-
ματος φύσεως ἐξ ἀνάγκης ῥυείσης. Τρίτον δ' αὖ νοσημάτων
εἶδος τριχῇ δεῖ διανοεῖσθαι γιγνόμενον, τὸ * μὲν ὑπὸ πνεύμα- D
τος, τὸ δὲ φλέγματος, τὸ δὲ χολῆς. ὅταν μὲν γὰρ ὁ τῶν πνευ-
μάτων τῷ σώματι ταμίας πλεύμων μὴ καθαρὰς παρέχῃ τὰς διεξ-
όδους ὑπὸ ῥευμάτων φραχθείς, ἔνθα μὲν οὐκ ἰόν, ἔνθα δὲ
πλέον ἢ τὸ προσῆκον πνεῦμα εἰσιὸν τὰ μὲν οὐ τυγχάνοντα

---

*) ἄλλ. πληθύσῃ. **) γρ. οὖν τῆς. ***) γρ. ὁπότε.
†) γρ. ἐξ ἐκείνων ἅμμα. ††) γρ. καταψύχεται.
†††) γρ. μετά. (*) γρ. ψυχόμενον.
(**) ἴσ. ὑπ'.

rum inſtrumenta exſtiterunt, quando ſanguis non e cibis et potibus naturae convenienter ſeſe implet, ſed e contrariis praeter naturae leges molem accipit. dum igitur a morbis caro quaeque disſolvitur, radices vero ei manent, dimidia eſt vis calamitatis; facile enim illa recuperari poteſt. quum autem id quod carnes cum oſſibus nectit aegrotat, nec iam ſanguis e fibris et nervis ſecretus oſſibus alimentum praebet, quamquam carnis et oſſium exſiſtit vinculum, ſed e pingui et levi et glutinoſo aſper et ſalſus fit, quippe areſcens propter pravum victum, tum quidque ita affectum conteritur quidem ipſum rurſus ſub carnes et nervos, ſecedens ab oſſibus, carnes vero e radicibus ſimul excidentes nervos relinquunt nudos plenosque ſalſi humoris, ipſae dein rurſus in ſanguinis curſum incidentes morbos ſupra dictos plures efficiunt. gravibus autem his corporis affectionibus maiores etiam exſiſtunt quae illas praecedunt, quum os propter carnis denſitatem reſpirationem non iuſtam accipit et a carie incaleſcens exeſumque alimentum nullum recipit, ipſumque in illud contrario modo revertitur contritum, hoc vero in carnes, et caro in ſanguinem incidens aſperiores omnes ſuperioribus morbos efficit. omnium autem extremum, quum medullae natura e defectu vel nimia aliqua copia aegrotat, maximos et ad mortem efficaciſſimos morbos affert, univerſa corporis natura cum neceſſitate ordine inverſo fluente. Tertiam morborum ſpeciem triſariam fieri oportet exiſtimari, e ſpiritu, e pituita et e bili. quando videlicet qui ſpirituum corpori procurator eſt pulmo non puros praebet transitus a fluxionibus obſtructus, ſpiritus huc quidem non intrans, illuc vero copioſior quam convenit ingrediens ea quae reſpiratione carent putrefacit,

ἀναψυχῆς σήπει, τὰ δὲ τῶν φλεβῶν διαβιαζόμενον *) καὶ
ξυνεπιστρέφον αὐτὰ τῆκόν τε τὸ σῶμα εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ
διάφραγμά τε ἴσχον ἐναπολαμβάνεται, καὶ μυρία * δὴ νο- E
σήματα ἐκ τούτων ἀλγεινὰ μετὰ πλήθους ἱδρῶτος ἀπείργα-
σται. πολλάκις δ' ἐν τῷ σώματι διακριθείσης σαρκὸς πνεῦμα
ἐγγενόμενον καὶ ἀδυνατοῦν ἔξω πορευθῆναι τὰς αὐτὰς τοῖς
ἐπεισεληλυθόσιν ὀδύνας **) παρέσχε, μεγίστας δέ, ὅταν πε-
ρὶ τὰ νεῦρα καὶ τὰ ταύτῃ φλέβια περιστὰν καὶ ἀνοιδῆσαν
τούς τε ἐπιτόνους καὶ τὰ ξυνεχῆ νεῦρα οὕτως εἰς τὸ ἐξό-
πισθεν κατατείνῃ τούτοις· ἃ δὴ καὶ ἀπ' αὐτοῦ τῆς ξυντο-
νίας τοῦ παθήματος τὰ νοσήματα τέτανοί τε καὶ ὀπισθότο-
νοι προσεῤῥήθησαν. ὧν καὶ τὸ φάρμακον χαλεπόν· πυρετοὶ
γὰρ οὖν δὴ τὰ τοιαῦτα γιγνόμενοι μάλιστα λύουσι. * τὸ δὲ 85
λευκὸν φλέγμα διὰ τὸ τῶν πομφολύγων πνεῦμα χαλεπὸν
ἀποληφθέν, ἔξω δὲ τοῦ σώματος ἀναπνοὰς ἴσχον ἠπιώτερον
μέν, καταποικίλλει δὲ τὸ σῶμα λεύκας ἀλφούς τε καὶ τὰ
τούτων ξυγγενῆ νοσήματα ἀποτίκτον. μετὰ χολῆς δὲ μελαί-
νης κερασθὲν ἐπὶ τὰς περιόδους τε τὰς ἐν τῇ κεφαλῇ θειο-
τάτας οὔσας ἐπισκεδαννύμενον καὶ ξυνταράττον αὐτάς, καθ'
ὕπνον μὲν ἰὸν πραότερον ***), ἐγρηγορόσι * δὲ ἐπιτιθέμενον B
δυσαπαλλακτότερον· νόσημα δὲ ἱερᾶς ὂν φύσεως ἐνδικώτατα
ἱερὸν λέγεται. φλέγμα δὲ ὀξὺ καὶ ἁλμυρὸν πηγὴ πάντων
νοσημάτων ὅσα γίγνεται καταῤῥοϊκά· διὰ δὲ τοὺς τόπους
εἰς οὓς ῥεῖ παντοδαποὺς ὄντας παντοῖα ὀνόματα †) εἴλη-
φεν. ὅσα δὲ φλεγμαίνειν λέγεται τοῦ σώματος, ἀπὸ τοῦ
κάεσθαί τε καὶ φλέγεσθαι διὰ χολὴν γέγονε πάντα. λαμβά-
νουσα * μὲν οὖν ἀναπνοὴν ἔξω παντοῖ' ἀναπέμπει φύμα- C
τα ††) ζέουσα, καθειργνυμένη δ' ἐντὸς πυρίκαυτα νοσή-
ματα πολλὰ ἐμποιεῖ, μέγιστον δέ, ὅταν αἵματι καθαρῷ ξυγ-
κερασθεῖσα τὸ τῶν ἰνῶν γένος ἐκ τῆς ἑαυτῶν διαφορῇ τά-
ξεως, αἳ διεσπάρησαν μὲν εἰς αἷμα, ἵνα ξυμμέτρως λεπτό-
τητος ἴσχοι καὶ πάχους καὶ μήτε διὰ θερμότητα ὡς ὑγρὸν
ἐκ μανοῦ τοῦ σώματος ἐκρέοι, μήτ' αὖ πυκνότερον δυσ-

---

*) ἴσ. διαβιβαζόμενον. **) ἄλλ. ὠδῖνας.
***) γρ. πραΰτερον. †) γρ. νοσήματα.
††) γρ. φυσήματα.

per venas autem traiectus unaque eas circumagens et liquefaciens corpus in medio hoc et fepto includitur; et innumerabiles ex his morbi acerbi multo cum fudore exfiftunt. faepe vero in corpore fecreta carne fpiritus exoriens qui egredi nequit eosdem quos qui ingreditur dolores creat, maximos vero, quando nervis et venis hac in parte exftantibus circumfufus et intumefcens ligamina nervosque continuos ita in partem pofteriorem distendit; qui quidem morbi ab ipfa intentionis affectione tenfiones (τετανοί et ὀπισθότονοι) nominati funt. quorum etiam remedium difficile; febres enim exfiftentes tales maxime folvunt. alba vero pituita propter bullarum fpiritum interclufum difficilis, extra corpus autem fi refpirationes habet, mitior quidem eft, corpus vero diftinguit albugines et vitiligines hisque cognatos morbos procreans. cum bili autem nigra temperata et in circuitus qui quidem diviniffimi funt in capite difperfa eosque perturbans, per fomnum quum invadit, lenior, vigilantes autem quum adoritur, difficilius repellitur; et morbus hic quum facrae fit naturae rectiffime facer appellatur. pituita autem acida et falfa fons eft omnium morborum qui deftillationes vocantur; quia vero loci in quos fluit varii funt, varia invenerunt morbi nomina. quaecumque porro corporis partes inflammatae dicuntur, eo quod incenduntur et inflammantur a bili, tales exfiftunt. et accipiens quidem refpirationem varias emittit vomicas ebulliens, inclufa vero intus multos urentes iniicit morbos, maximum autem, quando puro cum igne temperata fibrarum genus ex ordine fuo dimovet, quae difperfae funt in fanguinem, ut moderatam haberet tenuitatem et craffitudinem, et neque propter calorem quippe liquidus e raro corpore efflueret, neque, denfior fi effet, difficilius

κίνητον ὂν μόγις ἀναστρέφοιτο *) ἐν ταῖς * φλεψί. καιρὸν D
δὴ τούτων ἶνες τῇ τῆς φύσεως γενέσει φυλάττουσιν· ἃς
ὅταν τις καὶ τεθνεῶτος αἵματος ἐν ψύξει τε ὄντος πρὸς
ἀλλήλας ξυναγάγῃ, διαχεῖται πᾶν τὸ λοιπὸν αἷμα, ἐαθεῖσαι
δὲ ταχὺ μετὰ τοῦ περιεστῶτος αὐτὸ ψύχους ξυμπηγνύασι.
ταύτην δὴ τὴν δύναμιν ἐχουσῶν ἰνῶν ἐν αἵματι χολὴ φύσει
παλαιὸν αἷμα γεγονυῖα καὶ πάλιν ἐκ τῶν σαρκῶν ἐς τοῦτο
τετηκυῖα, θερμὴ καὶ ὑγρὰ κατ' ὀλίγον τὸ πρῶτον ἐμπί-
πτουσα πήγνυται διὰ * τὴν τῶν ἰνῶν δύναμιν, πηγνυμένη E
δὲ καὶ βίᾳ κατασβεννυμένη χειμῶνα καὶ τρόμον ἐντὸς παρέ-
χει. πλείων δ' ἐπιῤῥέουσα, τῇ παρ' αὐτῆς θερμότητι κρα-
τήσασα τὰς ἶνας εἰς ἀταξίαν ζέσασα διέσεισε **), καὶ ἐὰν
μὲν ἱκανὴ διὰ τέλους κρατῆσαι γένηται, πρὸς τὸ τοῦ μυε-
λοῦ διαπεράσασα γένος κάουσα ἔλυσε τὰ τῆς ψυχῆς αὐτόθεν
οἷον νεὼς πείσματα μεθῆκέ τε ἐλευθέραν, ὅταν δ' ἐλάττων
ᾖ τό τε σῶμα ἀντίσχῃ τηκόμενον, αὐτὴ κρατηθεῖσα ἢ κατὰ
πᾶν τὸ σῶμα ἐξέπεσεν, ἢ διὰ τῶν φλεβῶν εἰς τὴν κάτω ξυνω-
σθεῖσα ἢ τὴν ἄνω κοιλίαν, οἷον φυγὰς ἐκ πόλεως στασιασάσης
ἐκ τοῦ σώματος ἐκπίπτουσα, διαῤῥοίας καὶ * δυσεντερίας 86
καὶ τὰ τοιαῦτα νοσήματα πάντα παρέσχετο. τὸ μὲν οὖν ἐκ πυ-
ρὸς ὑπερβολῆς μάλιστα νοσῆσαν σῶμα ξυνεχῆ καύματα καὶ
πυρετοὺς ἀπεργάζεται, τὸ δ' ἐξ ἀέρος ἀμφημερινούς, τρι-
ταίους δ' ὕδατος διὰ τὸ νωθέστερον ἀέρος καὶ πυρὸς αὐτὸ
εἶναι· τὸ δὲ γῆς, τετάρτως ὂν νωθέστατον τούτων, ἐν τε-
τραπλασίαις περιόδοις χρόνου καθαιρόμενον ***), τεταρταίους
πυρετοὺς ποιῆσαν ἀπαλλάττεται μόγις.

* Καὶ τὰ μὲν περὶ τὸ σῶμα νοσήματα ταύτῃ ξυμβαί- B
νει γιγνόμενα, τὰ δὲ περὶ ψυχὴν διὰ σώματος ἕξιν τῇδε.
νόσον μὲν δὴ ψυχῆς ἄνοιαν ξυγχωρητέον· δύο δ' ἀνοίας
γένη, τὸ μὲν μανίαν, τὸ δ' ἀμαθίαν. πᾶν οὖν ὅ τι πάσχων
τις πάθος ὁπότερον αὐτῶν ἴσχει, νόσον προσρητέον. ἡδο-
νὰς δὲ καὶ λύπας ὑπερβαλλούσας τῶν νόσων μεγίστας θε-
τέον τῇ ψυχῇ· περιχαρὴς γὰρ ἄνθρωπος ὢν ἢ καὶ τἀναν-

---

*) γρ. ἀντιστρέφοιτο.
**) γρ. διέσωσε.
***) ἴσ. καθαιρούμενον.

moveretur vixque converteretur in venis. hanc igitur potestatem fibrae naturae conservant, quas si quis, etiam emortuo sanguine atque refrigerato, inter se colligat, reliquus omnis sanguis diffunditur, missae autem celeriter cum eum frigore circumfuso compingunt. hanc igitur vim quum fibrae habeant in sanguine, bilis quae natura vetustus sanguis fuit rursusque e carnibus in hoc liquata est, calida et humida paullatim primum incidens compingitur fibrarum vi compressa, compacta vero et vi exstincta procellam et tremorem intus excitat. uberior autem quum affluit, proprio suo calore superat fibras ebulliens et ita concutit ut perturbentur, et si perpetuo potuerit superare, ad medullae penetrans genus urendo solvit inde animi tamquam navis funes liberumque mittit, minus autem quum copiosa est corpusque resistit ne liquetur, ipsa superata aut per totum corpus expellitur, aut per venas in ventrem inferiorem vel superiorem contrusa, tamquam exsul e civitate seditiosa e corpore eiecta, profluvia, malos intestinorum habitus omnesque huiusmodi morbos infert. et corpus quidem ex igne nimio maxime aegrotans continuos calores et febres exhibet, ex aëre nimio aegrotans quotidianas, ex aqua tertianas, propterea quod segnior est aëre et igne; e terra vero si aegrotat, quae quadruplo segnior est illis, in quadruplicibus temporis circuitibus prosternitur febresque efficit quartanas a quibus vix liberatur.

Et corporis quidem morbi ita solent accidere, animi vero e corporis habitu sic exsistunt. morbum igitur animi dementiam esse fatendum, duo autem dementiae genera, insaniam unum, alterum insipientiam. quomodocumque igitur quispiam affectus alterutrum illorum habet, morbus haec affectio appellanda. voluptates vero et dolores effrenati maximi animi morbi ponendi; homo enim laetitia exsultans vel etiam contra

τία ὑπὸ λύπης πάσχων, σπεύδων τὸ * μὲν ἑλεῖν ἀκαίρως, C
τὸ δὲ φυγεῖν, οὔτε ὁρᾶν οὔτε ἀκούειν ὀρθὸν οὐδὲν δύνα-
ται, λυττᾷ δὲ καὶ λογισμοῦ μετασχεῖν ἥκιστα τότε δὴ δυ-
νατός. τὸ δὲ σπέρμα ὅτῳ πολὺ καὶ ῥυῶδες περὶ τὸν μυελὸν
γίγνεται, καὶ καθαπερεὶ δένδρον πολυκαρπότερον τοῦ ξυμ-
μέτρου πεφυκὸς ᾖ *), πολλὰς μὲν καθ' ἕκαστον ὀδύνας**),
πολλὰς δ' ἡδονὰς κτώμενος ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις καὶ τοῖς περὶ
τὰ τοιαῦτα τόκοις, ἐμμανὴς τὸ πλεῖστον γιγνόμενος τοῦ
βίου διὰ τὰς μεγίστας ἡδονὰς * καὶ λύπας, νοσοῦσαν καὶ D
ἄφρονα ἴσχων ὑπὸ τοῦ σώματος τὴν ψυχήν, οὐχ ὡς νοσῶν,
ἀλλ' ὡς ἑκὼν κακὸς κακῶς δοξάζεται. τὸ δὲ ἀληθές, ἡ περὶ
τὰ ἀφροδίσια ἀκολασία κατὰ τὸ πολὺ μέρος διὰ τὴν ἑνὸς γέ-
νους ἕξιν ὑπὸ μανότητος ὀστῶν ἐν σώματι ῥυώδη καὶ ὑγραί-
νουσαν νόσος ψυχῆς γέγονε. καὶ σχεδὸν δὴ πάντα ὁπόσα
ἡδονῶν ἀκρατία καὶ ὄνειδος ὡς ἑκόντων λέγεται τῶν κακῶν,
οὐκ ὀρθῶς ὀνειδίζεται· κακὸς μὲν γὰρ ἑκὼν οὐδείς, διὰ δὲ
πονηρὰν ἕξιν * τινὰ τοῦ σώματος καὶ ἀπαίδευτον τροφὴν E
ὁ κακὸς γίγνεται κακός, παντὶ δὲ ταῦτα ἐχθρὰ καὶ κακόν
τι ***) προσγίγνεται. καὶ πάλιν δὴ τὸ περὶ τὰς λύπας ἡ
ψυχὴ κατὰ ταὐτὰ διὰ σῶμα πολλὴν ἴσχει κακίαν. ὅπου γὰρ
ἂν οἱ τῶν ὀξέων καὶ τῶν ἁλυκῶν φλεγμάτων καὶ ὅσοι πι-
κροὶ καὶ χολώδεις χυμοὶ κατὰ τὸ σῶμα πλανηθέντες ἔξω
μὲν μὴ λάβωσιν ἀναπνοήν, ἐντὸς δὲ εἱλούμενοι †) τὴν
ἀφ' αὑτῶν ἀτμίδα * τῇ τῆς ψυχῆς φορᾷ ξυμμίξαντες ἀνα- 87
κερασθῶσι, παντοδαπὰ νοσήματα ψυχῆς ἐμποιοῦσι, μᾶλλον
καὶ ἧττον, καὶ ἐλάττω καὶ πλείω· πρός τε τοὺς τρεῖς τό-
πους ἐνεχθέντα τῆς ψυχῆς, πρὸς ὃν ἂν ἕκαστον ††) αὐτῶν
προσπίπτῃ, ποικίλλει μὲν εἴδη δυσκολίας καὶ δυσθυμίας
παντοδαπά, ποικίλλει δὲ †††) θρασύτητός τε καὶ δειλίας,
ἔτι δὲ λήθης ἅμα καὶ δυσμαθίας. πρὸς δὲ τούτοις, ὅταν
οὕτω κακῶς παγέντων πολιτεῖαι κακαὶ καὶ λόγοι κατὰ * πό- B
λεις ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ λεχθῶσιν, ἔτι δὲ μαθήματα μηδαμῇ
τούτων ἰατικὰ ἐκ νέων μανθάνηται, ταύτῃ κακοὶ πάντες οἱ

---

*) ἴσ. ἦν. ᾖ πεφυκώς, πολλὰς κτλ. **) γρ. ὠδῖνας.
***) ἴσ. καὶ ἄκοντι. †) ἴσ. ἰλλόμενοι. ††) ἴσ. ἕκαστος.
†††) γρ. ποικίλλῃ μὲν — ποικίλλῃ δέ.

dolore nimio affectus, dum hoc quidem immoderate ſtudet asſequi, illud vero fugere, neque videre neque audire quicquam recte poteſt, ſed furit et rationis compos minime eſſe tum poteſt. ſemen autem cui multum largeque fluens circa medullam obtingit et ſic comparatum ut arbor nimis fecunda, is multos dolores multasque voluptates in cupiditatibus earumque fetibus percipit, furioſus per maximam vitae partem exſiſtit propter maximas voluptates et dolores, et, animum quum habeat aegrotantem ac dementem per corpus, non aegrotus, ſed ultro malus male exiſtimatur. veritas autem ſic ſe habet: rerum Venerearum intemperantia magna ex parte per unius generis habitum propter oſſium raritatem in corpore affluentem et humidum exſiſtens animi morbus evadit. et omnis fere voluptatum intemperantia quae probro habetur, quaſi homines ſua ſponte ſint mali, non recte exprobratur; malus enim nemo eſt ſua ſponte, ſed per pravum quendam corporis habitum et incultam educationem malus exſiſtit quicumque malus evadit, et cuique hoc adverſum eſt et invito accidit. et rurſus quod ad dolores attinet animus ſimiliter per corpus multam accipit pravitatem. quando enim acris et ſalſae pituitae humores et quicumque amari et bilioſi per corpus vagantes foras reſpirationem non accipiunt, ſed intus conſtricti halitum ſuum cum animi curſu commiſcent et temperant, varios animi morbos inferunt, magis et minus, pauciores et plures; et ad tres illos animi locos delati, in quemcumque quisque eorum incurrit, varias diſtinguit moroſitatis et triſtitiae ſpecies, varias diſtinguit audaciae et timiditatis, praeterea etiam oblivionis tardique ingeni. ad haec vero quum ita male concretis civitates accedunt pravae et ſermones huiusmodi in civitatibus privatim et publice conferuntur, praeterea diſciplinae neutiquam his medentes a pueris percipiuntur, tum pravi omnes qui pravi evadimus dua-

κακοὶ διὰ δύο ἀκουσιώτατα γιγνόμεθα. ὧν αἰτιατέον μὲν τοὺς φυτεύοντας ἀεὶ τῶν φυτευομένων μᾶλλον καὶ τοὺς τρέφοντας τῶν τρεφομένων, προθυμητέον μήν, ὅπῃ τις δύναται, καὶ διὰ τροφῆς καὶ δι' ἐπιτηδευμάτων μαθημάτων τε φυγεῖν μὲν κακίαν, τοὐναντίον δὲ ἑλεῖν. ταῦτα μὲν οὖν δὴ τρόπος ἄλλος λόγων.

* Τὸ δὲ τούτων ἀντίστροφον αὖ, τὸ περὶ τὰς τῶν σω- C
μάτων καὶ διανοήσεων θεραπείας, αἷς αἰτίαις σώζεται, πάλιν εἰκὸς καὶ πρέπον ἀνταποδοῦναι· δικαιότερον γὰρ τῶν ἀγαθῶν πέρι μᾶλλον ἢ τῶν κακῶν ἴσχειν λόγον. πᾶν δὴ τὸ ἀγαθὸν καλόν, τὸ δὲ καλὸν οὐκ ἄμετρον· καὶ ζῶον οὖν τὸ τοιοῦτον ἐσόμενον ξύμμετρον θετέον. ξυμμέτρων *) δὲ τὰ μὲν σμικρὰ διαισθανόμενοι ξυλλογιζόμεθα, τὰ δὲ κυριώτατα
καὶ μέγιστα ἀλογίστως ἔχομεν. πρὸς γὰρ ὑγιείας * καὶ νό- D
σους ἀρετάς τε καὶ κακίας οὐδεμία ξυμμετρία καὶ ἀμετρία μείζων ἢ ψυχῆς αὐτῆς πρὸς σῶμα αὐτό· ὧν οὐδὲν σκοποῦμεν, οὐδ' ἐννοοῦμεν ὅτι ψυχὴν ἰσχυρὰν καὶ πάντῃ μεγάλην ἀσθενέστερον καὶ **) ἔλαττον εἶδος ὅταν ὀχῇ, καὶ ὅταν αὖ τοὐναντίον ξυμπαγῆτον τούτω, οὐ καλὸν ὅλον τὸ ζῶον (ἀξύμμετρον γὰρ ταῖς μεγίσταις ξυμμετρίαις), τὸ δ' ἐναντίως ἔχον πάντων θεαμάτων τῷ δυναμένῳ καθορᾶν κάλλιστον καὶ ἐρασμι-
ώτατον. * οἷον οὖν ὑπερσκελὲς ἢ καί τινα ἑτέραν ὑπὲρ ἕξιν ***) E
ἄμετρον ἑαυτῷ τι σῶμα ὂν ἅμα μὲν αἰσχρόν, ἅμα δ' ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῶν πόνων πολλοὺς μὲν κόπους, πολλὰ δὲ σπάσματα καὶ διὰ τὴν παραφορότητα πτώματα παρέχον μυρίων κακῶν αἴτιον ἑαυτῷ, ταὐτὸν δὴ διανοητέον καὶ περὶ τοῦ ξυναμφοτέρου, ζῶον ὃ καλοῦμεν, ὡς, ὅταν τε ἐν αὐτῷ ψυχὴ κρείττων οὖσα σώμα-
τος περιθύμως ἴσχῃ, διασείουσα * πᾶν αὐτὸ ἔνδοθεν νόσων 88
ἐμπίπλησι, καὶ ὅταν εἴς τινας μαθήσεις καὶ ζητήσεις ξυν-

---

*) ἄλλ. ξυμμετριῶν.
**) γρ. ἢ.
***) ἄλλ. ὑπέρεξιν. ἴσ. ὑπερέχουσαν ἕξιν.

bus de caufis exfiftimus minime e voluntate noftra aptis. quorum quidem culpa procreantibus quibusque magis attribuenda eft quam procreatis et educantibus magis quam educatis, conandum vero, quomodo quis poteft, per educationem et ftudia et difciplinas fugere pravitatem, contrarium autem asfequi. haec vero aliam defiderant disputandi rationem.

De eo autem quod ex altera parte his refpondet, de corporum et cogitationum curatione, quibus caufis adiuvantibus conferventur, confentaneum et conveniens eft viciffim exponi: aequius enim eft bonorum quam malorum rationem habere. omne igitur bonum eft pulchrum, pulchrum vero haud immoderatum; itaque animal quoque tale futurum moderatum et concinnum eft ponendum. et ex moderatis quidem ea quae parva funt percipimus et colligimus, veriffima autem et maxima haud confideramus. nam ad fanitates et morbos, virtutes et pravitates nulla moderatio et immoderatio maior eft quam animi ipfius ad corpus ipfum: quorum nihil perpendimus neque intelligimus, animum robuftum omnibusque partibus magnum imbecillior minorque fpecies quum vehat, quumque contrario modo ambo fint compacta, non pulchrum effe totum animal (abhorrere enim maxima a convenientia et moderatione), id vero quod contra fe habeat omnium effe fpectaculorum ei qui perfpicere poffit pulcherrimum et amabiliffimum. quemadmodum igitur corpus quod grandiora habet crura vel alio quopiam habitu nimio affectum fibique haud conveniens nec moderatum eft fimul deforme fe exhibet fimulque in laborum communitate multas laffitudines multasque convulfiones et propter vacillationes lapfus efficit infinitaque fibi mala infert, idem exiftimandum eft etiam de utroque coniuncto, animal quod appellamus: quando videlicet in eo animus infit potentior corpore exfultansque, eum totum concutere intusque morbis implere, et quum ad difciplinas aliquas et quaeftio-

τόνως †) ἴῃ, κατατήκει, διδαχάς τ' αὖ καὶ μάχας ἐν λόγοις ποιουμένη δημοσίᾳ καὶ ἰδίᾳ δι' ἐρίδων καὶ φιλονεικιῶν ††) γιγνομένων διάπυρον αὐτὸ ποιοῦσα λύει, καὶ ῥεύματα ἐπάγουσα, τῶν λεγομένων ἰατρῶν ἀπατῶσα τοὺς πλείστους, τἀναντία αἰτιᾶσθαι ποιεῖ· σῶμά τε ὅταν αὖ μέγα καὶ ὑπέρψυχρον *) σμικρᾷ ξυμφυὲς ἀσθενεῖ τε διανοίᾳ γένηται, διττῶν ἐπιθυμιῶν * οὐσῶν φύσει κατ' ἀνθρώπους, διὰ σῶμα μὲν E τροφῆς, διὰ δὲ τὸ θειότατον τῶν ἐν ἡμῖν φρονήσεως, αἱ τοῦ κρείττονος κινήσεις κρατοῦσαι καὶ τὸ μὲν σφέτερον αὔξουσαι, τὸ δὲ τῆς ψυχῆς κωφὸν καὶ δυσμαθὲς ἀμνῆμόν τε ποιοῦσαι τὴν μεγίστην νόσον ἀμαθίαν ἐναπεργάζονται. μία δὴ σωτηρία πρὸς ἄμφω, μήτε τὴν ψυχὴν ἄνευ σώματος κινεῖν μήτε σῶμα ἄνευ ψυχῆς, ἵνα ἀμυνομένω **) γίγνησθον ἰσοῤῥόπω καὶ ὑγιῆ. τὸν δὴ μαθηματικὸν * ἤ τινα ἄλ- C λην σφόδρα μελέτην διανοίᾳ κατεργαζόμενον καὶ τὴν τοῦ σώματος ἀποδοτέον κίνησιν, γυμναστικῇ προσομιλοῦντα, τόν τε αὖ σῶμα ἐπιμελῶς πλάττοντα τὰς τῆς ψυχῆς ἀποδοτέον κινήσεις, μουσικῇ καὶ πάσῃ φιλοσοφίᾳ προσχρώμενον, εἰ μέλλει δικαίως τις ἅμα μὲν καλός, ἅμα δὲ ἀγαθὸς ὀρθῶς κεκλήσεσθαι. Κατὰ δὲ ταὐτὰ ταῦτα καὶ τὰ μέρη θεραπευτέον, τὸ τοῦ παντὸς ἀπομιμούμενον εἶδος. τοῦ γὰρ σώματος ὑπὸ τῶν εἰσιόντων * καομένου τε ἐντὸς καὶ ψυχομένου, καὶ πάλιν D ὑπὸ τῶν ἔξωθεν ξηραινομένου καὶ ὑγραινομένου καὶ τὰ τούτοις ἀκόλουθα πάσχοντος ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν κινήσεων, ὅταν μέν τις ἡσυχίαν ἄγον τὸ σῶμα παραδιδῷ ταῖς κινήσεσι, κρατηθὲν διώλετο, ἐὰν δὲ ἣν τροφὸν καὶ τιθήνην τοῦ παντὸς προσείπομεν μιμῆταί τις, καὶ τὸ σῶμα μάλιστα μὲν μηδέποτε ἡσυχίαν ἄγειν ἐᾷ, κινῇ δὲ καὶ σεισμοὺς ἀεί τινας ἐμποιῶν αὐτῷ διὰ παντὸς * τὰς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς E ἀμύνηται κατὰ φύσιν κινήσεις, καὶ μετρίως σείων τά τε περὶ τὸ σῶμα πλανώμενα παθήματα καὶ μέρη κατὰ ξυγγενείας εἰς τάξιν κατακοσμῇ πρὸς ἄλληλα, κατὰ τὸν πρόσθεν λόγον ὃν περὶ τοῦ παντὸς ἐλέγομεν, οὐκ ἐχθρὸν παρ'

†) ἄλλ. εὐτόνως. ††) ἄλλ. φιλονεικίας.
*) ἄλλ. ὑπέρψυχον.
**) ἴσ. ἁμιλλωμένω.

nes contente aggrediatur, corpus liquefacere, docentem porro et altercantem publice et privatim, lites quum exoriantur et contentiones, fervidum corpus reddere et folvere, et fluxiones inferentem plurimos medicorum qui dicuntur adeo fallere ut contrariis caufam attribuant: contra fi corpus ingens nimisque fegne copulatum fuerit cum pufilla et imbecilla mente, quum duae cupiditates natura homini infitae fint, per corpus quidem alimenti, per diviniffimam vero noftri partem fapientiae, potentioris naturae motus fuperantes remque fuam augentes, animum vero hebetem et indocilem et immemorem reddentes maximum morbum infcitiam efficere. una igitur amborum falus reperitur, fi neque animum fine corpore movemus neque corpus fine animo, ut contendentia evadant aequalia inter fe atque fana. doctrinarum igitur ftudiofum vel in alia quapiam meditatione mentisque exercitatione verfantem corporis quoque motionem adiungere oportet, gymnafticam tractantem, eum contra qui corpus fedulo fingit et excolit, animi adiungere oportet motiones, mufica univerfaque philofophia utentem, fi iure quis voluerit fimul pulcher fimulque vere bonus appellari. Eadem vero hac ratione etiam partes curandae funt ad univerfitatis fpeciei fimilitudinem. etenim quum corpus ab iis quae ingrediuntur uratur intus et refrigeretur, rurfusque a rebus externis exficcetur et humectetur, eaque quae cum his coniuncta funt patiatur ab utrisque motionibus, quando quis quiefcens corpus tradit motionibus, fuperatum perit, quando vero quam altricem et nutricem univerfi appellavimus imitatur quispiam, et corpus omnino numquam quiefcere finit, fed movet et concuffiones femper aliquas ei iniiciens usquequaque interiores et exteriores repellit fecundum naturam motiones, modiceque concutiens affectiones in corpore vagantes eiusque partes pro cognatione in ordinem adducit inter fe, ex ea quam fupra de univerfo explicavimus oratione, non inimi-

ἐχθρὸν τιθέμενον ἐάσει πολέμους ἐντίκτειν τῷ σώματι καὶ
νόσους, ἀλλὰ φίλον παρὰ φίλον τεθὲν ὑγίειαν ἀπεργαζόμε-
νον παρέξει. τῶν δ' αὖ κινήσεων ἡ * ἐν ἑαυτῷ ὑφ' ἑαυ- 89
τοῦ ἀρίστη κίνησις (μάλιστα γὰρ τῇ διανοητικῇ καὶ τῇ τοῦ
παντὸς κινήσει ξυγγενής), ἡ δὲ ὑπ' ἄλλου χείρων· χειρίστη
δὲ ἡ κειμένου τοῦ σώματος καὶ ἄγοντος ἡσυχίαν δι' ἑτέρων
αὐτὸ κατὰ μέρη κινοῦσα. διὸ δὴ τῶν καθάρσεων καὶ ξυστά-
σεων τοῦ σώματος ἡ μὲν διὰ τῶν γυμνασίων ἀρίστη, δευ-
τέρα δὲ ἡ διὰ τῶν αἰωρήσεων κατά τε τοὺς πλοῦς καὶ ὅπη-
περ ἂν ὀχήσεις ἄκοποι γίγνωνται· τρίτον δὲ εἶδος κινήσεως
σφόδρα ποτὲ ἀναγκαζομένῳ χρήσιμον, * ἄλλως δὲ οὐδαμῶς B
τῷ νοῦν ἔχοντι προσδεκτέον, τὸ τῆς φαρμακευτικῆς καθάρ-
σεως γιγνόμενον ἰατρικόν. τὰ γὰρ νοσήματα, ὅσα μὴ με-
γάλους ἔχει κινδύνους, οὐκ ἐρεθιστέον φαρμακείαις· πᾶσα
γὰρ ξύστασις νόσων τρόπον τινὰ τῇ τῶν ζώων φύσει προσ-
έοικε. καὶ γὰρ ἡ τούτων ξύνοδος ἔχουσα τεταγμένους τοῦ
βίου γίγνεται χρόνους, τοῦ τε γένους ξύμπαντος, καὶ καθ'
αὑτὸ τὸ ζῶον εἱμαρμένον ἕκαστον ἔχον τὸν βίον φύεται, χω-
ρὶς τῶν ἐξ ἀνάγκης παθημάτων· * τὰ γὰρ τρίγωνα εὐθὺς C
κατ' ἀρχὰς ἑκάστου *) δύναμιν ἔχοντα ξυνίσταται μέχρι τι-
νὸς χρόνου δυνατὰ ἐξαρκεῖν, οὗ βίον οὐκ ἄν ποτέ τις εἰς
τὸ πέραν ἔτι βιῴη. τρόπος οὖν ὁ αὐτὸς καὶ τῆς περὶ τὰ
νοσήματα ξυστάσεως· ἣν **) ὅταν τις παρὰ τὴν εἱμαρμένην
τοῦ χρόνου φθείρῃ φαρμακείαις, ἅμα ἐκ σμικρῶν μεγάλα
καὶ πολλὰ ἐξ ὀλίγων νοσήματα φιλεῖ γίγνεσθαι. διὸ παιδα-
γωγεῖν δεῖ διαίταις πάντα τὰ τοιαῦτα, καθ' ὅσον ἂν ᾖ τῳ
σχολή, ἀλλ' * οὐ φαρμακεύοντα ***) κακὸν δύσκολον ἐρε- D
θιστέον. Καὶ περὶ μὲν τοῦ κοινοῦ ζώου καὶ τοῦ κατὰ τὸ
σῶμα αὐτοῦ μέρους, ᾗ τις ἂν καὶ διαπαιδαγωγῶν καὶ δια-
παιδαγωγούμενος ὑφ' αὑτοῦ μάλιστ' ἂν κατὰ λόγον ζῴη,
ταῦτα †) λελέχθω. τὸ δὲ δὴ παιδαγωγῆσον αὐτὸ μᾶλλόν που
καὶ πρότερον παρασκευαστέον εἰς δύναμιν ὅτι κάλλιστον καὶ
ἄριστον εἰς τὴν παιδαγωγίαν εἶναι. δι' ἀκριβείας μὲν οὖν

*) γρ. ἑκάστων. **) γρ. ἦν· ἃ
***) γρ. φαρμακεύοντας.
†) ἄλλ. ταύτῃ.

cum inimico oppofitum finet bella inferre corpori atque morbos, fed id contendet ut amicum amico oppofitum fanitatem efficiat. ex motionibus autem optima eft quae ipfa in fe a fe ipfa concitatur (maxime enim mentis et univerfitatis motioni cognata eft), quae vero aliunde concitatur, deterior; deterrima autem quae iacens corpus et quiefcens per alia particulatim movet. quocirca purgationum et confirmationum corporis ea quae per exercitationes fit optima, fecunda vero ea quae per penfiles geftationes fit in navigatione et quaecumque alia vectura eft haud laboriofa. ac tertia motionis fpecies admodum quandoque ei qui coactus eft utilis, alio vero nullo modo prudenti admittenda, fanatio quae medica purgatione peragitur. morbi enim, nifi magna intendunt pericula, non irritandi funt medicamentis; nam quaevis morborum conftitutio animantium naturae quodammodo fimilis eft. etenim horum coniunctio conftituta habet vitae tempora, tam genus univerfum, quam animal quodque per fe quod fatalem habens vitam nafcitur, quum ab affectionibus neceffariis difcefferis. triangula enim ftatim ab initio cuiusque vim habentia compofita funt ita ut ad tempus aliquod fufficere poffint, quod ultra numquam poterit aliquis vitam adhuc proferre. eadem igitur ratio eft morborum conftitutionis, quam fi quis praeter neceffitatem temporis corrumpit medicamentis, fimul e parvis magni et multi e paucis morbi folent fieri. quocirca regi omnes hos oportet praefcripta victus ratione, quantum quis oti habeat, non medicamentis adhibitis malum difficile eft irritandum. Ac de communi quidem animante eiusque parte corporea, quomodo quis gubernans et gubernatus a fe ipfe rationi convenientiffime vivat, haec dicta funto. ipfum vero quod recturum eft magis fine dubio et prius praeparandum pro viribus, ut quam pulcherrimum et optimum ad rectionem fit. accurate vero de his exponere operis

περὶ τούτων διελθεῖν ἱκανὸν ἂν γένοιτο αὐτὸ καθ' αὑτὸ
μόνον ἔργον· * τὸ δ' ἐν παρέργῳ κατὰ τὰ πρόσθεν ἑπόμε- E
νος ἄν τις οὐκ ἄπο τρόπου τῇδε σκοπῶν ὧδε τῷ λόγῳ
διαπεράναιτ' ἄν. καθάπερ εἴπομεν πολλάκις ὅτι τρία ψυχῆς
τριχῇ ἐν ἡμῖν εἴδη κατῴκισται, τυγχάνει δ' ἕκαστον κινή-
σεις ἔχον, οὕτω κατὰ ταὐτὰ καὶ νῦν ὡς διὰ βραχυτάτων
ῥητέον ὅτι τὸ μὲν αὐτῶν ἐν ἀργίᾳ διάγον καὶ τῶν ἑαυτοῦ
κινήσεων ἡσυχίαν ἄγον ἀσθενέστατον ἀνάγκη γίγνεσθαι, τὸ
δ' ἐν γυμνασίοις ἐῤῥωμενέστατον· διὸ φυλακτέον * ὅπως 90
ἂν ἔχωσι τὰς κινήσεις πρὸς ἄλληλα ξυμμέτρους. τὸ δὲ δὴ
περὶ τοῦ κυριωτάτου παρ' ἡμῖν ψυχῆς εἴδους διανοεῖσθαι
δεῖ τῇδε, ὡς ἄρα αὐτὸ δαίμονα θεὸς ἑκάστῳ δέδωκε, τοῦτο
ὃ δή φαμεν οἰκεῖν μὲν ἡμῶν ἐκ' ἄκρῳ τῷ σώματι, πρὸς
δὲ τὴν ἐν οὐρανῷ ξυγγένειαν ἀπὸ γῆς ἡμᾶς αἴρειν ὡς ὄν-
τας φυτὸν οὐκ ἔγγειον, ἀλλ' οὐράνιον, ὀρθότατα λέγοντες·
ἐκεῖθεν γάρ, ὅθεν ἡ πρώτη τῆς ψυχῆς γένεσις ἔφυ, * τὸ B
θεῖον τὴν κεφαλὴν καὶ ῥίζαν ἡμῶν ἀνακρεμαννὺν ὀρθοῖ
πᾶν τὸ σῶμα. τῷ μὲν οὖν περὶ τὰς ἐπιθυμίας ἢ φιλο-
νεικίας τετευτακότι *) καὶ ταῦτα διαπονοῦντι σφόδρα πάντα
τὰ δόγματα ἀνάγκη θνητὰ ἐγγεγονέναι, καὶ παντάπασι, καθ'
ὅσον μάλιστα δυνατὸν θνητῷ γίγνεσθαι, τούτου μηδὲ σμικρὸν
ἐλλιπεῖν **), ἅτε τὸ τοιοῦτον ηὐξηκότι· τῷ δὲ περὶ φιλομάθειαν
καὶ περὶ τὰς τῆς ἀληθείας φρονήσεις ἐσπουδακότι καὶ ταῦτα
μάλιστα τῶν αὑτοῦ γεγυμνασμένῳ * φρονεῖν μὲν ἀθάνατα καὶ C
θεῖα, ἄνπερ ἀληθείας ἐφάπτηται, πᾶσα ἀνάγκη που, καθ'
ὅσον δ' αὖ μετασχεῖν ἀνθρωπίνη φύσις ἀθανασίας ἐνδέχε-
ται, τούτου μηδὲν μέρος ἀπολιπεῖν ***), ἅτε δὲ ἀεὶ θερα-
πεύοντα τὸ θεῖον ἔχοντά τε αὐτὸν εὖ μάλα κεκοσμημένον
τὸν δαίμονα ξύνοικον ἐν αὑτῷ διαφερόντως εὐδαίμονα εἶ-
ναι. θεραπεία δὲ δὴ παντὶ †) παντὸς μία, τὰς οἰκείας ἑκά-
στῳ τροφὰς καὶ κινήσεις ἀποδιδόναι. τῷ δ' ἐν ἡμῖν θείῳ
ξυγγενεῖς * εἰσὶ κινήσεις αἱ τοῦ παντὸς διανοήσεις καὶ πε- D

---

*) γρ. τετηκότι.
**) ἄλλ. ἐλλείπειν.
***) ἄλλ. ἀπολείπειν.
†) γρ. πάντῃ.

ſit per ſe ipſum iam iuſti; ſubſicivis vero operis ſi quis priora ſequens explicare velit, haud inepte ita conſiderans oratione perſequatur. quemadmodum ſaepius diximus tres animi ſpecies trifariam in nobis conſtitutas eſſe, et quamque motiones habere, ita ſimiliter nunc quoque quam pauciſſimis dicendum eſt, eam quae in ſegnitia vivat et motionum ſuarum quietem capiat imbecillimam neceſſario exſiſtere, quae contra exerceatur, validiſſimam; quocirca curandum eſt ut motiones habeant inter ſe congruentes. de praeſtantiſſima vero animi noſtri ſpecie ſic exiſtimandum, deum cuique dediſſe ut genium hanc quam dicimus in ſummo nobis corpore habitare, et propter caeli cognationem a terra nos attollere, quippe qui ſimus animantia non terrena, ſed caeleſtia, rectiſſime hoc ponentes; illinc enim, unde primus animi ortus profectus eſt, divinum ſuspendens caput et radicem noſtram erigit totum corpus. in eo igitur qui in cupiditates et contentiones ſtudium operamque confert et in his vehementer ſe exercet, omnia decreta neceſſe eſt innaſci mortalia, planeque, quam maxime poteſt mortalis fieri, hac re ne paullulum quidem defici, quippe qui eam auxerit, eum contra, qui diſcendi amorem veritatisque cognitionem coluit et in his prae ceteris rebus ſuis ſe exercuit, immortalia et divina, ſiquidem veritatem asſequutus fuerit, prorſus neceſſe eſt cogitare, quantum natura humana immortalitatis poteſt compos eſſe, ea nullo modo deficiet, quum ſemper colat divinum habeatque admodum ornatum genium in ſe contubernalem, prae ceteris beatum eſſe. cultura autem cuique cuiusque rei una eſt haec, ut convenientes cuique paſtus et motiones attribuamus. iam divino nobis inſito cognatae ſunt motiones univerſi cogitationes et

ριφοραί. ταύταις δὴ ξυνεπόμενον ἕκαστον δεῖ, τὰς περὶ τὴν
γένεσιν ἐν τῇ κεφαλῇ διεφθαρμένας ἡμῶν περιόδους ἐξορ-
θοῦντα διὰ τὸ καταμανθάνειν τὰς τοῦ παντὸς ἁρμονίας τε
καὶ περιφοράς, τῷ κατανοουμένῳ τὸ κατανοοῦν ἐξομοιῶσαι
κατὰ τὴν ἀρχαίαν φύσιν, ὁμοιώσαντα δὲ τέλος ἔχειν τοῦ
προτεθέντος ἀνθρώποις ὑπὸ θεῶν ἀρίστου βίου πρός τε
τὸν παρόντα καὶ τὸν ἔπειτα χρόνον.

* Καὶ δὴ καὶ τὰ νῦν ἡμῖν ἐξ ἀρχῆς παραγγελθέντα E
διεξελθεῖν περὶ τοῦ παντὸς μέχρι γενέσεως ἀνθρωπίνης σχε-
δὸν ἔοικε τέλος ἔχειν. τὰ γὰρ ἄλλα ζῶα ᾗ γέγονεν αὖ, διὰ
βραχέων ἐπιμνηστέον, ὃ μή τις *) ἀνάγκη μηκύνειν· οὕτω
γὰρ ἐμμετρότερός τις ἂν αὐτῷ **) δόξειε περὶ τοὺς τούτων
λόγους εἶναι. τῇδ' οὖν ***) τὸ τοιοῦτον ἔστω λεγόμενον. Τῶν
γενομένων ἀνδρῶν ὅσοι δειλοὶ καὶ τὸν βίον ἀδίκως διῆλθον,
κατὰ λόγον τὸν εἰκότα γυναῖκες μετεφύοντο ἐν τῇ δευτέρᾳ
γενέσει. καὶ κατ' ἐκεῖνον * δὴ τὸν χρόνον διὰ ταῦτα θεοὶ 91
τὸν τῆς ξυνουσίας ἔρωτα ἐτεκτήναντο, ζῶον τὸ μὲν ἐν ἡμῖν,
τὸ δ' ἐν ταῖς γυναιξὶ ξυστήσαντες ἔμψυχον, τοιῷδε †) τρό-
πῳ ποιήσαντες ἑκάτερον. τὴν τοῦ ποτοῦ διέξοδον, ᾗ διὰ
τοῦ πλεύμονος τὸ πῶμα ὑπὸ τοὺς νεφροὺς εἰς τὴν κύστιν
ἐλθὸν καὶ τῷ πνεύματι θλιφθὲν ξυνεκπέμπει δεχομένη ††), ξυν-
έτρησαν εἰς τὸν ἐκ τῆς κεφαλῆς κατὰ τὸν αὐχένα καὶ διὰ τῆς
ῥάχεως μυελὸν ξυμπεπηγότα, * ὃν δὴ σπέρμα ἐν τοῖς πρό-
σθεν λόγοις εἴπομεν· ὁ δέ, ἅτ' ἔμψυχος ὢν καὶ λαβὼν
ἀναπνοὴν τοῦθ' ᾗπερ †††) ἀνέπνευσε, τῆς ἐκροῆς ζωτικὴν
ἐπιθυμίαν ἐμποιήσας αὐτῷ τοῦ γεννᾶν ἔρωτα ἀπετέλεσε.
διὸ δὴ τῶν μὲν ἀνδρῶν τὸ περὶ τὴν τῶν αἰδοίων φύσιν
ἀπειθές τε καὶ αὐτοκρατὲς γεγονός, οἷον ζῶον ἀνυπήκοον
τοῦ λόγου, πάντων δι' ἐπιθυμίας οἰστρώδεις ἐπιχειρεῖ κρα-
τεῖν· αἱ δ' ἐν ταῖς γυναιξὶν αὖ μῆτραί τε καὶ ὑστέραι λε-
γόμεναι * διὰ ταὐτὰ ταῦτα, ζῶον ἐπιθυμητικὸν ἐνὸν τῆς C
παιδοποιίας, ὅταν ἄκαρπον παρὰ τὴν ὥραν χρόνον πολὺν
γίγνηται, χαλεπῶς ἀγανακτοῦν φέρει, καὶ πλανώμενον πάντῃ
κατὰ τὸ σῶμα, τὰς τοῦ πνεύματος διεξόδους ἀποφράττον,

*) ἴσ. ὅτι μή τις. **) γρ. εὐμετρότερός τις αὐτῷ.
***) γρ. αὖ. †) γρ. τοιῷδε δέ. ††) γρ. δεχόμενοι.
†††) ἴσ. ταύτῃ ᾗπερ.

circuitus. has igitur ſequi oportet quemque, ut circuitus in capite noſtro per ortum corruptos emendet universi harmonias et circuitus perſpiciens, universo intellecto intelligendi vim ſimilem efficiat ſecundum priſtinam naturam, et hanc per ſimilitudinem finem asſequatur vitae optimae hominibus a diis propoſitae et in praesens et in poſterum tempus.

Iam vero nunc quae initio conſtituimus disſerere de universo usque ad ortum humanum ad finem videntur fere perducta eſſe. reliqua autem animantia quomodo procreata ſint, brevi memorandum, niſi forte neceſſitas poſtulat ut fuſius disputemus; ſic enim moderatior aliquis ſimimet ipſi videatur in his exponendis eſſe. ita igitur hoc explicetur. Virorum procreatorum quicumque ignavi fuerant vitamque iniuſte traduxerant, ex oratione veriſimili in mulieres transierunt in ſecundo ortu. et illo quidem tempore hanc ob cauſam dii concumbendi cupiditatem genuerunt, animal unum in nobis, alterum in mulieribus conſtituentes animatum, hac ratione fingentes utrumque. potus transitum, qua per pulmonem potio ſub renes pervenit in veſicam quae eam ſuscipit aëreque compreſſam una emittit, perforarunt in medullam ex capite in cervicem et per ſpinam compactam, quod quidem ſemen in oratione ſuperiore diximus; hoc autem, quippe animatum et reſpirans, ei parti qua reſpirat effluendi vitalem cupiditatem iniiciens generandi amorem procreavit. quocirca virorum quidem genitalium natura haud obediens et imperioſa, velut animal rationi non parens, omnibus per cupiditates furioſas conatur potiri; et mulierum quoque matrix et vulva quae dicitur easdem has ob cauſas, quum animal ſit liberorum procreandorum appetens, quando ſterilis praeter tempus diutius manet, graviter et indigne id fert, vagans totum per corpus ſpiritusque meatus obſtruens, et reſpirare non ſinens in an-

ἀναπνεῖν οὐκ ἐῶν εἰς ἀπορίας *) τὰς ἐσχάτας ἐμβάλλει καὶ
νόσους παντοδαπὰς ἄλλας παρέχεται, μέχριπερ ἂν ἑκατέρων
ἡ ἐπιθυμία καὶ ὁ ἔρως ἐξαγαγόντες οἷον ἀπὸ δένδρων **)
καρπὸν κᾶτα δρέψαντες, * ὡς εἰς ἄρουραν τὴν μήτραν D
ἀόρατα ὑπὸ σμικρότητος καὶ ἀδιάπλαστα ζῶα κατασπείραν-
τες, καὶ πάλιν διακρίναντες, μεγάλα ἐντὸς ἐκθρέψωνται καὶ
μετὰ ταῦτα εἰς φῶς ἀγαγόντες ζώων ἀποτελέσωσι γένεσιν.
Γυναῖκες μὲν οὖν καὶ τὸ θῆλυ πᾶν οὕτω γέγονε· τὸ δὲ τῶν
ὀρνέων φῦλον μετεῤῥυθμίζετο, ἀντὶ τριχῶν πτερὰ φύον,
ἐκ τῶν ἀκάκων ἀνδρῶν, κούφων δέ, καὶ μετεωρολογικῶν
μέν, ἡγουμένων δὲ δι' ὄψεως τὰς περὶ * τούτων ἀποδεί- E
ξεις βεβαιοτάτας εἶναι δι' εὐήθειαν. τὸ δ' αὖ πεζὸν καὶ
θηριῶδες γέγονεν ἐκ τῶν μηδὲν προςχρωμένων φιλοσοφίᾳ
μηδὲ ἀθρούντων τῶν περὶ τὸν οὐρανὸν πέρι***) μηδέν, διὰ
τὸ μηκέτι ταῖς ἐν τῇ κεφαλῇ χρῆσθαι περιόδοις, ἀλλὰ τοῖς
περὶ τὰ στήθη τῆς ψυχῆς ἡγεμόσιν ἕπεσθαι μέρεσιν. ἐκ
τούτων οὖν τῶν ἐπιτηδευμάτων τά τε πρόσθια †) κῶλα καὶ
τὰς κεφαλὰς εἰς γῆν ἑλκόμενα ὑπὸ ξυγγενείας ἤρεισαν, προ-
μήκεις τε καὶ παντοίας ἔσχον τὰς κορυφάς, ὅπῃ ξυνεθλί-
φθησαν * ὑπὸ ἀργίας ἑκάστων αἱ περιφοραί. τετράπουν 92
τε τὸ γένος αὐτῶν ἐκ ταύτης ἐφύετο καὶ πολύπουν τῆς προ-
φάσεως, θεοῦ βάσεις ὑποτιθέντος πλείους τοῖς μᾶλλον ἄφρο-
σιν, ὡς μᾶλλον ἐπὶ γῆν ἕλκοιντο. τοῖς δ' ἀφρονεστάτοις
αὐτῶν τούτων καὶ παντάπασι πρὸς γῆν πᾶν τὸ σῶμα κατα-
τεινομένοις ὡς οὐδὲν ἔτι ποδῶν χρείας οὔσης, ἄποδα αὐτὰ
καὶ ἰλυσπώμενα ἐπὶ γῆς ἐγέννησαν. τὸ δὲ τέταρτον γένος
ἔνυδρον γέγονεν ἐκ τῶν μάλιστα ἀνοητοτάτων καὶ ἀμαθε-
στάτων, οὓς οὐδ' ἀναπνοῆς καθαρᾶς ἔτι ἠξίωσαν οἱ μετα-
πλάττοντες, ὡς τὴν ψυχὴν ὑπὸ πλημμελείας πάσης ἀκαθάρ-
τως ἐχόντων, ἀλλ' ἀντὶ λεπτῆς καὶ καθαρᾶς ἀναπνοῆς ἀέρος
εἰς ὕδατος θολερὰν καὶ βαθεῖαν ἔωσαν ἀνάπνευσιν· ὅθεν
ἰχθύων ἔθνος καὶ τὸ τῶν ὀστρέων ξυναπάντων τε ὅσα ἔνυ-

---

*) γρ. ἀπορίας τε ἄλλας. **) γρ. δένδρον.
***) ἄλλ. τῆς περὶ τὸν οὐρανὸν φύσεως πέρι. ἴσ. τῶν περὶ τ. οὐραν. μηδέν. †) ἄλλ. ἐμπρόσθια.

gores iniicit extremos morbosque varios alios affert, dum utriusque cupiditas et amor, educto tamquam ex arboribus fructu et deinde decerpto, velut in arvum in matricem animalia propter parvitatem oculorum obtutum effugientia necdum formata inferant rurſusque ea ſecreta intus enutriant magna et poſtea in lucem edentes animantium abſolvant generationem. Ac ſeminae quidem omneque muliebre ita nata ſunt; avium autem gens formata eſt, pilis in pennas mutatis, e viris haud malis quidem, ſed levibus, de rebus ſublimibus quidem disputantibus, ſed arbitrantibus prae ſimplicitate demonſtrationes harum rerum quae viſu nitantur eſſe firmiſſimas. pedeſtre autem et ferinum genus natum eſt ex iis qui nullo modo philoſophiam attigerunt nec rerum caeleſtium quicquam conſpexerunt, quia non converſionibus quae in capite ſunt utebantur, ſed animi partes in pectore locatas ſequebantur duces. quibus quidem ſtudiis factum eſt ut anteriora membra et capita in terram detraherent propter cognationem in eaque defigerent, et oblongos variosque haberent vertices, ubi circuitus cuiusque prae ſegnitia conſtricti erant. quadrupedum igitur et multipedum genus hac ex cauſa ortum eſt, deo pedes ſubiiciente plures magis inſipientibus, quo magis ad terram traherentur. imprudentiſſimis vero horum ipſorum prorſusque ad terram totum corpus deiicientibus quia nulli iam uſui fuiſſent pedes, pedibus ea carentia et in terra repentia procreaverunt. quartum autem genus aquatile exſtitit e maxime inſipientiſſimis et imperitiſſimis, quos ne reſpiratione quidem pura dignos iam exiſtimarunt fictores, quia animum habebant omni nequitia pollutum, ſed pro tenui et pura aëris reſpiratione in aquae detruſerunt turbidam ac profundam reſpirationem; unde piſcium gens et oſtrearum omniumque quae aquatilia nata ſunt,

δρα γέγονε, δίκην ἀμαθίας ἐσχάτης ἐσχάτας οἰκήσεις εἰληχότων. καὶ κατὰ ταῦτα δὴ πάντα τότε καὶ νῦν διαμείβεται τὰ ζῶα εἰς ἄλληλα, νοῦ καὶ ἀνοίας ἀποβολῇ καὶ κτήσει μεταβαλλόμενα.

Καὶ δὴ καὶ τέλος περὶ τοῦ παντὸς νῦν ἤδη τὸν λόγον φῶμεν ἡμῖν ἔχειν· θνητὰ γὰρ καὶ ἀθάνατα ζῶα λαβὼν καὶ ξυμπληρωθεὶς ὅδε ὁ κόσμος, οὕτω ζῶον ὁρατὸν τὰ ὁρατὰ περιέχον, εἰκὼν τοῦ νοητοῦ θεοῦ, αἰσθητός*), μέγιστος καὶ ἄριστος κάλλιστός τε καὶ τελεώτατος γέγονεν, εἷς οὐρανὸς ὅδε, μονογενὴς ὤν.

---

*) γρ. θεὸς αἰσθητός.

quae poenas inſcitiae extremae has ſolverunt ut extrema acciperent domicilia. et hoc quidem modo et tunc et nunc permutantur inter ſe animantia, mentis et amentiae amiſſione et comparatione ſeſe convertentia.

Iam vero finem habere orationem de univerſo a nobis ſusceptam dicamus; mortalia enim et immortalia animantia quum accepiſſet hic mundus atque completus eſſet, factus eſt animal adſpectabile animantia adſpectabilia complexum, imago dei ſub intelligentiam cadentis, ſub ſenſum cadens, maximus et optimus et pulcherrimus et perfectiſſimus, unum hoc caelum atque unicum.

ΚΡΙΤΙΑΣ.

ΤΙΜΑΙΟΣ ΚΡΙΤΙΑΣ ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΕΡΜΟΚΡΑΤΗΣ.

106 Ὡς ἄσμενος, ὦ Σώκρατες, οἷον ἐκ μακρᾶς ἀναπεπαυμένος
ὁδοῦ, νῦν οὕτως *) ἐκ τῆς τοῦ λόγου διαπορείας ἀγαπητῶς
ἀπήλλαγμαι! τῷ δὲ πρὶν μὲν πάλαι ποτ᾽ ἔργῳ, νῦν δὲ λό-
γοις ἄρτι θεῷ γεγονότι προσεύχομαι, τῶν ῥηθέντων ὅσα μὲν
B ἐῤῥήθη μετρίως, σωτηρίαν ἡμῖν αὐτὸν αὐτῶν διδόναι, *παρὰ
μέλος δὲ εἴ τι περὶ αὐτῶν ἄκοντες εἴπομεν, δίκην τὴν πρέ-
πουσαν ἐπιτιθέναι· δίκη δὲ ὀρθὴ τὸν πλημμελοῦντα ἐμμελῆ
ποιεῖν. ἵν᾽ οὖν τὸ λοιπὸν τοὺς περὶ θεῶν γενέσεως ὀρθῶς
λέγωμεν **) λόγους, φάρμακον ἡμῖν αὐτὸν τελεώτατον καὶ

*) γρ. ὄντως.
**) γρ. λέγοιμεν.

TIMAEUS CRITIAS SOCRATES HERMOCRATES.

Quam laetus, Socrate, tamquam a longa requieſcens via, nunc ita a ſermonis itinere lubenter disceſſi! eum vero qui ante quidem iam dudum re, nunc autem verbis modo deus factus eſt, precor ut eorum quae recte dicta ſunt ſalutem nobis ipſe praebeat, ſi quid vero abſoni de illis inviti protulimus, poena conveniente nos afficiat; poena autem recta haec eſt quae discrepantem efficit concinentem. ut igitur in poſterum de ortu deorum recte disſeramus, precamur eum

ἄριστον φαρμάκων ἐπιστήμην εὐχόμεθα διδόναι. προσευξάμενοι δὲ παραδίδομεν κατὰ τὰς ὁμολογίας Κριτίᾳ τὸν ἑξῆς λόγον.

ΚΡΙ. Ἀλλ', ὦ Τίμαιε, δέχομαι μέν, ᾧ δὲ καὶ σὺ κατ' ἀρχὰς *) ἐχρήσω ξυγγνώμην * αἰτούμενος ὡς περὶ μεγάλων C
μέλλων λέγειν, ταὐτὸν καὶ νῦν ἐγὼ τοῦτο παραιτοῦμαι, μειζόνως δὲ αὐτοῦ τυχεῖν ἔτι μᾶλλον ἀξιῶ περὶ * τῶν μελλόν- 107
των ῥηθήσεσθαι. καίτοι σχεδὸν μὲν οἶδα παραίτησιν εὖ μάλα φιλότιμον καὶ τοῦ δέοντος ἀγροικοτέραν μέλλων παραιτεῖσθαι, ῥητέον δὲ ὅμως. ὡς μὲν γὰρ οὐκ εὖ τὰ παρὰ σοῦ λεχθέντα εἴρηται, τίς ἂν ἐπιχειρήσειεν ἔμφρων λέγειν; ὅτι δὲ τὰ ῥηθησόμενα πλείονος ξυγγνώμης δεῖται χαλεπώτερα ὄντα, τοῦτο πειρατέον πῃ διδάξαι. περὶ θεῶν γάρ, ὦ Τίμαιε, λέγοντά τι πρὸς ἀνθρώπους δοκεῖν ἱκανῶς λέγειν ῥᾷον ἢ περὶ θνητῶν πρὸς * ἡμᾶς **). ἡ γὰρ ἀπειρία καὶ B
σφόδρα ἄγνοια***) τῶν ἀκουόντων περὶ ὧν ἂν οὕτως ἔχωσι πολλὴν εὐπορίαν παρέχεσθον τῷ μέλλοντι λέγειν τι περὶ αὐτῶν· περὶ δὲ δὴ θεῶν ἴσμεν ὡς ἔχομεν. ἵνα δὲ σαφέστερον ὃ λέγω δηλώσω, τῇδέ μοι ξυνεπισπέσθε. μίμησιν μὲν γὰρ δὴ καὶ ἀπεικασίαν τὰ παρὰ πάντων ἡμῶν ῥηθέντα χρεών που γενέσθαι· τὴν δὲ τῶν γραφέων εἰδωλοποιίαν περὶ τὰ θεῖά τε καὶ τὰ ἀνθρώπινα †) σώματα γιγνομένην ἴδωμεν ῥᾳστώνης τε πέρι καὶ χαλεπότητος ††) * πρὸς τὸ τοῖς †††) ὁρῶ- C
σι δοκεῖν ἀποχρώντως μεμιμῆσθαι (*), καὶ κατοψόμεθα ὅτι γῆν μὲν καὶ ὄρη καὶ ποταμοὺς καὶ ὕλην οὐρανόν τε ξύμπαντα καὶ τὰ περὶ αὐτὸν ὄντα καὶ ἰόντα πρῶτον μὲν ἀγαπῶμεν ἄν τίς τι (**) καὶ βραχὺ πρὸς ὁμοιότητα αὐτῶν ἀπομιμεῖσθαι δυνατὸς ᾖ, πρὸς δὲ τούτοις, ἅτε οὐδὲν εἰδότες ἀκριβὲς περὶ τῶν τοιούτων, οὔτε ἐξετάζομεν οὔτε ἐλέγχομεν τὰ γεγραμμένα, σκιαγραφίᾳ δὲ ἀσαφεῖ καὶ ἀπατηλῷ χρώμεθα * περὶ αὐτά· τὰ δὲ ἡμέτερα ὁπόταν τις ἐπι- D
χειρῇ σώματα ἀπεικάζειν, ὀξέως αἰσθανόμενοι τὸ παραλει-

---

*) γρ. μὲν ὧδε, ᾧ σὺ καταρχάς. **) γρ. ἢ πρὸς ὑμᾶς. ***) γρ. ἄνοια. †) ἴσ. οὐράνια. ††) γρ. λεπτότητος. †††) γρ. πρὸς τοῖς. (*) γρ. μὲν μιμεῖσθαι. (**) γρ. ἄν τισι.

ut remedium nobis ſuppeditet perfectiſſimum et optimum remediorum, ſcientiam. qua quidem facta precatione tradimus, ut compoſitum eſt, Critiae orationem deinceps explicandam.

Crit. Sane, Timaee, accipio eam, idem vero quod tu initio feciſti quum veniam peteres quippe de rebus magnis dicturus, ego quoque nunc facio eandem petens, et magis etiam me confido eam impetraturum eſſe de iis quae propoſiturus ſum. quamquam fere intelligo petitionem meam admodum ambitioſam et magis quam par ſit ruſticam fore; attamen dicendum. etenim a te prolata non bene dicta eſſe, quis intelligens conabitur affirmare? ea vero quae mihi dicenda ſunt maioris indigere veniae quia difficiliora ſint, hoc conandum fere docere. de diis enim, Timaee, ſi quis disſerit apud homines, facilius videtur ſatis facere, quam de mortalibus apud nos. nam imperitia magnaque inſcitia audientium in iis in quibus ita affecti ſunt multam praebent facilitatem de his dicturo; de diis autem ſcimus quomodo affecti ſimus. ut vero dilucidius quod dicere volo declarem, huc me ſequimini. imitatio videlicet et effictio neceſſario ſunt a nobis omnibus dicta; pictorum autem effictionem in divinis et caeleſtibus corporibus verſantem videamus ratione facilitatis et difficultatis qua ſpectantibus videantur rem ſatis imitando expreſſiſſe, et perſpiciemus nos primum acquieſcere ſi quis terram et montes et fluvios et ſylvas et caelum univerſum resque quae circa caelum ſunt et feruntur vel leviter ad ſimilitudinem imitari poſſit, praeterea, quippe accuratam non habentes harum rerum cognitionem, neque explorare neque redarguere picta, ſed effictione verum ſimulante eaque obſcura et fallace uti in illis; noſtra contra corpora ſi quis inſtituerit effingere, acute

πόμενον διὰ τὴν ἀεὶ ξύνοικον κατανόησιν χαλεποὶ κριταὶ γιγνόμεθα τῷ μὴ πάσας πάντως τὰς ὁμοιότητας ἀποδιδόντι. ταὐτὸν δὴ καὶ κατὰ τοὺς λόγους ἰδεῖν δεῖ γιγνόμενον, ὅτι τὰ μὲν οὐράνια καὶ θεῖα ἀγαπῶμεν καὶ σμικρῶς εἰκότα λεγόμενα, τὰ δὲ θνητὰ καὶ ἀνθρώπινα ἀκριβῶς ἐξετάζομεν. * ἐκ δὴ τοῦ παραχρῆμα νῦν λεγόμενα, τὸ πρέπον ἂν μὴ E
δυνώμεθα πάντως ἀποδιδόναι, ξυγγιγνώσκειν χρεών· οὐ γὰρ ὡς ῥάδια τὰ θνητά, ἀλλ' ὡς χαλεπὰ πρὸς δόξαν ὄντα ἀπεικάζειν δεῖ διανοεῖσθαι. ταῦτα δὴ βουλόμενος ὑμᾶς ὑπομνῆσαι, καὶ * τὸ τῆς ξυγγνώμης οὐκ ἔλαττον, ἀλλὰ μεῖζον 108
αἰτῶν περὶ τῶν μελλόντων ῥηθήσεσθαι, πάντα ταῦτα εἴρηκα, ὦ Σώκρατες. εἰ δὴ δικαίως αἰτεῖν φαίνομαι τὴν δωρεάν, ἑκόντες δίδοτε.

ΣΩ. Τί δ' οὐ μέλλομεν, ὦ Κριτία, διδόναι; καὶ πρός γ' ἔτι τρίτῳ δεδόσθω ταὐτὸν τοῦτο Ἑρμοκράτει παρ' ἡμῶν· δῆλον γὰρ ὡς ὀλίγον ὕστερον, ὅταν αὐτὸν δέῃ λέγειν, παραιτήσεται καθάπερ ὑμεῖς· ἵν' οὖν ἑτέραν * ἀρχὴν ἐκπορίζηται καὶ B
μὴ τὴν αὐτὴν ἀναγκασθῇ λέγειν, ὡς ὑπαρχούσης αὐτῷ ξυγγνώμης ἴστω οὕτω τε *) λεγέτω. προλέγω γε μήν, ὦ φίλε Κριτία, σοι τὴν τοῦ θεάτρου διάνοιαν, ὅτι θαυμαστῶς ὁ πρότερος εὐδοκίμηκεν ἐν αὐτῷ ποιητής, ὥστε τῆς ξυγγνώμης δεήσει τινός σοι παμπόλλης, εἰ μέλλειν αὐτὰ δυνατὸς γενέσθαι παραλαβεῖν.

ΕΡ. Ταὐτὸν μήν, ὦ Σώκρατες, κἀμοὶ παραγγέλλεις ὅπερ τῷδε. ἀλλὰ γὰρ ἀθυμοῦντες * ἄνδρες οὔπω τρόπαιον C
ἔστησαν, ὦ Κριτία· προϊέναι τε οὖν ἐπὶ τὸν λόγον ἀνδρείως χρή, καὶ τὸν Παίωνά τε καὶ τὰς Μούσας ἐπικαλούμενον τοὺς παλαιοὺς πολίτας ἀγαθοὺς ὄντας ἀναφαίνειν τε καὶ ὑμνεῖν.

ΚΡ. Ὦ φίλε Ἑρμόκρατες, τῆς ὑστέρας **) τεταγμένος, ἐπίπροσθεν ἔχων ἄλλον ἔτι θαῤῥεῖς. τοῦτο μὲν οὖν οἷόν ἐστιν, αὐτὸ ***) σοι τάχα δηλώσει· παραμυθουμένῳ δ' οὖν καὶ παραθαῤῥύνοντί σοι * πειστέον, καὶ πρὸς οἷς θεοῖς D

---

*) ἄλλ. εἰς τότε οὕτω. **) γρ. ὑστεραίας.
***) γρ. αὐτός.

nos percipientes quicquid praetermiſſum fuerit propter contubernalem fere perpetuamque harum rerum conſiderationem difficiles reperiri iudices in eum qui non omnes omnino ſimilitudines exhibuerit. idem igitur etiam in orationibus accidere intelligendum eſt; caeleſtia enim et divina etiam ſi paullulum ad veriſimilitudinem exponuntur ſatis habemus, mortalia vero et humana diligenter exploramus. ſubito igitur nunc dicentes ſi id quod convenit non potuerimus prorſus reddere, ignoſci oportet; neque enim facilia eſſe mortalia, ſed difficilia ad opinionem expreſſu cogitandum eſt. hoc igitur ut vos admonerem et veniam non minorem, ſed maiorem peterem de iis quae prolaturus eſſem omnia haec dixi, Socrate. iam ſi iure petere videor donum, ultro mihi date.

So. Quidni velimus, Critia, tibi dare? et praeterea quoque tertio datum eſt idem hoc Hermocrati a nobis; non enim dubium eſt quin paullo poſt, quum oportuerit eum dicere, petiturus ſit quod vos; ut igitur aliud exordium capiat nec idem cogatur proferre, ſcito veniam ei iam datam eſſe et ita dicito. praedico tamen, care Critia, tibi theatri ſententiam, priorem poëtam eximiam in eo gloriam conſequutum eſſe; quocirca permagna tibi opus erit venia, ut has partes poſſis ſuſcipere.

Her. Idem vero, Socrate, mihi denuncias quod huic. attamen deſperantes viri nondum tropaeum ſtatuerunt, Critia; aggredi igitur ad orationem viriliter te oportet, et Apolline Muſisque invocatis priſcos cives egregios oſtendere atque celebrare.

Crit. O care Hermocrates, quia in poſteriore ordine collocatus es et alium ante te habes, adhuc confidis. et hoc quidem quale ſit, res ipſa tibi mox declarabit; adhortanti vero tibi atque excitanti obtemperandum, et praeter eos quos dixiſti deos reliqui invo-

εἶπες τούς τε ἄλλους κλητέον, καὶ δὴ καὶ τὰ μάλιστα Μνη-
μοσύνην. σχεδὸν γὰρ τὰ μέγιστα ἡμῖν τῶν λόγων ἐν ταύτῃ
τῇ θεῷ πάντ᾽ ἐστί· μνησθέντες γὰρ ἱκανῶς καὶ ἀπαγγείλαν-
τες τά ποτε ῥηθέντα ὑπὸ τῶν ἱερέων καὶ δεῦρο ὑπὸ Σόλω-
νος κομισθέντα, σχεδὸν οἶδ᾽ ὅτι καὶ τῷδε τῷ θεάτρῳ δόξο-
μεν τὰ προσήκοντα μετρίως ἀποτετελεκέναι. τοῦτ᾽ οὖν αὐτὸ
ἤδη * δραστέον, καὶ μελλητέον οὐδὲν ἔτι. E

Πάντων δὴ πρῶτον μνησθῶμεν ὅτι τὸ κεφάλαιον ἦν
ἐνάκις ἔτη χίλια ἀφ᾽ οὗ γεγονὼς ἐμηνύθη πόλεμος τοῖς θ᾽
ὑπὲρ Ἡρακλείας στήλας ἔξω κατοικοῦσι καὶ τοῖς ἐντὸς πᾶ-
σιν· ὃν δεῖ νῦν διαπεραίνειν. τῶν μὲν οὖν ἥδε ἡ πόλις ἄρχου-
σα*) καὶ πάντα τὸν πόλεμον διαπολεμήσασα ἐλέγετο, τῶν δ᾽
οἱ τῆς Ἀτλαντίδος νήσου βασιλῆς, ἣν δὴ Λιβύης καὶ Ἀσίας
μείζω νῆσον οὖσαν ἔφαμεν εἶναί ποτε, νῦν δὲ ὑπὸ σεισμῶν
δῦσαν ἄπορον**) πηλὸν τοῖς ἐνθένδε ἐκπλέουσιν ἐπὶ τὸ
πᾶν***) πέλαγος, * ὥστε μηκέτι πορεύεσθαι, κωλυτὴν 109
παρασχεῖν. τὰ μὲν δὴ πολλὰ ἔθνη βάρβαρα, καὶ ὅσα Ἑλ-
λήνων ἦν τότε γένη, καθ᾽ ἕκαστα ἡ τοῦ λόγου διέξοδος
οἷον ἀνειλουμένη †) τὸ προστυχὸν ἑκασταχοῦ δηλώσει· τὸ
δὲ Ἀθηναίων τε τῶν τότε καὶ τῶν ἐναντίων, οἷς ††) διε-
πολέμησαν, ἀνάγκη κατ᾽ ἀρχὰς διελθεῖν πρῶτα, τήν τε δύ-
ναμιν ἑκατέρων καὶ τὰς πολιτείας. αὐτῶν δὲ τούτων τὰ
τῆδε ἔμπροσθεν προτιμητέον εἰπεῖν.

Θεοὶ γὰρ ἅπασαν γῆν ποτὲ κατὰ * τοὺς τόπους διελάγχα- B
νον, οὐ κατ᾽ ἔριν (οὐ γὰρ ἂν ὀρθὸν ἔχοι λόγον θεοὺς ἀγνοεῖν
τὰ πρέποντα ἑκάστοις αὐτῶν, οὐδ᾽ αὖ γιγνώσκοντας τὸ μᾶλλον
ἄλλοις προσῆκον τοῦτο ἑτέρους αὑτοῖς δι᾽ ἐρίδων ἐπιχειρεῖν
κτᾶσθαι), δίκης δὲ †††) κλήροις τὸ φίλον (*) λαγχάνοντες
κατῴκιζον τὰς χώρας, καὶ κατοικίσαντες, οἷον νομῆς ποί-
μνια, κτήματα (**) καὶ θρέμματα ἑαυτῶν ἡμᾶς ἔτρεφον, πλὴν
οὐ σώμασι σώματα βιαζόμενοι, καθάπερ ποιμένες κτήνη

---

*) ἄλλ. ἄρξασα. **) γρ. δυσανάπορον.
***) ἴσ. πέραν. †) ἴσ. ἀνιλλομένη.
††) γρ. ὡς. †††) ἄλλ. δή.
(*) γρ. τὰ φίλων.
(**) γρ. κτήματα καὶ ποίμνια.

cardi, praeſertim Mnemoſyne. ferme enim maxima orationum noſtrarum in hac dea omnia nituntur; recordantes enim ſatis et renunciantes a ſacerdotibus aliquando relata et huc a Solone adducta, ſcio fere etiam huic theatro nos viſuros eſſe convenientia recte abſolvere. et hoc ipſum iam faciendum nec amplius cunctandum.

Omnium igitur primum commemoremus ſummam fuiſſe novem millium annorum, ex quo tempore bellum geſſiſſe traduntur qui ultra et qui citra Herculis columnas habitaverint omnes; quod nunc narrandum. et his quidem haec civitas praefecta fuiſſe totumque bellum transegiſſe dicebatur, illis vero Atlantidis inſulae reges, quam quidem Libya et Aſia maiorem aliquando inſulam fuiſſe narravimus, nunc autem propter terrae motus ſubmerſam coenum innavigabile hinc in mare ulterius enavigaturis obiicere impedimentum quominus ultra progredi poſſent. ac plurimas quidem nationes barbaras et quot Graecorum tunc fuerint gentes, ſingulas orationis expoſitio tamquam revoluta ubi cuiusque mentio incidet declarabit; Athenienſium vero illorum et adverſariorum quibuscum pugnarunt neceſſe eſt ab initio primum exponere poteſtatem et civitates. his ipſis autem noſtra anteponenda priusque enarranda ſunt.

Dii videlicet univerſam terram aliquando ſecundum locos inter ſe ſortiti ſunt, non per litem (neque enim conſentaneum eſſet dicere deos ignorare quid cuique ipſorum conveniret, vel ſcientes quod ad alios magis pertineret id alios litigando conari vindicare), ſed iuris ſortibus gratum ſibi nacti regiones domicilio ſibi delegerunt, hisque delectis, ſicut paſtores greges, nos mancipia et alumnos ſuos nutriverunt, niſi quod non corporibus corpora coëgerunt, quemadmodum paſtores

πληγῇ νέμοντες, * ἀλλ' ᾗ μάλιστα* * * διάνοιαν *), οὕτως C ἄγοντες τὸ θνητὸν ἅπαν ἐκυβέρνων. ἄλλοι μὲν οὖν κατ'**) ἄλλους τόπους κληρουχήσαντες θεῶν ἐκεῖνα ἐκόσμουν, Ἥφαιστος δὲ κοινὴν καὶ Ἀθηνᾶ φύσιν ἔχοντες, ἅμα μὲν ἀδελφὴν ἐκ ταὐτοῦ πατρός, ἅμα δὲ φιλοσοφίᾳ φιλοτεχνίᾳ τε ἐπὶ τὰ αὐτὰ ἐλθόντες, οὕτω μίαν ἄμφω λῆξιν τήνδε τὴν χώραν εἰλήχατον ὡς οἰκείαν καὶ πρόςφορον ἀρετῇ καὶ φρονήσει πεφυκυῖαν, ἄνδρας δὲ ἀγαθοὺς ἐμποιήσαντες * αὐτόχθονας ἐπὶ D νοῦν ἔθεσαν τὴν τῆς πολιτείας τάξιν· ὧν τὰ μὲν ὀνόματα σέσωσται, τὰ δὲ ἔργα διὰ τὰς τῶν παραλαμβανόντων φθορὰς καὶ τὰ μήκη ***) τῶν χρόνων ἠφανίσθη. τὸ γὰρ περιλειπόμενον ἀεὶ γένος, ὥςπερ καὶ πρόσθεν ἐῤῥήθη, κατελείπετο ὄρειον καὶ ἀγράμματον, τῶν ἐν τῇ χώρᾳ δυναστῶν τὰ ὀνόματα ἀκηκοὸς μόνον καὶ βραχέα πρὸς αὐτοῖς τῶν ἔργων. τὰ μὲν οὖν ὀνόματα τοῖς ἐκγόνοις ἐτίθεντο ἀγαπῶντες, τὰς * δὲ ἀρετὰς καὶ τοὺς νόμους τῶν ἔμπροσθεν οὐκ εἰδότες, E εἰ μὴ σκοτεινὰς περὶ ἑκάστων τινὰς ἀκοάς, ἐν ἀπορίᾳ δὲ τῶν ἀναγκαίων ἐπὶ πολλὰς γενεὰς ὄντες καὶ αὐτοὶ καὶ παῖδες, πρὸς οἷς ἠπόρουν τὸν νοῦν ἔχοντες, τούτων * πέρι 110 καὶ τοὺς λόγους ποιούμενοι, τῶν ἐν τοῖς πρόσθεν καὶ πάλαι ποτὲ γεγονότων ἠμέλουν· μυθολογία γὰρ ἀναζήτησίς τε τῶν παλαιῶν μετὰ σχολῆς ἅμ' ἐπὶ τὰς πόλεις ἔρχεσθον, ὅταν ἴδητόν τισιν ἤδη τοῦ βίου τἀναγκαῖα κατεσκευασμένα, πρὶν δὲ οὔ. ταύτῃ δὴ τὰ τῶν παλαιῶν ὀνόματα ἄνευ τῶν ἔργων διασέσωσται. λέγω δὲ αὐτὰ τεκμαιρόμενος ὅτι Κέκροπός τε καὶ Ἐρεχθέως καὶ Ἐριχθονίου καὶ Ἐρυσίχθονος τῶν τε ἄλλων τὰ πλεῖστα, ὅσαπερ * καὶ Θησέως τῶν ἄνω περὶ B τῶν ὀνομάτων ἑκάστων ἀπομνημονεύεται, τούτων ἐκείνους τὰ πολλὰ ἐπονομάζοντας τοὺς ἱερέας Σόλων ἔφη τὸν τότε διηγεῖσθαι πόλεμον, καὶ τὰ †) τῶν γυναικῶν κατὰ ταὐτά ††).

---

*) ἄλλ. ἀλλ' ᾗ μάλιστα εὔστροφον ζῶον, ἐκ πρύμνης ἀπευθύνοντες οἷον οἴακι πειθοῖ ψυχῆς ἐφαπτόμενοι κατὰ τὴν αὑτῶν διάνοιαν.

) ἴσ. μὲν οὖν δή. *) γρ. τῷ μήκει.

†) ἄλλ. κᾆτα. ††) γρ. καὶ ταῦτα.

qui pecora verberibus compellunt, ſed maxime * * * ad mentem ſuam *) ducentes mortale totum genus rexerunt. et alii quidem deorum alios locos ſorte duxerunt eosque exornarunt, Vulcanus vero et Minerva communem habentes naturam ſimulque cognatam, quippe ab eodem patre orti, et philoſophiae artiumque ſtudio eodem ducti, unam ambo ſortem acceperunt hancce terram quippe natura propriam et accommodatam virtuti ac prudentiae, virosque quum bonos ingeneraſſent indigenas, rei publicae ordinem eorum mentibus iniecerunt; quorum nomina ſervata ſunt, opera vero eorum qui acceperunt interitu temporisque longinquitate oblitterata ſunt. genus enim quodque ſuperſtes, quemadmodum iam ſupra memoratum eſt, relinquebatur montanum litterarumque expers, quod nomina tantum terrae dominatorum audiverat et ad haec paullulum de rebus geſtis. nomina igitur poſteris ſuis imponere ſatis habentes, virtutes autem legesque ſuperiorum ignorantes, obſcura quadam ſingulorum ſama excepta, et rerum neceſſariarum inopia affecti multa per ſaecula et ipſi et liberi, ad ea quibus indigebant animum attendentes et de his etiam ſermones inter ſe conferentes, res apud ſuperiores et pridem aliquando geſtas negligebant; narratio enim rerumque veterum inveſtigatio ſimul cum otio in urbes ingrediuntur, quum aliquibus res ad vitam neceſſarias iam paratas viderint, ante vero nequaquam. hac igitur ratione veterum nomina ſine rebus geſtis conſervata ſunt. dico autem hoc inde colligens quod Cecropis et Erechthei et Erichthonii et Eryſichthonis reliquorumque plurimis nominibus quaecumque ante Theſeum cuiusque memorantur, illos maximam partem afficientes ſacerdotes Solon narravit bellum tum geſtum expoſuiſſe, et mulierum nominibus

*) *Ficin. at vero tanquam docile et obediens animal, quasi ex puppe ratem agilem dirigentes, persuasione pro gubernaculis utebantur eaque animam attingebant et ad mentem ipsorum ita ducentes* cet.

καὶ δὴ καὶ τὸ τῆς θεοῦ σχῆμα καὶ ἄγαλμα, ὡς κοινὰ τότ
ἦν τὰ ἐπιτηδεύματα ταῖς τε γυναιξὶ καὶ τοῖς ἀνδράσι τὰ περὶ
τὸν πόλεμον, οὕτω κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον *) ὡπλισμένην
τὴν θεὸν ἀνάθημα εἶναι τοῖς τότε, ἔνδειγμα ὅτι πάνθ' ὅσα
ξύννομα * ζῶα θήλεα καὶ ὅσα ἄῤῥενα, τὴν προσήκουσαν C
ἀρετὴν ἑκάστῳ γένει πᾶν κοινῇ δυνατὸν ἐπιτηδεύειν πέφυ-
κεν. Ὤικει δὲ δὴ τότ' ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ τὰ μὲν ἄλλα ἔθνη
τῶν πολιτῶν περὶ τὰς δημιουργίας ὄντα καὶ τὴν ἐκ τῆς γῆς
τροφήν, τὸ δὲ μάχιμον ὑπ' ἀνδρῶν θείων κατ' ἀρχὰς ἀφο-
ρισθὲν ᾤκει χωρίς, πάντα εἰς τροφὴν καὶ παίδευσιν τὰ προς-
ήκοντα ἔχον, ἴδιον μὲν αὐτῶν οὐδεὶς οὐδὲν κεκτημένος, ἅπαν-
τα δὲ πάντων κοινὰ νομίζοντες * αὑτῶν, πέρα δὲ ἱκανῆς D
τροφῆς οὐδὲν ἀξιοῦντες παρὰ τῶν ἄλλων δέχεσθαι πολιτῶν,
καὶ πάντα δὴ τὰ χθὲς λεχθέντα ἐπιτηδεύματα ἐπιτηδεύοντες,
ὅσα περὶ τῶν ὑποτεθέντων ἐῤῥήθη φυλάκων. Καὶ δὴ καὶ
τὸ περὶ τῆς χώρας ἡμῶν πιθανὸν καὶ ἀληθὲς ἐλέγετο, πρῶ-
τον μὲν τοὺς ὅρους αὐτὴν ἐν τῷ τότε ἔχειν ἀφωρισμένους
πρὸς τὸν Ἰσθμὸν καὶ τὸ κατὰ τὴν ἄλλην ἤπειρον μέχρι τοῦ
Κιθαιρῶνος καὶ Πάρνηθος τῶν ἄκρων, καταβαίνειν * δὲ τοὺς E
ὅρους ἐν δεξιᾷ τὴν Ὠρωπίαν ἔχοντας, ἐν ἀριστερᾷ δὲ πρὸς
θαλάττη **) ἀφορίζοντας τὸν Ἀσωπόν, ἀρετῇ δὲ πᾶσαν γῆν
ὑπὸ ***) τῆς ἐνθάδε ὑπερβάλλεσθαι· διὸ καὶ δυνατὴν εἶναι
τότε τρέφειν τὴν χώραν στρατόπεδον πολὺ τὸ τῶν περιοί-
κων †). μέγα δὲ τεκμήριον ἀρετῆς· τὸ γὰρ νῦν αὐτῆς λεί-
ψανον ἐνάμιλλόν ἐστι πρὸς ἡντινοῦν τῷ πάμφορον εὔκαρ-
πόν τε εἶναι καὶ τοῖς ζώοις * πᾶσιν εὔβοτον. τότε δὲ πρὸς 111
τῷ κάλλει καὶ παμπλήθη ††) ταῦτα ἔφερε. πῶς οὖν δὴ τοῦ-
το πιστόν, καὶ κατὰ τί λείψανον τῆς τότε γῆς ὀρθῶς ἂν
λέγοιτο; πᾶσα ἀπὸ τῆς ἄλλης ἠπείρου μακρὰ προτείνουσα εἰς
τὸ πέλαγος οἷον ἄκρα κεῖται· τὸ δὴ τῆς θαλάττης ἀγγεῖον
περὶ αὐτὴν τυγχάνει πᾶν ἀγχιβαθὲς ὄν. πολλῶν οὖν γεγονό-

---

*) γρ. πόνον. ἄλλ. νόμον.
) ἄλλ. θαλάττης. *) γρ. ὑπὲρ.
†) ἄλλ. πολὺ τῶν περὶ τὴν γῆν ἀργὸν ἔργων.
††) γρ. παμπληθεῖ.

ſimiliter. atque etiam de figura et imagine deae, ut communia tum fuerint mulieribus et viris belli ſtudia, ita deae armatae ſimulacrum ab illius aetatis hominibus dedicatum fuiſſe; quod quidem argumento eſt, quaecumque contubernalia animalia ſint muliebria et virilia, eorum quodque naturâ communiter poſſe virtutem cuique generi convenientem colere. Habitaverunt autem tum in hacce terra reliquae quidem civium gentes in operibus faciundis et alimento e terra capiendo verſantes, bellicoſa vero a viris divinis principio ſeparata habitavit ſeorſum, omnia ad victum et inſtitutionem accommodata habens, proprium autem nihil quisquam poſſidens, ſed omnia omnium cenſentes ſibi communia eſſe, nec ultra victum neceſſarium aequum iudicantes quicquam a reliquis accipere civibus, omniaque heri memorata ſtudia exercentes quae dicta ſunt ratione cuſtodum quos ſumpſimus. Atque etiam quod de terra noſtra dicebatur probabile eſt et verum, primum fines eam tum habuiſſe diſtinctos Iſthmum verſus, et quod reliquam ad continentem attinet, usque ad Cithaeronis et Parnethis vertices, deſcendiſſe vero fines a dextra Oropiam habentes et a ſiniſtra ad mare diſtinguentes Aſopum; deinde bonitate univerſam terram ab hac eſſe ſuperatam; quocirca etiam valuiſſe tum regionem ad exercitum alendum magnum accolarum. magnum autem bonitatis argumentum hoc eſt, quod nunc eius reliquiae cum quavis certant omnium rerum fertilitate, fructuum copia et paſcuorum ubertate omnibus animalibus victum ſuppeditantium. tunc vero praeter pulchritudinem haec quoque tulit admodum copioſa. quomodo igitur hoc probabile et quatenus reliquiae illius terrae recte hae dicentur? omnis a reliqua continente longe protenſa ad mare tamquam promontorium iacet; quam maris vas circumfluit profundum. multae igitur

των καὶ μεγάλων κατακλυσμῶν ἐν τοῖς ἐνακισχιλίοις ἔτεσι (τοσαῦτα γὰρ πρὸς τὸν *) νῦν ἀπ' ἐκείνου τοῦ χρόνου γέγονεν * ἔτη) τὸ τῆς γῆς ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις καὶ πά- B θεσιν ἐκ τῶν ὑψηλῶν ἀποῤῥέον οὔτε χῶμα, ὡς ἐν ἄλλοις τόποις, προχοῖ λόγου ἄξιον ἀεί τε κύκλῳ περιῤῥέον εἰς βάθος ἀφανίζεται· λέλειπται δή, καθάπερ ἐν ταῖς σμικραῖς νήσοις **), πρὸς τὰ τότε τὰ νῦν οἷον νοσήσαντος σώματος ὀστᾶ, περιεῤῥυηκυίας τῆς γῆς ὅση πίειρα καὶ μαλακή, τοῦ λεπτοῦ σώματος τῆς χώρας μόνου λειφθέντος. τότε δὲ ἀκέραιος οὖσα τά τε ὄρη γηλόφους ***) ὑψηλοὺς εἶχε, καὶ * τὰ C Φελλέως νῦν ὀνομασθέντα πεδία πλήρη γῆς πιείρας ἐκέκτητο, καὶ πολλὴν ἐν τοῖς ὄρεσιν ὕλην εἶχεν, ἧς καὶ νῦν ἔτι φανερὰ τεκμήρια· τῶν γὰρ ὀρῶν ἔστιν ἃ νῦν μὲν ἔχει μελίτταις μόναις τροφήν, χρόνος δ' οὐ πάμπολυς ὅτε δένδρων αὐτόθεν εἰς οἰκοδομήσεις τὰς †) μεγίστας ἐρεψίμων τμηθέντων στεγάσματ' ἐστὶν ἔτι σᾶ ††). πολλὰ δ' ἦν ἄλλ' ἥμερα ὑψηλὰ δένδρα, νομὴν δὲ βοσκήμασιν ἀμήχανον ἔφερε. καὶ δὴ καὶ τὸ κατ' ἐνιαυτὸν ὕδωρ ἐκαρποῦτο * ἐκ Διός, οὐχ D ὡς νῦν ἀπολλῦσα †††) ἀπὸ ψιλῆς τῆς γῆς εἰς θάλατταν, ἀλλὰ πολλὴν ἔχουσα καὶ εἰς αὐτὴν καταδεχομένη, τῇ κεραμίδι στεγούσῃ διαταμιευομένη (*) καὶ τὸκ αταποθὲν ἐκ τῶν ὑψηλῶν ὕδωρ εἰς τὰ κοῖλα ἀφιεῖσα, κατὰ πάντας τοὺς τόπους παρείχετο ἄφθονα κρηνῶν καὶ ποταμῶν νάματα, ὧν καὶ νῦν ἔτι ἐπὶ ταῖς πηγαῖς ταῖς πρότερον οὔσαις ἱερὰ λελειμμένα ἐστὶ σημεῖα ὅτι περὶ αὐτῆς (**) ἀληθῆ λέγεται τὰ νῦν. Τὰ μὲν * οὖν τῆς ἄλλης E χώρας φύσει τε οὕτως εἶχε, καὶ διεκεκόσμητο, ὡς εἰκός, ὑπὸ γεωργῶν μὲν ἀληθινῶν καὶ πραττόντων αὐτὸ τοῦτο, φιλοκάλων δὲ καὶ εὐφυῶν, γῆν δὲ ἀρίστην καὶ ὕδωρ ἀφθονώτατον ἐχόντων καὶ ὑπὲρ τῆς γῆς ὥρας μετριώτατα (***) κεκραμένας· τὸ δ' ἄστυ κατῳκισμένον ὧδ' ἦν ἐν τῷ τότε χρόνῳ. πρῶτον μὲν τὸ τῆς ἀκροπόλεως εἶχε τότε οὐχ, ὡς τὰ νῦν ἔχει·

---

*) γρ. τό. **) ἄλλ. μακραῖς νόσοις. ***) ἴσ. γηλόφους τε. †) γρ. εἰς οἰκοδομὴν εἰς τάς. ††) γρ. σῶα. †††) ἄλλ. ἀπολλῦσα ῥέον. (*) γρ. καὶ διαταμιευομένη. ἄλλ. γῇ διαταμιευομένη. (**) γρ. ταύτης. (***) γρ. μετριώτατον.

quum fuerint magnaeque eluviones annorum novem millium fpatio (tot enim ab illo tempore ad praesens intercefferunt anni) terra his temporibus et cafibus ab altis locis defluens neque aggerem, ut aliis in locis, congerit memorabilem et circumcirca femper circumfluens in profundum abit; relicta igitur funt, quemadmodum in morbis diuturnis, quafi corporis iam aegrotantis offa, quippe terra circumfluente, quaecumque pinguis et mollis, et tenui tantum regionis corpore relicto. tum vero quum integra erat montes habebat collesque excelfos et campos poffidebat, qui nunc Phellei dicuntur, terra pingui refertos, et multas in montibus habebat fylvas, quarum etiam adhuc manifefta funt indicia; funt enim montes qui nunc quidem apibus folis alimentum praebent, in quibus vero non ita multo ante arbores caedebantur ad maximorum aedificiorum exftructiones idoneae, quorum tecta funt adhuc falva. multae autem erant aliae fativae arbores excelfae, et pabulum pecudibus immenfum proferebat. quin etiam quotannis aqua caelefti fruebatur, non, ut nunc, eam amittens quippe fluentem a terra fterili in mare, fed multam habens et in femet ipfam fuscipiens, argilla continente eam confervans et abforptam aquam ex alto in cava demittens, omnibus in locis praebebat largos fontium et fluminum latices, quorum etiam nunc adhuc in fontibus priftinis facra relicta funt documenta veritatis eorum quae nunc de illa expofuimus. Ac reliqua quidem regio natura fe fic habebat, et adornabatur, ut confentaneum eft, ab agricolis veris idque ipfum agentibus, pulchri et honefti amantibus bonaque indole praeditis, terram porro optimam et aquam largiffimam habentibus fupraque terram caelum temperatiffimum; urbs vero fic inftituta erat illo tempore. primum arx tunc non ita habebat ut nunc habet; nunc enim una

νῦν μὲν γὰρ μία γενομένη * νὺξ ὑγρὰ διαφερόντως γῆς *) 112
αὐτὴν ψιλὴν περιτήξασα πεποίηκε, σεισμῶν ἅμα καὶ πρὸ
τῆς ἐπὶ Δευκαλίωνος φθορᾶς τρίτου πρότερον ὕδατος ἐξαι-
σίου γενομένου **). τὸ δὲ πρὶν ἐν ἑτέρῳ χρόνῳ μέγεθος μὲν
ἦν πρὸς τὸν Ἠριδανὸν καὶ τὸν Ἰλισσὸν ἀποβεβηκυῖα καὶ πε-
ριειληφυῖα ἐντὸς τὴν Πνύκα καὶ τὸν Λυκαβητὸν ὅρον ***)
ἐκ τοῦ καταντικρὺ τῆς Πνυκὸς ἔχουσα, γεώδης δ' ἦν πᾶ-
σα καὶ πλὴν ὀλίγων ἐπίπεδος ἄνωθεν. ᾠκεῖτο †) δὲ τὰ
μὲν ἔξωθεν, ὑπ' * αὐτὰ τὰ πλάγια αὐτῆς, ὑπὸ τῶν δη- B
μιουργῶν καὶ τῶν γεωργῶν ὅσοι πλησίον ἐγεώργουν· τὰ δ'
ἐπάνω τὸ μάχιμον αὐτὸ καθ' αὑτὸ μόνον γένος περὶ τὸ τῆς
Ἀθηνᾶς Ἡφαίστου τε ἱερὸν κατῳκήκει, οἷον μιᾶς οἰκίας κῆ-
πον ἑνὶ περιβόλῳ προςπεριβεβλημένοι ††). τὰ γὰρ πρὸς βοῤ-
ῥᾶν αὐτῆς ᾤκουν οἰκίας κοινὰς καὶ ξυσσίτια χειμερινὰ κα-
τεσκευασμένοι καὶ πάντα ὅσα πρέποντα ἦν τῇ κοινῇ πολιτείᾳ
δι' οἰκοδομῆς ὧν χρεὼν †††) ὑπάρχειν αὐτῶν καὶ * τῶν ἱε- C
ρῶν, ἄνευ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου· τούτοις γὰρ οὐδὲν οὐδα-
μόσε προςεχρῶντο, ἀλλὰ τὸ μέσον ὑπερηφανίας καὶ ἀνελευθε-
ρίας μεταδιώκοντες (*) κοσμίας ᾠκοδομοῦντο οἰκήσεις, ἐν
αἷς αὐτοί τε καὶ ἐκγόνων ἔκγονοι καταγηρῶντες ἄλλοις
ὁμοίοις τὰς αὐτὰς ἀεὶ παρεδίδοσαν· τὰ δὲ πρὸς νότου κή-
πους καὶ γυμνάσια ξυσσίτιά τε ἀνέντες οἷα θέρους κατεχρῶν-
το ἐπὶ ταῦτα αὐτοῖς. κρήνη δ' ἦν μία κατὰ τὸν τῆς νῦν
ἀκροπόλεως τόπον, ἧς ἀποσβεσθείσης * ὑπὸ τῶν σεισμῶν D
τὰ νῦν νάματα (**) σμικρὰ κύκλῳ καταλέλειπται, τοῖς δὲ τότε
πᾶσι παρεῖχεν ἄφθονον ῥεῦμα, εὐκρὰς (***) οὖσα πρὸς χειμῶ-
νά τε καὶ θέρος. τούτῳ δὴ κατῴκουν τῷ σχήματι, τῶν μὲν
αὐτῶν πολιτῶν φύλακες, τῶν δὲ ἄλλων Ἑλλήνων ἡγεμόνες
ἑκόντων, πλῆθος δὲ διαφυλάττοντες ὅτι μάλιστα ταὐτὸν ἑαυ-
τῶν εἶναι πρὸς τὸν ἀεὶ χρόνον ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, τὸ
δυνατὸν πολεμεῖν ἤδη καὶ τὸ ἔτι (†), περὶ δύο μάλιστα
ὄντες μυριάδας.

---

*) γρ. γῆν. **) γρ. σεισμὸν — ἐξαισίου. τὸ δὲ κτλ.
***) ἴσ. ὄρος. †) γρ. ᾤκητο. ††) ἴσ. προς-
περιβεβλημένον. †††) ἄλλ. οἰκοδομήσεων.
(*) γρ. διώκοντες. (**) γρ. ἃ μετὰ. ἄλλ. ὕδατα.
(***) γρ. εὐκραής. (†) ἄλλ. κατὰ τὰ ἔτη.

nox infignite pluvia liquefecit eam vacuamque a terra reddidit, terrae motibus fimul exortis et aqua ante eluvionem quae Deucalionis tempore fuerat tertio ad immenfum aucta. priore altero tempore magnitudine erat ad Eridanum et Iliffum extenfa, continebat in fe Pnycem et Lycabetum montem e regione Pnycis habebat. terrena porro erat tota et paucis exceptis plana fuperne. incolebantur autem exteriora loca, ad ipfas obliquas eius partes, ab opificibus et agricolis quicumque in propinquo agrum colebant; fupera bellicofum genus per fe folum circa Minervae et Vulcani templum incolebat tamquam unius domi hortum uno fepto cinctum. loca enim eius ad aquilonem converfa incolebant, domos communes et hibernacula aedificantes omniaque apparantes, quae communem decebat civitatem habere illorum templorumque aedificandorum caufa, praeter aurum et argentum; his enim nusquam utebantur, fed id quod medium eft inter fuperbiam et illiberalitatem confectantes modeftas fibi exftruebant habitationes, in quibus et ipfi et pofterorum pofteri confenefcentes aliis fimilibus easdem femper tradebant; auftralibus vero locis, hortis et gymnafiis et contuberniis relictis quippe aeftate, utebantur hunc ad finem. fons erat unus ubi nunc arx fita eft, quo exftincto a terrae motibus rivi qui nunc exftant exigui circumcirca relicti funt; fed illis qui tunc vixerunt omnibus largum praebuit flumen, bene temperatus ad hiemem et aeftatem. hac igitur ratione vivebant, civium quidem fuorum cuftodes, reliquorum vero Graecorum duces volentium, idque fpectantes ut quam maxime eadem femper multitudo effet virorum et mulierum, ad bellum gerendum nunc adhuc idonea, viginti millium numerum excedens.

* Οὗτοι μὲν οὖν δὴ τοιοῦτοί τε ὄντες αὐτοὶ καί τινα E
τοιοῦτον ἀεὶ τρόπον τήν τε ἑαυτῶν καὶ τὴν Ἑλλάδα δίκῃ
διοικοῦντες, ἐπὶ πᾶσαν Εὐρώπην καὶ Ἀσίαν κατά τε σωμά-
των κάλλη καὶ κατὰ τὴν τῶν ψυχῶν παντοίαν ἀρετὴν ἐλλό-
γιμοί τε ἦσαν καὶ ὀνομαστότατοι πάντων τῶν τότε· τὰ δὲ*)
δὴ τῶν ἀντιπολεμησάντων αὐτοῖς οἷα αὖ ἦν ὥς τε ἀπ' ἀρ-
χῆς ἐγένετο, μνήμης ἂν μὴ στερηθῶμεν ὧν ἔτι παῖδες ὄντες
ἠκούσαμεν, εἰς τὸ μέσον αὐτὰ νῦν ἀποδώσομεν ὑμῖν τοῖς
φίλοις εἶναι κοινά.

Τὸ δ' ἔτι βραχὺ πρὸ τοῦ λόγου δεῖ δηλῶσαι, μὴ πολ-
λάκις ἀκούοντες * Ἑλληνικὰ βαρβάρων ἀνδρῶν ὀνόματα θαυ- 115
μάζητε· τὸ γὰρ αἴτιον αὐτῶν πεύσεσθε. Σόλων **) ἐπινοῶν
εἰς τὴν αὑτοῦ ποίησιν καταχρήσασθαι τῷ λόγῳ, διαπυνθα-
νόμενος τὴν τῶν ὀνομάτων δύναμιν, εὗρε τούς τε Αἰγυπτίους
τοὺς πρώτους ἐκείνους αὐτὰ γραψαμένους εἰς τὴν αὑτῶν
φωνὴν μετενηνοχότας, αὐτός τε αὖ πάλιν ἑκάστου τὴν διά-
νοιαν ὀνόματος ἀναλαμβάνων εἰς τὴν ἡμετέραν ἄγων * φω- B
νὴν ἀπεγράφετο. καὶ ταῦτά γε δὴ τὰ γράμματα παρὰ τῷ
πάππῳ τ' ἦν καὶ ἔτ' ἐστὶ παρ' ἐμοὶ νῦν διαμεμελέτηταί τε
ὑπ' ἐμοῦ παιδὸς ὄντος. ἂν οὖν ἀκούητε τοιαῦτα οἷα καὶ
τῇδε ὀνόματα, μηδὲν ὑμῖν ἔστω θαῦμα· τὸ γὰρ αἴτιον αὐ-
τῶν ἔχετε. μακροῦ δὲ δὴ λόγου ἡ ἀρχὴ τότε ***).

Καθάπερ ἐν τοῖς πρόσθεν ἐλέχθη περὶ τῆς τῶν θεῶν
λήξεως, ὅτι κατενείμαντο γῆν πᾶσαν ἔνθα μὲν μείζους λή-
ξεις, ἔνθα δὲ καὶ ἐλάττους, ἱερὰ θυσίας τε αὑτοῖς * κατα- C
σκευάζοντες, οὕτω δὴ καὶ τὴν νῆσον Ποσειδῶν τὴν Ἀτλαν-
τίδα λαχὼν ἐκγόνους ἑαυτοῦ κατῴκισεν ἐκ θνητῆς γυναικὸς
γεννήσας ἔν τινι τόπῳ τοιῷδε τῆς νήσου· πρὸς θαλάττῃ †)
μέν, κατὰ δὲ μέσον πάσης πεδίον ἦν, ὃ δὴ πάντων πε-
δίων ††) κάλλιστον ἀρετῇ τε ἱκανὸν γενέσθαι λέγεται· πρὸς
τῷ πεδίῳ δ' αὖ κατὰ μέσον σταδίους ὡς πεντήκοντα ἀφε-
στὸς ἦν ὄρος βραχὺ πάντῃ. τούτῳ δ' ἦν ἔνοικος τῶν ἐκεῖ
κατὰ ἀρχὰς ἐκ γῆς ἀνδρῶν γεγονότων Εὐήνωρ μὲν τοὔνο-

---

*) γρ. τάγε. **) ἄλλ. Σόλων ἅτ'.
***) ἄλλ. τοιάδε τις ἦν ἀρχὴ τότε.
†) ἄλλ. θαλάττης. ††) γρ. πεδίον.

Hi igitur quia tales fuerunt ipsi et hac fere ratione et suam civitatem et Graeciam iuste administrarunt, eo per universam Europam et Asiam propter corporis pulchritudinem multasque animi virtutes spectati fuerunt atque clarissimi omnium qui tum vixerunt. adversariorum autem res quomodo se habuerint et ab initio constitutae fuerint, quantum memoriam conservavimus eorum quae pueri audivimus, in medium nunc proferemus vobiscum amicis ea communicantes.

Hoc adhuc exiguum ante narrationem nos indicare oportet, ne forte graeca barbarorum virorum nomina audientes miremini; causam enim eorum percipietis. Solon videlicet quum in animo haberet ad poësin suam adhibere narrationem, sciscitans de nominum vi comperit Aegyptiòs illos primos ea consignasse in suam linguam translata, ipse rursus cuiusque significationem nominis accepit et in nostram traducens linguam perscripsit. et haec quidem scripta apud avum meum erant et adhuc sunt apud me nunc et puer quum essem me in illis exercui. quodsi igitur audietis talia nomina qualia hic quoque usurpantur, ne id vobis admirationem iniiciat; causam enim eius rei tenetis. longae autem narrationis hoc tum fuit exordium.

Quemadmodum supra exposuimus de sortitione deorum, terram eos universam distribuisse hic in maiores, illic in minores portiones, templa et sacrificia sibi apparantes, ita etiam insulam Neptunus Atlantidem sortitus liberos suos quos e mortali muliere susceperat in tali fere insulae loco collocavit; ad mare videlicet media in insula universa campus erat, qui omnium camporum pulcherrimus eximiaque dicitur fuisse bonitate; ad campum rursus in medio stadiis fere quinquaginta distans erat mons brevis usquequaque. in hoc habitabat eorum aliquis qui ibi a principio e terra orti erant, nomine

μα, γυναικὶ * δὲ ξυνοικῶν Λευκίππῃ· Κλειτὼ δὲ μονο- D
γενῆ θυγατέρα ἐγεννησάσθην. ἤδη δ᾽ εἰς ἀνδρὸς ὥραν
ἡκούσης τῆς κόρης ἥ τε μήτηρ τελευτᾷ καὶ ὁ πατήρ, αὐ-
τῆς δὲ εἰς ἐπιθυμίαν Ποσειδῶν ἐλθὼν ξυμμίγνυται, καὶ τὸν
γήλοφον, ἐν ᾧ κατῴκιστο *), ποιῶν εὐερκῆ περιῤῥήγνυσι κύ-
κλῳ, θαλάττης γῆς τε ἐναλλὰξ ἐλάττους μείζους τε περὶ ἀλ-
λήλους ποιῶν τροχούς, δύο μὲν γῆς, θαλάττης δὲ τρεῖς οἷον
τορνεύων ἐκ μέσης τῆς νήσου, πάντῃ ἴσον ἀφεστῶτας, ὥστε
ἄβατον * ἀνθρώποις εἶναι· πλοῖα γὰρ καὶ τὸ πλεῖν οὔπω E
τότ᾽ ἦν. αὐτὸς δὲ τήν τε ἐν μέσῳ νῆσον οἷα δὴ θεὸς εὐ-
μαρῶς διεκόσμησεν, ὕδατα μὲν διττὰ ὑπὸ γῆς ἄνω πηγαῖα
κομίσας, τὸ μὲν θερμόν, ψυχρὸν δὲ ἐκ κρήνης ἀποῤῥέον ἕτε-
ρον, τροφὴν δὲ παντοίαν καὶ ἱκανὴν ἐκ τῆς γῆς ἀναδιδούς.
παίδων δὲ ἀῤῥένων πέντε γενέσεις **) διδύμους γεννησάμε-
νος ἐθρέψατο, καὶ τὴν νῆσον τὴν Ἀτλαντίδα πᾶσαν δέκα
μέρη κατανείμας τῶν μὲν πρεσβυτάτων ***) τῷ προτέρῳ γε-
νομένῳ * τήν τε μητρῴαν οἴκησιν καὶ τὴν κύκλῳ λῆξιν, 114
πλείστην καὶ ἀρίστην οὖσαν, ἀπένειμε, βασιλέα τε τῶν ἄλ-
λων †) κατέστησε, τοὺς δὲ ἄλλους ἄρχοντας, ἑκάστῳ δὲ ἀρ-
χὴν πολλῶν ἀνθρώπων καὶ τόπον πολλῆς ††) χώρας ἔδω-
κεν. ὀνόματα δὲ πᾶσιν ἔθετο, τῷ μὲν πρεσβυτάτῳ καὶ βασι-
λεῖ τοῦτο †††) οὗ δὴ καὶ πᾶσα ἡ νῆσος τό τε πέλαγος ἔσχεν
ἐπωνυμίαν, Ἀλαντικὸν λεχθὲν ὅτι τοὔνομ᾽ ἦν τῷ πρώτῳ βα-
σιλεύσαντι τότε Ἄτλας· τῷ δὲ διδύμῳ * μετ᾽ ἐκεῖνόν τε (*) B
γενομένῳ, λῆξιν δὲ ἄκρας τῆς νήσου πρὸς Ἡρακλείων στη-
λῶν εἰληχότι ἐπὶ τὸ τῆς Γαδειρικῆς νῦν χώρας κατ᾽ ἐκεῖνον
τὸν τόπον ὀνομαζομένης (**), Ἑλληνιστὶ μὲν Εὔμηλον, τὸ
δ᾽ ἐπιχώριον Γάδειρον· ὅπερ ἂν τὴν ἐπίκλησιν ταύτην ὄνο-
μα παράσχοι (***). τοῖν δὲ δευτέροιν γενομένοιν τὸν μὲν Ἀμ-
φήρη, τὸν δὲ Εὐδαίμονα (†) ἐκάλεσε· τρίτοις (††) δέ, Μνησέα
μὲν τῷ προτέρῳ γενομένῳ, τῷ δὲ μετ᾽ αὐτὸν Αὐτόχθονα·

*) γρ. κατῴκισται. **) γρ. πέντε δὲ ἀῤῥένων πέντε γεννήσεις. ***) γρ. τῷ μὲν πρεσβυτάτῳ. ἴσ. τῷ μὲν προτέρῳ. †) γρ. ὅλων. ††) γρ. καὶ πολλῆς. †††) γρ. τούτῳ. (*) γρ. τότε. (**) ἴσ. ἐπὶ τὸν τόπον τ. Γ. ν. χ. κατ᾽ ἐκεῖνον ὀνομ. (***) ἄλλ. ὅπερ τ᾽ ἦν ἐπίκλην, ταύτῃ ὄνομα παράσχοι.
(†) ἄλλ. Εὐαίμονα. (††) γρ. τριττοῖς.

Euenor, qui uxorem habebat Leucippen; Clitonem unicam filiam genuerant. quae quum iam in aetatem veniſſet viro maturam, mortui ſunt pater et mater, Neptunus vero amore captus cum ea concubat collemque in quo habitabat bene communit et circumcirca abrumpit, maris et terrae alternis minores et maiores inter ſe efficiens orbes, duos quidem terrae, maris vero tres quaſi tornans e media inſula, plane aequaliter diſtantes, ita ut adiri ab hominibus non poſſit; navigia enim et navigatio nondum tunc erant. ipſe vero inſulam in medio ſitam quippe deus nullo negotio dispoſuit, duplicem aquam e terra ſurſum fontanam ducens, calidam unam, alteram frigidam e fonte manantem, alimentum varium et quod ſatis erat e terra proferens. liberorum autem maſculorum quinque partus geminos genuit et educavit, et inſulam Atlantidem univerſam decem in partes quum diviſiſſet, maiori natu maternam habitationem ſortemque quae circum erat, maximam illam quidem et optimam, tribuit et regem hunc ceterorum conſtituit ceterosque praefectos, cuique vero imperium in multos homines multumque terrae dedit. nomina quoque omnibus impoſuit, et maximo quidem natu ac regi hoc, e quo tota inſula et mare nominata ſunt, Atlantica dicta propterea quod nomen erat primo tum regnanti Atlas; et gemino poſt illum nato qui ſortem extremae inſulae ad columnas Herculis adeptus erat in regione quae nunc ex illo Gaditana nominata eſt, graecum nomen Eumelo dedit, et vernaculum Gadiro; quod quidem nomen appellationem illi praebuit. ſecundo partu editorum unum Ampherem, alterum Eudaemonem vocavit; tertio partu editorum maiorem natu Mneſeum nominavit, minorem Autochthonem; quartorum

τῶν δὲ τετάρτων * Ἐλάσιππον μὲν τὸν πρότερον, Μήστορα C δὲ τὸν ὕστερον· ἐπὶ δὲ τοῖς πέμπτοις *) τῷ μὲν ἔμπροσθεν Ἀζάης ὄνομα ἐτέθη, τῷ δ' ὑστέρῳ Διαπρεπής. οὗτοι δὴ πάντες αὐτοί τε καὶ ἔκγονοι τούτων ἐπὶ γενεὰς παμπόλλας ᾤκουν ἄρχοντες μὲν πολλῶν ἄλλων κατὰ τὸ πέλαγος νήσων, ἔτι δέ, ὥσπερ καὶ πρότερον ἐῤῥήθη, μέχρι τε Αἰγύπτου καὶ Τυῤῥηνίας τῶν ἐντὸς δεῦρο ἐπάρχοντες. Ἄτλαντος δὴ πολὺ μὲν ἄλλο καὶ τίμιον γίγνεται γένος, * βασιλεὺς δὲ ὁ πρεσβύτα- D τος ἀεὶ τῷ πρεσβυτάτῳ τῶν ἐκγόνων παραδιδοὺς ἐπὶ γενεὰς πολλὰς τὴν βασιλείαν διέσωζον, πλοῦτον μὲν κεκτημένοι πλήθει τοσοῦτον ὅσος οὔτε πω πρόσθεν ἐν δυναστείαις τισὶ βασιλέων γέγονεν οὔτε ποτὲ ὕστερον γενέσθαι ῥᾴδιος· κατεσκευασμένα δὲ πάντα ἦν αὐτοῖς ὅσα ἐν πόλει καὶ ὅσα κατὰ τὴν ἄλλην **) *** αὐτοῖς προςῄει ἔξωθεν, πλεῖστα δὲ ἡ νῆσος * αὐτὴ παρείχετο εἰς τὰς τοῦ βίου κατασκευάς, πρῶτον μὲν E ὅσα ὑπὸ μεταλλείας ὀρυττόμενα στερεὰ καὶ ὅσα τηκτὰ γέγονε· καὶ τὸ νῦν ὀνομαζόμενον μόνον ***), τότε δὲ πλέον ὀνόματος †) ἦν τὸ γένος ἐκ γῆς ὀρυττόμενον ὀρειχάλκου ††) κατὰ τόπους πολλοὺς τῆς νήσου, πλὴν χρυσοῦ τιμιώτατον ἐν τοῖς τότε ὄν· καὶ ὅσα ὕλη πρὸς τὰ τῶν τεκτόνων διαπονήματα παρέχεται, πάντα φέρουσα ἄφθονα, τά τε αὖ περὶ τὰ †††) ζῶα ἱκανῶς ἥμερα καὶ ἄγρια τρέφουσα. καὶ δὴ καὶ ἐλεφάντων ἦν ἐν αὐτῇ γένος πλεῖστον· νομὴ γὰρ τοῖς τε ἄλλοις ζώοις, ὅσα καθ' ἕλη καὶ λίμνας καὶ ποταμοὺς ὅσα τ' αὖ κατ' ὄρη * καὶ ὅσα ἐν τοῖς πεδίοις νέμεται, ξύμπασι 115 παρῆν ἄδην, καὶ τούτῳ (*) κατὰ ταὐτὰ τῷ ζώῳ, μεγίστῳ πεφυκότι καὶ πολυβορωτάτῳ. πρὸς δὴ τούτοις, ὅσα εὐώδη τρέφει που γῆ τὰ νῦν, ῥιζῶν ἢ χλόης ἢ ξύλων ἢ χυλῶν στακτῶν (**) εἴτε ἀνθῶν εἴτε καρπῶν, ἔφερέ τε ταῦτα καὶ ἔφερβεν εὖ. ἔτι δὲ τὸν ἥμερον καρπόν, τόν τε ξηρὸν ὃς ἡμῖν τροφῆς ἕνεκα (***), καὶ ὅσοις χάριν τοῦ σίτου προςχρώ-

---

*) γρ. τῆς πέμπτης. **) ἄλλ. ἄλλην χώραν τῶν πρὸς χρῆσιν ζητουμένων ἐστί. καὶ πολλὰ μὲν διὰ τὴν ἀρχὴν αὐτοῖς κτλ. ἄλλην χώραν ἦν ἔργον κατασκευάσασθαι πολλὰ μὲν γὰρ διὰ τὴν ἀρχὴν αὐτοῖς. ***) γρ. ὀνομαζόμενον τότε. †) γρ. ὀνομαστὸν. ††) γρ. ὀρειχάλκου. †††) γρ. περιττά. (*) γρ. παρῆν ἀλλ' ἦν καὶ τοῦτο. (**) γρ. ἢ στακτῶν. (***) ἄλλ. ἕνεκα ἐστίν.

geminorum priorem Elafippum, pofteriorem Meftorem; et quintorum geminorum fuperiori Azai nomen inditum, inferiori Diaprepi. hi igitur omnes et ipfi et liberi eorum permulta fecula habitaverunt ibi imperantes quum multis aliis in mari fitis infulis, tum, quemadmodum fupra dictum eft, usque ad Aegyptum et Tyrrheniam in eos qui intra ad nos verfus habitabant imperium habentes. et Atlantis quidem genus omnino copiofum et honoratum exftitit, et quum natu maximus femper maximo filiorum regnum traderet, in multa fecula id confervarunt, divitias poffidentes tantas quantae numquam ante in regum dominationibus fuerant neque umquam poft facile poterunt comparari: parata autem omnia eis erant quaecumque in urbe et quaecumque in reliqua terra ufus pofcebat; et multa quidem eis propter imperium foris accedebant, plurima vero infula ipfa fuppeditabat ad vitam adornandam neceffaria, primum quae e terra foffa folida funt et quae liquefieri poffunt; et quod nunc nominatur tantum, tunc vero plus erat quam nomen, aurichalci genus e terra fodiebatur multis in locis infulae, auro excepto pretiofiffimum eorum quae tunc erant; et quaecumque filva ad fabrorum opera fuppeditat, ea omnia proferebat larga; et animantia abunde manfueta et immania alebat. atque etiam elephantorum in ea genus erat plurimum; pabulum enim quum ceteris animantibus, quaecumque in paludibus et ftagnis et fluviis, quaecumque in montibus et quaecumque in campis pafcuntur, omnibus aderat abunde, tum etiam huic beftiae, maximae et voraciffimae. praeterea quaecumque bene olentia nutrit nunc uspiam terra, radices vel gramina vel ligna vel fuccos liquidos five fiorum five fructuum, ea proferebat beneque alebat. ad haec fativum fructum ficcumque qui nobis alimento eft omnesque quibus pro

μεθα (καλοῦμεν δὲ αὐτοῦ τὰ μέρη ξύμπαντα ὄσπρια) * καὶ B
τὸν ὅσος ξύλινος, πώματα καὶ βρώματα καὶ ἀλείμματα φέ-
ρων, παιδιᾶς τε ὃς ἕνεκα καὶ ἡδονῆς γέγονε δυςθησαύριστος
ἀκροδρύων καρπός, ὅσα τε παραμύθια πλησμονῆς μεταδόρπια
ἀγαπητὰ κάμνοντι τίθεμεν, ἅπαντα (†) ταῦτα ἡ τότε πο-
τὲ οὖσα ὑφ' ἡλίῳ νῆσος ἱερὰ καλά τε καὶ θαυμαστὰ καὶ
πλήθεσιν ἄπειρα ἔφερε. ταῦτα οὖν λαμβάνοντες πάντα πα-
ρὰ τῆς γῆς κατεσκευάζοντο τά τε ἱερὰ καὶ τὰς βασιλικὰς
οἰκήσεις * καὶ τοὺς λιμένας καὶ τὰ νεώρια καὶ ξύμπασαν C
τὴν ἄλλην χώραν, τοιᾷδε ἐν τάξει διακοσμοῦντες.

Τοὺς τῆς θαλάττης τροχούς, οἳ περὶ τὴν ἀρχαίαν ἦσαν
μητρόπολιν, πρῶτον μὲν ἐγεφύρωσαν, ὁδὸν ἔξω καὶ ἐπὶ τὰ
βασίλεια ποιούμενοι· τὰ δὲ βασίλεια ἐν ταύτῃ τῇ τοῦ θεοῦ
καὶ τῶν προγόνων κατοικήσει κατ' ἀρχὰς ἐποιήσαντο εὐθύς,
ἕτερος δὲ παρ' ἑτέρου δεχόμενος, κεκοσμημένα κοσμῶν, ὑπερ-
εβάλλετο εἰς δύναμιν * ἀεὶ τὸν ἔμπροσθεν, ἕως εἰς ἔκπλη- D
ξιν μεγέθεσι κάλλεσί τε ἔργων ἰδεῖν τὴν οἴκησιν ἀπειργάσαν-
το. διώρυχα μὲν γὰρ ἐκ τῆς θαλάττης ἀρχόμενοι τρίπλεθρον
τὸ πλάτος, ἑκατὸν δὲ ποδῶν βάθος, μῆκος δὲ πεντήκοντα
σταδίων, ἐπὶ τὸν ἐξωτάτω τροχὸν ξυνέτρησαν, καὶ τὸν ἀνά-
πλουν ἐκ τῆς θαλάττης ταύτῃ *) πρὸς ἐκεῖνον ὡς εἰς λιμένα
ἐποιήσαντο, διελόντες στόμα ναυσὶ ταῖς μεγίσταις ἱκανὸν εἰς-
πλεῖν. καὶ δὴ καὶ τοὺς τῆς γῆς τροχούς, οἳ τοὺς * τῆς θα- E
λάττης διεῖργον, κατὰ τὰς γεφύρας διεῖλον ὅσον μιᾷ τριήρει
διέκπλουν εἰς ἀλλήλους, καὶ κατεστέγασαν ἄνωθεν, ὥςτε τὸν
ὑπόπλουν κάτωθεν εἶναι· τὰ γὰρ τῶν τῆς γῆς τροχῶν χείλη
βάθος εἶχεν ἱκανὸν ὑπερέχοντα **) τῆς θαλάττης. ἦν δὲ ὁ
μὲν μέγιστος τῶν τροχῶν, εἰς ὃν ἡ θάλασσα ξυνετέτρητο,
τριστάδιος τὸ πλάτος, ὁ δ' ἑξῆς τῆς γῆς ἴσος ἐκείνῳ· τοῖν δὲ
δευτέροιν ὁ μὲν ὑγρὸς δυοῖν σταδίοιν πλάτος, ὁ δὲ ξηρὸς
ἴσος αὖ πάλιν τῷ πρόσθεν ὑγρῷ· σταδίου δὲ ὁ περὶ αὐτὴν
τὴν ***) ἐν μέσῳ νῆσον περιθέων. ἡ δὲ νῆσος * ἐν ᾗ τὰ 116
βασίλεια ἦν, πέντε σταδίων τὴν διάμετρον εἶχε. ταύτην δὴ

(†) γρ. τιθέμενα, πάντα.
*) γρ. ταύτης.
**) ἄλλ. ὑπερέχον.
***) γρ. τὴν αὐτήν.

cibo utimur (vocamus autem omnes eius partes legumina) et eum qui ligneus eſt, potulenta et eſculenta et unguenta ferens, porro qui ludi et oblectationis cauſa exſtitit arborum fructus asſervatu difficilis, et quae ſatietatis levamina bellaria languenti accepta apponimus, omnia haec inſula quae tum ſub ſole erat ſacra pulchra et admirabilia et ad numerum infinita proferebat. et haec quidem accipientes omnia a terra exſtruxerunt templa, regias habitationes, portus, navalia univerſamque reliquam terram, hoc ordine omnia conſtituentes.

Maris orbes, qui priſtinam urbem primariam circumdabant, primum ponte iunxerunt, viam extra et ad regiam munientes; et regiam in hoc dei et maiorum domicilio initio exſtruxerant ſtatim, alter vero ab altero accipiens ornata ornando ſuperabat pro viribus proxime quemque antecedentem, donec propter magnitudinem et pulchritudinem operum admirabile viſu effecerunt aedificium. foſſam enim tria iugera latam, centum pedes altam et quinquaginta ſtadia longam a mari ad extimum orbem foderunt, et recurſum e mari ad hunc tamquam in portum fecerunt, os diducentes ut maximae naves invehi poſſent. atque etiam terrae orbes, qui maris orbes interſepiebant, pontibus diviſerunt ita ut una tantum triremis ab uno ad alterum pervehi poſſet, et intexerunt ſuperne, ut ſubtus fieret navigatio; terrae enim orbium labra altitudinem ſatis magnam habebant ut ſupra mare eminerent. erat autem maximus orbium is in quem mare perforatum erat, tria ſtadia latus, proximus terrae aequalis illi; duorum ſequentium fluidus duo ſtadia latus, ſiccus vero aequalis rurſus fluido priori, et ſtadium is latus erat qui ipſam in medio ſitam inſulam ambibat. inſula vero, in qua regia erat, quinque ſtadiorum lineam mediam habebat. hanc igitur et or-

κύκλῳ καὶ τοὺς τροχοὺς καὶ τὴν γέφυραν πλεθριαίαν τὸ πλάτος οὖσαν ἔνθεν καὶ ἔνθεν λιθίνῳ περιεβάλλοντο τείχει, πύργους καὶ πύλας ἐπὶ τῶν γεφυρῶν κατὰ τὰς τῆς θαλάττης διαβάσεις ἑκασταχόσε ἐπιστήσαντες. τὸν δὲ λίθον ἔτεμνον ὑπὸ τῆς νήσου κύκλῳ τῆς (†) ἐν μέσῳ καὶ ὑπὸ τῶν τροχῶν ἔξωθεν καὶ ἐντός, τὸν μὲν λευκόν, τὸν δὲ μέλανα, τὸν δὲ ἐρυθρὸν ὄντα· τέμνοντες * δὲ ἅμα ἀπειργάζοντο B νεωσοίκους κοίλους διπλοῦς ἐντός, κατηρεφεῖς αὐτῇ τῇ πέτρᾳ. καὶ τῶν οἰκοδομημάτων τὰ μὲν ἁπλᾶ, τὰ δὲ μιγνύντες τοὺς λίθους ποικίλα ὕφαινον παιδιᾶς χάριν, ἡδονὴν αὐτοῖς ξύμφυτον ἀπονέμοντες· καὶ τοῦ μὲν περὶ τὸν ἐξωτάτω τροχὸν τείχους χαλκῷ περιελάμβανον πάντα τὸν περίδρομον, οἷον ἀλοιφῇ προσχρώμενοι, τοῦ δ' ἐντὸς καττιτέρῳ περιέτηκον, τὸν δὲ περὶ αὐτὴν τὴν ἀκρόπολιν ὀρειχάλκῳ * μαρμα- C ρυγὰς ἔχοντι πυρώδεις. Τὰ δὲ δὴ τῆς ἀκροπόλεως ἐντὸς βασίλεια κατεσκευασμένα ὧδ' ἦν. ἐν μέσῳ μὲν ἱερὸν ἅγιον αὐτόθι τῆς τε Κλειτοῦς καὶ τοῦ Ποσειδῶνος ἄβατον ἀφεῖτο, περιβόλῳ χρυσῷ περιβεβλημένον, τοῦτ' ἐν ᾧ κατ' ἀρχὰς ἐφίτυσαν καὶ ἐγέννησαν *) τὸ τῶν δέκα βασιλειδῶν γένος· ἔνθα καὶ κατ' ἐνιαυτὸν ἐκ πασῶν τῶν δέκα λήξεων ὡραῖα αὐτόσε ἀπετέλουν ἱερὰ ἐκείνων ἑκάστῳ. τοῦ δὲ Ποσειδῶνος αὐτοῦ νεὼς ἦν, σταδίου μὲν μῆκος, * εὖρος δὲ τρισὶ πλέ- D θροις **), ὕψος δὲ ἐπὶ τούτοις ξύμμετρον ἰδεῖν, εἶδος δέ τι βαρβαρικὸν ἔχοντος. πάντα δὲ ἔξωθεν περιήλειψαν τὸν νεὼν ἀργύρῳ, πλὴν τῶν ἀκρωτηρίων, τὰ δὲ ἀκρωτήρια χρυσῷ. τὰ δὲ ἐντός, τὴν μὲν ὀροφὴν ἐλεφαντίνην ἰδεῖν πᾶσαν χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ καὶ ὀρειχάλκῳ πεποικιλμένην, τὰ δὲ ἄλλα πάντα τῶν τοίχων τε καὶ κιόνων καὶ ἐδάφους ὀρειχάλκῳ περιέλαβον. χρυσᾶ δὲ ἀγάλματα ἐνέστησαν, τὸν μὲν θεὸν ἐφ' ἅρματος ἑστῶτα ἓξ ὑποπτέρων ἵππων * ἡνίοχον, αὐτόν τε ὑπὸ μεγέ- E θους τῇ κορυφῇ τῆς ὀροφῆς ἐφαπτόμενον, Νηρῇδας δὲ ἐπὶ δελφίνων ἑκατὸν κύκλῳ· τοσαύτας γὰρ ἐνόμιζον αὐτὰς οἱ τότε εἶναι. πολλὰ δ' ἐντὸς ἄλλα ἀγάλματα ἰδιωτῶν ἀναθήματα ἐνῆν.

(†) γρ. τοῖς.
*) γρ. ἐφικτὸν ἐγεννήσαντο.
**) ἴσ. τρίπλεθρος.

bes pontemque unum fere iugerum latum circumcirca hinc illincque lapideo cinxerunt muro, turres portasque pontibus in maris traiectionibus quoquoverſus imponentes. lapidem vero excidebant ſub inſula circumcirca in medio ſita et ſub orbibus extra et intus, unum album, alterum nigrum, tertium rubrum; excidentes autem ſimul fecerunt navalia cava duplicia intus, tecta ipſo ſaxo. atque aedificia alia ſimplicia, alia lapides miſcentes varia conſtruxerunt per ludum et iocum oblectationem eis naturalem tribuentes; ac muri quidem orbem extimum cingentis aere complexi ſunt totum circuitum, quaſi illinentes eum, interioris ambitum ſtanno obduxerunt, eum vero qui ipſam arcem circumdabat aurichalco fulgorem habente igneum. Regia intra arcem ita erat exſtructa. in medio templum erat Clitoni et Neptuno conſecratum inacceſſum, ſeptis aureis cinctum, illud in quo initio ortum et procreatum erat decem regis filiorum genus, ubi etiam quotannis ex omnibus decem partibus confluentes ſolemnia faciebant ſacra illorum cuique. Neptuni ipſius templum ſtadium erat longum, tria fere iugera latum et altitudinem habebat cum his congruentem ad adſpectum, ſpeciem autem quandam barbaricam ipſe exhibebat. totum vero templum extrinſecus argento obduxerant praeter faſtigia, quae auro ornata erant. et quod ad interiores partes attinet, lacunar eburneum totum auro et argento et aurichalco diſtinctum erat, reliqua vero omnia, parietes et columnas et pavimentum, aurichalco circumcluſerant. aureas quoque ſtatuas in eo collocaverant, et deum quidem in curru ſtantem ſex alatorum equorum rectorem, ipſum vero ob magnitudinem vertice lacunar contingentem, et Nereides delphinis inſidentes centum circumcirca; tot enim putabant eas memoriae illius homines eſſe. multa intus alia ſimulacra

περὶ δὲ τὸν νεὼν ἔξωθεν εἰκόνες ἁπάντων ἕστασαν ἐκ χρυσοῦ, τῶν γυναικῶν καὶ αὐτῶν ὅσοι τῶν δέκα ἐγεγόνεσαν βασιλέων, καὶ πολλὰ ἕτερα ἀναθήματα μεγάλα τῶν τε βασιλέων καὶ ἰδιωτῶν ἐξ αὐτῆς τε τῆς πόλεως καὶ τῶν ἔξωθεν ὅσων ἐπῆρχον. βωμός τε δὴ ξυνεπόμενος ἦν τὸ μέγεθος καὶ * τὸ 117
τῆς ἐργασίας ταύτῃ τῇ κατασκευῇ, καὶ τὰ βασίλεια κατὰ ταὐτὰ πρέποντα μὲν τῷ τῆς ἀρχῆς μεγέθει, πρέποντα δὲ τῷ περὶ τὰ ἱερὰ κόσμῳ. ταῖς δὲ δὴ κρήναις, τῇ τοῦ ψυχροῦ καὶ τῇ τοῦ θερμοῦ νάματος, πλῆθος μὲν ἄφθονον ἐχούσαις, ἡδονῇ δὲ καὶ ἀρετῇ τῶν ὑδάτων πρὸς ἑκατέρου *) τὴν χρῆσιν θαυμαστοῦ πεφυκότος, ἐχρῶντο περιστήσαντες οἰκοδομήσεις καὶ δένδρων φυτεύσεις πρεπούσας ὕδασι, δεξαμενάς τε αὖ τὰς **) μὲν ὑπαιθρίους, * τὰς δὲ χειμερινὰς τοῖς θερμοῖς B
λουτροῖς ὑποστέγους περιτιθέντες, χωρὶς μὲν βασιλικάς, χωρὶς δὲ ἰδιωτικάς, ἔτι δὲ γυναιξὶν ἄλλας καὶ ἑτέρας ἵπποις καὶ τοῖς ἄλλοις ὑποζυγίοις, τὸ πρόσφορον τῆς κοσμήσεως ἑκάστοις ἀπονέμοντες. τὸ δὲ ἀποῤῥέον ἦγον ἐπὶ τὸ τοῦ Ποσειδῶνος ἄλσος, δένδρα ***) παντοδαπὰ κάλλος ὕψος τε δαιμόνιον ὑπὸ ἀρετῆς τῆς γῆς ἔχοντα, καὶ ἐπὶ τοὺς ἔξω κύκλους δι᾽ ὀχετῶν κατὰ τὰς γεφύρας ἐπωχέτευον. * οὗ δὴ C
πολλὰ μὲν ἱερὰ καὶ πολλῶν θεῶν, πολλοὶ δὲ κῆποι καὶ γυμνάσια ἐκεχειρούργητο, τὰ μὲν ἀνδρῶν, τὰ δὲ ἵππων χωρὶς ἐν ἑκατέρᾳ τῇ τῶν τροχῶν νήσῳ, τά τε ἄλλα καὶ κατὰ μέσην τὴν μείζω τῶν νήσων ἐξῃρημένος ἱππόδρομος ἦν αὐτοῖς, σταδίου τὸ πλάτος ἔχων, τὸ δὲ μῆκος περὶ τὸν κύκλον ὅλον ἀφεῖτο εἰς ἅμιλλαν τοῖς ἵπποις. δορυφορικαὶ δὲ περὶ αὐτὸν ἔνθεν τε καὶ ἔνθεν οἰκήσεις ἦσαν τῷ πλήθει τῶν δορυφόρων· τοῖς δὲ * πιστοτέροις ἐν τῷ σμικροτέρῳ τροχῷ καὶ D
πρὸς †) τῆς ἀκροπόλεως μᾶλλον ὄντι διετέτακτο ἡ φρουρά, τοῖς δὲ πάντων διαφέρουσι πρὸς πίστιν ἐντὸς τῆς ἀκροπόλεως περὶ τοὺς βασιλέας αὐτοὺς ἦσαν οἰκήσεις δεδομέναι. τὰ δὲ νεώρια τριήρων μεστὰ ἦν καὶ σκευῶν ὅσα τριήρεσι προς-

*) ἴσ. ἑκατέρου πρός.
**) γρ. αὐτάς. ἄλλ. θερμάς.
***) γρ. δένδρα δέ. ἴσ. ἐν ᾧ δένδρα παντ.
†) γρ. πρό.

a privatis dedicata inerant. circa templum foris imagines omnium ſtabant aureae, mulierum ipſorumque qui a decem illis regibus orti erant, et multa alia donaria magna regum et privatorum tam ex ipſa urbe quam externis regionibus quibus imperabant. ara magnitudine et confectione huic apparatui reſpondebat, itemque regia conveniens erat tam imperii magnitudini quam templi ornatui. fontibus porro utebantur, uno frigidae, altero calidae aquae, copioſiſſime fluentibus, quorum utraque aqua admirabilem ad uſum amoenitatem et bonitatem habebat. circum hos poſuerant aedificia arboresque conſeverant aquis convenientes, et receptacula quoque alia ſubdialia, alia hiberna calidis lavationibus ſervientia eaque tecta circumcirca fecerant, ſeorſum regia, ſeorſum privata, praeterea mulieribus alia itemque alia equis reliquisque iumentis, accommodatum cuique ornatum tribuentes. aquam vero effluentem derivabant in Neptuni lucum, in quo arbores variae pulchritudinem et altitudinem mirificam propter terrae bonitatem habentes, et in orbes exteriores per canales iuxta pontes deducebant. ubi multa templa multorum deorum, multi quoque horti et gymnaſia exſtructa erant, alia virorum, alia equorum ſeorſum in utraque orbium inſula, praecipue vero in media inſula maiore eximium eis erat equorum curriculum, ſtadii latitudinem habens, longitudinem vero circa orbem totum ad certamen equeſtre demiſſam. ſatellitum circa illud hinc illincque habitationes erant pro ipſorum numero; et fidelioribus quidem in minore orbe eoque propiore arcem ſtatio erat diſpoſita, qui vero omnes fide praeſtabant, iis intra arcem circa reges ipſos data erant domicilia. navalia triremibus referta erant omnibusque ad triremes pertinentibus inſtrumentis, quae quidem om-

ῄκει, πάντα δὲ ἐξηρτυμένα †) ἱκανῶς. Καὶ τὰ μὲν δὴ πε-
ρὶ τὴν τῶν βασιλέων οἴκησιν οὕτω κατεσκεύαστο· διαβάντι
δὲ τοὺς λιμένας ἔξω τρεῖς ὄντας ἀρξάμενον ἀπὸ * τῆς θα- E
λάττης ἦν ††) ἐν κύκλῳ τεῖχος, πεντήκοντα σταδίους τοῦ
μεγίστου τροχοῦ τε καὶ λιμένος ἀπέχον πανταχῇ, καὶ ξυνέ-
κλειεν εἰς ταὐτὸ πρὸς τὸ (*) τῆς διώρυχος στόμα τὸ πρὸς
θαλάττης (**). τοῦτο δὴ πᾶν ξυνῳκεῖτο μὲν ὑπὸ πολλῶν καὶ
πυκνῶν οἰκήσεων, ὁ δὲ ἀνάπλους καὶ ὁ μέγιστος λιμὴν ἔγε-
με πλοίων καὶ ἐμπόρων ἀφικνουμένων πάντοθεν, φωνὴν καὶ
θόρυβον παντοδαπὸν κτύπον τε μεθ' ἡμέραν καὶ διὰ νυ-
κτὸς ὑπὸ πλήθους παρεχομένων.

Τὸ μὲν οὖν ἄστυ καὶ τὸ περὶ τὴν ἀρχαίαν οἴκησιν σχε-
δόν, ὡς τότ' ἐλέχθη, νῦν διεμνημόνευται· τῆς δ' ἄλλης χώ-
ρας ὡς ἡ φύσις εἶχε καὶ τὸ * τῆς διακοσμήσεως εἶδος ἀπο- 118
μνημονεῦσαι πειρατέον. πρῶτον μὲν οὖν ὁ τόπος ἅπας ἐλέ-
γετο σφόδρα τε ὑψηλὸς καὶ ἀπότομος ἐκ θαλάττης, τὸ δὲ
περὶ τὴν πόλιν πᾶν πεδίον, ἐκείνην μὲν περιέχον, αὐτὸ δὲ
κύκλῳ περιεχόμενον ὄρεσι μέχρι πρὸς τὴν θάλατταν καθειμέ-
νοις *), λεῖον καὶ ὁμαλές, πρόμηκες δὲ πᾶν, ἐπὶ μὲν θάτερα
τρισχιλίων σταδίων, κατὰ δὲ μέσον ἀπὸ θαλάττης ἄνω δισχι-
λίων. ὁ δὲ τόπος οὗτος ὅλης τῆς νήσου πρὸς * νότον ἐτέ- B
τραπτο, ἀπὸ τῶν ἄρκτων **) κατάβοῤῥος. τὰ δὲ περὶ αὐτὸν
ὄρη τότε ὑμνεῖτο πλῆθος καὶ μέγεθος καὶ κάλλος παρὰ πάν-
τα τὰ νῦν ὄντα γεγονέναι, πολλὰς μὲν κώμας καὶ πλουσίας
περιοίκων ἐν ἑαυτοῖς ἔχοντα, ποταμοὺς δὲ καὶ λίμνας καὶ λει-
μῶνας τροφὴν τοῖς πᾶσιν ἡμέροις καὶ ἀγρίοις ἱκανὴν
θρέμμασιν, ὕλην δὲ καὶ πλήθει καὶ γένεσι ποικίλην ξύμπασί
τε τοῖς ἔργοις καὶ πρὸς ἕκαστα ἄφθονον. ὧδε οὖν τὸ πε-
δίον φύσει καὶ ὑπὸ βασιλέων * πολλῶν ἐν πολλῷ χρόνῳ διε- C
πεπόνητο. τετράγωνον μὲν αὐτὸ ὑπῆρχε τὰ πλεῖστ' ὀρθὸν καὶ
πρόμηκες· ὅ τι δ' ἐνελείπετο, κατεύθυντο ***) τάφρου κύ-
κλῳ περιορυχθείσης. τὸ δὲ βάθος καὶ πλάτος τό τε μῆκος

†) γρ. ἐξηρτημένα.
††) ἄλλ. ᾔειν.
(*) ἴσ. εἰς ταὐτὸ τό.
(**) γρ. πρὸς τὸ θαλάττης.
*) γρ. καθημένοις.
**) γρ. ἄκρων.
***) γρ. κατ' εὐθὺ τῷ.

nia rite erant apparata. Ac regum quidem domicilium ita erat inſtructum; portus vero tres exteriores transgreſſum murus excipiebat a usque mari omnia cingens, qui quinquaginta ſtadia a maximo orbe et portu aberat omni ex parte, et concludebat foſſae oſtium ad mare verſus. et hanc quidem totam regionem multae denſaeque habitationes occupabant, ſinus vero maximusque portus abundabat navigiis et mercatoribus undique confluentibus, qui vociferationem, tumultum omnis generis et ſtrepitum dies noctesque propter multitudinem edebant.

De urbe et antiqua habitatione fere, ut tunc tradebatur, nunc expoſitum eſt; reliquae iam regionis quomodo natura ſe habuerit et conſtitutionis ſpecies qualis fuerit commemorare conandum eſt. ac primum quidem locus totus dicebatur admodum editus et praeruptus per mare eſſe, regio autem circa urbem univerſa campeſtris, illam quidem cingens, ipſa vero circumcirca cincta montibus usque ad mare demiſſis, levis et plana, oblonga vero tota, ex altera parte ſtadia ter mille, in medio a mari ſurſum bis mille. locus autem hic totius inſulae ad auſtri partes converſus erat, ad ſeptentrionem ab aquilone protectus. montes vero qui tunc eum cingebant copia et magnitudine et pulchritudine praedicabantur omnibus qui nunc ſunt praeſtitiſſe, multos quidem vicos et divites accolarum in ſe habentes, fluvios porro et ſtagna et prata omnibus et manſuetis et feris animantibus ſatis alimenti praebentia, ſylvamque et ad copiam et ad genera variam omniaque ad opera et ad ſingula largam. ita igitur campus natura et a regibus multis multos per annos excultus erat. quadratus autem erat ex maxima parte rectus et oblongus, et quod a recta linea aberat, id dirigebatur foſſa circumcirca ducta; cuius altitudo, latitudo et longitudo incredibiles quidem

αὐτῆς ἄπιστον μὲν λεχθέν, ὡς χειροποίητον ἔργον, πρὸς τοῖς ἄλλοις διαπονήμασι τοσοῦτον εἶναι, ῥητέον δὲ ὅ γε ἠκούσαμεν· πλέθρου μὲν γὰρ βάθος ὀρώρυκτο, τὸ δὲ πλάτος ἁπάντῃ †) σταδίου, περὶ δὲ πᾶν τὸ πεδίον ὀρυχθεῖσα ††) ξυνέβαινεν * εἶναι τὸ μῆκος σταδίων μυρίων. τὰ δ' ἐκ τῶν D
ὀρῶν καταβαίνοντα ὑποδεχομένη ῥεύματα καὶ περὶ τὸ πεδίον κυκλωθεῖσα, πρὸς τὴν πόλιν ἔνθεν τε καὶ ἔνθεν ἀφικομένη, ταύτῃ πρὸς * * * τὸ †††) πλάτος μάλιστα ἑκατὸν ποδῶν διώρυχες εὐθεῖαι τετμημέναι κατὰ τὸ πεδίον πάλιν εἰς τὴν τάφρον τὴν πρὸς θαλάττης ἀφεῖντο, ἑτέρα δὲ ἀφ' ἑτέρας αὐτῶν σταδίους ἑκατὸν ἀπεῖχεν. ᾗ δὴ *) τήν τ' ἐκ τῶν ὀρῶν ὕλην κατῆγον εἰς τὸ ἄστυ καὶ τἆλλα * δὲ ὡραῖα πλοίοις κατεκομίζοντο, διάπλους **) ἐκ τῶν διωρύχων εἰς ἀλλήλας τε πλαγίας καὶ E
πρὸς τὴν πόλιν τεμόντες ***). καὶ δὶς δὴ τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν γῆν ἐκαρποῦντο, χειμῶνος μὲν τοῖς Διὸς ὕδασι χρώμενοι, θέρους δὲ ὅσα γῆ φέρει, τὰ ἐκ τῶν διωρύχων ἐπάγοντες νάματα. Πλῆθος δὲ τῶν μὲν ἐν τῷ πεδίῳ χρησίμων πρὸς πόλεμον ἀνδρῶν ἐτέτακτο τὸν κλῆρον ἕκαστον παρέχειν ἄνδρα ἡγεμόνα, τὸ * δὲ τοῦ κλήρου μέγεθος εἰς δέκα δεκά- 119
κις ἦν στάδια, μυριάδες δὲ ξυμπάντων τῶν κλήρων ἦσαν ἕξ· τῶν δὲ ἐκ τῶν ὀρῶν καὶ τῆς ἄλλης χώρας ἀπέραντος μὲν ἀριθμὸς ἀνθρώπων ἐλέγετο, κατὰ δὲ τόπους καὶ κώμας εἰς τούτους τοὺς κλήρους πρὸς τοὺς ἡγεμόνας ἅπαντες (†) διενενέμηντο. τὸν οὖν ἡγεμόνα ἦν τεταγμένον εἰς τὸν πόλεμον παρέχειν ἕκτον μὲν ἁρμάτων πολεμιστηρίων (††) μόριον εἰς μύρια ἅρματα, ἵππους δὲ δύο καὶ ἀναβάτας, * ἔτι δὲ ξυνω- B
ρίδα χωρὶς δίφρου καταβάτην τε σμικρασπίδα (†††) καὶ τὸν ἀμφοῖν μετ' ἐπιβάτην τοῖν ἵπποιν ἡνίοχον ἔχουσαν, ὁπλίτας δὲ δύο καὶ τοξότας σφενδονήτας τε ἑκατέρους δύο, γυμνῆτας δὲ λιθοβόλους καὶ ἀκοντιστὰς τρεῖς ἑκατέρους, ναύτας δὲ τέτταρας εἰς πλήρωμα διακοσίων καὶ χιλίων νεῶν. τὰ μὲν

†) ἄλλ. ἁπάντῃ. ††) γρ. ὀρυχθεῖσαν.
†††) ἄλλ. ταύτῃ πρὸς θάλατταν μεθεῖτο ἐκρεῖν. ἄνωθεν δὲ ἀπ' αὐτῆς τὸ πλάτος. κτλ.
*) γρ. ἤδη τήν τ. **) γρ. κατεκομίζοντο διπλοῖς.
***) γρ. τέμνοντες. (†) γρ. ἅπαντας.
(††) ἄλλ. ἅρματος πολεμιστηρίου.
(†††) γρ. καταβάτας τ' ἐς μικρασπίδα.

ſunt dictu, quippe opus manu factum praeter ceteras ſtructuras et molimina tantum exſtitiſſe; dicendum tamen quod audivimus; iugerum enim alta effoſſa erat, ſtadium in univerſum lata, circa totum vero campum quum duceretur, factum eſt ut decem millia ſtadiorum longa evaderet. montibus autem defluentia recipiens flumina et circa campum in orbem deducta, hinc illincque ad urbem accedens, hac parte * * * *) canales directi plus quam centum pedes lati per campum ducti rurſus in foſſam ad mare verſus porrigebantur, alter vero ab altero ſtadia centum aberat; per quos e montibus lignum deducebant in urbem et reliqua ſuo quaeque tempore matureſcentia navigiis deportabant, quum traiectus e canalibus obliquos et inter ſe et urbem verſus feciſſent. et bis quidem terrae fruges colligebant, hieme aqua caeleſti utentes, et aeſtate ea quam terra profert, rivos e canalibus inducentes. Multitudo autem virorum qui in campo habitabant ad bellum utiles, ita ordinata erat, ut quaeque portio praeberet ducem, portionis vero magnitudo circiter decies decem ſtadiorum, et univerſarum portionum ſexaginta millia erant; montis vero reliquaeque regionis incolarum infinitus dicebatur numerus, et ſecundum locos vicosque in has portiones pro ducibus cuncti distributi erant. ſtatutum autem erat ut dux ad bellum praeſtaret ſextam curruum bellicorum partem, circiter decem millia curruum, equos duo et equites, praeterea bigas praeter ſedem bellatorem habentes deſcendentem parvo clypeo armatum et cum propugnatore amborum equorum rectorem, gravis armaturae milites duos et ſagittarios funditoresque itidem duos, levisque armaturae milites lapides iacientes et iaculatores tres utrosque, et nautas quattuor ad ducentas mille naves complendas. ac res qui-

*) *Ficin.* hac tandem erumpebat in mare. deſuper autem ab ipſa cet.

οὖν πολεμιστήρια οὕτω διετέτακτο τῆς βασιλικῆς πόλεως,
τῶν δὲ ἐννέα ἄλλα ἄλλως, ἃ μακρὸς ἂν χρόνος εἴη λέγειν.
* Τὰ δὲ τῶν ἀρχῶν καὶ τιμῶν *) ὧδ' εἶχεν ἐξ ἀρχῆς δια- C
κοσμηθέντα. τῶν δέκα βασιλέων εἷς ἕκαστος ἐν μὲν τῷ καθ'
αὑτὸν μέρει κατὰ τὴν αὑτοῦ πόλιν τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν
πλείστων νόμων ἦρχε, κολάζων καὶ ἀποκτιννὺς ὅντιν' ἐθε-
λήσειεν· ἡ δὲ ἐν ἀλλήλοις ἀρχὴ καὶ κοινωνία κατὰ ἐπιστολὰς
ἦν τὰς τοῦ Ποσειδῶνος, ὡς ὁ νόμος αὐτοῖς παρέδωκε, καὶ
γράμματα ὑπὸ τῶν πρώτων ἐν στήλῃ γεγραμμένα ὀρειχαλκί-
νῃ, ἣ κατὰ μέσην τὴν νῆσον ἔκειτο ἐν ἱερῷ * Ποσειδῶνος, D
οἷ δὴ **) δι' ἐνιαυτοῦ πέμπτου, τοτὲ δὲ ***) ἐναλλὰξ ἕκ-
του, ξυνελέγοντο, τῷ τε ἀρτίῳ καὶ τῷ περιττῷ μέρος ἴσον
ἀπονέμοντες, ξυλλεγόμενοι δὲ περί τε τῶν κοινῶν ἐβουλεύοντο
καὶ ἐξήταζον εἴ τίς τι παραβαίνοι καὶ ἐδίκαζον. ὅτε δὲ δι-
κάζειν μέλλοιεν, πίστεις ἀλλήλοις τοιάσδε ἐδίδοσαν πρότερον.
ἀφέτων ὄντων ταύρων ἐν τῷ τοῦ Ποσειδῶνος ἱερῷ μόνοι
γιγνόμενοι δέκα ὄντες, ἐπευξάμενοι τῷ θεῷ τὸ κεχαρισμένον
αὐτῷ θῦμα ἑλεῖν, * ἄνευ σιδήρου ξύλοις καὶ βρόχοις ἐθή- E
ρευον, ὃν δὲ ἕλοιεν τῶν ταύρων, πρὸς τὴν στήλην προσα-
γαγόντες κατὰ κορυφὴν αὐτῆς ἔσφαττον κατὰ τῶν γραμμά-
των. ἐν δὲ τῇ στήλῃ πρὸς τοῖς νόμοις ὅρκος ἦν μεγάλας
ἀρὰς ἐπευχόμενος τοῖς ἀπειθοῦσιν. ὅτ' οὖν κατὰ τοὺς αὑ-
τῶν νόμους θύσαντες καθαγίζοιεν πάντα τοῦ * ταύρου τὰ 120
μέλη, κρατῆρα κεράσαντες ὑπὲρ ἑκάστου θρόμβον ἐνέβαλλον
αἵματος, τὰ δ' ἄλλ' εἰς τὸ πῦρ ἔφερον, περικαθήραντες τὴν
στήλην· μετὰ δὲ τοῦτο χρυσαῖς φιάλαις ἐκ τοῦ κρατῆρος ἀρυ-
τόμενοι, κατὰ τοῦ πυρὸς σπένδοντες ἐπώμνυσαν δικάσειν τε
κατὰ τοὺς ἐν τῇ στήλῃ νόμους καὶ κολάσειν εἴ τίς τι πρό-
τερον παραβεβηκὼς εἴη, τό τε αὖ μετὰ τοῦτο μηδὲν τῶν
γραμμάτων ἑκόντες παραβήσεσθαι, μηδὲ ἄρξειν μηδὲ ἄρχοντι
πείσεσθαι * πλὴν κατὰ τοὺς τοῦ πατρὸς ἐπιτάττοντι νόμους. B
ταῦτα ἐπευξάμενος ἕκαστος αὐτῶν αὑτῷ καὶ τῷ ἀφ' αὑτοῦ
γένει, πιὼν καὶ ἀναθεὶς τὴν φιάλην εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ θεοῦ,

---

*) γρ. ἀρχῶν τιμῶν.
**) γρ. οἱ δέ.
***) γρ. τὸ δέ.

dem bellica regiae civitatis ita erat conſtituta, novem vero reliquarum alia aliter, de qua longum eſt dicere. Magiſtratus autem et honores ſic erant ab initio conſtituti. decem regum unusquisque pro virili parte in civitate ſua viris plurimisque legibus moderabatur, caſtigans et interficiens quem vellet; mutuum vero inter ipſos imperium et communitas ſecundum Neptuni mandata erant conſtituta, quae lex eis et litterae tradebant a primis columnae exſtructae ex aurichalco inſculptae, quae media in inſula poſita erat in Neptuni templo, quo quidem alternis modo quinto modo ſexto anno conveniebant, pari et impari numero idem tribuentes, et convenientes de rebus communibus conſultabant, inquirebant ſi quis quid migraverat et iudicabant. iudicium autem exercituri fidem inter ſe hanc prius dabant. liberi quum paſcerentur tauri in Neptuni templo, decem illi ſoli hic verſantes vovebant deo gratam victimam ſe capturos eſſe, et ſine ferro lignis et laqueis venabantur, taurum vero quem ceperant ad columnam trahebant et in eius vertice mactabant in litteris ibi inciſis. in columna praeter leges iusiurandum erat dira exſecrans in eos qui non parituri eſſent. quum ſecundum leges ſuas ſacrificio facto conſecraturi erant omnia tauri membra, cratera ſtatuebant et pro quoque guttam iniiciebant ſanguinis, reliqua in ignem inferebant, luſtrantes columnam; deinde aureis poculis e cratere haurientes et in ignem libantes iurabant iudicaturos ſe eſſe ſecundum leges columnae inciſas et caſtigaturos ſi quis quid ante migraſſet, et in poſterum quoque nihil ſcriptorum ſua ſponte migraturos, neque imperaturos neque imperanti pariturós eſſe niſi ſecundum patris leges mandaturus eſſet. quae quum voviſſet quisque eorum pro ſe ſuoque genere, bibebat et poculo in dei templo

περὶ τὸ δεῖπνον καὶ τἀναγκαῖα διέτριψεν. ἐπεὶ δὲ γίγνοιτο *)
σκότος καὶ τὸ πῦρ ἐψυγμένον τὸ περὶ τὰ θύματα εἴη, πάν-
τες οὕτως ἐνδύντες ὅτι καλλίστην κυανῆν στολήν, ἐπὶ τὰ τῶν
ὁρκωμοσιῶν **) καύματα χαμαὶ καθίζοντες, νύκτωρ, πᾶν
τὸ περὶ τὸ ἱερὸν ἀποσβεννύντες πῦρ, ἐδικάζοντό * τε καὶ ἐδί- C
καζον, εἴ τίς τι παραβαίνειν αὐτῶν αἰτιῷτό τινα· δικάσαν-
τες δὲ τὰ δικασθέντα, ἐπειδὴ φῶς γένοιτο, ἐν χρυσῷ πίνακι
γράψαντες μετὰ τῶν στολῶν μνημεῖα ἀνετίθεσαν. νόμοι δὲ
πολλοὶ μὲν ἄλλοι περὶ τὰ γέρα ***) τῶν βασιλέων ἑκάστων
ἦσαν ἴδιοι, τὰ δὲ μέγιστα, μήτε ποτὲ ὅπλα ἐπ' ἀλλήλους οἴ-
σειν βοηθήσειν τε πάντας, ἄν πού τις αὐτῶν ἔν τινι πόλει
τὸ βασιλικὸν καταλύειν ἐπιχειρῇ γένος, κοινῇ δέ, καθάπερ
οἱ πρόσθεν, * βουλευόμενοι τὰ δόξαντα περὶ πολέμου καὶ D
τῶν ἄλλων πράξεων, ἡγεμονίαν ἀποδιδόντες τῷ Ἀτλαντικῷ
γένει· θανάτου δὲ τὸν βασιλέα τῶν ξυγγενῶν μηδενὸς εἶναι
κύριον, ἂν †) μὴ τῶν δέκα τοῖς ὑπὲρ ἥμισυ δοκῇ.

Ταύτην δὴ τοσαύτην καὶ τοιαύτην δύναμιν ἐν ἐκείνοις
τότε οὖσαν τοῖς τόποις ὁ θεὸς ἐπὶ τούσδε αὖ τοὺς ††) τό-
πους ξυντάξας ἐκόμισεν ἔκ τινος τοιᾶσδε, ὡς λόγος, προφά-
σεως. ἐπὶ πολλὰς μὲν γενεάς, μέχριπερ ἡ τοῦ θεοῦ φύσις
* αὐτοῖς ἐξήρκει, κατήκοοί τε ἦσαν τῶν νόμων καὶ πρὸς τὸ E
ξυγγενὲς θεῖον φιλοφρόνως εἶχον· τὰ γὰρ φρονήματα ἀλη-
θινὰ καὶ πάντη μεγάλα ἐκέκτηντο, πραότητι μετὰ φρονή-
σεως πρός τε τὰς ἀεὶ ξυμβαινούσας τύχας καὶ πρὸς ἀλλή-
λους χρώμενοι· διὸ πλὴν ἀρετῆς πάντα ὑπερορῶντες σμι-
κρὰ ἡγοῦντο τὰ παρόντα, καὶ ῥᾳδίως ἔφερον οἷον ἄχθος
* τὸν τοῦ χρυσοῦ τε καὶ τῶν ἄλλων κτημάτων ὄγκον, ἀλλ' 121
οὐ μεθύοντες ὑπὸ τρυφῆς οὐδ' ὑπὸ τοῦ ἀκράτου ἀμβλυώτ-
τοντες †††) ἐσφάλλοντο, νήφοντες δὲ ὀξὺ καθεώρων ὅτι καὶ
ταῦτα πάντα ἐκ φιλίας τῆς κοινῆς μετὰ ἀρετῆς αὐξάνεται,
τῇ δὲ τούτων σπουδῇ καὶ τιμῇ φθίνει ταῦτά τε αὐτὰ κἀκεί-
νη ξυναπόλλυται τούτοις. ἐκ δὴ λογισμοῦ τε τοιούτου καὶ φύ-

---

*) γρ. ἐγίγνετο. ἄλλ. διατρίψας, ἐπειδὴ γίγνοιτο.
) ἴσ. ὁρκωμοσίων. *) γρ. ἱερά. †) ἄλλ. ὃν ἂν μή. ††) γρ. αὐτούς. †††) ἄλλ. ὑπὸ τρυφῆς διὰ πλοῦτον ἀκράτορες αὑτῶν ὄντες.

facrato epulis rebusque neceffariis vacabat. tenebris vero obortis igneque victimarum fere exftincto omnes ftola quam pulcherrima caerulea induti in victimarum calore humi confidebant noctuque, omni circa templum igne exftincto, in iudicium vocabantur et vocabant, fi quis quid migrantem eorum aliquem accufaffet. quum vero exfequuti effent iudicia diesque illuxiffet, in aurea tabula infculpentes cum ftolis monumenta dedicarunt. ac leges quidem multae aliae de regum dignitate fingulorum erant propriae, maximum vero hoc erat lege fancitum, ne umquam arma inter fe inferrent, fed omnes auxiliarentur, ficubi aliquis in civitate quapiam regium eorum exftirpare aggrederetur genus, communiter vero, quemadmodum fuperiores, quum in confilium iviffent, ea quae de bello aliisque rebus gerendis ipfis vifa erant exfequebantur, principatum et imperium Atlantico generi tribuentes; necis autem ut poteftatem rexin nullum cognatorum haberet, nifi plus dimidio decem illorum videretur.

Hanc igitur tantam et talem potentiam quae illis in locis tum erat deus in hosce locos compofitam adduxit hanc fere, ut traditur, ob caufam. multa quidem per faecula, quamdiu dei natura eis fuppetebat, legibus obtemperabant comesque erant erga divinum cognatum; animum enim habebant verum planeque magnum, clementiam quandam prudentem et in cafibus quibusque incidentibus et inter fe exercentes; quocirca praeter virtutem omnia defpicientes parvi faciebant ea quae poffidebant, et facile ferebant tamquam onus auri ceterarumque facultatum molem, non ebrii propter luxuriam nec mero hebetati labebantur, fed fobrii acute perfpiciebant haec omnia amicitia communi et virtute augefcere, illorum vero ftudio et honore tum haec ipfa perire tum illas cum his exftingui. ex hac igitur reputatione et natura divina permanente omnia ip-

σεως θείας παραμενούσης πάντ' αὐτοῖς ηὐξήθη ἃ πρὶν διήλθομεν. ἐπεὶ δ' ἡ τοῦ θεοῦ μὲν μοῖρα ἐξίτηλος ἐγίγνετο ἐν αὐτοῖς πολλῷ τῷ θνητῷ καὶ πολλάκις ἀνακεραννυμένη, τὸ δὲ ἀνθρώπινον ἦθος ἐπεκράτει, * τότε ἤδη τὰ παρόντα φέ- B ρειν ἀδυνατοῦντες *) ἠσχημόνουν, καὶ τῷ δυναμένῳ μὲν ὁρᾶν αἰσχροὶ κατεφαίνοντο, τὰ κάλλιστα ἀπὸ τῶν τιμιωτάτων ἀπολλύντες, τοῖς δὲ ἀδυνατοῦσιν ἀληθινὸν πρὸς εὐδαιμονίαν βίον ὁρᾶν τότε δὴ μάλιστα πάγκαλοι μακάριοί τε ἐδοξάζοντο εἶναι, πλεονεξίας ἀδίκου καὶ δυνάμεως ἐμπιπλάμενοι. θεὸς δὲ ὁ θεῶν Ζεὺς ἐν νόμοις βασιλεύων, ἅτε δυνάμενος καθορᾶν τὰ τοιαῦτα, ἐννοήσας γένος ἐπιεικὲς ἀθλίως διατιθέμενον, δίκην αὐτοῖς ἐπιθεῖναι βουληθείς, ἵνα γένοιντο ἐμμελέστεροι σωφρονισθέντες, * ξυνήγειρε θεοὺς πάντας C εἰς τὴν τιμιωτάτην αὐτῶν οἴκησιν, ἣ δὴ κατὰ μέσον παντὸς τοῦ κόσμου βεβηκυῖα καθορᾷ πάντα ὅσα γενέσεως μετείληφε, καὶ ξυναγείρας εἶπεν * * * * *

---

*) γρ. ἀδυναμοῦντες.

ſis incrementa ceperunt quae enumeravimus. quum vero dei ſors in iis evanuiſſet cum multo mortali multisque modis commixta, humana autem indoles ſuperaſſet, tum demum bona quae habebant ferre non potuerunt pravosque ſe praebuerunt, et ei qui videre poterat turpes videbantur, pulcherrima e pretioſiſſimis perdentes, ab iis vero qui veram ad felicitatem vitam videre non poterant, tum ſcilicet oppido pulchri et beati exiſtimabantur, aviditate iniuſta et potentia impleti. deus vero deorum Iuppiter iuſte imperans, quippe ad haec cernenda valens, quum intellexiſſet genus probum miſere affectum eſſe, poena eos afficere cogitans, ut modeſtiores evaderent caſtigati, convocavit deos omnes in auguſtiſſimam eorum ſedem, quae quidem locum medium univerſi mundi obtinet omniaque conſpicit quae orta ſunt, et apud convocatos verba fecit * * * * *

LIPSIAE

IMPRESSIT BENEDICT. GOTTHILF TEUBNER.

